OPERAȚIUNEA PRAETORIAN

THOMAS GIFFORD

Săptămâna Financiară

Aveți ocazia să citiți o remarcabilă carte despre cel de-al Doilea Război Mondial. Armatele lui Hitler mărșăluiesc prin Europa și, în nordul Africii, soarta civilizației europene atârnă de un fir de păr. O operațiune sinucigașă, pusă la cale de Winston Churchill, antrenează destine care până în acel moment nu aveau nimic comun cu războiul. Dar operațiunea Praetorian poate fi compromisă din cauza unui trădător. Cine este el? Astfel începe o febrilă căutare care va dezvălui un labirint de intrigi. Tensiunea crește, povestea se complică și prin existența unui clasic triunghi amoros, iar finalul vă va surprinde cu siguranță.

rao
rao international publishing company

Săptămâna Financiară

ISBN 978-973-103-735-6

9 789731 037356

www.rao.ro
www.raobooks.com

Thomas Gifford

Operațiunea Praetorian

Thomas Gifford

Operațiunea Praetorian

Traducere din limba engleză
SANDA SERSESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GIFFORD, THOMAS
Operaţiunea Praetorian / Thomas Gifford;
trad.: Sanda Sersescu. - Ed. a 2-a, rev. - Bucureşti:
RAO International Publishing Company, 2008

ISBN 978-973-103-735-6

I. Sersescu, Sanda (trad.)

821.111(73)-311.6=135.1

94 (100+420+44)" 1939/1945" (0:82-31)

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda, nr. 117-119, Bucureşti, ROMÂNIA
www.rao.ro
www.raobooks.com

THOMAS GIFFORD
Praetorian
© Thomas Gifford, 1993
Toate drepturile rezervate

© RAO International Publishing Company, 2008
pentru versiunea în limba română

2008

ISBN 978-973-103-735-6

CUPRINS

NOTA AUTORULUI / 9

PARTEA ÎNTÂI
Londra. 1940–1941 / 13

PARTEA A DOUA
Paris. Vara anului 1927 / 191

PARTEA A TREIA
Anglia. 1942 / 369

PARTEA A PATRA
Stillgraves.
Iarna/primăvara anului 1942 / 457

PARTEA A CINCEA
Toamna 1942 / 565

Pentru Patricia

NOTA AUTORULUI

Marea Britanie împreună cu tot ce este britanic mi-au câştigat afecţiunea într-un mod cât se poate de cinstit. Acum o am în sânge. Străbunii mei – cei ce au purtat numele de Gifford, Maxwell şi Eaton – şi-au adus, fiecare în felul său, micul lor prinos, bătrânei patrii. Şi-au vărsat sângele şi, în unele cazuri, şi-au lăsat zălog vieţile, semănate între Murmansk şi El Alamein. Deşi nu intenţionez să preamăresc războiul, am o consideraţie deosebită pentru înaintaşii mei Gifford, Maxwell şi Eaton, care şi-au făcut datoria. Când s-a întâmplat să mă aflu la Londra de Ziua Eroilor – şi mi s-a întâmplat adesea – m-am simţit tulburat profund când veteranii, unii bătoşi şi cu un aer tineresc, alţii în baston sau în cărucioare cu rotile, au făcut trecerea în revistă şi au dat, scurt, onorul. Am aflat cine erau: Şobolanii din Tobruk. Oamenii care au avut de îndurat, şi au reuşit să supravieţuiască unor lucruri pe care eu nu le voi şti niciodată. Mulţumesc lui Dumnezeu! Şi totuşi, ceva în mine nutreşte un sentiment de invidie faţă de aceşti oameni.

Geoffrey Keyes, vice consul, a fost un erou care n-a supravieţuit decât în inimile concetăţenilor săi, fiind respectat chiar şi de inamicii germani. Geoffrey Keyes a condus actuala misiune – care l-a costat viaţa – şi care mi-a inspirat evenimentul central al acestui roman. În cartea mea, misiunea condusă de Max Hood se asemăna cu atacul desfăşurat de comandoul lui Keyes, în privinţa multor detalii fizice, ca şi a scopului ei iniţial. Nici unul dintre eroii mei n-are vreo replică în viaţa reală: în particular, nici unul nu seamănă în vreun fel cu eroul Geoffrey Keyes sau cu vreunul dintre cei care l-au însoţit. Eu sunt autor de ficţiune. Domeniul meu îl constituie lucrurile care s-ar fi putut întâmpla, deci

fără consecințe reale, și care asigură succesul comercial al romancierului. Dar chiar dacă eram biograf, tot nu mi-aș fi îndreptat atenția asupra vieții lui Geoffrey Keyes ca subiect, pentru simplu motiv că sora lui, Elisabeth Keyes, a făcut de minune această treabă, cu „GEOFFREY KEYES", carte publicată în Anglia de George Newnes Limited, în 1956. Este o lucrare care onorează nu numai subiectul, dar și pe autor, ca și pe tatăl fraților Keyes, amiralul flotei britanice, Sir Roger Keyes. Cred că familia Keyes este un exemplu tipic al acelor familii care punctează istoria insulei lor, cu o regularitate reconfortantă.

La mai puțin de un an după ce tânărul Keyes își pierduse viața, Winston Churchill remarca față de amiral că Geoffrey fusese „un fiu minunat". Amiralul răspunse:

– Care ar fi fost diferența dacă Geoffrey ar fi reușit în misiunea lui?

Și replica lui Churchill:

– Aș fi preferat decât să moară Rommel, să trăiască Geoffrey.

Rommel însuși a comandat crucea de chiparos tânăr pentru mormântul lui Geoffrey Keyes. Ea a fost trimisă familiei Keyes, în Anglia și așezată în altarul bisericii parohiale. Bătrânul amiral a murit în noaptea de Crăciun a anului 1945, apucând să vadă cum războiul se îndrepta către un sfârșit încununat de succes. Martor la moartea amiralului, Sir Walter Conian a făcut următoarea remarcă:

– Desigur că Geoffrey a fost acolo ca să-l ia de mână.

Menționez toate acestea deoarece este important să ne amintim asemenea lucruri, într-o lume care recunoaște codul moral. Este un lucru pozitiv să ne amintim că odată, demult, a avut loc un conflict moral de mari proporții, un război care merita nu numai să fie purtat, dar care trebuia să fie și câștigat. Nu exista nici o posibilitate pentru eroare, așa cum a fost cazul de atunci încoace. Să fii o parte a unei asemenea întreprinderi – în care lumea atârna de un fir de păr, suspendată între lumină și întuneric, în timp ce bărbați și femei își concentrau eforturile către găsirea unei ieșiri din coșmar – trebuie să fi fost un lucru formidabil, chiar dacă, în momentul acela, îți dădeai sau nu seama.

OPERAȚIUNEA PRAETORIAN este încercarea mea de a recrea vieți trăite într-un moment al istoriei în care ștachetele erau mai sus

decât au fost de atunci încoace. Toate acestea s-au petrecut cu mult timp în urmă, dar tot așa de bine, se puteau petrece chiar ieri.

La un an după comando-ul împotriva lui Rommel, din noiembrie 1941, cel mai critic moment al celui de-al Doilea Război Mondial tocmai se încheiase. La El Alamein, în deșertul egiptean, generalul Bernard Montgomery – cunoscut după aceea, în istorie, ca Montgomery de la Alamein – l-a întors pe Erwin Rommel, Vulpea Deșertului și pe al său Afrika Korps, înapoi, în Libia. Alexandria, Cairo și Canalul de Suez n-aveau să cadă niciodată în mâini germane. Până la El Alamein, armatele lui Hitler nu pierduseră niciodată o bătălie importantă. După El Alamein, ele n-aveau să mai câștige, niciodată, altă bătălie.

Acum, după ce s-au scurs cincizeci de ani, reprezentanții și veteranii tuturor armatelor angrenate în război, se întorc în deșert să-i cinstească pe cei căzuți în acea bătălie groaznică. Aproximativ 14 000 de soldați ai Commonwealth-ului, în jur de 60 000 de germani și italieni au fost uciși, răniți sau dați dispăruți definitiv.

El Alamein este un punct îndepărtat și îmbibat de cruzime, aflat la o distanță de două ore de Alexandria, pe drumuri accidentate și la șase ore de Cairo, în caz că mașina îți rezistă până la destinație. Cu toate acestea, cei care-și amintesc, fac această călătorie în fiecare an, către cele trei monumente comemorative, ridicate în acel loc. Cimitirul britanic seamănă foarte mult cu o grădină de țară, foarte atent îngrijită. Monumentul italian măreț, avântat, evocă o catedrală a antichității. Germanii au ridicat un monument descris de un observator recent ca fiind „de o elocventă austeritate, ca o fortăreață medievală".

Deșertul, războiul, amprenta epocii în cel mai larg sens al său, au oferit un creuzet pentru cei ce și-au trăit povestea vieții, în acele zile îndepărtate. Am încercat să recompun în cuvinte câte ceva din cele ce se vor fi petrecut aici. Dar n-am uitat nici o clipă că orice „creație" a mea reprezintă doar un moment, o nălucă și că în spatele perdelei de ceață a ficțiunii, se află o realitate care încă mai constituie un izvor de informații pentru aceia dintre noi ce fac efortul de a explora acest ținut îndepărtat, trecutul.

THOMAS GIFFORD
New York City

PARTEA ÎNTÂI

Londra, 1940–1941

1

Octombrie 1940. Furia „Războiului Fulger" era la apogeu, dar cei din cercul lui Rodger Godwin îl ignorau atât cât se putea. Cuvântul de ordine era „la dracu' cu blestematul de Hitler". Restaurantele, bodegile și cluburile erau pline ochi în fiecare seară și oamenii continuau să facă invitații la cocteiluri. La o asemenea petrecere, Godwin tocmai îl întâlnise pe Monk Vardan și hotărâseră să cineze împreună. Așa încât se îndreptau acum spre localul lui Dogsbody.

Ca totdeauna, întunericul era dens, dar luna împrumuta peisajului o stranie irealitate, ceea ce făcea ca hoinăreala să fie foarte plăcută, deoarece Luftwaffe nu-și făcuse încă apariția. Pietrele pavajului din Berkeley Square erau alunecoase din pricina frunzelor umede. Baloane de baraj mari, durdulii, pluteau la înălțime, deasupra orașului, reflectând lumina argintie a lunii. Aveau un aer blând, asemenea unei turme de oi presărate pe o pășune țesută din raze de lună. Porțiuni întregi de străzi erau izolate din pricina bombelor care săpaseră adevărate cratere și a clădirilor incendiate ce se puteau dărâma oricând, fără să prinzi de veste. Localul lui Dogsbody supraviețuise nevătămat și, îndărătul ușii de stejar masiv, cu mâner de bronz de forma unui cap de ogar jalnic, era întuneric. Ca în toate cluburile, vegheau o mulțime de luminițe palide, reflectate de argintărie și de obiectele din piele și lemn. Draperiile pentru camuflaj păreau grele de parcă ar fi fost din zale. Dacă nu erai un obișnuit al casei, n-ai fi știut niciodată că aici era locul cu pricina.

După ce se așezară la masă, Monk Vardan, se înfundă în fotoliul greoi, sculptat și trecu, repede, în revistă, cu privirea, adunarea din seara

aceea. Potrivit planului lui Peter Cobra, proprietarul, nu găseai două scaune sau două mese la fel. Nimic nu se potrivea cu nimic. Un haos controlat. Vardan salută din vârfurile degetelor, un gest la fel de subtil ca al celui care oferteză la licitația de la Sotheby. Purta o pălărie neagră, moale, o eșarfă de mătase albă, un costum de zi complet demodat, o batistă de mătase scoțiană roșie, băgată neglijent în buzunarul de la piept, iar în ochiul stâng avea înfipt un monoclu. În discul de sticlă se reflecta pâlpâirea lumânărilor. Monoclul era legat cu o panglică neagră care flutura.

– Sărbătoarea de Halloween, nu-i așa? întrebă Godwin cu o voce răbdătoare, cu toate că simțea cum încep să-l învăluie cețurile unei dureri de cap.

– Lasă-mă să ghicesc. Ești sau Dracula sau Bertie Wooster. Eu n-am nimerit-o cu costumul meu.

Godwin își apăsa tâmplele. Vardan ceru un vin necunoscut și scump, din pivniță. *Chelarul* lui Cobra se ploconi mieros:

– Din când în când, spuse Vardan, afișez o anumită excentricitate ștrengărească. Asta se numește stil.

– Părerea mea e că se numește stil de homosexual.

– Tocmai de aceea nu ți s-a cerut părerea, bătrâne. Voi, ziariștii prea aveți multe păreri.

Privirea lui Godwin lunecă mai departe. Clyde Rasmussen stătea lângă foc. Fața îi era aproape la fel de roșie ca și nărăvașa sa claie de păr. În toți acești ani care se scurseseră de la întâlnirea lor de la Paris din 1927, totul la Rasmussen se îngroșase, se schimbase, dar părul rămăsese aproape la fel. Se șoptea că omul se vopsea ca să-și ascundă părul cărunt. Fața de țărănoi devenise puhavă din pricina senzualității și a dezamăgirilor, totuși nimeni dintre cei prezenți n-ar fi văzut în el un personaj mai puțin celebru. Clyde Rasmussen și formația lui erau și acum, cum fuseseră timp de ani de zile, în topul preferințelor publicului. Ardoarea din ochii lui arăta că se mai ocupa și acum cu „vânătoarea". Purta haine de seară. Era în compania a două fete care dădeau impresia că au ieșit seara cu un fel de unchi primejdios.

Vardan își plimba degetul arătător lung și osos pe lângă nasul ascuțit ca un cioc de pasăre, în timp ce ochiul sfredelitor îi strălucea de după monoclu.

– Acum să atacăm miezul problemei. Pari să ai un necaz ascuns... Extenuare? Disperare? Războiul care te-a doborât?

– Sună ca reclama unui laxativ.

– Interesant. Las' pe voi, Yankeii. Deci, dacă nu e vorba de constipație trebuie să fie – Vardan plescăi cu încântare, măsurându-și lungimea nasului. O femeie. Sau, poate, femei. Specia eternă? Femme fatale? O cameristă? Vreo prospătură? O dragoste veche? Nu mă lăsa să bâjbâi, fiule, spovedește-te vicarului.

Sosi pateul, un vin roșu foarte pretențios. Praful gros acoperea ca o mătreață umerii rotunzi ai sticlei. Godwin îi ceru lui Maurice, chelarul cel mieros, ceva rece, ceva cu gheață, pentru Dumnezeu. Trebuia neapărat s-o spună, câtă vreme capul îi mai rămânea la locul lui, legat de restul corpului.

– Monk, începu el, amintindu-și cum Vardan venise la el, cu ani în urmă, cu povestea despre o fată însărcinată. Am ajuns la ananghie...

Se opri. Ce naiba putea să însemne asta?

– Ahh! Sună teatral, nu-i așa? Vrei să ne exersăm limba cu puțină conversație?

– E vorba de o femeie.

– Și ai nevoie să te spovedești. Dar prezența unei femei este, în mod normal, ca un fel de clopoțel, care împrăștie bucurie peste tot. Atunci de ce mina asta jalnică?

Restaurantul era aproape plin, un foc mângâietor pâlpâia în cămin, barul din cealaltă cameră răsuna de zgomot, de frânturi de cântec. Godwin zări trei oameni care stăteau în separeul tihnit din colț și, la vederea lor, simți o lovitură surdă dar dureroasă în piept. Se întoarse, căutând confortul în fleacurile debitate de Vardan.

– E vorba despre vreo creatură apetisantă?

– Nu chiar. O cunosc demult. Adică am cunoscut-o demult. Acum o cunosc din nou. (Oftă.) Nu mă pricep să-ți explic. E o poveste complicată. Monk, mă tem că ești singura persoană căreia îi pot spune.

– Dar cu vechiul tău prieten, Rasmussen, ce se aude? (Un zâmbet viclean.)

– Vezi tu... e și el amestecat în povestea asta... Dar crede-mă, există motive serioase ca să-l lăsăm deoparte pe Clyde.

– Ia-o de bună, bătrâne. Nu cred că o cunosc...

– Ba da, o cunoști. Și-l cunoști și pe soțul ei.

– Ah, deși întunecată, imaginea începe acum să devină din ce în ce mai clară.

– Ea este în camera asta.

Maurice sosi cu un pahar plin ochi cu gheață, gin și o picătură de apă cu chinină. Godwin ar fi putut jura că-și simte vasele de sânge din albul ochilor cum îi explodează și sorbi din paharul cu gin.

– E în camera asta, acum când stăm de vorbă? Cu soțul ei?

Godwin făcu un semn aprobator cu capul. Îndrăzni să privească din nou, în speranța că ea nu-i va surprinde privirea. Cilla și Max Hood luau cina într-un colțișor tihnit cu dramaturgul emigrant Stefan Lieberman, un evreu german. Sau austriac. Sau, poate, francez. Godwin îl întâlnise întâmplător la o petrecere sau două. Se părea că Lieberman luase cu asalt lumea literară. Prânzise printre fotografi, la Ritz, împreună cu Noel Coward.

– Te gândești să-i divulgi identitatea? Sau e numai un joc? Eu nu m-aș implica în el, până nu iese și un premiu.

– Ea e aici. În colț.

Vardan sfredeli cu privirea mulțimea din salon, dincolo de jocul de umbre și lumini al focului din cămin. Gura i se întredeschise ușor, dând la iveală niște dinți de cal lungi, uriași. Monoclul îi alunecă din ochi și rămase atârnat de capătul panglicii de mătase.

– Drace, exclamă moale, doar nu vorbești despre Cilla Hood... Da, da, nu poți, nu-i așa? Ești un mare pișicher, bătrâne. Mare pișicher. Printre cei mai mari pișicheri din ziua de azi. Ciudată chestie... Cilla Hood. Ochii lui părăsiră fața lui Godwin, apoi se concentrară din nou spre colțul cu pricina.

– Ești un tip formidabil. Simt cum îmi crește respectul pentru curajul tău. Totuși, cam nesăbuit. Cred că asta ți se trage din faptul că ești american.

– Formidabil? Ce naiba vrei să spui?

– Cum altfel te poți exprima despre cineva care pune coarne unei „legende" cu chip omenesc? Un erou al Marelui Război? Un om care a călătorit pe cămile, cot la cot cu Lawrence? Trebuie să fii nebun sau îndrăgostit lulea. Max Hood s-a specializat în omoruri cu credinciosul său pumnal.

– Ca și cu mâinile goale, murmură Godwin.

– Un tertip. Moartea vine la urmă. Tu cum ești, nebun sau îndrăgostit?

– Obsedat. Năucit de pasiune. Știi ce sunt eu, în realitate, Monk? Sunt omul căruia i se-mplinesc visele...

– Ai putea face lucrul cel mai înțelept, în asemenea cazuri. Să renunți la ea și să scrii sonete închinate iubirii. Așa, ești la adăpost de orice necaz.

– Naiba să le ia de sonete. Eu pe ea vreau să pun mâna. Blestemată afacere. Deci, o cunoști?

– *En passant*. Mai degrabă pe Max. Winston ține teribil de mult la el. „Avem nevoie de mai mulți oameni ca Max Hood!" Asta e lozinca ce răsună la Numărul 10. Cred că în Hood se recunoaște pe sine când era mai tânăr.

Monk se lansase devreme, în jurul vârstei de douăzeci de ani, ca istoric, cu mai multe lucrări erudite, dar în anii din urmă, fusese atras de lumea politică. Dotat cu o anumită previziune, el o „cotise", pe la mijlocul anilor '30, către steaua lui Winston Churchill, cu toate că, pe vremea aceea, puterea marelui om scăzuse îngrijorător, aproape de cota zero, încât, cu ochiul liber, nu i se putea întrezări un viitor. Dar Monk intrase deja pe orbita destinului acestuia. Acum se dovedea că avusese un nas formidabil. Era un apropiat al primului ministru, dar gradul lui de apropiere forma obiectul disputei printre observatorii unor astfel de ranguri. El nu deținea nici un post oficial. Godwin aflase, totuși, că relația dintre cei doi bărbați avea o „greutate" și o „densitate" pe care foarte puțini ar fi bănuit-o.

Vardan puse alături tacâmurile de pește, își tamponă gura cu șervetul de un alb imaculat și sorbi vinul.

– Îl cunosc demult pe Max Hood. Era o legendă la Eton, pe vremea când învățam acolo.

– Ei bine, sunt îndrăgostit de nevastă-sa.

– Zici că vrei să pui mâna pe ea. Practic vorbind, ai avut-o sau nu? Te rog să-mi traduci.

– Ne iubim. Dar n-am ajuns la adulter. Nu încă... Mi-e greu să-ți explic. Avem un trecut. Am cunoscut-o cu ani în urmă...

– Trebuie să fie foarte tânără...

– Atunci era și mai tânără. O fetiță. Știi, Monk, povestea asta e mai presus de sex. Ne distrugem viețile... Într-un fel, sexul e pe ultimul plan.

– Evident. Se spune că e o seducătoare desăvârșită.

– Nu mă interesează. N-are importanță. N-am mai întâlnit una ca ea.

– Atunci ai intrat în horă, bătrâne. Spune-mi ce ai de gând, în mod clar, ca să mă lași fără grai ca pe celebrul sfinx. Tăinuitorul tăcut al unui scandal. Pentru că *este* un scandal, *știi* asta? Tu *ești* Rodger Godwin. Ea *este* Cilla Hood. Mă aștept ca Max să te lichideze.

– Îl cunosc demult al naibii. Din '27. N-ar dori să mă lichideze. I-ar părea rău...

– Ah, nu te baza pe asta.

Începură să răsune sirenele raidului aerian, dar la Dogsbody părea că asta nu schimba nimic. Godwin nu dădea nici o atenție. Afară, zgomotul infernal al exploziilor răsuna mereu în altă parte. În timpul raidurilor, conversațiile deveneau zgomotoase. Când, uneori, clădirea vibra pe fundația ei, făcând să plouă cu praf din tencuiala tavanelor, pe masură ce detunăturile erau mai aproape, privirile se încărcau de umbrele fugare ale unei panici evidente. Dar cuvântul de ordine era să ignori totul.

Vardan spuse:

– Ei bine, există opinia că Dumnezeu i-a făcut pe soți ca să putem avea pe cineva căruia să-i punem coarne. Dar mă-ndoiesc că El l-a avut în vedere pe Max Hood în situația de încornorat.

– Max înseamnă pentru mine mai mult decât atât... Mă disprețuiesc pentru ceea ce-i fac eu lui. Dar Cilla... N-am mai simțit niciodată ceva asemănător. Mă simt ca și cum moartea nu mă poate atinge, nici o

bombă nu mă poate ucide. Cilla îmi ocrotește viața, ea are puterea să-mi umple ființa... Dar, Monk, nu-mi poate ieși din minte suferința care stă la baza acestui lucru. Max...

– După câte înțeleg eu, totul e foarte simplu, spuse Vardan. Pe tine te chinuiește faptul că-l trădezi pe Max Hood. Trădare. Una dintre pietrele unghiulare a ceea ce considerăm adesea ca fiind „viața adevărată". Ei bine, îți dau vești bune. Trădarea este moneda timpurilor noastre. Fie că ne-am afla în Bizanț sau în Roma imperială, sau la începutul Renașterii. Trădarea e peste tot. Toți am fost trădați, iarăși și iarăși. Am fost trădați de Primul Război Mondial care s-a dovedit a fi fost doar primul act al războiului actual și, cu siguranță, n-a reușit să deschidă lumii calea spre democrație. Prosperitatea a fost spulberată în 1929. Conducătorii noștri ne-au trădat cu toții. Istoria ne-a trădat. Dragostea ne-a trădat. În mod constant ne trădăm pe noi înșine, iar Dumnezeu ne-a părăsit, fără să ne lase adresa. Europa este o capelă mortuară... nimic altceva decât o adunătură de trădători, spioni, hoți, escroci, cât poți vedea cu ochii. Trădare... ei bine, a venit rândul tău. Totul îți stă la dispoziție. Așa că, fă bine și obișnuiește-te cu ideea, ăsta e sfatul meu... (Vardan ridică mâna încet, și-o duse la cap.) Cred că se apropie. Ascultă. (Surâse.) Asta ar putea fi noaptea, bătrâne. Ascultă-i cum se-ndreaptă încoace...

Peter Cobra stătea între bar și sufragerie, potrivindu-și o țigară în țigaret. Dintr-odată, fața lui își pierdu orice urmă de însuflețire, își duse și el mâna la cap, punând o mână pe ușa turnantă. A fost amintirea pe care Godwin a luat-o cu el, ultimul lucru pe care l-a văzut înainte de căderea bombei.

Explozia a fost asurzitoare, o bubuitură, o izbitură și un zgomot groaznic, într-un spațiu închis. Oamenii se târau de-a bușilea pe dușumea, sticlăria se spărgea și împroșca, pulverizată ca o furtună de zăpadă, mesele o luau la vale peste tot, greoaiele draperii de camuflaj, tălăzuite de suflul exploziei, fluturau sfâșiate în bucăți. Scaunul lui Godwin se răsturnă pe spate și masa îi ateriză deasupra capului; aerul era încărcat de un praf gros, înăbușitor și el simți cum cineva îi căzuse pe mână, apăsându-i palma pe cioburile împrăștiate, din belșug, pe covor. Încerca să-și elibereze mâna, dar sticla îi sfâșia carnea. O femeie căzu în spatele

său și piciorul ei, strâns în ciorap, îi răsări chiar în fața ochilor, îi văzu trupul încordându-se din toate puterile, ciorapul deșirându-se, pe măsură ce se lupta să se ridice de jos.

Zgomotul, a cărui intensitate fusese infernală, se stinse pe neașteptate și totul căpătă aspectul unei secvențe dintr-un film mut. Godwin își dădu seama doar cu întârziere că fusese, pe moment, asurzit de decibelii suflului exploziei. Își strecură privirea printre gleznele femeii, observă că-și pierduse un pantof și văzu cum una dintre grinzi se desfăcea din tavan provocând un adevărat duș de tencuială fină, apoi se balansă, lovindu-l pe partenerul lui Cobra, Santo Colls, în umăr, trântindu-l la pământ. Draperia pentru camuflaj atârna sfâșiată, geamurile dispăruseră, iar pe stradă se vedeau focuri arzând peste tot. Treptat, auzul îi reveni. Urechile îi fură asaltate de strigăte, de țipete de durere sau de groază. Cobra mai ședea încă în fața intrării. Abia acum ținea în mână una dintre ușile turnante. Balamalele dispăruseră de la locul lor.

Printr-o minune, luminile nu se stinseseră. Câteva becuri se sparseră, câteva lumânări se stinseră, ca și cum un uriaș suflase în tortul de aniversare, dar mai era încă destulă lumină ca să poți privi comod prin cameră. Colls reușise, cu greu, să „navigheze" prin acest dezastru și acum arunca bucățile de cărbuni aprinși, înapoi, în cămin. Sam Balderston de la *The Times*, a cărui față șiroia de sânge din pricina unei tăieturi pe frunte, călca apăsat peste flăcările ce mușcau din marginile rochiei lungi ale unei femei. Godwin se eliberă, în sfârșit, de sub masă și de sub femeia care-i stătea în spinare; aceasta, fie că leșinase, fie că fusese lovită puternic și zăcea în nesimțire, sau era, pur și simplu moartă. El se lupta să se ridice în genunchi. Unde era Cilla? Își croi drum printre scaune și mese, printre sticlele de vin răsturnate și printre trupurile omenești care tușeau și se târau, luptându-se să se ridice în picioare. O blondă frumoasă privea, neajutorată, cum perlele din șiragul pe care-l purta, se împrăștiau peste tot, mici bobițe albe, țopăind pe rochia neagră, ca să se piardă apoi în dezastrul de pe covor. Cilla... Trebuie s-o fi strigat pe nume în timp ce praful îl sufoca. Cilla...

Acolo, în colț, Cilla stătea sprijinită de laturile separeului, cu fața palidă, încadrată de părul scurt, aranjat de Louise Brooks, cu toate firele la locul lor și privea în ochii soțului ei. Stefan Lieberman stătea pe podea, scuturându-se de praf cu mâinile lui mari, păroase. Avea o tăietură la cap și acum se mișca cu precauție din pricina rănii lipicioase. Cilla ieși încet din separeu și-și puse mâna pe obrazul soțului ei, asigurându-l că e teafără, apoi își lăsă privirea să alunece prin cameră și să se odihnească pe fața lui Godwin.

Pe neașteptate, ea începu să râdă, trăgându-l pe Max Hood de mânecă și arătând spre Godwin. Totul părea că se petrece cu încetinitorul, ca și cum, cu toții, erau încă sub impresia șocului suferit. Hood se întoarse, cu o expresie întrebătoare pe față. La tâmplele acoperite de un păr negru de culoarea cărbunelui, se insinuau acum câteva fire sure. Începu să surâdă când îl recunoscu pe Godwin prin perdeaua de praf și fum. Arăta relaxat, gata pentru orice. Max Hood se afla exact acolo unde se simțea cel mai bine. În foc.

– Rodger, spuse ea, înclinându-se în față, în timp ce culoarea îi revenea în obraji, ce bine-ți vine!

Ea arăta spre capul lui. La o distanță de numai câțiva metri, haosul era în plină dezlănțuire. Lumina lanternelor scormonea întunericul străzii. Acum, în restaurant, nu mai ardeau decât câteva becuri. Godwin simți că ceva nu era în regulă cu creștetul capului său, se întoarse spre oglinda montată în colț, acum cam ciobită, dar încă la locul ei, în ramă. Aruncă o privire imaginii sale fragmentate, arătând un chip ce i-ar fi fost foarte drag lui Mack Senet. Pe creștetul capului îi aterizase un șervet. Părea că poartă pe cap o pagodă în miniatură. Își apăsă cu mâna creștetul.

– Pare să fie exact accesoriul potrivit pentru o petrecere nocturnă, spuse el, ca și cum nu fuseseră bombardați acum câteva clipe, ca și cum strada n-ar fi fost inundată de flăcări.

Hood „alunecă" afară din separeu și-l bătu pe spate pe Godwin, apăsându-și palma cu afecțiune. Era mai scund decât Godwin cam cu cincisprezece centimetri, clădit ca un luptător de greutate mijlocie, antrenat, ca întotdeauna, pentru a fi în formă, ca Terry Hardy.

Godwin spuse:

– De câtă vreme te-ai întors, Max?

Godwin își auzi sunetul propriei voci. Era disperat și fals și vinovat.

– De o lună, răspunse Hood. Intenționam să te sun, dar știi tu cum este. Intenționam să te sun – voiam să aflu amănunte despre întâlnirea ta cu Rommel – a mers bine, nu-i așa?

– Mi-a plăcut tipul.

– Da, da, este un tip plăcut. Am fost foarte ocupat, știi. Am încercat să rezolv problemele noastre din deșert. Am fost o singură dată la Stillgraves, pentru o săptămână... Tu pari să fii potrivit pentru un scriitoraș sedentar.

Se uită în sus, spre Godwin, care, la înălțimea lui de peste 1,98 metri și la greutatea de 112 kg, nu se simțea altfel decât potrivit. Sub ochiul stâng, Hood avea o mică cicatrice. Godwin fusese împreună cu el, demult, când fusese rănit. Un om îi înfipsese o sticlă spartă în ochi. Tot la Paris se întâmplase asta. Într-o noapte blestemată.

– Toată lumea e teafără, aici?

Godwin își plimba privirea de la Lieberman aflat pe dușumea, la Cilla. Trebuia să se controleze. Ca orice îndrăgostit în culpă, chinuit de secretul său, era sigur că era pe cale să se trădeze.

– Cilla?

Cum se putea împiedica să n-o atingă? În oglinda ciobită, văzu reflectându-se un foc care sfredelea întunericul străzii și fețele celor de la serviciul Auxiliar de Pompieri, luptându-se cu tulumbele. Cineva trăgea în jos rămășițele draperiilor de camuflaj, rupându-le cu zgomot.

– Rodger, iubitule, spuse ea, ridicându-se și clătinându-se ușor, nesigură pe picioare, mă simt perfect. Max, ia te rog, prostia asta, de pe capul lui Rodger. Seamănă cu Chips Gannon când o imita pe regina Victoria.

Ocoli masa, ajunse lângă el și-i trase iute, chiar ea, șervetul de pe cap, apoi se lăsă în jos, îngenunche lângă Lieberman, murmură ceva și-i atinse capul. Godwin îi putu vedea sânii agitându-se în decolteul care-i alunecase în jos. Îi zări sfârcurile și-și întoarse privirea în altă parte. În josul străzii, răsună altă explozie și oglinda cedă definitiv, împrăștiind nenumăratele cioburi pe suprafața mesei.

Hood se întoarse, în timp ce fumul începuse să se mai împrăştie şi ajută un bărbat să se ţină pe picioare. Soţia acestuia plângea, dar încerca să-şi ascundă lacrimile.

– Mă simt foarte bine, Hubert, spuse ea.

Dinţii femeii clănţăneau şi ea nu-i putea stăpâni. Bomba căzuse chiar adineauri şi ea îi supravieţuise.

– Niciodată nu m-am simţit mai bine, spuse ea, zâmbindu-i lui Hood, deşi n-avea nici cea mai mică idee cine era.

Era, pur şi simplu omul care-l ajuta pe soţul ei să se ţină pe picioare, în noaptea în care bomba izbise localul lui Dogsbody.

Cilla atinse mâneca lui Godwin. Lieberman se ridicase şi se îndrepta hotărât către bar. Ochii ei scânteiau. Reuşise să treacă cu bine năuceala şocului. Acum îşi permitea să se bucure. El îi simţi mâna pe mânecă şi o privi în ochi. Ea vedea asta ca pe o scenă dintr-o piesă.

– Mă iubeşti, Rodger?

Acum când pericolul cel mare trecuse, când nemţii îşi jucaseră cartea cea mai tare a momentului, ea se puse în mişcare. Ridica, oare, ştacheta? Era stilul ei caracteristic, să treacă de la generalităţi, la lucruri foarte personale. Ce era, oare, mai de temut?

– Mă iubeşti, dragul meu?

Tonul vocii ei era perfect normal. Poate prea ridicat. Hood stătea cu spatele. Apucă, din nou, mâneca lui Godwin. Un dinte din faţă i se înfipse în proeminenţa buzei de jos. N-o văzuse de cinci zile. Acum ea nu făcea decât să provoace soarta: Max Hood ar fi putut-o auzi foarte bine.

– Te iubesc, şopti Godwin. Dar taci din gură, pentru Dumnezeu.

Ea îşi scutură capul, îşi perie praful din păr.

– M-am gândit atât de mult, spuse.

Pe faţă îi apăru zâmbetul ei caracteristic de vulpe şireată.

– Ţi se citeşte pe faţă. N-ai ce-i face.

Peter Cobra veni spre ei, înalt, de o eleganţă aproape supranaturală. Bucăţile de tencuială căzută îl „împodobeau" ca o glazură. Se descotorosise de uşă şi acum ţinea în mână o sticlă de vin şi un tirbuşon. Fusese martor la dezastrul localului şi mulţumea lui Dumnezeu că cei dinăuntru erau din nou pe picioarele lor. Chiar în punctul unde căzuse

bomba, nu se mai putea distinge nimic, pentru moment. Patronii de la Dogsbody fugiseră.

– Aşteptam noaptea asta. Tot ce am de spus este...

Îşi balansă braţul lui lung, măsurând cu privirea întreaga scenă a dezastrului, sfârşind cu o mişcare a degetelor către fiinţa înaltă şi gârbovită a lui Max Vardan, care sprijinea un perete, ca şi cum el era singurul care îl mai putea împiedica să se dărâme. Când Cobra începu să vorbească, salonul fu cuprins de o linişte sinistră, ca şi cum sunetele lumii exterioare erau purtate de vânt, înăuntru. Strada era luminată de focuri.

– Asta, spuse el, cere un Mouton Rothschild '18! Doamnelor şi domnilor, sunteti invitaţii mei. Santo, în pivniţă! Vom bea pe săturate!

Acest moment a fost evocat peste ani, de către cei care au ţinut un jurnal şi care au văzut în scena cu pricina un simbol al nepăsării britanice, în mijlocul ploii de bombe. Remarca respectivă a făcut înconjurul Londrei cu iuţeala fulgerului. A doua zi, la prânz, toată lumea ştia ce spusese Peter Cobra. În seara următoare, în America, milioane de oameni auzeau acelaşi lucru la aparatele de radio din bucătării şi saloane, prin intermediul lui Rodger Godwin. Incidentul cu pricina a făcut subiectul uneia dintre cele mai memorabile emisiuni ale sale din ciclul „Războiul e un Iad". Populaţia Londrei şi cea din străinătate au luat-o ca pe un fel de zeflemea, aruncată provocator în mijlocul situaţiei dramatice din stradă: *Doris, asta cere un Mouton Rothschild.* Şi astfel, fără veste, Peter Cobra devenise o legendă. Dacă n-ar fi spus asta, observă el la un moment dat, nimeni nu s-ar fi gândit vreodată să-i ceară să-şi scrie memoriile. Primul volum, desigur, fusese intitulat: *Asta cere un Mouton Rothschild.*

În timp ce vinul era destupat şi turnat în pahare, în timp ce adunarea zguduită de eveniment se scutura de praf şi descoperea că rămăsese în viaţă, Max Hood îi făcuse semn lui Godwin din uşă, unde chiar şi placa de stejar masiv rămăsese intactă. Totul semăna cu o scenă dintr-o bătălie, ca şi cum Hood îşi conducea, din nou, oamenii spre încleştarea fălcilor morţii. Strada dogorea în punctele ei fierbinţi, flăcările îşi înălţau limbile pâlpâitoare, cărămizi se prăbuşeau din întunericul de

deasupra, căzând direct în flăcări și împrăștiind scântei care dansau în vânt asemenea unor licurici. Muncitorii de la A.F.S.[1] erau copleșiți deoarece două clădiri se prăbușiseră în josul străzii și drumul era blocat de grămezi de cărămizi, de pietre scoase din pavaj și grinzi de lemn, mormane uriașe de mobilier distrus, care, doar cu câteva minute înainte, împodobea apartamentele de deasupra magazinelor și localurilor. O masă de sufragerie zăcea în mijlocul străzii, înclinată pe cele două picioare care-i mai rămăseseră. Un om stătea pe bordura trotuarului, cu cămașa și pantalonii zdrențe. Părea doar năucit și atâta tot. La rigolă, un aparat de radio cu baterii zăcea răsturnat pe spate; muzica de dans mai răsuna încă, tare, Al Bowlly cântând „Stardust". O clădire se scufundase, pur și simplu, în ea însăși și devenise un hău întunecat, adăpost pentru mii de indivizi suspecți, luminat de câteva mici pâlpâiri ale focurilor provocate de incendii.

Max Hood stătea nemișcat, privind focurile.

– Ascultă, spuse el, ascultă... (Licăririle focurilor străpungeau întunericul ca ochii unor fiare sălbatice, pândind printre ruine să sară la atac.) Se aude plânsul cuiva...

Era ca atunci, la Paris, așa cum fusese în noaptea aceea de august a anului '27. În mintea lui Godwin reînvie, într-o clipă, noaptea în care Sacco și Vanzetti fuseseră executați în Massachusetts, iar Parisul înnebunise. *Ascultă, se aude plânsul cuiva...* Max Hood rostise exact aceleași cuvinte în noaptea aceeea și viața luase, pentru totdeauna, o altă întorsătură.

Unul dintre oamenii de la AFS, cu fața aspră și acoperită de funingine, pe sub casca de oțel, spuse:

– Aici, dă-ne o mână de ajutor cu afurisita asta de tulumbă, amice. Fă-te util.

Găurile din tulumbă împrăștiau mici și delicate arteziene, fântâni de cristal, în lumina focurilor și în fascicolele luminoase ale lanternelor și ale farurilor. Tulumbele se încolăceau asemenea snopurilor de spaghete. Pânzele de flăcări din capătul străzii, în Soho Square, aruncau umbre lungi în direcția lor. Cineva ridică tulumba și o așeză în spatele pompierilor.

[1] Air Force School (n.tr.)

Hood avea dreptate. Prin scrâşnetul flăcărilor, prin trosnetul clădirilor care se dezmembrau, prin sonorităţile muzicii de dans şi huruitul unui motor de ambulanţă... răzbătea sunetul stins al unui plâns, înăbuşit, dar insistent.

Hood deschidea drumul prin întunericul sfâşiat ici şi colo. Mirosul gazului care răsufla cine ştie pe unde se făcea simţit ca şuieratul unui şarpe ucigaş. Stomacul lui Godwin se întorcea pe dos simţind acest miros. Ciudat, cum erau suficenţi numai câţiva paşi în întuneric, printre ţevile de apă sparte care şiroiau, prin praful cărămizilor şi al tencuielilor căzute, prin mirosul de gaz, ca să simţi că lumea reală a rămas undeva, în urmă. Dar aceasta era lumea reală. Trebuia să ţii minte lucrul acesta. Hitler o făcuse să capete realitate. Godwin făcu un pas greşit şi-şi juli un genunchi în ceva spart şi ascuţit. Hood se mişca cu băgare de seamă, dându-şi seama, foarte curând, că, într-o clădire bombardată, orice putea deveni o capcană stupidă. El ştia mult mai multe lucruri despre o clădire bombardată, decât Godwin. Undeva, alarma de incendiu suna continuu, în caz că cineva nu observase că avusese loc un raid aerian.

N-a durat mult până să descopere femeia, printre dărâmături.

Părul ei blond era poleit de lumina reflectată de un foc din vecinătate, un foc modest, inconsecvent, conţinutul unui coş de hârtii, care ardea mocnit. Avea în păr o panglică albastră, iar alături de faţa ei plină de zgârieturi, era un morman de cărămizi sparte. Un braţ îi era liber, dar restul trupului îi era prins între dărâmăturile podelei. Numai capul, faţa îi erau vizibile şi cu toate că buzele i se mişcau, nu era în stare să articuleze nici un sunet, în afara unui suspin. Godwin îngenunche şi începu să sape în mormanul de cărămizi. Hood propti o porţiune a unui perete, ridicând o grindă grea pentru a-l sprijini, apoi făcu o gaură în podină, suficient de mare pentru a se strecura prin ea şi a sări în pivniţă. Godwin deplasă cărămizile şi începu să vorbească blând, adresându-se căpşorului blond. O văzu pe femeie clipind şi dând din cap; continua să vorbească; auzi podina putredă cedând, în timp ce Hood izbea în ea cu piciorul. Simţi mai puternic mirosul dezgustător al gazului, venind dinspre pivniţă şi îşi dădu seama că o conductă se spărsese chiar deasupra lui şi-l împroşca, fin, cu apă. Ieşi

din acel loc, continuând să se lupte cu blestematele de cărămizi. Și cu apa cea nesuferită. Perfect. Femeia îl privi pe furiș, brusc înspăimântată de schimbarea tonului în timp ce el ba înjura, ba gângurea, adresându-i-se, apoi el auzi iar zgomotul ascuțit al plânsului și-și dădu seama că nu venea de la femeie, ai cărei ochi păreau goi, în timp ce clipirea lor devenea tot mai moale. Era plânsul unui copil. Când, în cele din urmă reuși să dea la o parte cărămizile, deplasă ușor capul femeii, încercă să i-l așeze mai comod și-și simți degetele afundându-se într-o umezeală moale, acolo unde ar fi trebuit să fie cealaltă parte a capului. Femeii i se întâmplase ceva îngrozitor; țeasta i se zdrobise. Ea încerca să-i vorbească. Era pe moarte, o știa și voia neapărat să spună ceva. Copilul plângea și el îl auzi pe Max Hood întorcându-se prin gaura dușumelei, ca un sol din Hades.

– Copilul a supraviețuit dezastrului, strigă Hood de dedesubt. Ținea copilul înfășat în pătură, cu stângăcie, dar cu mare băgare de seamă; umbrele îi jucau pe față în timp ce-i înmâna pachetul lui Godwin. Godwin se aplecă spre femeie, așa încât ea să-l poată vedea.

– Fetița este teafără.

Păturica roz era mânjită de murdărie și de praf.

– Se simte bine, foarte bine.

Femeia încerca să-și ridice brațul dar abia reuși să-și miște degetele. Renunță să mai facă efortul. Ceva, poate viața însăși, licări, pentru o clipă, în ochii ei aproape goi. Încerca să-și vadă fetița prin întunericul care devenea tot mai dens. Știa că nu va avea parte să-și vadă fiica crescând, trăindu-și viața, găsind un soț și având copii; știa că avea să piardă toate acestea, dar mai exista încă ceva ce-i putea da, înainte de a fi prea târziu.

– O cheamă... șopti femeia cu respirația întretăiată, ca și cum ar fi fost în puterea unui miracol, cufundându-se ca într-o fântână fermecată a cărei apă îți dădea putere, dar care acum, era complet goală. Este... Dilys... Allenby. Vă rog... nu uitați... vă rog... Dilys... Allenby...

Copilul trebuie să fi avut cinci sau șase luni. Obosise după „distracția" din seara aceea. Rochița îi era pătată, fața murdară și brăzdată de urma lacrimilor și era pe jumătate adormită.

– Dă-mi-o mie.

Vorbise Cilla. Stătea în spatele lor.

– Dă-mi mie copilul, Rodger.

Se apropie neliniștită.

– Ai s-o scapi.

El îi puse în brațe pachetul.

– Fă cunoștință cu Dilys Allenby.

Cilla ținea copilul strâns la piept. Micuța față palidă părea o camee pe fondul catifelei negre.

Godwin îl privi pe Max Hood:

– Trebuie s-o scoatem pe maică-sa de aici.

Hood scutură capul imperceptibil.

– Nu mai are picioare. (Vorbea în șoaptă.) Aici e un adevărat abator.

Godwin își dădu seama că Hood era ud leoarcă, hainele-i erau îmbibate de sânge. Godwin îngenunche din nou lângă femeie, își alătură fața de a ei.

– Fetița dumneavoastră se simte foarte bine, doamnă Allenby. N-are nici o zgârietură. Mă puteți auzi? Va fi... foarte bine.

– O cheamă Dilys.

Ochii femeii erau aproape închiși, ca și cum ar fi adormit.

– E... o micuță... dragălașă... E... cuminte.

Reuși să-și ridice mâna câțiva centimetri. El i-o luă, simți apăsarea ușoară a degetelor; era la capătul puterilor.

– Ajutoarele trebuie să sosească, îi șopti Godwin la ureche. Va fi bine. Mai rezistă puțin. Dilys se simte bine; te așteaptă...

Continua să-i șoptească; în cele din urmă degetele ei se înmuiară și atunci știu că murise.

În timp ce părăsea clădirea, văzu o ambulanță. Infirmierii transportau pe cineva, întins pe brancardă.

– Aici este o femeie moartă, spuse.

– Va trebui să-și aștepte rândul. Pentru moment îi „sortăm" pe cei vii.

Se îmbrăcară în grabă ca niște actori din *Hamlet*.

Cilla și Max Hood stăteau în stradă, acolo unde clădirile supraviețuiseră dezastrului; în afară de ferestre care nu mai existau. Cilla

legăna copilul, sărutându-i cu gingășie creștetul capului, părul blond și fin.

– Nu prea te-ai grăbit, Rodger, spuse Hood, cu un soi de nepăsare câștigată pe câmpul de luptă.

Hood arătă cu capul spre clădirea de unde tocmai ieșiseră. Godwin se întoarse, văzu prăbușindu-se zidul singuratic din cărămidă, îngropând-o sub dărâmături pe doamna Allenby.

– Doamne, Dumnezeule!

Hood se apropie, își puse mâna pe umărul lui Godwin:

– Se întâmplă, bătrâne. În fiecare afurisită de noapte.

Ținea în mână o țigară neaprinsă, pe care o frământa între degete.

– Haideți, eroilor. Poate că Peter mai are vreo sticlă sau două pentru noi.

Cilla avu un surâs forțat. Ținea copilul la piept, cu grijă. Luară drumul înapoi, spre Dogsbody, călcând peste tulumbele încâlcite, încercând să ocolească, să nu stea în calea nimănui.

Un fotograf de la unul din ziare, care stătea afară, vorbind cu Peter Cobra, îi văzu venind. O recunoscu pe Cilla și o strigă:

– Domnișoara Hood, domnișoara Hood, ignorând faptul că era vorba de doamna Hood. Aici, domnișoară Hood.

Cilla privi spre el, strângând copilul la piept și blițul își făcu datoria.

– Ai nevoie neapărat de o poză reprezentativă, se adresă Cobra fotografului. Cu toții am avut o seară turbată. De ce nu mi-ai face și mie câteva poze, Norman... „Un erou al orașului, Peter Cobra, susține că nu-l face pe el un pârlit ca Hitler să-și închidă localul Dogsbody". Ne place declicul ăsta al tău, Norman.

Își luă o poză solemnă și Norman, ascultător, apăsă din nou pe buton.

O echipă de brancardieri trecu pe lângă ei. O infirmieră se opri lângă Cilla. Începură să vorbească. Hood se întoarse către Godwin.

– Studioului îi va surâde secvența asta, nu-i așa? „Cilla Hood salvează un copil orfan dintr-o clădire bombardată". Dacă n-ai priceput lecția din seara asta, bătrâne, să știi că ea se intitulează: „E o lume veche și ciudată". Hai să bem ceva.

Se întoarse spre Peter Cobra.

– Să nu te mai prind cu poșirca aia de vin vechi, roșu, pe care l-ai pescuit din fundul pivniței. Acum ginul e indicat.

– Doamne, Max, remarcă rezervat Cobra, cerul gurii tale e un coviltir de căruță. Și în curând vei fi feldmareșal.

– Sursele tale sunt îngrozitor de dezinformate, spuse Hood. Ce glumă! Feldmareșalul Hood!

– Feldmareșalul *Sir* Max Hood, mi s-a spus.

– Un gin simplu va fi suficent, Peter, spuse Hood.

Cilla dădu copilul infirmierei.

– Dilys Allenby. E clar? Pe tine cum te cheamă?

Asculta cu atenție ceea ce-i spunea infirmiera.

– Și cum aș putea să te găsesc?

Infirmiera răspunse ceva. Cilla spuse:

– Atunci am să te sun mâine, la numărul ăsta. Doamna Allenby a fost omorâtă chiar acum. Vreau să fiu sigură că fetiței îi merge bine.

– Desigur, domnișoară Hood.

– În cazul în care nu te-aș găsi, acesta este numărul meu de acasă. Poți lăsa un mesaj cameristei mele, dacă eu nu sunt. (Îi dădu numărul de telefon.) Și-ți mulțumesc foarte mult că ai fost aici. Dacă doamna Allenby ar ști, sunt sigură că pentru ea ar fi o mare ușurare.

De sus cernea o burniță rece. Două blocuri de lângă Ball și Hoop ardeau. Santo Colls invită victimele raidului să bea o cafea și să mănânce niște sandviciuri. Bucătarii lui începuseră deja să transporte farfurii și castroane pe trotuar, unde așezau scânduri sprijinite pe scaune – o bucătărie de campanie improvizată. Cobra dădu din cap aprobator, bând vin direct din sticlă. Monk Vardan ieși pe ușă, legănând un platou uriaș cu sandviciuri.

– Am ajuns s-o văd și pe asta, spuse. Chelner. Ultimul meu vis s-a împlinit.

– Ți-ai găsit locul potrivit, nu-i așa? spuse Cobra și dispăru cu Max Hood în vechiul local.

Clyde Rasmussen, ținând de mijloc două fete în același timp, se plimba în josul străzii, cu fularul său lung atârnându-i din cordonul hainei și măturând pe jos molozul și apa.

Vardan îi văzu pe Cilla și pe Godwin și spuse, trăgând cu ochiul la tava lui:

– Pentru păcatele mele cele numeroase și se întoarse de unde venise, în timp ce Colls îi dădea ordine în gura mare, adresându-se exclusiv unui dos în retragere.

Aroma cafelei atrăgea o mulțime de lume.

Cilla stătea în cadrul unei uși, de partea cealaltă a străzii, iar burnița care cernea de sus, îi strălucea pe față. Atinse mâneca lui Godwin și-l trase spre un loc mai întunecos. Ochii ei îl urmăriră pe Vardan până ce acesta dispăru.

– I-ai povestit lui Monk despre noi? Nu știam că sunteți prieteni atât de buni...

– Nu, nici vorbă, minți Godwin.

– Mă bucur, spuse ea. Monk este un bârfitor.

– Las-o baltă, spuse el.

– Nu ți-e dor de mine, iubitule? Nu tânjești de dorul meu?

Își strecurase mâna ei mică în mâna lui, privi în sus, spre el, iar ochii îi străluceau, reflectând lumina focului.

– Eu tânjesc după tine, Rodger, te doresc atât de... Mă duc la culcare cu gândul la tine și apoi te visez, mă trezesc cu gândul la tine... Oh, cum am ajuns să ni se întâmple toate astea?

– Vorbești ca-n filme, spuse el.

O mângâie cu dosul mâinii pe obraz și-i simți moliciunea pufoasă.

– Când ne putem întâlni? Vreau să mă culc cu tine.

Se auzi o explozie înăbușită, undeva, cu câteva blocuri mai departe.

– Iubirea mea, iubitul meu...

– Vezi? Vorbești ca-n filme. *Iubiiitul meu.*

– Și tu îmi spui „iubito".

– Știu. Tu ești aceea care mă faci să vorbesc ca-n filme. Cetățenii statului Iowa m-ar renega.

– Dar noi nu ne aflăm în statul Iowa și nici nu cred că vom ajunge acolo, așa că termină cu sâcâiala asta. Cu privire la întâlnirea noastră, Rodger, trebuie să-ți spun că... plec mâine la Stillgraves.

– Cam precipitat, nu-i așa?

– Nu te supăra, iubitule. Și de Chloe mi-e dor. Peste câteva zile împlinește trei ani și i-am promis că mămica va fi acolo pentru petrecerea de ziua ei. Stillgraves este un loc cam sinistru și deprimant pentru un copil. Cred că înțelegi, Rodger. Spune-mi că înțelegi...

– Desigur.

– Am să mă gândesc la tine...

El oftă.

– O să-mi lipsești îngrozitor.

– Crezi că până la urmă am să te împing în patul vreuneia dintre acele fete de la BBC?

– Nu se pune problema să fiu împins. Ar fi mai mult decât o pierdere de vreme.

– Ce nostim *poți* tu să fii! Dar l-am auzit pe tata spunând același lucru, la vârsta de un an.

– De necrezut. Majoritatea oamenilor nu pot vorbi deloc la acea vârstă, dar să mai și glumească!

– *Eu* aveam un an, prostule, nu tata.

– Atunci ai o memorie dată naibii, murmură el.

– Am să-ți scriu. Acum, sărută-mă, iubitule.

– Max ar putea să ne vadă...

– Sărută-mă, Rodger.

O săptămână mai târziu el primi o scrisoare de la Stillgraves.

„Lucrurile nu mai pot continua, nu-i așa, iubitule? Este ucigător pentru amândoi. Totdeauna se lasă cu amânări, nu-i așa, iubirea mea? Poate că noi doi n-am fost făcuți pentru trădare. N-ar fi caraghios dacă s-ar dovedi că amândoi suntem chiar prea buni la acest capitol? Hai să-ncercam să fim generoși. Te iubesc. Cilla".

După ce o citi, se așeză la fereastra apartamentului său și străbătu cu privirea Berkeley Square, pustie și mohorâtă, în după-amiaza târzie, înghețată. Odată cu seara care se lăsa, reapărea posibilitatea unui nou bombardament. La miezul nopții, urma să intre în emisie. Trebuia să-și scrie articolul. Dar se simțea golit pe dinăuntru și,

pentru o clipă, nemângâiat. Încercă să găsească un nume pentru ceea ce simţea şi atunci îi reveni în minte discuţia cu Monk Vardan, în seara când localul lui Dogsbody fusese bombardat. Şi, deodată, îşi dădu seama despre ce era vorba. Monk spunea că toată lumea are „şansa" să treacă prin asta şi că va veni şi rândul tău. Ei bine, venise. Rodger Godwin fusese trădat.

2

Un an mai târziu.

Godwin trânti telefonul și spuse:

– Rahat!

Rostise asta cu voce tare și cuvântul se rostogoli, făcând înconjurul locuinței înghesuite, iar în cele din urmă, se rostogoli și se stinse. Ar fi dorit să aibă o fereastră ca să poată arunca ceva, orice, afară. Unde putea fi Cilla, pentru numele lui Dumnezeu?

Se ridică și azvârli o săgeată mare spre panoul cu chipul lui Hitler, pe care cineva de la Ministerul Aviației i-l trimisese cu puțin timp în urmă. Săgeata ricoșă după ce izbi mustața ridicolă a Führer-ului, și lovi scurt, piciorul lui Godwin. „Sfinte Doamne, gândi el, dacă mă asculți, de ce nu mă omori chiar acum? Să termin cu totul. A fost o zi afurisită, umilul tău servitor e gata de plecare..." Ca de obicei, Dumnezeu nu asculta sau preferase să-l trateze, din nou, ca pe o jucărie. Era un joc de-a șoarecele și pisica și Godwin știa cine este șoarecele. În orice caz, Dumnezeu era ocupat în zilele acelea; poate că făcea tărăboi pe frontul de est. Dumnezeu nu era consecvent. Nu puteai avea încredere în El. Nu era un partener cinstit.

Biroul lui Godwin, pierdut în măruntaiele învăluite în abur ale clădirii BBC-ului, era copleșit de dezordinea hârțoagelor cu știri pe care le scria pentru ambele emisiuni de seară, una pentru Anglia, cealaltă pentru America. El încerca, de asemenea, să facă rost de ceva material bun de înregistrat, pentru portofoliu. În birou, atmosfera devenise înăbușitoare, iar el stătuse închis acolo prea mult timp. Își simțea cămașa udă leoarcă la subsuori și lipită de corp. Ochii îi ardeau și gâtul

îl zgâria din cauza aerului fierbinte și a numeroaselor țigări pe care le fumase. Se aplecă, găsi săgeata și, cu mare grijă, făcând un conștiincios efort de auto-control, o înfipse din nou în figura lui Hitler. Reuși s-o înfigă chiar sub ochiul stâng. Vârful ascuțit intră în panou, apoi săgeata se înclină, asemenea unui liliac adormit, surprins de fascicolul luminos al unei lanterne. În curând trebuia să cadă. Problema cu gravitația, despre care auzise atât de multe...

Își șterse de mânecă sprânceana strălucitoare din pricina broboanelor de sudoare. Mereu era câte ceva în neregulă la sistemul de încălzire din subsolul al doilea. Ba era prea cald, ba prea frig. Trase telefonul spre el și mai formă o dată numărul din Cornwall. În așteptare, fredona „O privighetoare cântă în Berkeley Square", amintindu-și de vremea când crezuse că se pronunță *Berklee*, ca în Iowa, mai degrabă decât *Barclay*. Zâmbi stins amintirii. La celălalt capăt al firului, telefonul continua să sune. Începea să se însereze. Unde puteau fi? În cele din urmă, puse receptorul înapoi în furcă, privind bucățelele de hârtie, pe jumătate scrise, dar fără să le vadă. Biroul lui arăta ca o lădiță în care stătuse o pisică. De acum încolo, trebuia să țină puțin lucrurile sub control.

Știa că Cilla o luase pe Chloe și plecase în Cornwall, la reședința lui Lady Pamela Legend, pentru a-și sărbători – dacă acesta era cuvântul potrivit – cea de-a douăzeci și noua aniversare. Nu-și putea imagina prea bine atmosfera dintre Cilla și mama ei, dar bănuia că era, probabil, destul de otrăvită. Dorea să-i vorbească, să-i audă sunetul glasului pe care niciodată nu se gândise să-l descrie, dar pe care, pur și simplu, îi plăcea să-l audă. O voce joasă, uneori din gât, dar limpede și precisă alteori. Poate dacă ar fi fost actriță, și-ar fi cultivat vocea. Dorea să-i spună că se gândea la ea, că o iubea și-i dorea „La mulți ani". Voia ca, de ziua ei, să facă pentru ea ceea ce dorea să facă ea pentru el. Ea n-ar fi făcut niciodată, desigur, dar așa era viața. În orice caz, era caracteristic pentru ea să devină, deodată, ocupată. Dar unde putea fi? Lady Pamela era, mai mult sau mai puțin, țintuită în casă. Apoi mai era Fenton, cel mai bătrân administrator și majordom din Christendom, după cum gândea Cilla; mai era și doica... Cum era posibil ca nici unul dintre ei să

nu fie acolo? Să se fi arătat Max pe acolo și să-i fi trimis la plimbare? Nu, asta părea o idee extravagantă. Așa că, ce se petrecea acolo?

În anul care se scursese de la bombardarea localului lui Dogsbody, relația lui Godwin cu Cilla devenise un fel de potecă sinuoasă și chinuită. Deveniseră amanți, împărtășiseră momente de o încărcătură emoțională aproape de cataclism – de fapt, ăsta era stilul ei preferat – în locuri neverosimile, cum era Cairo. Îl trădaseră pe omul care avea încredere în ei amândoi. Și, într-un fel, legătura lor dăinuise. Uneori la bine, alteori, la rău. Rolul „celuilalt bărbat" apăsa greu pe umerii lui Godwin. Rolul de trădător față de prietenul său Max Hood îi dădea senzația unei băi acide, care-i ardea conștiința ca un fier roșu, până la os. Totuși, trebuia s-o aibă pe Cilla. Răbdase totul, deși Godwin rămânea adesea într-un con de umbră, așteptând unele lucruri care-i scăpau de sub control, întrebându-se ce naiba se întâmplă.

Toate acestea erau prețul iubirii pentru Cilla Hood.

Godwin părăsi studioul după terminarea emisiunii pentru Anglia. Mai avea cinci ore de așteptat până la emisiunea în direct pentru America. Se spălă pe față, își schimbă cămașa și cravata și, când se întoarse în birou, îl descoperi acolo pe Homer Teasdale, stând pe marginea mesei de scris. Homer citea de zor, dând iama prin toate scrisorile, telegramele, notele și comunicările personale de toate soiurile, adresate lui Godwin. Homer Teasdale rămase așezat, continuă să citească și spuse:

– Pentru Dumnezeu, Raj, nu pot crede unele știri secrete pe care ai pus mâna. Cred că ar trebui să fii mai cu băgare de seamă. Te paște închisoarea. Și nu ți-ar face nici o plăcere, Raj. De unde te-ai procopsit tu cu tot materialul ăsta?

Homer Teasdale îl privi pe Godwin, împingându-și ochelarii cu rama de baga, spre rădăcina nasului. Era un bărbat voluminos, bine „împănat", trecut de treizeci de ani, care se îmbrăca la Devlin și Musgrave, la Oxford, se încălța la Bracewell și Jones, la Edinburgh, iar cămășile și le cumpăra de la Thomas Pink. Fața lui semăna cu a unui ogar baset de rasă pură, iar vocea plată și expresia deschisă erau o dovadă sigură că se trăgea din statul Indiana. Atitudinea și stilul său

aveau ca efect instantaneu încrederea și atașamentul din partea englezilor, așa cum numai un anumit tip de americani reușesc acest lucru în străinătate. Simpla sa prezență părea să demonstreze că onestitatea este, într-adevăr, cea mai bună politică. Dădea impresia că este un câine uriaș, îmbrăcat în pantaloni. Era o figură în Londra. Acest lucru se datora în mare parte și legăturilor sale cu Rodger Godwin și cu Cilla Hood. Și cu Archie Petrie. Și cu Clyde Rasmussen. Și cu Reg Hasledon. Și lista lui continua, totuși era genul de agent care îți dădea întotdeauna senzația că tu erai singurul lui client din lume. Era un dar pe care ți-l făcea. Era avocat, bancher, custode, reprezentant și agent pentru mai multe persoane ale căror nume erau pe buzele tuturor. Atenția pe care o dădea afacerilor clienților lui, trăda o minte organizată, o tenacitate care la alții se topea când era vorba să fie în pericol și un grad de devotament care i-ar fi trimis pe Damon și Phythias să-și caute laurii.

Godwin îi puse mâna pe umărul uriaș.

– Am eu sursele mele. Știrile sosesc prin poștă. Nu-ți mai face atâtea griji. Sus inima! Privește lucrurile astfel: Hitler ar putea apărea pe Regent Street, să ia masa la Café Royal, dar tu ai fi putut să nu-l observi. Vezi tu, lucrurile pot fi și mai rele.

– Meseria mea este să-mi fac griji, Raj. Fără asta, aș fi pierdut. Iar tu mă plătești ca să-mi fac griji pentru tine. Dumnezeule, e cald ca dracu' aici jos, în seara asta. Ai observat ce căldură este? Apropo, foarte bună emisiunea ta. Un subiect înălțător. Un puhoi de vești proaste făcând ocolul lumii.

Vorbea dând din cap în sus, asemenea unei păpuși trase de sfori; apoi se dădea ușor, pe spate, privindu-și în același timp nasul și interlocutorul.

– Subiectele înălțătoare sunt domeniul meu. Dacă nemții câștigă bătălia în Rusia, atunci *nu e* decisiv, în termenii războiului total. Dar dacă Ivan îi burdușește pe nemți, atunci *este* decisiv – războiul se va sfârși.

Godwin își împături trenciul pe braț și-și agață umbrela Brigg de încheietura mâinii.

– Trebuie să fie adevărat. Așa mi-a spus Cyril Falls de la *The Times*, la prânz.

– Ah, da, la Savoy. Te-am văzut în salon. Ai gustat ţiparul în aspic? Excelent. Pot să iau expresia ta ca pe o dezaprobare? Oftă din greu. Sper ca s-a digerat foarte bine.

– Mă gândeam eu că asta ai mâncat la prânz...

– Nu, e vorba de emisiune. S-au spus lucruri îmbucurătoare acolo. Ceea ce mă face să-mi amintesc că am să-ţi dau veşti bune.

Homer continua să flecărească, încercând să se strecoare în trenciul său, operaţie cam dificilă într-o cameră atât de mică şi neîncăpătoare pentru el. Godwin căuta să evite un braţ care se agita ca o moară de vânt.

– Băieţii de la reţea au aprobat misiunea de bombardare?

– Ascultă, hai s-o luăm pe-ndelete, punct cu punct, la un păhărel. Fac eu cinste cu cina de astă seară.

– Întotdeauna o „strecori" în nota mea de plată. Fii cinstit.

– Raj, eşti un tip cinic şi bănuitor. Uneori mi-e teamă pentru sufletul tău nemuritor. Mergem la Dogsbody?

Îşi croiau drum urcând nesfârşite scări înguste, către aerul proaspăt al Londrei şi către inevitabilul miros de igrasie.

– Unde în altă parte?

Masa din colţ fusese împinsă spre cămin, fiind izolată parţial de restul camerei. De cele mai multe ori era rezervată îndrăgostiţilor, dar Peter Cobra prinsese din zbor privirea lui Godwin şi-i răspunse printr-o aprobare imperceptibilă din cap, ca un om care e pe cale să cumpere un Renoir la Sotheby. Ştia exact când Godwin se bucura de prezenţa cuiva. Izolarea relativă a mesei părea binevenită.

– Încearcă să nu faci de ruşine bătrânul stabiliment, murmură el.

– Ce-ai spus?

Homer era aproape aplatizat, încercând să se strecoare în separeu. Cravata i se bălăbănea periculos de aproape de flacăra lumânării.

Godwin i-o prinse repede şi i-o scoase din foc.

– Simt în mine o oarecare neliniştе în seara asta. Adu-ne o băutura tare, Peter. Poate că va trebui să i-o arunc în faţă tipului ăsta.

– Atunci poate că ar fi mai bine un ulcior, spuse Cobra, făcând cu ochiul.

– Ascultă, Raj, spuse Teasdale, executând câteva manevre laterale pentru a se debarasa de lucrurile din faţa lui. Priveşte problema din punct de vedere al reţelei. Eşti util şi valoros.

– Ca un stomac de porc? Ca un bob de soia?

– Ei nu vor să fii ucis.

– Sunt corespondent de război. Dacă Clark Gable ar fi fost corespondent de război, ar fi trăit asemenea momente? Cilla îi spusese odată că seamănă cu un Clark Gable uriaş, fără mustaţă, desigur, dar şi fără urechile enorme, iar el îi spusese că, prin asta, ea insinua că nu semăna deloc cu Clark Gable. Fără mustaţă şi fără urechi mari, ce mai rămânea ca asemănare? Ea spunea ceva despre sprâncenele care se împreunau uneori şi despre gropiţa din bărbie. Şi mai ce? Zâmbise răutăcios, cu gura ei ca de pisică, zâmbetul pe care-l ştiau toţi, zâmbetul ei obişnuit, care ocupa tot ecranul unei săli întunecoase de cinematograf. Homer continua să vorbească.

– După părerea lor, tu nu eşti corespondent de război. Un corespondent străin, asta da. Dar nu de război. Asta pentru că Statele Unite nu sunt în război. Pentru tine poate că nu este o mare diferenţă, dar pentru băieţii din reţeaua de pe Madison Avenue treaba asta este a naibii de importantă. Uită-te la cecurile astea substanţiale pe care le primeşti la fiecare două săptămâni. Ei semnează aceste cecuri. O fac cu un soi de precizie geometrică. Eşti tu, e cecul, sunt băieţii din reţea. Acum uneşte punctele.

În liniştea care-i înconjura, Godwin simţi că trebuia să-l oprească pe Homer să peroreze ca un comentator la un jurnal de actualităţi. Altfel va fi obligat să-l ucidă cu mâinile goale. Cobra sosi cu două pahare mari de Martini.

– Până aici, toate bune, murmură el îndepărtându-se.

– Homer, spuse Godwin cu blândeţe, grija reţelei pentru mine este foarte înduioşătoare. La fel ca şi grija Sindicatului Ziariştilor Americani şi, aş putea spune, şi a lui *New York Journal Tribune*. Băieţi dulci, cu adevărat, cu familii şi câini şi case cu peluze în Larchmont şi Rye. Dar ei nu pot să înţeleagă prin ce trecem noi aici. Ăsta e război, înţelegi? Cred c-ai observat.

Homer Teasdale rânji.

– Am observat că e război. Sunt sigur că ei au...

– Se pare că eu reușesc să cuprind tot ce e în legătură cu războiul. Dacă n-aș face-o, lumea ar începe să râdă. „Sărmanul Godwin a pierdut din vedere războiul?" Și în curând i-ar asculta pe Reynolds și pe Murrow, în locul meu. Iar în cele din urmă, cecurile mele ar înceta să mai sosească. Și nu voi mai avea nevoie de serviciile tale, decât, poate, să dai drumul la gaze. Poate că băieții de la rețea nu prea-mi ascultă emisiunile sau nu-mi citesc articolele din ziar. E posibil? Tu ce crezi?

– Știi al naibii de bine, Raj, că băieții îți sorb fiecare cuvânt.

Surâse cu jumătate de gură, ceea ce reprezenta un maximum de posibilități pentru un ogar baset.

– Ai cele mai multe emisiuni de știri dintre toți, mai multe decât Gabe Heatter sau Ray Swing sau Hans Kaltenborn... Ești aproape la fel de mare ca... Amos și Andy! Vocea îi coborâse până la șoaptă.

– Fir-ar dracu-al dracului! Trebuie să te relaxezi, Homer! Începe să iei zilnic pilule pentru digestie, apoi untura de pește...

– Raj, e vorba de lucruri serioase!

– Perfect, Homer, lasă-mă să pun problema serios. Dacă – spun *dacă* – Amos și Andy ar vrea să zboare, într-un bombardier, deasupra Berlinului și apoi să realizeze un spectacol pe tema asta, *atunci* aș spune că băieții de la rețea ar avea dreptate. Și aș fi de partea lor. Dar Amos și Andy nu vor să zboare deasupra Berlinului într-un bombardier...

– Și e foarte înțelept din partea lor!

– Cu toate astea, eu vreau. Ai priceput? Nimeni nu dă doi bani pe ceea ce au de spus despre bombardarea Berlinului unii ca Amos și Andy, sau Fibber McGee și Molly, sau Edgar Bergen și Charlie McCarthy. Dar lucru ăsta îl fac *eu*. Ministerul Forțelor Aeriene mi-a dat mână liberă. Comandamentul bombardierelor spune că sunt exact omul la care se gândeau. Vreau neapărat să plec în „plimbarea" asta. Vreau să văd Berlinul arzând. Și apoi să povestesc ceea ce am văzut. Vreau să întorc pe dos America, fir-ar să fie!

– Ceea ce vrei tu, de fapt, prietene, spuse Homer, în maniera sa plată și măsurată, din Indiana, este să faci America să intre în acest război. Am dreptate?

– Începi să vorbești ca un izolaționist, Homer.

– Eu nu sunt un izolaționist, dar mare parte din americani sunt. Unii dintre băieții rețelei s-ar putea să nu-ți împărtășească dorința de a împinge America în acest război. Ridică din umeri. Poate *însuși* reprezentantul rețelei. Hector Crichton...

– Să-l ia dracu'. Implicarea Americii în război este țelul pe care-l urmăresc făcând tot ceea ce fac. Este modul meu de a lua parte la războiul ăsta blestemat.

Godwin sorbi îndelung din pahar, simți cum ginul de Plymouth îl încălzește aproape instantaneu.

– Spune-mi un lucru, Raj. Gândul de a bombarda Berlinul... nu te sperie al naibii de tare?

– Sigur că mă sperie. E firesc să te sperie, dacă nu ești anormal.

– Atunci... de ce insiști s-o faci?

– E vorba despre un lucru pe care băieții din rețea nu l-ar înțelege, Homer. Se numește conștiință. Mă străduiesc să trăiesc războiul prin toți porii. Numele meu a ajuns pe buzele tuturor datorită acestui război. Ca Drano și Saniflush și Amos și Andy.

– Tu erai mare și înainte de război, Raj.

– Nu în felul ăsta. Tot ce cer este o afurisită de misiune de bombardare...

– Eu aș fi prea înspăimântat. Dar te înțeleg. Ești un om onorabil, Raj. Am spus-o întotdeauna.

– Și tu ești un băiat de treabă, Homer, bătrâne. Nu-mi pasă ce spun unii.

– Sunt un băiat de treabă și, uneori, cred că tu nu prea observi lucrul ăsta. Chelner, încă un rând, te rog. Da, un tip pe cinste. Devotat până-n pânzele albe. Oftă, în timp ce sudoarea îi inunda gulerul. Dar, Raj, nu e treaba ta să împingi America în război. Rețeaua se va ocupa de asta numai în măsura...

– Ah, la urma urmei, nu ești un tip de treabă. Îmi retrag cuvintele.

– Și tu ai face mai bine să te obișnuiești cu ideea că nu vei bombarda Berlinul. E nevoie să-ți repet asta? Sau ai înțeles?

– Dar Quentin Reynolds merge. Intonația lui Godwin începea să semene cu cea a unui copil sâcâit.

– Din păcate, domnul Reynolds nu este clientul meu și de aceea nu mă interesează.

Cina fusese servită, dar Godwin nu-și putea aminti să fi mâncat ceva din ce se adusese la masă. Simțea că e gata să dea în ulcer dacă blestemații de băieți de la rețea nu-l slăbeau. Îl privea pe Homer tamponându-și gura și ținându-și ambele mâini cu palmele lipite de masă. Homer avea stilul lui de a se organiza și de a-și ordona gândurile. În mod obișnuit, asta însemna că „are carte bună".

– Acum ascultă-mă, ascultă cu mare atenție, fiindcă am să-ți spun cum stau lucrurile, fie că-ți place, fie că nu. Desigur că înainte de război erai foarte cunoscut, dar, pentru rețea, nu erai atât de valoros pe atunci. Războiul ăsta, Raj, Bătălia Angliei, interviul cu Rommel, te-au făcut cunoscut pe mapamond, prin emisiunile tale. Înainte de asta, lumea se gândea doar la cărțile tale. Aveai un fel de contract de muncă în acord, cu rețeaua, înainte de declanșarea războiului... dar, pentru Dumnezeu, întâlnirea cu Rommel, Bătălia Angliei, transmisia ei de la fața locului, ca un meci de fotbal, cu avioanele de luptă deasupra capului, toate astea te-au făcut celebru! Acum ei nu-și mai pot permite ca tu să fii ucis!

Furat de emoție, Homer mai sorbi o dată din cel de-al treilea Martini al său, înainte de a-l da gata. Pentru că mai avea o emisiune la miezul nopții, Godwin se limitase la două pahare. Ochii mari, căprui și plângăreți ai lui Homer îi întâlniră pe ai lui Godwin.

– Te superi dacă-ți termin eu porția de Martini, Raj? Îi luă paharul și sorbi din nou. Acum nu mai ești corespondentul nostru special, ești o vedetă ascultată în fiecare seară, de cinci ori pe săptămână. Ai „contaminat" toată țara ca...

– Ca gripa?

– Da, principiul e același. Mai faci, cu regularitate, și pe moderatorul la mesele rotunde ale corespondenților europeni, de duminică seara... Raj, ei nu pot și nu vor să te lase să mori dintr-un capriciu și, ca să ți-o spun pe șleau, *nu-ți poți permite* să mori. Ești pe cale să devii un om bogat. Al doilea motiv este, poate, singurul care contează într-adevăr. Contractul pe care l-ai semnat include o clauză bătută în cuie, asupra căreia rețeaua a insistat foarte mult : „clauza riscului inutil" care, pur și simplu, înseamnă că nu-ți poți asuma *nici un* risc.

Bineînțeles că rețeaua este aceea care decide ce anume constituie „utilitatea" sau „inutilitatea". Sfatul meu este simplu. Nu-i provoca, nu li te băga pe sub piele, lasă lucrurile în voia lor. Oftă din greu. Mai încolo? Vom vedea. Poate că-i vei putea obliga să te lase să iei hotărâri pe cont propriu. Ridică din umeri.

– Îmi dai a-nțelege că sunt prizonier. Asta vrei să spui?

– Prizonier al propriului tău succes, al faimei tale. Bucură-te, pentru Dumnezeu! Să nu uit veștile bune despre care îți vorbeam. E vorba despre audiența ta la BBC. Stai bine pe scaun?

– Homer...

– BBC-ul spune că i-o iei înainte lui Reynolds! Și că-l încui pe Priestley, ceea ce le convine de minune, pentru că au început să se cam sature până-n gât de Priestley...

– E cea mai populară voce din istoria BBC-ului. Nu este de loc de mirare că s-au săturat până-n gât de el...

– Mulți spun că ar fi comunist. Dacă-i asculți pe unii care lucrează cu el, când se apucă el să vorbească despre cum vor arăta lucrurile după război, începi să te întrebi...

Godwin scutură din cap.

– Știi ce zic eu, Homer? Că băieții de la rețea sunt peste tot la fel. Legea lui Godwin.

Homer oftă.

– Poate că ai și tu dreptate.

– Dar eu știu să-i înfrunt pe afurisiții ăștia. M-am și gândit cum să fac. E simplu. Să zicem că m-au pus cu botul pe labe în problema bombardării Berlinului. Foarte bine. Dar când se va ivi o nouă ocazie... n-am să le mai spun nimic ticăloșilor ăstora. Le voi spune după aceea. Vor fi atât de impresionați de toată povestea, oricare ar fi aceea, iar publicul meu o va mânca pe pâine, încât băieții de la rețea nu vor face nici un fel de tărăboi. Nu-și vor putea permite. Godwin zâmbi larg.

– Am învățat un lucru, Raj. Să nu fii niciodată prea sigur de ceea ce vor face băieții de la rețea. Uneori poți fi prins în jocurile lor mărunte, manipulat de indivizi pe care nu i-ai cunoscut niciodată. Ca acest număr unu american, Hector Crichton, un izolaționist până în fundul sufletului. Așa că hai să procedăm în felul ăsta: mă voi preface că nu mi-ai

suflat o vorbă despre mica ta strategie. Tu n-ai divulgat-o niciodată. N-am auzit nimic despre ea. Dar lasă-mă să te rog un lucru – n-o lua razna cu ideea asta a ta de a împinge America în război. Îți distruge creditul pe care-l ai la Crichton. Înțelegi ce-ți spun?

– Cum aș putea, Homer? N-am avut niciodată o discuție pe tema asta.

Când se-ntoarse în apartamentul său din Berkeley Square, croindu-și, obosit, drumul prin întuneric și ceață, hotărî să mai facă o ultimă încercare la Cilla. Ziua ei de naștere practic trecuse și el era supărat că nu reușise s-o găsească. Supărat dar, în același timp, îngrijorat. Auzi cum se făcuse legătura, apoi auzi țârâitul telefonului. Era cât pe ce să închidă, când auzi vocea. Nu suna ca deobicei. Ceva nu era în regulă.

– Cilla! Unde naiba ai fost? La mulți ani, iubito. Eram pe cale să înnebunesc, încercând să dau de tine.

– Ah, Rodger! Iubitule! E atât de îngrozitor! Vocea îi suna de parcă ar fi fost răcită. Sau de parcă plânsese.

– Ce linie mizerabilă! Ce s-a întâmplat?

Se auzea un bâzâit și întreruperi, ca în toiul unei vijelii.

– Mama, spuse Cilla. A avut un alt atac. Am dus-o la spital. Nu se poate mișca, e în comă. I-am dorit moartea de atâtea ori și acum... ah! la naiba, Rodger!

– Vrei să vin acolo?

– Aș da orice, iubitule. Dar știi bine că este imposibil.

– Lui Max i-ai spus?

– Îi spun mâine dimineață. Abia m-am întors de la spital. Am lipsit ore întregi.

– Ce face Chloe?

– Știe că bunica ei este bolnavă. Era acolo când s-a întâmplat. Doamne, nu știu ce m-aș fi făcut fără ea – e îngerul meu, Rodger. Ascultă, trebuie să dorm un pic. Simt cum încep să-mi pierd capul.

– Doamne, cât te iubesc! spuse Godwin.

– Știu, iubitule, știu.

O auzi cum îi trimite o sărutare prin telefon.

– Am să te sun când o să am noutăți.

– Îmi pare grozav de rău, Cilla.

– Știu. Noapte bună, dragostea mea.

Godwin se așeză în camera întunecată, privind afară, spre Berkeley Square; era două noaptea și știa că în momentul acela chiar, mureau oameni în Rusia, iar alții își așteptau moartea, în deșert; era scârbit și obosit de băieții din rețea și ar fi dorit ca situația să fie alta în ceea ce-l privea pe el și pe Max Hood; și-i era tare dor de Cilla... dar lucrul la care se gândea cel mai intens acum, era mama Cillei, Lady Pamela Legend și prima întâlnire pe care o avusese cu ea, în vara aceea, la Paris, în clădirea firmei Left Bank.

Trecuseră câteva zile de la cina cu Homer Teasdale la Dogsbody, când Monk Vardan își făcu apariția în biroul lui Godwin de la BBC. Flecăreala cu Monk se dovedi a-i schimba viața pentru totdeauna. Era genul de moment plin de semnificații pentru un ziarist profesionist, în care i se face rezumatul vieții cuiva, dar, cu siguranță, Godwin nu-și putea da seama de asta atunci. Cândva, în holul unui hotel, observase licărirea din ochii lui Hitler. Avusese „norocul" acestei întâlniri pe vremea crizei din München. Prinsese, de asemenea, momentul critic când Churchill fusese desemnat să formeze un guvern. Văzuse pasiunea în ascensiune rapidă, într-o vreme când alți oameni de vârsta lui Churchill erau terminați. Dar când propria sa viață se legăna pe muche de cuțit, el nu-și dădu seama. A trebuit să vină Monk să tragă semnalul de alarmă.

Zilele se estompau, una dupa alta, într-un iureș continuu. Godwin petrecuse mai multe ore decât putea număra, gonind prin oraș, de la un briefing, la un prânz, de la un interviu, la un cocteil cu un amiral american oaspete și, înapoi la radio, pentru a munci din greu. Apoi, înapoi la cină, cu un reprezentant de la Ministerul Alimentației, care încerca să se asigure că în Marea Britanie nu se murea de foame, așa cum se părea că se va întâmpla la Leningrad. Era o zi tipică pentru modul său de viață, o zi nici mai mult nici mai puțin nebunească decât celelalte. Tocmai asta era. Semăna prea mult cu celelalte. Dacă lucrurile ar fi decurs normal, în cele din urmă, s-ar fi târât până acasă, dar în loc de asta, epuizat și cu durerea de cap după șampania de la ambasadă, își petrecuse noaptea la radio, în clădirea cea mare, avariată de bombe, din

Portland Place; era prima noapte când nu se dusese acasă, din toamna trecută, când Herr Hitler dezlănțuise asupra Londrei mult discutatul său Blitz. Întors acolo, Godwin se pomenise, adesea, făcând transmisii pentru New York, printre incendii și țipete și explozii și sirene care urlau pe străzile luminate de flăcări, ore întregi până-n zori, până la retragearea urgiei înapoi, peste Canalul Mânecii, sub răsăritul pașnic al soarelui.

Acum lucrurile stăteau altfel. Neamțul nu mai bătea la ușă și bombele nu-i mai făceau bucăți pe londonezi. Toată povestea se deplasase acum spre Rusia și vechiul său prieten, Gabriel Heatter spunea, în Statele Unite: „Astă seară avem vești proaste". Bătrânul Gabe repeta asta în fiecare seară.

Godwin plănuia să-și ia liber a doua zi, poate chiar două zile, ca să tragă la galere la cartea sa despre Blitz și să mai ia puțin la bani mărunți manuscrisul final al noii cărți despre reacția englezilor la apariția recurentă a Friților, cum se descurcau aceștia – o mulțime de anecdote personale în maniera unui alt „trăgător la galere", Quent Reynolds. Așa încât, în loc să se ducă acasă, se înfundă în al treilea subsol, de unde se făceau transmisiile de paisprezece luni încoace, din august 1940. Se gândea să tragă un pui de somn, să mai scrie câteva comentarii și să le înregistreze, în puținele ore când studioul era numai al lui și îl împărțea cu un inginer super-epuizat, din tura de noapte. Se numea studioul B-4. Studioul era o parte a multiplelor schimbări pe care războiul, Blitz-ul, le operase asupra a ceea ce fusese cândva ambianța invariabilă a claselor sus puse, și care constituise atâta vreme, blazonul BBC-ului.

Ușile mari de bronz erau singurele rămășițe care aminteau de felul cum arăta acel loc în dimineața în care se întorsese pentru prima oară, în 1935. Acum interioarele aranjate de către Arta Decorativă fuseseră făcute praf, peticite, cu panouri de oțel greu și cu uși etanșe, contra gazelor. Gărzi înarmate cu muniție adevărată controlau permisele de liberă trecere. Pe coridoarele nesfârșite patrulau voluntari cu puști; afară erau, încă, depozitați saci cu nisip. Era un lucru fără sens să crezi că nu va fi nici un atac, numai pentru că, încă, nu fusese nici unul. Întrebați-i pe ruși. Primiseră chiar și asigurările pactului de neagresiune. Întrebați-i pe blajinii cetățeni ai Leningradului.

Din marea sală de concert de la subsol fuseseră scoase scaunele şi-n locul lor, fuseseră puse saltele, transformând sala în dormitor pentru angajaţi. Şi mai jos, acolo unde îţi putea arăta oricine „etajul argilei albastre", al vechii Londre romane, muncitorii constructori distruseseră un studiou de vodevil. În locul lor erau acum birouri, hărţi pe pereţi, teleimprimatoare, maşini de scris şi un adăpost pentru tun, loc care altădată fusese balcon. Niciodată nu trecuse cuiva prin cap ce balamuc ar fi ieşit dacă naziştii ar fi intrat în al treilea subsol. Ideea era să se deschidă focul de la balcon.

În această pivniţă subterană care putea provoca claustrofobie celor mai curajoşi oameni, existaseră multă vreme pereţi falşi, care creau senzaţia de spaţiu deschis. Acum, chiar şi aceştia dispăruseră, acoperiţi de izolaţii fonice, pentru confortul celor care foloseau micile studiouri „de urgenţă", construite de curând, cum era, de pildă, B-4. Pentru stilul troglodit de existenţă al momentului, condiţiile erau foarte bune, mai ales când obuzele şi gloanţele răpăiau deasupra capului, scuturând tot praful din scheletul clădirii şi făcând să-ţi zăngăne creionul din suportul de pe birou. Faimoasa Luftwaffe a lui Herr Goering avea în vedere clădirea radioului ca pe un obiectiv militar de primă mărime, fiind centrul de informare în masă al imperiului. Ei plănuiseră s-o bombardeze până-n temelii şi n-aveau de gând, nicidecum, să dea greş.

În timp ce stătea întins pe patul de fier, îl fură somnul pe neobservate. Amintiri ale Blitz-ului începură să prindă formă, insistent, în întuneric, urmărindu-l cu lovituri ascuţite; nu erau amintiri ale camaraderiei şi ale vremurilor bune, ci răcnete ascuţite de pe acoperişuri, în timp ce ticăloşii aruncau bombe – nu erau amintirile acelor drumuri precipitate la Savile Row, în speranţa că vechiul tău croitor mai supravieţuise o noapte, nu erau amintirile zilelor şi nopţilor de desfrâu, ci unele tare urâte. Amintirile morţii şi ale pierderii celor dragi, amintiri ale nopţii în care draga şi devotata Beth Kilbane era la biroul ei de sus, când blestematul UXB intră pe fereastra etajului al şaptelea şi făcu totul bucăţele... O noapte oribilă, una dintre cele mai rele. Beth, secretara şi producătorul lui – dubla funcţie fiind un rezultat ciudat al muncii în vreme de război – îl ajutase mult în hărţuielile cu cei de la

rețea, care stăteau comod la New York, la distanță de un ocean de locul catastrofei; Beth era aceea care murise așezată la biroul ei, într-o ploaie de cioburi, șrapnele și flăcări. În norul de fum și de praf care cotropise totul, Godwin nu reușise s-o descopere; îi găsise numai mâna și o jumătate de braț, pe care-l identificase după frumoasa brățară din jurul încheieturii fine.

Nu mai avea nici un rost să încerce să-și continue somnul. Îl aștepta prea multă lume acolo. Prieteni care nu mai erau. Își bălăbăni picioarele pe marginea patului îngust, cu pătură militară și-și strivi țigara într-o scrumieră de la Ritz. Era aproape cinci dimineața. La răsărit, cerul avea o culoare cenușie. Se gândi la nemții care stăteau treji, îngropați în zăpadă, la porțile Leningradului. Se gândi la tovarășul Stalin, cât era de scund și cum își îndesa pantalonii în carâmbul cizmelor. Se gândi la ivirea zorilor în deșertul nord african, unde Rommel părea să țină *soarta* în palma sa. Se gândi la primii bețivi din barul hotelului Shepheard din Cairo care discutau despre Vulpea Deșertului, înflorind și mai mult legenda...

Godwin se ridică și se îndreptă spre birou; privi notele pe care le redactase pentru cele două emisiuni pe care voia să le înregistreze. Frazele de încheiere începură să prindă contur în mintea sa. Să le pună pe hârtie era simplu. Să trăiești era, poate, mai greu, să trăiești și să mori. Împinse scaunul și se așeză la mașina de scris uzată, rânduindu-și materialul în timp ce bătea. Era conștient de zgomotul pe care-l făcea, un zgomot foarte pertinent într-o „peșteră" aflată la o astfel de adâncime, sub Londra, sub Regent Street. Metroul de Bakerloo se auzea zăngănind în liniștea primelor ore ale dimineții. Se auzea zgomotul sistemului de ventilație. Al boilerelor. Al generatoarelor, al tuturor sistemelor de siguranță pentru cazul când o bombă ar fi lovit principalele surse de alimentare. La toalete era inundație, apa care se scurgea, susura prin conductele de deasupra. Beth Kilbane spusese întotdeauna că rețeaua de apă era o metaforă perfectă. Când războiul se va termina, în cele din urmă, toți vor fi înecați într-un torent de rahat. Și lumea va deveni, din nou, curată. Godwin spunea că sturzii Verei Lynn de pe stâncile albe de la Dover erau o imagine mai grațioasă, mai poetică. „Poezia, scumpul meu romantic, este irelevantă"

spusese ea și n-aveai nici o șansă să o contrazici. În orice caz, totul făcea un tărăboi îndrăcit. Și acum, desigur, relevanța oricărui lucru nu mai avea nici un fel de importanță pentru Beth Kilbane, care pierise pentru totdeauna.

Se uită la ceas. Își închipuia că inginerul aștepta, înghițind turte uscate de ovăz cu ceai călduț; timpul zbura, șpalturile îl așteptau să le dea atenție. Atât de multe lucruri îl așteptau cuminți, să le dea atenție...

„Falsul Război a avut loc" scria el, pronunțând rar cuvintele, în timp ce le așternea pe hârtie și ascultând sporovăitul familiar al casetofonului, pe care-l luase cu el la Paris, când aspira să-și facă un nume și o situație, cu paisprezece ani în urmă, în 1927. „Aici, la Londra, am avut și noi de furcă, o trebșoară numită Blitz-ul și Bătălia Angliei și acum, în timp ce majoritatea celor care ne aflăm de partea aceasta a Atlanticului ne-am întors privirile spre răsărit, către fiara lacomă și cotropitoare care marșăluiește prin stepele Rusiei, avem un alt război căruia, pentru moment, nimeni nu-i prea acordă mare atenție. L-am putea numi și Războiul Uitat, fiindcă, deocamdată, nu se prea aud împușcături, dar e, totuși un război, un afurisit de război, care nu seamănă cu niciunul din trecut și continuă să se desfășoare acolo, în deșertul nord-african... în locurile numite Cirenaica și Libia și Egipt. Chiar în momentele acestea este un Război în Așteptare, un război care cunoaște un moment de acalmie, dar când începe să se-ncingă, când se înalță baloanele, așa cum se spune pe aici, atunci pe cai băieți, fiți tari... se apropie... Dar să stăm și să judecăm puțin. Să ne punem întrebarea: ce așteptăm noi, de fapt, să se-ntâmple?"

Când termină articolul, îl reciti pe-ndelete, cronometrându-l, suprimând ici și colo câte un rând, concentrând exprimarea; oftă căci își dădu seama cât de vag, de inexact, de incomplet era detaliul, când încercai să rezumi mai multe luni de război, în deșert sau oriunde altundeva; în cel mai bun caz, rămâneai cu jumătate de porție în farfurie, dar făceai tot ce-ți stătea în putință și încercai să nu știrbești sensul evenimentelor. Încercai să păstrezi atmosfera reală. Era tot ce puteai pretinde, într-adevăr, să păstrezi atmosfera, astfel încât ascultătorii să nu confunde cămila

cu un elefant. Era tot ce puteai face atunci când te băgai într-o treabă de mare generalitate și cu un caracter înălțător.

Cu al doilea articol aproape că nu avu probleme. Era mai ușor, una dintre poveștile sale. „Războiul este un Bau-Bau". Trebuia să facă astfel de articole. Sondajele făcute pe Madison Avenue dovedeau că audiența le prefera tuturor celorlalte genuri de articole. Așa că asta era situația, era cufundat în articolele lui până peste cap, oscila între Fred Allen și Bill Shirer, încercând să țină, cât de cât, drumul drept. Asta îl făcea nervos. Băieții de la rețea erau inflexibili, și era greu, totuși, să scoți Londra din capul vreunuia dintre ei, deoarece băieții ăștia erau grozav de amatori de astfel de lucruri, în timp ce luau masa de prânz la Jack și Charlie sau la Taft și de asemenea, le plăcea să-și povestească reciproc istorioare de rahat, cu Winchell, în scaunele frizeriei Dawn Patrol. Băieții de la rețea nu l-ar fi lăsat să scrie un articol despre felul cum găsise brațul lui Beth Kilbane cu brățara-amuletă în praful și fumul și cioburile din clădirea radioului. Chestie de gust, spuneau ei, și când le amintea că războiul fusese întotdeauna cam sărăcuț în materie de gust, ei spuneau că s-ar putea să fie adevărat și că, de fapt, poate că și era, dar ei cunoșteau ascultătorii mai bine decât îi cunoștea el și aceștia nu doreau să asculte cum fusese ciopârțită o femeie tânără și drăguță, în timp ce-și savurau cina la Westport sau Cedar Rapids sau Ana-heim. Pe de altă parte, argumentau ei de la distanță, „Războiul este un Bau-Bau" era un bun aperitiv, informa lumea că, la urma urmei, lucrurile nu stăteau chiar atât de rău, n-avea importanță cât de rău stăteau ele în realitate. Așa încât Godwin începu să bată articolul la mașină și, îndată, i se așternu pe față un zâmbet înțepenit, un rânjet „lumesc", ceea ce spunea totul despre „Războiul este un Bau-Bau", atunci când te gândeai puțin la el.

Știri BBC.
Clădirea Radio
S.U.A. Transmisie pentru N.Y.
Godwin
ora 6 p.m. 17 octombrie 1941
„Ducele de Bedford"

În timpul războiului, simbolurile sunt importante. Toată lumea o spune, deci trebuie să fie adevărat. Unii ar putea spune chiar, că războaiele se întemeiază, mai ales, pe simboluri. Mustața lui Herr Hitler este un simbol pentru noi. Ceva pe seama căruia putem glumi. Ca și falca agresivă a Ducelui și atitudinea de soldățel de jucărie, cu pumnii lui mici, în șolduri. Se presupune că acea cruce răsucită, zvastica, apoi capul de mort, fulgerele insignei SS, toate acestea, înalță spiritele naziștilor de pretutindeni. Sunt simboluri.

Noi ne-am găsit un simbol pozitiv acum câteva săptămâni, când Churchill s-a întors de la o întâlnire cu F.D.R.[1] în Newfoundland. Când hătrânul a ajuns înapoi, la Londra, pufăia dintr-un trabuc și avea un baston cu măciulie aurită și a făcut un anumit gest despre care se spune că a prins imediat. La gara King's Cross, s-a întors spre mulțimea adunată acolo și a făcut un semn în formă de „V", cu degetul arătător și cel mijlociu, depărtate. Mulțimea l-a aclamat. Un nou simbol se născuse.

Acum urmează o știre despre un simbol mai elaborat, în care unii și-au rupt dinții, o adevărată sursă de foc. Muncitori folosind aparate de sudură cu acetilenă au început să demonteze grilajele de la Buckingam Palace – Buck House, cum îi spunem noi, yankeii. S-a format un morman uriaș de drugi de fier. În jur de douăzeci de tone de fier, ceea ce înseamnă o mulțime de fiare, în orice limbă ai spune-o. Și ce mare lucru, veți întreba, care-i problema? Ei bine, s-au apucat să facă un tanc – da, ați auzit bine, un tanc – care va fi botezat „Buckingam Palace". Este o idee nemaipomenită pentru un simbol, încă un motiv, printre multe altele, pentru veneratia pe care o poartă omul de pe stradă, regelui său. Și un motiv în plus, pentru aceiași oameni de pe stradă, să ceară ca ducele de Bedford să fie ținut ascuns... sau cel puțin, să fie internat, pe durata războiului.

Cum a ajuns noul duce de Bedford să fie amestecat în afacerea „Tancurilor din grilaje"? Ei bine, așa cum a reieșit, el are o mulțime de grilaje personale în Londra, Dumnezeu să-i ajute și a refuzat, pur și simplu, ca grilajele lui să fie transformate într-un tanc, care, foarte probabil, trebuia să-i poarte numele. Ministrul de Interne, domnul Herbert Morrison, a privit în culori teribil de întunecate refuzul ducelui de a intra în acest joc, făcând observația că „pe el îl interesează activitățile ducelui". Observatori

[1] Francis Delano Roosevelt (n.tr.)

anonimi care aveau vederi mai puțin „circumspecte", au scris cu vopsea cuvântul „trădător" pe statuia unui înaintaș al ducelui de Bedford, din Russel Square. Vorbind de la reședința sa de la Wigtownshire, ducele a anunțat : „Nu sunt trădător". Chestia asta ne-a luat o mare piatră de pe inimă, nouă tuturor. Și, totodată, a fost o dovadă, în ochii unora, că va exista întotdeauna o Anglie și nu numai atât, ci și instituția Excentricității Englezești și a Minților Date Naibii, după cum pune problema lustragiul meu. Lucru care se adaugă la cea mai binevoitoare interpretare a comportării ducelui, așa cum se pare că veți auzi zilele acestea. Da, Războiul este un Bau-Bau, iar eu sunt Rodger G...

Când își termină înregistrarea, era aproape opt și clădirea începuse să se umple de viață; undeva, deasupra, pe coaja planetei, soarele sau o reproducere rezonabilă a acestuia, încerca să strălucească. Monica Knowles, care preluase atribuțiile lui Beth Kilbane, își scoase repede capul dintr-un fost dulap pentru ustensile de curățenie, care acum adăpostea un telegraf și-i spuse că-l aștepta cineva în birou.

– Un preot, cred că așa a spus. Poate un vicar? Făcu o mutră întrebătoare și ridică din umeri, apoi zâmbi. Doar nu vin romano-catolicii peste noi, nu-i așa?

Tonul ei dădea a-nțelege că nimic n-o mai putea surprinde. Dădu cu piciorul într-un morman de saci cu nisip, care, evident, fuseseră cândva destinați altui loc și care stăteau la ușa ei de aproape un an. Tocmai intra în ungherul ei tihnit, când sună telefonul. Godwin se pregătea și el să coboare în propriul său birou. Un preot? Un vicar? Despre ce naiba vorbea Monica? Doamne Dumnezeule, era vorba de mama Cillei, atacul o răpusese și era nevoie de un preot. Cilla trebuie să-l fi chemat. Dar când dădu colțul, văzu că nu era nici un preot. Era Monk[1] Vardan.

– Rodger, animal rar ce ești! Cu puțin noroc, am pus mâna pe tine, în fine! Îți tot telefonam acasă.

În timp ce vorbea, Monk făcea ocolul cămăruței, holbându-se la fotografiile de pe pereți. Godwin cu Roosevelt, Godwin cu Churchill, Godwin cu Hemingway, Godwin cu Priestey, Godwin la Paris cu Rommel, cu Arcul de Trimf înălțându-se în spatele lor, drept fundal.

---

[1] Monk – călugăr, monah (lb. engleză) (n.tr.)

Dar Godwin nu-i dădea atenție. Continua să se gândească la Cilla, întrebându-se ce-o fi cu mama ei, întrebându-se dacă ea insista la telefon, așteptând în zadar să capete amănunte din Cornwall. Poate că, acum, Max era acolo. Poate că plecase de la Stillgraves. Max avea acces chiar în miezul vieții ei, accesul pe care-l are un soț. Uneori, acest lucru aproape că-l înnebunea pe Godwin, faptul că trebuia să se mulțumească cu ce rămânea.

– Nu un preot, murmură Godwin. Un *călugăr*. Mintea omului e o treabă dezordonată... Ce s-a întâmplat? Ce-i cu tine aici? Credeam că primul ministru e în Chartwell. De ce nu ești acolo, să-i golești scrumierele?

– Ai fost greșit informat. El e bine merci, la Numărul 10, iar eu plec la Cambridge, azi după-amiază. Speram să te atrag mâine în „parohia" mea. Vom prânzi împreună. Am să pun mâna pe un vin roșu cu totul inofensiv. Fac cinste cu o cină dacă tu poți să te „rupi" de la emisiunea ta de seara târziu. O masă pe cinste, carne de berbec, fețe simandicoase de flăcăi tineri și înflăcărați, dornici de cultură, cu chipuri strălucitoare și pline de speranță.

– Să sperăm că războiul se termină până le vine lor rândul.

– Ponegrești floarea bărbăției britanice. Totuși îți trec cu vederea. Se va acorda și un premiu pentru cine ghicește ce parte a berbecului mănâncă. Urmează vin de Porto și nuci, servite în vechiul salon secret. Mai târziu, fumăm o pipă în apartamentul meu, lângă un foc cinstit de cărbuni și ascultăm șoarecii rozând în pereți... Deci, te poți elibera?

– De ce nu? Merit doar.

Monk privi din nou fotografiile.

– Ce bună e asta!

Arătă spre fotografia lui Godwin cu Rommel la Paris.

– Nu mi-ai spus niciodată istoria fotografiei ăsteia. Tu și Vulpea Deșertului.

– Pe atunci, nu era încă Vulpea Deșertului.

– Nu, era cuceritorul Franței. Ce gândeai despre el? Oh, am citit povestea. Orice om din lumea asta trebuie să fi citit interviul acela – aș îndrăzni să spun, una dintre marile tale izbânzi. Dar ce fel de om era?

– Un om destul de bun. Pentru el era atunci un moment ameţitor. Mă gândesc că el credea, cu adevărat, că războiul se terminase. Credea că înfrângerea Franţei pusese capăt războiului.

– Cu toate astea e un nazist, nu-i aşa?

– Da. Părea să creadă că era vorba despre ceva foarte asemănător unei glorioase organizaţii de Cercetaşi. Părea că nu-l interesează politica şi, într-adevăr, nu vorbea despre acest subiect.

Monk îşi drese glasul.

– Acum ne pune în mână ciuberele cu porţia pentru prânz, în mijlocul deşertului, vicleanul naibii. Dar să ne vedem de treburile noastre. Ajunge cu reveria... Atunci, va fi nemaipomenit dacă vii cu mine. Pentru o fracţiune de secundă, păru că nu era sigur pe sine, ceea ce era ceva neobişnuit la el. Oftă. Dacă tu n-ai fi putut să te eliberezi... aş fi fost obligat să insist. Chestiune de viaţă şi de moarte. Râse cam prea tare. Îşi dădu seama de asta. Şi Monk era omul cel mai puţin deprins să se supravegheze; secolele reuşiseră să-i anuleze îndoiala din genă. Da, există un lucru pe care trebuie să ţi-l „dezvălui". E vorba despre cineva care doreşte să aibă o discuţie cu tine. Aşa că vino. Repejor. Şi vom discuta până-n pânzele albe.

3

Godwin conducea un mic Talbot-Sunbeam roşu, un coupé cu o urmă de lovitură în aripă şi cu un început de plesnitură în parbriz. Îl purtase aproape prin întreaga Europă, de la Marea Nordului până la Berlinul lui Hitler şi Madridul lui Franco şi la Sevilla, în timpul războiului civil şi la Pamplona şi la Lisabona, ajungând până la „trambulina" de pe care se sare din Gibraltar, în Africa. Maşina aceasta i se potrivea de minune. Îi amintea de Paris, de anii tineri, când abia începea să înveţe ce înseamnă viaţa şi aştepta să se îndeplinească promisiunile pe care i le şoptea viitorul la ureche; toate i se aşterneau la picioare, o frumoasă câmpie nesfârşită.

La plecare, vremea era frumoasă. Un cer albastru, strălucitor, munţi de nori albi, cu contur de purpură întunecată, ca desenul unui copil, în care toate au contur. O briză răcoroasă înviora strălucirea soarelui – iluzii de octombrie. Călătoria cu maşina prin Fenlands îi stârnise întotdeuna un sentiment vag, rău prevestitor, îl făcea să se gândească la catedrala Ely care se ridica în faţă, umedă şi rece şi bântuită de stafii; părea că este veşnic îngheţată şi străbătută de ecoul zăngănitor produs de statuile sfinte, aşezate acolo cu sabia şi sulița, demult, de către urmaşii lui Cromwell.

Încetini când un câine pătat, care mâna din urmă vreo zece-douăsprezece oi, de-a curmezişul drumului, începu să latre la el. Apoi acceleră din nou. Trebuia să ajungă sus cât mai repede. Se stârnise vântul şi se făcea din ce în ce mai frig.

Ciudat cum Monk trecuse pe la el într-o dimineaţă atât de otrăvită de felul cum mergeau lucrurile cu Cilla. Monk era singura persoană

care știa ce era între ei și Rodger nu-i spusese nimic timp de luni de zile. Nu-i vorbise nimic despre natura complicată a relației dintre ei trei – triunghiul conjugal – despre stările ei de spirit extrem de schimbătoare, despre instabilitatea ei și despre căldura apărută dintr-o dată, despre stările de deprimare adâncă și despre veselia râsului ei, când norii se împrăștiau și sentimentul de vinovăție, frica și mânia își luau o mică „vacanță"; pe drumul său spre Cambridge, Godwin nu-și putea imagina cum reușea să se descurce prin acest hățiș. Uneori, un strigăt urca, voind să se elibereze: *Să terminăm, părăsește-mă, lasă-mi puțină liniște!* Dar niciodată strigătul acesta interior nu-i tortura pe amândoi în același timp, când erau împreună. Și chiar dacă ar fi ajuns, simultan, la această descărcare, dacă ea ar fi atins temperatura lor de aprindere emoțională și ar fi fost aruncată de la unul la celălat, chiar dacă toate acestea s-ar fi întâmplat, ar fi fost, oare, ceva definitiv? Era, oare, situația lor, echivalentul Falsului Război? Sau era un lucru cât se poate de real? Împușcături și sânge pe pereți? Singuri în întunericul unei nopți zguduite de bombardamente, cu luni în urmă, începuseră să chicotească sub pături, râzând de propriile lor agonii și frustrări. Ea numise conflictele lor „adevărata Bătălie a Angliei". Pe vremea aceea păruse foarte amuzant. Pe drumul spre Cambridge, cum începuse ploaia, îl izbi, deodată, faptul că lucrurile nu stăteau nici pe departe așa.

Se târa spre Monk Vardan, care voia să-i ofere mese și să vorbească despre femei și despre încă ceva care era „o problemă de viață și de moarte". Cu toate acestea, nu mai era Monk Vardan cel năvalnic. El era mare pentru că păstra aparențele. Dar, mai curând sau mai târziu, trebuia să ajungă și la această „problemă de viață și de moarte". Deci, ce naiba era atât de important? Godwin n-avea nici un fel de idee. Dar Monk Vardan, chiar dacă ar fi putut părea, la început, un dobitoc bătrân, era genul de individ pe care-l subestimai pe propriul tău risc.

Când spuneai că Monk Vardan e un vechi „Etonian", spuneai totul despre el. Englezii aveau o tendință de modă veche de a-și lua bătrânele instituții de învățământ foarte în serios; dar nimeni nu făcea acest lucru mai mult ca Vardan, care simțea că avea pentru Eton o considerație mai mare decât cea obișnuită. Godwin găsi această trăsătură în același timp amuzantă și prostească, poate pentru că el frecventase o universitate de

stat, lipsită de tradiție; studiase la Harvard numai pentru că un unchi bogat, cunoscut sub numele de „Pus[1]“ Godwin – din pricina circumferinței sale enorme – se gândise că într-o zi, ar fi putut deveni bancher. Pus Godwin era el însuși un bancher fără căpătâi, care avusese înțelepciunea să se simtă destul de legat de micul oraș Iowa, unde trăia și dădea bani cu împrumut. S-ar fi putut să fie calea care l-ar fi dus pe Rodger Godwin spre o considerabilă avere, dar meseria de bancher nu-i surâdea deloc. În orice caz, fascinația pe care o putea exercita un vechi lăcaș de învățătură era ceva greu de înțeles pentru Godwin. Poate dacă ar fi fost din Groton sau din Exeter sau din St. Paul, ar fi pătruns sensul acestui lucru. În opinia sa, Harvard sau Oxford sau Cambridge erau mai demne de luat în considerare. Totuși, Vardan nu avusese niciodată prea multe de spus despre Cambridge, în timp ce Eton era mereu prezent, mereu tăinuit în cotloanele minții sale.

Reprezentanții de sex masculin ai familiei Vardan urmaseră studiile la Eton cu o consecvență neîntreruptă, de la începutul secolului al XVIII-lea, de la Rebeliunea Iacobină încoace și când Vardan pomenise odată acest lucru în timp ce lua masa cu Godwin la unul din cluburile sale londoneze – era clubul White's – prima reacție a lui Godwin a fost să se întrebe ce naiba fusese acea Rebeliune Iacobină. Oricare ar fi fost istoria așezământului, Vardan simboliza tot ceea ce învățase Godwin că reprezenta Etonul: corectitudinea și exactitatea în orice făceai, numai pentru că erai *tu* cel care o făceai; și orice spuneai, purtai, gândeai, sau deveneai se supunea acelorași legi. Era o atitudine de încredere totală și mergea mult mai departe decât simpla pasiune a unei moșteniri de familie. Puteai să nu fii prea strălucit, nici chiar foarte bogat, dar, cu ajutorul lui Dumnezeu, erai unul care a studiat la Eton și era suficent ca să fii cunoscut în toată țara. Pentru asta nu exista echivalent în America. Tinerii americani absolveau, de generații întregi, școlile lor preparatorii, crezând că erau cineva, dar rămâneau niște mucoși, fără să fi ajuns vreodată la ceea ce era esențial. Era ceva insesizabil, aproape mistic și Godwin era sigur că niciodată nu va înțelege așa cum trebuie acest lucru. De fapt, chiar în persoana lui Monk Vardan era ceva mistic.

---

[1] Puroi (lb. engleză) (n.tr.)

Godwin îl găsi ghemuit la fereastră, în camerele sale de la colegiu, cu un foc de cărbuni sfârâind în căminul murdar de funingine, cu o carte deschisă, cu o imensă eşarfă cenuşie, înfăşurată de mai multe ori în jurul gâtului lung şi sfrijit.

– Bătrână hermelină, bătrân melc, unde naiba ai fost? Te-au atacat tâlharii în pădure?

Ploaia care lovea în cercevele, se scurgea din belşug pe peretele gros din spatele lui. Colegiul acesta era unul dintre cele mai vechi şi mai cenuşii specimene dintre cele treizeci şi unu de colegii ce alcătuiau Universitatea Cambridge. Scara – camerele lui Vardan se aflau la etajul al doilea – igrasioasă, mirosind a mucegai şi putreziciune, se răsucea acolo, în întunericul clădirii, de secole. Camerele lui Vardan erau confortabile, cu fotolii grele care flancau căminul, cu lampadare care dădeau o lumină gălbuie, cu un covor vechi şi scump cu frumoase desene englezeşti, cu un tavan jos pe care se încrucişau dâre înnegrite de fum, cu un bufet vechi pentru băuturi, cu ornamente, cu o găleată grea pentru cărbuni, cu biblioteci burduşite de cărţi, care dădeau pe dinafară, cu un birou vechi, greu de definit ca atare, cu hărţi înrămate şi cu un patefon cu un teanc de discuri îngrămădite în spatele lui.

– Monk, spuse Godwin, îmi pare rău că am întârziat. Ai dreptate, firește. Tâlharii din pădure.

Vardan încuviinţă cu capul, cu un aer înţelept, deşirându-se din scaunul său de la fereastră.

– Aşa mă gândeam şi eu. Ne mişcăm puţin?

Trase o umbrelă dintr-un suport de lângă uşă şi porniră să se plimbe, străbătând scuarul verde şi umed, pătat de frunze ude. Trecură pe sub clopotul de la poartă, ieşind afară, în stradă, unde erau înşiruite micile dughene ale librarilor, croitorilor, farmaciştilor şi băcanilor. Ploaia se mai potolise dar continua să cadă, insistentă şi rece, cu toate că cerul părea să se lumineze în direcţia mlaştinilor.

Prânziră într-un restaurant ale cărui ferestre dădeau într-un scuar aglomerat, unde piaţa era în toi. Plăcinte fierbinţi, franzeluţe îndesate, carafe pline cu bere, înţesau tarabele înclinate. Câţiva studenţi strânşi în jurul mai multor mese din spate, discutau aprins un spectacol cu *Richard al III-lea,* pe care, se părea, voiau să-l pună în scenă în curând.

– Trebuie să-ţi mărturisesc că sunt foarte tulburat, spuse Vardan, cu o înfăţişare perfect calmă. Am scris atât la *The Times*, cât şi vechii şcoli. Am fost dur. Mi se suie sângele la cap, fir-ar să fie.

– Voi auzi o mică poveste de la Eton, care se apropie de noi pe lăbuţe catifelate de pisică? Godwin era amuzat de spiritul lui de previziune.

– E vorba de masca de gaze.

Vardan vorbea de parcă orice om civilizat trebuia să ştie la ce se referea el.

– Ah, da, masca de gaze.

– Totul se leagă de tradiţie, nu-i aşa? Nu-l putem lăsa pe reptila aceea de Hitler să ne zdruncine din temelii modul nostru de viaţă. Am depăşit acum afacerea Blitz-ului. Şi totuşi jobenurile n-au reapărut. Repet, n-au reapărut. Este o ruşine şi o crimă şi o nenorocire şi eu spun că jobenurile trebuie aduse înapoi, în locul căruia îi aparţin de drept. Pe capetele ciufulite ale băieţilor de la Eton. Trebuie să-mi fac cunoscute opiniile. Era de cea mai bună credinţă, când spunea asta, dar, în acelaşi timp, un zâmbet fugar îi flutură pe buze.

Godwin încuviinţă din cap în timp ce-şi amintea. Făcuse o emisiune din ciclul „Războiul este un Bau-Bau" despre criza de la Eton, când ameninţarea invaziei atinsese intensitatea maximă. Studenţii purtaseră jobenul ca pe un accesoriu obişnuit al uniformei lor. Când situaţia se înrăutăţise, apăruseră măştile de gaze, dar în rafturile vestiarelor nu era loc suficent şi pentru jobenuri şi pentru măştile de gaze. Şi astfel capitolul jobenurilor se încheie la Eton, cu toate că se promisese a fi doar o măsură temporară, pe durata ostilităţilor. Dar Monk Vardan avea bănuielile sale. Forţele răului lucrau din plin, iar acesta era deja un mic triumf pentru Herr Hitler: Jobenul care-i inspira teamă, dispăruse pentru totdeauna.

– Şi eu şi tata şi bunicul, toţi am purtat joben.

– Îmi dau seama ce simţi, Monk.

– Asta mă face să simt că nu mi-ar strica să am un fiu, spuse Vardan pe neaşteptate.

– După părerea ta, el n-ar purta, oricum, joben. Aşa încât te-ai putea scuti de multă bătaie de cap.

– Bine pusă problema. Și apoi, băiatul ar avea nevoie de o mamă. (Făcu o grimasă.) Și Monk de o soție. Iată un gând care te face să-ți pierzi pofta de mâncare.

La masă, Vardan nu pomeni nimic despre implicarea sa în război, nimic despre Churchill și lumea bună unde se luau hotărârile importante, la un coniac și un trabuc. Godwin știa că Vardan făcuse, foarte des, vizite la Camera de Război, în subsolul clădirii de la Numărul 10, dar despre asta nu se suflase nici un cuvânt. Vardan insista să audă părerile lui Godwin despre război, cum credea el că vor evolua lucrurile pe frontul de răsărit și în Africa de Nord și în zona Mediteranei, dacă auzise ceva despre posibilitatea de a avea o „super-bombă". Godwin își expuse părerile clar și concis. Situația nu era chiar atât de complicată.

– Da, spuse Vardan, situația a fost cam fioroasă în deșert.

– Ah, acesta ar fi un eufemism britanic? Wavel a făcut o treabă de ageamiu.

– Există două puncte de vedere asupra acestui lucru, vulpe bătrână, două păreri diferite. Un adevărat dezastru, când au fost burdușiți de Rommel. Al naibii de rău. Ne-a făcut praf din mers. Budincă?

Godwin refuză oferta de desert și luă ceva ce se dovedi a fi apă fierbinte cu o părere de gust de cafea.

– Da, a fost groaznic acolo pentru cei pierduți printre munții de nisip. Zilele trecute m-am întâlnit cu sărmanul bătrân Puffy Blacklands, la Ministerul de Război; abia se ținea pe picioare. Fiu-său, Stringer, a pățit-o într-una din acele retrageri blestemate, din deșert. Rommel i-a făcut bucățele.

Își aprinse o țigară, tuși.

– Ne-au făcut de petrecanie acolo, Rodger. Primul ministru și-a dat seama că Wavell trebuia să se ducă acolo, trebuia făcut *ceva* și nu puteam chema o altă armată să preia, îți dai seama. Sărmanul Stringer. Îmi pare rău să spun că era dat naibii la școală, mare poamă. Foarte frumos băiat. *Foarte* frumos. Nu știu cum a nimerit el în mijlocul deșertului, în timpul războiului. Ar fi trebuit să stea în spatele unui birou și să frece mangalul, oferindu-se pentru un ajutor ocazional și de

complezență. Acum toate astea nu mai au importanță pentru el, pardon de expresie. Acum e mort, Stringer e mort și-ngropat.

– Se mai întâmplă, în vremurile astea, spuse Godwin.

– Ca un guturai zdravăn, vrei să spui? Bine de tine, bătrână nevăstuică. Gluma înainte de toate, ăsta-i cuvântul de ordine. Hai să ne plimbăm. Aici fac curățenie.

Nu se putea ghici încă pentru care motiv îl invitase Vardan la Cambridge.

Ploaia încetase și băltoacele băteau în auriu în lumina soarelui de după-amiază. Trecură din nou pe sub portalurile colegiului și prin curtea interioară. Câțiva bărbați în costume negre mergeau grăbiți, de parcă întârziaseră la întâlniri. Vița sălbatică de Virginia strălucea ca o flacără pe pereții vechi și frunzele roșii, lucitoare, se risipeau învălmășite, pe covorul de iarbă. Locul era o beție de culori, generoase și opulente.

Vardan se opri să vorbească unei perechi de studenți care treceau pe acolo, înclinându-se ușor ca să audă, apoi chicoti satisfăcut și se întoarse, indicând drumul către râul Cam. Godwin se gândi că era un specimen perfect, care reprezenta rasa: câțiva centimetri peste 1,98 m, tot numai oase, cu umeri înguști, gârbovit când stătea jos, înaintând în salturi când mergea; mișcările lui erau spasmodice și aparent necontrolate. Se simțea la fel de bine și în largul lui, ca acasă, fie în costumul de vânătoare, fie în cel din catifea cord, fie în cel din *tweed* sau, eventual, în costumul de călărie. În ziua aceea, arăta foarte boțit, într-un costum vechi și ponosit, cu mâneci roase și pantaloni cu manșetă; cizmele-i erau murdare de noroi, ca și vârful umbrelei Brigg, pe care-o moștenise de la bunicul său.

Se plimbară pe malul râului Cam, cu marile colegii împrăștiate în spatele lor; în razele oblice ale soarelui, întregul peisaj arăta poleit ca într-un vast, imaginar oraș al regelui Arthur. Focurile în aer liber ale toamnei fumegau, umplând după-amiaza umedă cu mirosul generos al frunzelor arse, pătrunzător în intensitatea lui nostalgică, ca un aluat franțuzesc din povestirile lui Proust. Soarele scânteia pe apă. Zgomotele orașului se auzeau, undeva, pierdute, în timp ce ei se plimbau, lovind frunzelele căzute, cu piciorul.

– Acum mă gândesc la Puffy Blacklands, vorbi tărăgănat Vardan. A spus că te-a întâlnit întâmplător, ca și pe Kim Philby și pe Chips Gannon și pe individul ăla, Murrow, la una din petrecerile lui Lady Astor, din seara trecută. Ce lume bună! Spunea că erai în cea mai grozavă formă, aproape la fel de strălucitor ca Philby dar nici măcar pe jumătate la fel de beat ca el. Vardan zâmbea, înțepând frunzele căzute, cu umbrela.

– Mă mir c-a putut să-ți povestească asta. Despre Kim vreau să spun. Omul ăsta e ca un bidon spart. Oricât ar da pe gât, niciodată nu reușește decât să se afume puțin.

– Puffy spunea despre Kim că avea un burduf pe care l-a aruncat în hârdăul unui palmier. Poate că tu plecaseși deja.

– Întotdeauna pierd spectacolul la petrecerile de genul ăsta. Atunci trebuie să fi avut o emisiune de seară.

– Puffy mai povestea că Murrow s-a întors acasă aproape cu lacrimi în ochi. Un necunoscut îi criticase croitorul și apoi, o femeie grasă se așezase pe pălăria lui cea nouă. Puffy crede că Murrow e un tip cumsecade și nu mai conteneşte să spună că nici un cetățean adevărat nu și-ar lua atât de în serios hainele.

– Philby mi-a povestit una bună în seara aceea. Jura că e adevărat. Se părea că von Ribbentrop era în Anglia pentru scurt timp și că avea o întâlnire cu Churchill, înainte ca acesta să fie chemat la Numărul 10, desigur. Von Ribbentrop încerca să-l convingă pe Churchill cât de inutil ar fi pentru englezi să rişte un război cu naziștii. El îi dădea înainte cu imensa mașină de război nazistă, cu Luftwaffe, cu Wermachtul, cu panzerele și cu toate astea, în timp ce Churchill nu făcea decât să pufăie din trabuc și să asculte. În cele din urmă, pentru a pune punctul pe „i", von Ribbentrop anunță că Germania *îi mai avea și pe italieni.* Churchill a pufăit puțin mai lung din trabuc, apoi și l-a scos din gură și a spus: „Mi se pare corect. Doar ultima oară au fost aliații noștri!"

Vardan râse, apreciind gluma și acoperindu-și gura cu mâna lui uriașă, ca o labă.

– Trebuie să admit că asta e tipic pentru Winston.

– Philby spune că e adevărat, el era acolo. Von Ribbentrop a reacționat cam lent, dar, în cele din urmă, nu s-a putut stăpâni să nu izbucnească în râs.

– Un *poseur*[1] mărunt și vicios. N-are dreptul la particula *von*.

– Așa cred și eu.

– E un porc. Se poate spune că Goering are atuurile lui, dar și el este un porc. Toți sunt. Ăștia fac numele porcului de ocară.

Vântul devenise rece din nou și la orizont se adunau nori care brăzdau lumina soarelui.

– Problema lui Murrow e că se crede afurisitul de Beau Brummell, asta e. Un simptom al unei hibe psihice ascunse.

– Poate că-i place să fie bine îmbrăcat, pur și simplu.

– Dar tocmai aici e problema, nu-i așa? Îl preocupă prea mult hainele. Tu, Rodger, ai fi fost mândria vechii școli. Tu înțelegi corect problema.

– Asta pentru că se pare că nu pot găsi o curățătorie decentă. Cea veche, în care aveam încredere, a fost bombardată și nu s-a redeschis.

– Am să-ți spun ceva: te-aș fi văzut Papă la Eton. Asta am spus-o unui număr foarte mic de persoane.

– Drăguț din partea ta, Monk.

– Mai am și acum jiletca mea de Papă. Brocart adevărat. Îmi venea foarte bine pe atunci. Și acum îmi vine la fel de bine ca atunci, boier Godwin, și ține seama că sunt al naibii de bătrân.

Se opriră să privească râul. Pe deasupra lui trecea fumul purtat de vânt, aducând cu el o adevărată povară de amintiri. Vardan își făcu palmele căuș și-și aprinse o țigară. Părul blond începuse să i se rărească. Vântul i-l răsfira iar el și-l netezea mereu cu palma.

– Te întrebi, desigur, de ce te-am chemat aici.

– O chestiune de viață și de moarte. Sigur, întrebarea mi-a trecut prin minte.

– Diseară vine cineva în oraș și vrea să te vadă. Mi-a cerut să fixez întâlnirea. E un tip ocupat, ca și tine; am avut multă bătaie de cap ca să aranjez întrevederea. Ai fost un băiat foarte de treabă că ai venit.

– Vreo istorioară?

---

[1] Vanitos (lb. franceză) (n.tr.)

– Așa cred. Zâmbi misterios.

– Înțeleg că individul n-are nume.

– De ce s-o luăm în glumă? Va avea un nume în seara asta.

Îl bătu pe umăr pe Godwin. Vardan era un tip hâtru, sardonic care ținea să-și păstreze secretele. Îi plăcea să glumească pe socoteala altuia, cu atât mai mult cu cât acesta era prezent. Avea mai puține iluzii decât majoritatea oamenilor, avea mai puțin respect pentru ceilalți. Îi plăcea să creadă că vedea lucrurile în adevărata lor dimensiune. Dar cu ocazia întâlnirii lui cu Winston Churchill, ieși la iveală o ciudățenie a firii sale. Cu cât văzuse mai mulți oameni cu o privire severă și pătrunzătoare, cu atât căutase mai mult pe cineva demn de încrederea sa. În Churchill el îl descoperise pe eroul demn de devoțiunea sa. Erau unii care spuneau că Monk Vardan fusese transformat de iubirea lui pentru Churchill. Alții spuneau că Monk Vardan își găsise un Hitler al lui.

Godwin era fericit că la Cambridge timpul se scurgea cu mișcări lenețe. Dar, în timpul cinei, Monk devenise mai puțin liniștit. Spunea că nu putea suporta dârdâitul academic la mesele elevate, așa încât se îndreptară către un mic restaurant întunecos care mirosea a bere și a porto, a carne de vită și a cartofi, era îmbâcsit de fum și de comis voiajori; aici se desfășurau petrecerile ocazionale ale membrilor din Consiliul Colegiului sau ale studenților vizitați de părinții lor.

În timp ce se îndreptau spre curtea interioară a colegiului, Monk își privi ceasul de aur cu capac, strecurându-l înapoi în buzunarul vestei. Chestiunile de viață și de moarte începeau să se apropie. Noaptea devenise extrem de rece pentru luna octombrie, iar ploaia biciuia din toate părțile vechile clădiri gotice. Godwin îl urmă pe Vardan pe spirala scării, pe treptele înguste și umede, spre camerele lui. Înăuntru era rece, pe la ferestrele adânc săpate în zid trăgea curentul, dar Vardan era obișnuit cu toate acestea. În zece minute, focul de cărbuni se învioră, împrăștiind o căldură care-i îmbie să se înfunde în fotoliile grupate pe covorul cel vechi ce purta cicatricile dușurilor ocazionale de scântei. Erau trei fotolii. Două dintre ele erau întoarse unul spre altul, iar al treilea, așezat între ele, era cu fața spre cămin. Era evident că acesta era destinat

oaspetelui. Pe masa de campanie așezată între ei, era o tavă cu băuturi. Scotch, gin, coniac, un sifon, pahare grele și încăpătoare de cristal și scrumiere suficent de mari să omoare un om, ca în romanele Agathei Cristie. Vardan se lăsă să cadă în fotoliu, înconjurându-și picioarele lungi cu brațul și îndreptându-și tălpile spre foc.

– Perfect, Monk, cât mai așteptăm?

Vardan își consultă din nou ceasul cu capac.

– Jumătate de oră. Vine de la Londra. E o persoană foarte importantă.

Godwin încuviință din cap. Oaspetele misterios nu avea să ajungă înainte de orele unsprezece. Vardan privi focul.

– Spune-mi, ești în continuare intim cu Cilla? Nu e o întrebare gratuită. Pur și simplu, am nevoie să știu.

– Pentru ce?

– Va trebui să-ți cer să ai încredere în mine pentru câteva ore. Vei înțelege de ce, înainte de a părăsi locul ăsta.

– Nu sunt toate acestea prea încărcate de mister, insinuante și tainice, la adăpostul umbrelor, de parcă am fi studenți în anul doi?

– Nu, întâmplător nu e așa. Te vei convinge. Așa că fii bun, care mai e situația între tine și doamna Hood?

– Perfectă. Godwin oftă și se frecă la ochi. Nu e cel mai simplu lucru din lume.

– Presupun că generalul Sir Max Hood nu știe nimic în privința asta.

Godwin zâmbi, amintindu-și de prezicerea lui Vardan, cu un an în urmă, cum că Max era destinat unor înalte onoruri. Apropiat cum era de primul ministru, informația lui nu fusese departe de adevăr. După experiența lui Hood la Cairo, în lunile de iarnă ale anului '41, aproximativ acum opt luni, primise demnitatea de cavaler și rangul de general, dacă nu chiar de feldmareșal.

– Max nu știe.

– O situație cam putredă pentru toți cei implicați.

Godwin ridică din umeri.

– Ignoranța poate fi o binecuvântare.

– E un noroc faptul că ea e actriță, sugeră Vardan. Toate acestea trebuie să fie un test pentru ea.

– Presupun. Încerc să nu-mi pierd prea mult timp gândindu-mă la aceste lucruri.

– Nimeni n-ar face-o. Ea te face să suferi, nu-i așa?

– Așa se întâmplă întotdeauna când e vorba de dragoste, nu-i așa, Monk? Le dă apă la moară compozitorilor de muzică ușoară.

– Eu mă gândeam că dragostea înseamnă nopți de iunie, lună, giugiuleli...

– Spune-i obsesie sexuală, dacă vrei. Orice-ar fi, uneori pare să fie singurul lucru care contează... *s-o ai*. Să-i spunem dragoste, pentru a păstra nuanța discuției.

Vardan rânji asemeni unui lup.

– Nu sunt eu omul care să vorbească despre dragoste. Niciodată n-am făcut prea mulți purici în dragoste. Muncă multă și prea puțin câștig, dacă sunt eu în măsură să judec bine lucrurile. Trebuie să știi că am fost acuzat că sunt cam rezervat când se ajunge la capitolul relații personale. Rânjetul de dinainte căpătă o nuanță vicleană în jurul ochilor.

– Asta întrece imaginația, nu-i așa?

– Dacă spui tu, Monk...

– Ai mai iubit vreodată?

– Cred că da. O dată.

– Și ce s-a întâmplat cu femeia aceea?

– Era un el, spuse Godwin. Nu era vorba de o dragoste bazată pe sex, desigur. Dar era dragoste. Devotament. Admirație. Tot ceea ce înseamnă dragoste.

– Da, medită Vardan. Mă întreb ce înseamnă dragostea, la urma urmei.

– Cred că pot să-ți răspund. Dacă te-ai înălța până pe culmile ei, dacă ai muri, literalmente, pentru cineva, să mori ca să-l poți salva, să mori în locul lui, atunci, în maniera mea simplă, copilărească, aș spune că asta e dragostea, indiferent dacă e vorba despre un bărbat, o femeie sau un copil, indiferent dacă sexul e implicat sau nu. Repet, sunt un copil în probleme de filosofie și moralitate.

Simțea focul cald pe obraz. Cărbunele trosni; vântul înghețat mișca draperiile grele și alerga de-a lungul și de-a latul dușumelei de piatră.

– Pot să întreb cine era acest mascul, model de perfecțiune?

– Poți.

– Atunci, cine era? Îmi stârnești interesul într-un mod ciudat. Gura i se răsuci în surâsul lui amical, cinic.

– Max Hood.

În ochii lui Vardan tremură o licărire, care putea însemna și o pierdere a calmului afișat întotdeauna de el.

– Nu sunt sigur că nu m-ai pierdut, bătrâne.

– Mă așteptam la asta. Nimeni de pe fața pământului nu cunoaște adevăratele relații dintre mine și Max, afară de Max și de mine... și afară de, ei bine, nu e important.

– Extraordinar! Ești plin de surprize. Afară de cine? De Cilla presupun.

– Eu nu i-am spus niciodată și sunt sigur că nici Max n-a făcut-o.

– Ei bine, despre cine e vorba atunci?

– Monk, ce naiba vrei de la mine?

– Am nevoie să știu. Nu te-am chemat aici dintr-un capriciu. În seara asta, în camera în care stăm totul e confidențial, dar tu trebuie să fii sincer cu mine.

– Ticălos viclean! L-ai făcut pe Max să vină aici! Dar în ce scop? Mă pot întâlni cu Max oricând.

– Tu să-mi spui numai cine știe ce a fost între tine și Max Hood.

– Clyde Rasmussen.

– Ce? Clyde? Șeful formației de muzică de jaz?

– Chiar el.

– Pentru Dumnezeu...

Tonul lui afișa o neîncredere teatrală.

– Clyde Rasmussen? Clyde *al nostru*? Tu, Max Hood și Clyde Rasmussen.

– Asta a fost cu mult timp în urmă.

– Și voi toți deținеți un secret pe care nimeni nu-l știe.

Își lovi latura nasului său impozant.

– Ce-ar putea fi asta? E ca și cum ai încerca să decodifici un text hitit scris în hieroglife... Poate că ai face lumină încercând să-mi povestești.

– Nici o şansă. Nici una. Şi dacă întâlnirea din seara asta depinde de mărturisirea mea, ţi-aş spune că ţii în mână un scandal social de proporţii majore. Întreabă-l pe Max când soseşte aici. Dar cu mine, las-o moartă, Monk.

În tăcerea care urmă, se auziră zgomote de paşi pe scară, în dosul uşii.

– În sfârşit, exclamă Vardan bucuros. Musafirul nostru.

Se duse la uşă şi păşi afară; un suflu de aer rece şi umed umplu camera. Godwin privi focul din cămin, dorindu-şi să-i fi spus lui Monk ce ar fi făcut el cu „marea lui întâlnire". De după uşă se puteau auzi voci joase, dar nici una dintre ele nu era inteligibilă. Apoi se auzi o pereche de picioare coborând scările. Şoferul cuiva? Uşa din spatele lui Godwin se deschise dintr-odată, scrâşnind din balamale. Un fum înţepător de trabuc amestecat cu mirosul ploii, învălui camera.

– Godwin! Frumos din partea ta c-ai venit!

Recunoscu vocea. Ar fi recunoscut-o chiar dacă nu l-ar fi întâlnit pe posesorul ei în vreo jumătate de duzină de ocazii. Se ridică instinctiv din fotoliul confortabil şi se întoarse ca să privească, prin ceaţa uşoara a fumului de trabuc, în ochii lui Winston Churchill.

Numai fervoarea lui Monk Vardan şi nimic altceva, contribuise la formarea primei păreri a lui Godwin despre Winston Churchiull. Acum, impunător şi părând mai mare decât era în realitate, pătrunse grăbit în cameră, un bărbat de şaizeci şi şapte de ani dar debordând de energie, cu un trabuc lung şi înfoiat în gură, purtând uniforma Marinei Regale. Faţa îi era roşie şi netedă, capul pleşuv, iar buza inferioară, împinsă înainte, forma o proeminenţă elastică, pe care se odihnea trabucul. Îşi aşeză chipiul marinăresc pe masă, se debarasă de haina pe care Vardan se grăbi s-o ia în primire şi-şi frecă mâinile, în timp ce se ducea să se aşeze lângă foc. Purta o vestă albastră, marinărească, din bumbac, care-i acoperea pântecele, o cămaşă albă şi o cravată în picouri, pe fond bleumarin cu alb. Avea un aer de o reală măreţie. Ar fi putut apărea undeva, pe o scenă, în rolul lui Churchill.

Schimbă câteva fraze banale cu Godwin şi cu Vardan, făcând observaţii caustice la adresa cinei groaznic de plicticoase, pe care tocmai

„suportase" și mormăind iritat ceva despre mizeria crescândă a vremii de afară, în timp ce el și șoferul se apropiau de Cambridge. Făcu o mică glumă pe seama lui Godwin, amintindu-și ultima lor întâlnire și-l mustră pe Vardan pentru condițiile de viață spartane ale colegiului său.

– Ai avere, Monckton, spuse el și sper că nu trebuie să-ți reamintesc că n-o vei putea lua cu tine pe lumea cealaltă. Folosește o parte din ea aici, fii băiat bun. Nu te vom regreta deloc dacă strângi la ciorap, Monckton, spuse el. Și întorcându-se spre Godwin: De cele mai multe ori mă crede un măgar bătrân dar, așa cum i-am amintit de fiecare dată, când e vorba de salvarea omenirii, eu sunt singurul măgar bătrân pe care-l cunoaște!

Părea mai degrabă fără vârstă decât bătrân, dar, de fapt, Stalin era mai tânăr cu patru ani, Roosevelt cu opt, Mussolini, cu nouă și Hitler, cu cincisprezece. Nu era atât reprezentantul unui alt soi de oameni, cât al unei alte generații. Godwin se gândi că acești doi oameni, Hitler și Churchill, lăsați singuri într-o cameră, ar fi avut prea puține lucruri de discutat. Poate doar despre desen și pictură – amândoi erau artiști – dar altfel păreau veniți de pe planete diferite.

Vardan remarcase odată, cu ani în urmă, că Churchill era ultimul mare om al Imperiului, ultimul erou victorian, căruia istoria îi încredințase un rol triumfător și tragic, în aceeași măsură. „El este singurul afurisit de reprezentant al acelei epoci, singura figură publică a clasei sale, îi spusese atunci Vardan, care n-a trădat bătrâna Anglie. Voi, americanii, vă tot încăpățânați să-l înțelegeți, dar mai bine ați accepta studiile gata făcute. Cercurile guvernamentale și blestematul de BBC vând populației știri liniștitoare ca, de exemplu, oameni demni de încredere care descarcă bunuri distruse de bombardament, de pe platforma unui autocamion, în Limehouse, și-i râd în nas lui Winston care încearcă să-i avertizeze în legătură cu Hitler. Ține minte ce-ți spun eu, Rodger, înainte ca războiul să se termine, toți vom fi scufundați în sânge până la genunchi și ei vor veni să-i plângă pe umăr, iar el va trebui să-i salveze. Fii, te rog, atent la ceea ce se va întâmpla."

Pe vremea aceea, nu fuseseră mulți cei care împărtășeau părerile lui Vardan, dar el avusese dreptate întru totul. Mai târziu, în anii ascensiunii lui Hitler și reabilitării lui Churchill, Godwin ajunsese să fie de

acord cu aprecierea lui Vardan asupra acestui om. Din punct de vedere moral şi politic, el părea să se ridice ca un turn impunător deasupra rămăşiţelor civilizaţiei pe care jurase s-o apere; silueta lui se ridica atât de uriaşă, încât aproape că acoperea soarele şi-şi proiecta umbra în fiecare colţişor al ţării.

Churchill vorbise atât de convingător în decursul celor şaptesprezece luni de când devenise prim ministru, în mai 1940, încât cuvintele lui se înfipseseră, ca nişte gloanţe în perete, în conştiinţa colectivă a naţiunii. Godwin ştia pe dinafară o mulţime de astfel de cuvinte şi de fraze, le repetase la radio şi în coloanele ziarelor şi, în timp ce conversa atât de neoficial cu autorul lor, la lumina focului, îşi aminti o cuvântare a lui Churchill din prima zi după căderea Franţei. Suna ca un poem, ceea ce o făcea uşor de reţinut.

Dar dacă dăm greş, atunci întreaga lume, inclusiv Statele Unite, inclusiv tot ceea ce am cunoscut şi am iubit, se va scufunda în prăpastia unui nou Ev al Întunericului, care va fi şi mai sinistru şi poate mai lung, prin „contribuţia" luminilor unei ştiinţe pervertite.

De aceea, să ne încordăm puterile, făcându-ne cu toţii datoria şi să ne comportăm astfel, încât dacă Imperiul Britanic şi Commonwealth-ul său vor dura o mie de ani, oamenii să mai spună încă: „Acesta a fost momentul lor de glorie".

Godwin ajunsese la concluzia că, dacă soarta nu i l-ar fi scos în cale pe Churchill, Imperiul Britanic ar fi fost acum doar o măreaţă amintire.

Churchill rulă un trabuc proaspăt între degete, adulmecându-l cu o privire plină de satisfacţie. Vardan îi înmână o cutie de chibrituri.

– Albii îşi pierd minţile în deşert, spuse Churchill, printre norii de fum albastru. De obicei, numim acest fenomen a deveni băştinaş, om de tufişuri. Ca în cântecul acela al lui Noel „Câini turbaţi şi englezi care ies în soarele amiezii". Vă aduceţi aminte. N-are rost să negaţi. Soarele acela îţi coace, pur şi simplu, creierii. Cu mult timp în urmă, am fost şi eu pe-aproape. Îngrozitoare zile. Deşertul constituie o problemă pentru

europeni. Întotdeauna a fost așa. Tu ai stat o vreme la Cairo, Godwin. Ai călătorit prin deșert?

Clipi și-și aprinse trabucul, pufăi repede și nori largi de fum îi înconjurară capul. Își împinse maxilarul inferior în față și-și răsuci un braț pe spătarul fotoliului, ca și cum s-ar fi ținut singur în brațe, ca să se apere de tot răul pe care i-l putea face cineva.

– Nu destul de mult ca să înnebunesc de tot. Poate doar o isterie de moment, spuse Godwin.

Churchill încuviință din cap, chicotind.

– Asta-i o ușurare. Ne putem descurca dacă e vorba doar de puțină isterie, nu-i așa? Pe buze îi trecu un zâmbet leneș, făcându-i fața și mai rotundă, aproape ca a unui bebeluș. L-ai întâlnit, vreodată, pe Lawrence?

– Da, l-am întâlnit odată. Nu cu mult înainte de accidentul pe care l-a avut. Cred că-l cunoașteți bine.

– Foarte bine. Am fost împreună, în Orientul Mijlociu, în '21. Eu eram Consilier pentru Colonii și l-am luat cu mine ca ghid și ca prieten. El era consilierul meu oficial în probleme arabe. Mai târziu, a început să ne viziteze acasă.

„Casa" era magnifica reședință de familie, de la Chartwell.

– Un om interesant, remarcabil. Îmi plăcea foarte mult. Dar a avut, desigur, un sfârșit trist. S-a spus că Lawrence însuși și-a băgat singur gâtul în ștreang, acolo. Cine știe? Era deosebit de necomunicativ când era vorba de propriile sale gânduri, ceea ce aș zice că era o dovadă de bun gust din partea lui. Arabii se uitau la el ca la un zeu. Pentru unii zeu, pentru alții, maniac. Ridică din umeri. Zilele acestea, gândurile mele se îndreaptă foarte intens spre deșert.

Pufăi din trabuc.

– Știați că unii șmecheri spun despre mine că aș fi pe jumătate american? Acelora le voi spune că Groucho Marx e american – la asta nu prea au ce să mai replice! Și tu ești american.

Făcu o pauză.

– Desigur, sunt pe jumătate american.

Vorbea ca și cum Godwin ar fi putut omite acest amănunt biografic despre mama lui Churchill care fusese americana Jennie Jerome, moștenitoarea unei averi considerabile.

– Da, spuse Godwin în cele din urmă. Ce se petrecea în realitate? Omisese, oare, un paragraf sau două?

– Deșertul, spuse Churchill încet. Și America. Acestea sunt motivele pentru care ne-am întâlnit aici, în seara asta... Monk, vrei să fii atât de bun să ataci coniacul și sifonul? Unora dintre noi le este foarte sete.

4

– Dificultăţile aventurilor noastre în Africa de Nord, continuă Churchill cu o voce blândă şi abandonând complet aerul de familiaritate teatrală, îşi aveau rădăcina în două probleme. „Cartea" Greciei, în funcţie de care au fost stabilite regulile întregii acţiuni şi personalităţile lui Archie Wavell şi Erwin Rommel.

Suflă fumul peste masă şi curentul îl aspiră într-un colţ întunecat al camerei, ca pe o pană uşoară şi albastră care dispărea treptat.

– „Cartea" Greciei trebuia jucată odată ce Mussolini invadase Grecia cu un an în urmă. El încercă să-l impresioneze pe Herr Hitler care, aşa cum simţea el, nu-l trata cu respectul care i se cuvenea, aşa încât s-a pus în mişcare, trimiţându-şi armata în Albania şi mărşăluind apoi, spre Grecia învecinată. Pentru mine era o chestiune de onoare. Vedeţi voi, sărmanul bătrân Neville insistase în aprilie '39 să vină în ajutorul Greciei dacă aceasta ar fi atacată, un ajutor care consta atât din oameni, cât şi din armament. Nu s-a pus, niciodată, nici cea mai mică problemă, în ceea ce priveşte datoria mea faţă de greci...

Godwin se aşează mai confortabil, mai aproape de foc, cu un pahar de scotch în mână. Cunoştea povestea, dar auzind-o din gura primului ministru, era o experienţă cu totul diferită.

– Toţi cei care mă sfătuiau, continuă Churchill, spuneau că eram nebun dacă ţineam să ne respectăm cuvântul. Aici, guvernul trecuse printr-o criză, Chamberlaine nu mai exista, eu nu mai eram dator să-i continui politica, puteam uita angajamentele noastre – imaginaţi-vă acest lucru. Au discutat, de asemenea, în contradictoriu, asupra faptului că singurele forţe pe care le puteam trimite în ajutorul Greciei, ar trebui

să vină din partea armatei lui Wavell din Orientul Mijlociu. Era destul de adevărat, dar scăpau din vedere esențialul: ne luasem *obligația,* ne dădusem cuvântul. Eden îmi spuse că era o nebunie – așa a spus – *o nebunie*. Mi-e teamă că Wavell a și început să urzească planurile lui. Le-a spus oamenilor lui că sunt un nerod, că n-am înțeles situația pe care o avea de înfruntat cu armata italiană din Africa de Nord. Spunea că situația din Grecia se transformase în așa fel, încât inamicul numărul unu devenise Timpul, mai mult chiar decât italienii. Frumoasă poveste, i-am spus, atunci ia-ți picioarele la spinare! Scarmănă-i pe italieni până la sânge, înainte de a fi nevoie de forțele tale pentru Grecia, i-am spus. Pe scurt, grăbește-te, curăță deșertul de italieni!

– Marea problemă cu Archie Wavell, desigur, este aceea că este un tip introvertit, închis în sine, care-i urăște pe politicieni și oricine nu este de acord cu el, nu este altceva decât un politician afurisit. Pentru un militar în vreme de război, nu este o atitudine bine concepută, căci militarul – vrea nu vrea – lucrează pentru politicieni. Politicienii îi pun pe liber pe generali și nu invers. Wavell e un tip dificil – avea acest obicei de a răspunde unor întrebări perfect rezonabile cu replici criptice, derutante sau, pur și simplu, de a nu răspunde deloc. Este un maestru al tăcerilor îndelungi. Pauzele normale într-o conversație, ați putea spune. Nu, Archie este un colonel destul de bun, îmbrăcat în haine de general.

Toată toamna lui '40 a tot repetat oamenilor că-i stăteam în cale, că țineam să-l înfurii, să-l fac să înnebunească și presupun că o cam făceam, Godwin, din punctul lui de vedere. Churchill râse și scutură trabucul în scrumieră. Simțeam că e nehotărât. Voiam să-l pun în mișcare împotriva italienilor – începeam chiar să mă întreb dacă a scos-o vreodată la capăt într-o bătălie, adică dacă avusese vreo afurisită de *victorie!* Așa încât l-am trimis pe Eden să stea de vorbă cu el – era ca și cum vorbeai cu o statuie indiană – și să mă ierte Dumnezeu dacă nu l-a fermecat pe Eden în așa hal, încât să-l scoată aproape din izmene! Anthony mi-a spus că Wavell și generalul O'Connor aveau un plan remarcabil. Și, pe Zeus, așa era. Anthony m-a lăsat torcând cât șase pisici la un loc. Poate că Wavell și O'Connor vor câștiga, până la sfârșit. Pe scurt, Godwin, am fost „copleșit" de speranță.

În Decembrie, O'Connor – un omuleț viteaz și hotărât – lovi ca un vârf de lance. Având o armată mult mai numeroasă, el a atacat în maniera lui Attila, i-a nimicit pe italieni la Sollum și la Trecătoarea Halfaya, a înaintat, înflăcărat ca o torță, spre Libia și a capturat Fort Capuzzo și Sidi Omar. Bătălia era aprigă, dar O'Connor era omul potrivit pentru o asemenea sarcină, un adevărat războinic britanic. În decurs de o săptămână, victoriile obținute ne-au depășit imaginația. Și, în plus, a recuperat tunuri și camioane italiene pe care le-am putut trimite în Grecia... a înaintat iar, a luat Bardia, urmată de marea victorie de la Tobruk. A fost o campanie măreață, cea pe care Wavell și O'Connor o câștigaseră... dar Wavell, în mod inevitabil, redeveni el însuși, ba chiar se întrecu pe sine. Trebuia să înfruntăm situația în Grecia. Dar Archie a început, din nou, să bombăne și să înjure, devenind o adevărată pacoste. Insista să mă învețe cum să-mi fac meseria – foarte obositor.

Totuși O'Connor nu era terminat. Îți amintești, Godwin, cum a împins armata o sută de mile spre vest, a trecut peste Tobruk și a luat Derma, apoi a plecat în urmărirea rămășițelor armatei italiene? Apoi s-a terminat – pe șapte februarie italienii s-au predat. Pe Dumnezeul meu, ei înșiși se duceau să se predea! Patru sute dintre ei au venit la colonelul Combe de la regimentul 11 Husari și s-au prezentat, pentru a fi luați prizonieri. Combe era atât de obosit, încât le-a spus „Veniți mâine dimineață!" Îi sălta burta din pricina hohotelor de râs, obrajii i se înroșiră, și-n ochi îi apărură lacrimi. Le-a spus... să vină a doua zi dimineața... *iar ei așa au făcut!* Își șterse ochii cu un deget noduros. Ce-ți amintește povestea asta, Godwin? Ce?

Godwin zâmbi clătinând din cap.

– Ce ar trebui să-mi amintească, domnule prim ministru?

– Războiul este un Bau-Bau! Începu să chicotească din nou. Ar trebui să folosești povestea asta, Godwin, așa că ajută-mă, neapărat! Ia-o ca din partea unui bătrân ziarist!

– Cu permisiunea dumneavoastră, așa voi face. Pot s-o atribui dumneavoastră?

– Desigur. Familia colonelului Combe va fi foarte mândră.

Churchill își întoarse trupul greoi în fotoliu.

– Monk, ocupă-te de foc, vrei? Își privi rămășițele trabucului și luă altul dintr-o cutie din piele de porc pe care o scoase din buzunarul vestei, îl adulmecă și-i tăie capătul cu grijă. Apoi luă un chibrit.

– O'Connor era gata să dea asaltul la Tripoli. Acolo se ascunsese mareșalul Graziani. Wavell și O'Connor adulmecau sângele. O'Connor avansase cinci sute de mile și luase 130 000 de prizonieri, patru sute de tancuri, o mie de puști și fortărețele de la Bardia și Tobruk... și aici trebuie să vă spun că ne-a întâmpinat o mare ironie a soartei. Dacă n-aș fi știut perfect de bine că Dumnezeu este englez, aș fi început să mă îndoiesc. O'Connor avusese succese prea mari, fusese prea rapid!

Godwin încuviință din cap.

– Dar era într-o cursă contra cronometru, din pricina Greciei. Nu-i așa?

Churchill ignoră întreruperea, adevărul supărător.

– Dacă ar mai fi lungit-o puțin, cu patru luni, de pildă, Hitler și-ar fi angajat toate resursele în invadarea Rusiei... dar, slavă Domnului, italienii nu mai puteau contribui cu mare lucru. Două evenimente au deschis acum calea către distrugerea noastră, Godwin. Grecii și-au jucat cartea, în cele din urmă, noul prim ministru ne-a cerut ajutorul... iar ca o plată pentru păcatele noastre, Herr Hitler l-a trimis pe Erwin Rommel să ne înfrunte în deșert.

Ploaia lovea acum și mai greu în ferestre. Picăturile se strecurau în cămin, și șuierau, transformându-se în abur în contact cu bucățelele de cărbune. Rodger Godwin fusese urmărit prin deșert de armata lui Rommel; el cunoștea toată povestea. Dar auzind-o de la primul ministru, era cu totul altceva.

– Leul britanic ar fi putut urla și sărbători victoria în deșert, dar Erwin Rommel, venise în Africa de Nord cu un bici și cu un scaun, intenționând să îmblânzească leul. Cu un bici și cu un scaun, cu o mare îndrăzneală și cu voință de a înfrunta riscuri mari. El s-a hotărât să controleze războiul din deșert cu puterea voinței proprii. Dacă Lawrence a fost primul zeu al deșertului din vremurile noastre, atunci al doilea era pe cale să se nască, pentru că asta a devenit acest mare războinic, Godwin, cu nimic mai prejos decât un zeu al deșertului... dar tu erai la

Cairo și știi ce s-a întâmplat. Expediția noastră în Grecia, a început în luna martie. Acum șapte luni. În mod inevitabil, capacitatea noastră de apărare era diminuată. Și Rommel ne-a luat prin surprindere. Blitzkrieg! N-a mai așteptat să-i sosească mai multe panzere, a sărit direct la gâtul nostru.

Godwin era fascinat de trăsăturile energice cu care Churchill nuanța povestirea. Tot ce spunea el, era, în esență, adevărat. Dar nu constituia, neapărat, întregul adevăr. Fapt este că el lăsase forțele de apărare britanice, aproape descoperite, când Rommel luase biciul în mână. Și Godwin putea jura că groaznica nereușită a misiunii din Grecia care a culminat cu evacuarea a peste cincizeci de mii de soldați britanici și cu ridicarea zvasticii pe Acropole, în mai puțin de două luni – putea jura că acest „amănunt" nu-și va găsi locul în povestirea primului ministru.

– Al-Agheila, Mersa Brega, Benghazi – toate au fost îngenunchiate de furia lui cotropitoare. Vocea lui Churchill bubui ca tunetul care se rostogolește peste luncile din Cambridge. Nici Neame, nici O'Connor, nici Wavell nu l-au putut opri. Timp de o săptămână de adevărat iad și suferință, pe o distanță de cinci sute de mile de teren accidentat, noi, englezii, ne-am tot retras într-o dezordine năucă, încercând să scăpăm de atacul lui Rommel... A fost o glumă înspăimântătoare. A fost numită Handicapul de la Bengazi și Derby-ul de la Tobruk! Doamne, Dumnezeule, pe mine unul nu mă amuză de loc! Eram nenorociți! Fața i se întunecase, maxilarul ca din piatră dură deveni și mai sever, cu ciotul umed al trabucului între buze. Neame și O'Connor au fost amândoi capturați de nemți și acum se află într-un lagăr de prizonieri, în Italia. Generali Britanici! Îl privi cu asprime pe Godwin. Rommel e un mare general, numai că e în tabăra adversarului. Dar la Tobruk a eșuat... Binecuvântații mei Șobolani ai Deșertului au rezistat până la capăt, au fost asediați și mai rezistă încă... Am aranjat să-i mai trimit lui Wavell încă două sute de tancuri, în convoi, prin Gibraltar, traversând Mediterana, dar Rommel e încă o problemă mare pentru noi. În luptă ne-a dominat, la capitolul manevre ne-a dominat și când Wavell era, în fine, gata de luptă, *în fine*, noi am lansat marea noastră contraofensivă: *SECUREA DE LUPTĂ*. Dar Rommel a făcut-o mici fărâme! Mici

fărâme! Ce rost are să mai ţinem iarăşi socoteala dezastrului? Am avut un eşec. Wavell a avut un eşec. Groaznic. Alex Cadogan a spus-o cel mai bine: „Wavell şi alţii ca el nu sunt eficienţi împotriva lui Rommel. E ca şi cum m-ai pune pe mine să-l bat la golf pe campionul Bobby Jones cu treizeci şi şase de puncte." N-aveam de ales, înţelegi. Wavell *trebuia* înlăturat. L-am numit în locul lui pe Auchinleck. În timpul verii, nici o schimbare. Dar Hitler a atacat Rusia şi era la mâna lui Rommel. Auchinleck l-a numit pe Cunningham comandantul Armatei Deşertului Apusean. Ar putea fi omul potrivit, i-a făcut chisăliţă pe italieni în Africa răsăriteană... Ridică din umerii rotunzi, iar cravata cu buline i se legănă pe piept.

Era trecut de miezul nopţii dar el nu dădea nici un semn de oboseală. Godwin ştia că era efectul binecunoscutului lui „pui de somn" de după-amiază. Primul ministru putea lucra toată noaptea şi o făcea deseori. Asemenea nopţi lăsau urme vizibile. Vardan îşi ascunse un căscat, se ridică şi-şi întinse picioarele lungi. Churchill îl privea cu de-amănuntul pe Godwin. Acesta avea senzaţia deloc confortabilă că era evaluat în vederea unei sarcini care urma să se dovedească a fi mult prea grea. În mod sigur, primul ministru n-ar fi venit la Cambridge, în puterea nopţii, numai pentru a face rezumatul campaniei din deşert, pe care amândoi o cunoşteau deja, destul de amănunţit. În afară de a oferi lui Godwin câteva cuvinte celebre, pe care să le poată transmite nepoţilor, într-un viitor foarte îndepărtat şi, poate, cu puţine şanse, trebuia să existe şi un motiv serios. Churchill se foi în fotoliul său, încercând să găsească o poziţie confortabilă pentru spinare. Fruntea, masivă şi strălucitoare, părea să se încingă la dogoarea focului. Toţi trei transpirau. Vardan întredeschise o fereastră, către furtuna de afară.

– Acum ne pregătim să începem o altă mare aventură, spuse Churchill. O mare ofensivă, peste mai puţin de o lună. N-aş vrea s-o văd eşuând. Şi voi face tot ce pot ca să nu dea greş... totul, în limita puterilor mele. Operaţiunea CRUCIATUL. Vom distruge trupele blindate ale lui Rommel, îi vom elibera pe bravii Şobolani de la Tobruk, vom lua înapoi toate teritoriile din Cirenaica şi vom cuceri Tripoli... Vom face toate acestea, dacă vom putea dovedi soldaţilor britanici că Erwin Rommel *nu e un zeu!* Soldaţii britanici s-au angajat în

cea mai umilitoare retragere din istoria Angliei și trebuie să li se demonstreze că Rommel poate fi înfrânt. Iată pentru ce te afli tu aici, tinere prieten. Aș dori să faci ceva pentru mine, de fapt, două lucruri. Rânji fără pic de umor, cu faimoasa gușă și cu maxilarul inferior, mai cumplite ca niciodată. Ai o sarcină a naibii de dificilă, tinere Godwin. Vreau să sprijini intrarea Americii în acest război mizerabil și mai vreau să continui demonstrarea faptului că Rommel e un om ca oricare altul. Va fi de lucru, nu glumă. Dar, mai întâi... Se aplecă în față – și capătul trabucului îi străluci ca un foc al iadului în miniatură – atinse genunchiul lui Godwin cu degetul arătător și-l fixă cu privirea. Dar mai întâi, vreau să profit de cunoștințele tale deosebite. Sunt curios în ceea ce-l privește pe Rommel ăsta. Și tu îl cunoști. Am citit ce-ai scris despre el, anul trecut. Dar vreau mai mult. Vreau să-mi *vorbești* despre el. Povestește-mi cum ai ajuns să-l întâlnești, spune-mi ce-ai gândit despre el, cum l-ai evaluat. Zâmbi. Sunt numai ochi și urechi.

Era în vara anului 1940. Franța căzuse pe la sfârșitul lunii iunie, ca și cum fusese „călcată în picioare" de un marfar în viteză. Naziștii dețineau acum controlul pe continent. Anglia rămăsese singură și războiul aerian, numit Bătălia Angliei începuse. Goering declarase că nu era necesară o invazie sângeroasă. Luftwaffe a sa îi va reduce la tăcere pe englezi chiar la începutul toamnei.

Rodger Godwin fusese martor la nimicirea Franței, asemeni unui coș cu ouă peste care trece o tornadă. Fusese fascinat, ca toată lumea, atunci, de apariția unui nou actor pe scena lumii, generalul Erwin Rommel, care comandase ceea ce presa și politicienii botezaseră „Divizia Fantomă". Divizia a șaptea de panzere a lui Rommel înaintase ca o „flotă fantomă", lovind cu o iuțeală de necrezut. Pătrunzând prin perdeaua de ceață și ploaie, învăluind dușmanul, apoi îndepărtându-se, numai pentru a încercui și a prinde în capcană, pe la spate, mai multe detașamente și dotări ale armatei franceze. În nici o bătălie din Europa nu se mișcase vreo armată atât de rapid, atât de decisiv. Francezii au crezut că au dat piept cu o forță a naturii. Rommel era omul zilei. El pusese în practică teoriile strălucite,

emise în cartea sa, devenită clasică *Infanterie greift an*,[1] care fusese publicată în 1937.

Godwin dorea o ştire senzaţională, care să fie transmisă înaintea tuturor. Conducerea ziarului dorea ceva măreţ şi nou, ceva ce nu mai apăruse în alte ziare. Godwin hotarî să pună mână pe acest general Rommel, pentru un interviu. Îi pomeni despre asta lui Max Hood, care tocmai venea de la sau pleca la Cairo, nu ştiai nimic sigur în zilele acelea.

– Dar de ce Rommel? a întrebat Max. De ce nu te duci la Berlin să-l contactezi pe Goebbels, cu întregul lui stat major blestemat? Sau pe Goering – îi place atât de mult să vorbească.

– Ăştia sunt prăfuiţi, în comparaţie cu el. Rommel e tipul care exercită un nou gen de fascinaţie.

– Tu să glorifici un erou nazist! Nu prea-ţi stă în caracter!

– Acum toată lumea scrie despre tristeţea momentului, când Parisul a căzut în mâinile nemţilor care n-au nici un Dumnezeu. Noi simţim perfect această tristeţe, tu şi eu, Max. Dar acum, la ordinea zilei nu sunt francezii. Germanii sunt vedeta numărul unu. Mă tem ca lumea să nu înceapă să-i considere o blestemată de rasă superioară, exact aşa cum propovăduieşte Hitler! De neînfrânt. Şi ăsta este cel mai grav lucru care se poate întâmpla. Bătrâna Anglie urmează pe lista de menu a nemţilor...

– Pui problema corect. Eu îl cunosc.

– Îl *cunoşti* pe Rommel? Cum? Când?

– Îţi aminteşti când am părăsit Parisul, cu toţii, în '27? Tu te-ai topit, Dumnezeu ştie unde, în maşinuţa aceea a ta, de care erai atât de mândru. Eu am cumpărat o motocicletă şi am plecat să fac o plimbare. Într-o zi m-am pomenit în Alpii italieni. L-am văzut pe individ, retras la marginea şoselei – era un peisaj al naibii de frumos – şi lucrând la motocicleta lui de două locuri, un monstru adevărat în comparaţie cu a mea. Motorul dădea rateuri la aprindere şi se oprea. Treabă periculoasă pe aceste drumuri de munte. M-am oprit să-i dau o mână de ajutor şi am intrat în vorbă. Spunea că-i arăta soţiei locurile unde luptase în timpul războiului şi dintr-una într-alta, am început să ne întrecem în povestiri

[1] Atacurile infanteriei (lb. germană) (n.tr.)

despre război... apoi a venit soția lui care admirase până atunci priveliștea. Așa i-am cunoscut eu pe Erwin și Lucie Rommel. În seara aceea ne-am oprit în cel mai apropiat oraș, ca să cinăm și am petrecut o seară lungă împreună. Lucie era însărcinată și trebuiau să plece devreme, în zori, ca să fie mai siguri de drum, după cum spunea ea. Niște oameni destul de drăguți. N-am să uit niciodată cum o privea el. Era nebun după ea. Nu că l-aș condamna. Ea era o făptură brunetă, drăguță, cu aer exotic. Cred că avea sânge polonez sau italian, cu toate că era nemțoaică get beget. Am rămas în legătură și l-am revăzut în '34... Pe atunci, fiul lor, Manfred, avea șase sau șapte ani. Drăguț băiat! Foarte nostim – Rommel încerca să-l învețe să fie curajos și să învețe să înoate, dar tânărul Manfred nu-nghițea așa ceva... Rommel se dovedea a fi subjugat de Lucie. Se uita la ea – purta o pălărie splendidă, arăta ca o reclamă și-i spunea: „Cum zici tu, draga mea". Suna destul de comic. Iar Lucie știa că-l subjugase cu totul.

– Mai sunteți în legătură?

– Războiul îngreunează mult contactele dintre oameni, dar eu spun întotdeauna că niciodată nu trebuie lăsată o calamitate, cum e războiul, să despartă prietenii. Există posibilități de comunicare. Max Hood rânji ca un băiețaș mândru că a făcut o glumă. Vrei să-l cunoști?

– Să mă ia naiba, da! America nu e implicată, încă, în acest război. Sunt neutru. Poți aranja treaba?

– Mă așteptam la asta, bătrâne!

După câteva săptămâni, Godwin a fost întâmpinat la frontiera franco-elvețiană de un tânăr ofițer, cu o față plină de prospețime, de la Divizia a șaptea de panzere. Îl salută pe Godwin cu o bătaie din pinteni, cu un zâmbet sincer și cu o cascadă de fraze în engleză, în timp ce-l conducea spre un Daimler-Benz fără număr de înmatriculare.

– Pe mine mă cheamă Henry Harte. Cred că Heinrich, de fapt. Dar am copilărit în Long Island – ați citit *Marele Gatsby*? Mi-am petrecut verile în ceea ce Fitzgerald numea Oul Răsăritean. Vă amintiți luminile pe care Nick le putea vedea de pe doc? Ei bine, în fiecare vară vedeam luminile acelea. Apoi tatăl meu – e neamț, iar mama americană – ne-a adus înapoi, în Germania. Tata e funcționar în administrație la

I.G. Farben. El mi-a făcut rost de slujba asta, a tras niște sfori. Nu vă jenați să-mi spuneți să tac din gură, domnule. Nu prea am ocazii să vorbesc englezește și vă imaginați că nici cu americanii nu prea mă întâlnesc. Dar fiind din New York, mi se dau unele treburi interesante, uneori. Ca asta de acum, domnule. Am petrecut câtva timp cu Lindbergh când a venit să se întâlnească cu Goering... Cred că le place să mă folosească pentru că-i fac pe vizitatori să se simtă bine. Nu inspir chiar atâta teamă – nu corespund exact ideii de monstru nazist pe care și-a făcut-o lumea. Nu e decât propagandă, desigur. Eu nu cunosc nici un monstru nazist. Îmi puteți spune oricând să tac, dacă vorbesc prea mult. Cred că v-am mai zis. Apropo, spuneți-mi Hank.

– Ei bine, Hank, îmi pare bine că te-am cunoscut.

– Vă mulțumesc, spuse el.

Uniforma cenușie și chipiul înalt, cu cozoroc, erau nepotrivite cu persoana lui. Zâmbea ca puștiul de la colegiul din Long Island, cel care fusese odinioară.

După ce luară masa de prânz și se îndreptară spre câmpie, pe cer se adunaseră nori ce prevesteau o furtună de vară. Hank Harte se dovedea a fi un minunat tovarăș de călătorie și o sursă remarcabilă de informații.

– Mi-ar face plăcere, domnule, să vă fac o caracterizare a Generalului, dar trebuie să vă rog să-mi promiteți că nu mă înregistrați. Nu vreau să intru în belea; aici armata are, într-adevăr, reguli foarte stricte... Vreau să spun, că totul e foarte *strict*. Și dacă intru în belea, fiind american, știți, băieții sunt geloși pe mine și pe slujba mea...

– Nu-ți face probleme în privința asta, spuse Godwin, dar nu împinge prea departe rutina asta naivă, fiule. Știi bine că știu că treaba ta constă în a-mi spune numai ceea ce șeful tău dorește să știu. Și dacă tu vrei să-mi spui ceva așa, ca între doi oameni cinstiți, care stau la bârfă în străinătate, e perfect. Buzele mele sunt pecetluite.

– Bine. Cred că nu există pericolul să scăpați ceea ce nu trebuie.

– Spune-mi doar cum este el, spuse Godwin. Impresia ta.

– Foarte exigent, asta în primul rând. Mă încurajează să sper. Cred că e un lucru foarte obișnuit la oamenii importanți. Cel puțin așa spune tata. Dar cu el însuși e foarte dur. Vă spun, domnule, n-am mai văzut altul ca el... L-am văzut conducându-și oamenii, dirijând taluzarea unei

căi ferate, strigând ordine încoace și-ncolo, comandând să se tragă, în timp ce acești trăgători de elită – mi s-a spus că erau trăgători de elită *scoțieni*, luptând de partea francezilor și, Doamne, asta era ceva nou pentru mine – oricum, îi culcau la pământ pe băieții noștri, unul după altul, ca pe muște. Cel mai al naibii lucru pe care l-am văzut vreodată: el nici măcar nu-i băgă în seamă! Altă dată, erau în toiul unei bătălii cu tancuri – adică eram speriat de moarte, și-mi doream ca tata să nu se fi întors niciodată în Germania – și Generalul observă că unul dintre tancurile noastre nu trage. Clătină din cap. Focuri de armă peste tot – mie mi-e teamă să nu mi se ceară să fac ceva, căci sunt gata să cer să mă retrag, să sap o groapă sau mai știu eu ce altceva, sunt paralizat de frică – dar nu, se ridică doar și se îndreaptă furios, prin ploaia de gloanțe care biciuie văzduhul de jur-împrejur și când ajunge la tancul acela, începe să ciocănească în turelă și să-i înjure pe băieții dinăuntru. Voia să știe de ce nu trag! Omul ăsta parcă ar fi sub puterea unei vrăji. Gott mit uns![1]

Continuă să repovestească despre cel mai glorios moment al lui Rommel, câștigarea decorației „Pour le Mérite"[1] în timpul Primului Război Mondial. O poveste mișcătoare. Godwin se gândi că fiecare general ar trebui să fie atât de norocos încât să aibă un Hank Harte în suita sa. Era o adevărată mașină de făcut publicitate.

Ploaia bătea în apărătoarea de vânt și în capotă, ricoșând, în timp ce dibuiau drumul spre Paris, prin câmpie. Totul părea atât de normal, în afara camioanelor încărcate cu soldați, care treceau când și când. Fermieri, vaci, câini care lătrau pe câmp. Ce diferență era față de timpurile de dinaintea venirii nemților? Nici una. Peisajul nu se schimbase de loc din pricina lor.

– E foarte uman. Asta m-a surprins. Cu cât e nevoie să lupți mai puțin, cu atât mai bine. Nu ucide pe nimeni dacă nu e necesar. E nemaipomenit când e vorba de șiretenie; îl face pe inamic să se predea făcându-l să creadă că n-are nici o șansă. Harte zâmbi.

– Face politică? întrebă Godwin.

Harte ridică din umeri.

---

[1] Dumnezeu să ne apere! (lb. germană) (n.tr.)

[2] Pentru merit (lb. franceză) (n.tr.)

– Nu cred. Nu chiar, aş zice. Aud că, la un moment dat, a fost implicat destul de mult în mişcarea socialistă, dar apoi, a venit Hitler... e foarte apropiat de Hitler. În primele şase luni am făcut parte din statul său major, înainte de a începe povestea asta în Belgia şi Franţa; el era în cercul Führer-ului, îşi petrecea mult timp cu el...

– Despre Hiter ce părere ai?

Harte ridică din nou din umeri.

– A scos ţara asta din recesiune. Şi a făcut-o să-şi recapete mândria şi încrederea în sine. Aşa că... Heil Hitler! Zâmbi. Rommel crede că e un tip de treabă. Acum Hitler nu se înţelege prea bine nici cu statul major şi Rommel ţine la el din pricina asta. Nu vă faceţi probleme, domnule Godwin, vă veţi înţelege cu el straşnic.

La Paris era o noapte apăsătoare, înăbuşitoare şi Harte insista să-l distreze, ca un cadou din partea Diviziei a şaptea de panzere. În timp ce-şi croiau drum pe străzile înguste şi aglomerate, Godwin sugeră ideea că, poate, ocupanţii germani ar putea fi destul de nepopulari printre localnici.

– Nu sunt sigur, spuse Harte. Oamenii îmi spun că nu e mare diferenţă acum, când germanii se află aici şi războiul aproape că s-a terminat pentru francezi. Nu e chiar atât de rău pe cât au crezut ei că va fi. Au descoperit că suntem binecrescuţi, că apreciem cultura franceză. La urma urmei, domnule, Franţa va fi Franţa întotdeauna, nu-i aşa? Doar n-o să-i facem pe toţi să vorbească germana. Într-adevar, domnule, prezenţa noastră nu pare să-i deranjeze chiar atât de tare.

– Daţi-le timp, Hank. Lăsaţi-i să vă cunoască.

– Foarte amuzant, domnule.

Pe Godwin îl obosise ziua cea lungă, dar nu voia să respingă ospitalitatea hotărâtă a lui Harte. Când privi în jur, observând acel *quartier*[1], îşi dădu seama că ştia unde se afla. Mai fusese pe aici.

– Unde mergem, Hank?

– La Hot Jazz. O să vă placă.

Şi aşa se făcu, că Hank Harte îl prezentă pe Roger Godwin lui Django Reinhardt, marele chitarist ţigan. Printre norii de fum şi acordurile muzicii, privind perindarea unui amestec pestriţ de

[1] Cartier (lb. franceză) (n.tr.)

parizieni și germani în uniformă, care ascultau cu toții „Out of Nowhere", „In a sentimental Mood", „Sweet Georgia Brown", „Sweet Sue", „Lady be good" și „Bugle Call Rag", se închipuia la Paris, în localul lui Clyde, cu treisprezece ani în urmă. Totul părea cam la fel ca atunci. Bău prea mult vin și rămase în local prea târziu, dar, mulțumită Domnului, Hank era acolo, gata să-l conducă înapoi, la Ritz. Odată instalat în camera lui, dădu drumul la robinetele de apă rece, își scoase hainele de călătorie, se așeză în cada plină, cu geamul deschis, rugându-se să sufle o adiere de vânt și adormi. Pentru moment, era tot atât de departe de lumea bântuită de război, pe cât era de departe de Parisul anului 1927.

Rommel stătea la fereastră, la cartierul său general din Paris, privind Arcul de Triumf. Prin fereastra deschisă care ajungea până la podea, se strecurau zgomotele traficului, scrâșnetul frânelor și țipătul strident al claxoanelor. Buchete de flori umpleau mai multe vase, mirosul lor parfumând discret aerul dimineții.

Rommel purta o tunică cenușie, fără decorații, cizme de călărie și agita un bici vechi de călărie, care era, în mod evident, un pretext, ca să aibă ceva de făcut cu mâinile. Își plesnea ușor, cu el, un picior. Era mic de statură. Un nas drept și puternic, laba gâștei la colțurile ochilor de culoare închisă, scrutători și curioși, o gură mare și foarte fermă și o bărbie puternică. Părul îi era despărțit de o cărare pe partea stângă și pieptănat spre spate, lins, cu fire sure la tâmple. Părea un om de afaceri căruia îi merge bine, direct, fără alambicări, sigur pe sine. De fapt, chiar asta era, „afacerea" fiind războiul.

Hank Harte îl prezentă. Rommel părăsi fereastra și veni să dea mâna. Primele cuvinte pe care le rosti: „Spune-mi, ce mai face Max Hood?"

– Foarte bine, răspunse Godwin. Vă transmite complimente, desigur. Îmi spune că ar trebui să-ncercați să-l convingeți pe Goering să-și retragă Luftwaffe. N-are nici un rost.

– Are dreptate că n-are nici un rost. Dar dacă ajungem să ne înfruntăm cu englezii în aer, asta nu va însemna nimic până nu ne înfruntăm cu ei pe pământ. Pe pământ englez, aș adăuga. Și ai putea să-i spui că

dacă RAF ar înceta să bombardeze Berlinul, Goering ar putea fi făcut să priceapă înțelepciunea propunerii lui. Max a mai văzut astfel de lucruri, încât să-i ajungă pentru toată viața, nu-i așa?

– Sunt sigur că a văzut, domnule. Dar, pe de altă parte, sunt sigur că v-ar spune că nu englezii au fost cei care au început.

– Nu, nu ei. Nu chiar. Dar dumneata știi cine a început? Nu Hitler... Nu, ci omul care l-a ucis pe Arhiducele Franz Ferdinand la Sarajevo, el a început. Acesta e doar actul doi al Primului Război Mondial. Suntem, cu toții, în ghearele istoriei, jucându-ne destinele la noroc. Cel puțin, așa gândesc eu în dimineața aceasta. Și... Harte a avut grijă, cum trebuie, de dumneata? M-am gândit că l-ai putea considera o surpriză plăcută.

– A avut foarte multă grijă de mine. M-a dus, seara trecută, să-l ascult pe Django Reinhardt.

– Distracția favorită a lui Harte. Rommel îi zâmbi discret tânărului ofițer. Și pe mine a-ncercat să mă ducă să-l ascult. E țigan, îmi spune Harte. O poveste despre mâna lui stângă, arsă rău în foc; a trebuit să învețe un nou mod de a cânta la chitară și astfel, a inventat un nou gen de muzică. Am povestit aproximativ corect, Harte?

– Generalul a povestit absolut corect.

– Soției mele i-ar plăcea mai mult decât mie. În familia noastră, ea este cea care are înclinații muzicale.

Privirea îi fugi către un grupaj de fotografii înrămate, aflate pe masa de scris ce-i servea drept birou.

– Max îmi spunea că voi fi subiectul condeiului dumitale, domnule Godwin. Îți știu numele, desigur. Pe al dumitale, pe al lui Priestley și pe al domnului mai în vârstă, cu nume german – își trosni degetele ca și cum ar fi comandat memoriei să se ascută – Hans Kaltenborn. Parcă ar fi un membru al statului major. Von Kaltenborn. Am spus bine, Harte?

– Exact, domnule.

– Harte îmi ține evidența acestor lucruri. Kaltenborn a fost omul care și-a făcut un nume, ocupându-se, de la New York, de criza de la München, din 1938. Au fost zile foarte tensionate, crede-mă. De mai multe ori am primit ordine să mă pregătesc pentru grevă. Dar, îmi cer scuze, n-am citit cărțile dumitale.

– Ei bine, suntem la egalitate, spuse Godwin. Nici eu n-am citit cartea dumneavoastră.

Ochii lui Rommel se deschiseră larg.

– Chiar așa, chiar așa. Pe față îi trecu un surâs. Știi, am descoperit că în cărți zac îngropate sume surprinzătoare de bani. Chiar în tratate militare anoste, cum este al meu. Descopăr că am probleme de taxe, lucruri pe care un simplu soldat nu le anticipează niciodată. Hărți, cafea și cornuri fragede, *bitte*. Vino, stai jos, domnule Godwin. Vreau să vorbesc cu dumneata. Hai să începem.

– Am și început.

– Da, așa cred. Trebuie să fiu atent cum mă exprim.

Godwin se așează și întoarse fotografiile înrămate spre el. Era o poză de studiou uimitoare, a unei femei grațioase, suple, cu părul și pielea întunecate, cu ochii plini de lumină. Altă poză a ei, cu o pălărie de pai, cu un zâmbet provocator de Mona Lisa, pe buze, cu părul strâns ușor. O alta, în grădină, cu un braț pe umărul unui băiat cu păr blond.

Rommel indică prima poză cu o lovitură ușoară a biciului său de călărie.

– Asta a fost făcută când a câștigat un concurs de tangouri. Soția mea e o dansatoare minunată.

– E frumoasă. Exotică.

– Are sânge polonez și italian. Ea dansează iar eu nu – numai dacă pot evita acest lucru. Sunt un dansator indiferent, în cel mai bun caz. Întotdeauna mă simt caraghios. Pe ea am întâlnit-o la o serată dansantă a cadeților, în Danzig, cu mult timp în urmă. M-am îndrăgostit lulea, după cum îți poți imagina. Prima oară când am stat de vorbă, am descoperit că tații noștri aveau aceeași profesie – erau profesori. Așa că am avut îndată un subiect de discuție, din plecare. Privi drăgăstos fotografia.

– Nu-mi puteam lua ochii de la ea. Asemenea tuturor tinerilor îndrăgostiți, m-am străduit parcă, să mă facă de râs cu totul. Max Hood mi-a povestit același lucru odată. Că s-a făcut de râs față de o fată, în Paris. În cazul meu, am crezut că, deși eram doar cadet în pregătire, aparența și manierele mele vor câștiga într-un mod miraculos, dacă purtam monoclu – și l-am purtat când eram cu Lucie, de câte ori am

putut. Dar una dintre regulile cărora trebuie să li se supună cadeții, spunea că ni se interzicea să purtăm monoclu, în toate situațiile! Așa încât, pe când stăteam într-o cafenea și comandasem o cafea sau ceva dulce, unul dintre ofițerii mei trecu pe acolo – eu mă luptam să-mi scot sticla de la ochi și s-o strecor în buzunar, ca să nu fiu văzut și mustrat. Ce idiot trebuie să-i fi părut ei...

– S-a măritat cu dumneavoastră.

Harte reapăru cu o tavă de argint pe care erau un serviciu de cafea și cornuri fragede. Turnă cafeaua în cești și ne servi.

– Aici o poți vedea, continuă Rommel, în uniforma de Cruce Roșie din timpul războiului, iar eu arăt foarte dur cu Crucea de Fier. Aici iat-o cu fiul nostru, Manfred. E un băiat bun. Dar nu trag prea mare speranță că va fi soldat. Nu pentru că eu aș vrea asta. Am patruzeci și opt de ani, în noiembrie fac patruzeci și nouă și am avut parte de prea mult război în viața mea. Pentru un bărbat, ăsta nu e un mod de a-și trăi viața, domnule Godwin. Dar nu poți controla aceste lucruri. Am petrecut doi ani în abatorul în care noi, soldații și politicienii am luptat să transformăm Franța, așa încât am toate motivele să urăsc războiul. Există un lucru asupra căruia Max Hood și cu mine niciodată n-am căzut de acord – dar noi am avut războaie diferite. Franța m-a speriat pe mine iar deșertul l-a speriat pe Max. Dar nu știu exact în ce fel – mă depășește. Ridică din umeri. Fiul meu m-a întrebat odată cum e războiul și am descoperit că-mi lipseau cuvintele, ele mă trădau. Așa încât m-am așezat lângă el și i-am arătat o poză cu cai murind, clădiri dărâmate și vaci moarte, cu picioarele în sus, cu oameni făcuți bucăți, brațe, picioare și capete rostogolindu-se și i-am spus că așa arăta războiul. Cred că i s-a întipărit în suflet. A fost imposibil să-i transmit vreo idee despre oamenii bogați și puternici care întotdeauna beneficiază de pe urma războiului, trebuie să aștept până când mai crește, pentru această lecție.

Rommel sorbi din cafeaua aburindă și făcu un semn de aprobare din cap către Harte.

– Spune-i lui Rifleman Gertzbach că a început să facă o cafea mai bună.

– Cititorii mei vor dori să știe, spuse Godwin, ce credeți despre omul Hitler. Orice ați alege să-mi spuneți, eu voi reda cu acuratețe. Puteți avea încredere în mine.

– Înainte de Hitler, să discutăm despre propriile mele simpatii politice, așa cum au fost ele; nu fac politică, vă asigur, dar în trecut, s-ar fi putut să trec drept socialist. Eram, desigur, în dezacord cu clasele avute, cu vechea aristocrație – acestea nu sunt secrete, domnule Godwin. Dar în momentele acelea, a venit Hitler... Cuvintele sunt sărace ca să pot descrie revărsarea de energie care a invadat un întreg popor. Poate că Roosevelt al vostru a avut același efect asupra americanilor; Hitler e un geniu politic, prima personalitate politică pe care am urmat-o... A instituit reforme radicale, planuri foarte revoluționare. El a rezolvat problemele economice ale Germaniei. Asta nu se poate nega... și nimeni altcineva n-ar fi putut reuși. Nimeni din cei pe care-i cunosc eu, în orice caz. Da, el și Franklin Roosevelt au în ei o putere magică. Într-o cameră, Hitler este o prezență gigantică. Apoi, începe să vorbească – foarte blând, încet, dacă e ceva personal, cu un glas foarte puternic, dacă se adresează unui public larg; într-un fel, e irezistibil. Spun asta, nu pentru că o vei scrie, dar pentru că cred fiecare cuvânt din ceea ce spun.

Godwin încuviință din cap.

– De când îl cunoașteți?

– L-am întâlnit la Goslar, în '34, la castelul Kaiserpfalz, dar numai în trecere. L-am putut cunoaște puțin la raliul de la Nürnberg, în '36. Sunt un sceptic, domnule Godwin, dar la Nürnberg am început să-mi dau seama, în întregime, de puterea personalității acestui om. În mod frecvent sunt numit arogant și eu sunt un om mândru, dar m-am simțit un om umil după tot ce am văzut și am auzit la Nürnberg. După un an, a acordat atenție cărții mele și mi-a scris o scrisoare foarte amabilă care demonstra că citise cartea. De asemenea, mi-a trimis un exemplar din *Mein Kampf*, cu dedicație scrisă de mâna lui. În concluzie, el a salvat Germania de la prăbușire...

– Dar cu tot ce auzim despre tratamentul care se aplică evreilor, cum rămâne? Spuneți că urâți războiul. Totuși, oamenii aceștia sunt civili neînarmați.

Rommel îl privi pe Godwin îndelung. Apoi, în cele din urmă, spuse foarte rar:

– Ceea ce se poate să fi auzit, este total neadevărat. Am fost la Varşovia, în ghetou, şi-ţi pot spune că, pur şi simplu, am evacuat oamenii, i-am trimis să muncească, în lagăre de muncă... câtuşi de puţin inuman. Nu sunt eu genul acela de om, domnule Godwin. Noi n-am făcut nimic din ceea ce orice altă armată în situaţia noastră, nu ar fi făcut. Ei au luptat contra noastră până la ultimul glonţ, dar noi i-am înfrânt, i-am luat prizonieri – vorbesc despre polonezi, nu chiar despre evrei – şi i-am pus la muncă. Dacă aţi auzit altceva, sunteţi greşit informat. În ceea ce mă priveşte, eu nu sunt implicat în nici o decizie politică... Sunt doar o unealtă a guvernului, ca oricare alt soldat. Ca Max, de pildă. Am îndatoririle mele, mi le îndeplinesc.

Godwin spuse:

– Dar am auzit că tancurile dumneavoastră au tras în ambulanţe, aici, în Franţa.

– Sunt vinovat pentru asta şi niciodată nu mi-o voi putea ierta. O greşeală oribilă. Am văzut ce s-a întâmplat, am luat măsuri cât am putut mai repede, dar răul se petrecuse. Uneori, pe câmpul de luptă, situaţia este foarte confuză... dar nu are rost să mă scuz pentru un asemenea lucru. Tot ce poţi face, este să nu laşi să se mai întâmple. Încă un motiv ca să urăsc războiul.

Se auzi un ciocănit în uşă şi Harte introduse o pereche de fotografi în uniformă. Ei începură să ţăcăne, învârtindu-se, în linişte, în jurul celor doi oameni.

– Poţi să continui, domnule Godwin. Făcu cu ochiul unuia dintre fotografi. Să ne închipuim că nu sunt aici. Sunt invizibili. Eu însumi sunt un fotograf amator, aşa încât le simpatizez munca. Te rog, continuă.

– Am auzit că lucrul de care sunteţi cel mai mândru, este medalia Pour...

– ...le Mérite. Da, în direcţia asta, eşti bine informat.

– Cum aţi obţinut-o?

– Doamne... e atât de mult de atunci. Își dădu capul pe spate, adunându-și amintirile. Apoi începu să vorbească, iar vocea i se schimba de la caz la caz; un povestitor care-și cunoștea meseria.

Noiembrie, 1917. Alpii italieni. Italienii erau puși pe fugă și nimic nu-l putea opri pe Rommel și pe oamenii de sub conducerea sa. Nici frigul, nici avalanșele de zăpadă, nici stâncile aspre nu i-au împiedicat pe oamenii lui să atace. Nici faptul că erau mai numeroși – aceasta în ultimul rând, deoarece numărul nu contează când ești cel care ataci întotdeauna, în punctul și în momentul în care toți se așteaptă cel mai puțin. Totul era să încercuiești, să prinzi în capcană, apoi să surprinzi cu un torent de focuri de mitraliere, calculate să zdruncine psihicul chiar și celei mai bune dintre trupele dușmane.

Își croiau drum de-a lungul unei viroage adânci și înguste, către orașul Longarone, care era axul întregii rețele italiene de apărare, din munți. Drumul șerpuia mai întâi de-a lungul unei margini a viroagei, apoi, pe un pod mobil, periculos, se ajungea de partea cealaltă. Locotenentul Rommel își conducea oamenii săi spre un atac dincolo de pod, minând podul, pe măsură ce îl treceau. După ce părăsiră valea, se pomeniră sub un foc concentrat, care venea din direcția orașului Longarone, aflat acum la numai jumătate de milă depărtare. Dar între ei și oraș se afla râul Piave. În timp ce Rommel examina cu atenție trupele italiene care fugeau pe malul celălalt al râului, exploziile dărâmau singurul pod existent. Prin ochelari, putu zări orașul, cu străzile înțesate de soldați, de camioane militare și de tunuri.

Nu era nimic de făcut decât să treci râul sub ploaia focului inamic. Rommel conduse una dintre companiile sale și un pluton de tunuri, în josul râului, traversându-l. Apoi altele și altele îi urmară.

– Curajoși oameni, își amintea el, după aproape un sfert de secol. Soldați eficienți.

Pe la sfârșitul după amiezii, se așezară în apropiere de Longarone, blocând drumul și liniile ferate care ieșeau din oraș. Cum aproape o mie de soldați italieni încercau să fugă în josul drumului, în următoarele ore, oamenii lui Rommel îi învăluiră și apoi acceptară cererea lor de a se preda. Dar la căderea nopții, Rommel conduse un grup de douăzeci și

cinci de oameni dintre ai săi, pentru a inspecta fortificațiile și pozițiile defensive din oraș. Știa că în Longarone erau aproximativ zece mii de soldați, dar avea nevoie de informații suplimentare.

Pe neașteptate, se confruntară cu o baricadă de stradă și cu câteva tunuri. Rommel se retrase cu oarecare grabă, dar sub ploaia de foc a dușmanilor, toți oamenii săi au fost uciși, răniți sau luați prizonieri... El era singurul care scăpase teafăr. Se furișa în întuneric, fugind înapoi, spre corpul principal al armatei sale. Își organiză din nou oamenii; de șase ori italienii îi distruseră pozițiile și de șase ori Rommel ordonă mitralierelor să tragă, ceea ce permise oamenilor săi să se întoarcă pentru a acoperi pozițiile orașului. Știind că dușmanul ar putea încerca să-l păcălească, să-l învăluie, ordonă foc asupra clădirilor care flancau drumul, inundând câmpul de luptă cu luminile caselor în flăcări. În timpul nopții, sosiră întăriri pentru a completa micul său grup de soldați și Rommel hotărî să treacă la atac în zori. Dar în zori, italienii se și predaseră. În ziua aceea, Rommel făcu peste opt mii de prizonieri.

O lună mai târziu, Împăratul îl răsplăti pe locotenentul Erwin Rommel cu medalia Pour le Mérite... o cruce malteză de email, de un albastru electric, strălucitor, montată în aur, cu o panglică neagră cu argintiu. Puțini erau cei care o câștigaseră și se spunea adesea că a obține această medalie, însemna să devii o legendă chiar în timpul vieții.

– Dar eu nu sunt o legendă, domnule Godwin. Eu sunt ceea ce am fost întotdeauna. Un soldat util patriei mele.

– Sunt un laș, spuse Godwin. Nu înțeleg cum pot oamenii să facă asemenea lucruri... să treacă un râu sub ploaia de foc a mitralierelor – nu înțeleg acest gen de curaj.

– E un nonsens. Majoritatea oamenilor sunt în felul acesta. Dar când ești supus testului, adesea lucrurile se petrec altfel. I-am spus fiului meu ceea ce le-am spus și oamenilor mei: curajul e un lucru ușor. Pur și simplu, trebuie să-ți depășești frica *prima oară*. Ține minte asta, domnule Godwin. Îți va fi de mare folos.

Mai târziu, au ieșit afară, cu fotografii pe urmele lor, iar Henry Harte a regizat fotografiile de la Arcul de Trimf. În ziua aceea, Parisul era cu adevărat orașul luminilor. Și Godwin capitulă în fața lui. Se afla în puterea unui om care văzuse cu mult mai multe lucruri decât văzuse

el, Godwin, vreodată. Presupunea că Rommel exercitase asupra lui un fel de vrajă. Era singurul care-l făcea să se gândească la Max Hood. Singurul.

După amiază s-au îndreptat spre acel loc din afara oraşului pe care Rommel îl folosea drept cartier general de bază. Fusese aranjată o partidă de vânătoare de către unii dintre noii vecini ai lui Rommel, un gen de aristocraţi bogaţi şi cu titluri, ducele de cutare şi marchizul de cutare, care, evident, îl întâmpinaseră cu bucurie pe cuceritorul german. Focurile de armă erau elegante, iar păsările se purtară foarte corect, murind una după alta, în timp ce ajutoarele şi câinii erau prototipul devotamentului slugarnic. Târziu, spre seară, norii coborâră, devenind apăsători ca şi umiditatea din aer şi când vânătoarea luă sfârşit, Godwin se pomeni întorcându-se spre reşedinţa lui Rommel, însoţit de un bătrân francez deşirat, cu umerii căzuţi, cu ochi trişti, de toate cele văzute în lume şi cu un zâmbet larg, forţat. Era proprietarul casei de alături. Fusese a familiei sale timp de mai multe sute de ani, cu mici întreruperi, în timpul revoluţiilor şi a altor evenimente neplăcute.

– Germanii. Oftă, aprinzându-şi o ţigară şi băgând chibritul stins în buzunar. Germanii. Sper că vor insufla puţină fermitate concetăţenilor mei. Francezul de rând are o înclinaţie înnăscută spre anarhie şi rebeliune. Lene. Auto-indulgenţă. Sunt o pradă uşoară pentru comunişti. Francezul de rând se hrăneşte cu iluzia că este egal cu cei mai buni ca el. Germanii vor pune puţină ordine în viaţa lor. Francezii sunt ca nişte copii, pot fi destructivi într-un mod absurd, lipsit de raţiune, pot fi hărţuiţi, oscilând între teamă şi disperare... Germanii vor rezolva aceste probleme. Scoate un copil din ţarcul lui – e năucit şi zăpăcit de libertatea obţinută dintr-odată şi, în cele din urmă, va începe să urle şi să distrugă lucrurile din preajmă. Pune-l înapoi în spaţiul închis, dă-i jucăriile lui, dă-i o ocupaţie, fă-l să înţeleagă ce vrei de la el şi copilul se va purta aşa cum trebuie. Aşa stau lucrurile şi cu francezii. O infuzie de disciplină germană va insufla oarecare ţinută concetăţenilor mei şi va servi drept element de intimidare pentru cel mai mare rău existent – comunismul. În concluzie, domnule Godwin, Generalul Rommel nu este numai un tip pe cinste – poate deveni, foarte bine, chiar salvatorul Franţei. Un german! A se aprecia ironia, nu-i aşa?

În seara aceea, Godwin și Rommel au cinat singuri, în timp ce oamenii lui se foiau pe la bucătărie și prin toată casa. Ferestrele erau larg deschise, lumânările licăreau și insectele bâzâiau în jurul lor. Masa fusese instalată afară și felurile de mâncare le erau servite de Harte și de ajutorii lui. Vinul era bun. Bufnițele țipau în copacii întunecați și din locul acela unde stăteau la masă, casa părea să strălucească dinăuntru, asemenea unei nave spațiale foarte vechi, poposită în mijlocul câmpului. Godwin mulțumi gazdei sale pentru ziua remarcabilă și memorabilă în același timp, apoi spuse:

– Este o rușine faptul că, mai curând sau mai târziu, țara mea și a dumneavoastră se vor afla, din nou, pe poziții de război.

– Sper sincer să te înșeli.

Rommel își aprinse o țigară. Acordurile muzicii de Brahms venind din casă, ajungeau stinse până la ei.

– Acesta nu e războiul Americii și, în mod sigur, nu vom avea nici un conflict cu America. Nu suntem niște monștri – trebuie să-i ajuți pe americani să înțeleagă acest lucru. Noi îndeplinim destinul Europei, nimic mai mult. Istoria Europei este istoria războaielor pe care le-am purtat. Noi, europenii, suntem o „familie" belicoasă. Această tragedie între noi și englezi este fără noimă, așa cum se prezintă! Să ne gândim puțin ce legături există între noi... incluzând chiar familia regală engleză! Este aproape un război civil, un frate împotriva celuilalt! Și ca și cum asta n-ar fi destul de rău, acum apare și ideea intrării Americii în conflict – e intolerabil! Noi germanii am ajutat America să se ridice din temelii! Am venit ca mercenari și am luptat în războiul vostru de Independență. Ne-am stabilit acolo... Și acum să avem un alt război? Nu, nu trebuie să se ajungă aici.

– Cred că este inevitabil. Nu germanii hotărăsc, o știți. Ci Hitler.

– Dar oamenii apar și dispar de pe scena istoriei. De ce trebuie să moară mii, poate milioane de oameni, pentru politica unui om de care nu vă pasă? Nu, va fi o tragedie. În primul rând, domnule Godwin, va fi o tragedie pentru Germania.

Se aplecă în față, bătând toba pe masă cu degetul arătător, în timp ce scrumul trabucului se scutura pe fața de masă.

– Dacă America este electrizată pur și simplu, din punct de vedere economic, industrial și moral, atunci nici o altă națiune n-o poate înfrânge. Ca să spunem adevărul, dacă americanii vor, ei sunt, pur și simplu, prea mari ca să se lupte cu cineva. Noi nu vrem război cu America. S-ar putea să câștigăm o bătălie – două, ar trebui să ne bazăm pe forțele de pe mare, submarinele și vasele de război, dar acest război n-ar putea fi dus mai departe. Noi n-am putea înfrânge America și nimeni altcineva n-ar putea-o face, în vecii vecilor. Trebuie să-i faci pe cititorii dumitale să înțeleagă că noi nu vrem nici un conflict cu America... Putem ocupa Franța. Dar imaginează-ți că am ocupa America – ar fi ca și cum am ocupa planeta Marte! Lucrul acesta nu e rezonabil. Dacă pleci de aici cu o imagine despre generalul Erwin Rommel, aceasta să fie următoarea: este un soldat realist, eficient și cunoaște limitele lucrurilor realizabile...

După terminarea trabucurilor și a coniacurilor, Rommel se îndreptă înapoi, spre casă, cu musafirul său.

– Ai avut o zi lungă, domnule Godwin. Iar mâine am o mică surpriză pentru dumneata. Așa încât, îți urez să dormi bine la noapte. Mâine are loc comedia – este vorba de ceva la care nu te aștepți.

Căldura se ridica, tremurătoare, din praful drumului, împrumutând peisajului aparența unui miraj. Norii de praf atârnau parcă, ridicați de valurile de căldură; praful stătea ca o chiciură pe crengile copacilor și pe uniformele soldaților germani, care apăreau de după o cotitură a drumului. Deasupra ierburilor înalte de pe câmp, bâzâiau muște mari și dansau fluturii. O turmă de vaci așezate de-a curmezișul drumului, privea în sus, spre cer, rumegând îndelung, meditativă, în timp ce câțiva fermieri care purtau pălării de pai stăteau de vorbă, trăgând din pipă. Vacile nu dădeau atenție câmpurilor din jur unde panzerele zăngăneau din toate încheieturile, la vedere. Vacile erau în afara pericolului.

Satul care se întindea la câteva sute de metri mai încolo, era apărat de un batalion foarte bine dotat, de soldați negri, din coloniile franceze. Scoteau strigăte și se îndemnau unul pe altul, fluturând pușțile și ghemuindu-se în dosul mitralierelor. Deodată, unul dintre ei, aflat în

turnul unei biserici, strigă și arătă îngrozit, către ceva anume, dând alarma – panzerele își făceau apariția.

Tancul aflat în frunte, execută o întoarcere și se îndreptă țintă către sat, apoi un adevărat val de tancuri îi urmă. Într-o mașină militară care flanca tancul din frunte, stătea Rommel, care ordona atacul. La comanda sa, tunul tancului vărsă foc și după o mică pauză, clopotul din turnul bisericii satului, explodă, inundând aerul cu o ploaie de bucățele metalice.

Pe drum, trupele germane care se îndreptau spre sat, făceau dublu, ca timp; apoi se aruncară în șanțuri și pe marginile acestora, în momentul când obuzele tunurilor ciuruiră drumul. Soldații au răspuns și ei cu foc; dinspre sat se revărsă un șuvoi de foc și valuri de fum; bătălia începuse...

O rachetă de semnalizare își făcu apariția pe cer, o sirenă scânci, trezită la viață și tancurile scrâșniră greoaie, tolănindu-se, în vederea unei pauze. Soldații germani se așezară, își aprinseră țigările și-și șterseră fețele brobonite de sudoare.

Echipa de filmare își aranja proiectoarele și reflectoarele, invitându-i pe unii soldați să se machieze, ca să li se poată face prim-planuri. O altă mașină militară se grăbea să străbată câmpul până unde se afla Rommel, care-și părăsise locul și-și întindea picioarele. Un om care purta beretă și pantaloni de călărie începu să-i vorbească; în jurul mașinii generalului se-nghesuiră și mai multe proiectoare și reflectoare. În cele din urmă, Rommel făcu un semn de aprobare din cap și se urcă, din nou, în mașină, ținându-și mâinile în mănuși de piele, pe apărătoarea de vânt, privind hotărât, dincolo de aparatul de filmat care începuse să meargă, către marele său destin și către cel al Germaniei. Sau, mai precis, către vacile prea puțin interesate de ceea ce se petrecea.

Hank Harte clătina din cap la această scenă bizară și se întoarse spre Godwin.

– Este ideea doctorului Goebbels, în întregime. Mii de soldați, tancuri, muncă. *Victoria din Apus.* Rommel fuge spre ea, ca o rață spre apă. El joacă foarte natural. Îi place să regizeze scenele cu soldați, cum ar trebui să meargă și ce expresie ar trebui să aibă.

Furnizorii apărură cu cafea. Prânzul fusese aranjat pe mese pentru oaspeții de vază. Godwin și Harte se duseră și ei să-și umple farfuriile. Ziariști germani și câțiva francezi se adunară în grupuri, râzând și făcând glume pe seama spectacolului bizar.

Harte spuse:

– În concluzie, cum vă place șeful meu?

– E un tip pe cinste.

– Doamne, să nu mai repetați așa ceva! Se pare că va fi foarte ocupat toată ziua. Își privi ceasul. Va trebui să plecăm foarte repede. Mai doriți ceva înainte de plecare?

Godwin clătină din cap. Aștepta să se întoarcă la ceea ce trecea drept realitate.

– Am o mulțime de informații. L-am făcut pe bietul om să-mi povestească întreaga lui viață, noaptea trecută. Încă din copilăria lui bolnăvicioasă... a fost foarte generos cu timpul său.

– Nu e fraier, spuse Harte. Am aici un teanc de fotografii pentru dvs. S-a uitat prin ele înainte de a vă trezi dumneavoastră, azi-dimineață. V-a scris dedicații pe ele. S-a simțit bine cu dumneavoastră, domnule.

Îi înmână lui Godwin un mic plic.

– Mi-a mai dat asta, pentru dumneavoastră.

Godwin despături foaia de hârtie și o citi. Numai trei cuvinte:

Godwin

Danke!

Rommel.

– Mi-a spus să vă comunic că așteaptă să vă reîntâlnească, când totul se va termina. S-a gândit că ar fi foarte plăcut să vă reîntâlniți toți trei: dumneavoastră, Max Hood și Rommel. A spus că toți trei puteți depăna povestiri despre război. Apoi a râs.

– Spune-i că voi avea grijă să primească un exemplar din ceea ce voi scrie. Max spune că are posibilitatea aceasta.

– Va fi foarte interesat, vă promit. Și încă ceva... mi-a spus să vă comunic că dacă ceea ce se toarnă acum ar fi un film produs la Hollywood, el știe cine ar trebui *să joace* rolul lui Rommel. Humphrey Bogart! N-ar fi o idee rea să vă gândiți la posibilitatea asta.

– Are dreptate. Ar fi o alegere bună.

Ultima oară când Godwin îl văzu pe Rommel, camerele înregistrau, tunurile trăgeau, soldații negri fugeau în șir indian din sat, fluturând brațele într-o pantomimă a capitulării, predându-se în fața armatei lui Rommel. Din locul de unde privea Godwin, toate acestea aveau un aer absurd.

Când atacul ajunse la final și se făceau pregătiri pentru reluare, Rommel îl zări pe Godwin, gata de plecare. Erau prea departe unul de altul pentru a putea vorbi, dar Rommel făcu un gest larg, aruncându-și brațele în sus, în semn de nedumerire, către cei care filmau. Apoi își scoase chipiul înalt, de general, și-l flutură în semn de adio.

Winston Churchill stătea liniștit, ca o broască mare, trăgând rar din trabuc. Monk scormoni în focul din cămin și mai aruncă niște cărbuni în flăcări. Godwin aștepta, sorbi îndelung, încercând să străbată tot acest drum, înapoi, până în prezent. În sfârșit, Churchill vorbi.

– Nimic mai interesant decât să te afli în prezența unui om al cărui caracter încerci să-l descifrezi. Deci, ți-a plăcut tipul. Se opri, mestecându-și trabucul. Tocmai invadase Franța și Belgia și contribuise la distrugerea Poloniei; reprezintă cea mai inumană putere din zilele noastre și-l admiră pe cel mai demonic om de pe fața pământului – și, totuși, ți-a plăcut.

Nori de fum îi încununară fața îmbujorată.

– Nu-mi cer deloc scuze. Mi-a plăcut. E un om care-ți produce o impresie puternică. E o realitate.

– Și Henry Harte ăsta, îi era devotat?

– Îl adora, mai bine spus.

– Aceasta este impresia ta despre oamenii pe care-i conduce?

– Aș spune că oamenii lui îl respectă, sunt copleșiți de veneratie pentru el și...

– Nu te sfii, tună Churchill.

– Aș spune că acești oameni cred că el este cel mai norocos om în viață. Harte mi-a mărturisit că el le poartă noroc, de parcă ar face vrăji. Dumneavoastră ați spus că soldatul britanic, el însuși, a ajuns să creadă că Rommel e un zeu. E posibil, domnule prim ministru, dar eu

bănuiesc că există ceva și mai important decât asta... *proprii lui oameni cred că el este un zeu.*

Churchill făcu un gest aprobator din cap.

– Și ție îți place, spuse el gânditor. Asta face ca treaba pe care vreau s-o faci, să fie mai... „incomodă" pentru mine. Dar, războiul e război, asta-i esențialul.

– N-a sosit timpul să-mi spuneți ce doriți să fac?

Churchill îl privi pe Monk, își ridică sprâncenele, apoi vorbi cu o răceală deliberată.

– Vreau să-l ucizi pe Erwin Rommel.

Godwin simți cum i se usucă gura și-n același timp, cum i se deschide fără să vrea. Nu era posibil să fi auzit bine...

– Să te pun la curent, spuse Churchill, cu o mică surpriză pe care am „confecționat-o" pentru prietenul tău, invincibilul Herr Rommel. Să-ți povestesc despre operațiunea PRAETORIAN. Așa cum am spus, unii dintre soldații noștri britanici iau drumul tufișurilor. Știi ce vreau să spun, Godwin?

– Cred că ar fi mai bine să-mi explicați totul foarte amănunțit.

– Vreau să spun că ei încep să gândească în maniera nomazilor din deșert, nu ca niște englezi adevărați. Au început să spună că Rommel nu poate fi înfrânt. De ce nu? Pentru că așa e scris! Înțelegi? *Pentru că e scris*... Lawrence mi-a spus odată o poveste despre o căpetenie cu care călărea și care credea că totul e „scris". Soarta, *kismet*, orice-ar fi fost, nu puteai să i te sustragi. Ce părere ai despre așa ceva, Godwin?

– Cred că face abstracție de voința liberă a omului. Cred că omul poate controla evenimentele până la un anumit punct. Dar desigur, dacă o face, atunci se va spune că așa a fost scris. N-are rost să mai discutăm despre asta. Cunosc un om care a străbătut și el, deșertul, călărind alături de Lawrence. El spune că Lawrence le învăța pe căpetenii că nimic nu e scris...

– Nu chiar, îl întrerupse Churchill. El îi învăța că există oameni care pot determina ceea ce este scris. Le arăta că T.E. Lawrence, de exemplu, putea scrie ceea ce trebuia să fie scris. Ei bine, tinere Godwin, eu îi voi arăta soldatului britanic ceea ce este și ceea ce nu este scris și cine este cel care „scrie". Nicăieri nu stă scris că Rommel este stăpân pe deșert.

Intenționez să demonstrez acest lucru foarte clar. Mai departe, intenționez să arăt exact cine „scrie" ceea ce trebuie să se întâmple în aceste momente. Stă scris că Rommel va fi distrus și Friții măturați din deșert, ca în urma plăgii biblice însăși. Ei pot întreba cum de știu eu că asta e scris... ei bine, eu am scris asta, domnule Godwin, și așa va fi! Nisipurile deșertului apusean vor fi mormântul Friților. *Așa e scris.*

– Și despre mine ce ați scris? întrebă Godwin.

– Să ne gândim la poziția ta. Ești deja celebru și poți ajunge și foarte bogat. Cărți, emisiuni de radio și conferințe când totul se va termina. Toată lumea va fi a ta. Faima și bogățiile sunt, de pe acum, ale tale. Cu ce te pot răsplăti? Cu ce te pot tenta?... Știu! Te voi face un mare erou, Rodger Godwin. Cum îți sună asta? Godwin al Africii de Nord!

– Mă sperie ca dracu'. Eroii au obiceiul de a fi uciși. Nu e deloc genul meu.

– Ești mult prea modest. Un flăcău zdravăn ca tine poate suporta, foarte bine, povara gloriei. Ce temperament ai, Godwin?

– Am simțul încheierii corecte a socotelilor și o mare răbdare. Temperament? Sunt mai degrabă un flegmatic...

Vardan vorbi.

– E un băiat tenace. Nu e mai curajos decât orice om de lângă el, dacă, bineînțeles, omul acela nu sunt eu. Aș zice că e bun în încăierări.

– Am de gând să te fac să participi la istoria acestui război.

Churchill se aplecă înainte, cu mâinile pe genunchi, cu trabucul aproape consumat în gură, cu scrumul gata să se scuture pe jos.

– Am de gând să-ți ofer exclusivitate pe toată durata vieții tale. Ție, un american. Vei fi unicul corespondent care te vei ocupa de operațiunea PRAETORIAN. Și operațiunea PRAETORIAN este una dintre cele mai îndrăznețe „mutări" ale războiului. Material potrivit pentru legende. Și important – important pentru America, important pentru Franklin Roosevelt.

– Perfect. Acum să ne întoarcem la Rommel și la mine. Partea înspăimântătoare a trebii.

– Îl vom scoate pe Rommel din acest război. Și vom atrage America în el. Asta ți se pare suficent de important pentru tine?

– Cum veți proceda?

– Voi trimite un grup de comando în Africa de Nord. Vor avea ordin să-l ucidă pe Rommel. Aşteptă, cu o expresie prietenoasă pe faţă.

Godwin înghiţi în sec.

– Şi ce-i cu America?

– Vei spune uimitoarea poveste concetăţenilor tăi. Povestea eroismului, a hotărârii şi a cutezanţei britanice. Franklin doreşte să intre în acest razboi dar are nevoie de un public cu o voinţă fermă, un val puternic al opiniei publice, care să convingă Congresul... şi operaţiunea PRAETORIAN este genul de acţiune pe care o poate folosi în acest scop. Roosevelt are nevoie de toate motivele pentru a lua problema în propriile-i mâini. Noi avem nevoie doar de vasele şi tunurile americane – avem nevoie de o armată americană care să se implice în acest război. Povestea ta va aprinde fitilul... şi America va fi proiectată drept în mijlocul acestui război. După operaţiunea PREATORIAN te vei întoarce în Statele Unite, te vei întâlni cu Franklin, vei ţine câteva conferinţe şi vei sta cu el la o „flecăreală în faţa căminului", vei avea scurte discuţii cu membrii proeminenţi ai Congresului, vei discuta cu proprii tăi congresmeni. De unde eşti? Din ce stat?

– Din Iowa.

– Ia te uită! Te vei întâlni cu senatori, de ce nu, chiar din Iowa – chiar în inima naţiunii. Vei vinde povestea englezilor şi a luptei lor izolate pentru salvarea omenirii din ghearele blestematului anti-Christ! Crede-mă, Godwin, va fi de folos. Mai mult decât ştii tu. Franklin e aproape gata. În timp ce tu vei fi la Washington, noi vom lansa uriaşa noastră ofensivă, CRUCIATUL. Îi vom înmormânta pe germani – timpul va face dreptate. Churchill radia când se întoarse spre el, ochii îi străluceau, inundaţi de încântare, la gândul planului secret pe care-l pusese la cale. Dumnezeule, mi-aş dori să am, din nou, vârsta dumitale! Îţi dai seama, vreau un reportaj al unui martor ocular, de la omul care era în echipa aceea, când ne-am dus să-l vânăm pe Rommel.

– Aş dori mai multe lămuriri. Îmi sugeraţi că voi lua parte, cu adevărat, la misiune?

– În întregime, dinăuntru şi dinafară. O şansă ca asta o ai doar o dată în viaţă. Nu-i aşa?

Godwin începu să rânjească. Parcă vedea fața înnebunită a lui Homer Teasdale. Se gândea la Hector Crichton și la toți băieții din restul rețelei. Dintr-odată, misiunea de bombardare aeriană a Berlinului nu i se mai păru mare lucru. În comparație cu asta de acum, bineînțeles.

– Pari încântat de idee, spuse Churchill.

– Mai mult decât vă puteți imagina, răspunse Godwin. Pe de altă parte, am câteva probleme: ochii ar putea fi mai buni, tălpile, deși n-au platfus cu totul, au cunoscut și zile mai bune, iar ideea de a face parte dintr-o echipă de comando mă sperie ca dracu'!

– Amintește-ți ce ți-a spus Rommel. Tot ce ai de făcut este să-ți înfrângi frica, prima oară. Ești genul de individ care va face ceea ce trebuie să facă. Nu-i așa, Monk? Este exact omul potrivit pentru „trebșoara" asta, nu-i așa?

– Unicul, spuse Monk.

– Dar eu singur nu formez un comando, observă Godwin.

Churchill clătină din cap.

– Să nu-ți treacă prin cap să te răzgândești.

Plimbă încet lichidul de culoarea chihlimbarului închis, în jurul paharului, așteptând să se scurgă înapoi de pe pereți.

– Vei fi în mâini extraordinar de bune. Cel mai bun om din lume conduce misunea. Vei fi la fel de teafăr ca acasă. Ai cuvântul meu.

Godwin încuviință din cap. Întreaga idee, în imensitatea ei, începea să se așeze. Avea senzația că dogoarea căminului începuse să-l topească.

– Cel mai bun om din lume. Bulldog Drummond?

– Unul incomparabil mai bun, spuse Churchill.

– Cine este?

– Max Hood, desigur.

Vardan îi zâmbea lui Godwin. Churchill îi zâmbea lui Godwin. Toți zâmbeau, în afară de Rodger Godwin.

5

În săptămâna care urmă întâlnirii cu Primul Ministru și cu Monk Vardan, Godwin dormi prost. Era, oare, pe cale să-și ruineze viața, încercând să ucidă un comandant de tancuri german, care, de fapt, îi plăcea? Și care lupta ca un zeu? Era chiar atât de tembel? La ce se gândise, când acceptase propunerea?

O făcea numai pentru a-i zăpăci și pentru a-i enerva pe băieții din rețea? Pentru că îi plăcea să și-l imagineze pe Hector Crichton explodând ca o rachetă? Merită să mori pentru asta? Care erau șansele de a scăpa cu viață?

Întotdeauna era la mijloc ambiția. Și cariera lui. Să faci mai bine, să faci mai mult; după război, lumea avea să fie un iad și era bine să ai un punct de plecare. Avea să se scalde în bani și urma să fie mai aproape de înalta societate decât puteau visa majoritatea oamenilor. Văzuse viitorul cu ochii minții și el se numea televiziune și îndată ce războiul se va termina, hop în vagon, altfel trece trenul peste tine. Va fi un lucru bun să plece în deșert cu Max Hood și să se întoarcă de acolo cu scalpul lui Rommel. Asta numai dacă nu era el ucis, încercând să facă acest lucru.

Ambiția pusese stăpânire pe el, cel puțin atunci, în mijlocul nopții. Poate că întotdeauna îl subjugase, ținându-l strâns, nedându-i drumul nici o clipă. Ei bine, așa să fie!

Poate că așa-i era scris.

Și apoi, era războiul. Să câștigi războiul. Asta nu depindea de Rodger Godwin, dar e al naibii de sigur că depindea de America. Operațiunea PRAETORIAN îi va da șansa să acționeze împotriva

răului, împotriva diavolului. Şi era chiar diavolul. El îl privise în ochi şi ştia.

În septembrie, 1938, la Hotel Dresen din Godesberg, în timpul a ceea ce a fost cunoscut mai târziu sub numele de Criza de la München, în timp ce Neville Chamberlain punea Cehoslovacia în braţele naziştilor, Godwin dăduse nas în nas, în hol, cu Adolf Hitler. Liderul nazist locuia în hotelul acela şi într-o dimineaţă, după micul dejun, Godwin trecuse prin dreptul intrării şi, pe neaşteptate, iată-l! Hitler purta un costum cenuşiu, la două rânduri şi trecu cu paşi mărunţi pe covor, ţinându-şi mâinile în buzunarele hainei. Era singur şi părea adâncit în gânduri. Când privi în sus, ochii i se deschiseră larg, de parcă ar fi fost surprins să descopere altă fiinţă omenească în drumul lui. Îşi trase brusc braţul din buzunar şi se opri, în timp ce piciorul îi tresări uşor într-un spasm, ca şi cum ar fi avut un cârcel. Îşi îndepărtă părul negru de pe fruntea palidă şi ochii străpunseră cu privirea faţa lui Godwin.

– Dumneata, spuse el, cu un ton plăcut, de conversaţie, atât de diferit de stridenţa şi emfaza la care Godwin fusese martor cu ocazia raliurilor festive. Te cunosc. Să nu-mi spui. Faţa dumnitale. Ah...

Îşi legănă rar, degetul arătător în faţa lui Godwin.

– Un ziarist... American! Corect?

– Da, domnule. Rodger Godwin.

– Desigur, Godwin. Crezi oare că englezii ăştia ne vor lăsa, pe toţi, să trăim în pace? În asemenea cauze, dumneata eşti judecător. Ochii lui Hitler se aprinseră de curiozitate, erau aprinşi de un foc ce venea din adâncurile fiinţei lui. Pentru un caricaturist, era un personaj ideal, cu mustaţa de vagabond à la Chaplin, cu părul care se zburlea. Semăna izbitor cu Karl Nasheim, care fusese redactor sportiv la ziarul „Clarion Eagle" de la Godwin de acasă. Dar ochii lui Karl erau blânzi şi emotivi, ochi de băutor de bere, nici o asemănare cu ai lui Hitler. Merita să vezi ochii lui Hitler, cu proprii tăi ochi. Ardeau ca nişte torţe. Întrebarea lui părea foarte sinceră. Aşteptând răspunsul lui Godwin, îşi plasă o mână în şold, poza obişnuită a unui bulevardist şi se întoarse să se uite pe fereastră, în direcţia Rinului. În hol, în spatele lor, apărură câţiva însoţitori. Mercedesul oficial aştepta.

– Cred, spuse Godwin, că vă vor da ceea ce doriți.

Germana sa era groaznică din punct de vedere gramatical, era sigur de asta.

Hitler îl privi un moment, încercând să descifreze sensul. Apoi zâmbi.

– Așa cum am spus, pace. Englezii sunt oameni rezonabili. Avem multe lucruri care ne leagă de ei. Cu toții dorim pacea. Poporul german cunoaște suferința mai bine decât oricine. Așa încât noi dorim pacea mai mult decât oricine, te asigur.

În acel moment, părea un german din clasa mijlocie, de vârstă mijlocie.

– Dacă facem pace, atunci va fi o treabă bună, domnule Godwin. Îți doresc noroc, noroc nouă, tuturor.

Hitler întinse mâna și i-o scutură cu căldură pe a lui Godwin, prinzându-i-o cu amândouă mâinile; ochii febrili străluceau vizibil fără nici o legătură cu surâsul zgârcit de sub mustața ca o perie. Însoțitorii se apropiară și-i adresară lui Godwin priviri întrebătoare, apoi coborâră scara și intrară în Mercedes.

Până atunci, Godwin îl văzuse pe Hitler numai o dată, de aproape, când răspunsese la întrebările reporterului. Godwin fusese unul dintre cei zece oameni, poate, cu carnețele de notițe în mâini, cu toate acestea Hitler își amintea de el. Omul era de o banalitate perfectă, în aparență, un personaj al lui Sinclair Lewis din *Strada mare,* un agent de publicitate; dar în ochii lui îl vedeai pe bătrânul Nick, spiritul nebuniei și al răului și atunci banalitatea se ștergea. Acest înveliș omenesc era locuit de un duh al răului. Întâlnirea aceea îi clarificase și-i definise personalitatea lui Hitler. El n-o uită niciodată și nu încercă niciodată s-o descrie altcuiva. Ceea ce știa era destul și acest lucru îi oferea un reper în ceea ce privea războiul, în ceea ce privea soarta civilizației. Uneori se întreba dacă cineva și-ar mai aminti, după cincizeci de ani, pentru ce fusese declanșată toată agitația aceea. Faptul că o întreagă civilizație fusese în joc. După cincizeci de ani, mai putea avea cineva gânduri atât de profunde în legătură cu acele evenimente?

Max Hood urma să conducă operațiunea. Gândul îl făcea să amețească, îi exalta frica din miez de noapte. Totuși în conflictul său cu

Max, acest gând îl remonta. Nimic rău nu se va întâmpla, avându-l pe Max Hood drept comandant. Max mergea întotdeauna până la capăt și întotdeauna se întorcea... Godwin se gândi că-l va urma oriunde pe Max Hood.

Godwin mai aștepta încă vești de la Max Hood, în seara când cinase cu Anne Collister și cu fratele ei, Edward. Anne era o tânără englezoaică înaltă, elegantă, cu ochi albaștri și cu păr auriu și strălucitor, care reprezenta idealul unei familii dintr-un comitat englez – mica nobilime de țară de altă dată – mult mai fidel decât Cilla cea brunetă și solidă. Anne arăta ca desprinsă dintr-o reclamă pentru ultimul șampon miraculos, sau pentru o vacanță în districtul lacurilor. Avea o față în formă de V și ochi inteligenți, întotdeauna curioși, cu o privire fermă și senină. Dar, așa cum s-ar fi exprimat tatăl ei, bancher în City, Anne era *sănătoasă!* Avea treizeci de ani, complexul ei era o limbă engleză perfectă, accentul și vederile asupra vieții la fel de corecte precum fuseseră cele ale tuturor generațiilor Collister, vocea melodioasă și foarte blândă și, în plus, era îndrăgostită de Rodger Godwin.

În ceea ce-l privea, Godwin ținea foarte mult la Anne, îi plăcea enorm compania ei și avea un profund sentiment de vinovăție față de toată această relație. Anne era independentă și nepretențioasă din fire, dar descoperise târziu pasiunea sexuală și, în felul ei timid, avea nevoie de atenția lui Godwin, când era vorba de satisfacerea diferitelor dorințe. El făcea tot ce putea pentru a-i arăta că nu era făcut să se căsătorească dar ea zâmbea cu un aer atotștiutor, în timp ce, în căpșorul ei, lua atitudinea lui drept o trăsătură a misticii romantice pe care o descifra în aura faimosului corespondent străin. Își închipuia că el va veni la momentul potrivit, numai dacă ea nu-l forța. Când un bărbat se încăpățânează să-și păstreze independența, îi spusese mama ei, cel mai bun lucru este să-l uiți cu totul și să pleci. Dar dacă nu poți, pur și simplu, să te comporți în mod rațional, dacă ții neapărat să-l câștigi, atunci niciodată nu face presiuni asupra lui. Anne nu era deloc sigură că mama ei știa despre ce vorbea, totuși cuvintele ei păreau să fie un sfat bun. Ea îi dădu lui Godwin libertate deplină. Când se gândea la acest lucru, își închipuia că, precis, se întâlnește cu alte femei, din când în când – la

urma urmei, nu făcea parte, mai mult sau mai puțin, acest lucru, din personalitatea unui corespondent străin, îmbrăcat în trenci?

Unele aluzii vagi care dădeau de gol vederile Annei asupra acestor probleme, cum ar fi aura lui sau mistica respectivă, se strecurau întâmplător până la Godwin și el simțea că, fiind o femeie atât de inteligentă, trebuia să fi făcut, desigur, un mare efort pentru a fi atât de imprecisă. Era cu adevărat, foarte potolită, bine crescută, o tânără femeie de gust și integră, încercând să pară versată. Godwin ținea foarte mult la femeia care era ea în realitate, îi respecta și îi admira gustul și integritatea, găsea mișcătoare și atrăgătoare acceptarea pe deplin conștientă a propriei pasiuni; într-adevăr, ar fi putut foarte bine să se îndrăgostească de ea, dacă n-ar fi fost obsedat de orice era legat de Cilla Hood.

Așa cum stăteau lucrurile, el își lua toate măsurile posibile pentru a evita s-o rănească pe Anne, dar, în același timp, încerca să afișeze o atitudine de detașare, care, într-o bună zi, ar fi putut să-i mai potolească ardoarea și, în cele din urmă, s-o facă să renunțe. Situația era paradoxală: el dorea din toată inima să fie cald, generos, iubitor până la adorație și acest lucru era exact ceea ce merita Anne Collister. Dar toată această căldură, devotament și adorație erau risipite în frământările sterile pentru acel ceva ce exista între el și Cilla.

Cilla știa, desigur, despre relația lui cu Anne, dar, de fiecare dată, o privea în alt mod. Cilla privea viața ca pe o tablă complicată de șah, „dar mult mai amuzantă", așa cum îi spusese ea lui Godwin. Dar el nu-și putea imagina viața redusă la regulile unui joc. Anne Collister, la fel ca toți ceilalți, nu știa nimic despre o relație a lui Godwin cu Cilla, care ar fi depășit limitele unei simple prietenii. Gândul la toată această încurcătură, îi dădea lui Godwin o senzație asemănătoare durerii de cap provocate de consumul ginului. Așa încât, încercă să alunge acest gând.

În momentul când Godwin o conduse pe Anne în salonul restaurant al hotelului Ritz, Edward Collister stătea la masă, concentrat asupra băuturii pe care o avea în față, cu coatele pe masă și cu bărbia în palme. Era mai mare decât sora lui cu câțiva ani și mai scund cu câțiva centimetri, un bărbat solid și îndesat, cu fața delicat cizelată, marcată vizibil de oboseala muncii în exces. Părul lui des, șaten închis, arăta de

parcă ar fi fost pieptănat cu grebla și o parte din el îi atârna în jos, ascunzându-i ridurile frunții. Godwin nu-l mai văzuse din vară, de la nunta unei cunoștințe comune. Lunile care trecuseră lăsaseră urme considerabile. Terminase studiile la Cambridge pe la mijlocul anilor '30, părăsind lumea academică pentru un post ministerial, în guvern. Sarcina lui era să supravegheze, să îndrume, să administreze perfecționarea radarului, care oferise RAF[1] unul dintre avantajele sale decisive în războiul aerian din vara lui 1940.

Anne Collister își cerceta fratele cu o privire îngrijorată, furișată pe deasupra paharului de Xeres, încercând să-i evalueze starea.

– Ești aproape mort de oboseală, Ned.

– Te rog, scutește-mă de lirismul tău, spuse Collister.

– Nu-i așa că arată mort de oboseală, Rodger? Sunt atât de îngrijorată din pricina ta! Iar mama este înnebunită de grijă.

– Să-mi trimită o poză, să văd și eu cum arată în starea asta, rânji el pe deasupra paharului cu Martini, privind cu un aer de implorare spre Godwin. Spune-i, Rodger. Toți cei pe care-i cunosc arată la fel ca mine.

– Eu nu arăt așa. Și doar mă număr și eu printre cunoștințele tale, spuse ea. Și nici Rodger nu arată ca tine.

– Știi bine ce vreau să spun. Ai nevoie să evadezi. Ai nevoie de o vacanță adevărată.

– Rodger, explică-i, te rog, e vorba de război...

– Ned! Vorbesc serios!

– Ei bine, am evadat, doar. La Cambridge.

– Cambridge nu înseamnă evadare, spuse ea. Am vrut să spun undeva, în străinătate.

– Annie, Annie... ascult-o ce spune, Rodger. *În străinătate.*

– Bermude...

– Dar eu nu sunt blestematul de Duce de Windsor! În străinătate este acum război, uită-te în jurul tău, surioară. Acum nu mai poți da fuga nicăieri. Deloc!

– Știi al naibii de bine ce vreau să spun, Ned!

Îi aruncă o privire tăioasă și dintr-odată, fața îi fu copleșită, mai întâi de supărare, apoi de regret.

---

[1] Flota Aeriană Regală (britanică) (n.tr.)

– Te rog, nu glumi cu mine, Ned. Așa cum procedezi, în curând ai să te îmbolnăvești.

Edward o ignoră, își goli paharul, îi făcu semn chelnerului să-i mai aducă unul și rânji către Godwin.

– Femeile, spuse el. Femeile frumoase. Ține minte asta, Rodge. Fiecare femeie frumoasă pe care o întâlnești, ține minte, a fost adusă de cineva, undeva, exact în situația asta. Este o a doua lege, după bătrâna lege a gravitației. Apropo de legile științifice, m-am întâlnit cu un om de știință care crede că ești strașnic, ești cineva. Un tip strașnic.

– Nu mai spune! Nu cunosc prea mulți oameni de știință!

– Adevărat? Nu te condamn. Mă refer la L.W. Winship. Spunea că te ascultă la radio, în laboratorul lui. Nu-mi amintesc cum a venit vorba despre numele tău, dar e o realitate. Nu te-aș minți tocmai pe tine.

Sosi noul lui pahar cu Martini și îi mulțumi din cap chelnerului.

– Fii binecuvântat, Antonio. Nu vreți și voi? Rodge? Anne? Haideți, mai luați câteva păhărele din băutura asta aducătoare de veselie.

– Nu, mulțumesc, spuse Anne. Iar tu ai băut destul... Antonio, vom da imediat comanda.

După ce Antonio se îndepărtă, Edward se întoarse spre Godwin.

– Ce m-aș face eu fără o surioară care să-mi facă găuri în cap? Nu, nu-mi pot imagina. Oftă. Da. L.W. Winship. Omul care are un mare viitor.

Căscă involuntar.

Godwin întrebă:

– Lucrează pentru tine?

– Pentru mine și cu mine. E unul dintre cei mai buni din Anglia. Dar știi, totul este foarte secret. E unul dintre cei mai buni, dintre cei mai strălucițti din generația lui. Cred că nu greșesc prea mult dacă spun că L.W. Winship este unul dintre oamenii care va repune pe picioare omenirea, după război. Dacă va mai rămâne ceva de pus pe picioare.

– N-a lucrat în domeniul radarului? încercă să afle, cu blândețe, Godwin.

Edward Collister era genul de om care pune mare preț pe faptul de a ști mai multe decât oricine. Întotdeauna era bine să-i reînnoiești încrederea în el.

– Da, da. Dar numai tangențial. Acum lucrează la altceva. Mult mai important. Este primul pas către o nouă „mutare"... ca să-i spun așa: bombardarea orașului Coventry va aparține unei alte ere, dacă totul merge bine în ceea ce-l privește pe Winship.

– Coventry, repetă încet Godwin.

Simți palma lui Anne acoperindu-i mâna, pe masă. Era un gest inconștient, de proprietate.

– Da, e prima aniversare.

Anne clătină din cap, nervoasă.

– Înfiorător. Să bombardeze civili neînarmați... cum pot face oamenii asemenea lucruri?

– RAF bate în retragere, într-un fel, spuse Godwin. Bombardamentul de precizie aplicat obiectivelor militare s-a dovedit a fi un eșec total. Dacă cobori suficient de jos, în plină zi, pentru a vedea exact ținta, asta se transforma într-o misiune de sinucidere. E pur și simplu, o realitate. N-ai de ales, decât să faci orașele una cu pământul...

Edward tuși, își aprinse altă țigară și spuse:

– Bombardament terorist...

– După mine, asta e minunat! spuse Anne. Grozav! Gândește-te la toată groaza pe care au băgat-o în noi! Dacă am distruge tot ceea ce înseamnă cultură germană, eu n-aș vărsa o lacrimă. Tu?

Ochii injectați ai fratelui ei clipiră din cauza fumului.

– Nu cultura germană ne neliniștește pe unii dintre noi, Anne. E vorba de femei, copii și bătrâni, necombatanți... politica momentului, la noi, este să nu se facă nici o distincție, ucidem în masă...

Godwin spuse:

– Ăsta e războiul, nu-i așa? Ce altceva se poate face? Să oprim bombardarea Germaniei?

– Cred că știi, spuse Edward gânditor, că pierdem avioane într-un ritm nepermis de rapid.

– Da, știu, spuse Godwin.

– Dar cred că germanii trebuie făcuți să *simtă* pe pielea lor acest război, insistă Anne. În mod sigur ei trebuie să accepte consecințele acțiunilor lor. Nu mi-e rușine să-mi asum părerea Bibliei: Ochi pentru ochi.

– Da, da, desigur, spuse Edward.

Cina fusese adusă dar el se mulțumea să ciugulească câteva legume prost fierte.

– E foarte ușor să spui. Nemții nu sunt buni de nimic, să-i omorâm pe toți, dar nu despre asta e vorba. Rodger spune că n-ai de ales în afara bombardării populației civile, dar nu se pune problema chiar așa, n-am dreptate, Rodger? Unii dintre noi se îndoiesc de eficacitatea unui bombardament terorist – lăsând cu totul deoparte problema moralității în treaba asta. Să-i distrugem psihic, îi aud spunând pe unii. Dar germanii ne-au distrus psihic cu Blitz-ul lor? Desigur că nu. De ce ar fi germanii mai altfel decât noi? Nu văd nici un motiv. Așa că de ce să nu trimitem bombardierele noastre în Orientul Mijlociu, în Extremul Orient, în mijlocul bătăliilor care se desfășoară zilnic în Atlanticul de Nord? Bombardierele noastre vor fi mai eficiente în oricare dintre aceste teatre de război. Aceasta este modalitatea de a-i lovi cel mai puternic pe naziști și de a-i ajuta pe ruși, de exemplu... și, în același timp, ne menținem o parte din onoare, din acel *amour propre*[1] al RAF-ului. Spre deosebire de inamicii noștri.

Edward își dădu la o parte părul din ochi, doar ca să aibă ce-i cădea înapoi. Renunță.

Terminându-și porția de calcan și aranjându-și, cu grijă, tacâmurile, Anne spuse:

– Îți faci prea multe probleme, Ned. Mereu te frământi cu gândul de a face lumea mai bună. Eu îți spun să începi s-o faci mai bună prin bombardarea germanilor până-i faci praf, ca să terminăm odată povestea asta. Nu-i așa, Rodger?

Godwin ridică din umeri.

– Nu știu. Întotdeauna îmi place să pun problema în ambele feluri. Rațiunea îmi spune ceva, sentimentele, emoțiile mele, îmi spun altceva.

Ea zâmbi, indulgentă.

– Vrei să spui că ți-ar plăcea să-i bombardezi până-i faci praf, dar să și rămâi, în același timp, un mare umanitar.

– Presupun. Ceva în genul ăsta.

---

[1] Amor propriu (lb. franceză) (n.tr.)

– Mai devreme sau mai târziu, spuse Edward, va trebui să alegi. Moralitatea sau reversul ei. Să alegi între ceea ce știi că e bine și ce știi că e rău, din punct de vedere moral.

– Dar niciodată lucrurile nu se pot demarca în felul ăsta, Edward. Asta e problema. Nu mă refer la Hitler, evident. În cazul lui nu e vorba de alegere. Nici un om cu mintea întreagă nu poate alege o lume clădită de Hitler. Nici un om cu mintea întreagă nu poate dori ca America să stea deoparte. Nici aici nu e vorba de o alegere. Dar în privința *alegerilor*, există, întotdeauna, atât de multe puncte de vedere...

Edward Collister chicoti ușor, acoperindu-și gura cu mâna, apoi dădu drumul la tuse.

– Oricine poate lua o hotărâre când lucrurile sunt demarcate clar, Rodger. Când totul e clar, nu mai e nici o problemă.

Anne îi lua apărarea.

– Dar Rodger e ziarist, Ned. Fii drept. El trebuie să privească ambele fețe ale medaliei – nu e un avocat care susține una din cauze. Cred că-ți dai seama.

Edward zâmbi stins.

– Așa este, Rodger!

– În momentul ăsta, tot ceea ce trebuie să susțin eu, este intrarea Americii în război.

Edward aprobă din cap.

– Corect. Trebuia să acordăm ceva ajutor rușilor, pentru numele lui Dumnezeu. Să privim lucrurile în față – ei luptă pentru noi. Noi nici măcar n-am dat ochii cu războiul ăsta...

– O, Ned! Asta-i o absurditate!

Anne clătină din cap.

– Am dat ochii cu el în deșert, dar altfel, ce-am spus e adevărat, insistă el. Noi n-am prea simțit ce înseamnă războiul, în comparație cu rușii. Dacă Moscova cade, istoria va trece asta pe răbojul nostru, știi doar. Rușii aveau nevoie de un al doilea front, în vest, ca să li se ușureze efortul, iar noi am fost neputincioși. Bătrâna noastră țară a decăzut și noi ne-am dovedit neputincioși, fără dinți în gură...

– Englezii n-au prea avut ce să facă, spuse Godwin.

– Crezi că asta va trebui să scriem pe mormintele noastre? întrebă Edward. „Englezii n-au prea avut ce să facă! Odihniți-vă-n pace". Nu, asta e o societate care s-a sinucis, sufocată de propria grăsime. „Moartă de gută" – ăsta e epitaful.

Se înfundă, înapoi, în scaun, tremurând, iar fața îi devenise palidă.

Anne părea îngrijorată.

– Moscova va cădea? Așa se pare, nu-i așa?

Edward își aruncă brațele în sus, vorbind nerăbdător.

– Dacă Moscova cade, va fi un masacru așa cum lumea n-a mai întâlnit. Duhoarea cadavrelor va ajunge până aici, la noi. La blestematul acesta de Ritz!

Își aprinse o altă țigară și privirea îi rătăci în sus, în spațiu. Farfuria lui, aproape plină, era împinsă la o parte. Anne așteptă îndelung, apoi, în felul ei de fată foarte bine crescută, încercă să împingă conversația pe făgașuri mai puțin dramatice.

– Mama îmi povestea ce a făcut Mary primăvara trecută. Mary este vechea noastră bucătăreasă, Rodger, o mândrețe de bătrânică țâfnoasă. Ea nu crede că germanii sunt oameni *serioși*. De exemplu...

– Cine nu crede că germanii sunt serioși? mormăi Edward.

– Mary, bucătăreasa noastră.

– Întotdeauna am spus că e nebună. Asta o dovedește tărășenia cu budinca aia – ce era?

– Budincă de coacăze, spuse Anne.

– Da, budincă de coacăze. Nici o persoană cu mintea întreagă nu putea povesti așa ceva unor copii impresionabili. Era nebună atunci și e nebună și acum.

– Ei bine, Mary pregătea unul din micile ei dejunuri celebre, pentru tata. Nu lipsea nimic, de la biscuiți fierbinți din făină de grâu, la scrumbie afumată și la felul acela îngrozitor, cu rinichi, care-i plăcea tatei la nebunie...

– Dumnezeule, mai rău decât budinca de coacăze!

– ... Când germanii aruncară, pe neașteptate, câteva bombe incendiare, pe strada noastră. Una dintre ele a ricoșat pe acoperișul nostru, a căzut chiar în dreptul ferestrei de la bucătărie unde lucra ea și s-a înfipt în coasta casei. Ardea ca naiba, vă dați seama. Ei bine, Mary s-a enervat

foarte tare că a fost întreruptă din ale ei. Așa încât a pus mâna pe vasul cel mare cu budincă de ovăz, abia terminată și l-a aruncat pe fereastră, ochind bomba, pe care a măturat-o de acolo! Ea nu s-a gândit nici o clipă la bombă ca la o armă înspăimântătoare de distrugere! Apoi i-a spus tatei că va trebui să se lipsească de porridge-ul lui – și dacă vă puteți imagina așa ceva, nu i-a povestit niciodată tatei despre bombă! Gândul la ea l-ar fi făcut să nu mai mănânce!

Edward părea înveselit.

– Bătrânului ticălos îi trebuie ceva mult mai *tare* ca să-l facă să nu mai mănânce!

Godwin își dorea să fi auzit povestea aceasta la vremea respectivă. Ar fi fost un număr strașnic pentru „Războiul e un Bau-Bau". Nu mult după aceasta, părăsiră restaurantul. Edward se îndreptă, din nou, spre biroul lui, intenționând să mai termine câteva mărunțișuri, înainte de a pleca acasă.

Godwin și Anne se întoarseră la Hay Hill; burnița se îndesise și picura din burlane. Era ora unsprezece și, într-o oră, Godwin avea de făcut o transmisie radio.

Anne surâse, stând sub streașină, lângă el.

– Îți mulțumesc pentru că mi-ai fost de un real folos în „lupta" cu sărmanul Ned.

– N-a fost greu. Îmi place băiatul.

– Știu că ai stat ca pe ghimpi, că te grăbeai să pleci, Rodger. Întotdeauna ai privirea asta alunecoasă, de om fugărit, ca o vulpe care aude lătratul câinilor. Te mai întorci la mine după transmisie?

– Ai dori?

– Doar știi ce fată obraznică sunt. Întotdeauna *doresc* să te întorci. Dar mama vine în zori, cu vreun pretext de-al ei, așa încât, poate îmi voi face cele opt ore de somn.

Zâmbi și-l sărută cuminte, strângându-se lângă el.

– Ar trebui, neapărat. Și eu mă simt dărâmat. Doar să-l privești pe Edward și e destul ca să te epuizeze.

– Sunt foarte îngrijorată în privința lui.

Potrivi cheia în broască.

– Și nu uita de petrecerea de la Dorchester, iubitule.

– Care?

– Cea cu filmul. Ah, ai și uitat, Rodger, cu adevărat! Greer Fantasia. Editorul tău. Petrecerea pe care o dă în cinstea noului film al prietenei tale, doamna Hood? Ah, să-ți fie rușine, Rodger! Te-ai gândit cum s-ar simți ea, dacă n-ai veni?

Zâmbi din nou, îngăduitor. Părea că avea mult exercițiu în direcția aceasta.

– Da, desigur. Micuța ei inimă ar fi sfâșiată. Dar n-am uitat, te asigur.

– Ai promis că vom veni.

– Desigur. Fii atentă, numele lui se pronunță *Fan-ta-see-ya*. Nu *Fan-tazh-ah*. E foarte susceptibil.

– Am să-i spun Greer.

– Nu, și la asta e susceptibil. Crede că asta ar aduce cu un nume de fată.

– Atunci individul e mult prea susceptibil pentru această lume dură.

– Spune-i tu asta.

Se apropie de el și-l sărută din nou, dar știa că era pe picior de plecare și nu încerca să-i schimbe intenția.

La radio, își revăzu textul. Nu avusese nevoie de Edward Collister pentru a-și aminti de Coventry. În seara aceasta va vorbi Americii despre bombardarea unui oraș lipsit de apărare, acum aproape un an, amintind americanilor ceea ce se petrecuse atunci, cum englezii, fără a fi fost preveniți, deveniseră vite de abator, la dispoziția Luftwaffe. Dacă te gândeai la cele petrecute, îți dădeai seama că orașul Coventry nu fusese un obiectiv cu puține șanse de reușită. Pe data de 14 noiembrie, Luftwaffe așternuse un covor de bombe deasupra orașului, lovind douăzeci și șapte de uzine de război. În timpul bombardamentului izbucni o adevărată furtună de foc. Șaizeci de mii de clădiri fuseseră transformate în ruine, aproape șase sute de oameni fuseseră uciși. Bărbați, femei, copii. Majoritatea arși în asemenea măsură, încât erau imposibil de recunoscut, au fost îngropați într-o groapă comună. A doua zi, regele plecase la Coventry pentru a-și întâlni supușii, pentru a le împărtăși jalea și suferința. Godwin plecase într-acolo în aceeași zi și făcuse un reportaj despre ceea ce credea el că erau cele mai reprezentative

momente ale domniei lui George al V-lea. Intenționase să-și dedice transmisia orașului Coventry, la un an de la ziua în care se pretrecuse dezastrul. Dar în acele zile, el urma să fie pe drum, pe drumul care ducea spre suprimarea lui Rommel. La acea dată trebuia să demareze operațiunea PRAETORIAN.

Așa încât, vorbi ascultătorilor despre Coventry chiar în seara aceea.

Se întoarse în Berkeley Square pe la unu și jumătate. Se gândea la operațiunea PRAETORIAN, la Max Hood, la Monk Vardan, la Erwin Rommel și se simțea extrem de obosit.

Rezemat de ușa de la intrare, îl aștepta un plic simplu, purtând numele lui. Îl luă, intră în apartament și aprinse lumina. Își aruncă trenciul pe speteaza unui scaun și-și prepară un gin cu apă tonică.

Sorbi din băutură, luă plicul și-l desfăcu încet. Căscă și despături foaia de hârtie.

Lichidează-ți afacerea cu femeia lui Hood sau îi voi spune soțului ei. Dacă el nu te omoară, o voi face eu.

6

Era suficent de frig pentru ca ploaia să se transforme în gheață pe trunchiurile înnegrite ale copacilor din Sloane Square. Copacii erau reci și lucioși și frigul umed îl pătrundea prin haine, făcându-l să se zgribulească. Godwin își trase pălăria pe ochi iar ploaia îi picura de pe boruri. Era trecut bine de ora unu. Sloane Square era liniștită, întunecată, pustie. Peste drum de Sloane Street, o limuzină Bentley de la studiou, lucind în umezeala nopții, era parcată, dar motorul continua să meargă.

Cilla era în mașină cu Stefan Lieberman, iar lui Godwin îi înghețа fundul, afară, în ploaie. Ea apăruse în toată splendoarea, la petrecerea pe care o dăduseră mai devreme Lily și Greer Fantasia, pentru a sărbători lansarea filmului și fiecare fibră a ființei ei radia strălucirea unei stele de cinema. Petrecerea la care, așa cum promisese, o condusese pe Anne Collister, se dovedise a fi încărcată de tensiuni, așa cum se așteptase. Problema fusese Lily Fantasia însăși, cu toate că-ți era aproape imposibil să te superi pe ea. Ea era Lily Fantasia pur și simplu, purtându-se în propria ei manieră, în ceea ce privea „Biroul ei Matrimonial".

Avea un simț al umorului strengăresc, neobișnuit pentru o femeie atât de frumoasă și de tânără. Probabil că era atât de sigură în ceea ce privea înfățișarea și statutul ei, încât își putea permite s-o facă pe clovnul, știind că acest lucru nu făcea decât să-i mărească farmecul. Se bârfea că ar avea doar douăzeci și trei de ani; se căsătorise cu cinci ani în urmă cu Greer, soțul ei, editorul, care împlinea în curând șaizeci de ani; coaforul ei spusese că, în mod sigur, avea optsprezece ani pe

atunci – se cunoștea după calitatea părului. Vârsta era numai o părticică din „misterul" ei. De fapt, ea, în întregime, era un mister. Frumusețea ei întunecată și delicată, felul în care își purta strâns părul, ochii exotici, cu un aer egiptean, felul în care purta – cu o dezinvoltură perfectă – fabuloasele smaragde Fantasia. Nu toate, în același timp, desigur, dar destule pentru a-ți atrage atenția. În seara aceasta purta un pandantiv uriaș, montat în diamante, strălucind pe pielea întunecată, între sânii micuți, rotunzi și țanțoși. Se spunea că smaragdele au inspirat pe unul dintre celebrii romancieri victorieni, Thackeray sau Trollope.

Nici un subiect nu era mai forfecat, deși pe tonuri deosebit de joase, decât biografia ei, iar lui Greer Fantasia părea să-i placă să lase totul ascuns în spatele unei perdele de fum. Era portugheză și se spunea ca Fantasia o descoperise jucând un evantai extraordinar de roluri în veselul stabiliment pe care-l conducea Kate Outerbridge, pe strada „Elefantul și Castelul". Se spunea că n-a făcut decât două vizite la stabilimentul lui Kate, înainte de a se hotărî ca Lily să fie a lui. Se presupunea că făcuse un aranjament frumușel ca Kate. La urma urmei, el o văduvea de unul dintre cele mai valoroase „bunuri". Godwin știa că multe dintre aceste lucruri sunt adevărate, deoarece s-a întâmplat ca el însuși să facă câteva vizite doamnei Outerbridge și, în două-trei ocazii, a urmat sfatul bunei doamne să-și petreacă timpul cu micuța portugheză de șaisprezece ani, față de care Kate se arăta deosebit de „maternă". Mai târziu, Kate îl asigurase pe Godwin că simțise o mândrie de adevarată mamă la căsătoria lui Lily cu domnul cel distins. Considera că ea era aceea care aranjase totul. Odată, la puțin timp după căsătorie, Lily îi spusese lui Godwin că el, Rodger, era singurul bărbat din cercul lui Greer pentru care „jucase", așa cum se exprimase ea. Era o fată cu mult farmec și discreție. Ea nu-i ceruse niciodată lui Godwin să-i promită că va păstra secretul. Avea prea multă demnitate și ținută. Știa că era greu să ceri așa ceva.

Lily îl târâse pe ringul de dans. Era doar cu o ideie mai înaltă de 1,65 m. și în timp ce se cuibărea în brațele lui, el putea privi peste mulțime, văzându-l pe Greer Fantasia cum flecărea cu Alaric Mottersby, regizorul filmului în care jucase Cilla și pe care Greer îl

finanțase. Mottersby purta un costum de catifea moale, *vert-bouteille*[1], fuma pipă, arătând că era un artist, un creator, neîncorsetat de convenția hainelor de seară, dar cu prea mult succes în lumea artei pentru a fi considerat un boem. Anne Collister sorbea șampanie în compania lui Homer Teasdale și a însoțitoarei lui, o fată înaltă și pieptoasă, pe care Godwin n-o cunoștea. La Homer nici o legătură nu ținea vreodată, destul de mult, pentru ca lumea să-i poată cunoaște partenera. Pe deasupra mulțimii, Anne surâdea luminos în direcția lui Godwin. Pe neașteptate, se simți copleșit de un val de fericire pentru faptul de a o fi adus aici, de a-i fi dăruit atâta mulțumire.

– Anne e o făptură atât de drăgălașă, spuse Lily Fatntasia. Mult prea drăguță pentru tine, desigur.

– E drăguț și faptul să aflu cum sunt apreciat.

– Te ții bine, o știi, Rodger? Și nu mai ești la prima tinerețe, nu-i așa?

– Fir-ar să fie! Și eu care credeam că exact acolo sunt! Oricum, ce știi tu despre asta? Tu însăți abia ai ieșit din scutece.

– Sufletul meu, spuse ea, privind încruntată, în sus, spre el, are o mie de ani.

– Atunci nu-l scoate la vedere și nimeni nu va observa.

– Nu încerca să mă iei la-ntors, Rodger. Ești un asemenea... *bărbat!* Ce-ți trebuie ție este o bună...

– Lily!

– O soție bună! Atunci te vei simți perfect. Cineva care să aibă grijă de tine. Cineva care să te aștepte seara, când te întorci acasă. Ar trebui să încerci, Rodger, vorbesc foarte serios. Lucrul ăsta îți va face mult bine.

Muzica încetase și el îi dădu drumul din brațe, dar ea nu se lăsa intimidată.

– Ca să fim cinstiți, tu ai o fată perfectă care e pregătită și te așteaptă și e absolut moartă să se mărite cu tine...

– Lily, sunt ocupat. Sub ochii noștri se desfășoară un război.

– Care n-are exact nici o legătură cu nimic din ceea ce spun eu; bărbații, desigur, vor invoca orice motiv drept scuză... cu toții știm asta.

---

[1] O nuanță a culorii verde (n.tr.)

Am cunoscut un bărbat care nu voia, în ruptul capului, să audă de căsătorie, pentru că avea datorii mari în urma neachitării taxelor. Scuza lui urma să dureze o viață întreagă. Ei bine, eu i-am venit de hac.

Erau unii oameni în Londra care considerau că preferința lui Lily Fantasia pentru expresii tari constituia cel mai mare și singurul ei farmec. Greer îi spusese cândva lui Godwin că ea îi adusese atâta fericire, încât, dacă ei i s-ar fi întâmplat ceva, el și-ar fi pus capăt zilelor. Bombardamentul îl adusese în pragul nebuniei, de teama de a nu o pierde pe Lily.

– Și cum i-ai venit de hac, Lily?

– I-am găsit o soție foarte bogată, care să-i plătească datoriile. Am făcut din el cel mai devotat soț din Anglia. Poate chiar din Europa.

– Biroul Matrimonial al lui Lily Fantasia.

– Râzi dacă vrei. Cere-ți scuze. Dar Anne Collister e o piatră prețioasă, o comoară, iar eu, așa cum poți vedea, sunt o expertă în pietre prețioase.

Nu te puteai certa cu Lily. Dar bilețelul pe care i-l strecurase Cilla aproape de sfârșitul petrecerii, îi salvase seara.

> Dragostea mea,
>
> Vino la Sloane Square după emisiunea ta și după ce ai scăpat de domnișoara Collister. Te voi aștepta.
>
> Cu dragoste, C.

Dar acum, în frig și umezeală, Godwin era cel care aștepta. Începuse să se simtă al naibii de obosit de atâta așteptare. Foarte rău că naziștii îl lăsaseră pe ticălosul de Lieberman să le scape printre degete. Frustrarea personală, reflectă el, te putea transforma într-un adevărat rahat și presupuse că nu dorea cu adevărat ca Lieberman să cadă în mâinile naziștilor. Totuși s-ar fi putut să fie și puțin gelos. Lieberman scrisese scenariul filmului *Semiluna Ciuboțicii Cucului*, pe care-l sărbătoriseră în seara aceasta; mai scrisese și o piesă, *Hainele cernite ale văduvei*, pentru care Cilla repeta acum. Zilele acestea fusese mereu lângă Cilla, plutind în jurul ei ca un giulgiu... În plus, nu însemna că trebuia să-ți placă un

om, numai pentru că era persecutat, pentru că era un refugiat din calea crimelor monstruoase ale lui Hitler.

În cele din urmă, șoferul ieși din mașină, cu o umbrelă neagră uriașă și deschise portiera din spate. Cilla coborî, în haina ei lungă de blană și se postă sub umbrelă. Se aplecă spre spate, ieșind din câmpul vizual al lui Godwin și el presupuse că, în clipa aceea aplica, pe obrazul scriitorului, un sărut artistico-afacerist.

Mai așteptă câteva minute după ce Bentley-ul se puse în mișcare. Dorea să-i dea timp ei să urce în camera copilului și s-o sărute pe Chloe cufundată în somn, asigurându-se că doica dormea și ea în camera ei. Apoi traversă strada și observă că ea lăsase ușa întredeschisă pentru el. Intră, își așeză trenciul pe spătarul banchetei din hol și pătrunse în biroul lui Max Hood, căptușit cu cărți și mirosind a lac de lustruit mobilă și a legături din piele veche. Acolo se afla un glob uriaș care se transforma în bar dacă știai cuvântul magic. Cilla îl aștepta și ea știa cuvântul magic. Globul se deschise în spatele ei. Înăuntru se întrezărea luciul unui sifon. Ea surâse leneș, turnă sifon peste scotch, veni cu paharul în mână și degetele ei le atinseră pe ale lui.

– Rodger, șopti ea, cu vocea-i comercială, voit sufocată, parcă au trecut o sută de ani.

Își simți inima zbătându-i-se în piept la vederea ei, la sunetul vocii ei. I se mai întâmpla, din când în când, acest lucru, totuși îl găsea întotdeauna nepregătit.

– Doamne, am avut o perioadă îngrozitoare, spuse ea și mi-ai lipsit în fiecare minut.

Ochii ei străluciră, enormi, ușor oblici, ca de căprioară. Își dădu jos de pe umeri jacheta grea, de brocart. Purta brățări de aur în formă de șerpi, care se încolăceau sus, pe brațele-i goale.

– Ia-mă-n brațe, pentru numele lui Dumnezeu!

O înconjură cu brațul, îi simți căldura în timp ce se cuibărea strângându-se lângă el și presupuse că asta era senzația pe care oamenii voiau s-o exprime atunci când vorbeau despre timpul care s-a oprit în loc. O simți tremurând lipită de el și, dintr-odată, nu mai exista nici războiul, nici moartea, nici misiunea secretă de comando, nici Rommel, nici Max, nici trădarea. Doar Cilla. Îi ridică bărbia spre el și îi văzu lacrimi

de ușurare pe obraji. O sărută. Poate că aceasta va fi una dintre nopțile lor bune, când ea era iubitoare și avea nevoie de afecțiunea lui, ea însăși având nevoie să dăruiască tandrețe, siguranță și o afecțiune sinceră. Poate că în interiorul ei se declanșa un resort care o relaxa și o făcea accesibilă. El nu știa niciodată în ce dispoziție o va găsi pe Cilla și nesiguranța aceasta îl înspăimânta, cu puterea ei de a-i otrăvi mintea. Dar exact când simțea că nu mai putea continua, ceva se declanșa în interiorul ei și redevenea a lui, a lui în întregime.

Făcură dragoste în bibliotecă, pe covor, apoi ea își dădu jos ultimele haine, iar el o privi în timp ce urca scara. Era goală, cu furoul și slipul atârnate neglijent pe umăr. Spatele îi era atât de delicat și de fragil, șoldurile robuste și largi, picioarele solide și puternice. El îi culese hainele, mai prepară încă două pahare de băutură și o urmă sus, în dormitor. Dormitorul ei. Cel al lui Max era de partea cealaltă a scării, dând spre Sloane Street. Camera copilului era la capătul holului, iar vis-à-vis era camera doicii. Intră în patul ei, stinse lumina și o așteptă să iasă din baie. Când ieși, silueta i se proiectă pentru moment în lumină. Îi spusese ceva ca să-l atâțe, apoi veni și se așeză lângă pat. Îl căută cu mâinile, îi întoarse fața și-l trase peste pântecele ei plat, împingându-i gura în jos, spre coapse. Începu s-o sărute, cufundându-se încetișor în ea, apoi o ridică pe pat. Când, în cele din urmă, se întinseră epuizați, scăldați în sudoare, el deschise ochii și rămase pe gânduri, studiindu-i profilul, linia înclinată a nasului, buza inferioară proeminentă, părul umed de sudoare și lipit de fruntea plată.

Privirea ei fixa tavanul.

– Ce vom face?

Întrebarea, atât de simplă în aparență, se-ncovoia sub povara implicațiilor.

– Divorțezi, e o opțiune, nu-i așa?

– Dar tu ai mai vrea să te căsătorești cu mine?

– Da. Dar chiar dacă nu ne-am căsători, ce diferență...

– Știi bine că aș divorța de el numai pentru tine. Să fiu cu tine. Să mă căsătoresc cu tine, Rodger.

– Perfect.

– Dar, desigur... nu știu... Nu știu dacă aș putea divorța de el. Nu știu ce se va întâmpla cu Chloe. Lucrul ăsta mă înspăimântă. Iar Max ar muri dacă i-aș lua-o. Într-un fel, ăsta e lucrul care atârnă greu în balanță. Într-un fel sau altul. Pentru Max nu va mai fi niciodată ca înainte. Plângea, dar cu un singur ochi și el nu era sigur din ce cauză.

– Dar în ceea ce te privește pe tine? El te iubește..

– Nu e ușor să mă iubească cineva pe mine, Rodger. În ceea ce o privește pe Chloe, e altceva. Dacă aș pleca?

Ridică din umeri și-și trase cearceaful în sus, în jurul gâtului.

– Bănuiesc că s-ar simți ușurat, eliberat. Odată ce s-ar obișnui cu noua situație.

Reluă apoi:

– Nu sunt o soție bună.

– Nu mai spune lucrul ăsta. N-are nici un sens.

– Ba are. Ce vrei să spui? E adevărat. E pur și simplu adevărat.

– Ești prea aspră cu tine. Nu prea-ți faci reclamă.

– Dar nu-mi fac reclamă pentru un soț potențial. Dacă cineva ar dori să candideze la această postură, atunci mi-aș revizui atitudinea.

– Bine, dar nu mai spune că nu ești o soție bună.

– Ascultă, tu ești în măsură să știi adevărul. Așa încât, de ce mă tot oprești să-l spun?

– Nu înțeleg ce găsești tu atât de groaznic referitor la calitățile tale de soție.

– Pentru că există *acest* adevăr! Mă culc cu cel mai bun prieten al soțului meu...

– Nu știu să fie adevărat așa ceva. Sunt prietenul lui. Iar el este pentru mine mai mult decât un prieten.

– Sunt o soție infidelă. Iar tu, un prieten infidel. Ce e mai rău? Știi?

Se răsuci sub cearceaf, îngrămădindu-l între coapse.

– Mama spune că sunt o ticăloasă infidelă, pur și simplu o cocotă și insinuează că mă complac în situația asta.

– Isuse! Scutește-mă de opiniile și de înțelepciunea maică-ti!

– Spune că sunt tot timpul în călduri, că, dacă trăiam în alte timpuri, aș fi fost târâtura satului și aș fi murit la douăzeci și doi de ani, de sifilis.

– Las-o naibii, Cilla. Ea crede că dacă ești fiică-sa, trebuie să-i semeni întru totul. Să fii exact ca Lady Pamela.

– Dar uneori cred că poate să aibă dreptate. De multe ori are dreptate. Uneori mi se pare că întotdeauna am fost o mică cocotă.

Tăcu, îl privi, apoi închise ochii.

– Și dacă aș fi? Tu mă cunoști de atâta vreme... Și tu știi cum sunt, Rodger. Tu știi... Într-adevăr, întotdeauna par *a fi* în călduri, nu-i așa? Se pare că nu mă pot stăpâni. Uneori urăsc lucrul ăsta. Alteori, nu.

– N-ai nimic. Nu mai exagera cu dramatismul.

Ea își ținu răsuflarea.

– Doamne, sper să ai dreptate. Dar tu nu știi totul despre mine. Nu i-am fost niciodată credincioasă lui Max, ți-am spus-o... chiar înainte de a împlini șase luni de la căsătorie...

– Să nu mai vorbim despre asta, Cilla. Asta a fost atunci, acum e acum.

– De ce trebuie, tot timpul, să caut altceva? Tu *mă știi*, Rodger.

Așteptă, apoi schimbă subiectul.

– Tu știi că nu-i refuz, niciodată, nimic lui Max, nici acum, nici altă dată.

– Știu.

– Și nici ție nu-ți refuz nimic.

– Știu. Refuzi numai ce vrei tu să refuzi. Ești răspunzătoare pentru ceea ce faci. E treaba ta. Tu controlezi situația.

– Dar Pamela spune că tocmai asta e, spune că *nu pot* să mă controlez, chiar dacă vreau s-o fac. Își șterse ochii din nou.

– Binecuvântat fie bietul ei suflet bătrân, spuse Godwin, sperând să abată conversația de pe acest făgaș. Ce mai face?

– E pe cale să-și revină. Medicul spune că atacurile se vor repeta tot mai des, cu consecințe tot mai rele, până-ntr-o zi, când... Pocni din degete sub cearceaf. Refuză să moară, numai ca să-mi facă mie în necaz, sunt sigură.

– Va muri într-o bună zi, în curând.

– Știi, țin minte cum stătea acolo, pe alee, când s-a întâmplat, și eu am fost aceea – asta e ciudățenia – *eu* am fost aceea care *a văzut* întreaga ei viață trecându-mi prin fața ochilor și... și era atât de trist, Rodger.

Cu ochii minții, am văzut întâi o fetiță cu șorțuleț, apoi o tânără femeie. Avea ochii mari și nevinovați, în fața vieții care i se descoperea. Și câtă speranță părea s-o aștepte acolo! Apoi am văzut-o zăcând pe alee, pe Chloe fugind, în timp ce eu m-am gândit la toate trei, în clipa aceea, toate trei împreună, ca într-o fotografie de familie, trei generații de femei din familia Legend. Una dintre ele se stingea și doar acum o clipă fusese o fată, care avea toată viața înainte... și, atunci, n-am vrut să moară! *Eu!* N-am vrut ca Pamela Legend să moară!

Își suflă nasul și, în final, el își dădu seama că plângea, dar încetișor, nu se anunța pericolul unei dezlănțuiri.

– Fir-ar să fie, uneori mă gândesc că o să-mi pierd mințile, Rodger! Nu pot suporta trecerea asta blestemată a timpului, iubitule. Niciodată nu se va opri în loc, pentru a fi savurat, pentru a te bucura de clipa prezentă sau pentru a fi măcar înțeles... Întotdeauna fuge mâncând pământul, dărâmând lucrurile în jur, ca să ajungă mai repede la următorul eveniment stupid. Și poate că tu nu vrei să pleci încă, de acolo de unde te afli... Urăsc *brutalitatea* timpului... Timpul e un tiran scârbos, iubitule, pe care Cilla vrea să-l domolească pentru o clipă. Suspină. Pamela trebuie să fi crezut că nu va muri niciodată. Gândește-te: cândva a avut douăzeci și nouă de ani, așa cum am eu acum. Mi se pare că voi avea întotdeauna douăzeci și nouă de ani, dar nu va fi așa. Totul nu durează decât o clipă și dacă pierzi ceva, e bun pierdut, nu-l mai poți aduce înapoi... Max spunea întotdeauna că în deșert timpul nu există, nu există trecut, nici viitor, doar un prezent nesfârșit, în care nu se poate petrece nimic, nimic nu se schimbă vreodată...

Îi scăpă un suspin și el îi mângâie obrazul, îi atinse părul. Ea își șterse, din nou, lacrimile.

– Nu va fi decât o clipire din ochi a timpului, simt cum clipirea asta blestemată începe chiar acum și tot ce știm noi în momentul ăsta va aparține trecutului. Suntem în '41... după douăzeci și nouă de ani voi avea cincizeci și opt... ceva de neimaginat, nu-i așa? Ce an va fi atunci? 1970. Rodger, poți tu să-ți imaginezi anul 1970?

– Cu puțin noroc, acest război se va sfârși.

– Da, Rodger îndrăznesc să spun că se va sfârși și că, între timp, vor începe altele. În 1970, Rodger,... vei avea șaizeci și cinci de ani!

El râse.

– Dar dacă mor, mă îmbolnăvesc și mor... Poate că micuța Chloe va fi sătulă de mine, poate că va avea și ea un soț și o fiică și ea va vedea fotografiile mamei mele, ale străbunicii ei și poate că Chloe se va enerva din cauza deranjului pe care-l produc cu moartea mea. Poate că va avea și ea un iubit... Doamne, fă-mă să tac, Rodger. Te doresc, fă-mă să mă simt vie, Rodger, am nevoie de asta, am nevoie să mă simt vie și nemuritoare, fie și pentru o clipă...

Mai târziu, Godwin încercă în zadar să-și amintească acel ceva pe care-l spusese Cilla despre mama ei, dar lucrul acela continua să-i scape. Orice-ar fi fost, chiar și amintirea lui difuză, îl făcu să simtă, dintr-odată, un fior rece pe spinare.

– Mai ești trează?

– Desigur, prostuțule. În voce i se mai ghicea încă un surâs zburdalnic.

– Astă seară ai spus ceva care m-a făcut să mă gândesc că Lady Pamela știe despre noi. Spune-mi că sunt nebun, că mă-nșel.

– Chiar trebuie să discutăm despre asta, Rodger? Acum?

– Scapă-mă de grija asta.

– Ei bine, mi-e teamă că nu pot. Cred că da, cred că într-adevăr, știe.

– Crezi? De ce nu știi ceva precis?

– Asta și vreau să spun. Da, știu precis că știe.

– I-ai spus tu? Nu înțeleg, i-ai povestit despre noi? Practic, este un secret de stat și tu i-l spui unei femei care e numai pe sfert în toate mințile?

– Nu i-am *spus*. Evident.

– Nu pari prea afectată... și doar e vorba despre căsnicia *ta*.

– Și despre omul pe care – nu știu niciodată cum să spun – îl idolatrizezi? Îl venerezi? Mă întreb care dintre noi este mai interesat să păstreze secretul? Eu aș putea trăi fără Max...

– Este vorba și despre cariera ta, în aceeași măsură. Adorata Angliei nu trebuie să-și părăsească soțul. Dar asta e altă problemă. Ceea ce mă frământă pe mine în primul rând, este următoarea întrebare: nu

ți-e teamă că va scăpa vreo vorbă în fața lui Max? Numai ca să lovească în tine?

– Imposibil! Nu-ți face griji, nu-i va spune niciodată *lui*. El e bărbat, iubitule, deci un dușman și nimeni nu-și spală rufele murdare în fața dușmanului. Vorbesc serios, iubitule, ea îi urăște pe bărbați, de aceea a ținut întotdeauna să le facă viața insuportabilă, un adevărat iad.

– Dar ea știe. Dacă nu i-ai spus tu, cum naiba a aflat? Întotdeauna am convenit, pentru a-l cruța pe Max, pentru a ne cruța *pe noi*...

– Dacă vrei neapărat să știi, a ghicit, pur și simplu. Odată, vorbeam despre tine și ochii i se aprinseră în felul acela drăcesc pe care-l are ea... știa. Asta-i tot.

– Dumnezeule, când s-au întâmplat toate astea?

– Ce importanță are? Ea *știa*. Afară de asta, e nebună de-a binelea...

– Perfect, perfect. Dar dacă cineva, nu binecuvântata ta mamă, i-a spus lui Max despre noi? Ce s-ar întâmpla atunci?

Ea se cutremură și fiorul care o străbătuse îl atinse și pe el.

– Va trebui să ne descurcăm, nu-i așa? S-ar putea să ne facă chiar un serviciu. Trebuie să acceptăm consecințele actelor noastre.

Își îngropă fața în pernă, apoi și-o ridică spre el, curioasă să-i vadă reacția.

– Da, dar eu nu pun doar o întrebare ipotetică.

– Ce vrea să-nsemne asta? Încerci să mă sperii?

– Vezi tu, mi s-a spus foarte clar ce mi se va întâmpla dacă nu încetez să mă mai întâlnesc cu tine... Cineva mă va ucide.

Ea înțepeni. Godwin putea auzi ceasul ticăind pe birou.

– Tu ai putea merge și cu diligența, Rodger, dar ai un simț al timpului formidabil. Despre ce Dumnezeu, tot vorbești?

Privind-o pe Cilla, după ce-i povestise despre scrisoarea pe care o primise – de fapt îi și arătase foaia de hârtie și-i descrisese modul cum o primise – lui Godwin i se păru că arăta de parcă era pe cale să renunțe la un rol dintr-un film, pentru care nu se pregătise îndeajuns. Nu părea să știe textul și nu era prea sigură ce se întâmpla cu personajul, așa încât singurele lucruri pe care se putea baza erau mimica ei, micile șiretlicuri, tehnica jocului. O privi cum își „compunea" expresia feței, renunțând la

aerul de stângăcie și de mirare, deoarece asta ar fi fost în contradicție cu ceea ce cunoștea lumea drept stilul „Cilla Hood". El luă aminte la cadrul familiar din jur, la umbrele împrăștiate de veioza de la capul patului, încadrându-i fața, ca într-o scenă dintr-un film. Ea își umezi buzele cu limba. Era aproape gata pentru un „prim-plan". Se dezlipi de el. În minte încerca să-și croiască un drum prin hățișurile problemei și, eventual, să găsească vreo ieșire tainică. Era de presupus că scriitorii indicau întotdeauna, în scenariu, unde se află această ieșire secretă.

– Nu crezi că ar putea fi vreo glumă de prost gust?

– Nu prea cred, răspunse el.

– Dar pe cine poate interesa lucrul acesta? Aici e grozăvia! Cine s-ar putea gândi că merită să ucizi pentru așa ceva? Afară de... Oh, iubitule, afară de... Max, desigur...

– Întrebarea asta mă frământă și pe mine, de când am primit anonima. Cine? Evident, nu e vorba despre Max... atunci cine? Singura concluzie inevitabilă este aceea că există cineva care știe și căruia nu-i place chestia asta... cineva ne pândește, Cilla.

Ea alunecă încet de sub cearceaf și se ridică, rămase în picioare, goală, lângă pat, cu piele de găină pe tot corpul, rozându-și o unghie. Încet, cu mișcări studiate, ca un amnezic ce se luptă să-și amintească cele mai simple acțiuni din trecut, ea își puse halatul. Capul îi era înclinat într-o parte, în timp ce stătea pe gânduri, trecând în revistă, probabil, pe toți posibilii autori ai scrisorii.

– Mi-ar putea distruge cariera, spuse ea, ca și cum ideea ar fi devenit pentru prima oară palpabilă. Mi-ar putea distruge căsnicia. Și te-ar putea ucide.

– Mă bucur că, în cele din urmă, sunt și eu pe listă. Credeam că ești gata să mă lași deoparte.

– Cine? Cine ar putea fi? Nimeni nu știe.

Se întoarse brusc spre el și-l amenință cu degetul.

– Și nu mai pomeni de Pamela că țip și mă arunc de la etaj, prin fereastra asta blestemată.

Stătea lângă fereastră, privind strada spălată de ploaie.

– Știu, spuse ea moale. E simplu... e cineva care mă dorește. Mă *dorește*. Cineva, vreun fan al filmului, vreun colaborator, vreun individ

din echipa de filmare, poate un actor, mai degrabă decât un fan... cineva care m-a pândit, cineva care e *gelos*... Gândește-te, Rodger. Nu e logic? Ce poate fi mai logic decât asta? Am cunoscut atâtea actrițe care au fost urmărite de admiratori nebuni... Merle a avut o problemă în genul ăsta și Alex s-a îngrijit să-l reducă la tăcere... oameni nebuni. Nu se gândesc decât la o relație sexuală, nu-i așa? De-alungul anilor am mai primit astfel de scrisori de la bărbați care-și imaginau tot felul de fantezii sexuale cu mine. Le aruncam la coș și le uitam. Erau inofensive. Dar acum este cineva care a mers mai departe. M-a urmărit, ne-a văzut împreună și acum, a intrat în viața noastră...

El coborî din pat, se apropie de ea, dar o văzu că se crispează.

– Dumnezeule, șopti ea.

Privi peste umărul ei. Jos, în stradă, un Jaguar aluneca încet, ieșind din piațetă și luând-o în jos, pe Sloan Street. Luă curba ca bătrânul pachebot Cunard, îndreptându-se spre chei.

– E Max, șopti ea cu respirația întretăiată. E Max.

Ea nu putu decât să se urnească cu greutate, cu mișcări puține și lente. El uită aproape să se mai miște. Dar ea îi arătă hainele, smochingul și cămașa, pantalonii negri cu bretele în culoare, atârnând de speteaza unui scaun. După ce el și le adună, îi spuse:

– Îl pot împiedica să intre în dormitorul meu, dar în cazul în care n-am să pot, trebuie să te adăpostești în „firida preotului", chiar acum.

Într-o clipă, patul era aranjat, cuvertura aruncată deasupra, pernele umflate la loc și o carte aruncată pe cearceaf, ca și cum ar fi citit.

– Fuga, iubitule. Părea aproape un chicotit. E ca o farsă de alcov, nu-i așa? spuse ea, ținându-și răsuflarea.

Îl împinse în fața ei, spre holul întunecos, trecură de măsuțele, scaunele și vazele cu flori, îndreptându-se către un spațiu liber. Între un dulap înalt, cu o oglindă îngustă și ușă sculptată și colțul pe care-l formau pereții coridorului, se afla o firidă largă de numai un metru și ceva.

– A fost aici de secole, de când a fost construită casa, pe vremea reginei Victoria. Îi spuneau firida preotului, dar cred că era, de fapt, o altă nebunie victoriană – le plăceau culoarele secrete...

– N-avem timp pentru lecții de istorie, Cilla...

Scăpă un pantof și se luptă să-l pescuiască, fără să mai scape și altceva. Își încordă auzul spre ușa de la intrare de jos, apoi spre zgomotul pașilor din hol. Cilla apăsă peretele, ceva modifică desenul tapetului înflorat și, deodată, porțiunea din peretele de lângă cabinet se dădu la o parte.

– Aș dori să te smotocesc puțin, iubitule.

– Zău, Cilla, ajută-mă...

– Să vedem, trebuie să fie o lumânare pe undeva.

Ea pipăia drumul prin întuneric. Plutea un miros deosebit, rânced, care trebuie să fi fost acolo din ziua în care se pusese temelia clădirii.

– Iat-o!

– Ale dracului pânze de păianjeni! Godwin scuipă, simțind firele pe față.

– Trebuie să fie și vreun șoricel sau doi.

Aprinse un chibrit și-l apropie de fitilul ondulat al unei lumânări, aflată într-un suport de aramă, cu mâner îndoit.

– Acum stai și așteaptă aici, până-l auzi că a urcat. Poți lăsa ușa întredeschisă. Dacă pot, vin la tine când se liniștește totul. Ascultă. De aici poți auzi foarte bine. Nu știu de ce a apărut pe neașteptate, dar voi încerca să-l culc. Trebuie să fie epuizat.

– Cilla...

Ușa din holul de la intrare se deschise cu zgomot. Max Hood sosise acasă.

– Trebuie să fug, iubitule. Uite, ai aici o carte bună de citit. Trollope.

Îi atinse obrazul cu buzele și următorul lucru de care-și dădu seama, fu ușa care se închise. Lumânarea pâlpâi și-l făcu să se simtă ca și cum ar fi fost prins în capcană, într-o căsuță de turtă dulce. Cărămizile erau desprinse și sfărâmicioase, cu bucăți de mortar vechi îndesat printre crăpături, ca o glazură de prăjitură înghețată. Era frig ca într-un cavou și mirosul de rânced îl deranja. În momentul ăsta, simțul aventurii îl părăsise. Era ciudat cum totul părea mai degrabă caraghios, ridicol, ca o farsă de alcov, așa cum se exprimase ea. Cu toate acestea, era atât de trist, atât de serios, atât de plin de suferință pentru toți cei implicați în această problemă. Încercă să-și alunge din minte aspectul acesta.

Picioarele îi erau înfundate în stratul gros de pietriș. Ea avea dreptate, o farsă de alcov. Sau una istorisită de Fielding în romanele sale. Tom Jones prins în budoarul doamnei, când soțul soldat dă buzna pe ușă. Demnitatea lui – niciodată prea robustă – era în agonie și se stingea încet. Numai Max Hood putea ieși din acest episod cu fruntea sus. Împinse ușa puțin și se încordă să audă sunetul vocilor. La început, auzi vocea ei, abia descifrabilă, apoi o voce mai joasă, a lui Max. Se părea că ea încerca să mute discuția mai aproape de scara lungă și răsucită care se înălța din parchet. Apoi, vocea ei deveni mai clară, tonul indicând faptul că a urmat salutul de bun venit, îmbrățișarea, sărutul.

– Max, trebuie să fii mort de oboseală. De ce nu urci?

– Într-o clipă. Știi cât mă chinuiam încercând să dorm. Se pare că lucrurile nu s-au îmbunătățit. Totuși, nu-ți face griji. Cum a fost petrecerea ta?

Godwin și-l imagină stând la picioarele scării, cu un pahar de scotch într-o mână, cu un teanc de corespondență în cealaltă, privind în sus, spre soția sa, care stătea pe a treia treaptă, cu mâna sprijinită de balustradă. Capu-i era plin de operațiunea PRAETORIAN, de soție, de fiică-sa, plin de război, întrebându-se cum de nu-i plesnea pentru că nu putea dormi...

– Așa cum au decurs lucrurile, se pare că a fost reușită. Toată lumea a avut cuvinte de laudă pentru film, care este, hai să fim sinceri, cam anost. Am fost foarte tristă că n-ai putut veni.

– N-am avut încotro. Că veni vorba, s-ar putea să plec departe pentru o săptămână sau două. Cu începere de săptămâna viitoare.

– Spune-mi că nu este nimic periculos, Max...

– Nu, nu, sigur că nu. Doar niște manevre, instrucție cu niște recruți. Eu sunt prea bătrân pentru pericole.

– Tu ai să fii întotdeauna un individ „periculos" spuse ea. Întotdeauna am spus asta: soțul meu, Max Hood, e un tip al naibii de periculos.

El râse.

– Chiar așa și sunt.

– Și nu vrei să-mi povestești și mie mai multe despre manevrele tale?

– Nu pot, bătrânica mea. Nu e nimic important. Cu-adevărat.

– Când vorbești așa, întotdeauna înseamnă că este exact pe dos.

– N-aș spune asta.

– Mi-ai lipsit la petrecere. Și lui Lily și Greer le-ai lipsit. Tuturor le-ai lipsit. Rodger a venit și el și arăta ca un suflet pierdut când a aflat că nu vii.

– Adevărat? E un tip grozav. De fapt, trebuie să-l întâlnesc pe Rodger zilele următoare.

– Da? De ce? Pot să vin și eu? Sau e o discuție între bărbați?

– Mă așteaptă o discuție foarte plicticoasă. Relații publice. Exact ăsta e subiectul, relații publice. Cum s-a simțit Rodger la petrecere? În afară de faptul că arăta ca un suflet pierdut?

– Bine, cred. A venit cu prietena lui, Anne Collister. Aceea cu dinți foarte lungi și picioare foarte mari. Adică o frumusețe tipic englezească. Lily se gândea că ei ar trebui să se căsătorească.

– Și tu ce părere ai?

– Mă îndoiesc că Rodger e genul de bărbat care se căsătorește. Și apoi, vreau să spun că tu ar trebui să te duci la culcare.

– Cilla?

– Da.

– Mă gândeam că aș putea veni în camera ta, astă seară.

– Max! Am spus eu că ești periculos! Dar nu-i mai bine să vin eu la tine? Am putea face focul, îl aprind eu. Căminul nu are tiraj prea bun în camera mea. Grăbește-te, totuși.

– Perfect. Vin imediat.

– Ai prefera o baie fierbinte mai întâi?

– N-aș zice nu.

– Adu-ți paharul cu tine, atunci. Am să te frec pe spate și-am să-ți vorbesc despre petrecere...

Lui Godwin nu-i plăcea să tragă cu urechea, ura lucrul acesta și se mira cum putea ea să facă jocul acesta, pe muche de cuțit. Era al doilea lucru odios după acela de a trage cu urechea în timp ce doi oameni făceau dragoste. Poate că Monk avea dreptate. Poate că femeile aveau ceva în natura lor, pe care bărbații nu puteau spera să-l înțeleagă vreodată.

Era îmbrăcat din cap până-n picioare, când ușa „firidei" se deschise larg. Ea stătea în fața lui, în rochia de casă.

– Ai putut să auzi?

El făcu un semn de confirmare din cap.

– Când va urca, eu închid ușa dormitorului lui, să mențin căldura în cameră. El va fi în baie. Atunci poți „executa" o retragere discretă. Recunosc că a fost un moment dificil. Era cu respirația întretăiată, cu glasul redus la șoaptă.

– Ce vrei să spui?

– Trenciul tău e în holul de la intrare, pe spătarul banchetei.

– Dumnezeule, ai milă...

– Eram gata să-i spun că te-am chemat la un păhărel, după petrecere și că trebuie să-ți fi uitat trenciul acolo. Dar pe urmă m-am gândit că, dacă ar fi dispărut dimineața, ce și-ar fi închipuit? Chicoti. Dar în hol era întuneric și n-a părut să-l observe, așa încât n-am spus nimic.

– Dar dacă l-a observat?

– Nu l-a observat. Acum trebuie să fug la baie, să aprind focul. Ai auzit că va pleca pentru vreo săptămână sau două?

– Da.

– Asta înseamnă că vom avea ceva timp la dispoziție, nu-i așa?

– Nu crezi că ar fi mai bine să te duci, să-ți vezi de treabă?

– Te simți bine, Rodger?

– Cilla, Cilla, ce întrebare!

– Tot ce-mi mai lipsește acum, e Chloe care să iasă din camera ei și să se învârtească în hol. E ușor somnambulă. Mă duc. Te sun, iubitule.

Dispăru jos, în hol. El îi simți gustul buzelor, în timp ce aștepta ca Max să urce scara și să închidă ușa în urma lui.

Se scurse o mulțime de timp. Apoi, coborî. Lumina lunii reușise să străpungă norii, desenând umbre mari pe parchet. Dușumeaua semăna acum cu o tablă de șah uriașă. Cilla era regina. Ce era Max? Regele, nebunul sau tura? În timp ce-și culese trenciul și-l îmbrăcă, în grabă, peste smochingul mototolit, cu cravata atârnându-i neglijent, se simți ca un pion și presupuse că acesta era tristul lui noroc. Ploua din nou când străbătu Sloane Street.

– Rodger? Tu ești, bătrâne? Godwin?

Se întoarse și zări fața rotundă și îndesată de sub umbrelă. Timp de o clipă, nu-l recunoscu.

– Sunt eu, Sam. Sam Balderston, ce Dumnezeu?

Reporterul de la *The Times* se apropie.

– Iartă-mă, Sam. Nu te puteam vedea ca lumea, pe sub dihania asta uriașă și oribilă. Ce te-a făcut să ieși din casă?

– O vizită la bătrânul cap sec, ce altceva? Dar tu?

– Am ieșit să fac o plimbare. Nu puteam să adorm.

– Ai ieșit din pat și ți-ai arborat smochingul? Râse. Mușcă dintr-un trabuc. Eu am să te cred. Dar mulți alții nu te-ar crede.

– Ești un bătrân suflet de încredere. Mă îndrept spre Sloane Street.

– Atunci mergem împreună. Unde locuiești?

– În Berkeley Square.

– Se pare că ai făcut o plimbare *lungă*, bătrâne.

Rânji prin norul de fum. Era un omuleț, gras, vesel și lacom de cancanuri.

– Pui tu ceva la cale, Rodger. Te miros. Te-am văzut în seara asta la Dorchester, dar erai ambalat cu doamna Fantasia. Norocos bandit mai ești! Fir-aș al naibii, e o frumusețe de femeie!

Străbătură piațeta pustie, îndreptându-se spre Sloane Street.

– Sperasem să trec să-l salut pe Sir Max Hood, dar era cu nevastă-sa, în bal mare, în toiul nopții. Trebuie să fi avut vreun motiv serios. Nu crezi, Rodger?

– Poate că ai dreptate, spuse Godwin.

Dintre toți oamenii pe care i-ar fi putut întâlni, de ce îi picase tocmai Sam Balderston? Sam Balderston care nu te lasă în pace cu una cu două, până nu despică firul în patru.

– Sloane Square, cugetă Sam. Eu locuiesc în Blacklands Terrace. Am un mic apartament, foarte drăgălaș. Mă gândesc că Max Hood stă chiar aici, pe strada asta.

Îi înfipse degetul mare în umăr.

– Știai asta, Rodger?

– Da, cred că ai dreptate, Sam. Chiar pe partea cealaltă a pieței, dacă nu mă-nșel.

– Ei bine, nu e o coincidență?

– Oare, Sam? Nu văd care ar fi aceea.

– Sigur că este. Nu înțelegi? Tocmai vorbeam despre el, nu-i așa? Și n-am dat, întâmplător, unul peste altul? Practic, în fața casei lui? Eu numesc asta o coincidență.

Rodger oftă. Plimbarea până la Berkeley Square urma să fie a naibii de lungă. Ce-ar fi fost să-l sugrume pe Sam Balderston și să-l lase acolo, pe alee, ca să-l găsească măturătorii a doua zi? Dar asta părea totuși o întorsătură neverosimilă a lucrurilor.

– La sfârșitul zilei, cred că am putea foarte bine, să ieșim din beleaua asta, cu pielea negăurită și cu scalpul unui mare șef, la cingătoare. Desigur, batem în lemn. Dar șansele noastre sunt destul de mari.

Max Hood era așezat într-un fotoliu de club, cu încrustații din alamă. Focul răspândea o lumină plăcută, încălzind încăperea. Barul în formă de glob era deschis. El își îndemnă oaspeții să-și prepare băuturile așa cum le plăcea. Pentru el își pregătise un pahar mare, plin cu malț, pe care-l sorbea de parcă ar fi fost coniac Napoleon.

Locotenent-colonelul Martin Jellicoe de la corpul de comando din Orientul Mijlociu urma să fie secundul lui Hood la comanda operațiunii. Era un bărbat scund și îndesat, în jur de patruzeci de ani. Avea o constituție total diferită de cea a lui Max Hood. Avea un nas roșu, ars de soare în permanență, sub care se zbârlea o mustață groasă. Purta un costum din stofă moale și stătea adus de spate și pleoștit, lângă globul-bar. Devenise o practică la el ca atunci când nu purta uniforma militară, să facă orice pentru a se distra, pentru a se simți în largul său. Asta includea și pozițiile relaxate, neglijente, de gigolo. Mirosea a colonie acrișoară. Pe sub costum, făcând abstracție de ținuta lui gârbovită, se ghicea o constituție de fier. Individul avea șase răni făcute de gloanțe, după spusele lui Monk Vardan care era un cunoscător în materie și care acum se odihnea comod, pe o canapea de piele, cu fața luminată de flăcările căminului.

Godwin stătea la celălalt capăt al canapelei. Așa cum se întâmplase și în Africa de Nord, când se afla în deșert cu Hood, avea acum un sentiment amestecat, de anticipare a evenimentelor și de teamă – teama de a fi implicat în război, de a fi mai degrabă, un participant direct,

decât un simplu reporter. Jellicoe privi gânditor cum se reflecta lumina focului pe pantofii săi lustruiți cu cea mai mare grijă și spuse:

– Al naibii să fiu dacă nu cred că ar fi *mai bine* să ieșim din treaba asta. Am făcut un legământ serios să nu mă mai las împușcat. Și n-o să încep acum să-l respect, plecând în misiuni sinucigașe.

Monk Vardan își întoarse „caroseria" lungă și ușoară ca să-l privească pe Godwin.

– Acum încearcă să te bage pe tine în rahat, Rodger. Bătrânele nulități militare la lucru. N-am dreptate, Martin? Max?

– Nu-ți mai face atâtea griji în privința lui Godwin. Hood dădu drumul unui zâmbet tăios, nu tocmai încurajator. Rodger și cu mine am auzit clopotele de la miezul nopții. Rodger nu va păți nimic.

– Nimic împotriva lui Godwin, spuse Martin Jellicoe, trecându-și un deget peste mustață. Totuși nu sunt peste măsură de încântat să-mi risc bătrâna carapace în ceea ce pare a fi, mai degrabă, o bombă publicitară. Ca atunci când Teddy Roosevelt s-a folosit de bătălia de la San Juan Hill și de William Randolph Hearst. Acolo mi se va scoroji fața ca o coajă de copac, din pricina arsurilor. La fel și ochii și nasul și gura, mergând prin apa rece și încercând să nu mă înec, cu blestemata de gardă personală a lui Rommel în coastă, gata să apese pe trăgaci. Și pe deasupra, târând după mine acele măști de gaze nenorocite și mari, ca și ceilalți băieți desigur, dar în primul rând, pe capul meu... Toate astea pentru un articolaș apărut într-un ziar. Mă întreb dacă merită.

– Cred că eu am fost inclus în plan ca un supliment de ultimă oră, spuse Godwin. Partea de publicitate a acestei afaceri nu e altceva decât un produs secundar.

– Permiteți-mi să așez lucrurile la locul lor, o dată pentru totdeauna, spuse Monk Vardan. Puteți fi siguri că-l reprezint aici pe primul ministru. Principalul scop al operațiunii CRUCIATUL este să elibereze Tobruk-ul și să facă armata lui Rommel să-și ia picioarele la spinare. La urma urmei, e rândul lor. Deoarece operațiunea CRUCIATUL se apropie, sunt în desfășurare o mulțime de operațiuni cu scopul subminării și derutării inamicului – atât a italienilor care au cartierul general la Cirene, cât și a germanilor, având cartierul general în josul drumului, la Beda Littoria. Brigadierul Reid și sprintenul Stierling cu

unităţile sale de paraşutişti îşi fac datoria. Ideea este să-l îndepărtăm pe Rommel de punctul fierbinte, să-l facem să privească înapoi, să-l facem să zărească fel de fel de lucruri în umbrele amăgitoare. Scopul nostru – obiectivul operaţiunii PRAETORIAN – este să nimicim capul bestiei, creierul, dacă vreţi. Pe Rommel însuşi. Şocul pierderii conducătorului, al arhitectului triumfului lor, îi va face pe inamici să intre în panică... şi înainte chiar, de a se dezmetici, CRUCIATUL le va sări în spinare, punând la bătaie tot armamentul de care dispunem. Cea mai buna publicitate o va constitui eliberarea Şobolanilor Deşertului de la Tobruk şi înfrângerea armatei lui Rommel. *Acesta* este planul urmărit de noi. Ideea implicării unui corespondent de război american a venit ulterior, ca un adaos. Este o idee bună, şi Rodger va avea rolul său. El are o audienţă uriaşă, atât la noi, cât şi în Statele Unite. Vrem să luăm taurul de coarne şi vrem ca succesul nostru să fie adus la cunoştinţa celui mai larg public posibil, prin intermediul vocii celei mai ascultate... Vrem să-l folosim pe Godwin ca să ne apropie şi mai mult de yankei, e atât de simplu... deoarece Anglia şi America trebuie să-şi unească forţele pentru a câştiga acest război... Trebuie să scoatem America din inerţie şi s-o aducem pe câmpul de luptă...

Max Hood vorbi cu blândeţe:

– Nu prea avem nevoie de o cuvântare, Monk. Ne poţi considera printre convertiţi. Bănuiesc că toţi cei care ne aflăm în camera aceasta vrem ca Hitler să piardă războiul.

– M-a luat valul, nu-i aşa? Se întâmplă.

– A fost greşeala lui Martin să aducă problema în prim plan. Lui Martin îi place întotdeauna să-şi bage nasul în probleme care nu-l interesează în nici un fel. Numai „De ce?" şi „Unde?" El uită că nu e decât un simplu soldat. Asta face parte din farmecul lui limitat.

Jellicoe râse, înveselit instantaneu.

– Bine, bine. Las-o baltă, Monk. Ca să ne întoarcem acum la oile noastre, cum naiba realizăm noi tâlhăria asta, odată ce ne îndreptăm spre nenorocita aia de Beda-Littoria?

– Chiar aşa, spuse Max Hood. Cum o realizăm? Vei răsufla uşurat să auzi, dragă Martin, că am un plan. Vino încoace.

Se îndreptă către o masă lungă de bibliotecă care se întindea în faţa unui perete căptuşit cu cărţi.

– A sosit momentul *văzând şi făcând.*

Godwin încerca să înţeleagă ceva din hărţile şi fotografiile făcute în misiunile de recunoaştere. Unele dintre ele fuseseră confecţionate de Max cu şase săptămâni în urmă, când planul abia se punea pe picioare. Godwin încercă dar, în cele din urmă, nu-i mai putu urmări, iar fotografiile i se amestecară în minte. De undeva dintr-un ungher al casei, se auzea sunetul unui gramofon şi lui îi veni foarte greu să nu se gândească la Cilla. Undeva, deasupra lui, ea făcea baie, sau citea, sau asculta discuri, iar muzica îl înghiţea de viu, pur şi simplu. Era ca şi cum ar fi făcut intenţionat, punând o grămadă de discuri cu Hutch, favoritul lor, melodii pe care făcuseră dragoste şi asta pentru că ştia că Godwin era acolo. Prima oară îl ascultaseră cântând în micul club Joselli, din Paris, în Place Clichy. Era în 1927. El cântase la pian, apoi interpretase melodiile lui Cole Porter, ştergându-şi, cu o batistă albă, frumoasa faţă neagră, lucitoare din cauza sudoarei. Leslie Hutchinson. Toată lumea îi spunea Hutch, chiar de atunci. Cântase ca un înger. Ei doi erau pe cale de a se cunoaşte, neavând idee nici o clipă unde va duce acest lucru. Nici un fel de idee. Acum ea era sus, punând discurile cu: „Ceaţă pe râu", „Praf de stele", „Tot ce eşti tu", iar Godwin era jos, luptându-se cu un pahar de scotch, în timp ce soţul ei le povestea cum vor proceda ca să-l ucidă pe zeul războiului din deşert.

Godwin îşi închipuise că atacul va presupune o simplă descindere rapidă de-alungul plajei, demolarea cartierului general al lui Rommel şi uciderea, sau răpirea, după cum sperase el, în inocenţa lui. Apoi, fuga înapoi, la plutele de cauciuc care îi aşteaptau şi o vâslire rapidă către submarin. Ei bine, se cam înşelase de data asta.

Hărţile fuseseră executate de mână, cu mare atenţie, indicând drumul principal în interiorul uscatului şi punctele de retragere disponibile, în caz că ar fi apărut probleme. Primul era plaja îngustă din nordul Africii. Apoi, prima coastă povârnită. După aceea, un drum dificil cu o lungime de cincisprezece mile, peste o colină stâncoasă, ciuruită de mici

peşteri unde se adăposteau, pe vreme rea, caprele şi păstorii de capre. Şi vreme rea era din belşug prin aceste locuri. Într-una dintre aceste mici peşteri, urmau să găsească „provizii". Godwin era atât de ameţit de avalanşa de informaţii despre complexitatea acţiunii, încât nu şi-a mai bătut capul să întrebe de provizii. Apoi, venea un alt povârniş îndrăcit, cu care trebuiau să aibă de-a face. Şi, în fine, dar totul la timpul potrivit, venea oraşul. Un grup de clădiri albe şi curate, un turn pentru depozitarea cerealelor, barăcile poliţiei, cartierul general al lui Rommel. Vila lui Rommel, o staţie electrică, notată pe hartă cu cuvântul „dinam". Mai exista şi o parcare pentru maşini, dar, din păcate, ei nu mergeau cu maşina spre oraş. La câteva mile în josul drumului care duce la Tobruk, exista un stâlp de comunicaţie care trebuia scos din funcţiune. Desigur că existau şi drumuri de retragere care i-ar fi condus înapoi, spre plajă. Dumnezeule! Toată această operaţiune îi părea lui Godwin la fel de complicată ca o invadare a întregii Europe, având ca scop deschiderea acelui legendar al Doilea Front.

Max Hood îşi umplu pipa cu tutun dintr-o cutie de forma capului vrăjitorului Merlin, o aprinse şi le arătă X-ul prin care era indicat cartierul general al lui Rommel, cu coada pipei din os negru, pe care se vedeau urme de dinţi.

– Este o clădire de protocol, cu trei etaje şi o aripă în spate. Când vom sosi noi, va fi, probabil, închisă. După mine, vila este locul cu pricina. Dacă avem puţin noroc, când vom sosi noi va fi în pat, cu un planton scheletic la uşă. Bineînţeles că nu se vor aştepta la vizita noastră. Intrăm şi apoi, nu mai avem de făcut decât o trebuşoară de câteva minute.

Jellicoe vorbi, ca şi cum ar fi gândit cu voce tare.

– Obişnuiam să numim lucrurile de soiul ăsta „o treabă murdară la răscruce de drumuri". Ăsta a fost scopul tuturor misiunilor. Treaba murdară de la răscruce. Iartă-mă, Max, continuă.

– Dacă suntem buni şi mai ales, norocoşi, nu vor mai exista supravieţuitori care să strige după ajutor. Centrul de telecomunicaţii va fi scos din funcţiune. Staţia electrică, idem. Nici un fel de lumină

electrică. Le va lua ceva timp până se vor dumiri ce-au pățit. Dar atunci, noi vom fi înapoi, pe coline, la o distanță cât mai mare.

Godwin spuse:

– Îmi pare rău dacă voi pune o întrebare prostească, dar cât va dura toată această poveste? Mie mi se pare că este vorba de o campanie de șase săptămâni.

– E o treabă de două zile. Ajungem acolo pe la miezul nopții și înaintăm pe uscat cât putem de mult, până în zori. Apoi, ne ascundem în micile peșteri, în timpul zilei. La lăsarea serii, ne facem treaba la centrul de telecomunicații. Pot să jur că vor privi acest lucru ca pe o perfidie a englezilor, fără nici o legătură cu vreun pericol potențial pentru Rommel. Apoi ne ocupăm de „dinam". Un grup scoate totul din funcțiune, în timp ce ceilalți lovesc vila. Ne vom coordona. Când luminile se sting, intrăm. Toate acestea li se vor întâmpla prietenilor noștri germani, după aproximativ douăzeci și patru de ore de la debarcarea noastră de pe submarine. Ne petrecem restul nopții întorcându-ne la peșterile noastre, stăm acolo a doua zi, și în noaptea următoare ne întoarcem pe plajă pentru plecare.

Max pufăi din pipă, aprinse un chibrit, și dădu din cap spre Godwin.

– Nu ți se pare nostim, Rodger?

Surâse afectuos.

– Nici măcar o zi pe plajă.

– Privește lucrurile în felul acesta: Vei fi pe uscat, vei putea face ceva. Întotdeauna mi-a plăcut acest aspect al misiunii de comando. Mi-e milă de sărmanii oameni din bombardierele de deasupra Reich-ului. Nu pot evita focul artileriei antiaeriene. Sunt acolo, în vânt și în frig și soarta nu este în mâinile lor. Trebuie să fie un sentiment înfiorător. Așa gândesc. Tu vei fi în siguranță, Rodger. Îți promit. Și nu uita, *te cunosc.*

Jellicoe spuse:

– Ține minte asta, Godwin. Fă așa cum ți se spune. Ești gata de plecare. Ești un băiat bun, sunt sigur, dar dacă nu te porți cum trebuie și-mi pui viața în pericol, te împușc cu mâna mea, fără să clipesc. Nu am nimic cu tine, mă înțelegi. Dar ăsta e felul meu de a trata afaceri.

Zâmbi pe sub mustață și pentru că-și terminase partitura, sorbi din băutură, întorcându-se spre Hood.

– Acum, Max, mai vorbește-ne despre peștera aceea. Eu unul, urăsc peșterile. În special peșterile pline cu bălegar de capră. Cum poți fi sigur c-o vom găsi pe cea mai bună?

– Mă crezi sau nu, Jelly, chiar mă gândeam să mă ocup de această mică problemă. Dar hai să ne uităm puțin pe materialele astea, hărți și fotografii. Vom avea destul timp să le mai trecem în revistă pe drumul nostru către Alexandria, dar o revizuire în seara asta ne va ajuta să ni le întipărim în minte.

– Așa cum te cunosc eu, spuse Jellicoe, ai să mai faci instrucție cu noi și când vom părăsi submarinul, în acele mici șalupe al naibii de periculoase...

– Mi-e teamă că, de data asta, nu.

– Și de ce nu, dacă mi-e îngăduit să-ntreb?

– Eu nu voi fi pe submarin.

– Vii înot? E de efect, bătrâne!

– Nu, vin pe deasupra. Puțin înaintea voastră, băieți. Flota aeriană a deșertului mă va duce cât mai aproape de țintă, apoi mă voi deghiza în arab. Sau, poate, în ofițer italian. Voi găsi peștera, voi da semnalul submarinului pentru debarcare și vă voi aduce acolo.

– Fir-ar să fie! spuse Jellicoe. Ai un haz grozav! Noi, încarcerați în submarin, tu, afară, în vacanță. Godwin, trebuie să fii cu ochii pe omul ăsta, în fiecare minut. Pentru el întotdeauna, partea ușoară a trebii. Îmbrăcăminte de carnaval, relații cu localnicii, ceva mâncărică italiană gustoasă... Perfect. Max, haide să ne mai uităm o dată la fotografii și la hărți. Monk, poți să-mi destupi sticla asta? Deșertul îmi provoacă o sete grozavă.

De la etajul de sus al casei, Godwin îl auzi pe Leslie Hutchinson cântând „Revii mereu ca un cântec". Era un cântec atât de frumos, atât de trist... Începu să se întrebe dac-o va mai vedea vreodată pe Cilla.

Se plimbau în susul străzii Sloane, acolo unde-l oprise Sam Balderston seara trecută, când abia scăpase să nu fie zărit de Max. Acum, Roverul

negru, lung, trimis de Numărul 10, se târa în spatele lor, la dispoziția lui Monk Vardan.

– Mai ai de semnat o singură fișă. Prin ea, guvernul Majestății Sale este absolvit de orice răspundere în cazul morții tale. Nu putem fi acuzați dacă-ți pierzi căpățâna. Rețeaua ta nu ne poate da în judecată. Asta-i problema.

– Înțeleg. Unde este?

– În mașină. Iartă-mă că am lăsat-o la urmă.

– Toate astea te fac, mai degrabă, să te dezmeticești, Monk.

– Îndrăznesc să spun că războiul are, deseori, acest efect asupra oamenilor. Sper că nu voi avea niciodată ocazia să înfrunt războiul. Totuși, ce aventură vei fi trăit, când totul se va termina! Vei avea o *pâine* de mâncat pentru tot restul vieții. Godwin, omul care a întreprins un atac asupra lui Rommel! Eu nu voi avea niciodată de povestit așa ceva. Te invidiez pentru asta.

– Tu vei avea de depănat povestiri despre Churchill. Fără-ndoială că, la bătrânețe, vei scrie o carte.

Se plimbau tacticos, iar tocurile încălțărilor clipoceau pe pietrele umede ale pavajului. Godwin nu-și putea desprinde gândul de la Cilla care, la etaj, memora versuri în timp ce făcea baie. Vocea lui Hutch se auzea din cealaltă cameră. Nicio-dată nu-i fusese atât de acută conștiința faptului că nu voia să moară.

Godwin încercă să pară nepăsător, când vorbi din nou.

– Cum ți se pare Max, Monk?

– Ce vrei să spui, exact?

– E schimbat.

– Presiuni. Tensiune. Călătorii. Războiul ăsta. Pune-le pe toate cap la cap. Toate acestea își pun amprenta. În plus, nu mai e tânăr. Care dintre noi este?

– Mă gândeam că-n seara asta nu arăta bine.

– Adevarat?

Cuvântul îi ieși din gură în trei silabe distincte.

– Mie mi s-a părut același bătrân Max. Se vaită că suferă de accese de insomnie. Nu e de mirare dacă te gândești la toate prin câte a

trecut în ultimile două luni. Înainte și-napoi la Alexandria, infiltrând liniile lui Rommel. Pregătindu-se pentru ridicarea cortinei la acest spectacol cu totul special. Aș spune că e la capătul puterilor... ceea ce înseamnă că e gata de luptă. Gata de a ucide. La urma urmelor, pentru așa ceva îl folosim.

Umbrela lui lovea în asfalt, alături de ei, asemeni bastonului unui orb.

– Asta face războiul, iată ce-am învățat. Îi folosește pe oameni. Dar Max pare să fie un izvor nesecat. Este genul de mașină de omorât oameni, odată ce se pornește, nu-i așa?

– E cam dur ce spui, zise Godwin.

– Adevărat? Mi-a spus că ai avut motive să accepți. Ah, mi-a mai spus și altceva... spunea că e mai greu să fii gata pentru o astfel de aventură, în zilele noastre. I-am spus să nu-și facă griji în privința asta.

– Trebuie să-i fi fost de mare ajutor cuvintele tale.

– I-am spus că totul devine mai greu, pentru toată lumea, azi. Nu voiam să-l mint pe Max Hood.

– Presupun că-i adevărat. Ne descurcăm.

– Iar Max mai mult decât atât. De aceea pregătirile lui sunt atât de meticuloase. Când era tânăr, putea improviza, se baza pe instinctele și pe agilitatea sa, care-l scoteau din încurcătură. Când era tânăr nu știa ce-i aia frica. Asta e periculos. Dă-mi un om care are o doză sănătoasă de frică, când vine momentul să joace genul de joc al lui Hood.

– Ei bine, în cazul ăsta, cu siguranță că eu sunt omul tău.

– Dar frica lui îi va face pe toți să iasă cu bine din încurcătură. E cartea ta câștigătoare în beleaua asta.

– Mă bucur că gândești așa. Eu cred totuși că pare destul de dur în situații extreme.

– Jellicoe a mai fost cu Hood pe acest drum, înainte. Pare destul de încrezător. Ăsta e un semn bun. Stăteau în colțul lui Brompton Road. În stânga se deslușea Harrods. Roverul aluneca în spatele lor, pe strada întunecată și pustie.

– Monk, crezi că e posibil ca...

– Nu te sfii, omule.

– Crezi că Max ar putea să știe de Cilla și de mine?

– Nu despre asta te întrebam eu întotdeauna?

– Știu, știu. Mă întrebam doar dacă... poate că asta îl apasă. Îl ține treaz nopțile... A spus, oare, ceva care te-ar putea face să crezi că...

– Stai liniștit, bătrâne. Ai fi știut dacă Max descoperea.

– Cum, pentru numele lui Dumnezeu?

– Cum? Max te-ar fi omorât, evident.

– Dar ar face-o, oare?

– Te-ndoiești?

– Nu. Presupun c-ar face-o.

– Deci n-ai pentru ce să-ți faci griji. Acum intră în mașină și semnează. În șase ore pleci spre Alexandria.

7

Primul om muri înecat, înainte chiar ca ei să pună piciorul pe plajă și, la vremea aceea, Godwin socoti că acela fusese norocos. Traversaseră deja un adevărat iad. Moartea era o eliberare.

Orice altceva ar fi fost o eliberare. Orice altceva decât ceea ce făceau. Orice, numai să ieși din submarin. Se numea *Kismet* și într-adevăr, aceasta era soarta lui, destinul lui, nu exista nici o afurisită de îndoială în privința asta. Orice era mai bine să faci, chiar să te arunci în mare, să iei valurile în piept. Orice, numai să scapi de căldura aceea înăbușitoare, de mirosul de sudoare, al tău propriu și a celorlalți, de sunetul picăturilor de transpirație care cădeau de pe trupuri pe podeaua de metal, regulat, ca bătăile unui metronom. Zăceau în cușetele lor strâmte sau chirciți pe podea, ca niște mingi chinuite de crampe dureroase, sub tuburile torpedo-ului sau îngrămădiți la popotă, bolnavi și epuizați, gata să-și dea afară stomacul, în întregime, pentru că nu puteau fugi de mirosul oribil al propriilor vomismente. Ar fi dat orice să scape de aerul acela încins, de miros, de clătinările și rostogolirile din pricina tangajului, de juliturile și rănile provocate de ciocnirea cu marginile ascuțite și căderile pe metalul dur, pentru că nu se puteau ține pe picioare și oricum, n-ar mai fi dat nici o ceapă degerată pe asta. Oricum, n-ar mai fi avut vreo importanță, când îți doreai moartea, când nu puteai respira aerul uscat și arzător, când nu puteai fuma nici măcar o țigară ziua întreagă, când navigai sub apă, și nu exista nici o posibilitate de a se împrospăta aerul. Nu puteau fuma nici noaptea, când se ridicau la suprafață, deoarece Mediterana era furioasă, vânturile bătând cu o viteză între patru și opt noduri pe oră. Nu te mai puteai opri din vomitat, deși nu-ți mai

rămăsese nimic în stomac, dar aveai, permanent senzația de greață și te simțeai un mort pe picioare, îngrozitor de slăbit și de deshidratat. Așa încât, când primul om muri, în cele din urmă, înecat în mare, când sosi momentul debarcării, el fu socotit norocosul grupului. Primul dintre cei „norocoși", dar nu ultimul.

Jellicoe veni la el în a doua noapte după ieșirea din „cușca" submarinului.

– Ai fost deasupra?

– Nu mă pot opri din vărsături. Nu mă mai pot ține pe picioare.

– Pe de o parte, aerul curat îți va face bine.

– Și pe de altă parte?

Godwin simți cum i se ridică stomacul. Își putea auzi clar mișcările intestinelor.

– Pe de altă parte, e al dracului de sigur că vei fi măturat peste bord și nu te vom mai vedea niciodată.

– O cale ușoară de scăpare.

Jellicoe chicoti sumbru.

– Asta este ceea ce voiam să spun în legătură cu Max. Îți amintești ce-am spus atunci? Întotdeauna, partea ușoară a trebii... bătrânul nostru șmecher. Gândește-te la el, acum, Godwin. Legănându-se pe spatele unei cămile... dansatoare cu văluri, gata să-i satisfacă orice capriciu... smochine, struguri, lucruri de-astea... Max, dragă... nu prea arăți bine, bătrâne.

Își desprinse privirea de la tabloul mental pe care i-l făcuse lui Max și vieții lui plăcute, apoi îl fixă pe Godwin.

– Puțină durere de burtică, îmi închipui.

– Ce naiba înseamnă durerea de burtică?

– E în felul următor. Durerea de burtică este capătul tuturor lucrurilor, atunci când de douăzeci și patru de ore nu faci altceva decât să vomiți. Durerea de burtică îți deschide cealaltă poartă. Sau, mai există posibilitatea ca cineva să-ți dea lovitura de grație. Dar sper că nu vrei să le ai pe amândouă, în același timp. Să fim rezonabili.

Își duse un deget la nas apoi și-l ciupi.

– Cum îți place într-o misiune de comando? Crezi că ascultătorilor și cititorilor tăi le va plăcea povestea necenzurată?

Mustața zbârlită se mișcă dând drumul unui zâmbet, apoi făcu stânga-mprejur, fără să mai aștepte un răspuns.

În noaptea aceea, Jellicoe descrise acțiunea propriu-zisă – treisprezece oameni, dintre care majoritatea se țineau de burtă, dar încercau să țină situația sub control, urmau să-l ucidă pe Rommel. Nici o aluzie la răpire. Se gândiseră că era o nebunie.

– Va fi o treabă josnică, oribilă, domnilor. Un măcel. Noi suntem ultimii de pe pământul ăsta pe care-i așteaptă. Ideea este, dacă e nevoie s-o mai spunem, să vă lăsați la garderobă instinctul milei, când părăsiți submarinul și să vi-l recuperați la întoarcere. Ați înțeles? Nici un prizonier, nici un supraviețuitor.

– Treabă murdară la răscruce de drumuri, nu-i așa, colonele?

– Am fost în situația asta o dată sau de două ori, Pinkham.

– Și noi am fost, domnule.

– Domnilor, vreau să vă atrag atenția. Dacă eu cad înainte de a ajunge la acea răscruce și dacă generalul Hood ar cădea și el, atunci Pinkham va prelua conducerea operațiunii. Hood și cu mine am hotărât, între noi, acest lucru. Pinky, este el o probă de țopârlan... – așteptă puțin, să se domolească râsetele, – dar veți fi pe mâini bune. Cum nu se poate mai bune, dacă se va ajunge la asta.

– Drăguț din partea dumneavoastră s-o spuneți, domnule, zise Pinkham.

Cyril Pinkham, Bert Penrose, Brian Qualley, Alf Dexter, Reginald Smythe-Haven, Bill Cox, Anthony Jones, Jim Steele, Boyd Malvern, Ox Bester, Lad Holbrook, Jellicoe. Și Godwin.

Godwin se cuibări sub un tub al torpedo-ului, închise ochii și se lăsă purtat departe. Nu era nici adormit dar nici treaz. Treisprezece oameni, străini unul de altul, în cea mai mare parte, aduși, majoritatea, din corpul de comando al Orientului Mijlociu, dresați să facă ceea ce li se cerea, să se implice într-o mare aventură, să omoare un om, să-i ia pe inamici prin surprindere și să-i ucidă pe toți.

Fuseseră instruiți în Alexandria. Grupul principal făcuse instrucție două săptămâni. Se presupunea că Jellicoe știa ce făcea. Hood era pe uscat. Godwin era puțin mai mult decât o simplă încărcătură, asemenea „proviziilor" care trebuiau aduse pe țărm, din burta lui *Kismet*.

Proviziile constau, în principal, din conserve de carne de vacă, pentru a potoli foamea excesivă și exploziv cu fulmicoton, pentru a arunca totul în aer și a fugi după aceea. Totul era ca explozibilul să fie ferit de umezeală. Conservele nu păteau nimic.

Godwin și Jellicoe se întâlniseră la sfârșitul perioadei de instrucție și lucraseră două zile cu șalupele de cauciuc și bărcile de salvare, obișnuindu-se să poarte centurile de salvare, învățând cum să folosească pompa cu pedala de picior pentru a umfla șalupele și cum să manevreze aceste obiecte incomode, odată ce erau umflate. Te udai din cap până-n picioare făcând aceste treburi. Se răsturnau tot timpul din șalupe, râzând în soare ca niște puști cu găletușe de nisip și lopățele, aflați în vacanță, pe plaja de la Brighton. Se împroșcau cu apă și se zbenguiau nebunește, iar stropii de pe brațe păreau bobițe de cristal, în lumina soarelui. Boyd Malvern observă că singurele lucruri care le lipseau, erau fetele și bețișoarele de zahăr candel de la Brighton.

În ultima zi petrecută la Alexandria, executară un exercițiu de debarcare, pe o plajă din apropierea orașului și totul ieși perfect, fără probleme. Bill Cox spuse că asta arăta ce putea face un comando, dacă-l luai în serios. Totul merse strună, în afară de Steele, care se încurcase într-una din corzile împletite din iarbă ce țineau șalupele una lângă alta, ca mărgelele pe o ață. Acest lucru putea fi socotit un inconvenient, dar, per total, Jellicoe gândea că nu e nici o problemă. Făcuseră o treabă bună și erau gata pentru Rommel.

După douăzeci și patru de ore, vremea rea, marea teribil de agitată, le distruseră moralul. Căpitanul vasului, Stanley Wardour, spuse că era o vreme neobișnuit de rea. Niciodată nu văzuse ceva mai afurisit în aceste ape. Ar fi trebuit să fie o croazieră de plăcere, cel puțin așa zicea el.

În acea a doua noapte, în timp ce *Kismet* zăcea la suprafață, luând el însuși, aer și reîncărcându-și bateriile, izbit de valurile care cădeau pe suprafața lui ca de pe un vârf de munte, în noaptea aceea, Bert Penrose stătea lângă Godwin, trăgând, prudent, dintr-o țigară, în speranța că nu-i va face mai rău decât îi era; îi împărtășea gândurile lui în legătură cu înrăutățirea pronunțată a vremii. Era un tip slăbănog, arăta ca bărbatul din caricaturi, cu nevasta cea grasă. Avea o bărbie mică, retrasă și palidă,

câteva șuvițe răzlețe de păr negru lipite de fruntea asudată, un nas ca un cioc de pasăre și urechi mari. După opinia lui Jellicoe, avea „o mână ifurisită de expert în ceea ce privește explozibilul".

– Ar putea să vă zboare molarii din gură, iar premolarii să nici nu aibă habar.

El îi împărtășise lui Godwin că, atunci când situația se înrăutățește – „așa cum trebuie să fi fost pentru taică-meu, acolo jos, în mină, în noaptea aia când a fost explozia cea mare și ei nu s-au obosit să-i scoată pe oameni de sub dărâmături, așa că niciodată nu l-am mai văzut pe tata" – lucrul care trebuie făcut este să te gândești la filme, de preferință la cele amuzante.

– Acum tocmai mă gândeam la unul din astea. Îmi ridică moralul. Mă scoate din stările mele. De exemplu, Jean Harlow aia, e o bucățică bună, nu-i așa, Rodge? Apoi mai sunt Myrna Loy, William Powell, unul dintre favoriții mei, Spencer Tracy... Jean află că Powell, care e însurat cu ea, s-a căsătorit, de curând, și cu Myrna Loy. Jean a noastră se uită la ei, se uită la Tracy... ești pregătit pentru lovitură, Rodge? Fii atent: se uită la Tracy și zice... „Asta-i incendiere premeditată!" Pare al dracului de indignată, dar se dă mare, mă-nțelegi. „Asta-i *incendiere* premeditată!" Am simțit că-mi ia și mie capul foc, Rodge, pe cuvântul meu că așa am simțit. Jean a noastră! „*Incendiere* premeditată!" Constat că mă ajută să mă gândesc la tot felul de lucruri. Altele. Dacă dorești, băiete, îți dau voie să încerci și tu. Te face să-ți ieși din stările tâmpite când lucrurile merg prost.

– Să-mi ies din stări... spuse Godwin. Pare tentant.

– Știi, mă gândeam la afacerea asta a noastră cu privire la Rommel. Într-o zi vor turna un film despre noi. Gândește-te la asta, Rodge. Un film despre noi. Băieții care s-au dus să moară pentru Rommel. Au făcut-o pentru rege și patrie. Și tu ești yankeu! Totuși, mă gândesc că nu va fi un film prea vesel. Subiectul nu-i prea potrivit pentru o comedie: să te duci să omori un individ. Cu toate astea, va fi un film, ce mai! Un film sonor! Te face să te simți umilit.

– Nu uita, Bert, că tu ești adevăratul erou. Celălalt tip e doar un actor plătit foarte bine, căruia îi intră machiajul în ochi.

– Totuși... cine vrei să joace în rolul tău?

– Robert Mongomery. Godwin râse, uitându-şi stomacul pentru o clipă. Bert Penrose avea dreptate. Subiectul ăsta îl făcea să uite de necazuri.

– Sau Gary Cooper. Sau Joel Mc.Crea. Sau Gable. Poate Clark Gable.

– Tu ai să fii Gable. Eu vreau să fiu Gary Cooper.

– Bine că nu sunt Mickey Mouse, spuse Godwin...

Bert îl bătu pe umăr şi se duse să joace cărţi cu Smythe-Haven, Lad Holbrook şi Alf Dexter. Holbrook avea talentul de a-i lăsa, pe toţi de la bord, în fundul gol. Când se plictiseau de pocher, el sugera să treacă la alt joc, câteva ture de „regi persani", de exemplu. El era cel care câştiga mereu, chiar şi la jocul ăsta atât de simplu. În cele din urmă, toată lumea se lăsă păgubaşă.

În ultima zi, înainte de căderea nopţii şi de debarcarea care se apropia, Jellicoe aduse o ceaşcă de cafea şi se aşeză lângă Godwin, la masa de la popotă.

– N-ai mai luat parte niciodată la asemenea lucruri, nu-i aşa?

– Dacă o făceam, sunt al naibii de sigur că nu m-aş fi băgat în aceasta de acum.

Jellicoe chicoti.

– Eşti un tip cinstit, Godwin. Asta-i părerea mea despre tine. Fiind cam ageamiu, s-ar putea să nu ştii de scrisoare. Am dreptate?

– N-am nici o idee despre ce...

– Şi eu mă gândeam că n-ai. Ei bine, e un lucru obişnuit pentru indivizi în situaţia noastră să scrie o scrisoare cuiva – soţiei, iubitei, mamei sau tatei, oricui, cui vrei tu – ca să fie trimis mesajul în caz că dăm de vreun necaz. În cazul în care lucrurile nu merg cum trebuie. Înţelegi?

– În cazul în care suntem ucişi.

– Da. Sau făcuţi prizonieri. Sau răniţi... dar mai ales, în cazul în care suntem făcuţi bucăţele. Da. Dacă ai pe cineva căruia ai dori să-i adresezi ultimul tău cuvânt, atunci bine, scrii srisoarea, i-o dai căpitanului şi el se va îngriji să fie trimisă la destinaţie.

Tuşi cu stângăcie, îşi trecu încheietura degetului peste mustaţă, într-un gest care-i devenise familiar lui Godwin.

– Desigur, vom proceda cum se cuvine. Eu am scris întotdeauna astfel de scrisori, ca toți ceilalți băieți, de altfel, dar niciodată n-a fost nevoie să fie trimise. Dar să fie scrise, nu se știe niciodată. Uite puțină hârtie... Nu e obligatoriu, să știi. Te las să-ți faci treaba, bătrâne.

Iubita mea, preaiubita mea Cilla,

În fine, mi-am îndeplinit dorința să privesc războiul ăsta în față, de aproape, „din prima linie". Dacă la început nu reușești, așa cum n-am reușit eu să obțin aprobarea rețelei în privința operațiunii de bombardare, vei insista, firește – numai că, data viitoare, nu vei mai discuta despre asta cu imbecilii de la rețea.

Nu-ți pot spune unde mă aflu sau ce avem de făcut aici dar este suficient să-ți spun că acești colegi minunați pe care-i am, o numesc „treaba murdară la răscruce de drumuri". Nu-mi găsesc locul și sunt speriat de moarte dar, aici, toți sunt băieți buni și dacă vreunul mă poate scoate din nevoie, o va face.

Desigur, dacă primești scrisoarea, asta înseamnă că perspectiva e, cu siguranță, macabră pentru Mudville Nine, dar tu nu știi ce înseamnă asta, nu-i așa, iubita mea? Ei bine, dacă primești rândurile astea, înseamnă că acum sunt trecut pe lista celor dispăruți. Va fi o despărțire destul de urâtă, acum când am descoperit că speram să trăiesc al naibii de mult.

Regret totul în ceea ce-l privește pe Max. Regret sincer, din toată inima și din tot sufletul meu; dar asta este. Oricum însă, trebuie să te am, oricare ar fi prețul. Probabil că toți cei ce iubesc simt în felul ăsta, dar mă-ndoiesc. Noi suntem suflete pasionate, Cilla, capabile de orice și nu oricine este construit în acest fel. Noi nu suntem oameni „comozi", tu și cu mine, și cred că avem nevoie unul de celălalt. Poate că și merităm să ne avem unul pe celălalt. Poate că trădarea face parte din natura noastră, dar nu pentru orice și într-un mod trivial, ci pentru iubire, pentru obsesia iubirii. Adevărul – trist sau altfel – este că aș fi comis orice act imaginabil pentru a te avea. Aș fi plătit orice preț. S-a nimerit ca Max să fie prețul. Dacă ar fi să dau timpul înapoi, aș face la fel, de fiecare dată. Este o realitate cu care trebuie să trăiesc. Sau să mor dacă este cazul.

În momentul în care citești toate acestea, să știi că am pierit. Ești tânără, viața se așterne minunată în fața ta. Ai o fetiță superbă, o carieră strălucită. Și mai ai și multe amintiri. O amintire a Parisului, demult. O amintire din Cairo. O amintire din Londra. Amintiri despre mine și despre cum a fost când eram împreună. Îți doresc să fie amintiri frumoase, pline de dragoste, fermecătoarea mea Cilla. Și apoi, iubita mea, lasă-le să plece, lasă-le să se veștejească până când vor părea că s-au întâmplat altcuiva, ca și cum le-ai fi citit într-o carte. Te vei schimba și tu cu trecerea timpului, așa cum trebuie să fie. Să nu te întristezi niciodată dacă vei descoperi, într-o bună zi, că l-ai uitat pe Rodger Godwin.

Pentru că voi fi murit cu tine în inimă și cândva, în Paradis, ne vom reîntâlni și vom rămâne împreună pentru totdeauna.

Rodger.

Puse scrisoarea într-un plic pe care scrisese numele ei; apoi scrise o notă scurtă și strecură atât nota cât și plicul, în alt plic adresat lui Homer Teasdale. Dădu plicul sigilat căpitanului Wardour.

Timpul se înrăutăți, se făcu mai frig, în timp ce se apropiau de plajă. Stând pe punte, înghețat și cu hainele umede, față-n față cu valurile, ascultând șuieratul vântului, Godwin abia dacă putea zări linia întunecată a coastei. Sub picioare, submarinul se transformase într-un fel de reptilă uriașă: un tub negru, tremurător și alunecos în noapte, strecurându-se printre hule, atât de alunecos de parcă ar fi fost uns cu vaselină. În timp ce se luptau cu șalupele, ferindu-se, din toate puterile, să nu se înece, îl vedeau cum își schimbă direcția în fiecare clipă. Fiecare șalupă era destinată să care doi oameni și provizii, conservele de carne de vacă, explozibilul și muniția. Nu aveau de luptat numai cu valurile care se spărgeau zgomotos de puntea pe jumătate scufundată în apă, dar și cu ploaia înghețată care-i biciuia, pătrunzându-le pe sub gulerele colante și îmbibându-le căptușeala hainelor de ploaie. De fiecare dată când luai o gură de aer, inhalai și o porție bună de apă de Mediterana. Te înecai și tușeai întruna.

Undeva, în întuneric, presupuneau că se afla Max Hood care-i aștepta, făcându-le semn cu o lanternă, spre a le arăta drumul. Fără acest

semnal, debarcarea n-ar avea nici o şansă, ar fi înaintat orbeşte, riscând să eşueze pe stânci nevăzute.

– N-aveţi grijă, domnilor, Max Hood va fi acolo. Sarcina noastră este să fim gata pentru a ne lua el în primire. Acum la treabă.

Jellicoe se puse, el însuşi să muncească, ca şi cum ar fi vrut să le arate ce trebuia făcut cu adevărat.

Proviziile fuseseră legate strâns cu frânghii de şalupe, înainte ca acestea să fie umflate. Godwin acţiona pompa de picior, ţinându-se cu o mână de singura sârmă care ieşea afară şi, după un timp, încercând să ţină şalupa dreaptă, cu cealaltă mână. Oamenii erau aliniaţi câte doi, în perechi, agăţându-se fiecare de scumpa lui viaţă, tăindu-se în sârmă în lupta lor disperată de a împiedica şalupele să fie înghiţite de apă şi chiar de a-şi găsi, ei înşişi, mormântul în marea furioasă.

Bill Cox, un om cărnos cu o barbă şi muşchi de Goliat, era epuizat de efortul de a face totul cu o singură mână care-i era liberă. În cele din urmă, se aşeză în şalupa lui umflată şi începu să strângă curelele cu care era legat mormanul de conserve. Un val îl lovi în piept, ca o minge rătăcită. Căzu pe spate, izbindu-se cu capul de puntea de metal. Dispăru, ca şi cum s-ar fi deschis trapa unei pivniţe şi l-ar fi înghiţit. Într-o clipă, oamenii au aprins mai multe lanterne, îndreptându-le spre marea spumegândă şi au început să-l strige. Pentru o clipă, faţa-i albă răsări din întuneric, ca o frunză palidă, luată de torent.

Jellicoe striga la el, din toate puterile:

– Intră în şalupă, omule, intră, agaţă-te, foloseşte blestemata aia de vâslă!

Dar marea îl şi luase cu ea.

Cox, împreună cu aproape douăzeci de kilograme de muniţie vitală, învelite în pelerine de ploaie, se îndepărtau de şalupă în timp ce mâna lui flutura către ei, într-un soi de adio patetic, iar gura i se deschidea mereu, inutil, fără să se poată auzi un sunet, în urletul vijeliei.

Godwin abia-şi auzi şi abia-şi recunoscu propria voce când răcni în urechea lui Jellicoe:

– Lasă-mă să mă duc să-l aduc. Valurile îl vor aduce, mai aproape, într-o clipă. Leagă-mă cu o frânghie împrejurul toracelui, mă duc spre şalupa lui... apoi ne tragi înapoi pe amândoi...

– Valurile astea, băiete! Blestematele astea de valuri te vor izbi de carcasa submarinului și te vor face bucăți...

– Sunt un înotător destul de puternic. Dacă trebuie neapărat să se piardă un om, atunci cel mai bine este să fiu eu acela. Lasă-mă să-l aduc înapoi pe Cox. Haide, fir-ar să fie! Leagă-mă cu frânghia!

– Godwin, ești nebun!

– Adu afurisita aia de frânghie!

Țipa la Jellicoe. Zări din nou fața lui Cox, îndreptată spre el, săltând printre valurile înalte ca niște turnuri. Simți frânghia aspră strângându-se în jurul lui, apoi îl coborâră, pe carcasa alunecoasă, în apă.

"Mor așa cum am trăit, ca un idiot", gândi el.

Își propti picioarele în carcasă și se împinse cu toată puterea. Simți valurile cum se închid deasupra lui, simți ca și cum un ciocan l-ar fi împins tot mai adânc, în întunericul nesfârșit, de parcă s-ar fi aflat într-un cuib de gheață neagră. Plămânii i se strânseră și creierul amenința să-i explodeze ca o grenadă și apoi, după ce mai rămase doar o secundă sau două pentru a fi prea târziu, țâșni la suprafață, cu frânghia alunecând ca un arcan uriaș pe pieptul său, frecându-se de articulațiile brațelor, tăindu-i carnea, dar durerea nu dură mult, pentru că apa era atât de rece încât, foarte repede, orice altă senzație se estompa. Văzu lumina lanternelor revărsându-se asupra lui și valurile care se rostogoleau. Clipi furios și observă șalupa, îl văzu pe Cox făcându-i cu mâna și începu să înoate. I se păru că-i va trebui o lună întreagă de înotat din răsputeri, pentru a ajunge la șalupă, cu plămânii gata să-i explodeze și creierul la fel, lipsit de oxigen. Cox îl pescui cu o singură mână, aproape să cadă și el în apă, dar, în cele din urmă, reuși să-l tragă destul de bine în sus, astfel încât Godwin se pomeni atârnat de margine, cu răsuflarea tăiată și cu brațul înțepenit sub șalupă.

– Frumos din partea dumneavoastră să veniți după mine, domnule, strigă Cox. Rânjea. Mi-e teamă că nu prea sunt un înotător grozav.

– Mi-e teamă că... acum... suntem doi în situația asta.

Godwin simți prima smucitură a frânghiei.

– Ține-mă strâns. Ne vor... trage... înapoi.

Jellicoe râdea, acolo, pe punte. Restul echipei părea, de asemenea, cu moralul ridicat, după acest incident. Tensiunea acumulată se topise. Îl

băteau pe Godwin pe spate. Se petrecuse o adevărată minune. Se comportau într-un mod inexplicabil, ca şi cum ar fi fost un erou mai degrabă decât un imbecil pe jumătate înecat, care ar fi trebuit să ştie foarte bine că era cel mai irecuperabil din echipă. Jellicoe îl apucă de umeri şi-l scutură:

– Vei fi menţionat în curierul diplomatic, bătrâne. Poate-ţi obţinem şi o medalie sau ceva de genul ăsta. Ceva ce se dă civililor. Ai făcut o treabă a dracului de bună. Râdea.

Godwin nu se putea opri din clănţănit. Îi intrase frigul în oase. Dar era şi şocul prin care trecuse. Orice-ar fi fost, nu se putea opri din tremurat.

– Haideţi, băieţi, îi chemă Jellicoe. Înapoi, la treabă! Ridicaţi explozibilul şi puneţi-l la loc sigur.

Salvarea lui Bill Cox se dovedi a fi partea uşoară a aventurii. Greul urma să vină de acum încolo. Începu în clipa când Cyril Pinkham arătă spre ţărmul îndepărtat.

– Semnalul, domnule! îi strigă el lui Jellicoe. Hood! El a dat semnalul, domnule!

Fiecare dintre şalupe se răsturnă cel puţin de două ori pe drumul de la *Kismet* spre ţărm, dar Godwin nu mai ţinea socoteala, nici măcar nu mai observa de câte ori căzuse în apă, nu făcea altceva decât să încerce să supravieţuiască, pentru ca ei să nu fie obligaţi să-i trimită Cillei scrisoarea aceea şi, deci, să se poată întoarce la Londra pentru a afla cine-l ameninţa cu moartea. Prefera o moarte relativ „sănătoasă", acestui coşmar al apelor îngheţate. Simţea că este gata să alunece înapoi, în apă, simţea cum îl învăluie frigul ca o cuvertură de gheaţă, strângându-i inima într-o menghină şi începea să se lupte pentru a îndrepta şalupa şi a împiedica proviziile de muniţie să alunece de pe dana de acostare. Apoi intră înapoi în mizeria aceea de şalupă, aşteptând să se răstoarne din nou şi să-l arunce, din nou, în apă. În aşteptarea inevitabilului, vâslea încercând – evident fără speranţă, după cum se părea – să ajungă la lumina care se legăna în întunericul plajei. *Kismet* se îndepărtă, ceea ce făcea situaţia cu atât mai grea. Acum era aici, o cotă de nivel, un reper pentru ei, în clipa următoare, plecase şi te simţeai pierdut în mijlocul

hulei, de unde nu puteai vedea linia țărmului, nu puteai vedea semnalul lui Max Hood, nu puteai vedea submarinul. Celelalte șalupe traversau același coșmar. Putea auzi strigătele de frustare, de furie, de frică; putea zări trupul aruncat pe coama unui val și apoi îngropat în clipa următoare. Apele erau împânzite de membrii grupului de comando și toată lumea striga, încercând să se țină pe șalupe. Era o mizerie. Ultima oară când Godwin a pus băutură în gură, a știut că s-ar putea să fie pentru ultima oară; ar fi putut să se mai întoarcă o dată în sicriul de cauciuc, dar atunci jocul s-ar fi terminat. Gândul îi trecu prin minte în timp ce se aruncă cu capul înainte, din ce în ce mai jos, în adâncimile dense, sufocante, zdrobitoare. Dădu slab din picioare, îndreptându-și trupul, luptând să iasă deasupra, simțind cum apa îl împinge la suprafață – apa cea întunecată, rece, uleioasă. Ieși brusc la suprafață și-l văzu pe Jellicoe cam la cinci metri mai încolo. Fața lui își pierduse culoarea. Striga și încerca să înoate înapoi, spre șalupă. Nu arăta grozav de bine. Godwin făcu câteva tentative hotărâte să ajungă la el, apoi își dădu seama că, dacă nu se ținea de șalupă, ar fi pierdut-o definitiv. Se luptă cu hula, până ce ajunse la șalupă. Se ridică din nou, adunându-și toate puterile, ultimele, după cum simțea clar, reuși cu greu, de parcă ar fi cântărit cinci sute de kilograme și-și trase, silnic, picioarele peste bord. Era aproape gata intrat în șalupă, când muniția se împrăștie și-i acoperi capul. Își simți pielea plesnind ca o prună prea coaptă și când, în fine, putu zări ceva, copleșit de durere, se așteptă să-și vadă capul plutind ca un grapefruit și să nu și-l mai poată recupera. În cele din urmă, simți o căldură nefirească, apoi durerea care-i cobora pe la ceafă, pe gât, de-alungul șirei spinării, ca un fier înroșit. Apoi altceva cald, sângele, care-i șiroia pe gât. Un val prinse șalupa, o ridică și mătură cutia cu muniție în apă. Jellicoe o văzu, începu să bată apa, încercând să ajungă la ea, renunță, se întoarse la Godwin, făcându-i cu mâna. Îl chema în ajutor. Godwin începu să vâslească, apropiindu-se tot mai mult de Jellicoe. Putea zări, dar vederea era ultimul simț, care-i mai rămăsese. Era amorțit, chiar și arsura durerii pierise. Șuieratul vântului și zgomotul valurilor care se spărgeau, se rostogoleau, explodau, te împiedicau să auzi ceva, dar el nu credea că Jellicoe spunea mare lucru, altceva decât ceea ce știa el. Fața îi era cenușie vânătă. Atârnat de plută, Godwin

apucă, în cele din urmă, mâna lui Jellicoe care flutura frenetic, încercând să i-o strângă, dar, neputându-și simți propria mână, i-o lăsă pe a lui Jellicoe. Se smuci, încercând să-l tragă pe Jellicoe pe șalupă. În acest timp, auzi vocea lui Jellicoe: *afurisit ghinion, o durere de burtă, crampe la stomac, blestemăția dracului...* Ochii lui Jellicoe continuau să i se dea peste cap, clipind, încercând să fixeze, apoi rostogolindu-se din nou, astfel încât nu li se vedea decât albul, gura îi era deschisă și apa neagră îi intra înăuntru. Un val îl lovi chiar în față. Era ca și cum ți s-ar fi prăbușit în cap o clădire de patru etaje. Godwin simți cum puterea picioarelor îl părăsea, își simți gura izbită de cauciucul șalupei, simți gustul sângelui și după ce valul se îndepărtă, Martin Jellicoe dispăruse.

După o oră, zăcea pe plaja tare ca cimentul și spălată de valuri, având sânge în ochi, icnind ca să respire, asemenea unei creaturi ieșite de curând din apă, care încearcă să-și croiască drumul pe uscat, pentru prima oară. El spera ca ceea ce simțea în extremități, să fie viața. Apoi, îl văzu pe Cyril Pinkham îngenunchiat, smucind șalupa din valuri, cu ajutorul lui Boyd Malvern. Se aflau în josul plajei, la o distanță de cinci sute de metri de semnal. Dar erau în viață.

– Pinkie, spuse Godwin, cu o voce răgușită și tușind ca să verse apa înghițită.

– Domnule Godwin, răspunse Pinkham, îndreptându-se spre el, clătinându-se pe picioare. Suntem toți, domnule?

– Urăsc lucrul ăsta, spuse Godwin, ridicându-se cu greu în genunchi, astfel încât să stea față-n față cu Cyril Pinkham, ghemuit lângă el. Pinkie, trebuie să-ți spun... acum tu ești comandantul.

Vâsliră cât de aproape putură, de revărsarea luminoasă și bubuitoare, suficent de aproape ca să simți cum se evaporă apa de pe obraji și ți se usucă genele. Max Hood îi adusese în josul plajei, trecuseră valurile furioase și ajunseseră la un fort în ruine, ars, care veghea acolo din secolul trecut. Avea căminul intact și un singur chibrit îl puse în funcțiune. În scurt timp focul alungă umezeala și frigul îi atrase pe membrii grupului de comando, ca un magnet. Ploaia rece se scurgea prin găurile de pe acoperiș. Ox Bester făcu să treacă din mână-n mână o sticlă de rom pe care o adusese Hood. Vântul șuiera strident printre vechile

pietroaie. Oamenii vorbeau în şoaptă. Erau atât de epuizaţi, încât nu mai aveau nici glas.

Max Hood se aşeză pe vine lângă Godwin şi-i trecu o a doua sticlă cu rom.

– Povesteşte-mi despre Jelly. Eraţi împreună în şalupă. Ce s-a întâmplat?

– A fost groaznic. Nu puteam sta în porcăria aia de şalupă, tot timpul ne răsturnam. El nu se simţea bine. Spunea că are dureri de burtă...

– El şi durerile lui de burtă, spuse Hood încetişor.

– Am încercat să ajung la el, Max. M-am suit, din nou, în şalupă şi am vâslit, încercând să ajung la el. Îl apucasem de mână, eram atât de aproape...

– Nu e vina ta, bătrâne. Destinde-te. Acum s-a terminat.

– Îl ţineam de mână, îl trăgeam înapoi, spre şalupă, apoi a venit un val blestemat şi l-a smuls de lângă mine. Spre sfârşit, îi slăbiseră forţele, Max, nu se mai putea ţine bine de mâna mea...

Hood îl bătu pe spate pe Godwin.

– A dus o viaţă pe cinste, toţi spuneau asta. Făcuse şi unele lucruri rele în zilele lui.

– Câţi ani avea?

– Patruzeci şi cinci, patruzeci şi şase. Cam al dracului de bătrân pentru astfel de „distracţii" şi de „jocuri". Asta-i problema, Rodger. Unii dintre noi, ticăloşi bătrâni, nu ştim când să ne oprim, să nu ni se pună capac definitiv.

– Oricine se putea îneca acolo. Am fost norocoşi că nu ne-am înecat cu toţii. A fost nebunie curată.

Hood dădu din cap aprobator.

– A naibii de grea noapte, pentru toţi. Îmi pare teribil de rău pentru tot ce s-a întâmplat, bătrâne. Nu s-a prevăzut că va fi un asemenea coşmar. Planurile făcute de noi au fost perfecte. Ce-ţi mai face capul?

– Mai este, încă, la locul lui.

– Nu te-ai schimbat, bătrâne.

Hood chicoti şi sorbi lacom romul.

– Dă-le puţină zeflemea şi milă când se simt în rahat.

– Hemingway. Îți amintești când l-am întâlnit noi jucând tenis în grădina Luxemburg? Parcă a fost ieri. Zeflemea și milă. Cât e de adevărat, cât e de adevărat! Vrei să ne mișcam puțin, bătrâne?

– Nici nu vreau să aud!

Hood îl bătu cu palma pe spate din nou și se duse spre următorul, care tremura din toate încheieturile.

Adunară la un loc șalupele dezumflate și pompele și se pregătiră să aducă proviziile. Godwin se putea gândi doar cu greu că treaba din noaptea aceea nu se terminase. Dar, bineînțeles, nu se terminase.

După ce au avut la dispoziție o oră ca să se usuce la foc și să și recapete, în oarecare măsură, simțul echilibrului pe uscat, Hood le atrase atenția, bătând cu țeava unei puști automate în zidul de piatră.

– Acum că v-ați odihnit bine și simțiți, din nou, pământul sub picioare...

Murmure de dezaprobare, sincere dar înțelegătoare...

– ne așteaptă o mică excursie de plăcere. Nimic serios, aproape cinci mile. Împărțiți între voi proviziile, cât puteți mai bine. Timpul ne zorește. E trecut de miezul nopții și nu ne mai putem permite să călătorim când se luminează de ziuă. Deci, terminați-vă romul, domnilor și uitați că sunteți obosiți. În câteva ore veți putea dormi ca niște bebeluși.

– Chiar așa, domnule, rosti tărăgănat Smythe-Haven. Ne trezim și plângem la fiecare sfert de oră.

Țara colinelor, așa cum era numită, începea imediat după ce treceai cu greu de plajă. Hood cunoștea, într-o măsură, drumul, cu toate că era doar o întindere de stâncării, arbuști pitici și bolovăniș, care urca statornic, până când, în cele din urmă, ajungea în creasta unui povârniș al coastei, la o înălțime de aproximativ șase sute de metri. Nu era un drum prea sinuos, dar panta era abrubtă, grohotișul ascuțit și alunecos. Ploaia și vântul se țineau scai de ei, temperatura scădea rapid, hainele atârnau ude și le târai prin noroi, picioarele erau numai julituri. Totul era groaznic. Godwin căra un pachet cu explozibil. Trebuiau să meargă la o lungime de braț unul de celălalt. Dacă n-ar fi făcut așa, s-ar fi pierdut unul de altul, ar fi rătăcit drumul și întunericul i-ar fi culcat la pământ, ca un trăgător de elită. Peretele de stâncă era presărat cu puțuri

și viroage, unele dintre ele mascate de arbuști, altele transformate în șuvoaie repezi de apă de ploaie, bolborosind și inundând totul în jurul lor. Pe creasta povârnișului, platoul se transforma imediat în deșert, iar deșertul rămânea așa pentru vecie. Atât cât mai putea el gândi, Godwin constată că era iadul pe pământ, tot ce putea fi mai rău, oriunde ai fi privit, în jur. Nu se grăbea să se decidă, dar dacă i-ar fi fost dat să aleagă, ar fi preferat submarinul. Poate că uitase cât de rău fusese acolo. Poate că era pe punctul de a-și pierde mințile. Nimeni dintre cei care ar fi putut să se afle la Londra și să stea la un păhărel la Dogsbody, dar se aflau aici, nici o astfel de persoană, nu era pregătită pentru Bedlam. Se aflau la jumătatea drumului spre coastă, după două ore și jumătate de „plimbărică", când Godwin căzu.

Dumnezeule! Fie că era din cauza vântului și a ploii, a mocirlei de sub tălpi sau a epuizării, a neîndemânării sau a prostiei, oricare ar fi fost cauza, nu mai conta, odată ce ai căzut. Atunci era prea târziu. Încercă disperat să găsească ceva de care să se agațe, o rădăcină sau o crăpătură. Obrazul aproape că-i atingea pantalonul omului din față, noroiul îi plescăia printre degete. Găsi o ieșitură netedă a stâncii, dar alunecă pe ea, simțind cum se duce pe spate, ca polițistul din vârful scării, într-unul din filmele cu polițiști ale lui Keystone, bălăngănindu-se înainte și înapoi, numai că el alunecă în nisipul mocirlos. Pentru o clipă se gândi că s-ar putea să cadă și atunci îl auzi pe Ox Bester mârâind în spatele lui când se loviră unul de altul. Simți brațul lui Bester în jurul lui, încercând să-l susțină, să-l împiedice să cadă, dar n-avea nici o șansă, era ca și orb în întunecimea aceea și cădea mereu, strângând la piept explozibilul. Se izbea de stânci din ce în ce mai des, simțea cum arbuștii îi zgârie obrajii, aluneca mereu, încercând, cu disperare, să pună piciorul undeva, oriunde, dar eșuând regulat. Simți cum se rostogolește, cu explozibilul în brațe, tot mai jos și mai jos, până când, cu un strigăt brusc, se izbi de ceva tare. O durere scurtă îi fulgeră rinichii și biciul vântului îl părăsi instantaneu, ca sângele care se scurge dintr-o arteră tăiată. Rămase acolo, cu răsuflarea oprită, simțind cum viața i se scurgea din el.

Clipi la strălucirea neașteptată a luminii. Era îndreptată în jos, asupra lui, de la vreo treizeci de metri deasupra capului său. Umbrele se împrăștiau pe suprafața stâncilor.

– E mort!

Vocea strigase involuntar și Godwin își scutură capul și-și ridică mâna, cu toată durerea ce-l copleșise.

– Sunt teafăr, strigă el și o rafală de vânt îi împroșcă în obraz picăturile biciuitoare de ploaie.

Lumina se îndepărtă, întâlni săgeata unei alte lanterne, care strălucea undeva, mai în stânga.

– Nu tu, se auzi o altă voce slabă.

– Vezi dacă e mort.

Era, din nou, prima voce, venind parcă de la o distanță de ani lumină.

Godwin se luptă cu noroiul și cu stâncile. În cele din urmă reuși să se ridice în genunchi, gâfâind, căutând ceva de care să se agațe, ca să se poată ridica în picioare. Când, în fine, se ridică, cu piciorul drept proptit într-un bolovan, îl văzu pe celălalt, prins în fascicolul de lumină. Își croia drum peste bolovanii uriași, spre locul unde zăcea trupul celui căzut. Era răsturnat pe spate, pe o muche ascuțită de stâncă, acoperită de un tufăriș de grozamă. Capul era răsucit într-o parte, cu ochii larg deschiși. Coloana și gâtul, erau, în mod sigur, fracturate. Era Ox Bester care fusese cândva fierar în Glasgow, constructor de vase. Acum era cel de-al doilea om care-și dădea viața pentru operațiunea PRAETORIAN.

– Rodger.

Era Max Hood care-l striga, calm, pe nume.

– Rodger, mă poți auzi?

Godwin făcu un semn cu mâna.

– Adu pachetul cu muniție pe care-l cără el. Îl văd de aici. E în fața ta. La aproape șapte metri deasupra capului tău.

Godwin îl zări. Mai privi odată trupul neînsuflețit al lui Ox Bester. Voia să spună ceva, să-i adreseze un soi de adio, dar ce putea spune?

– Lasă-l, Rodger. Nu te mai poate auzi.

Vocea lui Hood străbătu șuieratul vântului și întunericul uleios al nopții, de parcă i-ar fi citit gândul. El se mai întâlnise cu astfel de lucruri. Știa ce gândeau oamenii în acele clipe. Știa că voiau să-și ia rămas-bun.

– Avem nevoie de muniție. Mișcă, bătrâne. Trebuie să stingem odată luminile astea.

Max Hood continua să-i vorbească, până ce, în fine, putu să urce și să se afle, înapoi, printre ai lui.

8

Dimineața veni fierbinte, însorită, liniștită și ei se treziră cu greutate, amețiți, conștienți numai pe jumătate de locurile unde se aflau, până când, încet-încet, își veniră în fire. Mirosul caprelor părea să se ridice ca un abur din podeaua peșterii și Godwin tuși, clipind ca și cum asta l-ar fi ajutat să-și îndepărteze de el mirosul greu. Privi orbit strălucirea care inunda intrarea în peșteră. Jim Steele și Brian Qalley trecuseră prin „exerciții" similare în marginea nisipoasă a deșertului și cunoșteau toată flora și fauna. Se furișară afară înainte ca ceilalți să se trezească, unde-l găsiră pe Hood pregătind ceaiul deasupra unui foc aprins la gura peșterii sale și plecară să culeagă o porție de bobițe de arbutus care erau aproape identice cu fragii. Aduseră ceaiul în căni de cositor și bobițele, la peștera lui Godwin și, împreună cu Penrose se așezară turcește, încercând să ignore mirosul de capră, în timp ce-și luau micul dejun.

– Arabii numesc aceste bobițe fructele Domnului, spuse Qualley. E mult mai bine decât să mănânci râme, deși, dacă ți-e foame cu adevărat, atunci o râmă nu e chiar atât de rea. Nu-i așa, Jamey?

Steele încuviință, rânjind. Amândoi rânjeau în felul ăsta, în legătură cu aproape tot ce se întâmpla. În cursul zilei, Godwin nu mai auzi pe nimeni dintre cei rămași să-l mai pomenească pe Jellicoe sau pe Ox Bester. Era ca și cum amintirea lor căreia i s-ar fi dat viață prin cuvânt, ar fi aruncat o umbră nefastă asupra a ce aveau de făcut, ar fi pus în primejdie întreaga operațiune. Ei n-ar fi trebuit să existe niciodată.

Atenți să se grăbească și să adune la piept crengi de copaci și tufe pentru a se camufla, Godwin, Penrose și Alf Dexter fură desemnați să se întoarcă împreună cu Max, înapoi, pe buza coastei înalte. Acolo găsiră în morminte antice, care mai purtau încă însemnele romane, lăzi de lemn cu puști mitraliere, tip Thompson. Porțile de piatră care duceau spre morminte, fuseseră lăsate întredeschise. Godwin privi înscripțiile romane și-și scutură capul pentru a da la o parte pânzele de păianjen și fantasmele. Ceea ce simțea el în clipele acelea, nu era ceva neplăcut. Puteai să trăiești sau să mori într-un astfel de loc. Într-adevăr, nu părea să fie mare diferență. Oamenii trăiseră și muriseră aici de secole și asta nu schimbase nimic. Automatele erau depozitate într-un mormânt, împreună cu câteva capre aciuite aici, care aparțineau cumnatului ghidului Sanusi, angajat de Hood să le dea o mână de ajutor. El stătea retras și sfios, mângâind una din capre, în timp ce ei cercetau puștile automate, apoi se ridică pentru a-i ajuta să le care în peșterile de pe platou. Hood îi explică lui Godwin că ghidul Sanusi, care purta o haină caraghioasă și lălâie, cu o cingătoare la spate și încălțări făcute din bucăți de cauciuc de șenile uzate, era un om deosebit de curajos. Deobicei, populația Sanusi le dădea de furcă italienilor, pentru că-i ajuta pe englezi cu promptitudine și hotărâre. Cei prinși erau atârnați în cârlige de carne de măcelărie, înfipte sub bărbie, între maxilare, expuși în piețe, în soare și lăsați să atârne acolo, până când mureau. Sanusi îi urau pe italieni cu o pornire adâncă, sălbatică. Forțați să intre în armata italiană când Mussolini încercase să cucerească Africa de Nord, înainte de a cere ajutor germanilor, oamenii tribului Sanusi dezertaseră în număr mare, trecând în armata lui Wavell, apoi în cea a lui Auchinleck. Mussolini încercase să pună în practică un mare plan fantezist, în legătură cu Cirenaica. Timp de aproape douăzeci de ani avusese statut de ocupant și fusese, mai mult sau mai puțin, pe picior de război cu tribul Sanusi. Pentru a-i împiedica să-și părăsească țara, fugind spre Egipt, Mussolini împrejmuise, cu un gard de sârmă ghimpată, întreaga frontieră răsăriteană din Cirenaica. În prezent, printr-un lanț interminabil de acțiuni brutale, membrii tribului Sanusi erau subjugați de pumnul de fier al mareșalului Graziani. Când li se oferea ocazia să-i ajute pe englezi, cei care nu erau împiedicați de frică s-o facă,

răspundeau foarte prompt apelului. Hood se simțea în largul lui printre ei. Îi erau credincioși. Niciodată nu l-ar fi trădat. Săptămânile trecute trăise printre ei, deghizat în negustor arab, mișcându-se în voie în spatele liniilor germane și italiene. Acum treaba era aproape terminată.

Pe la prânz, un avion sanitar italian zbură pe deasupra, la o înălțime de numai două sute de metri, dar nu-i observă. În afara acestuia, n-au mai apărut alți intruși. Era un aer fierbinte și încremenit și Godwin avea impresia că nimic nu se mișca. Rareori se auzea vreun sunet sau se vedea vreo licărire în arbuști, dar el nu le băga în seamă. Se întreba dacă se va mai întoarce vreodată acasă. Ultimele douăzeci și patru de ore îl făcuseră să-i pese și mai mult dar și mai puțin decât înainte, de propia-i persoană, de propria-i soartă. Se simțea devenind o ființă înconjurată, copleșită de ceva enorm, indiferent, vast: era, oare, istoria? sau timpul? sau un soi de infinit orb care-i sorbea către o esență, către pustietatea spațiului? Simțea că nu-i mai pasă de nimic și privi acest lucru ca pe o importantă revelație. Aici nimic nu părea să mai aibă vreo importanță: nici Cilla, nici Churchill, nici Monk Vardan, nici Homer Teasdale, nici localul lui Dogsbody, nici acel cineva care-i scria scrisori de amenințare. Aici nimic nu conta. Era aproape plăcut. Poate că era ca atunci când ești foarte bolnav sau foarte bătrân și simți că totul îți scapă printre degete. El simțea, în clipa aceea, că s-ar fi putut lăsa cu totul, în voia soartei. Se întreba cum ar arăta totul, dacă s-ar întoarce la Londra. Ar mai fi totul la fel de important?

Ghidul le pregăti un prânz întârziat, din carne de capră friptă. Nu era prea gustoasă, dar se putea mânca foarte bine. Lad Holbrook spuse:

– Tocmai am cinat adineaori: o cataplasmă din semințe de in.

Cu toate acestea, toți erau veseli pentru că puteau mânca fără să vomite. Hood îi mulțumi ghidului și-l trimise înapoi, la ai lui. Dacă era prins în prezența soldaților britanici atunci pedeapsa pentru toți membrii tribului Sanusi ar fi fost groaznică.

După amiază târziu, Hood adună toată echipa în cea mai încăpătoare dintre cele trei peșteri. Unii fumau pipă, alții, țigări, iar alții rumegau niște carne de vacă din conserve. Godwin făcu ochii roată în jur, pentru a se asigura că numele și fețele tuturor îi erau pecetluite în memorie. Boyd Malvern, Jim Steele, Bert Penrose, Reggie Smythe-Haven,

Tony Jones, Cyril Pinkham, Alf Dexter, Bill Cox, Lad Holbrook, Brian Qualley, Max Hood. Şi el însuşi. Dacă s-ar fi întors la datoria lui, ar fi depănat povestea lor, transformându-i într-o echipă legendară: oamnii care i-au venit de hac lui Rommel.

– Au intervenit unele schimbări în plan, domnilor, spuse Hood liniştit. Ne vom pune în mişcare îndată ce se întunecă. După ce misiunea va fi îndeplinită, vom beneficia de avantajul unei harababuri perfecte în tabăra duşmană. Ne vom întâlni cu călăuza noastră într-un loc pe care-l vi-l voi arăta în drum spre oraş şi ea ne va conduce în jos, cu mare băgare de seamă, prin albia unui râu uscat, spre plajă, înapoi la fort, unde ne va aştepta *Kismet* ca să ne ducă spre casă. Din acest moment, în douăsprezece ore, vom părăsi aceste locuri. Acum, însă, ne stă în faţă problema celor douăsprezece ore.

Se aşeză, rezemat de peretele peşterii şi-şi încrucişă picioarele în faţa lui. Cu mişcări domoale, începu să-şi acopere faţa cu coajă de plută arsă şi, în timp ce vorbea, ceilalţi îi urmară exemplul.

– Alaltăieri, în timp ce voi, băieţi, „savuraţi" croaziera pe Mediterana, continuă Hood, eu i-am adunat pe câţiva dintre prietenii mei Sanusi şi am făcut o plimbare până la stâlpul de comunicaţii, aflat la o distanţă de douăsprezece mile în josul drumului spre Tobruk. Nu pot spune chiar că l-am dărâmat, dar va fi inutilizabil până când ei vor obţine livrarea unei cantităţi de provizii. Şi Armata a Opta a lui Auchinleck poate întârzia primirea acestor suplimente, timp de un mileniu întreg.

– Bună treabă, domnule, spuse Pinkham. Nu va fi nevoie, atunci, să ne împrăştiem prea mult.

– Exact. Am mai aranjat lucrurile în aşa fel, încât Rommel să-şi petreacă cea mai mare parte a timpului în vila sa. Şi, desigur, serile. Aşa încât putem uita aproape cu totul clădirea cea mare a cartierului general. Vom alcătui două detaşamente. Unul pentru „dinam", o clădire greoaie aflată la picioarele turnului de depozitare a grânelor. Explozibil şi puşti automate. Noi ceilalţi, restul echipei, vom lua vila cu asalt. Grenade, puşti automate, carabine. Vom tăia cablurile telefonice. La vilă, toată lumea va fi adormită, în afara unei gărzi puţin numeroase.

Cel mult doi oameni. Când auzim exploziile și se sting luminile... Oftă. O facem.

Fața lui era neagră. Noaptea se lăsa cu repeziciune.

– Acum detașamentele. Penrose, tu vei plasa, evident, explozibilul la centrala electrică. Pinkham, tu iei conducerea grupului, în care intră Malvern și Jones. Toți patru veți fi încântați de treaba pe care o veți face. Eu voi conduce detașamentul care va acționa la vilă, format din: Dexter, Qualley, Smythe-Haven, Helbrook, Steele, Cox și Godwin. Acum am putea să și încărcăm totul. Grenadele pentru ultimul grup. Explozibilul pentru primul. Rodger, cred că tu vei lua un Colt 45 și grenade, nu o pușcă automată. Pentru asta îți trebuie o oarecare obișnuință. Ai lucrat cu grenade la Alexandria, am dreptate?

Godwin încuviință din cap.

– Bine. Ai să stai lângă mine. Tu și cu mine vom intra împreună, ai înțeles?

Godwin încuviință din nou. Fața îi dispăru sub coaja de plută. Se asigură că părul său castaniu deschis era în siguranță sub cască. Toți purtau pantaloni de culoare închisă, maiouri cu guler colant, de culoare bleu-marin închis. Timp de o oră deschiseră, controlară, împachetară din nou explozibilul, distribuiră armele și muniția.

Ziua însorită se sfârșise demult și pe măsură ce după-amiaza înainta spre seară, vremea se înrăutățea. Hood nu-și putea crede ochilor. Era o vreme foarte urâtă, în ciuda tuturor previziunilor. Pe la ora șapte, începu să cadă o ploaie deasă și temperatura scăzu rapid. Nu era nici o diferență față de noaptea trecută. Era tot ce putea fi mai rău pentru operațiunea pe care o pregăteau.

Godwin stătea singur la intrarea peșterei, privind cum ploaia transformă luminișul într-un smârc, când Max Hood veni lângă el.

– Ai dreptate, spuse el, descifrând expresia lui Godwin, pe fața-i înnegrită. Dacă CRUCIATUL n-ar lovi mâine dimineață, nu m-aș fi gândit să plecăm la noapte. Pentru Rommel n-are nici o importanță când venim peste el. Dar acum totul depinde de CRUCIAT. Rommel trebuie să moară. Afrika Korps trebuie să fie năucită, demoralizată. Armata a Opta a lui Auchinleck se va pune în mișcare. Băieții de la Tobruk trebuie să fie eliberați.

Privi ploaia nepăsătoare, noroiul care creştea într-un strat tot mai gros şi-şi aprinse o ţigară.

– Pentru asta au murit Jellicoe şi Ox Bester, pentru a respecta programul stabilit. Trebuie să plecăm, Rodger, fie că ne place sau nu.

– Pe mine mă frământă un singur lucru, spuse Godwin. Nu ştiu cum să spun... Mă simt ca o piază rea. Au murit doi oameni şi eu am fost implicat în ambele morţi.

Era o uşurare să poată vorbi cu cineva despre asta. Refuzul tuturor de a şti ce se întâmplase cu Jellicoe şi Bester îl urmărise ca o nălucă.

– Port ghinion, Max. Şi acum tu vrei să fiu alături de tine la noapte. Mă îngrozeşte lucrul ăsta. Nu vreau să-mi porţi mie de grijă, când tu trebuie să te gândeşti doar la treaba pe care o ai de făcut. Nu-mi place asta. Totul e atât de diferit de felul cum mi-a prezentat Monk lucrurile...

– Ascultă, Rodger, nu te poţi învinovăţi în nici un fel pentru moartea lui Jelly şi a lui Bester. Ăsta e războiul. Lucrurile se întâmplă, e inevitabil, uneori merg prost. Dacă m-aş simţi răspunzător pentru toţi cei care au murit sub comanda mea... ei bine, nu pot şi n-o fac. Asta este doar una dintre lecţiile războiului. Ne vom întoarce împreună. Ne vom întoarce acasă.

Pe Godwin îl dureau picioarele din pricina marşului din noaptea trecută. Acum, în noroiul care te trăgea în jos, picioarele-i cântăreau tone, făceau ca fiecare pas să pară o veşnicie, făcută din durere, ploaie torenţială şi acelaşi întuneric blestemat. Cel puţin nu trebuiau să urce o colină stâncoasă. Detaşamentul lui Pinkham era încărcat prea tare cu povara materialelor explozibile. Încărcătura fusese redistribuită pentru „excursie". Ploaia, alunecările în noroi, înjurăturile înăbuşite, sunetele provocate de izbirea ţevii vreunei puşti de o cataramă sau un cârlig robust, toate acestea făceau ca întunericul să devină aproape palpabil. Trebuiau să lase drumul complet liber, lucru care îi silea să meargă pe o cărare extrem de îngustă, devenită acum un râu de noroi. Fiecare om trebuia să se ţină de teaca baionetei celui din faţa lui. Altfel, linia s-ar fi rupt şi s-ar fi produs dezastrul. Era o altă versiune a nopţii trecute. Şanţurile erau inundate de apă şi noroi şi presărate cu bolovani invizibili care creau gropi imense între ei, la fiecare câţiva metri. Dacă ar fi

avut cea mai vagă idee despre cât era de greu să-l ucizi pe Rommel... dar acum era prea târziu pentru asta.

Deodată, Steele alunecă sau se poticni, căzu în față, cu un strigăt înăbușit și alunecă în șanț. Restul șirului se opri în loc și așteptă.

Un câine începu să latre, un zgomot ca o tuse seacă, ca și cum ar fi fost un ogar care trebuia să taie calea unei haite de lupi. Steele îngenunche în apa noroioasă, fiindu-i frică să miște. Câinele îi dădea înainte cu lătratul. Era la o distanță de aproximativ cincizeci de metri de ei.

Într-o colibă se aprinse lumina. Ușa se deschise și lumina se împrăștie prin ușa deschisă. Nimeni nu mai respira. Omul sfredeli întunericul cu privirea, bombăni ceva către câine și lătratul se stinse într-un scheunat, în timp ce omul îl pocnea cu o prăjină, cu o scândură, sau ceva de genul acesta. Îl lovi din nou, răcni la el, apoi intră înapoi, în casă. Încremenirea și răpăiala monotonă a ploii fură sfâșiate de zgomotul ușii trântite. Încet, eliberând un oftat îndelung, Steele apucă o mână întinsă și fu tras înapoi, pe făgaș. Șirul se puse, din nou, în mișcare. Hood se opri când ajunseră la o urmă de căruță, un făgaș mai larg.

– Acest făgaș ne conduce direct la Beda Littoria. Suntem la o distanță de numai o jumătate de milă de țintă. Acum ne oprim să fumăm o țigară. Ultima verificare a armelor. Pinkie, adună-ți oamenii. La o distanță de aproximativ o sută de metri, de-alungul acestui făgaș, se afla o bifurcație spre stânga. Te va conduce la turnul pentru grâne și la centrala electrică. Noi mergem drept înainte, spre ținta principală.

Totul se schimbă în timp ce înaintau pe făgașul trasat de căruță. Godwin realiză că cei care marșăluiau tăcuți, în întuneric, cu o clipă înainte, deveniseră, deodată, niște oameni care mergeau, pur și simplu, la lucru. Totul se schimbase: felul în care mergeau, modul cum respirau, simți cum bătăile propriei inimi se îndesesc – senzația de sporire a energiei pe care ți-o dă creșterea adrenalinei în sânge. Ploaia și frigul erau înlocuite de tensiunea în creștere, ca centru de importanță al serii. Ploaia nici nu mai conta. Continua să cadă, mai deasă, mai rece, dar nu mai conta. Singurul lucru pe care-l simțea Godwin era tensiunea, ascuțirea nervilor. Povara inimii. Ce ciudat era, cum se potriveau lucrurile:

își simțea acum inima la fel ca atunci când o privea pe Cilla. Un alt motiv pentru care poți asemăna războiul cu iubirea.

Pinkham își despărți grupul lui de rest și se îndreptă spre turnul pentru grâne, cea mai înaltă clădire din îngrămădirea de mici construcții care alcătuiau Beda Littoria sau Sidi Rafa, așa cum o denumeau arabii. Clădirea joasă, din beton, era ghemuită la picioarele turnului. Văzută de la distanță, părea nesupravegheată. Pinkham se întoarse spre Hood și Godwin. Un zâmbet îi lumina, cu strălucirea dinților, fața înnegrită.

– O bucată de zăhărel pentru copii, domnule, spuse el. Ne vedem la vilă.

Se puseră în mișcare, urmărind linia cedrilor, chiparoșilor și eucaliptilor, care marca drumul. Se îndepărtară de făgașul de căruțe, ajunseră pe drumul principal, trecând pe lângă piața arabă cu felurite coșmelii și prăvălii adăpostite în umbra turnului pentru cereale. Ploaia dădea impresia unei perdele sfâșiate, fluturând sălbatec. Vântul smulgea bucățelele de hârtie și de îmbrăcăminte, împrăștiind totul în piața pustie.

Preffetura[1] cu patru etaje care adăpostea tribunalul local, stația de poliție și birourile locale, dădea spre scuar. Aici se află și cartierul general german. Era întuneric beznă. În mijlocul scuarului se afla o fântână, ca o epavă înghițită de ploaie, revărsându-se și împroșcând apa ce dădea pe dinafară. În partea cealaltă a scuarului, se afla tribuna de pe care vorbise, cândva, Mussolini. Calea sa principală spre Egipt trecea direct prin acest scuar. Capela cea albă a Sfintei Fecioare dormea în întuneric. Preotul plecase, paracliserul fusese înrolat. Hood lucrase minuțios în misiunea sa de recunoaștere. În timp ce înaintau încet prin întuneric, părăsind scuarul, observară că vilele erau mult depărtate unele de altele. Toate erau clădiri moderne, din beton, construite de cuceritorii italieni.

– Aici, spuse Hood.

Oamenii se adunară în jurul lui. Trecuseră nouăsprezece minute peste miezul nopții.

---

[1] Prefectură (lb. italiană) (n.tr.)

– Aceasta este vila. Rommel e înăuntru, domnilor. Să facem din vilă ultimul său loc de odihnă.

Hood își conduse oamenii spre gardul de sârmă care înconjura vila. Îi făcu semn lui Cox care o tăie, la repezeală, cu cleștele. Se furișară în liniște până la covorul de iarbă care înconjura vila din trei părți, iarbă care se agăța, fără speranță, de viață și care se transformase între timp în noroi. În fața vilei se afla un parcaj presărat cu pietriș. Se mișcau ca niște stafii negre, de parcă pluteau, fără să atingă pământul.

Vila era întunecată, liniștită, aproape anormal de liniștită. Nu se auzea decât zgomotul ploii care intra în pământ, izbea în ziduri, răpăia pe cortul gol al clopotului, acolo unde, în mod normal, stătea o sentinelă. Cortul era întins pe țăruși și pânza, îmbibată de apă și ruptă, flutura în bătaia vântului. Probabil că sentinela găsise că acest loc era prea umed și furtuna îl obligase să intre în vilă.

Cox se duse să taie firele telefonice.

Lad Holbrook îi spuse ceva repede lui Hood și apoi pieri în umbrele dense din fața clădirii.

Un singur soldat stătea pe post de sentinelă la poarta principală, la capătul aleii care ducea spre parcaj. Privea afară în ploaie și în întuneric, traversând aleea pentru mașini, cu indiferență, agale, întorcându-se apoi spre poarta care abia dacă atingea dimensiunea unei cabine telefonice. Deasupra intrării, în aleea pentru mașini, atârna un bec. Se balansa cu furie în bătaia vântului și încheieturile lui scârțâitoare arătau că aveau nevoie să fie unse. În stradă, umbrele țeseau adevărate goblenuri. Ploaia cădea grea și picăturile dansau pe casca de oțel a sentinelei, în timp ce Holbrook înainta de-alungul perdelei de chiparoși care mărginea aleea. Era de-adreptul hipnotic să privești ploaia lovind în cască, ricoșând și arcuindu-se strălucitor în lumină.

Scena trebuie să fi fost foarte la locul ei într-un film. Holbrook stătea liniștit, ascuns în întuneric, în spatele sentinelei, ca și cum asculta ceva. Apoi păși în lumină și înfipse cuțitul. Făcu asta rapid, economic. Mâna stângă zvâcni strâns în jurul beregatei, cuțitul pătrunse prin haina exterioară, se înfipse între coaste. Apoi sentinela, acum doar o carcasă neînsuflețită, deveni moale ca o cârpă. Holbrook îl lăsă să cadă în

umbra porții de la intrare. Apoi dispăru și el în umbra copacilor și într-o clipă, era, înapoi, lângă Hood. Godwin își întoarse privirea de la grămăjoara de straie neînsuflețite, de lângă poartă.

Hood șopti:

– Nu prea-mi place cum arată totul aici. E din cale-afară de liniște.

Smythe-Haven se strecură lângă Hood.

– De ce să ne dorim agitație, domnule? Nici că se poate mai bine decât cum este. E numai pentru că toată lumea doarme și, așa cum ați spus dumneavoastră, suntem ultimii oameni de pe pământ pe care-i așteaptă aici.

Hood încuviință, dar nu era prea convins.

– Să mergem prin spate.

Porni, iar centura din piele a grenadei scârția în întuneric. Făcură înconjurul casei, controlară aripa dependințelor care era lipită de clădire și încercară ușor ușa din spate, care era încuiată.

– Qualley, plasează-te în spatele celor două remorci și acoperă ușa din spate. S-ar putea să ai de-a face cu tipi care încearcă să fugă ca să scape cu viață. Ucide-i.

Qualley luă poziție, dotat cu două automate, o centură de grenade și două încărcătoare de rezervă pentru automate. Remorcile aveau pe ele frunza de palmier și zvastica, însemnele lui Afrika Korps. Deasupra ușii din spate ardea un bec ce împrăștia, spre casă, o lumină palidă. Practic, era o țintă.

Hood îi conduse de partea cealaltă a casei, printr-un gard viu. Se opriră la marginea covorului de pietriș. În fața scărilor care urcau spre verandă, erau parcate trei mașini militare.

– Acum încet, spuse Hood și se aventură prin pietriș, privind în sus, spre casă, din locul unde erau parcate mașinile. Ambele ferestre de la parter aveau gratii de fier și jaluzelele bine închise, pentru a se apăra de ploaie. Ploaia se scurgea în râuri de pe acoperiș, căzând cu zgomot, într-un ritm staccato, de la înălțimea celor trei etaje. În mijlocul fațadei se afla un mic portal. Câteva trepte de piatră duceau până la acest portal, iar ușa se afla, probabil, la vreo doi metri și jumătate distanță de el.

Hood își privi ceasul.

– Cred că pe la ora asta au și aruncat în aer centrala electrică.

– Sper că n-au avut necazuri, șopti Steele. Am fi auzit ceva împușcături.

Ploaia izbea în rafale fațada casei. Godwin privi înapoi, spre poarta de la intrare. Sentinela era tot acolo, moartă de-a binelea.

În fine, Hood spuse:

– Ei bine, trebuie să vă spun. Flerul îmi spune că aici ceva nu-i în regulă. E prea multă liniște. Poate că au părăsit-o. Luăm cu asalt o casă goală. Sau poate fi altceva. Oricum, nu sunt pregătit să aștept până când îmi vine vreo inspirație. Să intrăm chiar acum. Dexter, dă-i un brânci ușii.

Toți îl urmară pe Dexter, pe scări, până la ușă. Dexter vorbea perfect germana. Izbi ușa, nerăbdător, ca un ofițer neamț care e gata să dezarmeze pe cineva. Godwin simți Coltul 45 apăsându-i greu mâna. Ar fi trebuit să se concentreze, în aceste clipe, dar n-o făcea. Era pe jumătate ametit de ideea că lua parte direct la evenimente. Avea ceea ce-și dorise și, în momentul acela, realizând adevărul, se trezi. Era, din nou, cu Max Hood. Era, în sfârșit, implicat în vârtejul războiului. Simțea că desăvârșea o călătorie începută cu foarte mult timp în urmă.

Alf Dexter continua să strige. Spunea că era ud leoarcă și voia să i se deschidă ușa neîntârziat, altfel va găuri personal pielea cuiva dinăuntru.

Ușa se deschise și în cadrul ei apăru un soldat german cu cască de oțel și manta.

Dexter dădu buzna, pentru a ține ușa deschisă de perete. Hood trecu pe lângă Dexter, îl înghesui pe neamț, înfingându-i Coltul său 45 în piept.

– Unde e Rommel? mârâi Dexter, în germană.

Ochii neamțului se căscară rotunzi, în spatele ochelarilor cu rame de sârmă. Era foarte înalt și solid, avea aproape doi metri, dominându-l pe Hood. Vederea unui grup de comando cu pușți și fețe mascate păru că-l înspăimântase. Godwin nu-l putea condamna pentru asta.

Pe neașteptate, neamțul răspunse la întrebare, apucând țeava armei lui Hood cu o mână uriașă și dând-o la o parte cu o putere nemaipomenită. Îl izbi pe Hood de peretele coridorului îngust, și-l pironi de perete, cu o asemenea forță, încât tencuiala crăpă până sus, la tavan. La

capătul coridorului lucea o lumină palidă, difuză. Dexter încercă să-l tragă înapoi pe neamț, dar n-avea suficient spațiu ca să poată face o pârghie. Neamțul era uriaș, ca un atlet de performanță și lupta să-și apere viața. Își balansă un braț, greu ca o crupă de cal, execută un arc scurt în aer, sfârșindu-l în obrazul lui Dexter. Dexter căzu. Sângele îi țâșni pe nas pe podea, în timp ce se lupta să respire. Hood încercă să ajungă la cuțit, dar brațul îi era răsucit și imobilizat la perete. Godwin trecu la atac. Lovind de trei-patru ori cu furie, luptând cu disperare. Soldatul german își scoase propriul său cuțit și încercă să-l doboare pe Max Hood. Godwin ridică Coltul 45 spre fața neamțului, roșie și contorsionată de efort, de furie și de frică, cu ochii ieșiți din orbite, cu nasul roșu ca al unui clovn și apăsă pe trăgaci. Fața se împrăștie în mici fărâme. O explozie de sânge, de oase și de creier păru să plutească asemeni unui nor. Prin el se cernea stins, lumina din capătul culoarului. Corpul omului, mort în picioare, se aplecă pe spate și căzu. Acum blocase coridorul.

Hood îl ocoli și-și îndemnă restul oamenilor să intre înăuntru. Mâna lui stângă, cea care-i fusese imobilizată la perete, îi atârna, nefiresc de moale. Pardoseala era din piatră și devenise alunecoasă din pricina sângelui. Grupul inundă coridorul: Dexter, Smythe-Haven, Helbrook, Steele, Cox, Hood și Godwin. Erau cam prea mulți. La capătul îndepărtat al coridorului, acolo unde era lumină, câteva scări de piatră duceau sus, la etaj. Pe coridorul pe care stăteau ei, se aflau mai multe uși, toate încuiate. Hood îi făcu semn lui Godwin să-l urmeze spre scara din capăt. Restul băieților care umpleau coridorul, se uitau la Hood, așteptând instrucțiuni. Clădirea revenise la încremenirea ei dinainte. În liniștea aceasta nu se auzea decât respirația șuierătoare a lui Dexter, prin nasul rupt. Așteptară cu sufletul la gură, cu ochii strălucitori și neliniștiți, să li se hotărească soarta. Ce se întâmpla? Hood se întoarse către Godwin.

– Nu-mi place blestemata asta de...

Afară răsunară explozii, nu departe de vilă. Era centrala electrică. Dar lumina de deasupra scărilor rămase aprinsă. Vila își avea propriul ei generator.

Hood se întoarse brusc, spre Godwin:

– Știau că trebuia să venim, bătrâne. Erau pregătiți să ne aștepte!

Toate ușile de pe coridor se deschiseră, ca la teatru și soldații tâșniră afară, cu puștile-n mână, cu gurile deschise, scoțând sunete guturale, ce se împrăștiau ca o ploaie de șrapnele. Ușa de la intrare era blocată. După vreo zece secunde de surpriză și năuceală la vederea germanilor, Max Hood spuse tare:

– Fac ceva pe treaba asta împuțită! și trase la întâmplare.

Un neamț căzu urlând și, din momentul acela, începu un adevărat infern. Pereții strâmți părură că se fac mici fărâme, din cauza împușcăturilor, a strigătelor, a gemetelor. O adevărată nebunie de zgomote, de ghionturi, de îmbrânceli, lucru la care Godwin nu s-ar fi gândit niciodată. Cox se sprijinea de spatele lui și-i simți trupul zvâcnind când apăsă pe tragaciul mitralierei. Godwin văzu gloanțele căzând în spinarea lui Cox, ca niște degete care-i agățau firele pulovărului de culoare închisă, în timp ce pătrudeau în el, fără a-și greși ținta. Cox căzu pe spate, mort. Hood împinse într-o parte trupul neînsuflețit și-și descărcă arma în pieptul unui neamț. Gloanțele despicau pereții în fâșii și praful tencuielii umplea spațiul îngust ca un gaz otrăvitor. Godwin simți o durere ascuțită, privi în jos și văzu o unghie care ieșea din tencuiala ruptă, sfâșiindu-i gamba. Apoi fu izbit de pardoseală, simți o altă durere, ca un fier înroșit în foc, arzându-l în partea dreaptă, sub braț. Își întoarse capul, care atingea aproape prima treaptă a scării. Încercă să respire fără să inhaleze praful de tencuială. Știa că era gata să-și dea duhul. Undeva, în profunzimea creierului său, simțea că sosise timpul, că într-un minut sau două se va termina totul. Nu se frământa, pentru că nu mai înregistra lucrurile în mod normal. Acestea nu erau gânduri. Erau, pur și simplu, niște lucruri pe care le știa. Viața i se sfârșise. Brațul îl durea. Omorâse un om. Hood trăgea cu automatul său. În curând zgomotul va amuți. Foarte curând, nu se va mai chinui să respire. Clipea din cauza prafului. Din dreptul scării, de pe trepte, se auzi cum coboară spre ei zgomotul făcut de niște cizme grele. De unde se afla, vedea bine cizmele și treptele de piatră. Cizme cu ținte, specific teutone. Restul personajului apăru și el, în lumina slabă: genunchii, coapsele greoaie, o mână pe lângă corp. Mâna ținea una din acele grenade cu mâner lung. Nu mai era nimic de făcut decât să-l ucizi. Godwin ridică Coltul 45 și trase două

focuri. Reculul îi provocă o durere arzătoare în partea laterală a corpului. Primul glonte lovi omul între picioare, al doilea în piept. Căzu pe spate, pe trepte. Grenada căzu, lângă Godwin. El n-avea nici o idee cum funcționau blestămățiile acelea. Apucă mânerul grenadei și o aruncă în sus, pe scări. În fața ochilor îi apărură mai multe picioare și cizme. La vederea grenadei care zbura în sus, spre ei, s-au întors din drum, urcând înapoi, dar scara era îngustă și cei din spate nu înțelegeau ce naiba făceau cei din față și iarăși se repetă scena cu polițiștii lui Keystone. Era amuzant să-i privești. Grenada explodă, trimițând în jos o cascadă masivă de tencuială, făcând o gaură mare în peretele din spate. În spațiul închis, detunătura răsună asurzitor. Godwin simți arsura și ploaia de bucățele de tencuială acoperindu-i fața. Apoi ploaia adevărată, trimițându-și rafalele prin gaura din zid.

Se ridică și încercă să-și dea seama ce se petrecea în cei treisprezece metri de coridor care se transformaseră într-o grămadă enormă de trupuri, cuțite care străluceau, automate care trăgeau, pumni care pisau. Lupta era acum corp la corp. Îl văzu pe Hood în fața lui, scoțându-și pumnalul din pieptul unui om. Mârâielile și gemetele răsunau ca într-o cușcă din grădina zoologică. Hood se întoarse brusc, ridică automatul și trase în becul de deasupra capului lui Godwin.

Godwin simți greutatea trupurilor și mirosul de sudoare, de sânge, de praf de tencuială și acel miros acrișor, cu totul deosebit, al prafului de pușcă. Își croi drum de-a lungul peretelui, cățărându-se pe trupurile îngrămădite pe pardoseală. Cine erau aceștia? Prieteni sau inamici? Era imposibil să știi ce se petrecea, în întuneric. Auzi afară focuri de mitralieră venind din spatele casei, apoi strigăte. Căzu în genunchi și începu să se târască printre picioare și cizme. Se aprinse o lanternă, apoi alta, măturând coridorul, ca niște reflectoare care caută bombardiere pe cerul nopții. Tirul automatelor începu din nou, rafale scurte, focuri izolate. Un corp alunecă pe jos, în fața lui, printre cizmele grele. Un glonte găurise gâtul omului și-i zdrobise maxilarul, iar ochii îi clipeau des. Dantura falsă ieșise pe jumătate din ceea ce mai rămăsese din gură. Era Smythe-Haven. Godwin se târî spre trup, știind foarte bine că era prea târziu ca să-l mai ajute. Simți degetele lui Smythe-Haven agățându-se de

picioarele lui, dar bietul om era pe moarte, sângele i se scurgea în valuri din gâtul găurit.

Mai avea aproape zece metri până la ușa de la intrare. Continua să se târască în patru labe, iar palmele îi alunecau în bălțile de sânge de pe pardoseală. Muchiile tencuielii căzute îi deschidea noi răni în palmele care deveniseră carne vie. I se părea că se afla în acel coridor de o viață întreagă, dar știa că trecuseră numai două, poate trei minute de când Alf Dexter se izbise în ușă și ei intraseră pregătiți pentru declanșarea acestui coșmar și pentru uciderea lui Rommel. Câți dintre ei muriseră, oare? Îi văzu pe Cox și pe Smythe-Haven murind chiar sub ochii lui. Îl pescuise pe Cox din mare și-l adusese să moară în acest coridor, în care zgomotul exploziilor era asurzitor. Își pierduse răsuflarea dar ușa de la intrare nu mai putea fi departe.

Pe neașteptate, se auzi o explozie în față. Flăcările străluciră în noaptea furtunoasă de afară. Una dintre mașinile aflate în parcaj explodase, colorând întunericul în portocaliu și roșu. Trebuia să fie Bert Penrose și băieții de la centrala electrică. Ușa de la intrare trosni. Germanii erau năuciți și unii dintre ei încercau să iasă afară. Godwin rămase pe loc, încremenit, simți cizme strivindu-i spatele, înfingându-i-se în rinichi. Lângă mașinile de afară văzu mai multe fețe. Buni băieții, gândi el. Afrika Korps păreau să fie răspândiți peste tot, în formații puternice. Băieții din comando deschiseră focul cu automatele când germanii tâșniră afară, pe ușă, fugind către poartă. Nu apucară să ajungă acolo, căzând pe trepte sau pe pietrișul aleii. O altă explozie, o altă mașină înghițită de flăcări. Bucățele aprinse din caroseria distrusă zburau în întunericul nopții, împrăștiind scântei, ca la serbarea de 4 Iulie.

Godwin simți împunsătura unei baionete în spinare, rămase nemișcat, auzi mormăieli în germană și văzu fascicolul unei lanterne luminându-i obrazul. Se forță să nu deschidă ochii. Cineva îl împinse cu cizma. Rămase țeapăn, de parcă ar fi fost neînsuflețit. Omul se îndepărtă. Godwin se ridică pe coate și-i trase două focuri în spate.

Coridorul era tăcut, luptele se mutaseră afară unde incendiul provocat de mașinile care ardeau, devenise violent. Zgomotele armelor și răpăiturile gloanțelor erau punctate de țipete. Godwin simți o mână pe

umăr. Se gândise că era, poate, singurul supraviețuitor din coridorul întunecat.

Max Hood spuse:

– Nu ți-ai pierdut instinctul de a ucide. Un lucru al dracului de bun și ăsta. Ai făcut treabă bună. Grenada de pe scări ți-a dat superioritate absolută la scor.

– Ieșim de aici?

Gura îi era atât de uscată, încât abia putu să articuleze.

– Pentru moment, pare cam hazardat, nu-i așa? Am pierdut un număr considerabil dintre ai noștri. Dexter și Qualley sunt morți, acolo.

– Cox și Smythe-Haven de asemenea.

– Mi-e teamă că Holbrook își va pierde un braț.

O figură omenească prin infernul pereților căzuți și al trupurilor ce zăceau peste tot. Era Lad Holbrook.

– Sunt rănit, domnule.

Îi vorbea lui Hood cu o voce monotonă. Urmările șocului se făceau simțite.

– Rommel a fost găsit?

– Uită-l pe Rommel, Lad, spuse Hood cu blândețe.

– Am aruncat o privire acolo, prin ușă. Au deschis jaluzelele și au instalat o mitralieră grea, ca să „mănture" parcul. Propun să-i scoatem afară pe ticăloși cu grenade. N-am nevoie decât de un braț ca să-i arunc...

– Ești invitatul meu, spuse Hood, la fel de blând.

A treia mașină sări în aer, în parcaj.

– Știu că Penrose se distrează bine.

Hood se întoarse, ca să-l supravegheze pe Holbrook care se târa în întunericul îmbibat de praf și fum, cu brațul atârnându-i jalnic.

Holbrook se așeză în genunchi lângă ușa care dădea într-una din camerele din față. Făcu un efort să se ridice în picioare și reuși să desprindă două grenade din centură. Îl deranja rău brațul schilodit. Godwin făcu o mișcare pentru a se târî înapoi să-l ajute, dar Hood îi puse mâna pe umăr, oprindu-l:

– Lasă-l, spuse, dorește să dispară fără martori.

Holbrook trase siguranțele grenadelor, izbi ușa care se deschise larg și aruncă grenadele în cameră. Se auzi un zgomot ca de încăierare, picioare care tropăiau, strigăte încărcate de panică. Holbrook se răsuci ca să se întoarcă spre coridor. Prin perete răsună răpăitul unei mitraliere grele și el fu ridicat de suflu, izbit de zid și proiectat, prin ușa deschisă, pe peretele opus. Grenadele explodară, sfărâmând fațada vilei din partea aceea și transformând zidul coridorului într-o gramadă de moloz. În timp ce zidul se dărâma, Godwin și Hood ieșeau pe ușa din față, către poartă, apoi coborâră treptele, până la alee. În gurile căscate unde fuseseră, până mai înainte, gratiile și ferestrele, pe partea casei care dădea spre mașinile în flăcări, atârnau două trupuri omenești. Mașinile erau încinse până la roșu, iar ploaia care cădea pe ele, făcea metalul să sfârâie puternic și să scoată fum. Godwin putea auzi aceste zgomote, printre împușcăturile care nu mai conteneau și strigătele puternice care împărțeau ordine.

Se ghemuiră lângă trepte, încercând să vadă ce se petrecea. Din mașinile incendiate, norii de abur se ridicau ca niște baloane. În lumina orbitoare a flăcărilor apăreau, din timp în timp, figuri omenești. De la fereastra aflată de partea cealaltă a porții, mitralierele vărsau limbi de flăcări. O mitralieră mare, ținută cu două mâini era montată pe pardoseală. Un om – Godwin avea motivele lui să creadă că era Bert Penrose, care își evoca probabil în gând casa, filmele lui preferate – țâșni din spatele uneia dintre mașinile în flăcări. Mitraliera cea mare deschise focul iar el se răsuci și căzu la pământ.

Orbitoare, ca o duzină de rachete fosforescente, lumina inundă curtea din față. Strălucea și lumina în jos, de pe acoperiș, argintie, ca reflectoarele dintr-o secvență de film. Cei din grupul de comando și soldații germani încremeniră pentru moment, clipind, orbiți de lumină. Mitraliera deschise focul din nou. Cyril Pinkham și Boyd Malvern fură prinși la loc deschis. Mitraliera montată la fereastră trase în plin, transformându-i, într-o clipă, în păpuși de cârpă care zvâcneau, se răsuceau, în timp ce umbrelele lor lungi dansau spasmodic. Apoi se întinseră la pământ, țepeni.

Jones se ridică din spatele uneia dintre mașinile în flăcări, care oferea singura acoperire. Avea automatul pregătit și începu să tragă în

luminile de pe acoperiș. Un neamț lungit la pământ trase în el cu o pușcă. Căzu în scoica încinsă a caroseriei arzătoare, împrăștiind pe cer o ploaie de scântei, care deveniră mult mai vizibile pentru că ambele reflectoare de pe acoperiș se stinseră.

Steele stătea în genunchi lângă Hood, iar Godwin de cealaltă parte. În întuneric, deveniră, pentru moment, invizibili. Steele șopti:

– Numai noi am mai rămas, domnule. Am fost lovit în picioare, domnule. Nu pot fugi. Nu mai sunt în stare, domnule. Îmi pare rău.

– S-ar putea să nu ne descopere timp de un minut, două. Trebuie să punem mâna pe a doua mitralieră. Hood arătă cu capul către țeava care ieșea printre barele de fier.

– Lăsați-mă să fac puțin zgomot, spuse Steele. Puțină diversiune, cum s-ar zice. Voi, băieți, faceți treaba cealaltă. S-ar putea chiar să luăm cu noi cât de mulți putem, nu-i așa, domnule? Și domnule...

– Steele?

– Am să vă văd încununat de glorie, domnule.

– Abia aștept, bătrâne, spuse Hood.

Steele se strecură în întuneric, cu spatele spre poartă.

– Minunați oameni, șopti Hood, toți fără deosebire. Eroi, fiecare afurisit dintre ei, un erou.

Se întoarse spre Godwin.

– Stai lângă mine. E foarte posibil să se fi dus la moarte ca să ne salveze nouă viețile. Îți pasă, Rodger? Îți pasă dacă vei părăsi, vreodată, viața asta?

– Nu prea mult, Max.

– Ciudat, nu-i așa? Oamenilor nu le prea place să se despartă de semenii lor. Problema e că mie nu-mi pasă deloc dacă trăiesc sau mor. Asta e o moarte frumoasă, nu-i așa? Pentru rege, pentru țară și așa mai departe. Un singur lucru, totuși. Chinurile.

– Ce-i asta? întrebă Godwin.

Îi auzi pe nemți ridicându-se de pe pietriș. Centurile și armele lor scoteau micile sunete obișnuite.

– Știau că sosim.

– Dar e imposibil. Cum...

– Undeva e un spion, bătrâne. Nu-ți dai seama? Așa se întâmplă întotdeauna când își bagă coada blestemații ăștia de spioni. Oamenii buni sunt cei care se duc întotdeauna să moară. Dar nu e treaba noastră, nu-i așa? Cel puțin, nu pentru moment.

Godwin îl simți pe Hood punându-i o grenadă în mână.

Metalul continua să șuiere în ploaie. Un om gemu de durere. Soldații înaintau pe pietriș, tot mai aproape, venind să inspecteze casa. Din când în când, se opreau lângă trupurile semănate peste tot. Flăcările dansau deasupra mașinilor. Soldații își strigau ceva unul altuia, împingeau câte un trup cu piciorul. Răsună o bubuitură puternică, un fel de lovitură de grație. Și ploaia continua să cadă în rafale.

Era un grup de vreo cincisprezece-douăzeci de soldați, care se mișcau încet.

Vocea lui Steele se auzi tare și clar:

– Aici, băieți! Nemți blestemați și împuțiți!

Și într-o succesiune rapidă, trei grenade aterizară și explodară printre nemți. Totul începea de la capăt. Nemții fură trântiți la pământ de suflul exploziei, năuciți, apoi răspunseră, trăgând focuri, la auzul vocii.

Hood se ghemui, fugind repede după colțul porții. Godwin îl urmă, rezemându-se de perete, până când se opri lângă fereastră. Hood arătă către fereastră cu capul și trase siguranța unei grenade. Godwin făcu același lucru cu grenada lui.

Hood număra tic-tac-urile, apoi intră sub fereastră și aruncă grenada printre gratii. Grenada lui Godwin se lovi de o bară de fier, dar căzu totuși înauntru, în cameră. Exploziile care urmară imediat, umplură aerul cu bucățele de zid și de carne omenească. Hood fugi către perdeaua de chiparoși. Godwin se desprinse și el, ferindu-se în lături și bălăbănindu-se pe picioare.

Aproape că făcuseră treaba. Mai erau oamenii de pe acoperiș. Erau trăgători de elită, antrenați să tragă în ținte răzlețe. Împușcăturile răsunau ca niște pocnitori.

Hood mârâi și se aplecă în față ca și cum s-ar fi poticnit.

Avea Coltul la îndemână dar nu putea face nimic cu el. N-avea rost să răspundă cu foc. Gloanțele despicau noroiul.

– Piciorul, spuse Hood.

Se întinse pe marginea noroioasă a ceea ce fusese cândva iarbă. Trupul îi zvâcni, ca şi cum ar fi fost lovit din nou. Glonţul îi sfâşie partea de jos a pulovărului gros.

– Fir-ar să fie, oftă el. Pistolul îi tremura în mână. Întotdeauna am ştiut că se va întâmpla. Mai curând sau mai târziu. Tuşi.

– Max...

Godwin îngenunche lângă el. Nu mai avea rost, dar nu-l putea părăsi. Nu-l putea ridica din noroi. Nu l-ar fi putut căra prea departe ca să-l poată salva.

Alunecă în jos, simţi ceva ca un baros lovindu-i umărul şi se răsturnă pe spate. Ştia că fusese lovit. Pentru o fracţiune de secundă zări chipul Cillei, apoi imaginea pieri.

– Împuţită treabă, gâfâi Hood, cu răsuflarea întretăiată. Ne... aşteptau... Vino mai aproape, Rodger... Vreau să...

Godwin strânse din dinţi de durere şi se împinse înainte. Nu-şi mai simţea deloc umărul. Acum îl durea tot corpul. Începu să-l târască pe Max Hood către linia copacilor. Se uită în jos, la Max.

Max Hood zâmbea.

– Nu-i o moarte urâtă, totuşi... Ridică mâna.

Godwin zări un fulger şi ştiu că venea spre el, că era înghiţit de acea lumină...

9

Londra.

Cilla Hood își petrecea seara acasă în timp ce regizorul ei conducea o repetiție tehnică cu *Hainele cernite ale văduvei*. Cinase cu Chloe în bucătăria caldă și frumos mirositoare, unde doica se învârtea de colo-colo. Apoi se îngrămădiră într-un fotoliu încăpător, în fața căminului, în bibliotecă, numai ele două și Cilla îi citise fetiței din Beatrix Potter. Fetița chicotise privind ilustrațiile, în timp ce asculta și comenta din când în când, cu voce tare, mai mult prin interjecții. Apoi flecăriră un pic, până când Chloe începu să caște și se pregăti de culcare.

Acum Cilla se lăfăia în baia fierbinte, gândindu-se la lista de telefoane pe care doica le notase pentru ea, pe parcursul zilei. Stefan Lieberman, Homer Teasdale, Patricia Smith... cine naiba era Patricia Smith? Îi suna, oare, numele, ca glasul stins al unui clopoțel? Da, îl mai auzise undeva, dar acum nu-i spunea nimic, ca și numărul ei de telefon, de altfel. Când sună la Teasdale, nu răspunse nimeni. Iar Stefan putea aștepta. Îl va vedea mâine, la repetiție. Mai curând sau mai târziu, trebuia s-o sune pe Patricia Smith, dar s-ar fi simțit mai bine dacă și-ar fi putut aminti ce era cu numele acesta...

Sudoarea îi picura din belșug în baia fierbinte. Și-o șterse de pe buza superioară. Părul i se lipise de fruntea transpirată. Genele i se împreunară, aproape să se închidă. Ce-ar putea să vrea Homer? Îi era teamă să spere că ar putea fi vreo veste de la Rodger. Dar din ce altă cauză ar fi putut-o suna? În ultimile trei săptămâni nu mâncase ca lumea, nu dormise ca lumea, nu fusese în stare să se concentreze nici o clipă, de atunci de când vorbise ultima oară cu Homer, în seara când telefonase,

sperând că o mai prinde înainte de a se băga în pat, sperând că s-ar fi putut opri la ea pentru o clipă. Se arătase cam stângaci și timid, temându-se să n-o deranjeze, dar, într-adevăr, era ceva urgent, cu toate că n-avea nici o idee de ce era atâta grabă, dar înțelegi, avea o scrisoare trimisă de un mesager, din partea lui Rodger Godwin... Godwin, înțelegi, dorise ca el să-i spună doamnei Hood personal și deoarece nu va mai putea comunica timp de câteva săptămâni... În timp ce el se tot bâlbâia, ea îl îndemnă să ia un păhărel. Ce Dumnezeu se petrece, Homer? Voise ea să afle.

Era prima oară că auzise despre asta:

– Rodger a plecat într-o misiune specială și a dorit să-ți dau de știre.

Trebuia să fi fost ceva ivit pe neașteptate, din moment ce nu-i suflase ei niciun cuvânt?

– Da, e vorba despre câteva săptămâni și mi-a spus că, în nici un caz, să nu-ți faci griji...

– Dar unde e? întrebă ea. Trebuie să-ți fi dat ceva detalii...

– Nu, chiar deloc. Sunt complet în afară și încerc să-i calmez pe patronii lui, ceea ce nu-i deloc o treabă de invidiat, îți mărturisesc.

– Cred că e ceva în legătură cu războiul, nu-i așa? Ceva periculos și secret...

– Să sperăm că nu e prea periculos, spuse Homer cu însuflețire.

– Mi-a povestit despre ideea aceea trăznită care îi venise, să plece într-o misiune de bombardare, numai pentru că alt găgăuță a făcut-o...

– Reynolds. Quentin Reynolds.

– Nu despre asta e vorba, nu-i așa? Nu despre o misiune de bombardare? Nu, nu poate fi, nu poate dura două săptămâni...

– Nu, nu poate fi asta.

Homer își terminase paharul și era nerăbdător să plece. Ea știa că era curios dar nu știa nimic despre relația ei cu Rodger. Îi mulțumise și nu mai auzise de el de atunci. Trecuseră trei săptămâni. Rodger depășise termenul cu o săptămână și ea suporta greu nesiguranța asta. Era obișnuită ca Max să nu-i dea nici o explicație în legătură cu absențele lui, dar asta era altceva. O misiune de bombardare... dura o zi și gata. Ce putea să dureze atât de mult? Ce s-ar fi putut întâmpla? Îl pierduse, oare? Zăcea, oare, în vreo groapă tristă? Când se gândea la acest lucru,

începea să tremure. Acum războiul o afecta așa cum nu se mai întâmplase, nici chiar în timpul Blitz-ului.

Ieșise din baie somnoroasă și stătea în bibliotecă în fața focului, când auzi o mașină care oprise în fața casei. De la fereastră, îl zări pe Homer Teasdale coborând din mașină. Îl aștepta cu ușa din față deschisă, în timp ce el urca scările.

– Homer, intră, spuse ea. Am încercat să te prind la telefon...

– Cilla, dragă, nu-mi place să pic pe neașteptate, în felul ăsta.

– Nu fii caraghios. Intră și încălzește-te puțin, în fața căminului. Ai vești de la Rodger? Spune-mi, pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplă?

– Nu, n-am vești.

Ea îi turnă un scotch și la auzul cuvântului *nu,* carafa lovi ușor buza paharului de cristal. Era ca și cum ar fi fost pe scenă. El spuse:

– Speram că poate tu ai vreo veste. Fir-ar să fie!

– Atunci cred că nu avem ce face altceva decât să așteptăm.

Nu mai era nimic de adăugat. El o întrebă cum mergea spectacolul și când tocmai se pregătea să-i răspundă, auzi pași în față și un ciocănit în ușă. Era Stefan Lieberman.

– Ah, dragă doamnă, un păhărel pentru un muribund! Sfântă Cilla, răsplata ta te așteaptă în ceruri! Ce naiba au repetițiile astea tehnice, de-i împing pe oameni să bea tărie? Te-am trezit? O, Doamne, am făcut o boacănă, am căzut pe capul tău...

– Stefan, încetează cu pălăvrăgeala. Nu mă culcasem. Homer Teasdale a picat chiar acum, la un păhărel. Vino, te rog, să stai cu noi.

Teasdale era în picioare, lângă focul din cămin.

– Ce mai faci, Lieberman? Vă deranjez cumva? Aveți de discutat ceva în legătură cu teatrul?

Lieberman îl liniști, dând din mâna cărnoasă, în semn de negare. Își scoase mănușile și fularul, alunecând afară din haina cu guler de blană.

– Absolut deloc. Nu eram așteptat. M-am gândit, pur și simplu, că aș putea apela la mila Cillei. Îmi făceam planul s-o plictisesc cu unele bârfe din lumea teatrului și cu o listă întreagă de plângeri.

Primi un pahar de scotch de la Cilla.

Ea se ghemui în capătul canapelei adunându-și rochia de casă sub picioare.

– Homer e îngrijorat din pricina lui Rodger Godwin.

Ochii lui Lieberman se lărgiră.

– I s-a întâmplat ceva? La BBC se spune că are o sarcină de rezolvat, ceea ce sună ca și cum n-ar putea însemna nimic. Unde este?

Plimbă o privire întrebătoare de la Cilla la persoana uriașă și mototolită a lui Homer.

Teasdale privi încruntat în paharul său.

– A plecat acum trei săptămâni, spunând că se va întoarce în două... Vreo aventură militară. N-a vrut să-mi spună. Nici un cuvânt. Mă întorc peste două săptămâni, asta e tot ce mi-a spus. Am tot încercat să-i calmez pe băieții de la rețea. Se transformă într-o adevărată slujbă zilnică, îmi ocupă toată ziua.

Cilla spuse:

– Nici de la Max n-am nici o veste. Trebuie să fi plecat amândoi cam în același timp...

Lieberman spuse:

– Stai puțin, draga mea. Sunt împreună?

Cilla ridică din umeri.

– Nici asta nu știu. În orice caz, sunt obișnuită cu Max care lipsește pe perioade mai lungi. Încercă să nu-și arate neliniștea în legătură cu Rodger.

– Mă tem că în cazul lui Rodger, situația este mai îngrijorătoare. E un civil dat naibii.

Lieberman scoase din adâncul pieptului una dintre acele chicoteli supărătoare.

– În vreme de război, nu există civili. Crede-mă, eu știu.

Teasdale spuse:

– Ai trecut prin momente grele, nu-i așa?

– Eu? Nu, nu, am scăpat... sau, mai degrabă, n-am fost acolo – e vorba de familia mea. Toate rudele. Bărbați, femei, copii. Naziștii nu fac deosebire de vârstă sau sex. Nu, pentru mine a fost foarte ușor...

– Stefan, știi că nu e adevărat. A fost supus la interogatorii, Homer...

– Cilla încearcă să mă scoată un erou. Au vrut să scriu niște aberații pentru ei. Le-am spus da, fir-ar să fie, voi face tot ce vor. Trebuia să mă duc în Italia, să lucrez la un libret pentru o operă. Acasă lucrurile mergeau foarte prost și compozitorul cu care lucram eu, un nobil italian foarte curajos, m-a scos din țară și m-am dus la Lisabona. Nu m-am mai putut întoarce niciodată. Numele meu figura pe lista lor, înțelegeți.

– În ce iad am putut să transformăm lumea!

Teasdale își terminase paharul și spuse că trebuia să plece. Dar conversația trena și Cilla își privi ceasul. Lieberman căscă și spuse că va vorbi cu ea mâine la repetiție. În cele din urmă, bărbații plecară împreună și ea rămase, din nou singură.

Duse paharele și scrumierele la bucătărie, stinse luminile și urcă scara. Se opri la capătul coridorului și o auzi pe doică sforăind ușor în camera ei. Intră s-o privească pe Chloe care se întorsese cu fundul în sus și dormea în patru labe, înconjurată de menajeria ei de animale preferate.

Așa cum făcea în fiecare noapte, se întinse pe pat, ascultând șuieratul vântului în cămin și privind lumina lunii filtrată de crengile copacilor. Rodger, nebunul meu drag, de ce ai făcut lucrul ăsta îngrozitor de stupid? Mai ești, oare, în viață? Sau ești mort, pe undeva, iar eu nici măcar nu știu... Lacrimi fierbinți îi scăldau perna. De ce să le mai șteargă? Ce importanță mai avea? Te rog, vorbește-mi, Rodger, spune-mi că trăiești... Trupul i se încordă și se cutremură de suspine, până când nu mai avu lacrimi să mai plângă. Își suflă nasul, se ridică din pat, se așeză la fereastră, privind peisajul familiar, strada, colțul scuarului. Război blestemat...

Rodger. Max.

Poate că amândoi au murit în războiul ăsta blestemat!

Cum va fi viața ei de acum încolo?

Fir-ar să fii, Rodger! Ce ai în căpățâna aia? Max e soldat, măcar are o scuză. Dar tu ce scuză ai avut, Rodger? Cum îndrăznești să hotărăști să te duci la moarte?

Plângea iarași, de furie și de frustrare.

Fără nici o legătură, numele și identitatea Patriciei Smith îi răsări în minte.

Era infirmiera căreia i-o încredințase pe micuța Dilys Allenby, cu un an în urmă, în noaptea când fusese bombardat localul lui Dogsbody.

Ce-ar fi putut să vrea de la ea?

Dar întrebarea îi ieși din minte și, în cele din urmă, adormi, cu dorul, cu dragostea și furia la adresa lui Rodger Godwin, care era ori mort ori în viață, cu amintirea verii petrecute la Paris, când el intrase în viața lor, a tuturor...

După o oră, auzi zgomot de pași pe scări. *Ah, fir-ar să fie...* Făcu un efort să se trezească la realitate.

Sperase că nu va veni, dar știuse că o va face. N-ar fi putut pierde el această ocazie. Poate că așa era mai bine. În felul acesta n-ar mai fi stat trează, cu neliniștile ei, cel puțin nu în cele mai întunecate ore ale nopții.

El stătea în ușă. Își drese glasul.

– *Liebling?* Ești trează?

– Desigur, sărmanul meu iubit. Grăbește-te, vino în pat, Stefan.

Va avea timp mai târziu să viseze la ce fusese cândva, demult, la Paris.

PARTEA A DOUA

Paris, vara anului 1927

10

Extras din prima formă, nepublicată, a romanului *Băiatul care poate părăsi Iowa* de Rodger Godwin,

Primul volum al *Trilogiei pariziene*, publicată de Boni şi Liveright, New York, 1930.

Clyde Rasmussen obişnuia să-mi spună că nu se ştia niciodată, că nu te puteai pronunţa niciodată. Pentru un om care se exprima cu greutate, avea obiceiul de a spune unele lucruri care-mi rămâneau întipărite în minte.

Clyde era cântăreţ la trompetă, nu filosof, cu toate acestea, cu cât înaintez în vârstă, cu atât părerile lui Clyde îmi par mai de bun simţ. Totuşi, era puţin probabil ca o lume recunoscătoare să-şi îndrepte vreodată atenţia asupra lui Clyde Rasmussen din Toledo, Ohio, ţinutul natal al lui *The Blade* şi al formaţiei Mudhens, mulţumindu-i pentru că a dat unele dintre marile replici. Cânta la trompetă ca arhanghelul Gabriel. Şi, faţă de mine, avea avans la Paris, aproape un deceniu.

Oricum, poate pentru că el era o ciudăţenie printre expatriaţii snobi şi sofisticaţi, Clodbuster Clyde, cum îi spunea Hemingway cu un umor aprobator, cunoştea aproape pe toată lumea, în Paris. Era înalt, roşcovan, subţiratec şi-ţi dădeai seama imediat că e american. Era ascuţit, osos, trăsături incomode printre cei pe care-i cunoştea, oameni care-l adoptaseră şi care erau, cu toţii, rotunjori, liniştiţi şi calculaţi. Poseda, cel mult, o vagă rămăşiţă de înţelegere a lucrurilor sofisticate. Creştetul capului îi părea întotdeauna încununat de flăcările unei proaspete explozii, din pricina părului ţepos şi roşu care-i începea deasupra urechilor,

ele însele înroşindu-se puternic la cea mai mică provocare. Nu, nu semăna deloc cu cei pe care-i cunoştea, cel puţin nu în aparenţă şi probabil că aceştia îl luau uşor în glumă, dar nu sunt foarte convins de asta. Oamenii păreau că-l îndrăgesc sincer. Poate din pricina felului cum cânta la trompetă. Asta era ceea ce-i tot aducea la clubul de pe Malul Stâng. Era tot ce sperau ei să găsească într-un american, un soi de desen animat perfect. Se născuse chiar pe 4 februarie, în aceeaşi zi cu Charles Lindbergh, dar cu câţiva ani mai devreme.

Dacă nu l-aş fi cunoscut pe Swaine şi dacă Swaine n-ar fi fost uşor nebun, nu l-aş fi întâlnit niciodată pe Clyde, lucru care te duce la concluzia că, aşa cum ar fi spus Clyde, nu se ştie niciodată.

Pe vremea aceea, aveam douăzeci şi doi de ani şi venisem la Paris pentru că un prieten de-al meu de la Harvard mă asigurase că tatăl lui avea cunoştinţe şi relaţii care îmi puteau asigura o primire călduroasă la Paris *Herald*. Aşa cum am constatat după aceea, tatăl prietenului meu era înclinat să exagereze. „Relaţiile" lui se reduceau la faptul că se ducea zilnic să cumpere ziarul din acelaşi loc al Parisului. Fiul fusese prea încrezător iar eu, un naiv de nelecuit. Primirea care mi s-a făcut a fost prea puţin călduroasă şi bineînţeles, nu exista nici o slujbă care să mă aştepte pe mine. Dar am perseverat, vânam câte o treabă pe aici, pe-acolo, în pauza lor de prânz sau când păräseau birourile ziarului pentru vreun păhărel, după-amiaza târziu. Le ofeream cu generozitate copii ale lucrărilor mele de la colegiu, fugeam de colo până colo, dorind să le fac cinste cu băutură, numai pentru a avea şansa să flecăresc cu ei, să demarez vânzarea lucrărilor.

După câteva săptămâni de astfel de naivităţi, timp în care banii mi se împuţinaseră alarmant, iar starea de spirit era în pragul prăbuşirii, insistenţele mele cinstite şi din ce în ce mai disperate, au produs o minune. A fost ca o creangă pe care norocul ţi-o scoate în cale, pe o apă vijelioasă. Ea m-a ţinut la suprafaţă, m-a salvat de la ceea ce ar fi putut deveni un alt soi de viaţă pentru mine. Un scriitor fugise cu o dansatoare de la *Folies Bergères*, lăsând un post liber în echipa de la *Herald's*. Vestea mi-a fost dată de un redactor binevoitor dar ursuz de felul lui, care stătea la D"me, într-un scaun de răchită, delectându-se cu

un cocteil pe care i-l oferisem eu. Se numea Swaine. După ce îl trimise la plimbare pe mesagerul cu sufletul la gură, Swaine mă privi pe deasupra paharului, își aprinse o țigară și mă fixă, bărbătește, așa cum vezi în filme.

– Ei bine, Godwin, spuse el, într-un fel de mârâit de profesionist al presei, pe care, în mod sigur, se chinuise să și-l însușească, nu ți se pare că ocazia asta e însuși norocul care-ți bate la ușă?

– Așa mi se pare, domnule, am răspuns. Îmi tot răsuceam pălăria de pai în mâini, spunând o rugăciune în gând. Azi dimineață, la micul dejun, o rupsesem cu o fată cu care mă culcasem. Era doar o aventură minoră, trecătoare, niciunul dintre noi nu era implicat prea serios. Dar, practic, era mai mult decât atât, deoarece, în tot acest timp, locuisem la ea. O slujbă, un avans din partea lui Swaine, m-ar fi salvat pe moment.

– Dacă te angajez, nu mai vreau să-mi scrii tot soiul de flecuștețe de genul celor cu care te ocupai la Harvard, spuse el. Sunt sătul de așa ceva. Dacă faci o treabă, înțelegi... vreau să fie trăznet. Înțelegi ce vreau să spun, Godwin? Senzațional. Asta place cititorilor.

– Pot s-o fac, am spus eu. Chiar dacă sunt tânar, lumea spune că sunt foarte bun. Dar spune-mi, te rog, de ce rubrică se ocupa omul dumitale?

– De muzică, în special. Newman face restul rubricii culturale.

Îmi aruncă o privire furișă, alunecoasă.

– Te pricepi la muzică?

– Eu? La muzică? La orice fel de muzică. Îmi place muzica, întotdeauna mi-a plăcut, încă de când eram un...

– Un rahat, desigur. Asta se înțelege. Un rahat. Ține minte, Godwin, Merle Swaine îți spune că niciodată n-ai să faci mare brânză cu asta. Gândește-te bine, poate ceva fleacuri de ale tale de la Harvard îți sunt mai la îndemână. Uite, de exemplu, diseară...

Scotoci în buzunar după o bucățică de hârtie, acoperită cu mâzgăleli făcute cu un creion moale, negru...

– Un afurisit de balet. Un lucru pot să-ți spun: Merle Swaine nu-nghite baletul. Oamenii dau bani grei ca să vadă o adunătură de trăzniți țopăind. Pentru Merle Swaine e un lucru al naibii de ciudat. Oftă, nedumerit de ciudățenia minții omenești. Presupun că baletul te-aranjează de minune?

– Un unchi de-al meu e unul din acei trăzniți care țopăie-n draci...

Se aplecă peste măsuța care ne despărțea și-mi apucă mâna viguros.

– Ai într-adevăr simțul umorului, Godwin. Trebuie să-ți spun că-mi plac oamenii de cultură care au simțul umorului. Dar să nu mă înțelegi greșit... ocupă-te de balet și scrie ceva pentru „pești", ceva ce nu-mi pot eu imagina nici de-al naibii. Dacă eu pot înțelege aiureala asta de balet, atunci înseamnă că nu face nici o ceapă degerată. N-ai decât să râzi, băiete, dar asta e o regulă care n-a dat greș niciodată în cazul lui Merle B. Swaine.

Ar fi amuzant să descriu cum, în această manieră destul de neobișnuită, s-a născut un critic muzical. Oricum, nu chiar așa. După câte îmi aduc eu aminte, era vorba de baletul *Lacul lebedelor*, al cărui spectacol fusese și cu o seară înainte. Despărțindu-mă de Swaine, după ce l-am tapat de câțiva franci sub formă de împrumut și înainte de a-mi face intrarea în teatru, în noul meu rol de critic muzical, am reușit să găsesc două reviste care apăruseră, chiar în ziua aceea, în presa franceză. Le-am tradus cât am putut mai bine, subliniind cele mai importante observații critice și m-am oprit, pentru o jumătate de oră, într-un anticariat unde am găsit două volume ferfenițite, despre baletul rus. Am petrecut câteva ore, studiindu-le cu minuțiozitate. De fapt, pe vremea aceea, baletul era la începuturile sale. În timp ce stăteam în fața unei omlete într-o micuță cafenea încinsă și plină de fum, mi-am și terminat de scris articolul. Am asistat la spectacolul de balet. Era pentru prima oară. Și ca să fiu sigur că eram pe drumul cel bun, mă comparam mereu, în minte, cu exemplul clasic al acelui critic care falsificase un articol despre o piesă anulată din pricina incendiului izbucnit la teatru. Când spectacolul se sfârși, mi-am putut estima articolul ca fiind suficent de sofisticat și de criptic pentru a-i place lui Merle B. Swaine.

Eram conștient că acest lucru nu putea continua la infinit. După câteva zile am audiat, din nou, două simfonii de Schubert. Apoi am fost la operă. Incredibil! Eram un impostor. Nervii mei erau tociți. În orice moment puteam fi în pericol să mi se dea pașaportul, să fiu deportat sau Dumnezeu mai știa ce i-ar fi putut face autoritățile franceze unui fals critic muzical care, pe deasupra, se întâmpla să fie și american.

Cel mai important lucru în viața mea atunci era, să rămân în Paris, cu orice preț, dar a fi critic muzical era, pur și simplu, o situație limită. Era ca și cum aș fi încercat să-i conving pe oameni că pământul era plat.

Deprimat și pradă unei panici care creștea pe zi ce trecea și îmi strecura gheață în suflet, m-am pomenit stând pe o bancă în Grădinile Luxembourg, la o distanță respectabilă de locul unde se desfășurau divertismentele de seară. Cel de atunci părea că va reuni un grup de suflători și o mulțime de unguri. Combinația m-a izbit în mod deosebit, ca o prevestire de rău augur. În fața mea, bătrânii jucau popice și trăgeau cu sete din chiștoace de țigări cât unghia degetului mare. Beretele lor albastre și sacourile uzate din *tweed* mi s-au părut că reprezintă chintesența pariziană, ceva ciudat și înduioșător. Cerul se înnorase, devenise de un cenușiu palid și o briză ușoară agita vârfurile copacilor. Totul părea regizat cu mare grijă pentru a-mi spori melancolia.

Mă plimbasem prin grădini după un prânz împreună cu Swaine, pe care începusem să-l privesc mai puțin ca pe salvatorul meu și mai mult ca pe un individ ce-mi inocula o neliniște perfidă. Îmi pusese o mulțime de întrebări în legătură cu muzica. Printr-o paradoxală „răsucire" a personalității, începuse să vadă în mine un soi de mentor cultural, o persoană căreia – spunea el – îi putea pune întrebări fără să se simtă complet idiot. Singura mea speranță era să orientez discuția în special către cele câteva domenii pe care le păstorisem în ultimile săptămâni și, chiar dacă îmi arunca, uneori, câte o privire suspectă atunci când era evident că o „coteam" prea brusc, părea, totuși, să-mi ia în serios comentariile. Pe scurt, devenisem protagoniștii unei farse intelectuale de prost gust.

La cafea, în timp ce traficul se vântura asurzitor pe străduța îngustă iar păsărelele ciripeau fără griji în platanii de pe margine, el începu să bată toba mărunt, cu degetele-i butucănoase, pe tăblia mesei, ca și cum voia să mă facă atent. I-am fost recunoscător, în minte, că puteam lăsa baltă subiectul Djaghilev.

– Da, domnule Swaine?

– Jazz, spuse el.

– Ah, jazz! Da, jazz. Încercam să dau impresia că doar pronunțarea acestui cuvânt îmi și trezea în amintire o mulțime de ore fericite petrecute pe genunchii lui Armstrong, la bordelul din New Orleans. Cu o pornire conștientă spre autodistrugere, mă băgam tot mai adânc în rahat.

– King Oliver, am spus, dând din cap aprobator, plin de importanță că știam perfect despre ce vorbeam. Jelly Roll și formația lui Red Hot Peppers...

Prin enumerarea celor câteva nume, epuizasem, literalmente, tot ce știam despre subiectul în cauză.

– Chiar ai ascultat formația asta? La Chicago?

– În vacanțele de vară, când părăseam colegiul. Părinții mei aveau o locuință de vară lângă Chicago...

Asta era adevărat, cu toate că, pe atunci, tot ce ascultam ca muzică se reducea la orchestrele de muzică de dans ale câtorva cluburi din afara orașului. Priveam fetele în rochițele lor de vară, dădeam din cap spre Swaine și-l minteam mai departe.

– Ești bun, ești bun, mormăia el, privindu-mă ca un uliu lacom ce dă târcoale prăzii. Pe Dumnezeul meu, perioada de probă merge al dracului de bine. Newman a spus ceva despre cum o-ntorci tu din condei... a observat...

– Adevărat?

Newman, cel mai vechi din rubrica culturală, cu multă experiență și cunoștințe în domeniu, era omul de care mă temeam. Cred că mă „citea" de la prima privire.

– Da. A spus că ceea ce scrii tu e un rahat, de la cap la coadă.

– De la cap la coadă? Înțeleg.

– Nu, nu înțelegi deloc! Asta înseamnă că *e bine.* Criticii, oamenii de cultură întotdeauna îi urăsc pe alți oameni de cultură. Ascultă aici, la Merle Swaine!

Își îndesă degetele mari în buzunarele vestei și păru foarte încântat de sine.

– Nu, nu, tu ești omul meu, Godwin. Iar acum vei trece la jazz. Toate găurile alea de șoareci de pe Malul Stâng. Ia-le la rând pe toate.

Mă bătu zdravăn pe braț și-mi spuse să nu țin seama de Merle Swaine, dar pe riscul meu. Apoi am plecat.

Cu un sentiment tot mai apăsător că, pentru mine, sfârșitul lumii se apropia cu pași repezi, m-am oprit la librăria mea, am pescuit un volum care promitea să-mi reveleze misterele jazz-ului și am găsit și câteva discuri ale lui Armstrong, importate din America. Acum trebuia să găsesc pe cineva cu un gramofon. Și așa se face că m-am pomenit pe banca unde m-am așezat să-i privesc pe bătrânii care jucau popice în parc.

La un moment dat, o umbră lungă se desluși pe alee și se opri deasupra mea. M-am smuls din nefericita mea visare despre jazz, despre Swaine, despre miriapodul pe care-l găsisem la mine-n pat azi-dimineață – pentru că mă mutasem într-un hotel ieftin cu o vedere fermecătoare către o conductă de scurgere și cu zgomotul apei din canalul colector – și am privit în sus, ca să descopăr imaginea perfectă a unui mocofan. M-a luat prin surprindere, amintindu-mi de personajul din desene animate căruia îi creștea întotdeauna fân în păr și purta pantaloni prea scurți ce-i scoteau la vedere pantofii cu vârfurile îndoite în sus și gleznele păroase. Individul ăsta care se contura în fața mea, nu arăta chiar ca personajul din desenele animate, descoperit într-o serie de cărticele pornografice comice. Mai degrabă întrunea, suficient de bine, caracteristicile esențiale care-ți evocau imaginea ideală a bădăranului.

– Pari a fi american, spuse afabil. Te deranjez dacă iau loc?

Se așeză la capătul celălalt al băncii.

– Un american pe care-l frământă ceva...

Faptul că lumea mă recunoștea atât de ușor ca fiind american, mă irita foarte tare.

– Sper că nu ești vreunul dintre idioții aceia care hoinăresc pe poduri, întrerupându-i și plictisindu-i pe potențialii sinucigași?

– Nici vorbă, răspunse, zâmbind liniștit. Sunt unul dintre acei idioți care suflă în trompetă ca să-și asigure pâinea... trompetă, corn, vreun pian micuț, pus într-un colț.

Își încrucișă picioarele lungi și subțiri ca de păianjen și apucă teancul de discuri de pe bancă.

– Uită-te la astea. Firește că mi-au atras atenția. Mi-am zis că un american la Paris, cu un teanc de plăci de gramofon după el, e o persoană pe care ar trebui s-o cunosc.

Privi etichetele, dădu din cap, rânji larg, dând la iveală niște dinți care nu știu cum erau așezați, dar nu se prea întâlneau unul cu altul. Zâmbetul lui arăta ca un știulete jegărit, dar dinții erau foarte albi.

– Clyde Rasmussen, se recomandă el.

Întinse mâna care ieși mult prea lungă, din mâneca hainei sale ecosez. Haina nu arăta tocmai cum trebuie și nici cămașa în dungi maro cu alb. La fel pantalonii, prea șifonați ca să fie numai un capriciu artistic întâmplător. Pantofii maro scâlciați erau deformați în dreptul degetelor mari, loc unde pielea se jupuia vizibil. Totuși, personajul nu arăta nevoiaș sau decăzut. Poate că nici nu-i păsa cum arăta. Împreună, trebuie să fi alcătuit o pereche foarte ciudată, eu în haina mea neagră, franțuzească, arătând ca un novice la o firmă bancară și Clyde arătând așa cum era el în realitate – Clyde.

– Rodger Godwin, am spus eu și ne-am strâns mâinile.

Într-un sfert de oră, aflasem esențialul unul despre celălalt. El era ușor mai bătrân decât secolul în care trăiam, venise în Franța ca infanterist în Corpul Expediționar American și fusese surprins de impresia pe care i-o făcuse țara și poporul francez. Întors în Statele Unite și lăsat la vatră, rătăcise de la o orchestră la alta, și petrecuse o vreme în Midwest, învățând să descifreze genul de muzică pe care simțea că-l are în el. Așa a pus el problema, ca și cum muzica exista deja, undeva, în el. Trebuia s-o treci prin labirintul artei și al tehnicii, până când învățai cum s-o scoți la lumină.

– La fel stau lucrurile și cu scriitorii, spuse el, cu un ciudat amestec de lene, în mișcarea prin care se întinse pe spătarul băncii și de entuziasm, pe care-l puteai vedea sclipindu-i în ochi și-l puteai auzi colorându-i glasul. Există ceva care a căpătat un contur clar, în interiorul tău, dar tu nu-ți dai seama ce este, n-ai trăit îndeajuns ca să afli cheia ce descuie această ușă. Am cunoscut tipi îmbrăcați în trenciuri, care pretindeau că sunt scriitori, poeți sau mai știu eu ce, dar războiul a topit în ei acel talent, felul de a privi lucrurile și drace, făcea să-i vezi... dar, desigur, cei mai mulți dintre ei au murit. Dar nu chiar toți. Parisul e

împânzit de cei care n-au pierit, de scriitorii buni dar și de cei de doi bani. Ăștia din urmă par să se simtă destul de prost că nu s-au dus pe apa sâmbetei.

Se bătu în piept.

– Aici este, dar, cu toate astea, n-ai nici o garanție că vei găsi ceva aici, s-ar putea, foarte bine, să fie și gol... Râse scurt. Nu se știe niciodată.

Zâmbi cu dinții lui rari, puțin încurcat.

– Fapt este că nu știi nimic despre muzică. Și chiar mai puțin, despre jazz.

Am aprobat din cap, privindu-l cum atingea discurile groase cu vârfurile late ale degetelor, aproape cu dragoste.

– Louis Armstrong e un început bun. Nu văd nici un motiv pentru care să nu-ți putem face, foarte repede, o educație în sensul ăsta. Nu știi niciodată, s-ar putea să te simți, în domeniul ăsta, ca o rață pe... Ascultă, intri în joc, Godwin? Poate iese ceva?

Își înclinase ușor capul. Părul i-o luase razna, dar ochii lui nu glumeau deloc. Aveau un aer întrebător, mă măsurau atent. Aveam să fim, elev și profesor?

– Desigur, Clyde, am răspuns. Intru în joc, dar sper să ai răbdare cu mine.

– Acum vorbești ca o fecioară din Dubuque.

În timp ce ne îndreptam spre locuința lui, începu „lecțiile" cu mine.

– Ce știi despre jazz?

Scoase din buzunar un corn uscat, rupse o bucată și începu să mestece, apoi mi-l dădu mie. Am scuturat discret o scamă din buzunarul lui, agățată de corn și am rupt și eu un colț. Își strecură bucățica rămasă, în buzunar.

– Nimic, am răspuns eu. Paul Whiteman...

– Jean Goldkette?

Am clătinat din cap.

– Frank Trumbauer? Mezz Mezzrow?

– Îmi pare rău.

– Dar despre Bix trebuie să fi auzit.

– Ce?

– Bix Beiderbecke. Presupun că ai auzit de Bix Berderbecke.

– Nu presupune nimic, Clyde.

Stăteam sub castani și simțeam cum vântul devine tot mai rece, pe măsură ce cerul se întuneca și norii purpurii se îngrămădeau deasupra colinei Montmartre. Mestecam cu râvnă pâinea uscată, aproape mucegăită.

– Ai dus o viață cam izolată, cavalere. Mă gândeam că, acolo la Harvard, lumea e mai... *au courant.* Zâmbi pronunțând expresia franceză. Pentru început, spuse el, reluându-și plimbarea, oprindu-se să cumpere castane de la un vânzător ambulant, apoi rostogolind o pietricică în fața lui, până când se sătură de acest joc, în ceea ce te privește, jazz-ul începe odată cu închiderea Storyville-ului din New Orleans, când muzicanții s-au mutat în nord, la Chicago...

– Ce înțelegi prin închiderea Storyville-ului?

– New Orleans a devenit un port important în timpul războiului, explică el cu răbdare și Secretarul de Război s-a interesat îndeaproape despre ceea ce se petrecea în Storyville, care e un cartier al New Orleans-ului. A ajuns la concluzia că soldaților săi nu le-ar fi priit prea mult... Înțelegi ce vreau să spun? O mahala! Au închis, deci, bătrânul Storyville și muzicanții – toți negri – împreună cu fetele, s-au îndreptat pe Mississippi, spre Chicago... și au început să-și cânte muzica în acest oraș. Muzicanții albi din Chicago erau fascinați de acest gen de muzică. Desigur că au început s-o maimuțărească în maniera lor, au încercat s-o cânte doar pentru ei. Au reușit ei întrucâtva, dar mai bine nu mergea... Băieții din New Orleans erau al naibii de buni, așa încât se puteau gândi să formeze o orchestră, de care băieții din Chicago nu se puteau lipi. Puteau urmări, simultan, mai multe linii melodice, alternându-le – o adevărată „simfonie" de motive muzicale, executate în același timp. O să auzi asta pe discuri. Oricum, albii nu pot executa așa ceva. Eu, unul, nu pot încă. Așa încât, ceea ce au făcut albii cu melodia respectivă, a fost ceva diferit. *Au lăsat ca fiecare să intre la rândul său.* Ai priceput, Rodger? *La rândul său...*

– Ca în cazul solo-urilor, am spus eu, timid. Clyde oftă și dădu din cap.

– Solo-urile, acesta a fost punctul cheie în care jazz-ul din New Orleans s-a transformat în jazz-ul din Chicago. Într-un solo, poți

„construi" ceva numai pentru tine, înțelegi? Diseară când voi pleca la lucru, mă voi bucura să cânt împreună cu toți ceilalți, fiecare dintre noi fiind o părticică dintr-un întreg, dar într-un solo se întâmplă ceva cu tine... încerci să fii în formă, să dai totul, stare care te pune în contact cu celălalt „eu" care trăiește în tine. Atunci cheia se potrivește de minune în broască, o deschide și muzica pe care o porți în tine, la dracu', Rodger, e liberă, ai eliberat-o și tu simți lucrul ăsta!

Coji ultima castană și o aruncă în gură.

– Eliberezi muzica din interiorul tău și nădăjduiești întru Domnul, să fie bună.

Ajunserăm la locuința lui, o mansardă la etajul cinci al unei clădiri, pe care el o numea „apartamentul de pe acoperiș", dar, de fapt, era un loc surprinzător de plăcut. Fusese amenajat de o prietenă care trecuse cam zgomotos prin viața lui, cu vreun an și ceva în urmă. Perne, fotolii canapele mov închis, câteva draperii cu mărgele, oglinzi cu gravuri pe margini. O gamă întreagă de obiecte din bachelită, cu un luciu ce contrasta puternic cu persoana lui Clyde. El părea un străin, picat întâmplător în această cameră. Dar simțea o adevărată plăcere să-ți indice anumite obiecte care-i plăceau în mod deosebit: un șeicăr strălucitor pentru cocteiluri, o lampă, o ramă de bambus în jurul tabloului unei tinere pe o plajă, cu palmieri drept fundal, o mașinuță lungă și groasă pentru cafea, de un negru strălucitor. Exista acolo și un gramofon uriaș.

Se duse să umple paharele cu vin pentru amândoi, iar eu m-am așezat, în timpul ăsta, într-unul din cele două fotolii mov. Pe masă era un teanc de șapte cărți. Printre ele, Hemingway și Fitzgerald și Wodehouse. Mă întrebam al cui era gustul pe care îl reflectau aceste cărți. El îmi vorbea din bucătărie.

– Margaret era prea bătrână pentru mine, spuse, dar eu n-o deranjam cu nimic, aproape niciodată. Ea era ceea ce se numește acolo, în Ohio, o femeie decentă, cu frica lui Dumnezeu. Al naibii de ciudat lucru cum s-a învârtit ea în Paris să ajungă decoratoare, dar, de fapt, nu știi niciodată. Cred că în adâncul inimii ei era o saphică. O adora pe Natalie Barney, așa încât n-am fost surprins când am aflat că plecase să-i țină companie unei prietene, la Clichy.

Reveni din bucătărie, aducându-mi un pahar greu și turtit, cu buză groasă.

– Noroc și pentru prietenii care nu sunt de față!

Am băut și vinul proaspăt mi-a făcut gura pungă.

– Mă tem că e îngrozitor, dar e pe degeaba. Mi l-a dat un tip, așa încât am face bine să-l dăm pe gât. Desigur că acum n-ai mai recunoaște-o deloc pe Nathalie Barney, complet dezgustătoare față de cum era ea de încântătoare cândva... Margaret a adus-o la o petrecere aici. A stat preț de vreo zece minute și nu părea că ar avea de gând să spună ceva, apoi l-a luat pe însoțitorul ei – un malac – și a plecat.

– Cine a mai fost aici?

Începeam să-l văd pe Clyde Rasmussen într-o lumină nouă.

– Josephine Baker, cred, dar mie mi-era rău și am stat în baie aproape tot timpul cât a durat vizita ei. Leslie Hutchinson – îl cunoști? Hutch este cel mai bun cântăreț pe care l-am auzit vreodată. A cântat un cântec intitulat „Crimă la lumina lunii", pe atunci în top. Ar trebui, într-adevăr, să scrii despre el, dar ajungem noi și acolo, avem timp. Ascultă, am putea mânca la club, dacă n-ai nimic împotrivă. Aruncă-ți o privire în bucătăria mea. Nu cred c-ai dori să mănânci ceva de acolo. Eu mă duc să fac o baie.

M-am dus la fereastră și m-am așezat pe pervaz; m-am sprijinit de firidă și am scos capul afară. Acum cerul era purpuriu închis și începuse să cadă o ploaie ușoara. Picăturile făceau zgomot căzând pe țiglele acoperișului, chiar lângă capul meu. Ploaia curăța praful din atmosferă, lăsând în loc mirosul plăcut al verii. Un automobil trecu ca un gândac pe strada îngustă de dedesubt, luminând cu farurile lui galbene umbrela vânzatorului ambulant din colț. Pe stradă trecu o fată drăguță cu părul scurt și roșcat, care purta doar o camașă ușoară. Privi spre fereastră, spre mine și-mi zâmbi, în timp ce ploaia îi uda fața. Îmi făcu cu mâna. Se apropie și-mi strigă:

– Ești spărgător? Sau un prieten de-al lui Clyde?

Vorbea engleza cu un puternic accent francez.

– Și una și alta, i-am răspuns. Prietenul lui Clyde, spărgătorul.

Avea gâtul lung, unul din acele capete mici, cum au francezii și o gură cât o șură.

Râse și intră, legănându-se, în clădire. Am rămas să privesc ploaia care lovea coșurile de pe acoperiș, ascultând zgomotele străzii, înăbușite de ploaie și mă gândeam că era foarte posibil să nu fi fost niciodată mai fericit ca în momentul acesta, în interiorul acestui balonaș umed de timp, cu miros dulce de vară.

Clyde reveni, purtând un frac execeptional croit care-i atârna pe umerii osoși, cam cum ar fi arătat pus pe un umeraș în dulap. Încercase, fără prea mare succes, să-și domolească părul lui roșu, dar avea, totuși, un simț proaspăt și minunat al lucrurilor sofisticate. Am avut un mic recul și el trebuie să fi observat asta.

– Nici un cuvânt despre ținuta asta, cavalere. Adaugă puțină distincție întregului și dacă eu pot suporta s-o îmbrac, poți suporta și tu să mă privești.

Deschise cutia de os, aruncă o privire cornului auriu, strălucitor și o închise la loc. Apoi scoase din dulap o altă cutie, o deschise și-mi arătă un alt instrument strălucitor.

– Trompeta. Cânt la amândouă dar, în curând, am să părăsesc cornul. Trompeta îmi place mai mult. Are un sunet mai ascuțit.

Închise cutia și extrase o umbrelă dintr-un suport de ceramică de forma unei bufnițe, așezat lângă ușă.

– Ia și tu o umbrelă. Trec destui pe aici, așa încât am o colecție de umbrele. Nu, Bix e singurul care nu va renunța la cornul lui, dintre toți cei pe care-i cunosc... dar cântă mai bine decât și-ar putea închipui chiar Dumnezeu că se poate cânta. Sunetul cornului lui Bix Beiderbecke e mai apropiat de sunetul trompetei decât cel al trompetei însăși, dacă înțelegi ce vreau să spun. Dar numai Dumnezeu a putut face un cântăreț ca el... și l-a aruncat în Davenport, Jowa... Drace! Sunteți, practic vecini, cavalere!

Ajunserăm la clubul Toledo. Numele îi era luminat cu becuri roșii și albastre, dând în vileag o vopsea care se cojea urât și un desen primitiv cu o mașină ce da colțul pe două roți și un șofer în blană de raton la volan.

– Aici este, spuse el, pășind într-un coridor îngust.

Deasupra noastră, clădirea foarte veche, se înclina spre stradă, amenințând cu o prăbușire iminentă care, totuși, nu se produsese de atâtea secole.

Un jandarm cu arma la îndemână trecu pe lângă noi, ne salută, dar în vocea sa era o ușoară undă de ironie.

– Domnul Clyde, spuse, înclinând capul.

Capul îi era prea mare pentru înălțimea lui, iar brațele prea lungi. Ochii îi ardeau parcă din interior, dedesubtul unor sprâncene groase și negre. Ochi ca niște focuri într-o peșteră. Își mângâia *baton*[1]. Îmi amintea de un răufăcător dintr-o melodramă.

– Ce mai face domnu' Clyde, în seara asta minunată și ploioasă?

– Iau apă la galoși, Henri, spuse el și apoi, pe coridor, murmură către mine:

– Ăsta este exact cum n-ar trebui să fie un *flic*[1], ticălosul! Îi place să se lege de oameni bătrâni, de *fetițele* de afară, în căutare de clienți, de oricine e mai slab ca el... și-a găsit și un partener, Jacques. Urâtă cloacă, afurisită cloacă...

Pe mesele cu blat din marmură erau pete de Dubonet iar într-un colț mergea un ventilator. Jaluzelele ferestrelor erau deschise și înăuntru, părea că plouă la fel ca afară. *Curcanul* Henri stătea afară, în stradă, bătând în palma stângă cu bastonul și urmărindu-ne prin fereastra deschisă, cu o privire lipsită de expresie. Clyde își scutură umbrela de apă și se așeză lângă o fereastră. La fiecare câteva minute, sufla câte o pală de vânt și picăturile de ploaie îmi udau fața. Era o lumină difuză și o atmosferă foarte plăcută. Mi-am scos haina și am pus-o pe un scaun liber. Clyde își aprinse o țigară. Fumul se înălță spre tavanul scund, apoi se îndreptă spre fereastră, asemenea unui zvon sau unui hoț. În cele din urmă, Henri se urni din locul acela.

Chelnerul se apropie de masa noastră, un individ oacheș, cu un satâr în loc de nas. Pentru o clipă, flacăra lumânării îi lumină fața: mărul lui Adam era de culoare verzuie, acolo unde butonul de alamă care ar fi trebuit să-i țină gulerul la locul lui – asta dacă ar fi purtat vreun guler – i

---

[1] Baston (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Curcan, jandarm (lb. franceză) (n.tr.)

se frecase de piele. Pe cămașa albă avea pete de vin. Purta un sorț lung, legat în jurul mijlocului.

– Domnu' Clyde, spuse el, aruncând o privire unui grup de patru clienți fercheși care tocmai intraseră și se scuturau de apă.

– Ce crezi tu că e mai bun, Jean. Suntem la mâna ta.

– Sunteți *pe* mâna mea. Prefer așa, dacă doriți. Voi găsi ceva acceptabil, domnu' Clyde. Nu vă temeți.

Se îndepărtă tiptil și trecu pe lângă noii veniți. La cină, Jean ne aduse boluri cu tocană de iepure, cu un pronunțat gust de sos de muștar, un platou de fasole verde gătită cu smântână, puțini cartofi prăjiți, o salată de crudități, stropită din belșug cu ulei și oțet, pâine crocantă fierbinte și chifle moi și o sticlă de vin de masă, fără etichetă. L-am felicitat pe Clyde pentru cină.

– Am vorbit cu bucătarul șef într-o zi, stând în bucătărie ca să mai flecăresc puțin și, la fiecare jumătate de oră se ridica și se îndrepta spre fereastră. Era o zi luminoasă și însorită. Stătea la fereastră un minut-două, apoi se întorcea și continua conversația. În cele din urmă l-am întrebat ce făcea acolo. Avea afară un container mare cu bucăți de iepure cufundate în sos de muștar, stând în soare. Spunea că așa procedase mama lui și niciodată, nicăieri, tocana de iepure n-avusese un gust mai bun. Așa încât, în zilele însorite, iepurele de aici n-avea egal. Știu, azi n-a fost prea soare dar ieri a fost o frumusețe.

Am curățat bine bolurile de ultimile resturi de tocană, cu bucățelele de pâine, apoi am sorbit vinul cel anonim, ca să ne spălăm pe dinăuntru. După ce am terminat totul, Clyde își tamponă gura cu șervetul și-și trase scaunul.

– Odihnește-te o oră, apoi urmărește săgețile indicatoare și spune tuturor la ușă că stai la masa mea. Cina mă privește pe mine. Vei face și tu pentru mine, la fel, cu altă ocazie.

L-am privit îndepărtându-se, înalt și stângaci. Dar era ceva mai mult decât atât. Orice naiba era acel ceva, îl aveau stelele de cinema, dar și Clyde. Niciodată nu-i puteai cunoaște pe oameni cu adevărat.

La ușă se opri ca să stea de vorbă cu trei persoane care tocmai intrau: un bărbat butucănos, în jur de cincizeci de ani, cu o față rubicondă, îmbrăcat într-un costum cenușiu închis, pentru care fuseseră folosiți,

probabil, nenumărați metri de stofă; o fată, adolescentă, după cum mi se păru mie, purtând ceva ce arăta ca o uniformă de școală și un bărbat îndesat, cu o figură dură, cu o față dreptunghiulară, păr negru, pieptănat pe spate, în jur de treizeci de ani, cu toate că aerul lui dur îl făcea să pară mai în vârstă. L-am privit pe Clyde cum ridică mâna fetei spre buze și bătu din călcâie, milităreşte. Râseră cu toții, amuzați de acest ritual, probabil o glumă. În timp ce bărbatul cel gras îi vorbea lui Clyde, celălalt asculta, apoi își întoarse privirea către fată. Veniră să se așeze la masa de lângă mine și Clyde dispăru în coridor.

– Minunat, am auzit-o spunând pe fată, cu o voce joasă, voalată și cu accent englezesc. Îmi place fereastra, vouă nu?

Bărbații dădură din cap aprobator și fata privi fericită ploaia ce se cernea la fereastră.

Își traseră scaunele, se așezară, își continuară conversația, dar prea încet ca să mai pot auzi ceva. Mi-am deschis cartea și m-am apucat să citesc despre *ragtime*, dar atenția continua să mi se îndrepte către vecinii mei. Bărbatul mai în vârsta vorbea însuflețit, gâfâind ușor, iar celălalt asculta, cu o expresie enigmatică pe față. Din timp în timp, ridica din umeri, plasa câte o exclamație-două, se încruntă. La un moment dat se aplecă, ajuntând-o pe fată să-și pună puloverul pe umeri. Figura ei mai păstra încă ultimile rămășițe ale rotunjimii copilărești dar se vedea că intră în altă vârstă, că e în creștere, lăsând în urmă copilăria. Asculta, se juca discret cu șervetul și-și lăsa privirea să zburde ici și colo. O dată, mă surprinse pe când o priveam, îmi zâmbi degajată, iar eu, ca un nătâng, îmi îndreptai, rapid privirea în altă parte.

Se vedea cât de colo că sunt obișnuiții restaurantului. Cerură cu toții iepure, iar fata lăudă cu glas tare aroma divină, atunci când li se aduse comanda. Jean zâmbi larg, spunându-i „the mademoiselle".

În timpul mesei, bărbatul cel gras își lăsă lingura să cadă, cu o mirare prefăcută și-l auzii spunând:

– Colonele, să mă ia naiba dacă nu ești exact genul de om care ar trebui să înțeleagă importanța acestui lucru! În loc de asta, tu... nu știu, bătrâne, pur și simplu, nu știu.

– Eu spun, pur și simplu, replică bărbatul cel dur, cu o voce plată dar plăcută, că pozițiile fixe, amplasamentele fixe ale tunurilor, sunt ale

naibii de riscante pentru pielea mea. Mobilitate. Lovesc și fug și lovesc din nou, a doua zi, asta mă aranjează, pe mine, Anthony.

Era cu spatele spre mine, nu-i puteam vedea fața. Și n-am mai putut auzi nimic din conversația lor.

Holul era întunecat și mirosea fermecător a ploaie. Tencuiala era scorojită și maronie, pete de rugină se scurgeau în râulețele statornice, din tavan până-n podea. Cineva scrisese cu vopsea neagră cuvintele *Le Club Toledo.* Săgețile arătau ca și cum fuseseră desenate în timpul Revoluției. La capătul coridorului lung, ardea un beculeț deasupra unei uși negre și înguste, care se deschidea deasupra primei trepte a unei scări de piatră, reci și umede. Scara se răsucea în spirală, până jos, unde se părea că domnește un întuneric desăvârșit, dacă nu reușeai să descoperi comutatorul unui bec roșietic, aflat pe undeva, sub scară. Sub scară, pivnița de vinuri cu rastele prăfuite, pe jumătate pline, se întindea pe sub arcadele bizantine. Pardoseala din pietricele netede de râu, scrâșnea și aluneca ușor sub picior. Unde naiba erau ceilalți patroni ai jazz-ului? Incredibil: la celălalt capăt al cărării dintre rastele, mai era o ușă, un obiect masiv, din lemn de stejar, cu piroane mari de fier înfipte în el, pentru a alcătui un ciudat desen abstract. După acea ușă mai erau câteva trepte ce dădeau într-o cameră lungă, joasă, aparent cioplită în stâncă, cu lumânări picurând pe vreo douăzeci de mese cu blat de marmoră, pătate cu vinul a mii de lăutari. Pardoseala era din același pietriș mărunt. De-a lungul unui perete, se afla un bar din zinc, lung de aproximativ 12-13 metri; deasupra, grinzi groase de 30-40 cm, susțineau întregul Mal Stâng, din câte știam eu. Un turc în costum de om de afaceri și cu un fes cu ciucure, mă salută într-un limbaj indescifrabil, iar eu îi tot spuneam că sunt un oaspete al lui Clyde Rasmussen. Numele produse în persoana turcului o transformare miraculoasă. Flutură un zâmbet de zile mari la picioarele mele, pentru că se aplecase adânc și mă conduse spre o masă din partea opusă barului, mă așeză cu spatele la peretele de piatră și cu estrada pentru orchestră în stânga mea, la o distanță de aproximativ o treime din lungimea camerei.

– Un scotch sau un whisky pentru prietenul domnului Clyde?

– Whisky? Glumești!

– Da, desigur, spuse el cu un rânjet plin de mândrie, cel mai bun whisky de dinainte de război. Băutura domnului Clyde.

– Atunci, whisky să fie, am spus.

Treceam în revistă sosirile, în timp ce mesele începeau să se completeze. Bărbaţii erau foarte arătoşi şi veseli, purtând fanteziile zilei, devenite foarte populare, în timp ce femeile purtau rochii strălucitoare, în nuanţe foarte pale, de culoarea şampaniei sau a piersicii, umerii goi şi mici şaluri. Aparent, aşa cum spusese Clyde, cine trebuia, ştia să descopere acest loc. Iar whiskyul era excelent.

Trioul de la masa vecină, de sus, din restaurant, reapăru şi fură aşezaţi tot la o masă vecină cu a mea. La lumina lumânărilor, faţa bărbatului gras era brobonită de sudoare iar ochii păreau şi ei umezi în orbite – ochi mici, mereu preocupaţi. Părea uimit, în continuare, de refuzul colonelului de a urmări ceea ce considera el a fi un proces logic. Fata mă privi în timp ce se aşeza la masă. De data asta, pregătit, i-am zâmbit în semn de recunoaştere, dar ea şi-a întors privirea, ca şi cum n-ar fi observat. Îmi plătea poliţa.

Tocmai îmi luam în mână al doilea pahar cu whisky, întrebându-mă când va începe programul, când o femeie cu o înfăţişare ce-mi părea cunoscută, se apropie de masa mea. Era micuţă şi subţire şi avea un mers de dansatoare. Părul ei tăiat scurt, cădea într-o fermecătoare dezordine, pe ceafa gâtului ei lung. Am rânjit cu un aer stupid, recunoscând-o pe jumătate şi întrebându-mă cine era. Ea mă întrebă dacă putea lua loc la masa mea.

– Îmi face o deosebită plăcere, am răspuns, ţinându-i scaunul.

– Mulţumesc domnule Spărgător. Zâmbi zburdalnic.

– Eşti fata din ploaie, care trecea pe stradă...

– Clothilde. Întinse mâna ei mică şi palidă.

– Rodger, am răspuns eu, luându-i mâna în mâna mea.

– Mă întrebam dacă vei fi aici, la masa lui Clyde. El are, uneori, un musafir sau doi... de exemplu, cei trei de acolo, englezii aceia. I-am văzut stând aici, dar nu mi s-au părut prea simpatici. Dădu din umeri. Desigur că se explică multe prin faptul că sunt englezi.

– Ce sentinţă pur franţuzească!

– Dar englezii ce spun despre noi? Deci nu prea avem o „atracție" naturală reciprocă. Numai la nevoie, desigur. Soarta îi împerechează pe oameni în mod ciudat. Surâse afectat.

Fața ei micuță, însuflețită, în formă de inimă, își schimba mereu expresia. Umerii ei înguști și oblici, se tot mișcau în fel și chip, mâinile îi fluturau în toate direcțiile.

– Oricum, eu sunt jumătate franțuzoaică, jumătate austriacă, deci am două personalități. Un fel de Boș... și un fel de Broască, așa cum ne numește Clyde. În primul rând Broască. Ești un prieten al lui Clyde, din acel Toledo, despre care vorbește mereu? Toledo e în Ohio, nu-i așa? Sau... destul de aproape, așa-i? Pot să iau și eu un pahar de whisky?

– Da și nu.

– *Pardonez-moi*?

– *Oui*, poți, bineînțeles să-ți iei un whisky și *non*, adică l-am cunoscut pe Clyde azi, în Grădinile Luxembourg.

Turcul observă semnul meu și-i aduse niște whisky. În timp ce-l sorbea și-mi zâmbea cu îndrăzneală, i-am povestit despre situația dificilă în care mă aflam și cum Clyde hotărâse să mă ajute.

– Îl ador pe Clyde, spuse ea, în cele din urmă. Ne culcăm împreună, dar nu e vorba de dragoste. Dar e drăguț, foarte drăguț. Un om generos. Îl ador.

Încercam să trec peste partea aceea neașteptată, referitoare la sex.

– De cât timp lucrează el aici?

– El nu e angajat aici, Rodger, spuse ea, făcând o mișcare ușoară ca și cum ar fi fost sărutată de un individ timid, pronunțându-mi numele *Roge-air*. Clyde e proprietarul localului ăsta. E în întregime al lui. Clubul, restaurantul, totul.

Își apăsă fruntea, apoi își îndoi degetele unul după altul, ca și cum ar fi numărat banii și făcu cu ochiul.

– E un tip foarte deștept. Așa spune el, *tip*. Ce fel de tip ești tu, Rodger?

– Nu poți scoate războiul în afara legii, Tony, bătrâne, oricât de mult ai dori asta. Într-adevăr, nu se poate.

Era vocea colonelului de la masa vecină, cel cu părul pieptănat lins, pe spate și care scutura din cap, cu hotărâre. Acum era așezat cu fața

spre mine. Un surâs amar, aproape imperceptibil, îi rămăsese, uitat, în colțul gurii. Fața-i uscățivă era tăbăcită și cafenie, ca și cum ar fi fost, multă vreme, bătută de vânturile și arșița unor ținuturi îndepărtate. Pe frunte, deasupra ochiului stâng, avea o cicatrice albă, de vreo șase centimetri lungime, care se pierdea în linia groasă a părului, o brazdă lăsată de țesutul cusut în grabă. Peste tot, în Europa, puteai vedea, încă, tot felul de cicatrici. Urmele unui război ce se terminase de aproape zece ani. Iar el era o „rămășiță".

– Iartă-mă, i-am spus Clothildei, întorcându-mă, din nou, spre ea.

Continuase să vorbească.

– N-am fost atent la ce spuneai.

– Am întrebat dacă Clyde ți-a povestit despre acest Beiderbecke?

– Da, puțin. Dădu din cap.

– Asta e bine. Înseamnă că te place.

Își puse mâna pe mâna mea.

– Dar și mie îmi placi.

– Ești dansatoare, nu-i așa? Balerină?

– Se vede? Cum ai știut?

– Eu recunosc întotdeauna o dansatoare.

– Sunt și model.

– Nu mă mir deloc. Ești foarte drăguță.

Îmi zâmbi cu două înțelesuri și-mi apăsă mâna.

– Se spune că vor fi autorizate șase vase de război nou-nouțe, la sfârșitul verii...

Vorbise din nou bărbatul cel gras. Tony.

– S-ar putea să ai perfectă dreptate, bătrâne. Pe de o parte să scoți războiul în afara legii, pe de alta, să construiești vase de război uriașe.

– Asta te face să-ți dorești vremuri mai liniștite.

– Niciodată n-au existat, Tony.

– Ce, adică?

– Vremuri mai liniștite. N-au fost niciodată.

– Foarte bine atunci. Te rog, scutește-mă de comentarii obscure, băiete.

– Încep! Priviți!

Era fata. Bătu din palme emoționată când orchestra își făcu apariția. O rază de lumină îi intră în ochi lui Clyde și el și-i feri cu cornul cel strălucitor, privind, pe furiș, mulțimea adunată. *El e propietarul* localului...

Nu se știa niciodată, nu-i așa?

Fără nici o introducere, făcu un semn cu capul către orchestră și muzica începu să răsune...

Nimeni nu-l înregistrase, niciodată, pe Clyde și formația sa de la Clubul Toledo. Rușinos și păcat, pentru că erau foarte buni, un exemplu minunat al stilului Chicago. Faptul că l-am ascultat în seara aceea mi-a schimbat viața, deoarece m-a facut să-mi retrăiesc primele impresii culese în peisajul parizian, pe Malul Stâng, în special. Recunoșteam, în ceea ce ascultam prima mea impresie adevarată asupra Parisului, prima limpezire în minte a motivelor pentru care venisem în capitala Franței. Muzica lui Clyde și *le cave*[1] unde cânta el și Clothilde și tocana de iepure și englezii care vorbeau despre amplasamentele tunurilor și Merle B. Swaine și tipul care fugise cu dansatoarea de la *Folies* și tot restul. Toate acestea îmi treceau prin minte alandala, în timp ce ascultam orchestra și solo-urile bubuitoare ale lui Clyde. Tot ce ascultam noi, desigur, era inspirat direct din Bix Beiderbecke, singurul zeu din viața lui Clyde și, paradoxal, motivul pentru care Clyde va fi, întotdeauna, mai mult un interpret decât un geniu creator, asemenea maestrului său. Clyde spunea întotdeauna că asta nu-l interesa, că singurul lui geniu consta în a trăi în lumea realității.

În orice caz, ceea ce am ascultat eu în seara aceea, a fost o revelație și îmi mai răsună și acum în urechi „Why Down Yonder în New Orleans", primul solo interpretat la clarinet, după o introducere făcută la trombon, apoi sunetul cornului lui Clyde, înălțându-se solitar, unduitor, vioi, antrenant, apoi vibrafonul explodând ca un tun de jucărie, spre sfârșit, când sunetul tuturor cornurilor se ridică asemenea unui hohot, în timp ce Clyde se unduia ca o trestie legănată, din când în când, de o briză puternică, sprijinindu-se pe melodia celorlalți.

Femeile se lăsară, primele, prinse de ritm. Capetele și umerii săltau, vârfurile degetelor băteau ritmul în mese, gurile se deschideau,

[1] Peștera (lb. franceză) (n.tr.)

spasmodic, înduioșător. Ritmul se răspândi, inundând sala, antrenându-i și pe bărbați. Și eu băteam ritmul pe genunchi, îmi legănam capul, dar simțeam ceva mai mult decât un simplu ritm. Era o formație adevărată, interpretând muzică adevărată, nu muzică de promenadă. Cu inocența mea de pui ieșit din găoace, cred că am recunoscut prezența artei, nu doar spiritul boem care te îndeamnă să-ți lași părul lung și care totuși, nu lipsea.

Poate că momentul cel mai remarcabil a fost „încoronarea" pusă de Clyde motivelor interpretate spre sfârșitul primei părți a concertului: melancolia solitară, obsedantă a melodiei „I'm Comming Virginia", care făcu să amuțească murmurul monoton al conversațiilor în jurul paharelor pline. Sunetul de jale al cornului se detașa repede, strălucitor, încadrat de un fel de bocet elegant. Era ca și cum rămăsese singur în camera cu tavanul jos și cu pardoseala din pietricele de râu, dorind să ne comunice să ne abandonăm visurile cât mai era încă timp... dorind să reușească acest lucru, dar știind, în același timp, că dăduse greș, că nu putuse decât să ne ofere câteva momente plăcute și că nu reușise să ne pregătească pentru ceea ce el părea să știe că ne așteaptă pe toți. Era un fel de intimitate la care timiditatea mea mă împiedica să iau parte. Aș fi putut crede că, în momentul acela, Clyde știa, cu adevărat, ceea ce ni se pregătea tuturor în vara aceea și regreta faptul că nu avea destulă putere să ne-o spună, să ne prevină. Dar de fapt, noi eram cu toții în camera aceea, auzeam cu toții, iar eu unul am perceput, în spatele muzicii, acea sclipire discretă, acea aripă ușoară și întunecată a durerii.

La un moment dat, Clothilde mă privi, între două melodii, îmi zâmbi într-un fel ușor, comprehensiv. Nu obținu efectul scontat, pentru că avea una dintre cele mai dulci și mai blânde figuri pe care le întâlnisem vreodată. I-am luat mâna.

– Îi place să mă vadă îmbrăcată ca pe o fetișcană de doisprezece ani, spuse ea încet, cu timiditate.

Își umezi buzele. Privi spre orchestră. Clyde îi vorbea unui coleg de lângă el.

– Port ciorapi trei sferturi și șorțuleț, nimic altceva... El spune că asta mi se potrivește de minune... Și facem dragoste. Ți-ar plăcea să vii în patul meu, domnule Spărgător?

– Ar trebui să fii ghicitoare.

– Asta înseamnă *oui*?

– Oui.

– Très bon. Zâmbi diabolic. Clyde nu se va supăra. E foarte generos, știi?

Nu eram deloc sigur că știam ceva. Cu cât îl „descopeream" mai mult pe domnu' Clyde, cu atât mi se părea că știu mai puține despre el. Dar despre Clothilde nu aveam nici o îndoială.

11

În anul acela, sfârșitul lunii aprilie era neobișnuit de cald și toată lumea își amintea perioada aceea ca fiind o lună de vară. Totul s-a întâmplat în vara aceea. Când Rodger Godwin a întâlnit-o atunci pe Clothilde Devereux, el era un tânăr naiv. Când a părăsit-o și, odată cu ea a părăsit și Parisul, câteva luni mai târziu, nu mai era un naiv, nu avea să mai fie niciodată un naiv. Lumea l-ar fi putut crede, uneori, naiv, dar greșea, tot așa cum, adesea, se putea întâmpla să se și supere. Clothilde făcea parte din procesul de schimbare prin care trecea el, o adevărată metamorfoză. Ea făcuse, pur și simplu, tot ce putea face. Îl lăsase să se îndrăgostească de ea. Nu avea încă douăzeci de ani, dar era mult mai matură decât Godwin în ceea ce privește „școala vieții", cum se spune. Clothilde era un curs intensiv de sofisticare. Și nu-i dădu de ales altă posibilitate decât aceea de a se maturiza.

El nu avea experiență sexuală. Ea se puse pe treabă să-i remedieze diferitele lipsuri, cu energia și entuziasmul unui atlet olimpic. În decurs de aproximativ o săptămână, era un alt om. Era foarte sigur că se îndrăgostise. Se simțea complet eliberat, un adevărat boem, așa cum se obișnuia să se spună în Dubuque. Faptul că ea era „model", cântăreață și balerină făcea toată povestea și mai incitantă. Nu orice băiat era suficient de bărbat să se îndrăgostească de o prostituată frumoasă și tânără. Să-l ia naiba dacă nu era un destrăbălat adevărat. Asta îl făcea să simtă că aparținea Parisului, ca și ceilalți din acest loc ciudat, nou pentru el. Era vrăjit când Clothilde îl lua la *bal musette*,[1] la dans, apoi la Dingo, la Jockey, la Dome și la La Coupole, unde rămâneau toată noaptea și apoi

[1] Petrecere câmpenească (lb. franceză) (n.tr.)

o luau pe jos, spre Senat, sau treceau pe lângă Notre Dame, în timp ce zorile își făceau simțită prezența, în nuanțe de roz și cenușiu. Ea îl făcu să simtă că era și orașul lui, în aceeași măsură. Într-o noapte i-a arătat majoritatea personajelor din romanul lui Hemingway, *The Sun Also Rises*[1] sărbătorit cu un an în urmă. Lady Duff Twysden care era Brett Ashley, Pat Guthrie care era Mike Campbell, Kitty Cannel care era Frances și Harold Loeb care era Robert Cohn. Se spunea că un tip numit Donald Ogden Steward era prietenul lui Jake Barnes, Bill. Iar scriitorul Ford Madox Ford era, în mod evident, Braddocks, care, în roman, organiza petreceri la *bal musette,* în spatele Pantheonului. Jake Barnes era, desigur, Jake Barnes. Să-i întâlnească, să-i vadă prinzând viață, toate acestea îl făcură pe Godwin să se simtă, pentru prima oară, în „inima evenimentelor", pe o scenă unde lucrurile se petrecuseră în realitate și acest lucru îl îmbăta de plăcere.

Dacă-și petrecea noaptea în odaia Clothildei, diminețile se trezea foarte devreme, doar după câteva ore de somn și asculta zgomotele orașului care își începea, și el, o nouă zi. Fiecare zi care începea era o nouă surpriză ce-l făcea prea nerăbdător ca să-și piardă timpul dormind. O privea pe Clothilde dormind, cu căpșorul pe pernă, cu micul ei pumn sub bărbie, cu gura ușor întredeschisă, cu fața ei tânără, dulce, vulnerabilă. Se întreba cum de putea să arate atât de liniștită, având o viață atât de complicată. Nu-i trecea prin cap că ceea ce observa el era miracolul mobilității numită tinerețe. Cum ar fi putut să știe? El însuși era atât de tânăr...

Era intrigat de cicatricea de pe obrazul ei, între ureche și osul proeminent al obrazului: era în formă de cruce – ca o cruce creștină – săpată în piele. Nu mai văzuse niciodată așa ceva. Dar n-o desfigura. Îi dădea chiar o oarecare expresivitate, asemenea unui semn particular al frumuseții. Trebuia s-o fi durut îngrozitor când se rănise. Poate că era o „amintire" din copilărie. Dar ceva nedefinit îl oprea s-o întrebe ce anume se întâmplase. Oricum, părea ceva foarte personal. Și nu voia ca ea să creadă că el o găsea urâtă.

---

[1] Și soarele răsare (lb. engleză) (n.tr.)

Se ridică din pat cât putu de ușor, fără să facă nici un zgomot, se îmbrăcă și, înainte de a ieși, se aplecă și-i sărută ușor cicatricea de pe obraz.

Dimineţile păreau întotdeauna la fel. Străzile erau, deobicei, spălate de ploaia din zori, aerul era curat și dulce. Se vedeau peste tot ghivece și hârdaie cu flori, lalele și geranium și tot felul de corole colorate ale căror nume nu le cunoștea. Bătrâneii măturau marginile străzilor cu niște mături vechi și deteriorate ca și ei, confecționate dintr-un mănunchi de ramuri uscate, legate la capătul unei prăjini. Cafenelele pe care le vizitaseră în hoinărelile lor nocturne din ajun, erau acum deschise pentru micul dejun. Aroma cafelei prăjite se răspândea până afară, unde chelnerii așezau mesele, măturau și udau din belșug caldarâmul, turnând găleți de apă.

Godwin se îndreptă spre Dome, cu un carnețel în buzunar și cu câteva ziare sub braț și se așeză la una dintre mese de unde putea îmbrățișa cu privirea atât colțul străzii cât și Rotonda, luminate de primele suliţe aurii ale soarelui. Chelnerul îi aducea cornuri fragede și cafea și Godwin își deschidea stiloul mare, portocaliu, Parker-Doufold, începând să-și aștearnă pe hârtie impresiile din noaptea trecută. Dacă avea ceva pentru Swaine, atunci scria materialul înainte de a se duce la redacție să-l bată la mașină. Dacă nu, atunci încerca să surprindă imagini sau impresii asupra oamenilor și locurilor pe care le vedea pentru prima oară. Scria despre formațiile negrilor din unele cluburi populare, despre prețurile astronomice la care se vindeau picturile impresioniștilor, despre figurile moderne pe care le întâlnise în casa lui Clyde, despre ceea ce spuneau oamenii cu privire la politicieni, la Isodora Duncan, la scriitori și pictori. Scrise o schiță despre Jimmy Charters, cel mai bun barman din Paris, un fel de chintesență a Parisului pentru mulți dintre cei pe care-i întâlnea. Swaine considera că asemenea materiale nu erau deloc rele, le publica și lumea vorbea despre ele și despre autorul lor. Scrise chiar și despre Kiki însăși, fără să poată bănui că, într-o zi, ea va deveni cunoscută peste tot drept Kiki din Montparnase și-și va scrie faimoasele ei memorii. Se înțelege că nimeni nu știa nici că Rodger Godwin va deveni și el celebru, într-o bună zi. Asta nu făcea decât să demonstreze faptul că, într-adevăr, nu se știa niciodată.

Uneori, Clyde hoinărea, și el, în josul străzii, trecea pe lângă La Coupole și se cuibărea într-un scaun, la masa lui Godwin. Își aducea și el ziarele lui preferate și stăteau împreună, fără a se deranja reciproc, până când Clyde dădea pe gât suficientă cafea, pentru a i se dezlega limba. Godwin cocheta cu ideea de a scrie o schiță despre Clyde, cu toate că nu discutase despre asta nici cu Swaine, nici cu subiectul însăși. Ceea ce conta era că Rasmussen era un tip pe cinste. Formația lui cucerise auditoriul și restaurantul de la etaj prospera datorită acestui lucru. Îi mărturisise lui Godwin că banii îi veneau grămadă. Câștiga mai bine decât scriitorii, pictorii și emigranții cu care era prieten. Aceștia erau, și ei, un cerc de oameni interesanți. Toată lumea părea că-l cunoaște, iar el cunoștea pe toată lumea. Îi vorbise lui Godwin despre un apartament în clădirea „lui" și se întrebase dacă acesta n-ar dori să se mute acolo. Apartamentul era mobilat, exista veselă și ceva rufărie de pat. Godwin nu credea că-și putea permite. Clyde credea că n-ar trebui să-l frământe prea mult această problemă, deoarece el era sigur că se vor putea descurca într-un fel. Godwin se întreba cu cine ar fi trebuit să vorbească în acest sens. Cu proprietarul, e de părere Clyde. Și unde l-aș putea găsi? întreba Godwin. Chiar lui îi vorbești în clipa asta, spusese Clyde, cu unul dintre acele cunoscute rânjete știrbe, înflorindu-i pe fața de țărănoi.

– Eu sunt proprietarul clădirii. Și, deoarece ai să obosești, în curând, să dormi la Clothilde, ai nevoie de un culcuș al tău, personal. Clyde se gândea că o chirie de patru dolari pe săptămână ar putea fi aproape onorabil și, dacă ar fi unele săptămâni în care n-ar putea achita suma, asta n-ar fi un cap de țară. Așa încât Godwin se și mută, la sfârșitul săptămânii.

Într-o noapte, Clothilde se cuibărise, umedă și moale, în brațele lui Godwin, cu spatele la el și-i spusese că dorea ca el să știe ce relații erau între ea și Clyde. Godwin dădu din cap în semn de aprobare, în timp ce-i mirosea părul și parfumul săpunului pe care-l folosea. Nu simțea nici un fel de gelozie cu privire la legătura Clothildei, iar pe Clyde, se vedea clar că nu-l interesa câtuși de puțin viața ei intimă și rolul pe care-l deținea Godwin în aceasta.

– Mi-e foarte drag domnul Clyde, șopti ea. Înțelegi? E ca un tată și ca un frate pentru mine, pentru că eu nu am nici tată, nici frate. Mă înțelegi? În felul ăsta îl iubesc eu. Și fac tot ce pot ca să-i fiu pe plac... Clyde mi-a salvat viața. Cu adevărat! M-a găsit... într-o alee... Eram plină de sânge. M-a luat acasă la el și mi-a salvat viața. M-a așezat în patul lui, iar el dormea pe canapea, până când m-am refăcut. Înțelegi? Niciodată n-am să-l pot răsplăti îndeajuns. El e cel care se îngrijește de cursurile mele de dans. El e cel care-mi asigură masa la club. El e proprietarul clădirii în care stau, el îmi asigură un culcuș și-mi cumpără haine... Mi-e foarte scump. Îl iubesc din tot sufletul, dar nu e ceea ce simt pentru tine. Spune-mi că înțelegi...

Godwin îi spuse că înțelegea și chiar credea că înțelegea acest lucru, mai mult sau mai puțin. Era o lume nouă, curajoasă, minunată, toți o spuneau mereu. Ce naiba, la Paris, tot ce se făcea, se făcea într-o manieră cu totul diferită.

După ce Clyde dădea pe gât primele două-trei cești de cafea, începeau să vorbească. Despre muzică, despre ceea ce scria Godwin, despre Paris. Clyde spunea:

– Doamne, Rodger, tu ar trebui să-i vorbești lui Hemingway despre toate astea. În prezent, e vedeta Parisului.

Arareori vorbeau despre Clothilde, dar, într-o dimineață, în timp ce Godwin se gândea cum îi sărutase el cicatricea în formă de cruce pe obraz, Clyde făcu observația că n-o mai văzuse de vreo săptămână.

– Cum vă înțelegeți voi doi, cavalere? E drăguță cu tine?

– Bine, ne înțelegem foarte bine.

Clyde încuviință din cap.

– Probabil că îi tai macaroana, dacă înțelegi ce vreau să spun. Te faci dispărut, când ea are chef de distracție, nu-i așa?

Godwin ridică din umeri. Nu dorea să discute despre asta. De aceea schimbă subiectul.

– Te adoră. Și cred c-o știi. Într-un fel, e un lucru trist. Spune că se simte ca un Sisif, își dă seama că niciodată nu va fi în stare să te răsplătească pentru tot, cu toate astea, încearcă mereu s-o facă.

– Da, e cam melodramatică. Știi tu cum sunt femeile. La ele totul devine o dramă în toată legea. Va depăși ea și faza asta. Poate că nu-și dă

seama încă de faptul că-i voi fi întotdeauna prieten, indiferent ce se va întâmpla. De cele mai multe ori, oamenii nu realizează astfel de lucruri. În special cei care au fost răniți de viață și abandonați.

– Spunea că i-ai salvat viața.

– Da, nu se știe niciodată. Poate că așa a fost. Zâmbi șmecherește.

Pe partea lor era încă umbră, în timp ce, peste drum, Rotonde strălucea în soarele blând al dimineții. Dome începuse să se umple și Rotonde era aproape goală. Cândva, Rotonde fusese și ea un loc foarte popular, poate mai mult decât atât. Pe atunci, administrația comisese o enormă și definitivă eroare. Într-o dimineață, o tânără americană stătea la soare, cu o cafea în față, citind ziarele și fumând o țigară. Nu purta pălărie. Administratorul și șeful localului o priveau cu groază amestecată cu o adevărată panică. O doamnă nu se aventura în Paris fără pălărie. Și dacă, totuși, o făcea, în nici un caz nu fuma. Un asemenea lucru nu se putea concepe. Dat fiind obsesia galică în ceea ce privește exercitarea autorității până și în cele mai mărunte lucruri, cei doi s-au îndreptat spre fată și i-au spus să înceteze pe loc. Tânăra americană, uluită de jignirea celor doi imbecili, obiectase. Dialogul începuse să se încingă, devenind aproape războinic. Între timp, se adunaseră o mulțime de spectatori, aproape toți fiind de partea tinerei. Cei doi francezi refuzară să-și revizuiască atitudinea. Cu toate acestea, fata nu se dădu bătută. În cele din urmă, își adună lucrurile și se mută pe cealaltă parte a străzii, la Dome, însoțită de noul ei anturaj care o susținuse. Era, oare, de acord Dome s-o primească în calitate de clientă? Desigur, mademoiselle. Și astfel, istoria cartierului s-a schimbat irevocabil. De atunci, americanii și englezii erau văzuți întotdeauna la Dome, lăsându-i pe scandinavi, ruși, nemți și alte neamuri, să se orienteze spre Rotonde. Hemingway însuși scrisese despre crema societății din Greenwich care era uneori văzută la Rotonde, dar toți știau că lucrurile nu stăteau chiar așa. Clyde îi relatase lui Godwin întâmplarea cu pricina, iar acesta din urmă o transformase într-o mică schiță pariziană pentru Swaine. Ori de câte ori dădea peste ea, Swaine spunea că ar trebui să scrie o grămadă de astfel de istorioare, pentru noua rubrică intitulată „Nopți pariziene". Într-o dimineață Godwin întrebă:

– Ce-i cu semnul acela pe fața ei?

– Semn?

– Crucea aceea de pe obraz. Care e istoria ei?

– Cred că la asta se referea ea când spunea că bătrânul Clyde i-a salvat viața. E unul dintre lucrurile acelea obișnuite, nu e cine știe ce de spus despre asta...

– Cum? Ești nebun? Ce s-a întâmplat?

– Ei bine, semnul acela în formă de cruce de pe fața ei se numește *croix de vache*[1]. I-ai văzut pe derbedeii, pe apașii de aici. Se consideră niște duri, cuțitari, se îmbracă în negru, și mie mi se par niște tâmpiți oarecare, ceea ce nu sunt, pentru că sunt drăguți, adică... sunt oarecum violenți, ca indienii apași, cred. Când unul dintre derbedeii aceștia crede că o femeie l-a trișat cu un alt tip, adică i-a fost necredincioasă, atunci o bate măr și-i crestează pe față, cu cuțitul, crucea aceea... asta e ceea ce i s-a întâmplat într-o noapte micuței noastre Clothilde, acum câțiva ani, când avea, cred, vreo șaptesprezece, optsprezece ani. Așa am găsit-o eu, zăcând pe o alee. Încasase o mardeală zdravană, iar tipul o crestase cu cuțitul... Atunci am ajutat-o eu. La naiba, e o fetișcană drăgălașă... și nu-i o cântăreață rea, *o șanteză*. Am învățat-o câteva noțiuni de frazare a melodiei, cu trompeta. Rânji. Asta-i povestea, nu-i mare lucru, cavalere.

– Știi cine i-a făcut asta?

– N-a spus niciodată. O vreme a fost tare speriată, de aceea am făcut-o *proprietatea mea*, ca să se știe, evident. Vreau să spun că e liberă ca pasărea cerului. Și tu știi asta. Dar i-am lăsat pe toți să creadă că e prietena mea de suflet. Ideea că ar putea fi atacată din nou, îmi face rău de-a dreptul. Derbedeul acela nu s-a mai arătat, iar ea n-a dat în vileag niciodată cine era.

– Aș vrea să-l omor, spuse Godwin.

Era atât de fragilă. O vedea ghemuită în pat, micuță, cufundată în somn.

– N-are rost să te bagi în mocirlă, cavalere. Acum totul s-a terminat, i s-a pus cruce. Uită. Ea se simte bine acum. Ia spune, nu-i așa că te-ai îndrăgostit de ea?

– De ce nu?

---

[1] Crucea vacii (lb. franceză) (n.tr.)

– Dumnezeu s-o apere, e o târâtură, o știi. Pentru mine e cel mai scump lucru din lume, n-aș suporta să spună nimeni un cuvânt rău la adresa ei și m-aș lupta pe viață și pe moarte ca s-o apăr, dar tu probabil că n-ai prea mare experiență cu fete de factura asta... Faptul că se vând le afectează într-o privință pe fetele astea, unora dintre ele le vine destul de greu și se simt foarte triste în inima lor. Clothilde face parte din această categorie. A avut momente dure în viața ei și s-ar putea să-i frângi inima, asta e părerea mea. Nu cred că vrei să fii tu acela care adună cioburile. Dar tu ești liber să faci ceeea ce crezi tu că e mai bine, cavalere. Eu nu fac acum decât să gândesc cu voce tare, asta-i tot.

– Nu-ți face griji pentru mine, spuse Godwin.

Știa că Clyde îi relata adevărul gol-goluț, dar al naibii să fie dacă voia să-l audă.

– Mă descurc eu.

– Nu mă îndoiesc nici un moment, cavalere.

Dar problema era că Godwin începea, evident, să se descurce din ce în ce mai puțin. Nu-l deranja faptul că micuța Clothilde plătea în natură. Era în stare să înglobeze acest aspect în noua configurație a vieții sale, ca și cum ei toți ar fi fost personajele unuia dintre romanele pariziene. Mai degrabă, începuse să-l deranjeze acel amestec format din atașamentul lui emoțional tot mai pronunțat, față de Clothilde și devotamentul ei de sclavă față de Clyde. Godwin dorea să-i spună că exagera, că Clyde nu aștepta de la ea așa ceva, dar o privise, îi văzuse fața micuță și solemnă, cu acea cruce săpată în obraz și privirea plină de grijă – pentru el, pentru Clyde, pentru oricine, se părea, în afară de ea însăși – și nu se îndurase să pună degetul pe rană. Ea simțea ceea ce simțea pentru Clyde și poate că avea dreptate. Nu poți ști niciodată. Dar Godwin era cel care venise prea târziu. Și el era cel pe care spunea ea că-l iubește, într-un fel cu totul diferit de cel în care-l iubea pe Clyde.

În unele seri, destul de frecvent, Godwin observa dispariția lui Clyde, după ultima parte a programului. Un semn de salut cu mâna, un zâmbet și dispărea. Se spunea că ar avea o prietenă misterioasă, într-un loc neștiut de nimeni, o afacere scandaloasă. Se presupunea că era soția cuiva. Nimeni nu punea întrebări indiscrete. La urma urmei, exista un cod, în astfel de situații. Existau niște reguli.

Clothilde își petrecea serile târzii la club, cu Godwin, după ce acesta sosea de la vreun spectacol de operă, un balet sau vreun concert. În timp ce el era plecat la lucru, ea lucra, de asemenea, servind vreun client sau doi, între cină și ultima parte a programului lui Clyde, când se întâlnea cu Godwin. Când o vedea în lumina difuză a clubului-cavernă, când venea să-l sărute, simțea gustul pastei de dinți pe buzele ei, o ușoară senzație nisipoasă pe limbă, atunci știa de ce avusese atâta grijă să se spele pe dinți, pentru el. Trupul îi era, de asemenea, îmbăiat proaspăt, pudrat și parfumat, iar cearșafurile de pe pat fuseseră schimbate. Asta făcea parte din viața ei, făcea parte din „înțelegerea" încheiată între ei și Godwin încerca să nu se frământe pentru acest lucru. Și, în cea mai mare parte, reușea.

Clyde.

Clothilde îl iubea, iar Godwin era, și el, al naibii de sigur că-i plăcea tipul și-i era recunoscător pentru tot ajutorul și confortul pe care i le oferise. Dar Clyde pătrundea în viața lui în cele mai ciudate moduri.

Pe de o parte, Clothilde era foarte preocupată de disparițiile târzii din noapte ale lui Clyde, de zvonurile despre femeia misterioasă. Nu vorbea prea mult despre asta, dar Godwin îi putea citi pe față frământarea. Privirea ușor distrată, încruntarea sprâncenelor perfect creionate. Era, oare, geloasă? Sau era, poate, din motive inexplicabile, îngrijorată din cauza hoinărelilor lui nocturne?

Pe de altă parte, el părea să-și aibă locul lui în viața lor intimă. Ea îi arătase, plină de cochetărie, unele haine cu care îi plăcea lui Clyde s-o vadă îmbrăcată, când erau în doi. Godwin încercase să râdă de ele, dar ansamblul se dovedea foarte incitant. Era îmbrăcămintea unei fetițe de școală. O bluză de marinar albă, lungă, peste o fustă plisată, cochetă, tot marinărească. Ciorapi albi trei sferturi. Devenea brusc un copil de doisprezece-treisprezece ani, subțirică și băiețoasă, dar trupul era molatec, de femeie. Își lăsa fusta să cadă și rămânea doar în bluza cea lungă și în ciorapii trei sferturi, poza pentru el, zâmbind timid, seducându-l metodic. Iar Godwin pierdea orice noțiune cu privire la ceea ce se întâmpla cu el. Era dragoste, senzualitate, dorință, adorație? Mai conta oare, ce era? Se gândea că, poate, trebuia să conteze, dar plăcerea era plăcere,

cum era *să te gândești* să despici firul în patru? Orice ar fi fost, era exact la celălalt pol față de concepțiile metodiste ale tinereții lui.

Într-o noapte, Clyde o dorise după ultima parte a concertului. Godwin se minună de subtilitatea manierelor, de cât de normal și de lin se desfășura totul, ca și cum Clyde nu dorea să rănească sentimentele cuiva. Dacă Godwin s-ar fi enervat, atunci însemna că ar fi încălcat codul. Trebuia să știi cum să te comporți. Godwin știuse întotdeauna. O sărută pe Clothilde înainte de plecare și ea îi șopti că-l va trezi când se va întoarce.

Dar Godwin nu fusese în stare să lase lucrurile în voia lor. Singur, în camera ei întunecată, stând pe marginea patului lor, se uita de-a lungul aleii la fereastra luminată a apartamentului lui Clyde. Era cald și, în josul străzii, cineva cânta la acordeon. Clothilde stătea la fereastră, cu coatele sprijinite de jardinieră cu florile roșii de geranium care păreau negre în întunericul nopții, cu lumina venind din spate, dinspre cameră. Era aproape sigur că ea îl vedea. Stătea la fereastră și fuma. Clyde se mișca în spatele ei, începu să-i sărute părul. Ea râse și se întoarse spre el. Purta un fel de blazer școlăresc, cu o monogramă pe buzunarul de la piept. Clyde se apropia de ea. Ea dispăru sprintenă din dreptul ferestrei și Clyde o urmă. Era un joc. Puțin mai târziu, lumina se stinse. Pentru Godwin nu mai avea importanță. Știa exact ce se întâmplă acolo.

Când, în cele din urmă, adormi, ea nu se întorsese acasă încă. Când se trezi, era ghemuită lângă el și-i păru că visase tot ceea ce se petrecuse în ajun.

Într-o după-amiază, după o întâlnire cu Swaine și înainte de a se hotărî să revadă un ansamblu de balet din provincie, Godwin urca gâfâind spirala abruptă a scării ce ducea spre apartamentul Clothildei. Locuia acum în apartamentul lui, de vizavi, dar continua să-și petreacă cea mai mare parte a zilei la Clothilde. Pentru că ea îi purta de grijă și pentru că dorea să-și petreacă cât mai multe ore fericite, lipsite de griji, cu el, renunțase la ceea ce numea uneori „orele ei de model". Godwin îi era recunoscător pentru aceste mici favoruri. În acea zi, totuși, momentul ales pentru a veni la ea era nepotrivit, dacă nu chiar nefericit.

Pe când urca ultimele trepte, văzu ușa apartamentului ei deschizându-se larg, lovindu-se de perete și un bărbat înalt, voinic, asudând din plin în cel mai călduros ceas al zilei, care ieși brusc în hol. Bretelele îi erau la locul lor dar cămașa îi atârna sub forma unor fâșii umede. Își ținea haina sub braț. Părul îi era în neorânduială. Ochii mici îl pironiră scurt pe Godwin. Aveau în ei o pâlpâire stinsă care parcă ascundea ceva. Apoi trecu rapid pe lângă el, întorcând capul. Cobora scările cu greutate, ca și cum i s-ar fi defectat frânele și și-ar fi pierdut controlul.

Clothilde stătea în bucătărie, făcea gargară și scuipa în chiuvetă. Purta un halat de casă chinezesc, cu dragoni roșii, fără cordon. Era deschis în față. După ce termină treaba la chiuvetă, se întoarse spre el. Îi văzu sânii mici și ascuțiți, pielea îmbujorată, coapsele rotunde.

– M-ai speriat, spuse, cu respirația tăiată. Fața i se topi într-un neprețuit zâmbet franțuzesc. Sunt atât de bucuroasă că ești tu!

Pe masă erau bani, lângă o vază cu flori. Luă un prosop de pe suport și se întoarse ușor într-o parte. Se duse în spatele ei, lipindu-se de șoldurile rotunde. Era atât de excitat încât nu se putea opri chiar dacă ar fi vrut.

Ea se șterse cu prosopul între pulpe.

– Spune-mi că nu ești supărat pe mine...

– Nu sunt, șopti.

Îi cuprinse sânii cu palmele.

– Viața ta îți aparține.

Ea îl împingea cu șoldurile. Termină de șters cu prosopul.

– Nu știam că vine. M-am trezit cu el aici, din senin. A fost foarte insistent. Întotdeauna a fost... un client foarte serios. Înțelegi, Rodger?

– Te doresc. Chiar acum.

– Ești caraghios, Rodger. Chestia asta te excită, nu-i așa?

Șoptea, respirând, dintr-odată, greu. Își închise halatul la piept. Pielea îi era roșie pe șolduri.

– Îmi trage palme la fund, oftă ea. Dar nu mă doare. Trebuie mai întâi să-mi facă asta, pentru ca altfel nu e pregătit, nu poate să... E ca un băiețaș răzgâiat...

Se aplecă în față, peste masă, jucându-se cu bancnotele. Își depărtă picioarele, sprijinindu-se de masă. Când el începu, ea își întinse mult

brațele, apucând cu degetele marginea opusă a mesei, iar respirația i se transformă în gemete adânci, când el începu să se miște ritmic. Murmura, printre gemete, anumite cuvinte pe care le repeta mereu, până când totul se termină. Apoi o ridică, un pachet moale, fără apărare. Schimbară sărutări, o legănă pe pieptul lui și o duse până la pat. Se lungi alături de ea și văzu cum zâmbea cu ochii închiși, în timp ce el își plimba buzele pe așa numita „cruce de vacă".

Mai târziu, ieșiră la o cafenea și băură o *café au lait*[1], mestecând cu poftă pâinea fragedă și proaspătă. Ea se simțea în siguranță, iar el știa că nu s-ar fi supărat dacă-i pomenea despre bărbatul din hol. Nu putea suporta s-o rănească. Poate că era dragoste. Știa că era prea tânăr ca să fie sigur.

– Mi s-a părut cunoscut, spuse el. L-am mai văzut undeva. Cred că și el a avut aceeași impresie, văzându-mă.

– Da, l-ai văzut. Vine la Toledo. Își aduce prietenul împreună cu fata aceea. Cei trei englezi.

– Desigur, ăsta e! Îl cheamă Tony sau cam așa ceva. Iar celălalt bărbat e maiorul sau colonelul...

– Colonel, spuse ea. Nu-l cunosc nici pe el, nici pe fată. Numai pe Tony Dew-Brittain. El e – cum îi spun ei? E atât de insuportabil de englez...

Își apăsă buzele cu unghia vopsită în roșu-închis.

– Nobilime de țară. Ridică din umeri. Presupun că asta înseamnă că are pământ. E o familie veche. El e foarte mândru de lucrul ăsta. Cred că nimeni în afară de chinezi nu-i prețuiește atât pe strămoși. Sau poate japonezii? Shintoism.

Întotdeauna spunea lucruri care-l luau prin surprindere. Shintoism, pentru numele lui Dumnezeu! Trebuia să se intereseze despre ce era vorba.

– Îl cunosc de aproape un an. Nu pot spune că mi-e prieten, dar atunci ce este? E un om trist, cred. E nefericit cu soția pe care și-a ales-o. Așa cum sunt mulți bărbați, n-am dreptate? Mă plătește bine. Și e foarte expeditiv, iar pe deasupra, e ușor de mulțumit. Ceilalți doi, colonelul și

[1] Cafea cu lapte (lb. franceză) (n.tr.)

eleva aceea... El nu vorbește despre ei. După cât am observat eu – ridică din umeri – nu se prea simpatizează.

Când era pe punctul de a pleca la spectacolul de balet, ea îi luă mâna.

– Rodger... vrei să nu mă mai văd cu el? Vrei să mă schimb? Spune-mi cum vrei tu să fac, Rodger.

El îi atinse obrazul cu cicatricea.

– Vreau să fii doar Clothilde a mea. Oricum ai fi, oricum te-ai schimba, pentru mine ești tot tu.

– Te iubesc cu adevărat, Rodger.

În seara aceea mintea nu-i stătea la balet. Dar nu din cauza lui Tony Dew-Brittain se frământa el. Se gândea la Clyde. Se întreba dacă, în seara aceea, ea se va duce la Clyde.

Swaine stătea la cafenea, așezat confortabil, relaxat, cu pălăria lui de panama aruncată pe un scaun liber. Fruntea-i palidă se înroșea văzând cu ochii în soarele amiezii. Mânecile cămășii vărgate erau suflecate, dând la iveală niște brațe albe, aproape fără pic de păr, grase și cu pielea întinsă, gata să plesnească. Se uita cruciș, în sus, la un bărbat cu o înfățișare de bufniță care purta ochelari. Acesta, cu un aer năucit pe față, nu-și privea pur și simplu interlocutorul, ci-l examina cu mare atenție. Apoi, bărbatul acela înalt îl examină, cu o evidentă curiozitate, pe Godwin, care se apropie, își consultă ceasul și se așeză la masă. Swaine mormăi un fel de prezentare, ceva despre Iowa care face cunoștință cu Ohio, iar tipul cu fața de bufniță îi dădu mâna și se scuza că trebuia să plece, făcu un pas înapoi, dădu peste un chelner, apoi dispăru în grabă mare.

– Ce-i cu omul din Ohio? Cine-i arătarea asta?

– E cel mai bun redactor de știri din Paris, iată cine e. Îl cheamă Jim Thurber. Tot încerc să-l angajez, să-l fac să plece de la zdreanța aia a colonelului Mc.Cormick, ediția pariziană a lui *Chicago Tribune*. Dumnezeule, ce adunătură de diletanți e acolo! Mc. Cormick n-ar trebui să citească niciodată rahaturile lor afurisite, ar trebui să-i dea afară pe toți. Elliot Paul – romancier, Eugene Jolas – poet, diletant dar nu prost, nu prost deloc. Dar acest Thurber e un geniu în prelucrarea știrilor. Poate

face treaba întregii echipe, dacă trebuie. Stai jos, stai jos. Tu chiar erai în cunoștință de cauză când ai scris articolul tău?

– Desigur că nu. Am tras cu urechea la ce vorbea lumea la deschidere și am pus pe hârtie ce am auzit. Părea să știe ce se petrecea acolo.

– Exact ceea ce nu știi tu, fiule. Trebuie să schimbăm foaia. Merle Swaine s-a gândit la asta și când Merle Swaine gândește, cei puternici se înclină în fața lui. Ia aminte la ce spun eu.

Probabil că Swaine avea doar vreo patruzeci de ani, dar avea părul rar, lung și cenușiu, fața brăzdată de riduri, mai avea și vreo zece kilograme în plus și-i plăcea să facă pe bădăranul. Lui Godwin i se părea la fel de bătrân ca Matusalem. Bătrân și înțelept.

– La ce te-ai gândit?

– Merle Swaine s-a gândit la Rodger Godwin și la viitorul lui. Ești ambițios? Vrei să ajungi cineva? Astea sunt întrebările pe care și le-a pus Merle Swaine. Ai fost vreodată testat?

– Da, da și nu cred că e ceva de capul meu. Am abia douăzeci și doi de ani.

– Ei bine, puțini flăcăi de vârsta ta au trecut rahatul ăla de test, acum câțiva ani.

Clipea în lumina soarelui.

– Fir-ar să fie, asta a fost acum zece ani. E o poveste veche. Tu ai un fel de fler căcăcios. Nu știu exact ce este, dar îl simt când citesc articolașele alea ale tale despre succesele muzicale. Oamenilor le plac pentru că sunt scrise pe limba lor...

– Poate pentru că nu știu mare lucru în domeniul ăsta și scriu întotdeauna ce spun alții...

– N-are importanță. E amuzant să le citești. Ating o coardă din pieptul lui Merle Swaine. Așa că-ți dau mână liberă să scrii despre prietenul tău, Rasmussen. Am întrebat și eu pe ici pe colo, e într-adevăr așa cum mi se spune, are o anumită autenticitate, o tentă personală, potrivit acestor tâmpiți, și autenticitatea e un lucru foarte important în zilele noastre. Mă forțez și eu să umplu pagina culturală, fiindcă băieții lui Mc.Cormick nu fac altceva decât blestemata aia de aiureală culturală.

Trase o țigară franțuzească din pachet și o aprinse. Chelnerul îi aduse lui Godwin cafeaua.

– Hai, puștiule, mănâncă-ți omleta cu *fines herbes*[1]. Merle Swaine are planuri mari în ceea ce te privește. Ai să mai auzi tu multe pe tema asta.

În timp ce-și mânca omleta cu *pommes frites*[2] și bagheta crocantă, ascultă, cu uimire crescândă cum Swaine devenea tot mai expansiv. Soarele străbătea cupola albastră a cerului, făcând să alunece pe urmele lui câțiva nori pufoși. Îi trecu prin cap că făcuse ceva demn de luat în seamă, din moment ce Swaine îl anunță că are de gând să facă ceva din el. Din el, care, hai să fim serioși, era un pârlit de mocofan din Iowa, un artist de rahat, un vânzător de pene jumulite și, pe deasupra și al dracului de mândru de toate astea.

– Haide să-ți spun acum pe ce picior dansezi, fiule și poți lua ca literă de Evanghelie. N-are importanță dacă e adevărat sau nu. Putem spune că adevărul e relativ. Uită, deci, adevărul. Nu există un asemenea lucru. E adevărat ceea ce spunem noi că e adevărat, pentru că noi suntem cei care scriem în ziare și toată lumea știe că trebuie să fie adevărat, din moment ce scrie în ziar. Să ții minte întotdeauna, fiule, asta e legea, prima lege a acestei afaceri. Acum să revenim la oile noastre – să-ți spun pe ce picior dansezi. Te afli în Parisul anului 1927, inflația a scăpat de sub control, francezii s-au săturat până-n gât, în Germania, nemții s-au săturat până-n gât, iar italienii îl au pe cap pe căcănarul ăla de Mussolini care-i conduce... Dar aici nimeni nu se sinchisește pentru că ăsta-i Parisul, care-i cel mai tulburător oraș din lume. Iar eu îți dau ție, o floricică proaspătă care privește totul pentru prima oară – șansa să scrii despre toate astea și să devii celebru. Desigur, lucrul ăsta te va distruge, în aceeași măsură, dar e treaba ta să alegi.

Își scoase o basma roșie, uriașă din buzunarul de la spate și-și suflă nasul zgomotos.

– Merle Swaine pune rămășag pe Paris. Merle Swaine face prinsoare că s-ar putea să stăm pe un butoi de pulbere, din punct de vedere cultural, mă înțelegi ce vreau să spun. Pe de altă parte, îi avem aici pe toți sonații, bețivii, afemeiații care scriu și vorbesc unul despre celălalt.

---

[1] Ierburi care se pun în mâncare, pentru a-i da gust (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Cartofi prăjiți (lb. franceză (n.tr.)

Au pus pe picioare o întreagă industrie afurisită, un angrenaj perfect, destinat în întregime scopului de a se face celebri unul pe altul... Eu cred că tu ai destulă șmecherie din asta împuțită în tine, ca să intri în gașca lor. Războiul ți-a scăpat, dar majorității acestor găgăuță le-a scăpat. De aceea face Hemingway atâta tam-tam pe socoteala lui. El a făcut războiul iar ei nu și pentru Dumnezeu, el îi va face să plătească. Așa că nu-ți face griji în privința războiului. Tu nu faci parte din acea blestemată de Generație Pierdută de care mi-e greață și am obosit să aud. Tu faci parte din generația următoare. Vă vom spune Generația Găsită... iar tu poți fi acela care găsește Generația Pierdută, e o idee, *au fost pierduți dar acum au fost găsiți și omul nostru, Godwin, este cel care i-a găsit*. Înțelegi, asta-i ideea mea. O putem folosi. Vezi cum încep să se lege lucrurile când îți pui mintea la contribuție? În noaptea aceea, Rodger Godwin se apucă serios de scris. Despre Paris, despre Clyde și Clothilde, despre *curcanul* Henri căruia îi plăcea să-i ciomăgească pe bieții cerșetori și se dovedi că Swaine avusese dreptate din nou. Totul începea să se lege când își punea mintea la contribuție. Swaine începea să ia, pur și simplu, proporții legendare. Personalitatea lui umplea mintea lui Godwin ca un balon pe care-l umfli într-o cabină telefonică. El încuraja, ocăra, redacta, sugera, aplauda, batjocorea, se alarma, disprețuia, îți pretindea și uneori spunea că nu e rău, că ești pe cale să prinzi șpilul, în timp ce Godwin lucra la schița despre Clyde și despre lumea de la Clubul Toledo.

– Găsește-ți nota personală, spunea Swaine. Ești pe-aproape, ești gata s-o descoperi. Găsește-ți vocea ta proprie, distinctă și-ți vei afla norocul, fiule.

Într-o zi, Swaine își măsura biroul în lung și-n lat, în maniera sa distrată. Când Godwin își vârî capul pe ușă ca să-l întrebe de ce era trist și îngândurat, Swaine îl trase înăuntru și închise ușa trântind-o cu putere.

– Nungesser și Coli au dispărut.

– Niște prieteni de-ai tăi?

Numele îi sunau ca un clopoțel îndepărtat.

– Prieteni de-ai mei? Doamne Iisuse Hristoase, da, sunt prieteni de-ai mei! Dar nu aici este problema. Iisuse, dar ce ignorant ticălos mai eşti!

Privi faţa lipsită de expresie a lui Godwin şi aruncă o cutie cu clame pentru hârtii, peste capul lui, în colţ, unde se împrăştiară peste tot, ca nişte mici gloanţe ce ricoşaseră.

– Merle Swaine are faţă de struţ care-şi ascunde capul în nisip! Sau şi mai şi, de găgăuţă cu capul în nori, lipit direct de un fund roz bonbon! Aşadar, ai pus mâna pe o gagicuţă franţuzoaică şi scrii o ditamai poveste despre amicul tău. Şi ce dacă? Asta îţi dă dreptul să te lepezi de neamul omenesc? Trebuie... *trebuie*... să te intereseze fiecare afurisit de lucru! Asta e prima lecţie, nu-ţi poţi permite să scapi din vedere nici cel mai mărunt lucru! Trebuie să iei în seamă întreaga astă lume împuţită! Nungesser şi Coli! Bun venit pe planeta Pământ, fiule! Acum, Merle B. Swaine îţi va spune câteva lucruri şi tu ai face bine să-l asculţi...

Toată iarna şi toată primăvara, interesul public pentru un zbor transatlantic New York–Paris, crescuse în progresie fantastică. Ideea părea irealizabilă şi încercările părură să-i întărească în credinţa lor pe cei ce se îndoiau. În 1919, numai cu o decadă în urmă, un pilot britanic şi pasagerul lui american efectuaseră, practic, un zbor nonstop, dar acesta se desfăşurase pe ruta cea mai scurtă – de la Newfoundland până în Irlanda, adică pe un traseu mai scurt de două mii de mile, în şaisprezece ore. Aterizaseră forţat într-o mlaştină de turbă şi informară lumea că fusese o experienţă de coşmar, un iad îngrozitor de gheaţă, ceaţă şi perturbări atmosferice.

Zborul New York-Paris urma să străbată o distanţă de două ori mai mare şi se estima, ca durată, la treizeci şi cinci – patruzeci de ore. Proiectele avansate păreau să nu fi atins parametrii unui avion capabil să efectueze un asemenea zbor. Totuşi, oamenii încercau în continuare.

Căpitanul Charles Nungesser şi căpitanul Francois Coli erau gata să facă încercarea, într-un biplan Levasse, *L'Oiseau Blanc*[1], care avea un motor de cincisute de cai putere, cel mai puternic motor construit vreodată. Îşi calculaseră şansele şi rămăseseră pe poziţie, adică hotărâţi şi

[1] Pasărea albă (lb. franceză) (n.tr.)

bravi, chiar dacă aveau de gând să zboare în ceea ce piloții și inginerii spuneau că este direcția nepotrivită, Paris spre New York, contra vânturilor puternice, mai degrabă decât ajutați de ele. Singura lor grijă era greutatea aparatului: cinci tone și jumătate. Dacă puteau să urnească de la pământ *L'Oiseau Blanc*, erau siguri că puteau străbate drumul până la New York. Intenționau să „arunce", pur și simplu, acest angrenaj greoi și rezistent la vânt, peste ocean. Nu aveau nevoie să aterizeze la New York. Aeroplanul era etanș, impermeabil, din construcție. Intenționau să amerizeze în portul New York, chiar în fața unui alt dar al francezilor... Statuia Libertății.

În timp ce Godwin era absorbit de propriile sale preocupări, Swaine devenise obsedat de șansele pe care le aveau Nungesser și Coli. Ținea la ei ca oameni, îi admira ca pe niște aventurieri neînfricați. Vedea în ei niște oameni demni de admirația lui, ceea ce era aproape o nouă experiență pentru Merle B. Swaine. Își petrecu toată ziua de sâmbătă cu ei, în hangar, pe aeroportul Le Bourget, pustiu și bătut de vânturi, în timp ce ei își făceau ultimile pregătiri dinaintea zborului.

Swaine se pomeni gata să plângă, ceea ce era o altă premieră, în timp ce privea, în semiîntunericul cenușiu, motorul uriaș, accelerat la maximum. Avionul greoi țopăia pe iarba moale, ca un burete. Swaine icni, când aparatul se ridică la vreo doi metri și ceva deasupra ierbii, se lipi din nou de pământ, apoi țopăi din nou. Avionul era prea greu. Nu reușeau să-l ridice de la pământ. Swaine își șterse ochii, aștepta izbitura dureroasă, alunecarea avionului într-un șanț... dar, în ultima secundă, împotriva oricărei logici, Nungesser reuși să-l ridice cu „nasul" în sus. Swaine îl urmări cu privirea până când deveni cât o gămălie de ac, ce dispărea treptat, pe cerul cenușiu, spre nord-vest.

– Duminică la prânz, spuse Swaine, prăbușindu-se în spatele biroului său pe care era un talmeș-balmeș desăvârșit, au fost văzuți părăsind coasta Irlandei, îndreptându-se spre ocean. Luni, adică ieri, am fost informați că au fost văzuți deasupra lui Newfoundland, îndreptându-se spre New York.

Îl privi pe Godwin și spuse sarcastic:

– Ai observat, oare, cum se dansa pe străzi noaptea trecută? Cum şampania curgea ca... ca... şampania? Ei bine, asta pentru că o pereche de francezi au făcut ceea ce era, aparent, imposibilul... Dar nu, tu erai mult prea ocupat ca să observi, am uitat.

Se ridică şi se îndreptă spre fereastra deschisă, încercând să ia o gură de aer. Îşi tampona fruntea arsă de soare cu basmaua lui roşie.

– Acum, calendarul lui Merle Swaine spune că e marţi şi nici un semn de la ei... în prezent trebuie să fi rămas fără combustibil. Tot ce putem face este să aşteptăm şi să vedem dacă cineva descoperă epava.... Un coşmar, Godwin. Merle Swaine face pariu că, sută la sută, băieţii sunt pierduţi. Oftă din rărunchi, privind pe fereastră.

Supărarea lui pentru lipsa de informare a lui Godwin se amplifica, în timp ce se gândea la cei doi aviatori dispăruţi şi la un nebun de american, pe nume Lindbergh, care era pe cale să le urmeze exemplul.

Sesizând atmosfera, Godwin se ridică şi începu să se îndrepte spre uşă. Swaine era, aparent, pierdut în gânduri îndepărtate. Turnul Eiffel focaliza un torent de lumină solară, care se revărsa printre norii purpurii. Când Godwin ajunse la uşă, Swaine spuse, privind în continuare pe fereastră, Parisul:

– Schiţa aia a ta despre Rasmussen e prea bună pentru zdreanţa asta de fiţuică a noastră. Şi prea afurisit de lungă. Aşa că am trimis materialul lui Arthur Honan. Îi place. Îl ştii pe Arthur?

– Nu... Şi dacă şi ăsta se pregăteşte să zboare peste Atlantic, nici nu vreau să aud de el.

– Iisuse, mă îngrijorezi, Godwin. Încerc să te fac un... ascultă, Arthur Honan este redactor şef la revista *Europa*. New York, Londra, Roma, Paris. *Marea revistuţă*...

– Ştiu, am priceput. Dar Honan e obişnuit cu... scriitori adevăraţi... Gide, Cocteau, Fitzgerald, Gertrude însăşi, Ford... Eu...

– Îi place povestea ta. Ceea ce ai scris până acum. Prima jumătate.

– Adevărat? Îi place...

– Vrea s-o termini. El e de părere că ai surprins exact *lumina şi spiritul vremii şi al locului*. Aşa se exprima el. E atât de căcănar încât nu se poate muta naibii din apartamentul ăla al lui, plin de parfumuri, de astrologi, de draperii trase. E un găgăuţă de primă clasă, după părerea

lui Merle Swaine. Trebuie să fie urnit dintr-un loc în altul. Sau cărat cu tron cu tot. Vreau să spun că este un spectacol dezgustător. Dar e deștept și nu mă pot împiedica să-mi placă tipul. Te va face celebru dacă-l vei lăsa. Vrea să termini povestea. Nu-i pasă cât de lungă iese. Asta-i genul de tâmpiți din care face el parte. Nu mă-ntreba pe mine... mă depășește. S-a născut bogat, poate asta explică totul.

– Bine... să mă întâlnesc cu el? Vrea să discutăm despre schița mea?

– Mon Dieu! Niciodată nu se întâlnește cu scriitorii pe care-i publică decât ca să-i umilească, dacă e cazul. Îi urăște de-a binelea pe scriitori. Nu-i dorește în preajma lui. Lui îi place numai scrisul în sine.

Se întoarse la biroul său, scotoci printre hârtii, până dădu de un plic.

– A trimis asta pentru tine. Godwin luă plicul. Se tăie la deget când îl deschise și cecul căzu pe dușumea.

– El numește asta una dintre Camaraderiile de Călătorie Honan.

– Mai lucrez, în continuare, pentru tine?

– Desigur, Godwin, desigur.

Cecul era în valoare de cinci sute de dolari, în franci.

– E cam greu să-ți vină toate așa, deodată.

Godwin descoperea sensul expresiei „lacrimi de fericire".

– Așa este. Dar știi cum e, fiule. Adesea – împotriva planului dumnezeiesc în privința universului – se mai întâmplă și ceva bun. Acum du-te să-ți termini povestirea și vei mai căpăta un cec exact ca ăsta. Și, Godwin – Merle Swaine te felicită.

– Rodger Godwin îți mulțumește.

– Ieși afară! Du-te și te-mpușcă! Sunt ocupat.

Godwin lucra într-o furie orbească, zi și noapte, scriind, rescriind, gândind, plimbându-se de-a lungul Senei în orele de dinaintea zorilor, refăcând materialul iarăși și iarăși, până când simți că era bine, până când își percepu nota personală în el. Nu mai muncise cu atâta hotărâre și râvnă din perioada când încerca să-și croiască drumul la *Crimson*, de la Harvard și-și petrecuse, la fel, ore întregi, în miez de noapte, scriind. Uita să se bărbierească, o vedea foarte rar pe Clothilde, care zâmbea întotdeauna, văzându-i activitatea furibundă și-l încuraja. Pe Clyde îl vedea și mai rar. Doar o dată se oprise să-i pună câteva întrebări. Odată

ce se concentrase asupra definitivării materialului, era momentul să fie singur, să-şi facă treaba, să se lupte cu paginile albe.

Programul lui Clyde era dezordonat. Avea obiceiul să dispară după masa de prânz. Făcea cu ochiul şi rânjea, ceea ce însemna că era vorba de o fată. Tot ce ştia Godwin despre afacerea asta era că fata nu era Clothilde, care – deşi habar n-avea – juca un rol din ce în ce mai important în schiţa despre Clyde şi lumea de la Clubul Toledo. Făcea doar aluzie la comportamentul ei sexual. Un cititor cunoscător ar fi tras, însă, propria sa concluzie. Dar faţa ei solemnă cu surâsul neastâmpărat şi cicatricea în formă de cruce, orele de dans şi felul cum se răsucea, dintr-odată, în piruetă când se strecura pe străzile aglomerate ale Malului Stâng, grija pe care o avea faţă de pantofii ei de poante, cântecele pe care le cânta uneori împreună cu formaţia, engleza ei cu un accent încântător, exteriorul ei fragil şi voinţa de oţel din interior, felul în care o găsise Clyde zăcând pe alee, după ce a fost bătută şi stigmatizată... Totul era real. În timp ce scria, putea auzi muzica răsunând în *peştera* pe care o vedea în minte, putea închide ochii şi-i apărea faţa lui Clyde care se apleca şi se balansa, în timp ce sufla în cornul lui, printre norii de fum albastru şi gros, putea simţi parfumul Clothildei şi gustul gurii ei. Uneori îşi freca ochii obosiţi şi se gândea la englezul Tony, greoi, cu faţa rubicondă, care-i trăgea Clothildei palme peste fund, până când termina...

Se întreba dacă vreunul dintre eroii lui ar avea ceva de obiectat cu privire la portretele pe care le făcuse. Poate doar *curcanului* Henri ar fi putut să nu-i placă, dar el n-ar fi aflat niciodată, într-un fel sau altul. Dacă nu le plăcea, la naiba cu ei! El scria despre oameni reali, dintr-un loc real şi n-avea de ales. Scria despre ei pentru că era acolo, în maniera în care un pictor îşi folosea modelele. Să-i ia naiba, erau *proprietatea* lui din punct de vedere artistic, îi revendica aşa cum un explorator revendică un teritoriu virgin, aşa cum Hemingway pusese stăpânire pe Lady Duff Twysden şi cercul ei. Într-un fel, derulându-şi vieţile prin ochii lui Godwin, prietenii lui îşi pierduseră dreptul la intimitate, la vreun secret în viaţa lor. Dar, oricum, el îi făcea să devină celebri. Poate nu chiar celebri, dar oamenii din Paris, din Londra, din New York aveau să citească despre ei... şi ei îi vor citi opera lui Rodger Godwin. El era,

într-un fel ciudat, creatorul lor. O idee căreia îi rămăsese credincios de-a lungul anilor. El îi crease, pe hârtie, pentru cititorii lui. Apoi le insuflase viață și-i făcuse să trăiască. Era un sentiment plăcut. Orice ar fi gândit ei despre felul cum fuseseră folosiți, nu-l interesa.

Godwin termină schița în noaptea de joi, 19 mai și trecu pe la terasa de la Dome, unde-l găsi pe Swaine stând cu Thurber și cu un alt bărbat numit Nesterby care scria materiale sportive pentru Swaine. Campania de debarcare a lui Thurber continua în mod evident. Swaine insistă ca Godwin să rămână cu ei. În timp ce aștepta să-i sosească minunata bere alsaciană pe care o comandase, Nesterby continuă să vorbească despre campionatele de tenis, contestate la Saint-Cloud. Când Nesterby se apucă să intre în amănunte, Thurber se așeză tăcut, mulțumit că nu trebuia să vorbească deloc. Godwin apăsă plicul în palma lui Swaine.

– Aș dori să citești asta, domnule Swaine. Să-mi spui ce părere ai. Tu hotărăști ce să facem cu ea. Dacă crezi că e bună pentru Honan, atunci expediază-i-o.

Thurber murmură:

– Arăți la fel de obosit pe cât mă simt eu. Nu vărsa berea aceea.

Godwin încuviință din cap. Mâna îi tremura și ochii-i ardeau de nesomn dar, în același timp, simțea că face parte din societatea acelor oameni de la masă, care știau, cu adevărat, ce făceau. Îl tratau ca pe un egal al lor și Swaine vorbea despre revista *Europa* a lui Honan care tocmai achiziționase o piesă care avea să-l plaseze pe Godwin pe orbită. Comandară un alt rând ca să toasteze pentru succesul lui și, în cele din urmă, pe jumătate adormit, se îndreptă, clătinându-se pe picioare, dar fericit, spre casă.

Dimineață, în timp ce mai dormea adânc, se auzi un ciocănit în ușă. Era Hélène, bătrâna zdravănă, cu mustață albă, pe care Clyde o angajase ca portăreasă a clădirii. Era vorba de un telefon urgent din partea lui Swaine. Godwin își aruncă pe el rasa de profet de doi bani și coborî scările în fugă, în picioarele goale, la telefonul de pe biroul Hélènei, aflat în cușca de la intrare. Ea se întoarse la bidonul ei cu apă și la jardinierele cu geranium de pe trotuar.

– Godwin la telefon, mormăi el, căscând.

– Chiar acum am primit veşti de la New York, zbiera Swaine la telefon. Chiar acum a părăsit Roosevelt Field. Este aeropurtat nebunul ăla blestemat! Acum e pe drum!

– Cine a părăsit? Despre ce vorbeşti?

Avea, oare, vreo legătură cu Honan?

– Cine? Cine să fie, pentru numele lui Dumnezeu? Charlie Lindbergh cu *Spirit of St. Louis* al lui, iată cine! Se îndreaptă spre Paris şi ştii ceva? Merle Swaine simte că puiul ăla de căţea va reuşi. Şi dacă reuşeşte, fiule, vom trăi cea mai fantastică poveste din viaţa noastră! Omul îl muşcă pe câine. Omul reuşeşte imposibilul. Yankeul vine încoace, fiule, yankeul e pe drum!

Când Swaine se mai potoli, Godwin spuse:

– Mi-ai citit schiţa?

– Iisuse, oftă Swaine. Actori şi Scriitori! Da, sigur că ţi-am citit-o. E grozavă, plină de lumină şi farmec şi de pulsul vremii. Toate rahaturile astea, la un loc. Primul lucru pe care l-am făcut azi-dimineaţă, a fost să trimit un băiat s-o ducă la biroul lui Honan.

– Crezi, într-adevăr, că o să reuşească?

– Nu văd de ce naiba să nu reuşească. Biroul lui Honan e doar la şase case de aici.

– Nu, Lindbergh. Va reuşi?

– Tot ce pot să spun este că Merle B. Swaine aşa simte.

Godwin se băgă, din nou, în pat. Îşi închipuia că nimeni nu va mai auzi vreodată de acest Lindbergh.

La amiază, cineva bătu, din nou, în uşă. Cine naiba mai putea să fie?

– Godwin!

Cineva răcnea la el.

– E timpul să te scoli! Azi e o zi a dracului de mare! Ridică-te şi înviorează-te!

Era Clyde care se simţea deosebit de voios.

12

Clyde proiectase o ieşire la iarbă verde şi n-aveai nici o şansă s-o eviţi. Regizase totul pentru a fi un adevărat eveniment.

Campionatele de tenis ale Franţei ajunseseră în semifinale, la Saint-Cloud şi Clyde nu voia să rateze meciul cel mare al întregului turneu: americanul Big Bill Tilden contra francezului mărunţel dar iute ca o săgeată, René Lacoste. Va putea, oare, miniaturalul jucător de tenis să înfrunte serviciul lui Tilden, căruia nu i se găsiseră până acum replici pe măsură? Clyde avea un pumn întreg de bilete, iar Godwin, în timp ce făcea baie şi se rădea, se şi gândea la acest meci ca la o istorioară colorată despre americani la Paris, adunaţi să-şi încurajeze idolul.

Se dovedi că inventivul Clyde organizase o adevărată petrecere, minuţios elaborată, pentru ziua respectivă, al cărei centru de greutate se concentrase în direcţia mijloacelor de transport: un Rolls Royce galben, mare, decapotabil şi foarte încăpător, care fusese fabricat la comandă, pentru prietenul său Anthony Dew-Brittain, englezul solid, cu faţa roşie, pe care Godwin îl ochise în seara întâlnirii cu Clyde şi după aceea, dăduse nas în nas cu el, în uşa apartamentului Clothildei. Maşina, cu coşurile pentru picnic, cu scaunele ei rabatabile, era baza acestei „acţiuni", pentru că putea transporta atât de mulţi pasageri. Conducea şoferul lui Dew-Brittain care, totodată, indica locurile din maşină, aranjându-i pe toţi în ordine de bătaie. Erau: Dew-Brittain însuşi, Clyde, Godwin, Clothilde – a cărei prezenţă a fost, evident, o surpriză pentru Dew-Brittain, acesta părând să se înroşească până-n vârful urechilor când o văzu cu Godwin şi cu Clyde – tânăra fată şi bărbatul

îndesat cu cicatricea de șrapnel, cei care fuseseră prezenți la club în acea primă seară.

Scăldat de un soare strălucitor, pe un cer inundat de lumină, Rolls-ul galben se îndreptă spre intrarea de la stradă a lui Clyde. Clyde îi prezentă tuturor pe Godwin și pe Clothilde. Pe moment, Dew-Brittain păru să-și piardă cunoștința. Clothilde era foarte demnă, ca o adevărată doamnă, dar nu prea distantă. Fata se numea Prissy și era fiica lui Dew-Brittain. Celălalt bărbat era colonelul Max Hood.

Drumul spre Saint-Cloud păru destul de lung. Conversația luă cu asalt urechile lui Godwin ca ciripitul păsărelelor care zburătăcesc și se bat prin copaci, scuturând florile. Încerca să izoleze crâmpeie din aceste conversații încrucișate, să și le întipărească în minte, pentru a le transcrie mai târziu.

– Care este scopul artei din zilele noastre?

Dew-Brittain începea să transpire, plimbându-și privirea de la un interlocutor la altul.

– Să-l provoace pe burghez. Nu să fie frumoasă, plăcută, ci doar să provoace o iritare blestemată, asta este. Dadaism. Suprarealism... Civilizația noastră e muribundă, cel puțin, din punct de vedere... Nu suprarealismul este cauza, dar, fir-ar el să fie, este un simptom...

Nimeni nu părea să aibă chef de o discuție serioasă. Expresia de pe fața lui Dew-Brittain oscila între supărare și o deznădejde vagă.

– Ultimii mari inovatori au fost Impresioniștii. Prețurile nici nu mai pot intra în discuție, evident. Mă bucur că am cumpărat ceva lucrări când se mai putea. Manet, primul impresionist... Când a murit el, soția mea, își aduse brusc aminte de ceva, în legătură cu Manet, dar nu-și putea aminti ce anume... Întoarse cu fața un tablou aruncat sub scară, în spatele unui closet, îl aduse și mi-l arăta: *E un Manet*, spuse ea. *Manet mi l-a dat...* dar greșea, în parte. Așa face maică-ta Prissy, nu? Era un Monet pe care Manet îl dăruise sorei ei și acea soră îl lăsase în casa noastră. Dar înțelegeți ce vreau să spun. Frumos tablou, nu-i așa, Prissy?

Godwin era cam nesigur cu privire la cea ce voise să spună Dew-Brittain.

– Le-ai încurcat, tată, spuse fata.

Fața îi era încadrată de păr negru și des, tuns scurt, urmărindu-i linia maxilarului. Se aplecă să caute în coș o cutie cu limonadă. Linia oblică a cefei continuată cu cea a gâtului lung, forma o săgeată perfectă. Purta o rochie albă, fără mâneci, fără guler, cu garnitură de dantelă din același material, la gât.

– Claude Monet este cel care a murit de curând. Manet l-a inspirat pe Monet, iar Monet l-a inspirat pe Zola... Era un *Manet* cel pe care *Monet* l-a dăruit sorei mamei...

Zâmbi foarte discret, fără a se adresa cuiva în mod special.

– Tata îi confundă întotdeauna pe cei doi.

– Fapt este, spuse Dew-Brittain cu o undă de blândețe și de mândrie pentru cunoștințele fiicei sale, că amândoi erau niște pictori ai naibii de buni.

Fata reluă:

– Monet a fost un bun prieten a lui Clemenceau. La moartea lui Monet, sicriul lui foarte simplu a fost cărat cu o șaretă de țară, iar doi țărani din satul lui, îmbrăcați cu haine de sărbătoare, l-au coborât în groapa lui din cimitirul satului Giverny. Clemenceau mergea, singur, în urma sicriului.

Era foarte gravă, acaparată de atmosfera povestirii ei.

Clothilde o cântări scurt, cu o privire vioaie.

– E frumos să știi și să poți povesti atâtea lucruri. Te felicit.

– Asta îl face pe Monet să pară real, spuse fata. Nu-i așa? Uneori oamenii uită că marii artiști, marii oameni, în general, nu sunt decât oameni. Cred că nu trebuie să uităm aspectul ăsta, nu-i așa?

– Sunt exact de aceeași părere, răspunse Clothilde, câștigată complet. E păcat, doar, că Monet n-a fost un pictor mai bun.

Cele două fete, între care era o diferență doar de câțiva ani, chicotiră la unison.

– Dar și el se vinde foarte bine, spuse Dew-Brittain.

Fata întâlni privirea Clothildei și amândouă oftară. Godwin avea sentimentul că toți făceau parte din aceeași familie, plecată într-o excursie de sfârșit de săptămână.

– Un Rousseau – portretul unui țigan – a ajuns la jumătate de milion de franci, zilele trecute.

Dew-Brittain își șterse fruntea cu o batistă uriașă de olandă.

– Îmi pare rău să vă spun, dar arta nu mai e artă. Acum a devenit negustorie, să nu uitați asta. Respira zgomotos. Cel care a reușit să priceapă acest joc, e un om făcut! Am dreptate, Max?

– Nu mă pricep deloc la artă, Tony. Și nici tu. Te pricepi la negustorie. Eu mă încred în judecata lui Prissy când e vorba de tablouri.

– Mamei îi plac Modigliani și Braque și Picasso, spuse fata.

– Dar ție îți plac?

– Destul. În special Modigliani.

– Asta mi-e de ajuns, Prissy, spuse Max Hood.

Dew-Brittain servi lumea cu pate și cu castraveți *cornichon*[1]. Mai avea un borcan de muștar și pâine. Treceau pe sub castanii masivi, care se scuturau.

– Pate belgian, spuse, foarte bun, domnule Godwin. Gustați.

În timp ce Godwin unse o felie de pâine cu pate și o garnisi cu un castravecior, Prissy făcu un semn și exclamă:

– Vai, tată!

– Acum, acum, spuse tatăl, stăpânindu-și râsul.

– Am să-i spun, zise fata, întorcându-se spre Godwin.

Ochii îi erau atât de mari, de un căprui atât de misterios și de catifelat, încât Godwin se simți ușor jenat, ca și cum ar fi fost prins spionând-o. Probabil că toți erau impresionați în același fel, prima oară când o priveau în ochi.

– Domnule Godwin...

– Spune-mi Rodger. Te rog.

– Perfect, Rodger. Pateul belgian este una dintre micile glume ale tatei. Lui îi place. Dar cred că oamenilor ar trebui să li se spună adevărul. E un amestec de carne. Jumătate cal, jumătate iepure. Știi ce înseamnă asta?

– Ce?

– Un cal la un iepure.

---

[1] Castraveți foarte mici, care se pun la murat (lb. franceză) (n.tr.)

Un zâmbet subțire îi juca în colțurile gurii. Fața îi era în formă de inimă, avea sprâncene groase și întunecate, pometii înalți. Cândva, urma să devină o mare frumusețe. Era frumoasă încă de pe acum.

– Trebuie să gust? întrebă el.

– Cred că trebuie, nu-i așa?

Stătea foarte liniștită, cu mâinile odihnindu-i-se în poală. Brațele bronzate contrastau cu rochia albă.

– Dacă nu guști, vei fi considerat îngrozitor de laș. Mi se pare destul de gustos. Are și fistic în compoziție. Dar e, totuși, carne de cal, pentru că, – ridică din umeri cu un gest fugar, tipic galic, – nu trebuie să uităm că suntem în Franța.

Clyde și Hood vorbeau despre meciul de tenis, mestecând pâine cu pate. Clothilde îi făcu fetei cu ochiul, apoi privi spre Dew-Brittain.

– Înțeleg că ești la curent cu toate micile șmecherii ale tatălui tău.

Îi zâmbi dulce clientului ei, care-și întoarse privirea, scotocind după ceva în coș.

Godwin își mânca pateul. Mâncase o mulțime de carne de cal de când se afla la Paris. Așa cum spunea fata, picase în Franța și trăise ca atare.

– Când vom ajunge la terenul de tenis, spuse Dew-Brittain, vreau să ne concentrăm, cu toții, asupra acestui meci important. Va fi o mulțime nemaipomenită. Se spune că vor asista cam cinci mii de oameni. Max pariază pe Tilden. Dumneata ce zici, domnule Godwin?

– Tilden. E ca și Babe Ruth...

– Eu înclin spre Lacoste. Profesionalism, viteză, tactică.

Hood spuse:

– Serviciul lui Tilden îl va pune la pământ. Dar, desigur, în Franța se poate întâmpla orice.

Mulțimea parcă strălucea, albă, orbitoare, în lumina soarelui. Cei doi jucători se mișcau ca niște mecanisme de ceasornic, bine unse. Godwin jucase puțin tenis, dar niciodată nu privise un meci de zile mari. Îl sorbea, pur și simplu, se îmbiba de toate momentele cheie, făcându-și însemnări în minte și regretând că nu-și adusese hârtie și

stilou. Îl avea în stânga pe colonelul Hood și în dreapta pe Prissy, Clothilde lângă ea, apoi Clyde și Tony Dew-Brittain.

Hood îi spuse lui Godwin că-i citise câteva articole în *Herald*.

– Cum te descurci cu Parisul, domnule Godwin? Cum ți se pare?

– Pentru mine, totul e o noutate. E ca și cum aș trăi un roman. Ca să vă spun adevărul, nu mi-am închipuit niciodată că voi găsi oameni ca cei pe care i-am întâlnit aici. Ei trăiesc într-o lume în care arta și scrisul sunt lucruri despre care se vorbește mereu, în legătură cu care se nasc dispute... e ca și cum te-ai afla în centrul lumii. Dumneavoastră cum vi se pare, colonele?

– Cred că este un loc destul de plăcut. Eu vin din nord, de la Zidul lui Adrian, în apropiere de frontiera cu Scoția. Nu te poți adapta, firește, într-un mediu ca acesta... totul pare puțin frivol pentru un tip mohorât, aspru, cum sunt eu. Dar învăț, în continuare... Orașul Luminilor, da... E ceva cu care începi să te obișnuiești.

– De cât timp sunteți aici?

– Am sosit acum o lună. Dar am mai fost pe aici, bineînțeles.

– Unde locuiți?

– Sunt destul de norocos, sunt oaspetele lui Tony. Are câteva case, nu prea departe de Grădinile Luxembourg. M-a instalat într-una dintre ele, pe perioada cât stau aici. E foarte confortabil. Tony e un tip tare de treabă. Iar fata lui e încântătoare. Foarte matură pentru un copil – cred că ai băgat de seamă pe drum. Cred că a moștenit o anumită verbozitate de la mama ei.

Hood se cufundă în tăcere, concentrându-se asupra meciului, care era o confruntare pătimașă, o luptă pe viață și pe moarte. În încremenirea generală, erau destul de aproape de teren, pentru a auzi șuieratul ascuțit al mingilor lui Tilden. Godwin îi putea auzi pe cei cinci mii de spectatori icnind la unison când Tilden servea mingea. Dar Lacoste reușea să-i facă față de cele mai multe ori, alergând de-i scăpărau călcâiele, când într-o parte, când în alta, lobând mingile, dând voleuri scurte sau dând mingea la rasul fileului, din rever, chiar în picioarele lui Tilden. Era o bătălie între forță și șiretenie. În cele din urmă, Lacoste nu mai avu nici o șansă și primul set se termină cu 6-4 în favoarea lui Tilden.

– Scuză-mă, Rodger.

Era Prissy. Aşteptase până ce Hood îşi croise drum prin mulţime, pentru a se întâlni cu un vechi prieten, căci se zăriseră de la distanţă.

– Pentru care dintre *journaux*[1] scrii?

– Paris *Herald*. Îl citeşti?

– Voi începe de mâine. Despre ce scrii?

– Muzică, balet, artă, în general. Prima seară când te-am văzut era...

– În localul lui Clyde. Mi-aduc aminte. Tuturor ne place foarte mult muzica lui Clyde. Chiar şi mamei mele, când o putem găsi, firește.

– Clyde este omul care m-a salvat. A început să mă instruiască în domeniul jazz-ului. El este cel care m-a făcut să mă intereseze Parisul, cu adevărat.

– *Moi aussi*[1]. Este un profesor neîntrecut. Ştii multe lucruri despre vioară, de exemplu?

– Tot ce ştiu este că-mi place foarte mult cum sună. Foarte emoţionant.

– Îţi place, cu adevărat?

Faţa îi străluci dintr-odată, ochii căprui deschis deveniră, din nou, enormi.

– Mă bucur. Eu cânt la vioară. Tata şi doamna Javert cred că sunt un geniu. Dar nu sunt, se înţelege. Asta ar dori ei să fiu, dar sunt, deja, prea vârstnică pentru aşa ceva. Mult prea vârstnică. Dar dacă voi studia foarte mult încă patru ani, cred că voi putea să cânt... destul de bine. Tata a avut grijă – cu ajutorul doamnei Javert – să iau ceaiul cu câţiva compozitori: Milhaud, Satie, Poulenc..

Îi prinse privirea goală, fixată în ochii ei enormi, cu irisul pătat cu verde.

– N-ai auzit niciodată de ei, nu-i aşa? Îmi pare rău, vorbesc prea mult. Tata îmi spune că sunt o gură spartă, când o iau razna în felul ăsta.

– Sunt sigur că ar trebui să ştiu câte ceva despre toţi.

– Aş putea să-ţi povestesc despre ei, într-o zi. N-ar fi plăcut?

– Dacă poţi să-i vii de hac ignoranţei mele...

---

[1] Ziare (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Şi pe mine, la fel (lb. franceză) (n.tr.)

Ea dădu din cap în semn de încuviințare.

– Îți place să pescuiești?

– Nu prea m-am ocupat cu așa ceva.

– Dar aș putea să-ți vorbesc despre compozitori în timp ce pescuim. Clyde mă ia uneori cu el la pescuit, pe Sena. E foarte amuzant. Îmi vorbește despre muzică, despre pescuit, despre tot felul de lucruri. Ai vrea să vii și tu, din când în când?

– Desigur, am să pescuiesc și eu.

– Uneori vizităm și standurile cu cărți și tipărituri, de pe malul Senei. Eu îi vorbesc despre favoriții mei. Avocații lui Daumier... Dar cu tenisul cum stai? Joci?

– Doamne, mă copleșești cu întrebările!

– Iartă-mă. Sunt o gură-spartă.

– Am jucat o vreme. La colegiu. Ridică din umeri.

– Unde?

– Massachusetts.

– La ce colegiu?

– Harvard.

– Clyde spune că „întotdeauna poți să recunoști o persoană care a studiat la Harvard, numai că nu prea ai ce să cunoști la ea".

Chicoti încântată de această butadă pe care, altfel, n-ar fi avut niciodată ocazia s-o plaseze.

Godwin râse, oarecum încântat. Se vedea că ea dorea atât de mult să fie prieteni...

– Cred că amicul Clyde are dreptate.

Hood se întoarse la locul lui, lângă Godwin. Tony Dew-Brittain se aplecă înainte și îi strigă fiică-si:

– Uite-te la meci, Priss. Pentru asta am venit aici. Nu-l deranja pe domnul Godwin. N-o să mai ai ocazia să-l vezi pe Tilden, așa că privește-l. Uite-te cum servește. Încearcă să înveți ceva.

Fața îi era cărămizie, în soarele arzător.

– Da, tată.

Îl înghionti ușor pe Godwin și murmură:

– Nu voi putea niciodată să servesc ca Tilden, oricât de atent aș privi.

Se aplecă în față, cu coatele pe genunchi, cu bărbia în pumni, privind cu toată atenția de care era în stare.

Cu îndemânare, reflexe extraordinare și cu mingi îndrăznețe, Lacoste reuși să egaleze scorul în cel de-al doilea set, la 5-5. Era suficent pentru a-l face pe Godwin să-și dorească să fie un cronicar sportiv, asemenea lui Bill Shirer de la *Tribune*.

Hood spuse:

– Un meci destul de bun. Se muncește nu glumă, acolo. Joci? Îmi tot caut un partener. Tony nu mai poate. Inima lui nu mai e ce-a fost.

– Joc ceva.

Prissy se aplecă spre ei:

– Să joace și el cu noi? Colonelul îmi dă lecții. Spune că vrei, Rodger.

– Dar...

– Doar un meci amical, spuse Hood.

Fața i se înroșise peste bronzul mai vechi. Cicatricea părea mai albă.

– Te rog, Rodger, spuse Prissy, privindu-l pe sub pălăria de pai, cu boruri largi și cu panglică albastră la spate, ca o codiță de zmeu.

– Mulțumesc. Desigur. Mi-ar face plăcere.

Hood dădu din cap.

– Bun băiat.

Tilden își înteți jocul în cel de-al unsprezecelea ghem, ajungând la 6-5. Serviciul în forță își dădea roadele. Replicile lui Lacoste își pierduseră elasticitatea, mingile aveau mai puțină acuratețe. Tilden atacă cu lovituri ca de tun, făcând să explodeze, pur și simplu, terenul de zgură. Câștigă meciul cu 7-5, în două seturi strânse.

La ieșirea din stadion, în înghesuiala și îmbrâncelile mulțimii, cu razele oblice ale soarelui în ochi, Tony Dew-Brittain avu un atac de cord.

Godwin era cu Clyde și cu Clothilde la câțiva pași în urmă celorlalți, când Dew-Brittain se clătină, se sprijini de Hood, în timp ce obrazul lui își pierdu roșeața, devenind cenușiu ca cimentul ud. Se agăță de mâneca lui Hood, genunchii i se înmuiară. Gura i se deschidea și i se închidea sacadat, ca a unui pește la suprafața apei. Hood îl duse până la o bancă și-l ajută să se așeze. Se prăbuși pe spate, ca și cum puterile l-ar

fi părăsit complet. Prissy îngenunche lângă el. Căută, calmă în buzunarele jachetei lui. Godwin, în picioare, îl privea, întrebându-se dacă nu cumva era pe cale să-şi dea sufletul. Transpirase abundent, cămaşa i se îmbibase de sudoare. Hood îi desfăcu gulerul şi cravata. Prissy găsi flaconul cu pastile şi-i băgă una în gură, vorbindu-i cu blândeţe. El dădu din cap. Valurile mulţimii se scurgeau acum mai domol, privind spre ei în acel mod rece, care cântăreşte totul, atât de caracteristic francezilor, ca şi cum ar fi fost gata să-l anunţe ce şanse de supravieţuire are. Prissy se întoarse spre ei, pierzându-şi stăpânirea de sine pentru o clipă:

– *Allez, allez!*[1]

Îşi agita mâinile spre ei, ca o femeie care alunga păsările din uşa fermei. Spectatorii ridicară din umeri şi-şi văzură de drum, ca şi cum ar fi spus: *lasă-l să moară, atunci, nu ne priveşte pe noi.* Se întoarse lângă tatăl său. Clipea pentru că razele soarelui îi intrau în ochi, dar arăta mai bine, avea o privire normală. Prissy se întoarse şi privi în sus, spre Godwin.

– Se va simţi bine. Se mai întâmplă câte odată, dar are, în permanenţă, medicamentul la el. Te simţi mai bine, tată?

– Mă simt ca un prost afurisit, răspunse, cu o voce răguşită şi slabă. M-a plesnit dintr-odată.

Îşi mişca braţul foarte încet, ca să se ferească de soare.

– V-am stricat ziua. Mă simt îngrozitor de prost.

Clothilde spuse:

– Să vă aducem ceva? De băut? Să chemăm un doctor?

Se uita în jos, spre el, cu o privire plină de afecţiune. Îl cunoştea într-un fel complet diferit faţă de toţi ceilalţi şi el îi zâmbi. Avea încredere în ea. Era un client bun şi asta conta.

– Nu, nu, mă simt foarte bine. Bătrâna mea inimă, ce vrei. Dar ar trebui să vă întoarceţi la „tabără", nu-i aşa?

Privi spre Hood.

– Mergem împreună, spuse Hood.

– Te suim în maşină.

---

[1] Hai, hai! (lb. franceză) (n.tr.)

Se uită în jur, îl văzu pe Claude, șoferul, pe partea cealaltă a străzii, lângă Rolls-ul galben.

– Godwin, vrei să-i spui să aducă mașina aici? Ne-ar fi de mare ajutor.

Godwin zbură într-acolo, predând mesajul și când se întoarse, Prissy zâmbea radioasă, sărutându-l apăsat, pe obraz, pe taică-său.

Clyde chicoti către Godwin:

– Îl are pe bătrânul Tony la degetul mic. Face un atac de cord, ea îi pune o pastilă sub limbă... și e Florence Nightingale. Dorința ei e poruncă pentru el. Femeile, cavalere, femeile! Ar trebui să înveți, neapărat, că nu e de glumit cu ele, băiete.

– Imaginează-ți-o când va fi mare!

– Va *provoca* atacuri de cord, cavalere.

Se îndepărtă de tatăl ei, cu mâinile la spate, zâmbind foarte liniștită, ca și cum își ordona gândurile în minte, potrivit unui plan.

– Tata a spus că noi putem lua *bateau-mouche*[1] înapoi, iar colonelul va merge cu el în mașină. Ai mai mers cu *bateau-mouche*, Rodger? E atât de plăcut! Nu-i așa, domnișoară Devereaux? Vezi toate luminile Parisului, apoi se cântă și se dansează... te rog spune că vii cu noi.

Privi în sus, așteptând cu neliniște, ca și cum ar fi existat vreo îndoială. Pentru ea era atât de important! Era încă o fetiță.

– Nu voi pierde ocazia, spuse Godwin. Dacă tatăl tău n-are nevoie de tine, Prissy.

Clyde îi cuprinse umerii cu brațul și o scutură.

– Ți-am spus eu că e de-al nostru. Bătrânul Rodger e gata la orice.

Stăteau pe punte privind Parisul care se îndepărta în lumina începutului de seară. Repere luminoase, familiare, străluceau pe acoperișuri, pescarii cu năvoadele și undițele lor, se îndepărtau pe Sena întunecată, îndrăgostiții se plimbau tacticos, strâns îmbrățișați. De pe ringul de dans le ajungea la urechi sunetul acordeonului și al viorii. Beculețele colorate, înșirate pe sârmă, înconjurau vaporașul. Lui Godwin îi aminteau de lanternele japoneze de la clubul sătesc unde se desfășurau seratele dansante, din afara orașului Chicago, când el era numai de-o

[1] Vaporaș cu care se fac plimbări de agrement pe Sena (n.tr.)

şchioapă. Parcă fusese vara trecută. Clyde fuma o ţigară, bătând ritmul cu piciorul.

– Hai să dansăm, spuse plimbându-şi privirea de la Clothilde la Prissy Dew-Brittain. Cine începe?

În cele din urmă, Clothilde spuse:

– Promiţi să cruţi picioarele partenerei?

– Îmi voi da toată silinţa.

Părăsiră puntea către locul unde se vedeau sclipind mai multe lumini colorate şi unde lumea dansa, învăluită într-un nor de fum. Clyde cu trabucul lui ieftin făcea parte din peisaj, ca o rămăşiţă din vremurile lui Lautrec, la Moulin Rouge.

– Vrei să intrăm?

Godwin privi dintr-o parte, spre fată.

Ea clătină din cap.

– Îmi place aici, afară. E un peisaj ideal.

Arătă spre noaptea care-i înconjura din toate părţile.

– Priveşte secera lunii. Nu-i aşa că Parisul e frumos? Aici mă simt bătrână, adultă. Tata spune că am un suflet bătrân. Mă întreb ce poate să însemne asta?

Se aplecă peste parapet şi privi cum se oglindea luna în apa întunecată.

– Oare tatăl tău se va simţi bine?

– Desigur. Nu-ţi face griji. Într-o bună zi, unul din aceste atacuri îi va fi fatal, nu-i aşa? Dar deocamdată, nu e cazul.

– Desigur că ştii cum să-l îngrijeşti.

Ea oftă.

– Nu cine ştie ce, într-adevăr.

– Felul cum i-ai alungat pe mocofanii aceia – *allez, allez!* – a fost foarte reuşit. O voce autoritară. Am fost impresionat. Câţi ani ai? Dacă nu te deranjează întrebarea mea, Prissy. Vreau să spun că, de fapt, asta nu e treaba mea.

– Paisprezece. Nu mă deranjează. Vezi, sunt mult prea bătrână ca să mai fiu un copil minune. Dacă eram cu cinci ani mai tânără, da, dar acum nu mai e cazul.

– Dar îţi place să cânţi la vioară.

– E uşor să-ţi placă ceva la care eşti destul de bun, nu-i aşa? Îmi place aproape orice, dacă nu trebuie s-o fac de mântuială. Urăsc acest lucru.

Zâmbi şi ochii îi străluciră, reflectând luminile colorate. Godwin privi în depărtare şi văzu luminile dansând în apă, lângă secera lunii.

– Mi-e teamă că iau totul în serios.

Devenise gânditoare dar se scutură îndată.

– Tenisul, *par exemple*[1]. Să nu-l crezi nici pe colonelul Hood. E serios când e vorba de tenis. E serios în privinţa tuturor lucrurilor – e un om trist. Şi singuratic...

Zâmbi strălucitoare, un zâmbet cam fals, pe undeva, gândi el, ca şi cum ar fi încercat să-şi depăşească o anumită parte întunecată a caracterului. Cum reuşise, oare, să pară atât de ambiguă, în parte copil, în parte nu?

– Vorbeşte-mi despre colonelul Hood, o rugă el.

Îşi ridică privirea spre el.

– E un mare erou de război. Tatei îi place compania lui şi are încredere în el. Uneori vorbesc despre mama. Ştii ce spune tata despre colonelul Hood? Cred că este semnificativ.

– Ce spune?

– Spune că Hood e pierdut fără război! Că-l aşteaptă pe următorul să izbucnească pe undeva şi atunci îşi ia tălpăşiţa! Ce zici de asta?

– Ai dreptate. Asta sună foarte trist.

– Tata spune că prietenul lui, colonelul Hood este, prin natura lui, un erou. Un erou de profesie, fără un război neapărat. Şi mai spune că nimic nu e mai trist decât un erou care să nu aibă ocazia să-şi dovedească eroismul. E ca şi cum ai fi şomer şi fără scop în viaţă. Nu ştiu ce este de făcut în cazul lui. Cred că e păcat de colonelul Hood, dar, oricum, nimic nu e mai rău decât un război, desigur... Nu pare să existe o soluţie prea plăcută pentru problema colonelului Hood, nu-i aşa?

Clothilde şi Clyde se întoarseră. Clyde vorbi cu fata şi cu tânăra femeie – aşa le categorisise Godwin în mintea lui – îşi privi ceasul, pentru că, în curând, trebuia să fie la club. Godwin îi privea. Vitalitatea lui Clyde le învăluia, le lumina feţele. Notre Dame se

[1] De exemplu (lb. franceză) (n.tr.)

contura în față, apoi Ile de la Cit, cu luminile sale orbitoare și cafenelele de pe Malul Stâng.

Clothilde o sărută pe fată pe amândoi obrajii. Se părea că părerea ei inițială despre ea se schimbase radical. Pleca la club cu Clyde și Godwin spuse că s-ar putea să treacă și el mai târziu. Rămase cu fata pe celălalt mal, vizavi de Notre Dame.

– Ce ai vrea să faci acum?

– Trebuie neapărat să mă duc acasă, să mă asigur că tata se odihnește.

– Unde stați?

Ea arătă cu degetul.

– Nu departe de Grădinile Luxembourg.

– Te conduc, domnișoară Dew-Brittain.

– Ești foarte amabil, domnule Godwin.

Zâmbi, având aerul că flirtează. Avea fața întunecată, semănând cu un animal micuț, cu ochii imenși catifelați.

Godwin găsi un taxi și călătoriră în tăcere, privind viața care forfotea în jurul cafenelelor și pe stradă. Godwin nu mai cunoscuse o asemenea fată. Presupunea că asta se referea la fizicul ei, dar se gândea, în aceeași măsură și la tot ce însemna ființa ei. Și era atât de penibil de tânără! O puștoaică, un copil abia, dacă te gândeai mai bine. Totuși avea *acel ceva*. Când, după mulți ani, o cunoscu pe Anne Lindbergh, fu izbit aproape în mod dureros de frumusețea ei, de trăsăturile ei fine, miniaturale, pe un ten întunecat, care-i împrumuta înfățișarea unui mic animal splendid, liniștit și interiorizat. Își dădu seama imediat că Anne Morrow Lindbergh îi reamintea de Priscilla Dew-Brittain și era aproape la fel de frumoasă.

Când ajunseră la zidul care împrejmuia casa, ea îi dădu mâna și spuse:

– Noapte bună, Rodger și-ți mulțumesc foarte mult.

– Noapte bună, Prissy.

– Dac-ai ști cât de urât îmi e numele ăsta – Prissy! Sună ca un adjectiv, nu ca un nume! Nu e, pur și simplu, îngrozitor, cumplit?

– Deloc...

– Ești prea amabil ca să recunoști. M-am gândit mult la treaba asta. Priscilla. E o catastrofă de nume. De ce râzi?

– De felul cum vorbești. Îngrozitor, cumplit, catastrofal!

– Asta pentru că trăiesc tot timpul printre adulți. Cu copiii nu mă simt bine. Clothilde ar fi o prietenă simpatică... dar... numele meu. Cred că am găsit soluția. Ce părere ai de Cilla? Îmi place mai mult cum sună. Cilla Dew-Brittain? E bine?

Se uita în sus la el, pe sub borul de pai.

– Spune-mi că-ți place...

– Cred că e frumos, spuse Godwin.

– Ce bine-mi pare că-ți place! Ești noul meu prieten și ești atât de drăguț!

În mod cu totul spontan, se ridică în vârful picioarelor și-l sărută pe obraz, ținându-și cu o mână pălăria.

– Nici tu nu ești rea, spuse el.

– Și bagă de seamă ce bine se potrivește cu alte nume. Simțea că voia să-l tachineze.

– Ia să vedem... Cilla Godwin? Sau Cilla... Hood? Sau Cilla... Rasmussen? sfârși enumerarea într-un hohot de râs. Nu, ultimul niciodată!

Chicoti veselă și el o privi cum dispare pe ușă în timp ce zăvorul se închise în urma ei.

Își simțea sufletul ușor dezorientat, dar fericit, în timp ce se îndepărta de locuința familiei Dew-Brittain, fluierând și contemplând distrat o vagă promisiune de aurore trandafirie ce-și trimitea lumina palidă peste acoperișuri și peste vârfurile dese și întunecate ale copacilor. Singur cu gândurile lui, se hotărî să nu se mai alăture grupului de prieteni de la Clubul Toledo. Pentru moment nu suporta ideea aerului fierbinte din subsolul acela, fumul și muzica zgomotoasă. Ca să fie sincer, nu dorea să dea ochii cu Clothilde și să riște să nu meargă acasă la ea. N-avea chef de nici un fel de risc în noaptea aceea; ziua fusese minunată și voia să-i păstreze parfumul încă o noapte.

Dar speranțele lui se dovediră fragile.

Se gândea la felul în care Clothilde se răzgândise și se atașase de fiica lui Dew-Brittain. Se întreba cum ar putea rezista cineva la farmecul și frumusețea solemnă a fetei. Era ceva inefabil în felul în care

părea să oscileze între seriozitate și dorința manifestă de a fi copilăroasă și fericită. În ființa ei coexistau ambele porniri. Asta făcea micuța ei față întunecată, în formă de inimă, atât de irezistibilă. Părea să-ți ceară, în tăcere, să-i acorzi atenție, mai mult chiar, simpatie, lucru pe care nu-l mai citise pe fața cuiva, până atunci. Ce știa ea despre viață? Desigur, el însuși știa atât de al naibii de puțin despre viață! Privind-o, erai impresionat de acea privire tensionată, de acei ochi obsedanți, de dorința de a place, îmbinată cu nevoia de a se comporta după gustul ei.

La un moment dat, Godwin auzi un geamăt ciudat, un fel de gâlgâit amestecat cu suspine. Sunetul se repetă când dădu colțul pe sub copertina cu dungi verzi și albe a lui Corre, un breton care era măcelarul cartierului. Briza răcoroasă a nopții făcea să fluture pânza de cort pe care era pictat un cap auriu de cal, pe fondul dungilor. Godwin mai fluiera încă melodia „Ce-mi faci tu mie", dar se opri, auzind cum cineva icnea și vomita, în întuneric. Văzu o siluetă prăbușită între o pubelă de gunoi și o jardinieră grea de geranium.

Omul era îngenunchiat, probabil beat, dar în momentul când își ridică privirea dintre flori, unde vomitase, lumina îi dădu la iveală pielea julită, însângerată și crestată adânc. Fața i se umflase ca o roșie coaptă care plesnise. Nasul îi era turtit, pielea pomeților crestată, o sprânceană despicată, urechea stângă plină de sânge. Când Godwin se apropie, se ascunse, din nou, în întuneric, ridicând cu greutate brațele, pentru a se apăra de noi lovituri.

Godwin îl recunoscu. Era vânzătorul ambulant de castane, șchiopul care lucra câteva străzi mai încolo. Îi lipsea jumătate de picior și purta un fel de aparat special, atașat de ciot, cu o rotiță ce-i înlocuia laba piciorului. Godwin nu prea-și imagina cum o rotiță să fie mai bună decât un piron gros sau o proteză, dar era o ciudățenie pe care o notase și o introdusese într-o povestire la care lucra, despre diminețile atât de specifice din cartier. Acum rotița și aparatul pe care-l purta de obicei zăceau lângă jardinieră. Cineva îl bătuse groaznic, îi smulsese rotița și axul ei și-l jefuise. Bietul om arăta prin semne toate acestea, luptându-se să-și miște buzele pline de sânge, pentru a vorbi. Godwin îl ajută să se ridice, recuperă rotița și-l ajută să și-o monteze. Când

Godwin se oferi să cheme poliția sau să-l însoțească la *préfecture*[1], omul se feri din nou, clătinând puternic din cap, bâlbâind necontenit numele *Henri*. Godwin înțelese imediat. Era vorba de *curcanul* Henri, jandarmul. El era cel care-l bătuse și-l jefuise. Lui Henri i se dusese buhul în cartier, dar Godwin nu apucase încă să vadă cu proprii ochi o mostră a „îndemânării" lui.

Godwin ajută omul să se țină pe picioare, îl sprijini, ca să-i dea puțină vlagă. Observă că plângea și pe obraji lacrimile i se amestecau cu sânge. Oricum Godwin nu-l mai putea ajuta cu nimic. Îl întrebă dacă l-ar putea duce la un spital sau acasă, dar omul continua să refuze, clătinând din cap și smiorcăindu-se. Printre buzele sparte, sângerânde, continua să repete un singur cuvânt: *merci, merci.* Se târa, șchiopătând, în josul străzii, adăpostit de întuneric, gemând ușor, din când în când.

Un vecin din cartier îi spuse lui Godwin că vânzătorul ambulant își pierduse piciorul în Flandra, în timpul Primului Război Mondial.

Urcă scara, simțindu-se, dintr-odată, epuizat și demoralizat din pricina stării în care se afla vânzătorul de castane și a împrejurărilor care-l aduseseră aici. Poate c-ar fi trebuit să-i dedice o întreagă povestire lui Henri...

Sub ușă găsi un plic gros, galben închis. Cu oboseală în suflet, îl deschise.

Rodger Godwin

Povestirea Dv. despre Clyde Rasmussen, superbă! Ești mai matur decât vârsta pe care o ai. „Managerul" d-tale, Merle B. Swaine (ce-o fi vrând să însemne acest „B"?), îmi spune că ești un puișor. Cu toate acestea, d-ta vezi Parisul așa cum aș vrea eu să-l pot vedea – dar nici acum, nici altădată n-am putut. Port, din naștere, un suflet obosit și mă voi ruga pentru d-ta să nu devii niciodată obosit sau blazat sau sofisticat. Scriitorii cam așa ajung. Vreau mai mult de la d-ta. Păstrează-ți nota personală. Cred că-ți dai seama că, în cazul d-tale, scrisul este personalitatea d-tale. Marshall Hacker de la Boni & Liveright, Publishers, New York, se află la Paris, pentru o lună sau mai mult. Îmi împărtășește părerea

[1] Prefectură (lb. franceză) (n.tr.)

despre scrisul d-tale și intenționează să scoată o carte pe baza povestirilor pe care le-ai scris. Îmi sugerează BOULEVARDIER sau, mai prozaic, SCHIȚE PARIZIENE, ca titluri posibile și-ți cere părerea în această privință.

Va lua legătura cu d-ta.

Tinere, joacă-ți cartea cinstit și ești un om făcut!

A. Honan
Revista Europa

Godwin citi scrisoarea de mai multe ori. Lucrul de căpetenie era să-i sesizeze importanța. Simțea că aici se află punctul crucial al vieții lui. Poate că i-ar fi trebuit ani de zile să-nțeleagă ce se întâmpla, cum toate amintirile vieții lui prindeau contur, dar încerca să-și mențină limpede fluxul memoriei.

Când ieși din baie, auzi un ciocănit la ușă. Își îmbrăcă halatul și străbătu sufrageria micuță, ștergându-și părul cu prosopul.

În ușă apăru colonelul Hood. Purta maiou de tenis, un sac alb, umflat, un pulover care-i atârna pe umeri, mânecile cămășii albe suflecate, dezvelindu-i brațele pe jumătate. Avea în mână două rachete și o cutie de mingi de tenis.

– Ne-am înțeles să jucăm puțin tenis. Eu joc întotdeauna sâmbătă... și, *voilà*[1] azi e sâmbătă dimineața. Prissy a spus că nu există moment mai potrivit ca ăsta. Ce zici?

– *Bonjour, m'sieur!*[2]

Era vocea cristalină a Priscillei, care-l urmase pe Hood sus, pe scară. Ducea o pungă de hârtie și o sticlă cu frișcă.

– Am adus cornuri proaspete și brioșe. Frișca e pentru cafea. Tot ce trebuie ca să te corupem să spui „*da*". Dar nu pari să fii gata încă. Aș putea prepara cafeaua în timpul ăsta. Pot? Ai *sucre*[3]

– Da, desigur, așa cred. Intrați, vă rog. Văd că ți-ai adus și vioara.

---

[1] Iată (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Bună ziua, dom'le! (lb. franceză) (n.tr.)

[3] Zahăr (lb. franceză) (n.tr.)

Dădu mâna cu Hood, introducându-i în apartamentul lui, fericit că Clothilde nu era acolo.

– Știu, spuse ea răbdătoare.

– Ne pare rău că te-am luat prin surprindere, spuse Hood, așezând cele două rachete într-un suport pentru umbrele, ieftin și strâmt.

– Se pare că e o ocazie prea bună pentru a fi ratată. O dimineață superbă.

– Iar tu, spuse Godwin, întorcându-se spre fată, ai de gând să ne delectezi cu un acompaniament la vioară?

– Se vede că ești, într-adevăr norocos – n-am de gând. Am lecția de sâmbătă cu doamna Javert. Întotdeauna îl plimb pe colonel spre Grădinile Luxembourg, apoi o șterg la lecție.

Se și duse să prepare cafeaua în bucătăria micuță. Fierbea apa și punea cafeaua cu linguriță în aparat. Godwin privea cutele fustei ei albe, mulându-se pe formele rotunde și abia perceptibile ale trupului ei de paisprezece ani, zâmbi și-și scuturâ scurt capul, când Hood îi surprinse privirea. Godwin socotea în minte diferența de vârstă dintre el și Cilla. Era cu vreo șapte-opt ani mai tânără decât el, dar simțea că amândoi erau mai maturi dar și mai tineri decât vârsta pe care o aveau. Ea promitea să devină genul de femeie care te acaparează și te face s-o dorești ca un nebun. Te-ar face să treci prin chinuri cumplite. Godwin nu știa prea multe despre femei, dar percepuse genul acesta. În timp ce se îmbrăca în ceva ce aducea a costum de tenis, ea terminase de preparat cafeaua. Pe masa micuță erau așezate farfurioarele, ceștile, tacâmurile și un buchețel de flori pe care-l adusese de acasă. Găsise chiar și șervețelele. Colonelul mușcă dintr-o brioșă. Ea scoase și câteva fructe dintr-un săculeț și le așezase într-un castron. Îl servi pe Godwin cu o ceașcă de cafea aburindă, cu frișcă deasupra.

– *Sucre? Oui?*

– Desigur, ai ghicit. Cum se simte tatăl tău?

– Bine. A dormit buștean, apoi s-a deșteptat, ocărând furios. Asta e una dintre glumele lui. E foarte jenat când i se întâmplă așa ceva.

– E un norocos, spuse Godwin.

Ochii ei erau la fel de enormi, o catifea cafenie în lumina dimineții, reflectată prin fereastră. Ea își plimba privirea de la Godwin la Hood,

cu un surâs larg. Așa cum își ținea ceașca de cafea cu amândouă mâinile, își arăta adevărata vârstă.

– Cu toții suntem norocoși, nu-i așa? Precis că suntem cei mai norocoși oameni din lume. Nu ești de aceeași părere? Eu așa gândesc.

O privire îndepărtându-se. Soarele pârjolea terenurile de tenis de la Grădinile Luxembourg.

– Tare drăgălașă mititica, nu-i așa?

Hood se juca, făcând să-i țopăie mingea pe corzile rachetei. Cicatricea de pe frunte i se încrețise.

– Parcă ar avea o mie de ani, spuse Godwin. În fetița asta s-a acumulat înțelepciunea secolelor.

– Ai multă experiență la femei, nu-i așa? Cel puțin așa se spune despre americani. O experiență serioasă în ceea ce privește femeile.

– Dacă te referi la americanul din fața ta, atunci e vorba doar despre o experiență modestă.

– Mă crezi fraier, bătrâne?

– Câtuși de puțin.

– Ei bine, nici eu nu mă prea pricep la femei. Întotdeauna am fost prea preocupat cu tot felul de probleme afurisite. Viața de soldat. Genul de femei pe care le întâlnești în țara asta poate fi... dubios, este, poate, cuvântul pe care-l căutam. Apoi – chicoti el – există faimosul sistem școlar public, britanic. Dar eu nu sunt o victimă a bolii englezești, așa cum e numită prin părțile acestea. Jucăm puțin, domnule Godwin?

– Spune-mi Rodger.

– Perfect, Rodger. Se pare că prietenii mei îmi spun Colonelul. Sau Max, uneori îmi spun și Max.

Ridică din umeri, îndepărtându-se de fileu.

– Spune-mi cum vrei tu, Rodger. N-are nici o importanță, nu-i așa?

Hood juca „economic", dur, lovind mingea vioi, mișcându-se cu rapiditate, dar cam rigid. După ce se familiarizară cu terenul plin de praf iar Godwin simți corzile bine întinse și după ce se încălziră bine, Hood începu să-i întoarcă mingile lui Godwin jos, la picioare, locul cel mai nepotrivit pentru ca un jucător înalt să le poată lua. Lacoste făcuse același lucru cu Tilden. Apoi, Hood schimbă tactica, trimițând mingile

în tot terenul, când în față, când în spate, dar fără să pară, vreun moment, că face un efort deosebit. În zece minute, Godwin își dădu seama că era în inferioritate absolută. Trebuia să se hotărească dacă să joace dur, încercând să fie, cât de cât, competitiv. De ce naiba să nu încerce? Singura lui speranță era forța brută care, însă, n-ar avea, niciodată, șansa să câștige în fața colonelului Hood. Dar situația deveni amuzantă, când Godwin lovi puternic și mingea se duse într-un colț, mult prea departe ca Hood s-o mai poată ajunge. Dar aceste momente erau rare, suficente doar pentru a-i menține lui Godwin demnitatea neatinsă. Când se apucară să țină scorul, acesta deja era 6-2, 6-1, 6-2, pentru colonel. Cu toate acestea, fusese o întâlnire bine venită și amândoi răsuflau din greu când meciul se termină. Costumele lor de tenis erau înroșite din cauza prafului de zgură, de parcă erau vopsite.

Se așezară pe o bancă, la umbră. Hood îi întinse un prosop pe care-l scoase din sac.

– Bună treabă, Godwin, va trebui să nu te slăbesc din ochi. Tot ce-ți mai trebuie este puțină voință. Ai nevoie de puțină vlagă.

– Sunt nerăbdător. Mă agit prea mult.

– Greșelile tinereții. Vrei să câștigi totul dintr-o dată, de la început. E ca în viață, nu-i așa? Tânărul este cel nerăbdător, dar, paradoxal, bătrânul este cel căruia nu-i ajunge timpul. Iar ție îți lipsește instinctul de a ucide. Privești tenisul ca pe un joc. Am putut observa asta când m-ai fugărit în colț, apoi m-ai lăsat să-mi revin. *Fair play*, de ce nu?

Venind de la el, suna ca o acuzație tristă. Nu era în vederile lui Hood să privești tenisul ca pe un joc. Dar războiul ce este, dacă nu un joc?

– Trebuie să mai jucăm.

Într-un fel, simțea că-l dezamăgise pe Hood.

– Am nevoie de exercițiu.

Hood dădu din cap aprobator.

– Prissy mi-a spus că ai făcut războiul. Te deranjează dacă pomenesc despre asta?

– Să mă deranjeze? Nu, nici vorbă. Aș zice că tu erai prea tânăr când a avut loc acel eveniment.

– Da. Aveam nouă ani când a început.

– Adevărat? Nouă ani. Ai fost al naibii de norocos că ai scăpat. Totuși, cred c-ai să-i simți din plin, gustul, celui care vine. Nu va dura prea mult. Poate că vreo zece ani.

Zâmbi cu jumătate de gură la gândul acesta.

– Cel care vine? Dar se presupunea că acel război va pune capăt tuturor războaielor.

– Da, așa este. Următorul nu va fi decât a doua jumătate a Primului Război Mondial. Toată lumea simțea nevoia unei perioade de odihnă, atunci, în 1918. Dar germanii sunt un neam care se reface repede, iar noi, învingătorii, am aranjat în așa fel încât ei să nu aibă nimic de pierdut dacă încep din nou. Ar fi trebuit să-i tratăm omenește sau să-i trecem prin foc și sabie. Legea de bază a războiului. Dar așa cum au decurs lucrurile, noi le-am făcut viața mizerabilă. Nu, nu vor avea nimic de pierdut. Dar, desigur, toți ceilalți, vor avea *ceva* de pierdut. Așa încât germanii vor începe din nou, iar noi toți va trebui să luptăm, din nou, împotriva lor.

– Dar germanii nu pot mobiliza nici o armată, spuse Godwin. Le este interzis. Așa încât, cum speră ei să declanșeze un nou război?

– Așa cum am spus, sunt un neam cu resurse nesecate. Iau totul mult prea în serios. Desigur, genul de înfrângere pe care au suferit-o ei – în special la masa tratativelor – poate face pe oricine să moară de râs.

Își șterse fața cu prosopul, apoi și-l duse la ochi.

– Vor găsi ei o modalitate. Va depinde de noi, însă – vom avea, oare, curajul și înțelepciunea să-i oprim? Rămâne de văzut.

– Prissy spune că ai fost un erou.

Hood râse, cu gura înfundată în prosop, apoi își șterse fața pentru ultima oară și îngrămădi prosopul alături.

– E o fată frumoasă dar foarte tânără și foarte impresionabilă. Crede că-i înțelege pe adulți și, uneori, s-ar crede că așa este, dar de fapt, fata asta are multe de învățat.

– Aveam un unchi, care a venit cu AEF[1].

– Infanterist. Cum s-a descurcat cu războiul?

– Nu știu.

– N-a vrut să vorbească despre asta?

---

[1] American Earth Force – Infanteria Americană (n.tr.)

– N-a putut. A fost ucis în septembrie, 1918.

– Mare păcat!

– Unde ai făcut războiul?

– Călare pe o cămilă, bătrâne, în cea mai mare parte a timpului.

– Ce vrei să spui?

– Știi... niște animale mari, al naibii de urât mirositoare, prost dispuse, pot străbate distanțe mari fără să bea apă, întotdeauna par să rânjească diabolic... cu câte un picior în fiecare colț, pe scurt, o cămilă.

– Dar unde, asta vreau să spun...

– În deșert. Am fost acolo cu T.E. Lawrence.

Se ridică.

– Hai să mergem. O aștept întotdeauna pe Prissy la Fântâna Medici. Ai văzut-o?

– Mă tem că nu.

– Ar trebui. E cel mai frumos lucru din Paris.

Apa fântânii era încremenită ca sticla, pe fața ei se odihneau frunze galbene și verzi, mușchiul creștea ca o catifea verde, iar Parisul era și el, la fel de încremenit, ca și cum, deodată, și-ar fi ținut răsuflarea colectivă. Priscilla Dew-Brittain privea apa fântânii. Cutia viorii se odihnea pe o bancă de piatră. Clyde Rasmussen privea și el, tăcut, de partea cealaltă a fântânii. Ea stătea cu spatele la Hood și la Godwin care se apropiau. Lumina soarelui străpungea, cu tăișul razelor, norii din înalt. Copiii se jucau săltând în cerc și cântând, cu voci înalte, subțirele. Două călugărițe îi vegheau. Clyde și Priscilla păreau că n-au nimic să-și spună unul altuia. Clyde mesteca gânditor un fir de iarbă.

– Clyde, spuse Godwin. Ce coincidență! Trebuia să fi venit pe terenul de tenis. Împreună, i-am fi oferit colonelului un joc decent.

– Nu e chiar o coincidență, cavalere, răspunse Clyde. Deseori am întâlnire aici cu bătrâna noastră Prissy, după ce-și termină lecția, și-i țin un soi de seminar.

– O meditație, spuse ea. Așa încât l-am adus aici. Spune că-l cunoaște pe singurul om din Paris care face o înghețată ca lumea. Chiar acum îi spuneam să ne ducă și pe noi, nu-i așa, Clyde?

– Ca să fiu sincer, e ca la mama acasă, răspunse Clyde.

Dar în timp ce plecau în căutarea omului cu înghețată, Godwin simți că ceva nu era în ordine. Poate că era ceea ce simțise când se apropiau de fântână, ceva în legătură cu Clyde și cu Prissy. O atmosferă înghețată. Se certaseră? O tratase, oare, Clyde ca pe un copil, îi retezase vreo pornire de entuziasm sau era altceva? Niciodată nu-i văzuse atât de rezervați. Sau poate că totul se petrecea doar în mintea lui. Poate că totul era în ordine. Dar era absolut sigur că lucrurile nu stăteau chiar „ca la mama acasă".

O lăsară pe Priscilla acasă, cu tatăl ei, care avea câțiva prieteni în vizită. Printre ei se afla poate și soția sa, Lady Pamela Legend, mama fetei. Priscilla îi mulțumi lui Clyde pentru înghețată și tuturor pentru că o conduseseră acasă. Godwin o privi închizând poarta curții, întrebându-se dacă era, cu adevărat, doar o fetiță, la urma urmei, o adolescentă care nu încerca să țină pe nimeni sub control. Avea un aer atât de solemn când se odihnea, era atât de dulce, se bucura atât de mult pentru lucruri mărunte, cum era, de exemplu, înghețata aceea.

– Ați observat-o?

Clyde își plimba privirea de la Hood la Godwin. Îi rămăsese o mică urmă de înghețată în colțul gurii.

– Are în ea toate șiretlicurile femeiești în legătură cu care m-a prevenit bătrâna mea încă de când eram un puști.

Hood spuse:

– E atât de pitoresc atunci când vorbește ca un țărănoi! Care este echivalentul american?

– Mocofan, răspunse Godwin. Ceafă arsă de soare.

– Nu sunt niciodată prea sigur ce vrea să spună atunci când vorbește ca un mocofan.

– Am să-ți explic ce vreau să spun, colonele. Vreau să spun că avem în față o fetișcană de paisprezece ani. Trei bărbați în toată firea o escortează în tot Parisul, să-i caute înghețată, *sticlindu-se* la ea ca niște somnambuli, așteptând-o... și ea îi părăsește în fața porții. Dacă ăsta nu e rezultatul șiretlicurilor femeiești, să nu-mi spuneți mie Clyde Rasmussen!

– Și eu îmi puneam întrebări în ceea ce o privește, spuse Godwin. Uneori am impresia că *am citit-o*...

Hood spuse:

– Dar, bătrâne, abia ai cunoscut-o ieri.

– Dar îți intră pe sub piele al naibii de repede, răspunse Godwin.

– Rodger, spuse Clyde, ai să descoperi în curând, că e cea mai rapidă mititică din câte ai văzut tu vreodată, în arta băgatului pe sub pielea bărbaților. Clasă internațională.

Hood râdea.

– Voi amândoi! E un copil! Doar un dulce copil care crește într-o societate de adulți. Clătină din cap. După voi doi, s-ar zice că seamănă cu Kiki!

– Nu, asta e imposibil, răspunse Godwin, încercând să râdă în sinea lui. Pentru că, așa după cum știm cu toții, Clothilde e Kiki.

– Fir-ar să fie!

Clyde îl bătu pe umăr.

– Nu-i grozav? Nu-i așa că viața e grozavă? Ce zi, ce zi!

Poarta se deschise, scârțâind din balamale, în mijlocul acestei veselii generale.

Ea stătea în poartă, zâmbindu-le. Ținea în mână un aparat de fotografiat.

– Zâmbiți, vă rog, spuse ea.

Godwin gândi: „E cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată. Mai frumos decât Fântâna Medici".

Clic.

13

Godwin voia să treacă pe la redacție, să verifice dacă lui Swaine nu-i trecuse prin cap să-i dea ceva de lucru pentru sâmbătă seara. Clyde și colonelul Hood îl însoțiră numai ca să vadă sediul redacției lui Paris *Herald*, despre care Godwin îi asigurase că nu e nimic deosebit. Era o după-amiază caldă de sâmbătă și Parisul mirosea a castani și a tot felul de flori.

În birou, ferestrele erau larg deschise și ventilatoarele mari și negre agitau aerul fierbinte înainte și înapoi, în camera pe jumătate goală a redacției de știri. Cel care lucra la redactarea știrilor nu era Thurber și Godwin avea îndoieli dacă acesta va călca vreodată pe acolo.

Biroul lui Swaine era în capătul camerei ce amintea de o peșteră. Ușa era deschisă și prin peretele de sticlă umbra lui Swaine se vedea mișcându-se înainte și înapoi. Se auzea țăcănitul câtorva mașini de scris. Câțiva reporteri purtând mânecuțe, priveau pe fereastră și fumau. Își doreau să fie la Saint-Cloud, la campionatele de tenis de dublu.

– Intrați, spuse Godwin. Vi-l prezint pe șeful meu.

Când își băgă capul prin ușa deschisă, văzu silueta scurtă și îndesată, cu umeri rotunzi, a lui Swaine, care stătea lângă fereastră. Purta vesta lui obișnuită, cravata strâmbă îi ieșea de sub un guler vechi, gata să se desprindă de cămașă. Vorbea la telefon.

– Merle Swaine nu dă nici o ceapă degerată, Hercule. Ai înțeles, băiete? Pariez cinci sute de dolari că americanul va reuși.

Dădu din cap nerăbdător către interlocutorul de la capătul firului și-i făcu semn lui Godwin să intre, ridicând din sprâncene către ceilalți doi care-l urmau.

– Exact, Broscoi *imbécile*[1] și adulterin! Merle Swaine e bun la așa ceva, întotdeauna a fost bun și va fi. Merle Swaine pariază numai pe un lucru sigur! Ce? *Oui, oui*, secătură mizerabilă! *Cochon!*[2]

Izbucni în râs, pe neașteptate.

– Și ție la fel, Hercule!

Trânti receptorul în furcă și-și privi oaspeții.

– Tipograful meu din Paris. Cinci sute de marafeți contra unei cote de zece la trei. Am o slăbiciune pentru sumele barosane care încep cu cinci. Prima regulă a pariurilor la jocurile de noroc este să nu te bazezi pe noroc. Asta este ceea ce-l zăpăcește pe orice tembel care pariază – norocul! Mergi numai pe un lucru sigur! Asta e regula lui Merle Swaine. Cine dracu' mai sunt și drăgălașii ăștia, Godwin?

Godwin îi prezentă. Buza inferioară a lui Swaine ieși în față și dădu din cap admirativ.

– Măiculiță, ia-mă-ncet! Rasmussen, parcă te-aș cunoaște! Tânărul Godwin, aici de față, s-a dovedit a fi scriitor – împotriva tuturor legilor probabilității – și a scris ceva destul de frumușel despre dumneata. Etală față de musafirii săi un zâmbet sever. Ce părere ai despre asta?

– Dumnezeiașule, spuse Clyde, jucându-și cu hotărâre, rolul de mocofan. Nu mai lipsea decât târșâitul picioarelor. N-am citit. Bătrânul Rodger e un soi de tip demn de toată încrederea. M-am dat cu totul pe mâna lui. Câtă vreme e în stare să-mi pronunțe numele corect.

– Și colonelul Max Hood.

– Merle Swaine e mândru să dea mâna cu omul care...

– Și eu mă bucur să te cunosc, bătrâne. Te ții de pariuri. Ia spune, e vorba de cai?

– De data asta nu, colonele.

Sudoarea curgea în pârâiașe pe fața lui Swaine, cămașa îi era îmbibată și-i atârna pe umerii rotunzi. Își dădu la o parte de pe frunte părul rar și sur.

– Arunc și eu câțiva marafeți pe valul istoriei. Zâmbi șiret.

– Nu mai spune! Trebuie că ai un simț al prevederii nemaipomenit.

---

[1] Neghiob (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Porc (lb. franceză) (n.tr.)

– Merle Swaine va dovedi valul istoriei, pentru că dacă nu-l dovedești, ești înghițit de el, înghițit fără să lași nici o urmă după tine.

– Despre ce dracu' tot vorbesc indivizii ăștia? Clyde rânjea.

– D-l C.A. Lindbergh, cunoscut și sub numele de Valul Istoriei. Ceea ce înseamnă, desigur, să călătorești prin aer. I-am spus lui Godwin ieri – adică am țipat chiar, la tine, nu-i așa, Rodger? Îi spuneam că C.A. Lindbergh e pe cale să reușească. Și reușește, vine încoace!

– Ah, pilotul, spuse colonelul. Ai vreo veste despre el?

– Simți un fel de înrudire, nu-i așa, colonele?

Swaine îl privi cu atenție.

– Singur, acolo sus, pe cerul nopții, trebuie să fie cam ca în deșert, asta-l face pe om să se simtă foarte mic și al naibii de singur.

– Acolo nu ești singur, spuse Hood. Ai deșertul și cămila ta. Zâmbi cu buzele strânse. Domnul Lindbergh are cerul nopții, avionul lui și stelele. Nu, nu e singur. Numai că e într-un altfel de loc, asta-i tot. În afara timpului – eu știu, am fost acolo. Și nu ești deloc singur.

– Singur sau nu, l-am reperat! Am primit telegramele, au început să sosească azi-dimineață și el vine încoace.

Flutură hârtiile telegramelor.

– A aterizat în Irlanda! L-au reperat deasupra orașului Valentia, în Irlanda... la dracu! A reușit! Acum e doar o chestiune de pilotare! Și Lloyd își menține în continuare cota de zece la trei, pariind că nu ajunge la Paris! Poți crede asta? Iisuse Cristoase, ăștia *merită* să-și piardă și chiloții de pe fund!

Se îndreptă către o hartă desfășurată pe masa lui lungă. Își puse degetul pe un punct.

– Aici e Valentia.

Cu celălalt arătător, căută și indică Parisul.

– Parisul e aici. O distanță păduchioasă de șase sute de mile. Dacă-i ajunge combustibilul... e o chestie sigură, colonele. Face o sută de mile pe oră.

Își scoase ceasul de buzunar și-i desfăcu capacul.

– E patru. Va fi aici pe la zece. Beți whisky scoțian, băieți? Haideți, trăgeți-vă scaunele și să toastăm pentru C.A. Lindbergh din Minnesota. Vom avea vești în timp ce străbate Anglia. O va traversa chiar de aici.

Arătă spre Plymouth.

– Godwin, vezi dacă poți face să meargă afurisitul ăla de ventilator, vrei? Sunt pe cale să fac un atac din cauza aburilor.

Godwin urmări cablul.

– Nu e băgat în priză, domnule.

– Doamne, fiule, bagă-l în priză și să bem ceva. Valul istoriei ne ridică pe creasta lui. Trebuie să fim gata! Rânji și-și lipi o țigară de buza inferioară.

– Bogat, domnilor. Sunt pe cale să devin un om bogat...

La șase sosi o telegramă. Lindbergh fusese văzut deasupra orașului Plymouth, îndepărtându-se spre Canalul Mânecii, către Cherbourg, către Franța.

Dăduseră gata sticla de scotch.

– E timpul să mergem, spuse Swaine. Se ridică și-și împinse scaunul turnant, scârțâitor, lângă pervazul ferestrei.

– Ce naiba v-a apucat? spuse Clyde. Stați un pic, unde mergem? Am pe cap un bar de noapte care mă așteaptă în seara asta!

– Nu tu, lătră Swaine, încheindu-și vesta și trăgându-și în jos mânecile suflecate ale cămășii. Nu vreau să fiu brutal, dar ultimul lucru de care am nevoie acum, e un cântăreț la corn. Godwin ești gata de plecare?

– Pentru ce să fiu gata?

– Așa cum îți spuneam, e cel mai mare eveniment din viața ta. Evenimentul secolului! C.A. Lindbergh e în drum spre Bourget și noi la fel! Trebuie să-și pună bebelușul pe pământ cam în patru ore – trebuie să fim acolo cu mult timp înainte. Vrei să vii cu noi, colonele?

– Cu plăcere, răspunse el.

– Perfect, atunci.

Swaine se îndreptă spre ușă.

– Mallory! Fă-ne rost de două taxiuri. Tu și cu Philpot luați unul și vezi dacă-l poți face să nu-și uite aparatul de fotografiat! Destinația Le Bourget! Dickens, tu rămâi aici ca să prelucrezi știrile și să faci telegramele. Ai grijă să fie trimise la timp. Godwin și cu mine ne întoarcem dacă putem, dacă nu, vom telefona. Ai grijă să fie linia liberă. Trebuie

să punem mâna pe știrea asta pentru noi, dar, mai întâi, trebuie s-o transmitem la New York.

– Serviciul Telegrafic de Presă? Telegraful Western Union?

– Da, ambele. Și Mallory, vreau să dai o fugă, ultima, ca să folosești Telegraful Comercial. Poate nimeni altcineva nu se va gândi. Acum fă rost de taxiuri!

Ieșiră din birou, coborâră scările și ieșiră în stradă, unde Mallory chemase două taxiuri mari, zgomotoase. Philpot era acolo cu aparatele de fotografiat.

– Ce epave, mormăi Swaine. Taxiurile împuțitului de Marne! Urcați, urcați, vrem să ajungem acolo, așezați-vă comod! Vreau să mă uit bine la pasărea asta. Pasăre? Da, una pe cinste! Dacă Lindbergh coboară din ceruri, e ca și o pasăre.

Se sufoca pe bancheta din spate. Hood se întoarse spre portieră și coborî geamul. Swaine se încruntă.

– Dă-i bice! îi strigă șoferului, care ridica, semnificativ, din umeri și intră în vârtejul traficului parizian.

Traversară Porte de la Villette și se blocară într-o masă compactă de vehicule. Godwin deschise ușa și se urcă pe scara mașinii. Șoseaua cu două benzi spre Le Bourget dispăruse, ca și cum ar fi fost înlocuită de un parcaj îngust și nemaipomenit de lung. Cât putea vedea cu ochii, mașini bară la bară, târându-se din când în când înainte, apoi scrâșnind din frâne. Răsunau claxoane din toate direcțiile. Nu mai putea fi vorba de Lindbergh. Mașini, camioane, motociclete cu ataș. Până la micul aerodrom improvizat care deservea Parisul, erau patru mile. După părerea lui Godwin, s-ar fi putut, foarte bine, să fie și patru mii de mile.

– Fir-ar al dracului să fie, spuse Swaine.

– Nu știam că sunt atâtea mașini în Paris, spuse Hood.

– Poate că se va da drumul. Poate că e vreun accident undeva, în față.

Swaine îl privi pe Godwin.

– Ai al dracului de multe de învățat, bobocule. Când vorbești, se aude vocea afurisitului de optimism tineresc. Ține minte întotdeauna, accident sau nu, acolo, în față, lucrurile nu devin deloc mai ușoare. Este

ceea ce numim noi viață, fiule. Acolo, în față, întotdeauna te așteapta ceva mai rău. Ascultă aici, la Merle Swaine.

Oftă și-și șterse fața. Să distribui înțelepciune era o treabă al naibii de grea.

– Iisuse, s-ar putea să avem de așteptat un pic.

Nu părea deloc optimist.

– Băiețele dragă, stai tu afară, pe scară și cască ochii.

Gulerul i se ofilise de tot, ca o frunză de salată.

Două ore de așteptare și avansaseră abia două mile, aproximativ. Mulțimea care se învârtea în jurul mașinilor creștea în mod constant. Colonelul Hood se cam săturase.

– Să vă povestesc ce mi-a spus odată T.E. Lawrence, domnule Swaine. În fața noastră se întindeau aproape patru milioane de mile de nisip arzător al deșertului.

– Dumnezeu'meu! spuse Swaine.

– Mă fixă cu ochii aceia ai lui – bănuiesc că știți ce ochi avea Lawrence.

– L-am întâlnit odată, aici, la Paris, după război, când venise să vorbească acelei comisii. Nu voi uita niciodată ochii aceia, niciodată... Știi, până atunci n-am avut idee că era un filfizon atât de mic de statură, îmi venea cam până aici.

– Mic de statură, da, spuse Hood, dar nu era deloc filfizon, domnule Swaine.

Claxoanele urlau, nerăbdarea ajunsese la punctul de fierbere, oamenii se plimbau pe marginea drumului cu sticle de vin.

– Nu e lipsă de respect, te asigur. Doar că statura lui m-a surprins. Deci ce ți-a spus în timp ce priveați tot acel nisip arzător?

– Pentru orice muritor, deșertul nu poate fi traversat. Nu poți spera așa ceva. El m-a fixat cu acei ochi ai lui și mi-a spus, Max, hai să facem o plimbare. Și am făcut-o. Am traversat deșertul.

– Hai să facem o plimbare, repetă Swaine, cu un ton confidențial. Nu sunt sigur că înțeleg ce vrei să spui cu asta, colonele...

– Hai să facem o plimbare, omule, spuse Hood, ieșind din taxi. Plătește-i șoferului și să mergem la plimbare. Asta, dacă vrei să ajungi la

Le Bourget înaintea lui C.A. Lindbergh. Hai, Godwin, bătrâne, o luăm pe arătură.

Mii de persoane avuseseră aceeași idee, revărsându-se, ca un val omenesc, spre aerodrom, ca și cum ar fi fost *valul istoriei* al lui Swaine. Godwin nu mai văzuse în viața lui atâția oameni la un loc, înghesuindu-se, împingându-se, răcnind, râzând, ca o maree uriașă ce pleca, exact în același moment, să-și petreacă vacanța anuală. Până ajunseră la aeroport, mai trecuse o oră. Era trecut de ora nouă. A doua zi, Godwin află că poliția estimase mulțimea la jumătate de milion de oameni și el nu avu nici un dubiu. Dacă te aflai în interiorul acestei mulțimi, te luptai cu ea, nu puteai vedea întreaga masă de oameni, dar era o mizerie: fierbinte, lipicioasă, haotică. *La gendarmerie*[1] era la fața locului, în forță, cu bastoanele pregătite, amestecându-se printre oameni, strigând și împingând, încercând în zadar să controleze fluxul și refluxul. După un timp, fură absorbiți de năvala mulțimii. În cele din urmă, când un soi de panică începuse să-i înghețe curajul, zări soldații de pe marginea aeroportului, loc destinat militarilor. Veneau câte doi, cu baioneta fixată la armă și, pentru o clipă ținură mulțimea sub control, deoarece începea să se reverse pe pista de iarbă unde trebuia să aterizeze *Spirit of St. Louis*.

Swaine pufăia și transpira din belșug, fluturând legitimațiile lui de presă în fața gărzii care forma un cordon în fața barăcii enorme care era terminalul. Se strecurară în silă prin ușă, într-o cameră plină de fum și supraâncălzită, care era mai zgomotoasă decât nebunia de afară. Swaine își croi pârtie cu o superbă indiferență, pentru a-l saluta pe prietenul său și se îndreptă către barul ținut de o pereche de tipi ursuzi, care distribuiau carafe cu *vin ordinaire*[2] și sendvișuri. Isadora Duncan bea șampanie și stătea de vorbă cu Shirer de la *Tribune*. Swaine se opri să-l întrebe pe Shirer cum dracu' făcea un reporter sportiv ca să „confecționeze" o poveste adevărată. Shirer spuse că nu se putea trăi doar pe seama lui Bil Tilden, apoi au ajuns să vorbească despre yankei și Babe Ruth, despre lucruri legate de Statele Unite și Swaine se făli cu pariul său pe Lindbergh.

---

[1] Jandarmeria (lb. franceză) (n.tr.)

[2] Vin ieftin (lb. franceză) (n.tr.)

Afară se întunecase aproape și lumea era iritată, privind încordată spre cer, de câte ori se auzea zgomotul unui avion. Reflectoarele de pistă se aprinseră. Dar nu era Lindbergh, ci un avion militar care se întorcea din patrulare.

Mallory ajunsese și el, lăsându-l pe Philpot la marginea fâșiei de iarbă a pistei, cu trei aparate de fotografiat atârnate de gât. Mallory, un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu un păr des ca un tufiș, și o expresie îngrijorată pe față, clătină din cap.

– Nici o veste de câteva ore, șefule. Știi ce cred eu? Cred c-o să luam plasă. Se repetă povestea cu Nungesser și Coli. Rapoarte false. Probabil că Lindbergh zace acum pe undeva *adormit* definitiv... Îmi pare rău s-o spun, dar așa se pare că stau lucrurile.

Swaine spuse:

– Așa să-mi ajute Dumnezeu, Mallory, dar ești un idiot! Merle B. Swaine și-a pus toate economiile rămășag pe capul lui Lindbergh. Merle B. Swaine o face doar când e vorba de ceva sigur. Reușita nu poate fi pusă la îndoială. Merle B. Swaine nu poate, repet, nu-și poate permite să piardă.

Mallory le aruncă o privire încărcată de mâhnire lui Godwin și lui Hood.

După ce se îndepărtă de terminal, își croi drum prin mulțime, apoi se opri la marginea fâșiei de iarbă.

Deodată, mulțimea începu să se liniștească. Se făcu auzit zgomotul unui alt avion, în întunericul albastru, devenit aproape negru, de deasupra capetelor. Luminile pistei clipiră. Fascicolul luminos al proiectorului străpunse întunericul, măturând înălțimile, în căutarea sursei acelui zgomot. Cineva gâfâi lângă ei.

– Acolo! Uite-l! Dumnezeule, ce avion mic!

Se năpusti descriind un arc larg, strălucind ca o monedă de argint zburătoare în vârful luminos al reflectorului, mai jos și mai jos, înclinându-se ușor deasupra copacilor din capătul îndepărtat al pistei. Swaine își încrucișase degetele. Apoi avionul se așeză grațios pe sol, printre rândurile de reflectoare care șuierau și fumegau.

Mulțimea începu să se tălăzuiască spre pistă, în vreme ce avionul se afla, încă, la vreo sută de metri distanță. *Spirit of St. Louis* îi dobora, pur

și simplu, cu emoția pe care le-o provoca. Dădeau din mâini, țipau de bucurie, urlau, iar Godwin se lăsa, și el, luat de val. Își simți brațul strâns ca într-o menghină. Bliţurile aparatelor de fotografiat începură să pocnească, asemeni unor focuri de artificii. Godwin se întoarse. Era colonelul Hood.

– Ai grijă, îi strigă el. Elicea te poate face bucățele... nebunii ăștia ar putea fi uciși.

– Dar el îi vede, va opri avionul.

– Nu poate, spuse Hood. Avioanele nu au dispozitive de frânare. Nu sunt ca mașinile. Trebuie să ruleze până când se opresc.

Godwin îi zări pe Philpot cu Swaine și Mallory, îndepărtându-se către centrul pistei.

Oamenii alergau nebunește spre avion, spre elicea strălucitoare.

În mod miraculos, elicea se opri la timp și micul aparat argintiu își încetă și el rulajul, la o distanță de vreo zece metri de Godwin și de Hood. Mulțimea ajunsese la avion. Oamenii se cățărau pe el ca niște lăcuste, lovind, smulgând, împingând soldații și numeroși *gendarmes*[1] care nu-i puteau opri. Haos.

În cele din urmă, Lindbergh scoase capul prin fereastra carlingei, pe sub aripă. Părul îi era ciufulit și zâmbea, mirat, năucit de o asemenea primire.

Imaginile din mintea lui Godwin începură să se învălmășească, îi era greu să le țină în frâu: zgomotul, luminile, mulțimea înfierbântată, figura de băiețandru din lumina reflectoarelor.

Swaine avusese dreptate întru totul, iar Godwin nu-l prea crezuse. Lindbergh reușise. Era evenimentul secolului.

Lunga noapte a sosirii „zburătorului" abia începuse. Până acum nu se mai petrecuse așa ceva. Dar momentul acela, acea fărâmă suspendată în timp care se întipări în mintea lui Godwin pentru tot restul vieții sale, nu-l privea pe Lindbergh ci pe colonelul Max Hood.

Cu coada ochiului, Godwin îl văzu zâmbind și se întoarse spre el. Colonelul Hood îi zâmbea lui Lindbergh ca și cum ar fi existat între ei o comunicare intimă ce se încrucișa deasupra capetelor acelei mulțimi

[1] Jandarmi (lb. franceză) (n.tr.)

zgomotoase, complet ieșite din minți. Zâmbetul părea să fie îndreptat spre creierul, spre acea esență misterioasă a omului Lindbergh.

Pe fața lui Hood alunecau liniștit lacrimi strălucitoare.

Godwin trebuie să fi părut mirat, fiindcă Hood se întoarse spre el și spuse:

– E ceva să fii erou, bătrâne, e ceva totuși.

După ani de zile, Godwin spunea că se scriseseră multe despre sosirea lui Lindbergh și, vorbind în calitate de martor ocular, atât cât putea el să-și dea seama, erau corecte. Orice s-ar fi putut întâmpla atunci și poate că și cea mai mare parte s-au și întâmplat în noaptea aceea, la Le Bourget. Jumătatea de milion de oameni erau de nestăpânit, năuciți și fericiți. Lindbergh avusese noroc să scape cu viață și cu micul lui avion mai mult sau mai puțin intact. Lucrurile luaseră o întorsătură comică, de operetă, când un tânăr pe nume Wheeler fusese escortat, contra voinței lui, la ambasadorul Herrick, care era acolo, pentru a-l primi. Herrick insista să creadă că tânărul era Lindbergh, dar acesta era foarte ferm pe poziție, în ceea ce privește identitatea lui. Insista să le spună că numele lui era Harry Wheeler. În cele din urmă, Herrick se lăsă convins, dar dacă Wheeler era Wheeler, unde era Lindbergh?

Escortat spre alt hangar, de către o gardă înarmată, Lindbergh fusese smuls din calea „furtunii" și pus la adăpost.

Pe la unsprezece, Swain deveni nerăbdător să se întoarcă la Paris și să înceapă să-și redacteze materialele. Situația transportului era, din nou, imposibilă. Jumătate de milion de oameni trebuia să se întoarcă în oraș. Swaine nu putea suporta, dar n-avea încotro și trebuiau să se întoarcă pe jos. După ce făcuseră deja cam două mile de la Le Bourget, găsiră un taxi. Swaine smulse din buzunar o hârtie de o mie de franci, o flutură pe sub nasul șoferului cu mesajul că viteza era, în momentul acela, lucrul cel mai important.

Ca prin minune, sosiră înapoi, în Paris, în birourile redacției, pe la miezul nopții. Colonelul Hood se oferi să împrumute un termos de la cafeneaua din colț, pentru a face cafea. Swaine îi luă brațul lui Godwin.

– Când Mallory o să ajungă aici, *dacă* o să ajungă, o să scrie niște chestii secundare, câteva ore de zbor în comparație cu săptămâni cât

durau călătoriile pelerinilor, rahaturi dintr-astea. Și poate și despre interesul manifestat de mulțime, blocajul traficului, totul exprimat în cifre, bineînțeles, poate și ceva interviuri luate unor polițiști. Eu mă duc să fac rubrica celor mai importante știri ale zilei. Tu, fiule, vreau să scrii despre *cum a fost.* Înțelegi? Despre sentimentele pe care ți le-a stârnit evenimentul, despre gândurile care ți-au trecut prin cap, despre gustul sendvișurilor, despre întâlnirea cu Isadora Duncan, despre nebunii ăia care alergau, să intre în blestemata aia de elice, despre puștiul acela, Wheeler, despre privirea pe care o avea Lindbergh... E genul de rahaturi pentru care tu ai talent. Vom folosi materialul aici, la Paris și Dickens îl va trimite la New York, unde probabil că-l vor folosi și ei. Ai la dispoziție cam jumătate de oră... și ascultă, puștiule, scuipă tot ce ai în tine. Nu mai pupi tu niciodată o asemenea pleașcă.

Până aseară la orele 10:24, se spunea adesea că Parisul, Orașul Luminilor, aparținea lumii.

Acum el aparține unui tânăr yankeu ciufulit din Minnesota, cu un zâmbet molipsitor și curajul unui obuz omenesc. Iar el, prieteni, aparține secolelor. Oamenii obișnuiau să cânte că vin yankeii, vin yankeii... Ei bine un yankeu e aici, printre noi și nimic nu se poate compara cu el. Ne-au dat statuia Libertății. Acum noi le-am înapoiat datoria, cu dobândă pe deasupra. Credeți-mă, eu știu, am fost acolo.

Era introducerea articolului lui Rodger Godwin despre Lindbergh. Swaine avea, din nou, dreptate, desigur. Îi oferea un loc pe hartă, vorbind din punct de vedere jurnalistic. Când articolul apăru la New York, ca și la Paris, Godwin deveni un nume care trebuia luat în seamă. Honan și Marshall dădură din buze; erau acolo, puteau să facă ei treaba, înaintea lui. Și când același condei apăru într-o povestire despre alt american din Midwest, cel a cărui muzică îi captivase pe parizieni, atunci și numele lui Clyde Rasmussen era pe buzele celor mai importante figuri din Paris.

Swaine citi articolul despre Lindbergh în drum spre telegraf și nu putu scoate un sunet. Putea fi mândru că pusese mâna pe un alt

învingător, dar n-ar fi recunoscut niciodată lucrul ăsta. Tot ce a avut de spus a fost:

– Milioane de oameni vor citi asta.

Aşteptă ca entuziasmul să i se „răcească".

– Asta te va aşeza pe drumul spre glorie.

Făcu o altă pauză.

– Încearcă să nu ţi-o iei în cap cu totul.

Era unu şi jumătate când Swaine îi dădu afară din birourile lui *Herald*. Îl aştepta pe Mallory care intră cu Philpot. Acesta îşi scrise articolul şi plecă la reşedinţa ambasadorului Herrick, în Place d'Iene, unde era sechestrat Lindbergh. Philpot se luptă îndelung să se ţină treaz, lucrând la developarea filmului împreună cu Swaine personal.

– Ai făcut o treabă de zile mari, îi spuse Swaine lui Godwin. Ascultă puţin ce-i pe străzi! Ai putea să te duci şi tu. Serbarea va ţine toată noaptea. Dumnezeule, gândeşte-te! Cinci mii de dolari! Domnilor, spuse el cu un gest de concediere generoasă, Merle Swaine vă mulţumeşte că aţi fost alături de el în această zi a zilelor. Afară cu voi! Merle Swaine va sta treaz la cârmă, în orice clipă a nopţii acesteia. N-aveţi de ce să vă temeţi.

După ce-l părăsiră, Godwin şi Hood rătăciseră fără scop, fără să se agite, fără să vorbească prea mult, ascultând rumoarea celor ce sărbătoreau evenimentul, după ce părăsiseră Le Bourget. Îi priveau cum beau şi cum se învârteau în căutarea barurilor din Montparnasse. Dingo era supraaglomerat dar Hood propuse să intre, totuşi, pentru un coniac. Apoi o porniră din nou, trecură pe lângă măturătorii de străzi şi florăresele care se întorceau pe la casele lor şi pe lângă negustorii de bijuterii ieftine. Un bărbat stătea în colţ şi mesteca cioburi mici de sticlă pentru câţiva gologani. În colţurile gurii avea spumă roşie.

Godwin spuse:

– E un neamţ. Am vorbit cu el. Spunea că mestecatul sticlei e viaţa lui.

Se îndepărtară de străzile principale aglomerate şi descoperiră o cafenea pustie, deschisă încă, o pată de lumină în întuneric. Câteva scaune cu spetează din sârmă împletită, răsfirate pe trotuar, maşina de făcut cafea şuierând înăuntru şi nori de aburi ridicându-se peste poliţele din

lemn pentru țigări. Barmanul avea ochii obosiți. Se simțea mirosul cornurilor proaspete și fierbinți pe care le cocea pentru micul dejun, numai cu câteva ore înainte. Se înfundară în scaune și comandară cafea și două farfurii cu cornuri fragede, cu dulceață de *framboise*[1]. Le înghițiră ca niște căpcăuni. Godwin își simțea oboseala în oase, căsca de-i trosneau fălcile, dar cafeaua îl readuse la viață. Colonelul Hood își aprinse o țigară și se lăsă pe spate, în scaun.

– O zi de neuitat, spuse el.

– Tenis, Fântâna Medici, Cilla care ne-a făcut cafea. Cilla și înghețata ei, scotchul bun din biroul lui Swaine.

– Cum i-ai spus?

Hood îl privea printre șuvițele de fum ale țigării.

– Cilla. Ea spunea că nu-i prea convine numele de Prissy sau Priss sau Priscilla... se gândea că Cilla e o variantă foarte bună a numelui ei de botez. Dar ți-aș fi îndatorat să nu-i spui. S-ar putea să se simtă jenată.

– Nu-ți face griji. Îmi place fata foarte mult și știu că n-a dus-o bine deloc lângă Mămica și Tăticu, într-un fel sau altul. În special lângă Mămica. Are o slăbiciune pentru tine. Mă bucur foarte mult pentru asta, pentru că pari un tip la locul tău. E o ființă singuratică. Mă are pe mine și pe Clyde dar... are nevoie de prieteni. A ajuns la acea vârstă critică – nici copil în toate privințele, dar nici femeie, desigur. Maică-sa ori o ignoră complet, ori îi dă un exemplu foarte rău. Taică-său, un tip destul de cumsecade, e un om cam slab, care ar trece complet neobservat dacă n-ar exista arătoasa lui soție, o femeie de proastă calitate. Ea i-a făcut o porcărie. A atentat la virilitatea lui, l-a „jefuit", mai bine spus. El a răspuns provocărilor ei devenind un vânător de fuste, un client al oricărei lepădături de prostituată, toate astea în încercarea – cel puțin așa se crede – de a se convinge că mai e, încă, bărbat. Pe undeva, căutarea asta disperată de a-și menține respectul pentru propria-i persoană, îl va ucide.

Oftă încet. Ochii lui reci, cenușii, erau de nepătruns. Ochii unui erou, după cum presupunea Godwin, dându-l puțin de gol. Fuseseră vreodată, ochii lui Hood, niște ochi de băiețandru ca ai lui Lindbergh?

---

[1] Căpșuni (lb. franceză) (n.tr.).

Cunoscuse el, vreodată, bucuria care strălucea pe fața pilotului, când acesta privise mulțimea de la fereastra carlingii avionului său? Poate că nu. Poate că tocmai acest lucru îi adusese, atunci, lacrimi în ochi.

– Priscilla se străduiește atât de mult să facă totul cât mai bine. Vrea să fie fericită, vrea să-i facă fericiți pe toți cei din preajma ei. Așa după cum poți să-ți dai seama, e un lucru foarte complicat. Așa încât... mă bucur că-ți place fata. Îți place?

– Da. Are ceva anume... cum ar putea să nu-i placă cuiva? Vrea să pară atât de vulnerabilă. Se străduiește foarte mult în privința asta. Și acest lucru face să-ți bată inima pentru ea.

– Exact. Trebuie să te felicit pentru sensibilitatea ta.

Sorbi ultima înghițitură de cafea.

– E ciudat, dar... aceasta este, într-adevăr, o conversație de noapte târzie, nu-i așa? Eram gata să spun că e ciudat, dar uneori, sunt pe jumătate încredințat că o iubesc. Sunt un caraghios, desigur. Presupun că asta mi se trage dintr-o stare de imaturitate emoțională.

– Vei avea de așteptat un pic, nu-i așa?

– Așteptarea nu e o problemă. Sunt un om foarte răbdător. Partea grea va veni după ce așteptarea se va încheia și va sosi momentul să acționez, momentul să dau cărțile pe față... atunci se va pune problema stăpânirii de sine, nu-i așa? Când vine timpul să acționezi, întotdeauna e o chestiune de stăpânire de sine.

– Desigur că stăpânirea de sine nu constituie o problemă pentru tine.

– Prietenul tău, Merle B. Swaine, avea dreptate. Ai tot optimismul tinereții de partea ta. Desigur, adevărul este că pot eu să am toată stăpânirea de sine din lume, dar asta n-o va face să spună *da*.

Godwin era surprins de propria lui liniște față de ceea ce spunea Hood. Nu părea deloc ceva deosebit să discute despre ea în acești termeni, chiar dacă avea numai paisprezece ani. Poate că Hood nu făcea decât să dea glas propriilor sale gânduri care-i scormoneau mintea de când o cunoscuse pe fată. Desigur că Hood o cunoștea și o cunoștea cu adevărat, iar ei erau doar doi indivizi care stăteau și discutau, în miez de noapte, despre o femeie frumoasă. O fetișcană, asta era.

Oricum, era doar o flecăreală de miez de noapte.
Nu însemnă mare lucru.

Erau mai degrabă prieteni decât simple cunoştinţe când părăsiră micuţa cafenea, în întunericul nopţii. Strada liniştită mirosea a cafea şi a cornuri fierbinţi. În copaci zburda briza răcoroasă a nopţii, împrăştiind şoapte, ca o bârfă furişată printre frunze. Se împrieteniseră dintr-odată, în ciuda diferenţei de vârstă: Hood trebuie să fi avut treizeci şi ceva de ani, chiar treizeci şi şase sau treizeci şi şapte. Cu paisprezece sau cinsprezece ani mai vârstnic decât Godwin. Şi totuşi, asta se simţea, deveniseră prieteni.

Acesta este rezultatul discuţiilor despre femei. E o temă pe care oricând o poţi dezbate cu alt bărbat. Povestiri despre război. Povestiri despre femei. Îi apropie pe bărbaţi. Presupunea că asta ar trebui să-i spună ceva, dar nu voia să privească lucrurile în felul ăsta. Oricum, el nu prea ştia mare lucru despre femei. Toţi păreau să-l creadă plin de optimismul tinereţii până-n vârful unghiilor şi poate că aşa şi era, poate că ei aveau dreptate. Dar el era convins că nu putea exista pe lume ceva care să aducă mai puţin cu un război, decât Cilla Dew-Brittain.

Depăşiseră colţul care l-ar fi condus pe Hood acasă dar el dăduse din cap, spunând că nu era încă tentat să se retragă.

Godwin zări prăvălia măcelarului de cai, cu copertina ei vărgată verde cu alb şi cu capul de cal auriu şi-şi aminti de noaptea precedentă, de omul bătut.

– N-o să-ţi vină să crezi ce am văzut chiar aici, noaptea trecută.

Hood îi puse degetul pe buze.

– Stai, ascultă...

Godwin nu auzea nimic.

Hood o luă repede după colţ, în umbrele lăzilor de gunoi. Godwin îl urmă în întuneric, de-a lungul zidului. Ceva sări cu iuţeală; o pisică străbătu ca o săgeată strada îngustă, unde se opri şi-i privi alene, obraznic, lingându-şi laba. În capătul aleii de peste drum ardea o lumină gălbuie, palidă. Pisica se îndreptă într-acolo, se furişă, apoi dispăru.

Se auzi un plâns înăbuşit, un suspin, mai mult decât un geamăt.

Hood arătă cu capul spre intrarea în alee.

– Stai aici în întuneric, șopti. Cineva e pe cale să fie omorât în aleea aceea.

– Ce tot spui acolo?

– Se simte după sunetul acela. E un sunet umed. Un sunet al morții.

Se urniră din loc, spre partea opusă a aleii.

În capătul aleii bolovănoase, unde drumul se închidea într-o fundătură, zidurile se îngustau și se curbau ca și cum ar fi fost gata să se prăvălească în orice clipă. Doi oameni cu bâte și *batons*[1] cărau lovituri îndesate în ceea ce părea să fie o grămadă de haine vechi, întinse, una peste alta, pe pietre. O făceau cu metodă, izbiturile îndesate ale bastoanelor căzând ritmic peste omul întins la pământ. Geamătul încetase dar cei doi continuau bumbăceala ca și cum ar fi fost niște automate și nu se puteau opri, trebuiau să-și continuie mișcările mâinilor. O ținură așa până când se lăsară pe spate, sprijiniți de zid, epuizați.

Godwin șopti:

– Trebuie să-i oprim.

– Nu.

– Trebuie!

– E prea târziu. Taci.

Cel mai înalt dintre cei doi oameni împinse mușuroiul de jos cu cizma, apoi lovi în el cu sălbăticie, în hohotele de râs ale celuilalt.

– Dumnezeule, știu cine sunt!

– Și eu, spuse Hood. Așteaptă.

– Dar trebuie să-l ajutăm.

Godwin își simțea gura atât de uscată, încât abia putea să pronunțe cuvintele. Îi venea un gust amar de la bilă și simțea cum i se întoarce stomacul pe dos.

– Nu-i putem lăsa...

– Taci, te rog. Cei doi întoarseră spatele mușuroiului neînsuflețit și-și aranjară cu grijă chipiurile înalte și rotunde cu cozorocuri scurte. Își neteziră uniformele pe trup, două umbre omenești în lumina difuză a aleii. Foarte calmi, se îndepărtară de acel trup, luând-o spre intersecția aleii cu strada. Își mai potriviră o dată chipiurile pe cap. Lumina din

[1] Bastoane de polițiști (lb. franceză) (n.tr.)

colțul străzii căzu blând pe fețele lor. Sudoarea strălucea. Unul dintre ei avea un cap masiv, ca o sculptură a Olmecilor și-și ștergea fața cu o batistă mototolită. Avea brațe prea lungi, ca de gorilă. Celălalt era mai scund, îndesat, cu umeri largi. Godwin privea din umbră fața omului cu cap uriaș. Sprâncene ca niște drugi de fier, ochi adânciți în orbite.

– E Henri, șopti Godwin.

– Și Jacques. Polițiști.

Vocea lui Hood avea o intonație ca și cum tristețea condiției umane îl copleșea în acel moment. Cei doi *curcani* stăteau la intrarea în alee, aruncându-și din când în când privirea în susul și-n josul străzii înguste. În spatele lor, pisica începuse să inspecteze mormanul de zdrențe din capătul aleii.

– Nu-i putem lăsa să plece așa.

Hood nu răspunse, dar clătină din cap. Ce era cu el? Ce fel de erou era omul ăsta? Godwin o luă înainte, dar mâna lui Hood îl opri ferm.

Henri și Jacques se întoarseră și trecură pe lângă măcelărie, iar umbrele lor se întinseră-n lungul străzii. Dădură colțul și se făcură nevăzuți.

– I-am avut în mână, i-am prins asupra faptului.

– Trebuia să stăm liniștiți. Hai să vedem ce-i cu victima.

– Să stăm *liniștiți*? Lui Godwin îi tremurau genunchii.

Mormanul de haine nu mișca. Pisica fugise puțin mai încolo și-i privea.

Godwin călcă pe ceva și se sprijini de zid să nu cadă. Privi în jos. Proteza cu rotița la capăt zăcea la picioarele lui. Godwin se împletici printre boarfe.

Hood îngenunche lângă trupul celui căzut. Se uită în sus la Godwin care se apropia.

– Fii atent la sânge. Pisica a călcat în el. Vezi, urme mici de lăbuțe...

Pisica își lingea o labuță.

– Nu cred că vrei să privești prea de aproape ce-i aici, bătrâne.

– E mort.

Hood dădu din cap.

Godwin se aplecă. Pricepu cu greu ceea ce vedea acolo. Apoi văzu un ochi în băltoaca întunecată de lângă zid. Se dădu înapoi, simțind că

este gata să leșine. Aleea se învârti cu el. Se îndepărtă câțiva metri, își apăsă fruntea de zidul aspru și vomită.

Hood îl luă de braț și-l scoase înapoi, în stradă.

– De ce au făcut... se auzi Godwin murmurând cu o voce răgușită.

În gură avea un gust groaznic. Scotch combinat cu vin, cu șuncă și cafea.

– Doar fiindcă... nu-i plătea?

Respira cu lăcomie aerul curat și simți o briză răcoroasă care-l înviora.

– L-au ucis doar ca să facă puțin sport, spuse Hood încet. Te simți bine?

– Sport?

– Sau ca să nu-și iasă din mână.

– Dumnezeule, ar fi trebuit să facem ceva!

Godwin simți pe obraz lacrimi fierbinți de furie. Își șterse ochii apăsat, cu mânie. Își îndreptă trupul și înghiți chinuit.

– De ce n-ai...

– Ar fi putut să ne omoare și pe noi. Am văzut asta destul de des. Sete de sânge. Aveau chef să omoare. Noi nu. Erau ca într-o beție.

– Iisuse, nu-ți pasă?

– Am văzut o mulțime de oameni omorând și o mulțime de oameni murind. Pofta de a ucide se hrănește din ea însăși. Parcă ar fi fost dopați să ucidă...

Godwin se smulse de lângă Hood.

– Știu totul despre lucrurile astea, bătrâne. E genul de lucruri pe care trebuie să le înveți. Trebuie să-ți stăpânești emoțiile. Să privești. Să aștepți. Să ai răbdare.

– N-ai făcut nimic! *Tu* puteai face ceva! Cum naiba te poți suporta!

Spre mirarea lui, Hood râse, un sunet fragil în tăcerea care-i înconjura.

– Uneori mă întreb și eu. Acum să mergem.

Godwin păși în față. Capul i se învârtea, se clătina pe picioare. Nu se mai putea controla, își simțea mirosul greu ca și pe cel al hainelor grase, pline de sânge, murdare și puturoase ale cadavrului. Știa că e

pe cale să vomite din nou, în curând. Se bălăbăni pe picioare, în jurul lui Hood.

– Ticălosule!

Căzu. Apoi privi în sus. Ce-și închipuia el că face? Hood îl ridică.

– Hai, băiețaș. S-a terminat. Ai să te simți bine. Nu ești tu croit pentru astfel de lucruri. Așa că uită. Uită totul.

– Ce afurisit de erou mai ești și tu!

Hood râse din nou și sunetul păru că venea de departe.

– Hai, pisoi, strigă peste umăr. Pis, pis, vino-ncoace, pisoiașule...

Hood, Godwin și pisica cu lăbuțele mânjite de sânge ieșiră în strada liniștită.

A doua zi, Godwin transformă crima într-un articol de ziar. Îl intitulă: „Cum se face rost de o pisică într-un mod periculos". În America s-a publicat dar Swaine spunea că la Paris era „prea aproape de foc". Swaine spuse:

– Dacă public istorioara asta, te trezești mort a doua zi, în aceeași alee.

După ani de zile, când povestirea a fost publicată în *Trilogia pariziană,* Ernest Hemingway pe care nu-l cunoscuse bine niciodată, îi scrise o notă foarte scurtă: „*Chestia aceea despre pisica cu labele mânjite de sânge, nu e prea rea. Prea des, însă, ai un stil supraâncărcat. Mai ușor cu adjectivele și adverbele. Dacă pisica mai trăiește, dă-i o sardea din partea lui Ernie.*" Nu se deranjase s-o semneze.

14

După noaptea aceea în care fusese martor la măcelărirea vânzătorului ambulant șchiop, Rodger Godwin învață să recunoască gustul cenușei. Încântătoarea și mișcătoarea noapte a sosirii lui Lindbergh, cursa spre aerodrom și felul în care avionul țâșnise din întunericul nopții și coborâse deasupra copacilor, cursa tensionată înapoi, spre Paris și spre redacție, scrierea întregii povestiri în cea mai mare grabă și sub tensiune, relaxarea la micuța cafenea de la periferie, cu Max Hood – totul se transformase în cenușă din pricina crimei aceleia și gustul era amar și respingător. Bucuria și plăcerea acelei nopți erau pierdute pentru vecie. Spre deosebire de pasărea Phoenix, strălucirea acelei nopți nu mai avea să renască vreodată.

Dar nu numai crima aceea încerca Godwin s-o uite – fără pic de succes, de altfel. La fel de tulburător, dar într-un fel mult mai subtil, fusese refuzul lui Max Hood de a acționa împotriva ucigașilor, cei doi *flics*. Era o altă experiență nouă pentru Godwin: dezamăgirea față de comportarea unui erou. În primul rând, niciodată nu mai venise în contact cu un erou, de orice fel ar fi fost el, și în nici un caz cu un erou al Primului Război Mondial care fusese cu Lawrence în deșert. În al doilea rând, cu toate că n-avea nici un fel de idee ce-ar fi trebuit să facă exact Hood în noaptea aceea, fusese izbit de lipsa de implicare a eroului în ceea ce se petrecuse sub ochii lor. Max Hood era rece ca un pește. Asta era concluzia la care ajunsese.

Așa încât Godwin încerca să uite, cufundându-se în noua lui muncă, înfruntând Parisul cu legitimația de la *Herald's* care-i permitea accesul peste tot, pentru interviuri, zăbovind în umbrele marelui oraș, privind

și gândindu-se la maniera în care ar putea surprinde totul pe hârtie. Își observa cu atenție prietenii și „punea la o parte" frânturi din viața lor, pentru mai târziu. Trăgea cu urechea la viață. Nu se putea împiedica să nu vadă, să nu audă și să nu-și îmbogățească inventarul. Asemenea unui proprietar de magazin, avea nevoie de inventarul său, povestiri pe care să le scoată la lumină.

După câțiva ani, totuși, ziua aceea îi rămăsese în minte nu datorită lui Lindbergh și nici uciderii vânzătorului ambulant. Ziua aceea însemna, mai degrabă, înghețata cu care se delectaseră cu toții, hoinărind prin Paris cu Priscilla Dew-Brittain, ei trei – Hood, Clyde și Godwin – stând în stradă, în fața porții când aceasta se deschisese și ea îi „prinsese" cu aparatul ei micuț de fotografiat; era flecăreala din cafeneaua de cartier, în mijlocul nopții, cu mirosul de cafea tare și pâine proaspătă care-i învăluia, și Max care era gata să admită că, să fie al naibii dacă nu era pe jumătate îndrăgostit de fata aceea, Prissy, de numai paisprezece ani. Erau amintiri frumoase și, cu timpul, le ștergeau pe cele dureroase, ceea ce era destul să te facă să fii recunoscător pentru aceste mici binecuvântări.

Amintirea cea mai bine păstrată era, probabil, strălucirea zâmbetului fetei, licărul pe jumătate nerăbdător, pe jumătate plin de speranță din ochii ei enormi și întunecați, felul în care colțurile gurii ei fremătau sau se răsuceau în sus, revelându-i, într-o clipă, esența ființei ei tinere. Pe cât de vulnerabilă era ea, totuși îi ținea pe toți în mânuța ei delicată, le controla acțiunile, dispozițiile sufletești și, uneori, chiar viețile, ca și cum îi pusese să se învârtească și apoi trebuia să-i mențină în starea asta, asemenea farfuriilor din vârful prăjinilor subțiri, din binecunoscutul număr de circ.

Deoarece vremea caldă se stabilise definitiv la Paris în vara aceea, ea își făcu obiceiul să servească ceaiul de după-amiază, în grădină. Pentru tatăl ei, ea era stăpâna casei, un om de nădejde, calm și reconfortant, o odihnă binevenită pentru Dew-Brittain care, potrivit lui Max Hood, era obișnuit să fie torturat și umilit de către soția sa – o soție mulțumită, în aparență, să rămână absentă. Cel puțin la suprafață, nu răzbătea nimic în fata aceasta, care să amintească de tatăl sau de mama ei și Dew-Brittain părea să înflorească sub ochiul plin de grijă al fiicei sale. Ea își lua

foarte în serios toate îndatoririle. Lua, de fapt, totul foarte în serios. Jocul de tenis cu Godwin și cu Hood pe care-l asasina să-i dea lecții iar el i le dădea de bunăvoie; lecțiile de vioară, lungile discuții cu Clyde despre muzică... totul.

Dar cea care ocupa primul loc în gândurile lui Godwin nu era Priscilla Dew-Brittain, ci Clothilde. Era îndrăgostit pentru prima oară și chiar complicațiile deosebite pe care le presupunea dragostea pentru Clothilde erau, în particular, încântătoare, mai puțin ancorate în realitate. De exemplu, ocupația ei de bază, care continua să-l înnebunească când se gândea la ea. Își impuse să nu alerge sus pe scări, la ea, pe neașteptate. Nu voia să riște să dea nas în nas cu un alt client, voia să-l lase-n pace pe Tony Dew-Brittain să-și consume pasiunea. Dar ocupația în sine, îl deranja totuși. Cu cât trecea mai multă vreme de când o cunoștea, cu atât Clothilde lua noi dimensiuni. Rămase evazivă în privința trecutului ei, în special cu privire la crucea crestată în obraz, dar și prezentul își avea propriile lui surprize. Promitea, într-adevăr, să fie o bună dansatoare și vocea ei mică, fără suflu, tipic franțuzească, poseda un timbru pe care el nu-l mai auzise niciodată. Avea talent.

De asemenea, știa o grămadă de lucruri despre viață, cu mult mai multe decât Godwin, cu toate că era cu trei-patru ani mai tânără decât el. El îi zâmbea tot timpul. Dar ea îl impiedica să-și ia succesul rapid prea în serios. La asta se pricepea mai bine decât Swaine, totuși pe el nu-l deranja niciodată. Era o binecuvântare. Când îi mărturisi că o iubește, ea chicoti încântată și când îi atinse crucea de pe obraz, închise ochii, își întoarse capul și deveni rigidă, mută. Și ea, ca și Godwin, fusese fascinată de Priscilla și de viața ei în casa cea mare, ascunsă în dosul zidului, sub castanii uriași.

Priscilla se atașase și ea de Clothilde, se gândi s-o invite acasă la ceai sau la o cafea, unde puteau fi singure, să discute. Priscilla era foarte discretă dar nu se putu abține să nu pună întrebări despre un subiect care începea să-i domine imaginația. Bărbații. Îi puse întrebări despre Clyde și despre Godwin, ca și despre toți ceilalți bărbați pe care Clothilde îi cunoscuse. Nu făcu niciodată vreo aluzie cum că ar ști că fata era o prostituată. Clothilde se întreba chiar, dacă știa acest lucru. Important era doar că Clothilde era suficient de tânără pentru a discuta

cu ea și suficient de vârstnică să fi avut unele experiențe practice cu privire la subiectul în discuție.

Clothilde îi povesti lui Godwin despre una dintre discuțiile de început avute cu Priscilla, în timp ce stăteau pe terasa de la Le Dome și beau cafea, într-o după-amiază târzie, privind perindarea trecătorilor. Godwin scrisese toată noaptea, luase o mică pauză după-amiază și-și petrecuse câteva ore cu Swaine, la redacție. Întrerupse povestirea Clothildei cu o scuturare a capului.

– Stai puțin – sper că nu începi să-i dezvălui micile secrete intime care ne privesc doar pe noi. Și prin asta înțeleg *pe mine*. Spune-i ce vrei despre tine, dar pe mine să nu mă amesteci. Bărbatului îi place să aibă micile lui secrete.

Îi zâmbi pe deasupra ziarului pe care-l frunzărise în căutarea ultimelor rezultate ale meciului de baseball din Statele Unite. Lindbergh nu mai domina ziarele chiar atât de năvalnic ca la început și era o ușurare să te întrebi cum de alte subiecte mai reușeau s-o facă.

– Vrei să ai secrete față de micuța Priscilla? De ce? Ești atât de prost! Ce crezi tu c-aș putea să-i spun?

Îl tachina în legătură cu sexul și lui îi plăcea.

– Ar trebui să-ți fie rușine de tine! Cu adevărat, iubitule! Trebuie să-ți spun că te adoră – pur și simplu te adoră.

– Haida de, spuse el.

Își aminti felul în care fata spusese Cilla Godwin și se simți flatat.

– Copiii trec prin astfel de faze. E un șoc. Dar pe mine să nu mă amesteci.

– Dar îmi e foarte dragă, spuse Clothilde. Sunt caraghioasă dacă-mi este puțin milă de ea?

– Nu știu. Și eu am simțit același lucru, uneori... Cred că, probabil, ea dorește să ne facă să simțim în felul ăsta. E o nebunie să simt ce simt în legătură cu un copil... dar mă miră faptul că gândim, cu toții, la fel, în ceea ce o privește și, totodată, facem ceea ce dorește ea. Dădu din umeri. Perfect, deci sunt sonat. Dar întrucâtva o găsesc amuzantă...

– Bărbații văd întotdeauna femeile într-o lumină romantică, chiar și pe cele foarte tinere. Râse cu blândețe. În special pe cele foarte tinere.

– Tânără? Dar tu însăți ești, practic, un copil.

– Asta o știu și eu, prostuțule.

– Ia te uită despre ce vorbim noi! Priscilla... Cilla...

– E singură, Rodger. N-are nici o femeie mai vârstnică în preajmă, căreia să-i poată vorbi... pe nici una de la care să poata învăța. S-a atașat de mine. E firesc.

– Mai vârstnică? Ești cu numai cinci ani mai mare ca ea și, oricum, tu n-ai avut o mamă căreia să i te adresezi. Unde e mama ei? Știe cineva?

– Nu trebuie să ne confunzi, pe mine cu mica Priscilla. În cazul meu situația e foarte diferită. Eu abia dacă am observat că-mi lipsea o mamă, pentru că îmi lipsea totul, în aceeași măsură. Și n-am avut decât o singură cale ca să încep să-mi umplu acel gol imens, așa încât asta e ceea ce am făcut. Dar fetița asta, Cilla a noastră – mi-a vorbit despre ideea ei în legătură cu un nume, pedeapsă cu moartea dacă spun cuiva – ea are tot ce vrea, cel puțin tot ce se poate obține cu bani. Și unele lucruri care nu se pot obține cu bani, lucruri care vin numai de la Dumnezeu... va deveni uluitor de frumoasă într-o bună zi...

– De acolo de unde stau eu și e marți, mi se pare că joi este acea zi.

– Ai grijă, mă faci geloasă.

– Frumusețea ei nu e chiar un secret.

Îi făcu semn chelnerului să-i mai aducă o cafea. Teancul de farfurii creștea.

– Și are mare talent la vioară. Și e foarte inteligentă, în caz că n-ai observat.

– Și-i place foarte mult înghețata, tenisul și să flirteze cu mai mulți bărbați în toată firea. O fată emancipată.

– Da, flirtează, e adevărat. Înțelegi de ce?

– Am senzația că nu crezi că înțeleg...

– Dorește din tot sufletul, cu disperare, să fie adultă. Are *nevoie* să fie adultă, are nevoie de cineva care s-o ajute... taică-său nu-i prea este de folos... când a început să-i vină ciclul, mi-a povestit cât de înspăimântată a fost – îți poți imagina, se simțea atât de singură. N-avea pe nimeni s-o îndrume, să-i fie aproape. Încearcă cu atâta disperare să înțeleagă totul cu propriile puteri... așa încât îmi pune întrebări despre viață, despre bărbați, despre tine și despre Max Hood și despre Clyde.

– Ia spune-mi, știe despre tine și tatăl ei?

– Sigur că nu. Uneori ești atât de idiot! Ea nu e pregătită pentru genul ăsta de deziluzii atât de serioase. Ea nu știe încă faptul că povestea cu bărbații e o poveste a deziluziei.

– Lasă gluma. Poate că ar trebui s-o iei cu binișorul.

– Poate că ea nu ar trebui să învețe niciodată. Nu trebuie să abandonezi niciodată speranța. Dar e curioasă în ceea ce privește viața. Cine o poate condamna pentru asta?

– Sunt de acord. Deci, care-i povestea cu mama asta a ei, Lady cum o cheamă?

– Nu știu prea multe, dar în legătură cu mama ei circulă ceea ce numește Tony, o poveste vulgară și șocantă pe care își dă toată silința s-o întrețină. Mica Cilla nu știe dacă trebuie să fie ca mama ei... strălucitoare și rea întru totul... și încearcă din greu, să joace acest rol. De fapt, nu înțelege nimic și, mai puțin decât orice, ceea ce se așteaptă de la ea. Așa încât, ea e acum sufletul lui Tony, încercând s-o înlocuiască pe maică-sa într-un fel sau altul, încercând să-i cruțe sentimentele tatălui ei.

– Fir-ar să fie, spuse Godwin, cu un oftat, eu continui să cred că a aranjat lucrurile în așa fel, încât să se afle în centrul vieții noastre, a tuturor...

Dar, desigur, el nu știa mai mult decât ceilalți despre asta și nici nu judeca lucrurile atât de dur cum tot încerca să spună. Mai târziu își dădu seama, pentru prima oară, că, pe atunci încerca, probabil, să pozeze. Mult mai târziu înțelese că o poză sau alta devenise însăși natura sa, ajunsese să-i definească personalitatea. Când oamenii realizează așa ceva, o numesc imagine proprie. Dar orice nume ar purta, era exact modul în care se desfășurau lucrurile.

Dar toate aceste reflecții apărură mult mai târziu în viața lui. Pentru moment, erau, cu toții, doar niște copii care se jucau cu cel mai formidabil balon de săpun, fără să fie conștienți că se putea sparge în orice clipă. Mai târziu Godwin avea să scrie despre toate acestea: cum Hitler își și începuse opera infernală, împrăștiindu-și veninul, cum marele crah din '29 era pe cale de a izbucni, îngenunchind întreaga planetă. Boom-ul de după război începuse deja să fie sugrumat. Dar era

reconfortant să trăiești în lumea unui Lindbergh, Babe Ruth sau Merle B. Swaine, care-ți promiteau o șansă pentru întreaga viață.

Clothilde era și ea îngrijorată în legătură cu Clyde Rasmussen. Începând cu cea mai fragedă vârstă, viața ei fusese atât de grea, atât de brutală, încât ar fi fost foarte de înțeles s-o apuce pe oricare dintre cele mai rele căi. Tratată cu sălbăticie de un șir întreg de monștri, n-ar fi surprins pe nimeni faptul ca ea însăși să devină un monstru. Godwin se gândea că, dacă fata n-o apucase pe această cale, era cea mai evidentă dovadă că exista, cu adevărat, un Dumnezeu.

Atunci când nu încerca să fie mama și sora mai mare pentru Priscilla Dew-Brittain, se întreba ce-ar fi putut să facă să-l împiedice pe Clyde Rasmussen să facă, din nou, prostii. Dorea să-i împărtășească lui Godwin îngrijorarea ei, dar subiectul, privindu-l pe Clyde, era foarte delicat. Primul lucru pe care-l observase ea, era că pe Clyde nu-l mai interesa să se culce cu ea: asta îi convenea pentru că știa că Godwin se frământa din pricina atenției pe care Clyde i-o acorda ei. Godwin încerca pe cât posibil să pară că nu-l deranja acest lucru, dar implicațiile lui – bazate pe performanțele din trecut ale lui Clyde – îl făceau să sufere. Dacă Clyde nu se culca cu ea, atunci cu cine o făcea? Se punea problema manierei de abordare a acestui subiect. Dacă avea de gând să-l discute cu Godwin care-l iubea pe Clyde ca pe un frate, atunci trebuia să facă abstracție de persoana ei. Așa încât aștepta până când avu oarecare dovezi în locul unei simple intuiții nesigure.

Clothilde nu avea idee despre ceea ce știa Godwin în legătură cu necazurile lui Clyde din trecut, cu privire la mica lui slăbiciune. Era, oare genul de lucruri care se discută între bărbați? Cum putea ea să știe? Nu putea ști *totul* despre bărbați. La urma urmelor, n-avea decât nouăsprezece ani.

I se ivi ocazia într-o seară, la Clubul Toledo. Ea și Godwin părăsiseră camera ei sufocantă pentru a lua o gură de aer proaspăt, răcoros. Dar norii se îngrămădeau deasupra acoperișurilor și coșurilor de fum, așa încât nu găseai nici o adiere de aer proaspăt. Peste toate plutea mirosul ploii care amenința să înceapă în curând. Luminile cafenelelor erau difuze, cu halouri, din cauza umidității din aer. Pe stradă, aveai senzația că mergi pe sub apă. Uneori, Clubul Toledo, săpat adânc în

piatră, ca o peșteră, se comporta ca un frigider natural, rămânând răcoros, oferindu-ți o infuzie de sănătate când coborai în întunericul zgomotos de sub Malul Stâng. Ploaia începuse să răpăie pe frunzele copacilor, chiar când părăsiră strada și intrară. Primele adieri de răcoare se simțeau chiar de la intrarea în coridorul cel lung.

Jos era o înghesuială de nedescris. Grupuri compacte de americani și englezi care citiseră povestirile lui Godwin despre Clyde și despre Clubul Toledo, în *Herald*. Deoarece Swaine îl îmboldise să scrie din ce în ce mai multe întâmplări din propria viață, Godwin pomenise mai des despre club, descriindu-l ca pe un loc obișnuit de popas în peregrinările lui de somnambul, în mijlocul vieții de noapte a Parisului. Efectul imediat fusese atragerea unui număr uriaș de turiști, ceea ce era în favoarea lui Clyde. Aceștia cheltuiau bani cu nemiluita și erau entuziasmați de șeful american al formației. Se vorbea despre o nouă afacere – realizarea unor înregistrări sub etichetă americană. Un hotel celebru din New York își trimisese un reprezentant pentru a-l aduce pe Clyde Rasmussen acasă, viu și nevătămat. Clyde începuse să-și dea seama de influența scrisului lui Godwin, nu numai în Paris, dar și la *New York Herald*.

– Puterea presei, spunea el, cu unul dintre acele zâmbete largi și știrbe care-i erau proprii. Pana este mai puternică decât sabia.

Era, evident, pe drumul care ducea spre vârful piramidei.

– Uite-o, șopti Clothilde. *L'Africaine*[1].

Negresa stătea la o masă de lângă orchestră. Lângă ea erau doi bărbați, dar ea era tăcută, părând că le ignoră prezența. Cei doi s-ar fi putut să fi venit acolo pentru înregistrări. Sau poate că unul dintre ei era reprezentantul hotelului din New York. Era masa lui Clyde, rezervată pentru musafiri deosebiți. Fata era subțire și purta o rochie neagră foarte simplă, strânsă pe corp. Părul îi era tăiat foarte scurt, aproape băiețește. Avea brațe lungi și subțiri și pielea neagră și strălucitoare, ca abanosul lustruit, era foarte întinsă pe pomeții deosebit de proeminenți. Fruntea îi era înaltă și bombată, iar buzele, privite din profil, arătau pline, dându-i un aer bosumflat. Părea să nu aibă piept deloc. Dacă o priveai superficial, așa cum stătea așezată la masă, singurele amănunte

[1] Africana (lb. franceză) (n.tr.)

care-i trădau sexul erau cerceii de aur, un colier din mărgele montate în aur și o brățară lată, din aur, care-i strângea brațul.

Clothilde șopti conspirativ:

– Ea este cea cu care l-am văzut. De mai multe ori. Se plimbau pe malul Senei, pe lângă dughene. La cafenele. Ca și cum i-ar fi arătat Parisul. Tu ai fost prea ocupat ca să bagi de seamă.

– Trebuie să fie fata cuiva, spuse Godwin. Poate că a vreunuia dintre muzicieni. Nu cred că are mai mult de douăzeci de ani. Uită-te la ea. N-are nici o formă feminină... ar putea fi băiat.

– Dar e fată. Și e noua cucerire a lui Clyde.

– O negresă? Nu înțeleg.

– Aici nu e Ohio, Rodger.

– Și nici Iowa.

Ea ridică din umeri.

– Negresele sunt la mare preț pentru mulți bărbați. În special la Paris. *Exotique*[1]. Tu-l știi pe Clyde...

Îi căuta ochii, cu o expresie întrebătoare pe față. Își aprinse o țigară și se aplecă în față, cu un cot sprijinit de masă. Purta o beretă așezată șmecherește. Crucea de pe obraz era umbrită.

– Vrei să spui, negrese?

– Fete tinere, răspunse ea încet.

– Desigur. Îi place ca ele să *arate tinere*.

– Ce naiv ești!

Se aplecă spontan și-l sărută pe obraz.

– Când arată tinere e foarte bine pentru Clyde. Dar să fie foarte tinere, în realitate, e și mai bine. E o slăbiciune. Un fel de boală. Oftă și dădu drumul unui nor de fum albăstrui. Înțelegi ce vreau să spun?

El dădu din cap. Nu-i plăcea să se gândească la asta.

– Dar o fată poate fi prea tânără. Fata asta de aici poate fi băiat, așa-i? Vreau să spun că... ce-ar putea să-l atragă la ea, la prima privire? Nu, greșești. Precis greșești.

– Doisprezece, treisprezece. E destul de coaptă.

– Poate că lucrează la vreuna din casele acelea, spuse el.

– Poate fi foarte scumpă. Cred c-ar putea fi vreun model.

---

[1] Exotic (lb. franceză) (n.tr.)

– Dar Clyde își poate permite. Și-o poate permite.

– Dar dacă nu lucrează într-una din casele acelea... dacă e fata cuiva... își mușcă buza. Mă tem pentru Clyde. Mă tem că va avea necazuri din nou.

– Ce vrei să spui? Ce necazuri?

– Nu știu...

– Clothilde, spuse el.

– Anul trecut a avut ceva necazuri. Dacă fata asta lucrează într-una din casele acelea, atunci nu se întâmplă nimic. Dar dacă într-adevăr e fata cuiva – își îndreptă arătătorul spre el, mimând țeava unui pistol – bang, bang, ca anul trecut.

– Bang, bang, ca anul trecut! Despre ce naiba vorbești?

– Să nu-i spui că ți-am spus. Promite-mi.

– Bine, bine.

– Când se bagă în chestii din astea, își pierde capul. Anul trecut a fost cu fiica unui om de afaceri american. A întâlnit-o aici, la club și s-au împrietenit cu toții. Spunea că fata l-a sedus ca să-l pedepsească pe taică-său. Poate că așa a fost, cine știe? N-are importanță. Era un copil. Tatăl a descoperit toată tărășenia. Fata era o mică perversă. Oftă grăitor, cu o ridicare din sprâncene. Sau nu – poate că avea motivele ei personale. Dar îl acuza pe taică-său pentru ceea ce făcuse ea... Taică-său, firește, puse mâna pe pușcă și se duse după Clyde, trase două focuri, făcând praf tocul ușii și speriind de moarte mai multe persoane. Apoi încredință „cazul" celor doi *curcani*.

– Henri și Jacques.

Simți cum îl străbate un fior de uimire amestecat cu groază.

– Exact. Tatăl le-a spus ce-i făcuse Clyde fiică-si. Viol. Răpire.

Își aprinse, nervoasă, altă țigară. În timp ce povestea, îi tremurau degetele.

– Îi cunoști pe Henri și pe Jacques? Știi ce fel de oameni sunt?

Godwin dădu afirmativ din cap. Îi cunoștea mai bine decât putea ea să-și închipuie. Dar acesta era secretul lui. Al lui și al lui Max Hood.

– Într-o noapte l-au pândit. Și i-au tras o mamă de bătaie. I-au spart nasul. I-au despicat buza. N-a mai putut cânta luni de zile. Asta l-a

speriat cel mai tare... A venit la mine, când copoii erau pe urmele lui. Am crezut că vomită sânge, dar totul era de la buză.

Se cutremură la amintirea acelei imagini.

– I-au spus c-a avut noroc. C-au să-l castreze dacă se mai întâlnea cu fata aceea. Se știe că ei nu amenință în vânt. Așa încât... Oftă din rărunchi. Cine știe ce mai e și cu mica negresă? Poate că aparține altui bărbat... unul gelos care e cu ochii pe ea...

Își încrucișă brațele peste piept, ca într-o îmbrățișare, ca pentru a se apăra de o lume plină de primejdii.

– Dacă se întâlnește cu fata asta, dă de dracu' din nou. Rodger, mi-a salvat viața și acum mă tem foarte tare pentru el. Dar nu știu ce-aș putea face. Ce pot să-i spun? M-ar urî mai mult decât orice pe lume, pentru că-i aduc aminte de slăbiciunea lui...

Mai târziu, după ce Clyde terminase prima jumătate din partea a doua a concertului, Godwin și Clothilde părăsiră clubul, și urcară scările. Afară ploua cu găleata și totul era umed și lipicios. Căldura se prelingea ca un sirop, se revărsa în noapte ca un parfum demonic. Copertinele de deasupra capetelor lor se umflau ca un pântece de femeie însărcinată, gata să plesnească.

Godwin o trimise pe Clothilde acasă, singură. Umbrela ei micuță sălta ca o floare luminoasă, în noapte. Ploaia bătea tamburina pe mesele goale de pe terasele cafenelelor și mulțimea se revărsa prin culoare, afară, în ploaia torențială. Fumul țigărilor năvălea afară prin toate deschizăturile și Godwin auzi, în josul străzii frânturi de muzică de dans, cântată la acordeon. Un *bal musette*. Trupuri asudate dansând îmbrățișate, degete încurcându-se într-o strânsoare înfrigurată. Clătină din cap și traversă în grabă strada îngustă pentru a se adăposti în ușa întunecată a unei tutungerii, unde o copertină zdrențuită flutura cu încăpățânare în fața lui. Strada era pustie. Apa șiroia și gâlgâia în rigole. Un *pissoir* pustiu de la picioarele unui bloc, stătea în ploaie ca o sentinelă stingheră. În curând aveau să apară taxiurile pentru a culege mulțimea care părăsea Clubul Toledo. Șoferii de taxiuri știau întotdeauna ce se petrecea, îl cunoșteau pe Hemingway, pe Kiki, pe Josephine Baker și pe Fitzgerald. Fie că era de crezut sau nu, un membru de la Académie în

persoană vizitase pivnița, *le cave,* adică Clubul Toledo, cu câteva săptămâni în urmă. Godwin privea cum se cernea ploaia în deschizătura ușii, întrebându-se ce aștepta acolo.

Îndată ce mulțimea începu să se reverse, taxiurile o înghițeau ca niște păsări de pradă. Godwin se dădu câțiva pași înapoi, către *pissoir,* și se urcă într-unul condus de un bărbat foarte gras, cu o mustață de morsă. Godwin îi spuse să aștepte și omul mormăi ceva, se afundă apoi în scaunul care scoase un oftat deznădăjduit și dădu drumul unei râgâieli. Mirosea de parcă acel *vin ordinaire* îi ieșea prin pori și prin haine, din adâncurile ființei lui puhave.

Godwin pândea ieșirea. În cele din urmă, apăru și Clyde, înalt, cu umerii largi, purtând o jachetă albă de frac, la două rânduri. Sub brațul îndoit, o purta pe tânăra fată, ca pe o păpușă, gata să-i alunece în buzunar. Se uita în sus la el, în timp ce vorbea cu ultimul dintre binevoitorii care doreau să se poată lăuda că vorbiseră cu Monsieur Clyde și fuseseră atât de aproape de acea micuță de culoare, însoțitoarea lui, încât o puteau atinge.

În fața intrării lunecă un taxi care se opri. Clyde ieși în ploaie, deschise ușa și o urmă pe fată, în mașină.

– Urmărește taxiul acela, spuse Godwin.

Șoferul scoase o exclamație scârbită dar ambală și, în zăngănitul tăblăriei, luă curba.

Taxiul lui Clyde se îndreptă spre râu, apoi traversă, trecând de Notre Dame, către Malul Drept, unde Godwin pierdu noțiunea locului unde se afla. Cunoștea l'Etoile și Arcul de Triumf, spălate de ploaie, dar mai departe nu vedea decât o rețea de străzi laterale, întunecate și mustind de apă, până când taxiul din față trase în fața unei clădiri masive în stilul secolului al XVIII-lea, transformată acum în bloc de apartamente. Șoferul lui Godwin opri și el, cu un oftat puternic și începu să-și sugă măselele, în timp ce Godwin aștepta atent. Va intra, oare, Clyde acolo, ca să-și petreacă noaptea? Ce se întâmpla?

În cele din urmă, ușa taxiului se deschise, Clyde ieși, o ajută și pe fată să coboare și o conduse spre intrare. Stătură de vorbă un moment,

sub copertina îngustă. Apoi fata îi întinse mâna, Clyde i-o sărută scurt și ea intră în clădire.

Clyde se întoarse la taxi și se îndreptă spre casă.

Godwin coborî din taxi câteva case mai încolo și porni, prin ploaie, spre apartamentul său, sperând că nu și-a deranjat proprietarul.

Se îndoia că ar exista cineva – nici chiar Henri sau Jacques – care l-ar castra pe Clyde pentru că i-a sărutat mâna fetei într-un mod atât de cast. Afară de asta, Godwin nu era sigur că demersul său de detectiv dovedise mare lucru.

Într-o dimineață, Godwin se întâlni cu Hood într-o cafenea micuță, nu departe de Grădinile Luxembourg. Își aduseseră cu ei rachetele de tenis. Pe un al treilea scaun îi aștepta o plasă de sfoară, cu mingi uzate. Hood citea *Herald*, concentrat asupra unui nou articol al lui Godwin despre o moștenitoare americană care vizita Parisul. Ea dansase goală pe o masă, într-un bar de mahala, pe unde hoinărea împreună cu mai mulți prieteni de ocazie. Un francez, un spaniol, un englez și un grec, deși, până la urmă, se topise în întunericul nopții cu un marinar din Marsilia. Angajase o formație de cântăreți negri pentru a o însoți în escapadele ei prin oraș. Parisul era fascinat de ea. Oamenii spuneau că noaptea aparține Amandei, americana.

Într-o seară îi fusese prezentată lui Godwin, îl luase pe sus timp de câteva zile, iar el se lăsase antrenat, intrând în suita ei, ca unul dintre curteni. Pentru el era un material foarte prețios. Pe cât era de vulgară și de proastă calitate, pe atât era de sinceră, de neprefăcută, iar în rarele clipe de odihnă, atât de dulce.

– Dacă nu poți să te distrezi și să fii nerușinat la optsprezece ani, Rodger, atunci când mai poți s-o faci? remarcă ea, sărutându-l, în întunericul unui taxi.

În cele din urmă, Godwin pusese capăt hoinărelii fără rost și scrisese „cronica" aventurilor ei, într-o suită de trei articole intitulate: „Fata care nu era Cenușăreasa".

Când sosi cafeaua lui Godwin, Hood ridică și el capul.

– Citeam despre prietena ta, Amanda. Tare obosit trebuie să te simți!

Rodger aprobă din cap.

– E un subiect gras pentru mine. Tânără, americană, cu prea mulți bani. Am cunoscut o mulțime de fete cărora le plăcea să pretindă că aveau stilul Amandei, dar asta are curajul să spună că-i dă dracului de bani și așa și face.

– Înțeleg că ți-a cam plăcut.

– E așa cum trebuie. Nici un pic de creier, numai instincte. Înclinație pentru picanteriile vieții, cum s-ar spune.

– Cred că te afli într-un moment hotărâtor pentru tine. Lasă-mă să-ți dau un sfat, nu face vreo prostie.

Max aruncă pe masă ziarul împăturit.

– Ca de exemplu? Godwin simți cum se zbârlește.

– În cea mai mare parte, scrisul tău este inteligent. Plin de viață, nerăbdător să vadă lucrurile într-o lumină proaspătă... pentru că *tu vezi* totul pentru prima oară. Alegi exact lucrurile de care au nevoie cititorii tăi, te autodefinești așa cum te vor privi ei. Vrei ca ei să-și facă o idee exactă. Așa încât trebuie să privești lucrurile corect.

– Și crezi că n-o fac?

– Îmi aduc aminte cum am fost eu când m-am pomenit în deșert pentru prima oară, am întâlnit prima cămilă, l-am cunoscut pe Lawrence... totul era nou, limpede și strălucitor. Am înțeles ce mi s-a întâmplat... înainte de a ști, credeam că o cămilă e cea mai mare eroare dumnezeiască, uram deșertul, credeam că Lawrence era complet nebun, un om care exultă de plăcere provocându-și durerea sau suportând-o din alte surse. Tot ce vedeam, devenea rău și crud, îmbibat de sânge...

Vocea îi era foarte joasă, fără pic de emoție. Își sorbi cafeaua și împinse ziarul la o parte. Așa cum era îndoit, numai articolul lui Godwin era vizibil.

– Apoi, totul s-a schimbat din nou. Am început să privesc lucrurile într-un mod realist, așa cum erau ele de fapt. O cămilă era o cămilă, Lawrence era un om curajos care-și îndeplinea misiunea, dar, desigur, cam obsedat de ea. Și ceea ce făceam noi merita osteneala, trebuia făcut, era o parte a unui plan mai vast – îmi pare rău, n-am talent să povestesc despre toate astea. Dar mă uit la tine, văd felul în care viața ți se

schimbă pe negândite și nu vreau să faci vreo prostie... cum ar fi aceea de a lua lucrurile în rău.

– Mă descurc foarte bine, spuse Godwin. Cel puțin, după câte știu eu.

– Nu mă refer la *asta*. Arătă spre articolul despre Amanda. Astea sunt fleacuri.

Godwin simți cum i se urcă sângele în obraji, ca și cum l-ar fi pălmuit cineva.

– Ești critic? Nu știam.

– Oricine poate fi critic, obișnuiește-te cu gândul. O mulțime de lume îți va spune cât de minunate și de colorate sunt toate aceste prostii despre Amanda. Dacă-ți pleci urechea, nu ești numai un fraier de duzină... ești pierdut, chiar înainte de a începe.

– Cu ceea ce am scris aș putea înfrunta părerea oricui. Am pus pe hârtie povestea Amandei exact așa cum trebuie, nu mai am ce discuta.

– Cu atât mai bine pentru tine! Dar s-ar putea pune întrebarea, la ce bun? La ce-ți servesc toate astea? De ce să-ți irosești talentul pe un subiect sub nivelul tău? Ai picat în povestea asta ca orice găgăuță care cască gura la ea. Te-a impresionat proasta asta de fată, fără sare, fără piper care ar trebui trimisă la culcare nemâncată. Doamne, Dumnezeule, unde sunt părinții ei? Își numără dividendele? Cumpără America de Sud? Fata dansează goală, beată, jucându-se cu o adunătură de prințișori cu sânge albastru, ca și cum ar călări niște ponei... și Rodger Godwin, cu ochii holbați și sărăcuț la minte, cade în transă.

– Nu ești corect.

– Fir-aș al naibii! Sunt foarte exact și tu știi asta. Nu ești un reporteraș trimis să umple un spațiu de ziar cu o prostie oarecare. Nu ești stenograf al evenimentelor. Swaine ți-a indicat să ataci un teritoriu complet diferit – ți-a spus să scrii ceea ce gândești și ceea ce simți. Ești cel mai norocos om din lume – ai priză la cititori pentru orice-ți trăznește prin cap să scrii. Cu siguranță nu ești ziarist, oricât și-ar forța cineva imaginația.

– Dacă nu sunt ziarist, atunci ce crezi tu că sunt?

– Uită-te în jurul tău, omule! Trezește-te! Ești scriitor! Nu se știe de unde, din vreun izvor misterios, ascuns în fundul sufletului tău sau al

strămoșilor tăi, te-ai izvodit scriitor. Asta nu înseamnă că ești din cale afară de strălucit, sau, Dumnezeu știe, înțelept, nu, nimic altceva decât, pur și simplu, norocos și talentat. Ai fost omul potrivit în momentul potrivit. Niciodată în viața ta nu vei mai avea un astfel de noroc.

– Și ce naiba te doare pe tine?

– Tu. Nu vreau să-ți irosești șansa. Nu vreau să te văd devenind un cronicar mărginit la rubrica mondenă. *Cartea morților* – ăsta e scopul tău? Zâmbi încet privind fața îmbujorată și năucită a lui Godwin.

– Nu acolo e locul unui bărbat. O știi la fel de bine ca și mine. Nu te lăsa sedus!

– Te-ai aprins al dracului de tare!

– Nu chiar, bătrâne. Ce am eu de pierdut? Dacă ești genul care latră la fiecare toantă mică ce se scaldă în șampanie și-și vântură tâțele în public – atunci nu reprezinți cine știe ce pierdere. Dacă ai o bază solidă, dacă ești un bărbat adevărat, atunci vei putea suporta ceea ce-ți spun eu. Dar a venit vremea să alegi. Și eu nu fac decât să-ți indic opțiunile.

Bătu cu degetele în ziarul de pe masă.

– Rahaturi ca astea... sau impresii personale despre Paris, adevăratul Paris. Articolul despre Lindbergh – a fost o treabă cu care se poate mândri un bărbat. Prostia asta – vei fi deștept dacă o vei lăsa de o parte. Și chiar c-ar trebui.

– Mă faci să mă minunez, Max. Chiar așa. Știi ce ești tu? Ești un cowboy.

– Un cowboy?

– Toate chestiile astea despre ce e bine și ce se potrivește unui bărbat! *Tu* ar trebui să fii bărbat! Un bărbat face tot felul de lucruri. Gândi: „Un bărbat ar fi trebuit să aibă grijă de Henri și de Jacques în noaptea când l-au omorât pe bătrân, în aleea aceea".

– E o chestiune de onoare, de mândrie. O chestiune referitoare la misiunea care te face să fii ceea ce ești. Desigur, ești liber să fii orice altceva. Dar atunci nu vei călători alături de mine, cowboyule!

– Cine naiba ți-a spus că vreau să călătoresc alături de tine? Am bătut tot drumul ăsta până la Paris ca să mă învețe un englez legea Vestului? E nebunie curată!

– Nu, e viață, bătrâne. Jucăm un pic?

Godwin nu și-a amintit niciodată meciul de tenis din ziua aceea, dar, în schimb, n-a uitat niciodată ceea ce-i spusese Max Hood. Trebuia doar să se obișnuiască puțin cu ideea.

I se părea că în fiecare zi cunoștea oameni noi. Scria fără întrerupere, stând în barul de la parterul blocului unde erau birourile ziarului. Își cizela însemnările, transformându-le în fraze coerente. Dormea cât mai puțin posibil, ca și cum ar fi fost sub efectul unui drog care făcea somnul nenecesar.

Într-o seară, grupul format din Tony, Priscilla, Clothilde, Merle B. Swaine și un alt reporter, un tip de la *The Times,* numit Sam Balderston, se îndreptă spre localul lui Joselli, în Piața Clichy, pentru a-l asculta pe Leslie Hutchinson cântând la pian și din gură, cu o voce neobișnuit de catifelată. L-au ascultat cu unele dintre noile lui piese: „Among My Souvenirs", „My Heart Stood Still", „My One and Only", tangoul „Jalousie", „'Swonderful", „Thou Swell", „Side by Side", „Strike Up the Band"... Godwin nu mai auzise și nu mai văzuse niciodată un asemenea artist, o voce atât de pură și de încărcată de mister...

În drum spre casă, după ce au făcut un scurt popas la o cafenea, Priscilla făcu în așa fel încât să rămână singură cu Godwin, în timp ce Clothilde mergea alături de Tony, în fața lor.

– Cred că tata s-a cam atașat de Clothilde, spuse Priscilla. Ți s-ar părea o legătură nelalocul ei, în ceea ce-l privește?

– Ca să fiu sincer, cu cine te împrietenești...

– Știu că voi doi, Clothilde și cu tine, sunteți prieteni. Acum, tu mă cunoști, nu sunt răutăcioasă. Dar între tine și ea nu e ceva serios, iar pentru el ar fi atât de bine.

– Cine ți-a spus că între noi nu e ceva serios?

Priscilla chicoti, apoi șopti:

– Tu nu ești serios cu adevărat decât în ceea ce privește strict persoana ta.

– Ce vorbești? Cine ți-a spus asta?

– O să te mire câte lucruri sunt eu în stare să ghicesc. Dar acum e vorba despre tata. Ieșirea din seara asta i-a făcut bine, ai văzut cât de

mult i-a plăcut compania Clothildei. Asta e numai din pricina mamei, desigur, e ca o piatră de moară legată de gâtul lui. Ai auzit multe lucruri în legătură cu mama?

– Nu prea. Cineva a folosit cuvântul *vulgar* la adresa ei.

– Cam asta e și părerea mea, spuse ea.

În fața porții îl mai reținu un moment.

– Luăm și mâine ceaiul împreună, Rodger?

– Dacă am să pot.

Ea surâse pe furiș. O briză ușoară adia printre crengile copacilor.

– Ai să poți. Iei ceaiul cu mine și joci biliard cu tata.

Se întoarse spre Clothilde.

– Noapte bună, Clothilde.

Tony Dew-Brittain zâmbi admirativ față de comportamentul „adult" al fiică-si. Îi făcu cu ochiul lui Godwin, cu un aer îngăduitor. Părea că uitase cu desăvârșire întâlnirea aceea cu ghinion din fața ușii Clothildei. Ca și cum ar fi fost vorba despre alții. Godwin se întreba cât de des se întâlnea acum cu Clothilde, dar își șterse repede din minte această preocupare. Oricum, ce importanță avea?

În vara aceea, Godwin deveni un musafir asiduu al casei Dew-Brittain, unde-și petrecea după amiezile. Casa părea întotdeauna umbroasă și liniștită, indiferent ce se petrecea în Parisul din afara zidurilor. Venea și Hood aici, deseori. Jucau biliard sau stăteau de vorbă, fumând, sorbind coniac cu sifon sau limonadă și ascultând bâzâitul insectelor din grădină. Undeva, în casă o auzeau pe Priscilla care exersa la vioară și, din fericire, cânta minunat. Poate că undeva, cu totul în altă parte, un alt grup de trândavi îl asculta pe Fritz Kreisler făcând aceleași exerciții. Cântecul ei emana o căldură neobișnuită la o persoană atât de tânără. Când nu exersa la vioară, avea un anume fel al ei de a se mișca prin camerele spațioase, curate și luminate difuz, îmbrăcată în rochițele ei de vară, schimbând apa la flori și interesându-se, din când în când, dacă bărbații nu aveau nevoie de ceva reconfortant. Godwin îl pândea pe Hood, observa cum o urmărea cu privirea. În acele momente, pe fața lui se așternea o umbră ce trăda o anume deznădejde. Sau era, poate,

dorință? Știa foarte bine că Max Hood se deosebea, în majoritatea privințelor, de tot ce întâlnise el vreodată.

Dew-Brittain și Hood ieșeau câteodată împreună, pentru a-i vizita pe agenții de bursă, pentru a merge la curse sau pentru a se întâlni cu oameni de afaceri. Atunci Godwin și Priscilla ieșeau în grădina cu fântâna arteziană, se așezau comod în scaunele de pânză și citeau. Godwin citea *Roșu și Negru* pe care ea o și citise, desigur, iar acum se lupta cu *Middlemarch,* cu Trollope și cu Thackeray. Câteva pisici de casă leneveau în jurul lor, dând impresia că dădeau o luptă grea să nu adoarmă dintr-o clipă în alta. Se mișcau doar atât cât să prindă o rază de soare, apoi se întindeau și căscau prelung. În jurul bazei fântânii arteziene, se zărea praful care se înălța ușor. Păsărelele zburătăceau când în soare, când sub copacii umbroși. În cea mai mare parte a timpului, Godwin scria, iar Stendhal era dat la o parte. Simțea de fiecare dată când ea începea să-l privească lucrând, dar asta nu-l deranja.

Și el o privea, ba chiar, uneori, nu-și mai putea lua ochii de la ea. În parte, pentru că știa ce gândea Hood despre ea, în parte, pentru că el însuși încerca să ghicească ce anume era acel ceva care o făcea să aibă atâta putere asupra lor și în sfârșit, pentru că o găsea din ce în ce mai frumoasă, cu fiecare zi care trecea. Îi aducea ceai la gheață și-l surprindea măsurând-o cu privirea. Atunci zâmbea, de parcă îi dădea permisiunea s-o privească oricât de mult voia. Uneori îi privea genele – erau neobișnuit de lungi. Alteori unduirea părului proaspăt tuns, unghiul pe care-l forma părul întunecat ce-i acoperea, în parte, urechea și obrazul, ca un vârf de iatagan. Uneori, apariția ei, ca o părere, plutind în evantaiul de lumini și umbre al casei, era suficentă pentru a-l determina pe un bărbat să facă orice... chiar să scrie un poem.

Întotdeauna îi cerea să-i citească ceea ce scria. Stătea cuminte, ascultând cu atenție, dând din cap sau încruntându-se când el îi citea despre Hemingway, despre Hutch sau despre Chevalier, sau despre un grup de americani care jucau baseball în parc, supravegheați de privirea ocrotitoare a lui Victor Hugo.

Într-o după-amiază, după ce stătuse noaptea până târziu, iar ziua fusese fierbinte fără o boare de vânt, Godwin aținise aproape, lăsând să-i alunece pe genunchi *Roșu și Negru,* când sunetul vocii ei îl trezi din

amorțeală. Vorbea despre mama ei. Fără să aibă vreun motiv special. Începu să vorbească, despre ea, pur și simplu.

– Pe mama o cheamă Lady Pamela Legend. E dintr-o familie foarte veche din Buck. Ea pretinde că-și disprețuiește originea, dar n-o uită niciodată. Asta face parte dintr-un joc pe care-l practicăm noi, englezii.

– Buck? Ce înseamnă asta?

– Din Buckinghamshire. Familia Legend din Buckinghamshire e intrată în legendă. E o glumă foarte plicticoasă, dar Lady Pamela, în fundul sufletului ei, o tratează cu cea mai mare seriozitate. A existat un Legend pe vremea lui Wellington, altul pe vremea lui Nelson, iar un alt Legend și-a condus cei șase sute de oameni în Valea Morții și cine mai știe pe unde. A existat chiar și un Legend care a făcut războiul la Jenkins's Ear. Legenda lui Lady Pamela nu e chiar atât de „distinsă"... dar ea refuză să facă deosebirea între faimă și notorietate. *Eu* știu asta foarte bine și n-am decât paisprezece ani. E foarte frumoasă și înclinată spre ceea ce oamenii numesc „indiscreții". Asta face lucrurile cam greu de suportat pentru tata. Bietul om! El este atât de blând! Cineva a spus odată că „sângele bătrânului Tony e atât de subțire încât nu-l interesează de fel cine-i înghesuie nevasta, dacă nu trebuie neapărat". S-a crezut că eu n-am auzit toate astea, dar a spus-o un vechi prieten de familie din ținutul nostru. Nu eram sigură ce însemna asta, până când am crescut puțin mai mare.

– Nu cred că e prea plăcut nici pentru tine, nici pentru tatăl tău.

– Lumea îi găsește întotdeauna scuze lui Lady Pamela... O indiscreție e o tragedie, două, sunt o nenorocire, dar dacă le faci cu nemiluita, atunci devin *stilul tău*. Max Hood mi-a spus asta. Nostim, nu-i așa? E adevărat, Rodger?

– S-ar putea să fie. Dar eu nu mă prea pricep.

– Esti ranchiunos?

– Sunt genul care trăiește și-i lasă și pe alții să trăiască. Sunt un comod.

– Acum un an, Tony s-a întors acasă și a prins-o pe Lady Pamela asupra faptului – noi știm ce înseamnă asta, nu-i așa? – cu vărul ei, Marc Legend, pe masa de biliard. Asta s-a întâmplat la reședința noastră, Belgravia House. Tony a făcut mare tam-tam atunci... Eu dormeam sus

și am auzit tot zgomotul acela. M-am uitat pe fereastră și l-am văzut cum îi arunca în stradă, pe ea și pe Marc, în Eaton Square. Stătea în ușă și striga la ea. Spunea că e „o târâtură, cu nimic mai brează decât cea mai ieftină cocotă...“ Nu m-am putut stăpâni să nu privesc scena aceea. Mama stătea pe trotuar și plângea – de furie, sunt sigură – rochia îi era ruptă, iar Marc avea o mutră îngrozitoare și răcnea mereu că tata îi spărsese ochelarii...

Vocea Priscillei era blândă și nu părea prea tulburată, de parcă ar fi povestit ceva cu care era obișnuită de multă vreme. Cu toate acestea, povestea era atât de tristă, venind din partea unei fiice, încât Godwin nu mai fusese în stare să se uite la ea. Își mută privirea asupra mișcărilor peste măsură de prudente ale unei pisici care pândea, din umbră, o pasăre.

– În cele din urmă, când s-a oprit din plâns, s-a uitat în sus, spre tata și a spus: *„Nu sunt ieftină, Tony iubitule, crede-mă și, pe deasupra, sunt cea mai bună pe care o vei avea tu vreodată!“* Apoi și-a ridicat privirea și m-a văzut la fereastra dormitorului cum îi priveam. A început să-mi facă cu mâna, ca la o festivitate regală, ca și cum nu se întâmplase nimic rău sau neobișnuit. Dar în Eaton Square se aprinseseră câteva lumini, oamenii auziseră zgomotul... Ea a intrat în Bentley-ul lui Marc și și-au luat tălpășița. A fost ultima oară când i-am văzut...

Când, în fine, tăcu, Godwin o privi din nou. Pe obraz îi străluceau două lacrimi, pe care ea nu le șterse, ca și cum nu le-ar fi simțit. Dintr-un impuls firesc, el se apropie și i le șterse cu vârful degetelor. Ea îi prinse mâna, și-o lipi de obraz și el simți șiroaiele de lacrimi calde. Apoi veni și îngenunche lângă scaunul lui, își odihni capul pe pieptul lui și suspină. El se porni să-i mângâie părul des, repetându-i mereu, cu voce, șoptită, că va fi bine, că totul va fi bine.

15

Rodger Godwin era foarte sigur că, pe la sfârșitul petrecerii de Ziua Bastiliei, la familia Dew-Brittain, începuse să ghicească cum stăteau lucrurile. În noaptea aceea totul se schimbă dintr-odată. Totul se raporta acum la petrecere. Toate se întâmplaseră Înainte de petrecere și După petrecere. Și în timpul desfășurării ei, toată lumea fusese de părere că era cea mai frumoasă noapte din vara aceea. Ca nici o alta.

Cu siguranță că era marea reușită a Priscillei. Nu numai că juca rolul de gazdă, de stăpână a casei, alături de Tony Dew-Brittain, dar ea însăși organizase petrecerea, trimisese invitații scrise de mâna ei, comandase toate decorațiunile și florile, controlase meniul și personalul de serviciu să-și facă datoria. Era superbă, strălucitoare. Lui Godwin i se păru uimitoare, ca și cum ar fi lăsat în urmă, dintr-odată, copilăria, devenind femeie, produsul – un produs rafinat – unui misterios ritual de transformare.

Când Godwin intră, din stradă, ea stătea în dreptul porții, în grădină. Printre copaci și în interiorul casei, erau montate lanterne japoneze care, văzute prin transperantele deschise, își amestecau strălucirea cu aceea a lumânărilor. Silueta ei se profila pe fundalul acesta strălucitor. Părul scurt îi acoperea puțin gâtul grațios. Saluta pe toată lumea, cu gesturi timide. Cineva cânta la pian. Briza moale și caldă purta melodia până la el. Lanternele se balansau ușor, de parcă o mână nevăzută le dirija mișcarea în ritmul muzicii. Godwin îi luă mâna și o simți umedă de emoție.

– Ce fericită sunt că ești aici! Spune-mi că totul va ieși bine, Rodger! Aș vrea să nu mă fi avântat în așa ceva... Crezi că va ieși bine?

Purta o rochie de mătase mov, foarte scurtă, cu bride la umeri. Șoldurile care începuseră să i se rotunjească, căpătând forme feminine, făceau ca rochia să i se lipească de pântecele plat și să se muleze strâns pe coapse. Dar vârsta, crudă încă, o trăda, cei paisprezece ani ai săi o făceau să nu fie sigură pe ea, în întregime. Rămăsese încă, una dintre acele ființe încântătoare, care mai oscilează între jocul de-a adultul și realitatea acestei vârste.

– Totul va fi minunat. Fii sigură, îi spuse Godwin.

– Sunt prea nervoasă ca să stau locului. Nu vrei să intri și să te prezinți singur pianistului?

Zâmbi și se duse să întâmpine un nou venit.

Avea să reușească, fără îndoială; trebuia să aibă încredere în ea. La pianul cel mare din salon stătea Hutch în persoană; cu fața netedă, zâmbetul discret și accentul său englezesc, părea personificarea stilului, a spiritului scânteietor și sofisticat. Mulți parizieni trebuie să și-l fi dorit ca oaspete la petrecerea lor, în acea seară deosebită – totuși Cilla fusese aceea care reușise să pună mâna pe el. Îi făcu cu ochiul lui Godwin când ea îi aduse o cupă de șampanie.

– Frumoasa domnișoară Dew-Brittain, spuse Hutch, se pricepe cu siguranță, să organizeze o petrecere. Ea *lansează* o petrecere. Îți spun eu, Raj, că se va vorbi mult despre felul cum o fetiță...

– Sper să fie așa, spuse ea, roșind.

Mai târziu, când casa începuse să se umple, Tony Dew-Brittain se apropie de Godwin, care stătea rezemat de o balustradă, în spatele ușilor franceze, privind musafirii care dansau în acordurile pianului.

– Te distrezi bine, Godwin? Unde-ți este prietena? Clothilde?

– Vine îndată. E la un păhărel, în oraș, cu niște vechi prieteni.

– Gata-gata să plesnesc de mândrie pentru fiica mea.

– Nu te condamn. Totul i-a reușit de minune.

– Maică-sa și cu mine făceam o treabă de amatori... Cine ar fi crezut că Priscilla va fi aceea care va reuși să organizeze ceva demn de a-ți da osteneala? Viața e plină de surprize. În cazul ăsta, e o surpriză plăcută. Nu-i așa că ți-e dragă Prissy?

– Foarte dragă.

– Uneori sunt îngrijorat.

– Pentru Priscilla?

– Într-un fel, da. E vorba despre inima asta a mea. Aș vrea să mai rezist până când se face mare și începe să trăiască pe picioarele ei. Atunci va moșteni o grămadă de bani. Nu va mai avea nevoie de bătrânul ei tată. Apoi, pffft! Ce importanță mai are? Dar n-aș vrea s-o las singură atât timp cât e încă un copil. Așa încât mă frământ. Dar seara asta e o minunăție. I-a reușit întru totul, nu-i așa?

Mulți dintre musafiri îi erau complet necunoscuți lui Godwin, dar el se bucura să-l vadă pe Merle Swaine, care-l remorca pe ziaristul cel gras, cu fața rotundă și cu ochelari de la *The Times*, Sam Balderston. Balderston avea un aer îngeresc și viclean totodată, semănând în mod straniu cu o vulpe. Ochelarii i se murdăriseră și pe cravată îi căzuse ceva lipicios. Lui Godwin îi amintea de un funcționar de la asigurări, de la el de acasă. Balderston cunoștea bine Parisul și întotdeauna se referea, cu dispreț, la francezi, numindu-i „broaște". Îi plăcea mult să discute despre politică, un subiect care, pe vremea aceea, atrăgea prea puțin interesul lui Godwin. Flancată de Swaine și Balderston, care se îndreptau spre Godwin, păși Clothilde.

– Uite pe cine am pescuit! Balderston rânji viclean. Regina broaștelor a ta!

Ea îl privi pe Balderston ca și cum n-ar fi înțeles o boabă englezește, îl luă pe Godwin de braț și-l sărută cu pasiune, pe gură.

– Am întâlnit-o chiar în fața ușii, spuse Swaine. Transpira din belșug. Lucru mare, luminile astea colorate din copaci, spuse el, lăsându-se luat de valul petrecerii. La ora asta din noapte, Sam e de găsit, de obicei, pe sub vreun scaun de bar. M-am gândit că ar trebui să vadă și el cum se comportă, în străinătate, afurisita asta de societate englezească. Omul nu e decât un netrebnic murdar de cerneală pe degete. Balderston aruncă o privire prin salon.

– Hristoase, asta-i fata lui Dew-Brittain?

– Gazda noastră, spuse Godwin.

Clothilde aprobă din cap, că așa era.

– Desăvârșită, nu-i așa?

– Îți ia piuitul, ca să mă exprim *elegant*. Când o vezi, îți vine în minte că ar fi bună de pictat.

Balderston rânjea cu gura până la urechi.

– Trebuie să mă duc să schimb o vorbă cu tânăra doamnă. Cineva ar trebui să-i facă niște poze.

Îl urmăriră cu privirea cum se „rostogolea" și Swaine oftă din rărunchi.

– Piatra de moară de gâtul lui Merle Swaine, spuse el.

Clothilde cânta acompaniată de Hutch și când îl luă pe Godwin la dans, evoluă cu atâta măiestrie, încât îl făcu să se simtă aproape în largul lui pe ringul de dans.

– Nu știu să dansez decât dansuri lente, spuse el. La Charleston nu mă prinzi.

Clothilde râse de el.

– Demnitatea îți dă multă bătaie de cap, *m'sieur*[1]*!*

Godwin stătea în picioare în umbra scării privindu-i pe cei așezați pe trepte la picioarele lui, când îl văzu pe Max Hood intrând și ținându-se liniștit de o parte, ca un simplu spectator la petrecere. În lumina strălucitoare a lumânărilor, protejat de distanța dintre el și musafirii de la picioarele lui, în timp ce Hood nu-l observase încă, Godwin avu sentimentul că-l vedea pe Erou pentru prima oară.

În acel moment, Hood era aproape neobișnuit de chipeș. Îmbrăcat ireproșabil, cu un smoching perfect croit și cravată neagră, ușor bronzat după îndelungi meciuri de tenis și partidele de pescuit și de călărie în Bois de Boulogne. Dar exista, totuși, un amănunt care-l făcu pe Godwin să rânjească în fața acestei imagini: Max Hood era perfect dar, la urma urmelor, avea problemele lui. Godwin coborî scările și se îndreptă spre Hood cu un sentiment pe care nu-l putea defini decât sub numele de „frăție". Își dădea seama că suna prostește, *era* ceva prostesc, dar știa că nu se putea împiedica să simtă altfel și al naibii să fie dacă știa de ce.

Hood era o enigmă. Era atât de tăcut, de liniștit în sinea lui, încât te atrăgea, te făcea neputincios și, în același timp, complice la secretul său, stabilind un fel de complot enigmatic. Efectul pe care-l avea asupra lui Godwin era să-l facă să-și dorească aprobarea lui Max Hood în tot ceea ce făcea. Numai așa se simțea bine. Își dorea să fie demn de prietenia lui

[1] Dom'le (lb. franceză) (n.tr.)

Max Hood. Dorea să-l *câștige* pe acest om. Și, în timp ce nici una dintre aceste aspirații nu părea să fie realizabilă, Hood părea, totuși, să-l considere pe Godwin prietenul său. Godwin nu-și căpătase acest statut; i se conferise, pur și simplu, fără a-l fi câștigat. Totuși, Godwin dorea să și-l câștige prin propriile-i forțe, dorea ca Max să vadă și să înțeleagă acest lucru. Dar cum?

Se antrenară în conversație, băură șampanie și discutară mai deschis decât o făcuseră vreodată până atunci. Și chiar când se despărțiră, Godwin continua să-l aibă în fața ochilor și să-l păstreze în minte. Toată seara Hood rămase singur, un observator tăcut, jucându-se uneori, cu pisicile, în grădină. Fața lui părea o mască de nepătruns. Ceva îl rodea pe acest om.

La un moment dat, îl văzu cu coada ochiului cum se apropie de Priscilla și începu cu ea o conversație însuflețită, semănată cu glumele obișnuite, felicitând-o, cu siguranță, pentru petrecerea organizată de ea. Ea îl asculta cu atenție. Zâmbetul lui era la fel de neutru ca întotdeauna. Apoi o invită la dans și ea primi. Se mișcau foarte lent, urmărind muzica și nu păreau să-și spună mare lucru. El privea cu un aer hotărât, peste umărul ei, fără a-și schimba, deloc, expresia, dar o ținea strâns, nu *prea* aproape – la urma urmei, nu era decât o puștoaică, nu o femeie în toată puterea cuvântului. Când dansul se termină, ea îi zâmbi timid iar el îi mulțumi cu o plecăciune ușoară și, ca și cum ar fi ridicat un val vrăjit, concentrarea ei de până atunci se topi, redevenind gazda dinainte.

Godwin îi ascultă pe Swaine și pe Sam Balderston cum discutau despre calitățile baseball-ului și ale cricket-ului, când simți că cineva îl trage de braț. Era Priscilla care îl luă cu ea. Era aproape miezul nopții și petrecerea era în toi. Ochii ei străluceau. Godwin văzu cum se reflecta în ei lu-mina lumânărilor. Era fericită, deși mai era încă neliniștită și puțin nervoasă, dar în sensul bun al cuvântului. Reușise. Petrecerea ieșise exact așa cum și-o dorise, ba chiar mai mult decât își imaginase.

– Nu e prea îngrozitor? Spune-mi Rodger. Ochii-i erau larg deschiși.

– E senzațional, domnișoară Dew-Brittain și tu știi asta.

– E drăguț, nu-i așa?

Își îndreptă umerii și privi zglobie în jur, redevenind subit o fetiță care rămăsese trează târziu, în noapte.

– Toată lumea se distrează și eu mă simt grozav din cauza asta. Sunt atât de bucuroasă pentru tata... M-a lăsat chiar să beau un pahar de șampanie.

– Cilla.

– Îți mulțumesc pentru că în seara asta mi-ai spus Cilla. Ochii ei imenși scânteiară.

– Cilla, chiar în clipa asta, trebuie să-ți spun ceva – nu, lasă-mă să-ți spun. Ești atât de, atât de... ești frumoasă. Ești... altfel decât toată lumea pe care am cunoscut-o vreodată. De fapt, sunt puțin năucit când te privesc. I se tăiase răsuflarea și-și dădea seama foarte bine cât de lipsit de tact era.

– Ce drăguț ești că-mi spui asta. Puțin amețit și foarte dulce. Dar dacă sunt atât de... prezentabilă... atunci de ce nu-ți place să dansezi cu mine?

– Nu mă prea pricep la dans.

– Eu sunt groaznică, nu știu să dansez deloc. Ne vom face că dansăm, Rodger. Te rog, mai dansează cu mine o dată!

Îl conduse în grădină, sub lanternele japoneze și dansară puțin pe dalele prăfuite, lângă fântâna arteziană, în locul unde își petreceau atât de des după amiezele, citind. Hutch cânta unul dintre cântecele îndrăgite în zilele acelea, mângâind cuvintele.

Crimă la lumina lunii,
Un alt mister.
Cupidon ne va găsi vinovați
De iubirea cea mai înfocată...

– Max Hood este complet cucerit de tine.

– Știu.

– Știi?

– O fată simte asemenea lucruri.

– Ți se întâmplă des?

– Desigur că nu, Rodger. Am numai paisprezece ani, prostuțule. Dar cred că e vorba chiar despre unul dintre lucrurile acelea.

– Care lucruri?

– Unul dintre acele lucruri cu care te naști, dacă ești fată.

– Mi-a spus... nu cred c-ar trebui să spun...

Nu era sigur de ce îi spunea ei toate acestea. Poate doar ca s-o încălzească. Dar nici despre asta nu era sigur. Poate că voia s-o împiedice să-l rănească pe Max Hood. Poate că șampania era cea care vorbea în locul lui.

– Înțeleg. E timid. N-a prea avut de-a face cu femeile. Ai cunoscut-o pe soția lui?

– *Soția lui?* Care soție? Ai spus *soție?* Hood?

– Cred că e bolnavă. A fost internată într-un sanatoriu în Elveția.

– Tuberculoză?

– Nu prea sunt speranțe, din câte am auzit.

– Dar e o rușine... totuși. Max are anumite sentimente pentru tine.

– E-n ordine, Rodger. Arăți atât de îngrijorat!

– E suficent de bătrân ca să-ți fie tată!

– Dar nu mi-e tată. Și, la urma urmei, ce importanță are vârsta? Nu ești prea romantic, după părerea mea. N-are nici măcar patruzeci de ani.

Îl necăjea, în glumă.

– Nu vârsta *lui* mă îngrijorează pe mine, Cilla.

– Atunci...

– Vârsta *ta.*

– Nu-ți face griji, Rodger. Totul e-n ordine. Și Max Hood e un gentleman perfect. Poți avea încredere în el.

Apoi murmură, cu capul lipit de pieptul lui.

Crimă la lumina lunii
Un alt mister...

La vreo oră după aceea, când trecuse de unu noaptea, Max Hood apăru din întunericul grădinii, cu un aer neobișnuit de îngrijorat. Colțurile ochilor și ale gurii trădau o expresie chinuită, iar fața îi era scăldată de sudoare. Zărindu-l pe Godwin, își netezi repede, părul cu mâna

și-și șterse fruntea, revenind, întrucâtva, la realitate. Cu un efort de voință, își reluă înfățișarea normală, afișând unul din acele zâmbete studia-te, aproape perfecte. Enigma lui era din nou, la locul ei.

– Ascultă bătrâne, ai văzut-o pe gazda noastră? Pe Prissy? Mă gândeam că am stat destul și am încercat s-o găsesc ca să-i mulțumesc pentru această petrecere remarcabilă... dar mi-e imposibil să dau de ea. Am căutat-o peste tot. De fapt, bătrâne... Clătină din cap și-și umezi buzele. Nu e de găsit.

– Trebuie să fie ea pe undeva. Ai căutat-o la bucătărie?

– Nu m-am gândit.

– Acolo trebuie să fie. Hai să vedem.

Urmându-l pe Hood pe culoarul spre bucătărie, singurul gând care-l urmărea pe Godwin era că Hood avea o soție! Ideea i se părea de neconceput. Max Hood avea o soție în Elveția, o soție bolnavă, tuberculoasă și ea era pe moarte... Nu se știa niciodată, într-adevăr. Dar de ce nu vorbise niciodată despre ea? Și ce naiba avea de gând, pe jumătate îndrăgostit de Priscilla, așa cum era, din moment ce avea o soție, pe moarte sau nu? Godwin se gândi că i-ar putea vorbi lui Clyde despre asta, el care era obișnuit cu comportamentul oamenilor în această parte a lumii. El ar fi putut să „interpreteze" situația.

N-o găsiră pe Priscilla nici la bucătărie, nici sus, în dormitoare, nici în pivnița de vinuri. Tony juca biliard și bea coniac cu Sam Balderston. Le sugeră, foarte natural, că, probabil, se dusese să-și pudreze puțin năsucul. Sau poate că șampania i se urcase la cap și se ascunsese să tragă un pui de somn pe undeva pe unde ei nu se gândiseră s-o caute.

Godwin îl urmă, din nou, pe Max Hood pe scări, la etajul al doilea, apoi pe scara îngustă și întunecoasă, spre etajul al treilea.

– Stai o clipă, spuse Godwin, cu respirația întretăiată, sprijinindu-se de perete.

Acolo sus nu era nimic altceva decât un întuneric de nepătruns.

– Nu e acolo, sus. E atât de cald acolo încât poți frige un curcan.

Instantaneu, sudoarea începu să i se scurgă pe la colțurile ochilor, provocându-i mâncărimi. Cămașa i se umezi și i se lipi de spinare. Îl apucă de braț pe Max Hood. Era ca și cum te-ai fi lovit cu mâna de un drug de fier.

– Ea nu e acolo, sus, Max.

Nu-i putea zări fața lui Max în întuneric, dar i se păru că a auzit ceva. Își încordă auzul.

– Ce s-a întâmplat, Max?

Max Hood suspina, un sunet înăbușit, umed parcă, vocea lui șopti în întuneric.

– Am făcut ceva rău, Rodger. Am făcut ceva îngrozitor de rău și de necivilizat. Și acum nu știu ce să fac, mă înțelegi? Înțelegi ce vreau să spun, bătrâne?

– N-aș putea spune că înțeleg.

Voia să scape din întunericul acela paralizant. Mirosea a camfor, a flori uscate, a șoareci, miros pe care-l recunoscu pentru că-i amintea de podul casei părintești, în zilele fierbinți de vară.

– Să plecăm de aici, Max. Nu pot să respir.

Coborâră în grabă treptele înguste.

Își simți umărul prins puternic într-o menghină.

– Fir-ar să fie, Max! Nu văd nimic!

– Tocmai asta e, bătrâne.

Hood continua să vorbească în șoaptă, în tăcerea ce-i înconjură. Pianul se auzea de undeva, de foarte departe.

– Ce vrei să spui, Max? Ce s-a întâmplat? Care-i problema?

– Problema e întunericul. M-am făcut de râs. Și nu vreau să discut despre asta, la lumină. Își înghiți pe jumătate un suspin. Nu sunt un laș. Îți dau cuvântul meu în privința asta. Voi face ceea ce e nevoie să fac. Nu voi da, niciodată, bir cu fugiții din fața datoriei. Dar asta... asta e... Am făcut ceva îngrozitor... într-adevăr, trebuie să-mi cer scuze... dar partea nostimă este că nu prea știu cum... un prost afurisit, mi-am pierdut controlul... fir-ar să fie! Tuși. Acum îmi pare al naibii de rău că te amestec în treaba asta. Trebuie să încerci să mă ierți, bătrâne... Mă simt un prost din cap până-n picioare. Am văzut bărbați care nu puteau suporta mizeriile ofițerilor. Acum mă simt exact în același fel.

– Ascultă, nu știu despre ce vorbești și, ca să fiu sincer, Max, nu mai rămân nici o clipă aici. Acum coboară treptele astea, încearcă să-ți revii și...

– Pentru numele lui Dumnezeu, Rodger... am sărutat-o. Am *sărutat-o!*

– Pe cine? Doar nu vrei să spui... vai, Max.

– Pe Priscilla. M-am plimbat cu ea prin grădină, ne jucam cu pisoii, ea ținea unul dintre ei lângă obraz și pisoiul îi lingea obrazul... Pe moment, am simțit că înnebunesc. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată așa ceva. Nu-mi pot explica.

Începea să se calmeze și Godwin îl conduse pe scări, până la coridorul etajului al doilea. Lumina lui se filtra prin ferestre, la ambele capete ale acelui culoar lung. Hood avea înfățișarea unui om care suferise un șoc. Uluit, neînțelegând ce se întâmpla cu el.

– Am luat pisoiul și l-am lăsat pe bancă. Ea mă privea destul de mirată. Apoi i-am luat fața în mâini și am sărutat-o pe gură... a fost ca săgeata unui fulger care m-a străbătut instantaneu... M-am simțit dintr-odată teribil de excitat și ea și-a dat seama... Apoi am încetat s-o sărut, m-am dat înapoi – trebuie să fi arătat ca fantoma de la operă, rămăsesem fără grai după ce făcusem ceea ce făcusem... Ea mă privea și eu îi spuneam în neștire că-mi pare rău, că-mi pare groaznic de rău... Și știi ce a spus ea, Rodger? N-ai să crezi. A spus: *Nu-i nimic, Max, nu fii supărat.* Vreau să spun, ce ființă!

Hood stătea rezemat de un dulap înalt din lemn de pin, clătinând din cap.

– Bine, spuse Godwin. Las-o baltă. A înțeles. Nu e supărată pe tine... Șampania e de vină, asta e, Max. Noapte de vară, dans, o petrecere, șampanie.

– Dar n-am vrut să mă opresc, spuse Hood încet. Se comporta ca o femeie în toată firea, gura ei era gură de femeie, a trebuit să mă abțin... *O doream.* E un copil!

Rosti ultimile cuvinte cu un glas răgușit. Era la capătul puterilor. Cel puțin pentru moment.

Godwin nu-și putea veni în fire. Dar era adevărat. Max făcuse ceea ce făcuse și se simțea puternic zguduit de acțiunile sale. Poate că se gândise și la soția lui. Dar partea cea mai proastă era că Cilla era un copil.

– Și acum n-o pot găsi, spuse Hood. Ce a făcut? Unde a plecat? Trebuie s-o găsesc.

– Ascultă-mă, Max, nu cred că arde chiar așa. Acum ești foarte tulburat. Nu ești tu însuți. Dacă aș fi în locul tău aș lăsa-o în pace. În noaptea asta, vreau să spun. Ea știe că te-ai simțit prost și asta e de ajuns. Ca să-ți spun adevărul, eu cred că micuța noastră Priscilla e mai matură decât ne dăm noi seama. Sunt sigur că înțelege. Pot să jur că nu-ți va purta pică nici măcar o clipă. Doar e vorba de o petrecere, ce Dumnezeu! Nu face atâta caz, Max. Nu e chiar atât de grav.

– Ba e foarte grav, Rodger. Tu nu înțelegi. Ea poate că înțelege, dar tu nu.

Își aprinse o țigară și flacăra îi lumina fața, reflectându-se în privirile lui abătute.

– Acum nu mai pot rămâne singur cu ea. Pur și simplu. Simt c-aș începe iar, aș merge chiar mai departe... Nu-mi pot permite riscul. Nu înțelegi? Dacă vreau să-mi păstrez intacte eventualele speranțe în ceea ce o privește, nu le pot distruge acum. Înțelegi?

Godwin aprobă din cap, întrebându-se dacă, într-adevăr, înțelegea ceva. Dar poate că totuși înțelegea. Ceea ce pricepuse însă acum era că Max Hood era mult mai mult decât „pe jumătate îndrăgostit" de Cilla Dew-Brittain.

Într-un fel, nu-l puteai condamna pe bietul om.

Godwin avea unele motive pentru care nu putea părăsi petrecerea. Poate că simțea în aer un soi de vrajă care prindea totul în mrejele ei.

O mare parte dintre invitați simțiră și ei că nu puteau pleca în noaptea aceea, într-atât de seducătoare era muzica și șampania și compania în care se aflau și sclipirile lumânărilor care pâlpâiau în adierea brizei de seară. Godwin stătea singur în grădină, sub lumina lanternelor japoneze viu colorate, filtrată de crengile copacilor. Își trecea alene degetele prin blana moale a unui pisoi, când o zări, din nou, pe Cilla. Trebuie să fi fost aproape trei dimineața și el era somnoros, simțind cum i se îngreunează pleoapele. Fântâna șopotea lin și sunetul apei era adormitor. Mintea îi hoinărise nestingherită. Auzi poarta dinspre stradă scrâșnind și scârțâind ușor ca și cum ar fi deschis-o cineva. Ea intră în curte.

Fața îi era palidă în lumina alburie a lunii. Își dădu la o parte o șuviță rebelă, din colțul ochiului. Îl zări pe Godwin și zâmbi veselă, apoi își acoperi gura cu mâna, ca pentru a-și ascunde un căscat neașteptat. Se sprijini de fântână, cu fața la el.

– Ți-e somn, spuse ea.

– Te simți bine?

– Desigur. Ce vrei să spui?

– Max și cu mine te-am căutat peste tot, până acum.

– Pentru ce?

El ridică din umeri.

– Max voia să-ți spună noapte bună și să-ți mulțumească pentru petrecerea reușită. Era îngrijorat văzând că nu te putem găsi.

– Ah!

Degetele i se încleștară pe marginea vechii fântâni.

– Ești sigură că te simți bine? Ești palidă.

– Sunt ușor năucită. Plecă ochii. Toate emoțiile astea... nu prea aveam experiență în privința asta.

– Dar unde ai fost?

Se tot gândea cum o sărutase Max, îi rămăsese în minte imaginea lui ținându-i fața în mâini. Nu știa ce să creadă despre toată întâmplarea. Era unul din acele lucruri foarte delicate.

– Îmi era foarte cald. Toate lumânările acelea, mirosul de ceară topită... șampania. Trebuia să ies, așa că m-am strecurat afară. Era prea multă lume, așa încât nu m-am gândit că se va băga de seamă. M-am plimbat puțin, am stat în parc...

– Meritai să te relaxezi puțin, spuse Godwin.

Se ridică și o îmbrățișă scurt.

– Și pentru mine a fost o noapte *grea*.

Ea se întoarse și se îndreptă, alături de el, spre poarta care dădea în stradă. Stăteau unul lângă altul, când zăriră o figură cunoscută care venea spre ei.

Era Clyde Rasmussen.

Făcu un gest larg cu mâna spre ei.

– Salut, cavalere. Cum merge talmeș-balmeșul tău, iubito? Am ajuns prea târziu?

Îl bătu pe spate pe Godwin și o sărută în grabă, pe frunte, pe Priscilla.

– E o reușită extraordinară, spuse Godwin. Amândoi suntem copleșiți.

– Foarte bine, mai prelungiți-o puțin. Sunt un om care muncește, știți doar.

– Mai ai o groază de timp la dispoziție, spuse ea. Intră și bea un pahar cu șampanie. Hutch mai este încă aici.

– Diavolul ăla. Un rânjet larg și știrb.

– Ăla să vă ia pe amândoi, spuse Godwin.

– Rodger, tu ești? Credeam că dormi.

Era Clothilde care trecea pe lângă fântână.

– Credeam că ai plecat fără mine.

– Am venit fără tine.

– Dar nu scapi tu atât de ușor!

Îl sărută pe obraz.

– Ce reușită! se adresă Priscillei.

– Nici unul dintre noi n-o va uita vreodată, spuse Godwin.

– Lasă-mă să intru și eu în temă, înainte să devină o amintire, spuse Clyde. Condu-mă, te rog, spre epoca de aur, tânără doamnă.

Priscilla se conformă. Apoi Clothilde îl luă de mână pe Rodger Godwin și-l conduse acasă, în pat. Dar când, în cele din urmă, veni timpul să și doarmă, ultimile lui gânduri se îndreptară către Max Hood.

După noaptea aceea, Godwin crezu că înțelesese totul, dar de fapt, nu înțelesese încă nimic.

Într-un anume fel, se cam plictisise de întregul lor grup. Îl oboseau, cu adevărat și nu știa exact cum să procedeze cu fiecare dintre ei. Era, în primul rând, Max Hood cu dragostea lui, cu rușinea și cu disperarea lui, toate în legătură cu Cilla; era Clyde cu pasiunea lui pentru fete tinere, acum, pentru mica *Africaine* misterioasă, care putea sau nu putea, din cauza elanului lui, să-l bage în mare încurcătură. Într-un fel cu totul ciudat îl îngrijora Cilla care era sufletul vieții lor, al tuturor; rolul ei ambiguu de fată-femeie îl epuiza pentru că nu știa cum să se comporte, nu știa cât o costă pe ea acest rol. Așa încât se ținea, pe cât putea, mai

departe de întregul grup, de casa cea elegantă cu pisoii și fântâna ei arteziană și cu teancurile de cărți de pe scaunele de pânză din grădină. O vedea numai pe Clothilde, concentrat asupra muncii lui, scria mii de cuvinte pe zi despre Paris și locuitorii lui și despre felul în care vedea el toate acestea.

Prânzul cu Marshall Hacker de la Boni & Liveright Publishers dură aproape patru ore. Semnarea contractului îi dădu lui Godwin un sentiment sărbătoresc. Străbătu lungul drum spre casă, intră în coridorul care-i devenise atât de familiar, după ce se asigură că n-o va întâlni pe Clothilde acolo se hotărî să-l invite pe Clyde la un păhărel. Istoria cu Marshall Hacker, cu Fouquet și Boni & Liveright, ca și cea a contractelor, pur și simplu, nu mai putea aștepta. Era evidența însăși, proba concretă că vara aceasta nu fusese pentru el o halucinație prelungită.

Bătu cu hotărâre în ușa lui Clyde, apoi intră furtunos și-l strigă pe nume.

– Clyde. Clyde, unde... Simți cum i se moaie genunchii, ca și cum ar fi fost lovit cu un par în cap sau ar fi făcut, subit, un atac de cord, sau ar fi văzut cel mai îngrozitor lucru din lume. Inima i se oprise și simți că sângele îi fuge din obraji. Apoi puse stăpânire pe el o imensă stinghereală. Voia să fugă, dar parcă îi crescuseră rădăcini în podea. Simți cum stomacul îi sălta ca un ascensor în cădere liberă. Se simți scăldat într-o sudoare rece. Toate acestea se petrecură într-o clipă.

Clyde era gol, îngenunchiat pe podea, cu spatele la Godwin. Fața îi era îngropată între picioarele unei femei, ale cărei coapse îi apăsau obrajii. Degetele ei îi greblau părul țepos, trăgându-l cu putere spre ea. Singurul sunet care se auzea era respirația ei, un sunet chinuit, din gât, care puncta tăcerea, în timp ce ea se împingea apoi se retrăgea brusc în fundul canapelei pentru a se împinge, din nou, spre el.

Godwin avea impresia că privea scena asta de multă vreme. Căldura zilei intra în valuri prin fereastră, perdelele fluturau ușor, camera era întunecată și mirosea a flori.

Ochii ei îi întâlniră pe ai lui Godwin. Dar nu putea fixa ceva decât în parte, îi luceau de dorință, obrajii îi erau în flăcări, sânii mici, goi, cu

sfârcuri mari, dezvoltate, erau congestionați de căldura actului. Era la limita orgasmului, îndreptându-se rapid spre el și în timp ce Godwin o privea, ochii ei se întoarseră de la el, privind în gol. Înainte ca el să poată fugi, înainte de a putea face ceva, orice, ea ajunse la apogeu, apoi se destinse cu un mic geamăt, mușcându-și buza pentru a-și înăbuși țipătul, în timp ce trupul îi vibra frenetic, ca și cum era nerăbdătoare să termine cu totul, dar nu-și putea încetini sau ignora mișcarea. Gemu, trăgând nesățioasă aer în piept. Ochii ei enormi se întoarseră încet spre Godwin, în timp ce spasmele se răreau până când încetară cu totul. Își acoperi goliciunea cu un halat, se retrase în fundul canapelei, și-i șopti blând ceva, lui Clyde. Își acoperi triunghiul întunecat și umed și-și trase picioarele sub ea, subit pudică și sfioasă, în timp ce Clyde se lăsa în jos, istovit, așezându-se pe podea, cu un prosop strâns pe pântece, cu gura și fața strălucitoare. Îl zări pe Godwin și mormăi; înjură, dându-și ochii peste cap, ca și cum ar fi cerut îndurare Atotputernicului.

– *Merde,* șopti el, fir-ar să fie...

Cuvintele îi scăpau. Se așeză într-o poziție piezișă, ciudată, ca o păpușă mare, stricată.

Godwin își întoarse privirea spre femeia de pe canapea, rugându-se să se întâmple o minune, rugându-se ca ea să nu se afle acolo, să nu fie tocmai ea, Priscilla Dew-Brittain.

Stăteau laolaltă în camera întunecată, fiecare dintre ei ferindu-și privirile de celălalt, fiecare dintre ei încremenit în învelișul înghețat al șocului, de parcă o teribilă explozie îi orbise și-i asurzise, lăsându-i neputincioși. Godwin își simțea creierul complet golit. Pentru moment, nu înțelegea cum de era posibil ca cei doi prieteni, în care avusese încredere, să-l trădeze. Ceea ce se întâmplase între Priscilla și Clyde nu avea nici o legătură cu el. Cel puțin, până ce apucase să intre pe această ușă. Dar se simțea, subit, foarte singur. Nu era foarte sigur că-i cunoștea pe acești oameni. Presupunea că va afla, în curând, totul despre ei, dar până atunci, nu era prea sigur.

Priscilla se duse în bucătărie, stoarse niște lămâi și aduse o cană mare cu limonadă și pahare, pe o tavă. Apoi, o auziră din nou în bucătărie, cum spărgea, cu un cuțit, cuburi de gheață. Godwin își goli, dintr-o

suflare, primul pahar, apoi începu să soarbă din al doilea, încercând să-și ordoneze gândurile... încercând, mai degrabă, să-și *contureze* un gând. Mai curând sau mai târziu, unul dintre ei va începe să vorbească, dar pe moment, toți rămâneau tăcuți, transpirau, frământați, de îndoieli. Când ea vorbi, glasul ei îi destrămă într-un mod neplăcut sentimentul singurătății ce-l învăluise până atunci.

– Nu fi supărat pe Clyde, Rodger. Întâi de toate, trebuie să înțelegi. Eu sunt de vină. Cu mine se întâmplă ceva care, într-adevăr, nu e-n ordine. Sau, poate, e... altceva. Cred că semăn cu mama. Nu-mi dau seama. Uneori mă simt atât de optimistă... apoi totul mi se întunecă și mă simt pierdută.

Clyde își îmbrăcase pantalonii și cămașa. Își trecea degetele prin părul în dezordine.

– La naiba, Rodger, tu știi mai bine. Ea încearcă să mă scoată din rahat. Multă vreme m-am aflat la ananghie. Nu asculta ce spune ea. Dumnezeule, e un înger, o nevinovată, un înger demn de toată încrederea. Eu sunt vinovatul. Știi și tu, la fel de bine ca și mine, pentru numele lui Dumnezeu. Mă cunoști doar. Nu mă pot stăpâni. Uită-te la ea, Rodger. E un copil minunat. Eu sunt de vină, întotdeauna eu sunt de vină, n-o asculta pe ea...

Priscilla clătină din cap, calmă. Ochii ei păreau două peșteri întunecate, enigmatice. Godwin nu putea vedea bine ochii aceștia imenși, de culoarea cafelei cu lapte, dar îi văzu linia grațioasă a gâtului, când se întoarse spre el.

– Adevărul gol-goluț este că eu l-am îndemnat... el era un getleman perfect, orice ar spune acum. Am fost nebună. Voiam să se întâmple... trebuie să mă crezi. Și apoi, nu m-am mai putut opri. Ascultă-mă, Rodger. *Acum nu mă mai opresc.* Nu mă... *nu pot*. Și nici Clyde nu se poate opri acum. Poți, Clyde? Poți să te oprești? Vrei, cu adevărat, să te oprești?

În vocea ei se simțea un ușor tremurat, dar nu cine știe ce. Era atât de calmă, încât Godwin se cutremură.

Clyde spuse:

– Cineva ar trebui să mă facă să mă opresc. Cineva ar trebui să-mi găurească pielea cu un glonț și să mă vindece definitiv... fir-ar să fie, pe drumul pe care am apucat eu, mi-ar face un mare serviciu.

Godwin spuse:

– Dacă Max Hood ar afla, să fii al naibii, desigur că el te-ar face să te oprești.

Clyde râse zgomotos.

– M-ar omorî și apoi ar dormi liniștit. Am auzit eu cum este, am auzit cum s-a purtat în deșert.

– Da, te-ar face să te oprești. E foarte îndrăgostit de Priscilla.

– Încetați! strigă ea. Vă rog, încetați! Nimeni nu va afla și nimeni nu va omorî pe nimeni. Nimeni n-a aflat până acum și acum avem...

– Ce vrei să spui cu „până acum"? Adică asta nu e prima...

Godwin se opri. Când prinzi pe cineva cu ceva rău, nu e niciodată pentru prima oară, nu-i așa?

– De cât timp durează treaba asta?

– De câteva luni, spuse ea. Imediat după ce ne-am cunoscut... cu mult timp înainte de a descoperi tu.

– I-am aruncat doar o privire, cavalere. Încearcă să înțelegi, încearcă să intri în pielea mea... cu slăbiciunea pe care o am eu. Totuși, de data asta, e o mare diferență... de data asta sunt îndrăgostit. O iubesc. Nu e prea mică pentru a fi iubită... și o voi aștepta, bătrâne. Mă auzi ce spun?

– Iisuse, Cilla! spuse Godwin. Toată lumea te așteaptă. Max, Clyde, se va face o coadă... totuși, *așteptare* nu mi se pare cuvântul cel mai potrivit pentru ceea ce face Clyde.

Clyde se întoarse către Priscilla.

– Ai spus că acum avem ceva. Ce anume?

– Acum nu mai suntem singuri cu secretul nostru. Avem un aliat. Pe cineva care să ne ajute. Îl avem pe Rodger... e cu totul altceva.

Godwin oftă. Ce mai era de spus?

Priscilla făcea baie. Clyde își îmbrăca fracul pentru a se duce la club.

– Ajută-mă puțin să-mi închei butonii ăștia, vrei, cavalere? Ia ascultă, cum stai, amice? Vreau să spun, mă urăști pentru ceea ce s-a petrecut? Pentru ceea ce i-am făcut ei?

– Vai Clyde! Cum aș putea să te urăsc? Nici măcar nu pot să te condamn. Tot ce pot să fac e să mă uit la ea... Dar, să mă ierte Dumnezeu, ești nebun. Ai să-ți distrugi viața în mod sigur și poate și pe a ei...

– Pe a ei, nu, cavalere. În mod sigur nu. Tu nu-ți dai seama... ea poate să-și poarte singură de grijă. Poate că încă nu-și dă seama, dar e clădită din aceeași rocă dură ca și megaliții de la Stonehedge.

– Henge. Stonehenge.

Godwin se dădu înapoi. Acum butonii erau încheiați. Respirația lui Clyde mirosea a coniac.

– Foarte bine, deci îți ruinezi propria viață. E destul de trist.

– Știu, știu. Aș putea s-o mierlesc. Tony... nu știu ce mi-ar face dacă ar afla. Și Hood. Mă trec fiorii. Nici măcar nu pot să mă *gândesc* ce mi-ar face. Prostul naibii nu știe dacă e tatăl, fratele sau pretendentul fetei... Și nu glumesc, cavalere – dacă ea mă părăsește, jur în fața lui Dumnezeu că mă omor. Nu sunt nebun, Rodger, dar mai bine mort, decât fără ea. O iubesc pe fata asta. Mă potrivesc cu ea, cavalere, eu... eu...

– Și cu negresa aceea cu care ești mereu, ce e?

– Un paravan. A fost ideea lui Prissy. Spunea că ar trebui să avem un paravan. Dacă s-ar afla că am o nouă cucerire, asta ne-ar pune puțin la adăpost.

– La toate se gândește fata asta!

– Are *grijă* de mine, Rodger. Ce să-i faci?

Își mai potrivi o dată cravata neagră.

– E cel mai desăvârșit exemplar pe care l-a avut vreodată această bătrână țară, băiete. Oftă privind fețele lor în oglindă. Ce vei face acum în privința noastră, amice?

– Să fac? Nu știu ce voi face.

– Ești alături de noi, sau împotriva noastră? Ce poziție alegi?

Era rău pentru ea, era rău pentru Clyde, dar ce se putea face? Viața ei, viața lui. Desigur că aveau dreptul să-și trăiască viața așa cum credeau de cuviință. Clyde era pe picioarele lui – putea înfrunta consecințele. Știa al naibii de bine ceea ce făcea. Dar Priscilla era, în mod evident, un copil, jucându-se de-a copilul cel rău, în maniera adulților. Ce putea să

facă Godwin ca s-o ajute, s-o facă să înțeleagă cât de periculos se comporta, cât de mult rău putea să-și facă sie însăși?

– Ca să-ți spun cinstit, Clyde, nu știu nici eu.

– Acum depindem amândoi de tine, bătrâne cavaler. Suntem în mâinile tale. Dar cred că înțelegi lucrul ăsta. Du-o tu acasă, vrei? Tony și Max s-au dus să joace golf la dracu-n praznic, la Versailles sau la Saint-Cloud sau dracu'știe unde. Se întorc târziu.

– Cum poți face așa ceva, Clyde? E doar un copil.

– Ei bine, e și nu e. Și când e vorba de fete – vreau să spun *fete* – mă comport ca un consumator de opium, ca un toxicoman, o am în carne, în sânge. Lucrul ăsta o să mă distrugă, Rodger. Oricum, să nu fii prea dur cu ea. Văd că a înfruntat totul destul de bine, faptul că ai văzut-o în postura asta și tot restul... Chiar dacă vrea să arate că ia totul în ușor, să nu crezi că nu face un efort pentru asta. În sufletul ei e foarte rănită. Procedează și tu cum e mai bine, băiete. Vorbim mai târziu. Fă ceea ce trebuie să faci.

Îl bătu pe Godwin pe spate.

– Nu sunt în situația să cer favoruri.

Godwin și Cilla făcură o plimbare lungă pe malul Senei discutând banalități, traversând spre Ile de la Cité, unde se așezară pe o bancă, sub copaci. Frunzele erau pudrate cu pelicula de praf a verii. Câțiva bărbați în cămăși de lucru, în salopete sau veste, stăteau înșirați pe mal, la pescuit. Fumau, așteptau și-și supravegheau undițele, de parcă timpul nu avea nici o valoare pentu ei. Ea privi liniștită trecerea lină a unui *bateau-mouche*, ale cărui lumini se reflectau în apa întunecată, asemenea unor diamante uriașe.

– Îți amintești seara când ne întorceam de la meciul de tenis? Ea zâmbi acelei amintiri, privind vaporașul. Tu și cu mine am discutat atunci pentru prima oară... Vocea îi era foarte scăzută. Am sentimentul că te cunosc de foarte multă vreme, Rodger. Și tu simți la fel, în legătură cu mine?

– Desigur. Am setimentul că te cunosc dintotdeauna.

– Te deranjează dacă am să fiu foarte sinceră?

– În momentul ăsta, lipsa de sinceritate ar fi ridicolă.

– Ei bine... ai fi putut fi tu. Sau ar fi putut fi Max Hood. Aveam de gând să încep cu cineva, poate chiar cu unul dintre voi doi. Și dacă aș mai fi așteptat puțin, s-ar fi putut să fie.

– Cu oricine dintre noi, fie cu Max, fie cu mine, ar fi fost, poate, mai logic decât cu Clyde.

– Așa crezi tu? Eu nu. Dintr-un anumit punct de vedere, probabil că logica nu contează prea mult. Trebuia să fac ceea ce am făcut. Faptul că s-a nimerit să fie Clyde a fost cel mai bine venit – el este cel care mă interesează cel mai puțin. El nu mă iubește, trebuie să înțelegi asta și desigur că nici nu are de gând să se omoare.

Purta un șorțuleț și o pălărie de pai, cu panglica ce-i atârna la spate. El îi privea profilul, buzele fin cizelate, linia oblică a nasului. Avea dreptate, desigur. Dacă l-ar fi ales pe el, s-ar fi aruncat nerăbdător cu capul înainte. În minte, îi reveni imaginea lui Clyde îngenuncheat în fața ei, pulpele ei tari ținându-l ca într-un clește, îi auzi respirația întretăiată, trădându-i dorința nesățioasă. În clipa aceea simți că voia s-o sărute. Era și el om.

– Clyde nu știe că am și eu o minte, un suflet sau chiar un simț al umorului. Pe el îl înnebunește, pur și simplu, vârsta mea și trupul meu, felul cum arăt... *Eu* însămi nu însemn nimic altceva pentru el. Din pricina asta trebuia să fie Clyde. În adâncul sufletului, el nu înseamnă nimic pentru mine, după cum eu nu însemn nimic pentru el. Știam că nu va fi șocat, nici măcar tulburat, înțelegând ceea ce voiam eu. Știam că mai avusese experiențe în acest sens...

– De ce spui că *trebuia* să fie Clyde?

– Pentru că trebuia să fie cineva. Ți-am spus, Rodger, cu mine *ceva* nu e-n ordine. O, Doamne, nu mă face să-ți explic. Uneori mă gândesc că dacă aveam câteva prietene cu care să pot discuta aceste lucruri, aș fi descoperit, poate, o altă cale ca să pot înfrunta toate acestea... Vreau să spun că poate n-aș fi ajuns atât de departe... Clyde nu e primul, înțelegi.

– Cilla, te rog.

– Nu, trebuia să mă *spovedesc* cuiva. Niciodată n-am putut vorbi cu nimeni despre asta. La școală, când aveam doisprezece ani, profesorul de franceză... cred că eram complet lipsită de rușine. Avea o soție și un copilaș bolnav. Era tot timpul, foarte trist. Părea un osândit. La început

voia doar să mă privească... nu'putea crede ce i se întâmpla... Își zâmbi sieși. Spunea că eu sunt dovada că, în cer, trebuie să existe un Dumnezeu. Apoi a fost profesorul de muzică din Elveția, vara trecută. Uneori era foarte brutal și mă obliga să lucrez foarte serios la vioară, dar trebuia să-i vin eu de hac... Întotdeauna începe când îmi dau seama că nu se pot abține să nu se uite la mine... La început, nu puteam înțelege de ce era așa, voiam să descopăr cauza...

Godwin întrebă:

– Câți ani aveai atunci?

– Treisprezece. Pe vremea aceea, era la școală o fată mai mare decât mine, avea optsprezece ani. Trebuia să înțeleg și eu ce era lucrul acela pe care bărbații îl doreau atâta de mult. Tot ce făceam, ea și cu mine, era foarte plăcut, foarte gingaș – nu era nimic rău, Rodger. Ea îmi spunea să nu-mi fac griji, pentru că nu făceam rău nimănui... Ea era foarte drăguță cu mine, m-a învățat atâtea, mult mai multe decât bărbații. Așa încât, Rodger, nu-l condamna pe bietul Clyde... chiar dacă asta te face să mă urăști, chiar dacă nu te mai poți uita la mine fără să-ți provoc dezgust, te implor, nu-l condamna pe Clyde pentru asta. Dacă tu crezi că e un lucru îngrozitor, asta e treaba ta. Dar nu sunt o persoană îngrozitoare, nici eu nici Clyde și nimic din tot ce s-a întâmplat nu e din vina lui Clyde.

– Chiar dacă e greșeala ta, el ar fi trebuit să te oprească. E evident că tu nu știi ce faci.

Ea râse încet de indignarea lui cinstită.

– Ba știu foarte bine. Tocmai asta e. Trebuie să merg pe drumul meu. Asta-i tot. Nu există nici un motiv pentru care să nu-mi urmez calea.

Mirosul acru al țigărilor pescarilor ajunse până la ei, un miros aspru, neplăcut. Ceva sări și împroșcă apa.

– Problema este că trebuie să încetezi. Nu e prea târziu, nu ești însărcinată.

– Nu fii vulgar.

– Nu fii atât de proastă! Vulgar. Doamne, Dumnezeule! Părerea mea este că nimeni nu știe... așa încât nu forța mâna destinului. Altfel, te îndrepți către autodistrugere.

– Nu vreau să spun că-i desconsider pe cei mai în vârstă decât mine, dar nu ți se pare că ești îngrozitor de melodramatic? Adică, într-adevăr, ce-i atât de îngrozitor? De ce spui că mă voi autodistruge? Nu sunt o fată de la țară, înapoiată și analfabetă, care, cu adevărat, nu știe ce face... el nu-mi face nimic împotriva voinței mele. Eu sunt ce sunt, iar el este ceea ce este. Nu ne poți schimba. Eu nu vreau să încetez... asta nu *înseamnă* nimic... e chiar un lucru foarte interesant. Sunt aceeași persoană ca în ziua când ne-am cunoscut.

– Ei bine, eu sunt un băiat de la țară, din Iowa și nu pricep. Orice fată pe care o cunosc, de acolo, din ținutul meu, ar țipa, ar plânge și ar cere iertare.

– Eu sunt altfel. Asta vrei tu să fac?

– Cred că nu.

– Totul e-n ordine. Tu ești prietenul nostru. Nu sunt prea implicată emoțional în treaba asta. Clyde și cu mine suntem ca niște parteneri de joacă, nu înțelegi?

– Se pare că tu nu înțelegi, Cilla. El nu e partenerul tău de joacă. Clyde e îndrăgostit de tine.

– Sper că nu crezi *asta!* E atât de prostesc! Îi place trupul meu, asta-i tot. Lui îi place ceva ce-mi aparține mie. Vai, Rodger, încerc să te fac să înțelegi... Vreau ca tu măcar, dintre toți, să nu fii prostuț în privința asta. Vreau să fii aliatul nostru, prietenul nostru. Ne poți ajuta... ne poți ajuta să ne petrecem timpul împreună, tu poți fi al treilea – persoana în care putem avea încredere și cu care putem discuta despre asta, tu poți încerca să-l împiedici pe Clyde să clacheze când se va sfârși... În septembrie mă întorc la școală, la Geneva sau poate, înapoi, în Anglia. Va începe un nou an, prieteni noi, prieteni vechi, munca serioasă la vioară... Clyde va trebui să se obișnuiască și să se descurce. Tu îl poți ajuta. Se va gândi că are nevoie de un prieten.

– De asta poți să fii sigură. Va avea nevoie de un prieten. Dar te iubește, fie că-ți place, fie că nu, fetițo.

Zâmbi melancolică. Briza îi flutura panglica și ea își apăsa cu palma pălăria, ca să nu-i zboare.

– Dacă așa e... Ridică din umeri. Dragostea e un soi de capcană îngrozitoare, nu-i așa, Rodger? Vine și pleacă. Eu n-am încredere în ea.

Nu cunosc pe nimeni căruia să-i fi adus ceva bun. Uite-te la sărmanul meu tată... Totuși, cândva, vreau să mă îndrăgostesc, vreau să cred în dragoste. Tu nu? Zâmbi ușor. Dar ce aș putea să știu eu acum? Am doar paisprezece ani...

– Din gura copiilor...

– Ce înțelept din partea ta că înțelegi lucrul acesta!

Îi întoarse zâmbetul și se simți ca un idiot, rânjind fără sens.

– Când ai intrat în cameră...?

– Da?

– Când ne-ai văzut... ți s-a părut că eram frumoasă în timp ce făceam lucrul acela? Sau era ceva urât, îngrozitor?

– Pentru numele lui Dumnezeu, Cilla!

– Ți s-a părut că eram frumoasă?

– Da, da, desigur.

– Te excita ceea ce vedeai?

– Taci din gură, Cilla!

– Bărbații sunt un mister. Dar *ți-ar plăcea* să faci asta cu mine, nu-i așa?

Privea în sus, spre secera lunii care apăruse pe cer, pe neașteptate.

Godwin o privi, apoi își întoarse privirea spre nicăieri.

Ea spuse:

– Mi-ar conveni să știu că ți-ar plăcea. Nu-ți face griji. Îmi ești prea drag. De acum încolo nu mai putem fi prieteni apropiați. Eu cred că dragostea distruge prietenia. Am început să mă simt teribil, îngrozitor de obosită de sărmanul Clyde, din toate punctele de vedere imaginabile, cu excepția unuia. Dar chiar și acela... Vreau să se termine vara asta odată! Cel puțin acest aspect al ei. Adică *aspectul* Clyde. Totuși vreau să fac lucrul acela cu el... știi ce-mi place cel mai mult? Când mă privește... Te rog, ajută-ne și apoi... Godwin clătină din cap.

– La urma urmei, de ce mă interesează pe mine toate astea? După ce vara asta se va termina, n-am să-l mai văd pe nici unul dintre voi, niciodată.

– Acum iar te prostești. Am impresia că bărbaților le plac, întotdeauna, vorbele mari, sentințele îngrozitoare. Adevărul este că vom ști unul de celălalt, tot restul vieții.

– Nu cred că așa e în viață. Ne vom despărți, vom apuca fiecare pe drumul său și ce va fi, va fi.

– Cum? Tu crezi că știi cum e viața? Nu ești nici măcar cu zece ani mai mare decât mine și te crezi o autoritate în materie de viață? Numai pentru că ești scriitor, de aceea știi atât de multe? Îl necăjea. Uite că iar ești prost. Sunt sigură că eu m-am gândit la toate astea mult mai mult decât tine.

– Nu vreau să mă cert cu tine, Cilla.

– Asta e bine. Crede-mă, toată viața vom rămâne în legătură, va fi ca un dans sau ca un vis, un vis care se repetă. Vom continua să ne vedem, vom trece prin toate etapele vieții noastre și vom continua să ne cunoaștem unul pe altul. Citește-l pe Dickens, pe Tolstoi, pe Trollope și pe Thackeray. Găsești totul în cărțile lor. Și să nu-ți închipui că totul se termină odată cu moartea, pentru că nu e așa...

Se plimbau de-a lungul Senei, privind reflectarea luminilor pe valurile unduitoare.

– Cilla, eu mă dau bătut. Nu știu nici măcar de unde să încep să mă gândesc la acest lucru. Sau la tine.

– Ține minte doar, că eu sunt ceea ce sunt. Și voi rămâne întotdeauna așa. Niciodată nu ne schimbăm cu adevărat. Tu ești un inocent fără leac, decent, cinstit, ca un personaj din *Barchester Towers*. Max Hood e un erou, care cară după el povara aceasta enormă a caracterului, onoarei și responsabilității – toată asta îl pune la pământ. Max se gândește la lucruri cum ar fi, de exemplu, Dumnezeu, onoare, codul lui moral... Seamănă perfect cu Tolstoi. Clyde e o victimă a slăbiciunii... *Slăbiciunea* lui. Așa se autodefinește el – fetele tinere, ele vor fi veșnica lui scuză. Mai târziu, se va apuca de băutură – îi place să-și târască osânda peste tot, ascunsă în fundul sufletului. Parcă a ieșit dintr-un roman al lui Fitzgerald, nu ți se pare? Iar eu sunt ceea ce sunt.

– O descendentă spirituală a lui Lady Brett, a lui Hemingway.

– Nu cred. Citește *Bâlciul deșertăciunilor*. Acolo mă vei recunoaște, așa cred.

– Becky Sharp?

N-avea cum să nu zâmbească, gândindu-se la exactitatea percepției ei. Trebuia să-i recunoști Cillei această calitate. El o surprinsese făcând

dragoste cu Clyde, își revenise imediat din șoc și acum îi dădea lecții de intuiție literară asupra propriilor lor vieți. Ea ridică din umeri, jucăușă.

– Gândește-te puțin. Aducătoare de necazuri. Tentații. Curiozitate. Dorința de a fi în centrul atenției. Nu mă privi atât de mirat, Rodger. Mă cunosc doar. Știu cine și ce sunt. Trebuie doar s-o depistez pe Lady Pamela în mine, asta e tot.

Se opriră la parapet, se sprijiniră de el, uitându-se unul la altul. Godwin se gândi: „Doamne, ajută-mă". Spuse:

– N-am mai cunoscut pe nimeni atât de plin de viață.

Era stângaci, dar, la urma urmei, era exact ceea ce voia să exprime.

– Eu cred că toți suntem foarte plini de viață.

– E greu de crezut, după tot ce am vorbit în seara asta, că vom muri vreodată, că vom dispărea. Mă uit la tine, Cilla și nu înțeleg cum se va putea, vreodată, să încetezi să mai exiști... nu tu, într-un fel nu tu... lucrul ăsta mă sperie, dar cred ca aș fi de acord să mor chiar acum, dacă prin asta tu ai putea continua să trăiești...

– Credința mea fermă este că nu vom înceta niciodată să existăm.

– Ce vrei să spui?

Îi luă mâna și-l privi în ochi, ridicându-și capul.

– Încearcă să ții minte ce-am să-ți spun acum, Rodger. Nu știu de unde-mi vine, dar am sentimentul că întotdeauna am știut lucrul ăsta. Este secretul universului și ți-l voi împărtăși, ca să devină al tău. Ascultă-mă...

Viața este veșnică
Și dragostea nemuritoare
Ceea ce numim Moarte
Este numai Orizontul
Dincolo de care nu putem vedea.

Este tot ceea ce ai nevoie să știi și dacă vei găsi adevărata dragoste – dacă un asemenea lucru există – atunci, cu atât mai bine.

Godwin fu copleșit de un val de emoție.

– De ce naiba mă simt atât de trist?

Dorea s-o țină în brațe, s-o sărute, să-i simtă parfumul părului. Ce dracu' se întâmpla?

– Pentru că ești un romantic incurabil. Ca și cum i-ar fi ghicit fiecare gând care-i trecea prin minte, îl sărută. Gura îi era moale, caldă și umedă. Îi înlănțuise gâtul cu brațele, în timp ce sărutul se prelungea. Apoi șopti:

– Nu fi trist.

El nu-și imaginase niciodată că viața – sau o ființă omenească – putea fi atât de complicată, de fermecătoare, de ispititoare. După mulți ani, avea să reflecteze la aceasta și avea să înțeleagă că acea clipă când gustase căldura blândă a serii pariziene, lăsându-se sărutat de o fată de paisprezece ani, fusese clipa când adevărata sa viață, viața unor posibilități imaginate, bărbăția lui, începuse cu adevărat.

16

În timp ce luna august se apropia, precedată de cei doi emisari ai ei, căldura și umezeala, Godwin făcea mari eforturi să nu se gândească la Clyde și la Priscilla.

Îl foloseau, dar el știuse că așa vor face și nu se plângea. Ar fi putut spune „nu". Dar situația nu-l deranja. Era prea complicată pentru el, sau prea tulbure, prea coruptă sau prea irelevantă pentru propria lui viață. Dar ei se foloseau de el. Conspira împreună cu ei. Îi acoperea. Le crea condiții ca să poată continua. Le dădea de știre când drumul era liber. Ce coșmar!

Petrecea mai mult timp cu Max Hood sau cu Hood și cu Tony Dew-Brittain, cărora le plăcea să rămână în oraș când mulți parizieni se îndreptau spre plajele Atlanticului sau la țară. Jucau golf. Se duceau la curse la Longchamps și Godwin cumpără o pipă, un obiect foarte arătos, îmbrăcat în piele, cu un cal care sare, imprimat în aur, pe coadă. Jucau tenis în Grădinile Luxembourg.

Tot timpul erau ocupați cu aceste variate și plăcute îndeletniciri. Godwin știa că Priscilla și Clyde erau împreună, încercând, probabil să pună capăt legăturii lor, tot ce era mai rău pentru sărmanul Clyde.

Era un lucru al naibii de greu să nu se gândească la ceea ce făceau ei, să se gândească numai la treaba sa cotidiană, în timp ce era urmărit de imaginea fetei oferindu-și trupul bărbatului care pătrundea în ea.

Căldura afecta pe toată lumea cu excepția lui Max Hood. Deșertul îl făcuse imun. Niciodată nu părea să se încordeze. Mișcările îi erau concentrate, dense, dar, în același timp fluide și atunci când lovea

mingea de golf, balansul corpului era categoric și rapid, iar precizia venea de la sine. Godwin care era cu cincisprezece centimetri mai înalt, avea un balans mai lung, mai vertical și fusese învățat de timpuriu să-și deplaseze corect greutatea corpului, folosindu-și masa considerabilă la lovirea puternică a mingii. Îl întrecea pe Hood în mod regulat, dar bărbatul mai scund recâștiga, de fiecare dată, terenul pierdut. În general, erau parteneri potriviți, dacă luai în considerație întregul meci de golf. În timp ce Godwin era leoarcă de sudoare și epuizat la sfârșitul unei partide, Hood arăta de parcă s-ar fi întors de la promenadă.

Calmul lui începuse să devină un afront pentru Rodger Godwin. Calmul său și amintirea criticii pe care Hood o făcuse scrisului său cu câteva săptămâni în urmă. Se părea că, de atunci, se întâmplaseră o mulțime de lucruri, dar Godwin nu-și putea șterge din minte acea dimineață. Deținătorul Cărții Morților. Alege, spusese el, fii bărbat... Dar Godwin continua să păstreze în amintire și felul în care îi priviseră împreună pe cei doi *curcani*, pe Henri și pe Jacques, omorând un om și apoi dichisindu-se când totul se sfârșise. Își amintea cum Max Hood îl oprise, îl trăsese înapoi și-i lăsase pe criminali să plece.

Și totuși Max Hood era cel care-l obliga să fie bărbat. Lucrul acesta îi crea o stare de spirit groaznică și gândul îi stăruia în minte într-o după-amiază când se duse să joace tenis cu Max Hood în Grădinile Luxembourg. Terenul era fierbinte, umed și plin de praf. Nici chiar jucătorii de *boules*[1] nu erau prezenți la locul lor obișnuit. Deasupra Fântânii Medici bâzâiau roiuri de insecte. Terenurile erau pustii. Max îl aștepta.

– E al naibii de cald, Godwin. N-ar trebui să jucăm.

– Nu-i nimic. Hai să dăm câteva mingi.

Cămașa lui albă i se lipise deja de spinare. Îl durea capul din cauza căldurii și a soarelui. Ar fi putut să-și dea chiar duhul pe terenul de tenis plin de praf.

Primul set dură puțin. Hood juca în maniera lui Lacoste. Dar Godwin nu-i prea călca pe urme lui Tilden. Cum ar fi reacționat Max Hood dacă ar fi știut de Cilla și de Clyde? Godwin se dădu înapoi și privi chiorâș, în soare, zărind un roi de puncte negre. Simțea cum

[1] Sfere, bulgări (lb. franceză) (n.tr.)

creştea în el sentimentul frustrării. Ce se alesese din viaţa simplă, lină, de fiecare zi?

Primele trei jocuri erau un fel de repetare a primului set, dar apoi, Godwin îşi intră în ritm şi simţi cum cordajul subţire al rachetei crescuse parcă atingând dimensiunile unei tobe bas. Mingea îi venea în rachetă cu o regularitate ideală, trimisă înapoi cu o lovitură puternică şi fermă.

– Bine jucat, strigă Hood când mingea izbi terenul la picioarele sale, ridicând un nor de praf. Acum ai atins eficienţa ta obişnuită, bătrâne.

Apoi Hood continuase.

– Acum şansa e de partea ta, Max, îi strigă Godwin. Încă un joc şi m-ai bătut, ticălosule!

Hood râse. Cămaşa îi era leoarcă, părul i se încâlcise, iar faţa îi era acoperită de un strat de sudoare amestecată cu praf.

– Godwin, mă termini.

– Nu uita de deşert, amice. Te va salva.

Imediat după ce ajunseră la egalitate, Hood mai luă un punct.

Jocul următor dură aproape o veşnicie. Godwin simţea că îi tremurau picioarele ca piftia. Braţul îi părea ca un adevărat baros. Max simţea şi el acelaşi lucru, mişcându-se ca o insectă prinsă în capcana hârtiei de muşte. Pantofii de tenis i se îngreunaseră, plini de praful de pe teren. Între două puncte câştigate, zâmbea întotdeauna:

– Lovitură bună pentru America, îi strigase lui Rodger Godwin şi vocea-i răzbătea atenuată de valurile de căldură.

Întrecerea dura atât de mult pentru că cei doi bărbaţi erau de mult epuizaţi. Godwin nu era foarte sigur de ce mai rămânea pe teren. Dar nu se putea opri. Simţea că lupta aceea devenise foarte importantă. *Pe viaţă şi pe moarte...*

Dar nu mai avea să reziste prea mult. O ştia şi Hood putea să vadă şi el acest lucru.

Apoi, dintr-odată, mingea zbură în faţa lui, planând ca mirajul unui colibri, ca şi cum ar fi fost legată cu o aţă. Se gândi că era pe punctul de a pierde chiar acum încă o lovitură. Încă o lovitură strașnică.

Mingea pluti, o putu vedea cum se răsuceşte în aer, acoperită cu un strat gros de praf, ca o căciuliţă pe un cap chel. O gaură neagră

mișcându-se în lumina orbitoare a soarelui. Hood trimitea mingile la fileu, ca să-și termine partenerul. Îi zâmbea de partea cealaltă a fileului, incitat de luptă, de efort, de mirosul fiarei ucise. Rodger Godwin duse brațul în spate, își potrivi racheta, izbi mingea cu capul, apoi simți cum i se taie respirația și icni zgomotos, în timp ce mingea se lovea de corzile rachetei.

Clipea din pricina picăturilor de sudoare care-i înțepau ochii și următorul lucru pe care-l zări se petrecu mult prea rapid pentru a vedea bine. În câteva fracțiuni de secundă, mingea îl lovi cu putere pe Hood în față. Sângele îi țâșni pe nas, văzu cum racheta îi căzu din mână, alunecând încet în praf, apoi Hood se încurcă în fileu în timp ce sângele îi picura în neștire, în praf...

Când Godwin ajunse la fileu, văzu sângele țâșnind la picioarele sale. Avu senzația că se afla în capătul unui tunel lung și întunecat, zărind numai câteva luminițe, cât gămălia de ac. Capul i se învârtea. Se temu să nu cadă cu fața în praful terenului. Dar nu-i păsa prea mult.

Hood își ridică privirea cu mare încetineală. Sângele îi umpluse gura și dinții i se înroșiseră. Rânjea.

– A dracului de bună minge a fost asta, spuse.

Își linse sângele cu limba. Își șterse buza de sus cu mâna și așa plină de sânge cum era, o ridica pentru a da mâna cu Godwin. Acesta i-o luă și, astfel, jocul se încheie.

– În ceea ce mă privește, mi-e de ajuns, spuse Hood.

– Să-i spunem scor egal?

– Spune-i cum vrei.

Godwin abia mai putea vorbi.

– Am să-ți spun ce s-a întâmplat, spuse Hood, ștergându-se de sânge. Numai bărbații sunt în stare de așa ceva. De aceea a fost atât de bună mingea asta.

Îl bătu cu palma pe spate pe Godwin, în timp ce se târau de-a lungul fileului. Pe cămașa umedă rămase urma mâinii murdare de sânge.

– Învăț, Max, învăț.

Se așezară pe o bancă, privind terenurile pustii care se coceau în soarele după amiezii târzii de vară.

– Pe viață și pe moarte, continuă Godwin. Picioarele îi tremurau și el nu le putea opri.

– Exact, spuse Hood. Chiar și după ce am lăsat de o parte mingile și restul, jocul continuă. Cred că înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa, bătrâne?

Godwin știa exact ce voia să spună. În vara aceea, la Paris, în fiecare afurisită de zi învățai câte ceva nou.

Când sosi luna august, Merle Swaine le făcu o surpriză, închiriind o casă la țară, în Bretagne, nu departe de coasta stâncoasă și sălbatică. Îi spuse lui Godwin să se ducă acolo să se odihnească... și să scrie câteva articole lungi pe care le pregătise. „Ia-ți micuța prietenă, dansatoarea sau cântăreața sau ce dracu' este, ia-o acolo și petreceți-vă o vacanță pe cinste."

Godwin se duse și o luă și pe Clothilde cu el. Scria, se prăjea la soare și făcea plimbări în răcoarea nopții, pe stâncile de pe țărm. Dar imaginile celor ce se întâmplau la Paris nu i se puteau șterge din minte. Era gata să-i povestească totul Clothildei, apoi reflectă mai mult la aceasta. Ce rost avea? Ea nu avea nevoie să știe.

În cea de-a doua săptămână, Swaine îi vizită. Își cumpărase o mașină nouă, sport și voia să le facă o surpriză. Părăsiseră Parisul doar de zece zile, dar Godwin se desprinsese complet de ambianța lui. Swaine spunea însă că, în aparență, nu era „tipul de om de la țară". Adusese unele știri proaspete și Godwin le devora, pur și simplu, ca și cum fusese exilat pe altă planetă, nu doar în Bretagne. Babe Ruth își continua cursele între Paris și casă, într-un ritm alarmant și Godwin se întreba dacă Marshall Hacker se mai afla încă la Monte cu Willie și ținea legătura cu George H. Ruth, peste ocean.

Toți trei stăteau afară, învăluiți în lumina argintie a lunii, ascultând canonada valurilor care se izbeau de stânci. Sorbeau vinul pe îndelete când, deodată, Clothilde pomeni numele lui Max Hood.

– Cred că mi-a căzut fisa, spuse Swaine, în timp ce vinul îi picura pe pieptii cămășii. Am noutăți despre Max. Un om ursuz, ascuns, Max ăsta al nostru. Îmi ajung la urechi fel de fel de lucruri despre Max Hood.

– Ca de exemplu? întrebă Godwin prompt.

– Se pare ca fratele Hood este un soi de agent britanic. E omul de legătură al francezilor în afacerea cu un nou armament, cu amplasarea tunurilor, cu aeronave cu bombe de mare tonaj la bord, noi tancuri, artilerie... totul ultra secret. Dar, ca să fiu sincer, cine știe dacă e ceva important? Așa cum se prefigurează lucrurile acum, posibilitatea vreunui război pare foarte îndepărtată. Totuși, *ultra secretul* trebuie menținut. Și, apropo, se șoptește că ar exista și o doamnă Hood! Ce spui de chestia asta?

– Am auzit și eu zvonul ăsta, spuse Godwin.

– A apărut de undeva, ori din Dordogne, ori de la Deauville, ceva cu D, dar acum am încurcat borcanele. Se pare că Max nu dă pe dinafară de bucurie din cauza asta. Va trebui s-o cunoașteți. Amândoi. Are ochi ca de stăncuță și gheare ca de vultur.

– Ce încântător, murmură Clothilde.

– E romancieră, spuse Swaine, cu un dispreț ce-i ieșea prin toți porii.

– Una dintre acele doamne romanciere. Are un nume de genul Euterpe sau Eulalie. Un nume al naibii de enervant – *Esmé*, mi-am adus aminte. Dumnezeule! *Esmé!* N-ai altceva de făcut decât s-o urăști. Hood trebuie să fi fost beat în ziua când a luat-o de nevastă. Lumea spune că personajele romanelor ei sunt luate din viața reală, cel puțin așa spune omul nostru cel cult, cum naiba-l cheamă și pe ăsta... Newman. El spune că are o mulțime de admiratoare. Lesbiene, făcu el cu ochiul, complice. Îi sunt foarte devotate. Altceva? Ah, da, călătorește cu o spanioloaică, titrată și foarte sclifosită. Newman jură că li s-a dus buhul că sunt amante...

Swaine „radia" în lumina lunii și întinse paharul spre a-i fi umplut din nou. Râse zgomotos.

– Max pare îngrozit de toată povestea asta dar își ține gura al naibii de consecvent, așa încât nu poți fi sigur de nimic. Esmé Hood. Max al nostru a pus mâna pe o adevărată *comoară*, copii!

– Spune-mi, interveni Godwin, e bolnavă? Am aflat că are tuberculoză și se află în sanatoriu în munți.

Swaine ridică din umeri.

– Felul cum o descrii, pare mai degrabă desprins dintr-una dintre cărțile ei tâmpite. Nu este chiar ceea ce se cheamă o femeie robustă, dar nu arată nici ca una cu plămânii franjuri.

Întors la Paris, Godwin primi un telefon de la Hood, pentru a se întâlni într-o seară târziu, la Dingo, ca să bea un păhărel împreună. Hood arăta obosit, congestionat și cu pleoapele tivite cu roșu. Bău cu mai multă nerăbdare decât îi era obiceiul. Îi povesti lui Godwin despre Esmé și despre Carmen și vocea îi tremura puțin. Nu atât de supărare cât din cauza frustrării și a neliniștii.

– Afurisită femeie, spuse Hood, atingându-și mustața de parcă, pe moment, s-ar fi îndoit că mai era la locul ei. Am încercat s-o determin să accepte divorțul. De ani de zile tot încerc. Mă hărțuiește, mă ironizează. Nu mai e de suportat, pur și simplu, dar cred că nu există decât o singură cale pentru a pune capăt acestei povești și eu nu sunt încă pregătit pentru asta.

– N-aveți copii, din câte înțeleg.

– Copii? Dacă ar fi avut, i-ar fi înecat ca pe pisoi. Mi-e groază să-mi imaginez cum ar fi putut arăta descendenții ei... Ah, tinere prieten, să fii foarte circumspect când este vorba despre imprudențele tinereții. În apărarea mea, nu pot invoca decât faptul că, pe vremea aceea, nu părea să fie un monstru.

Fața lui frumoasă îi fu umbrită de un rânjet.

– Unul dintre secretele mele dureroase, asta este Esmé. În cea mai mare parte a timpului încerc să-mi imaginez că niciodată n-am întâlnit-o, că nu m-am căsătorit cu ea.

– Spune-mi, e bolnavă?

Râse cu asprime.

– Asta o știi de la Tony?

– Nu, de la Priscilla. A auzit ceva în genul ăsta.

– Sărmana Prissy. Da, i-am spus lui Tony și ea trebuie să fi fost, întâmplător, pe acolo. Esmé mi-a *spus* că e pe moarte... a fost ideea ei mondenă.

– Pare o nebunie, spuse Godwin.

– Și, colac peste pupăză, mă gândesc la Prissy tot timpul. Să mă ia naiba dacă știu ce să fac. N-ar fi trebuit s-o sărut niciodată.

– Dacă aș fi în locul tău, nu m-aș mai gândi deloc la asta.

– Dar tu, spuse Hood, n-o cunoști cum o cunosc eu.

– Probabil că nu, răspunse Godwin.

Și Clyde Rasmussen i se adresă lui Godwin pentru ajutor și mângâiere.

– Știi foarte bine cât apreciem, Cilla și cu mine, tot ce-ai făcut pentru noi. Dar, de când ai plecat la țară, a fost un adevărat infern. În primul rând, căldura asta nenorocită. Scuză-mi franceza mea, dar în unele zile e prea cald ca să te mai culci cu o femeie. Niciodată nu m-am gândit că ar putea să-mi iasă din gură lucrul ăsta. Tony stătea mai mult pe acasă. Apoi, blestemăția aia de nevastă a lui Hood! Trebuie să fi fost înnebunit ca un purice beat! Oftă. Așa încât Tony nu l-a putut avea pe Max drept partener de joc. Problema este că am impresia că Hood bănuiește ceva despre Prissy și despre mine...

– Mergi prea departe cu imaginația. Hood e prea ocupat cu ale lui.

Pe fața lui Clyde se citi îndoiala.

– Nu, miroase el ceva. De fiecare dată când ne întâlnim, mă întreabă dacă am văzut-o pe Priscilla. Și mai are și privirea aceea rece. N-am încredere în el.

– Stai puțin. Tu ești cel care nu ești demn de încredere...

– Știi ce vreau să spun. Omul îmi bagă frica în oase.

Tăcu, privindu-l pe Godwin în față.

– A fost un iad de când ai plecat tu, cavalere. Prissy o să-ți povestească și ea. Ai văzut-o de când te-ai întors?

– Nu.

– Sper să n-o pedepsești pentru păcatele mele.

Îi făcu cu ochiul lui Godwin, dar fața lui de țărănoi era plină de tristețe.

– N-am văzut-o încă.

– Ascultă, te poți opri la ei mâine după-amiază, ca să-l vezi pe Tony? Ea va pleca la lecție, așa încât putem petrece o oră împreună... dacă tu îl

poți întreține puțin pe bătrânul Tony. Poți să faci asta pentru noi, cavalere?

A doua zi după-amiază, trecu să-l vadă pe Tony Dew-Brittain. Îl găsi moțăind, afară, la umbră. Nu arăta prea bine, dar, din cauza căldurii, a umidității și a atmosferei apăsătoare, nimeni nu se putea lăuda că arăta prea bine. La puțin timp după sosirea lui Godwin, apăru și Max Hood care li se alătură. El părea singurul care mai avea oarecare rezerve de energie. Gulerul cămășii îi era proaspăt și tare, costumul din in alb era scos ca din cutie, iar pantofii albi, perforați, fără o pată. Nu mai arăta obosit.

Dew-Brittain remarcă aerul degajat al lui Hood și întrebă, referindu-se la doamna Hood și la prietena ei.

– Fetele pleacă din oraș?

Hood zâmbi șters.

– Așa ar trebui să se întâmple. Dar, din păcate, nu. Așa încât m-am hotărât să mă detașez de problema asta.

Conversația se târa leneșă. La un moment dat, Hood intră în casă și se întoarse cu un pahar înalt, plin cu un lichid limpede. Când trecu pe lângă Godwin, îi lăsă în nări un miros ușor. Hood bea gin cu înghițituri lacome. Mâinile-i trădau o anumită nervozitate, dar altfel, nu era vizibil vreun alt efect al unei sănătăți afectate.

După-amiaza se scurgea liniștită. Umbrele înaintau pe bâjbâite către mijlocul grădinii și insectele începură să bâzâie desupra lucrurilor. Godwin consideră, în sinea lui, că le acordase destul timp îndrăgostiților. Gândul la ei făcea să i se întoarcă stomacul pe dos, dar nu-l putea alunga cu nici un chip. Când, în fine, reuși să se ridice din scaun, auzi scârțâitul balamalelor porții dinspre stradă. Priscilla se întorsese acasă, moleșită de căldură. Purta o fustă roz cu alb și o bluză care-i scotea în evidență fața și brațele bronzate și sănătoase. Avea în mână vioara și caietul de partituri și le adresă un salut vesel, strigând ceva peste umăr, în timp ce urca cele câteva trepte, pentru a se pierde în întunericul casei. Tony Dew-Brittain care se mai sprijinea încă de scaunul său, privi în sus, spre Godwin și spre Hood.

– Nu știu ce m-aș face fără fata asta. Datorită ei mă simt un om fericit.

Stăbătând alene strada liniștită, Godwin pomeni de câteva ori numele Priscillei și Hood spuse:

– Să știi că ai avut dreptate în privința acelui episod pe care l-am avut cu ea. În cele din urmă, am încercat să mă scuz și nostimada este că nici măcar nu sunt sigur dacă-și amintea ce se întâmplase. N-a făcut decât să mă privească indiferentă și a spus ceva despre seara minunată pe care o petrecuse. Apoi începu să-și amintească amănunte în legătură cu petrecerea. Femeile. Cine poate ști ce se petrece în mintea lor?

– Încep să cred că e mai bine să nu știm.

– Cred că ai dreptate. Pentru moment nu prea e în apele ei.

– Adevărat?

Se întrebă în sinea lui: Ceva în legătură cu Clyde? Să bănuiască, oare, ceva?

– Da, e vorba de câteva lucruri. Tu știi cum a luat-o Clyde sub aripa lui protectoare, ca un frate mai mare. Îi vorbește mereu despre muzică, despre obligația de a exersa zilnic, despre intimitatea care se creează între muzician și instrumentul său. Ceva cam în genul relației dintre soldat și arma sa, cred. Devii una, cum se zice. Ea spune că e, într-adevăr, foarte sofisticat în ceea ce privește teoria muzicii și câte și mai câte. Am senzația că a cam abandonat-o în ultima vreme. Se pare că nu prea mai calcă nici pe acasă pe la ea. Înțeleg că omul își are viața sa personală, fata aceea neagră cu care e văzut mereu, apoi exigențele clubului... Nu vreau să spun că-l condamn, în nici un caz, dar sincer să fiu, cred că tânjește după acele flecăreli despre muzică... asta ar fi unul dintre lucrurile care o framântă acum, apoi mai e și problema aceea cu maică-sa, Lady Pamela – se pare că amenință să-și facă apariția... va fi la fel de binevenită ca o viperă sub cămașă. La fel de binevenită ca și nevastă-mea. În orice caz, circulă zvonul că Lady Pamela s-ar întoarce la Tony în vara asta, ca să încerce să pună lucrurile pe linia de plutire. Eu i-am spus că ar trebui să-i dea un picior undeva, dar el tot mai crede că și-ar putea reveni, devenind o mamă decentă pentru Priscilla. Rămâi uluit cât de orb poate fi un bărbat când e vorba despre o femeie, nu-i așa? Pamela e o pedeapsă, pur și simplu, nu greșesc când

spun asta. Cum de nu-şi dă el seama? Oamenii rămân aşa cum sunt. Ai observat lucrul ăsta? Nu se schimbă cine ştie ce, nici măcar când capătă puţină personalitate.

Godwin aprobă din cap. Ar fi trebuit s-o asculte pe Priscilla.

– Vreo schimbare în bine, la tine acasă? Era ciudat, dar simţea că-i pare rău pentru Max Hood.

Hood râse.

– Nu, nu fac decât să încerc. Când ai de-a face cu Esmé, începi să-ţi fie dor de sânge şi de urletele din tranşee. Şi dac-o mai pui la socoteală şi pe creatura aia spaniolă... Dar nu vreau să te plictisesc cu toate astea, bătrâne. E laptele meu vărsat şi n-are nici un rost să plâng acum după el. Dacă ai puţin noroc, poate că nu vei avea ocazia să le întâlneşti.

În acel august, Turnul Eiffel se cocea, pur şi simplu, perpelindu-se în valurile de căldură. Oraşul părea pe jumătate adormit în încremenirea fierbinte, prins de o toropeală lâncedă. Dar, pe neaşteptate, se trezi la viaţă, vibrând de emoţie, cu ocazia unei demonstraţii în sprijinul lui Sacco şi Vanzetti, a cărei dramă se consuma la mare depărtare, în Boston. Parizienii erau ferm convinşi că cei doi italieni fuseseră condamnaţi după o judecată sumară, pentru tâlhărie armată şi crimă, fiindcă erau străini şi anarhişti. Poate că aveau dreptate. Cum data execuţiei se apropia, în întreaga Europă se organizau demonstraţii. În Parisul relativ pustiu în momentul acela, te puteai încurca, fără veste, într-un grup de demonstranţi răguşiţi, care fluturau pancarte. Lui Godwin acest lucru i se păru destul de curios. Începea să ia contact cu înflăcărarea politică a europenilor.

În Paris era acea perioadă a anului când oraşul era înecat în valuri de căldură, totul era parţial paralizat, iar negustorii erau mai morocănoşi ca de obicei. Florile se veştejeau, se scuturau şi se uscau în ghivecele din ferestre. Câinii scoteau limba de un cot, moţăind la umbră. Cafenelele erau încă pline, dar flecărelile se auzeau numai în engleză. Acelaşi lucru era valabil şi pentru Clubul Toledo: afacerile mergeau bine dar nu mai era chiar Parisul dinainte.

Pe Rodger Godwin îl stăpânea o stare permanentă de nervozitate. Era ca o febră mocnită care nu se putea declanşa în afară, ca să te pună

la pat. Primi un cec de la Marshall Hacker, așa încât înțelese că avea ceva bani în bancă. Începu să se gândească la posibilitatea de a-și cumpăra un mic automobil. Pusese ochii pe un model sport, roșu, englezesc, de două locuri. Se gândea la posibilitatea de a scăpa puțin de valul de căldură și de a putea dormi liniștit noaptea, la oarecare distanță de oraș.

Pentru prima oară de când o cunoștea, Clothilde era nefericită. Voia să se debaraseze de viața ei de prostituată ocazională. Încerca să-și găsească o slujbă în vreun bar, unde să poată cânta și dansa în spectacolele de noapte, dar nu era ușor. Lucrurile nu mergeau bine. Noaptea, se ghemuia în brațele lui Godwin și plângea. Căldura era prea apăsătoare, cleioasă. Abia se putea mișca. Se oferi s-o ajute cu bani și lucrul ăsta o făcu să plângă și mai tare. Spunea că, începând din toamna aceasta, nu mai avea de gând să se culce cu bărbați, pentru bani. Îl întrebă pe Godwin ce se gândea el să facă. Îi simți genele lungi gâdilându-i pieptul. N-avea nici o idee, nici un răspuns și lucru ăsta îl agasa.

Meciul de box fusese ideea lui Clyde Rasmussen.

De bilete le făcuse rost un tip care era un fan al jazz-ului și un obișnuit al clubului. Clyde își acordă o seară liberă, închirie o formație de „negrișori" care să-i țină locul și-i invită pe Hood și pe Godwin la o seară „între bărbați". Era de părere că puteau petrece câteva ore împreună, fără companie feminină.

Meciul de box se desfășura în cadrul unui *bal musette* „reprofilat", unde ringul fusese instalat în grabă sub o lampă mare care atârna până jos, asemănătoare celor de deasupra meselor de biliard, dar mai mare. De fiecare parte, fuseseră instalate câte douăzeci de rânduri de scaune, iar în spatele lor mai era loc destul pentru mulțimea ce se înghesuia, în picioare. În jurul lămpii roiau nori de insecte și din când în când se auzea cum se lovesc și troznesc în clipa în care se apropiau prea mult de bec și se frigeau. Încăperea era îmbâcsită de fum albăstrui de țigară și de pipă și duhnea a sudoare și a vin borșit. Își găsiră locurile împingându-se prin mulțime, până în fața ringului, chiar lângă cel care bătea gongul.

Godwin era foarte ocupat, făcându-și însemnări în minte, înregistrând tot ce vedea: insectele care zumzăiau în lumină, sticla de bere

alsaciană în mâna omului cu gongul, mustața umedă și ofilită a arbitrului, scăunelul cu trei picioare care se clătina nesigur când vreun luptător se prăbușea între reprize, chiloții leoarcă de sudoare care atârnau ca niște costume de baie grele de apă, hârdăul în care se scuipa, buretele din care picura apă înroșită de sânge, ciorapii negri, scurți, rulați peste pantofii de sport din pânză de in, picioarele netede, spâne, mănușile de box grele ca niște saci cu ciment ud, împroșcarea de sudoare și sânge, când una dintre mănuși izbea fața adversarului, sângele scuipat printre dinții sparți...

Principalul meci se desfășura între doi luptători de categorie ușoară, un sportiv scund din Monaco, cu părul tuns perie și un marinar din Marsilia cu țeasta rasă și strălucitoare. Marinarul care avea un trup de om tânăr și o figură încruntată și dezamăgită de fochist de cincizeci de ani, îl puse la colț pe monegasc, în dreptul frânghiilor, în repriza a treia, îi rupse o coastă cu un upercut de stânga și, în timp ce bietul om icni și se aplecă în față, îi sparse nasul cu o directă de dreapta. Sângele țâșni în aer ca un curcubeu de sfârșit de lume, împroșcând fața lui Godwin și mânjind cămașa lui Hood, ca explozia unui foc de mitralieră. Monegascul căzu în genunchi și se ghemui la podea cu fața în jos. Sângele murdări pânza de in pătată și alunecoasă, în timp ce mulțimea urla și tropăia. Buretele zbură printre frânghii și ateriză la picioarele arbitrului ca un pește mort.

Pe fața lui Godwin șiroia sângele amestecat cu sudoare, în timp ce-și croiau drum înapoi, prin coridorul creat de mulțime, către noaptea înăbușitoare de afară.

Godwin simțea o ușoară greață, dar nu putea să nu recunoască faptul că savurase fiecare minut al meciului.

Făcură o scurtă haltă la un păhărel, apoi coborâră spre râu, sperând să profite puțin de briza răcoroasă a apei. Speranțele nu li se împliniră, dar ei își dădură toată silința să se simtă bine. Godwin încercase să-și șteargă sângele de pe față, dar simți cum rămășițele se uscau, transformându-se într-o coajă care-i strângea pielea obrazului. Își continuară plimbarea în lungul digului. Sunetul muzicii de dans se stingea în urma lor. Scurtară drumul, luând-o pe străduțele ce se desprindeau de malul râului, printre petele ciudate de lumină din colțuri, apoi reintrară în

întunericul dens, brăzdat de zborul liliecilor din clopotnițele vechilor biserici.

Pe neașteptate, un crâmpei din trecutul apropiat le izbi urechile ca un expres în viteză. Venea dintr-o fundătură întunecată.

Un strigăt de ajutor, un suspin. Un sunet slab, întretăiat.

Hood se opri, ridică mâna, și-o făcu pâlnie la ureche, ascultând atent.

Geamătul înăbușit, umed parcă, se auzi din nou. Un sunet nearticulat ca al unui animal muribund.

La celălalt capăt al aleii scurte și înguste, văzură o siluetă întinsă la pământ. Era un om. Godwin văzuse, nu demult, exact același lucru, într-o altă alee întunecată. Avu senzația că întâmplările respective, cea din amintire și cea din prezent, îl țintuiseră pe loc.

Omul încerca din răsputeri să se târască pe pietrele sparte, să iasă din conul de lumină albăstrie care, în clipa aceea, părea că vine de la o distanță de mii de mile.

Hood alergă spre forma aceea omenească, ghemuită și străbătută de convulsii. Clyde îl urma la o oarecare distanță, neștiind prea bine ce se întâmplă.

Omul era mort dar n-o știa încă.

Godwin veni și el chiar lângă victimă, dar rămase, totuși, la o parte. Nu suporta să se apropie prea mult.

Omul se răsucise pe spate. Hood îngenunche lângă el. Mirosea îngrozitor, ca într-un abator. Clyde icni dintr-odată, se întoarse cu spatele scoțând un strigăt ca de om care se sufocă, se sprijini de zid și vomită tot din el, dar spasmele continuară o vreme.

În fine, Hood se ridică și se dădu un pas înapoi, continuând să privească acel cadavru.

– Pleacă de aici, i se adresă lui Godwin. E mort. Nu se mai poate face nimic. Se îndreptă încet către lumina albăstruie.

De acolo de unde stătea, Godwin zări aburul care se ridica din trupul mortului. Chiar și în căldura aceea a nopții de vară putea exista abur. Se apropie, se uită în jos, spre fața umflată, cu ochi care nu mai puteau să vadă. Obrajii erau puhavi. Un braț atârnat arăta ca un cârnat prea strâns în ambalajul lui. Dădea impresia unui balon umflat la

maximum. În cele din urmă, cămașa i se deschise, nasturii săriră cât colo, iar pieptul i se bombă puternic.

Fusese bătut până când plesnise. Aburul. Lui Godwin îi trebui puțin timp ca să-și dea seama ce se întâmplase. Își îndreptă privirea spre mijlocul trupului, de unde ieșea acel abur.

Trupul umflat se desfăcu în bucăți.

Fusese bătut sălbatic, până când își dăduse duhul, bătut până când pântecele inflamat explodase, împrăștiindu-i măruntaiele, care atârnau din cavitatea golită, ca un șarpe contorsionat.

Godwin se îndepărtă de cadavru și-l auzi pe Hood șoptindu-i numele. Veni lângă el, în capătul aleii, peste drum de lumina albăstruie.

Hood arătă cu degetul spre petele de sânge de pe bolovanii de la intrarea aleii pavate cu cărămidă. Apoi își ridică ochii spre lumina albastră.

Strălucea deasupra ușii din dos de la *préfecture de police*[1].

Postul de poliție.

[1] Prefectura de poliție (lb. franceză) (n.tr.)

17

Dimineața de 24 august aduse confirmarea oficială a condamnării la moarte a lui Sacco și Vanzetti. Pasiunile se dezlănțuiau și circulau zvonuri despre izbucnirea mai multor răscoale antiamericane. Toată lumea părea că plănuiește o astfel de răscoală, aștepta să se alăture vreuneia de acest soi, sau, cel puțin, își alegea din vreme un locșor confortabil de unde să poată privi demonstrația respectivă. Godwin încerca să-și imagineze ceva care, desfășurându-se la Paris, să poată determina o reacție puternică în Statele Unite. Chiar ideea în sine era hilară.

Întâmplarea făcu ca exact în seara aceleiași zile familia Dew-Brittain să dea o nouă petrecere, ca un fel de premiu de consolare pentru cei care mai zăboveau, în acel august fierbinte, la Paris. Ocazia era un recital de vioară al Priscillei. Ideea aparținea, totuși, lui Lady Pamela Legend. Părăsindu-și rolul de *femme fatale*[1], mama Priscillei apăruse de undeva, dintr-un loc care începea cu D, hotărâtă să-și asume un rol mai domestic, acela de soție și de mamă. Lumea nu înțelegea din ce motive adoptase ea această stratagemă, deși toți își imaginau că toată cheltuiala era suportată de un anume buzunar bine stabilit. Fie că banii erau ai lui Tony și, în acest caz, ea se întorsese pentru că nu mai avea un chior, fie că banii erau ai ei și-i folosea pentru a-și *cumpăra* revenirea în sânul familiei. Oricum, toți erau de părere că banii erau mobilul.

În noaptea aceea, adierea primejdiei plutea în aer. Străzile erau înțesate de lume, agitate de o frământare neobișnuită, se fluturau lozinci și steaguri, protestându-se vehement, în apărarea lui Sacco și Vanzetti.

[1] Femeie fatală (lb. franceză) (n.tr.)

În aer se simțea o umezeală caldă, ca o promisiune a ploii ce urma să vină. Zgomotul produs de mulțime se ridica deasupra valului încremenit al căldurii, părând că se naște chiar din acesta.

Petrecerea era una dintre acelea care strălucește din toate punctele de vedere și uneori aproape că te orbește. O mare parte dintre invitate purtau rochii lungi și majoritatea bărbaților erau în frac. Luminile străluceau de-ți luau ochii și toată acea adunare părea să plutească suspendată într-un balon uriaș și fragil. Esmé Hood era foarte înaltă. Părea aproape o fantomă, cu ochi enormi, conturați cu negru, cu pielea palidă ca pergamentul. Era atârnată de brațul rigid al spanioloaicei – Carmen. Hood era văzut adesea de partea cealaltă a soției lui, cu toate că ea nu părea să bage de seamă. Godwin era convins acum că Esmé Hood era bolnavă, poate chiar pe moarte. Lady Pamela era o femeie de o cu totul altă factură: mică de statură, cu o gură mare, cu buza de jos plină și proeminentă, cu aceiași ochi căprui cu privirea liniștită pe care-i avea și Priscilla. Părul negru și strălucitor îi era tăiat scurt, părând lustruit. Era foarte iute, încântătoare, de o vioiciune impresionantă. Față de Godwin se arăta extrem de apropiată, stabilind repede o relație amicală cu el, foarte recunoscătoare pentru influența benefică pe care o avea asupra fiicei ei.

– E o ușurare pentru ea să aibă pe cineva cu care să vorbească despre cărți și despre scriitori, e atât de precoce pentru vârsta ei, iar în ce ne privește pe noi doi, pe Tony și pe mine, suntem aproape niște analfabeți. Familii de boiernași de țară, ce vrei. Ignoranța este dreptul nostru prin naștere și-i rămânem credincioși toată viața.

Diamantele îi străluceau orbitor în lumină. Dădu drumul unui hohot de râs argintiu, încântător.

Godwin încerca să-și imagineze ce simțise Priscilla în noaptea aceea când mama ei plecase cu Marc, vărul ei sau ce-o fi fost, în timp ce Tony striga la ea în liniștea nopții de pe strada Belgravia. Cum mai puteau oamenii să stea din nou împreună după o asemenea despărțire? Pentru Godwin era ceva straniu, imposibil de înțeles. Cu toate acestea, el era scriitor, devenit, de curând, un scriitor de succes, cu bani în bancă. Dintre toți cei pe care-i cunoscuse la Paris în vara aceea, doar Lady Pamela era cea care-l făcuse să fie nesigur pe el însuși și pe primirea

călduroasă a cititorilor. Înțelegea al naibii de bine că Lady Pamela era singura ființă cu care nu avea nici o punte de comunicare.

Priscilla cântă frumos. Uimitor de frumos. Se așezase la piciorul scării, adresând adunării un surâs grăbit, pentru ca apoi să „dispară", absorbită de muzică. Era acompaniată la pian de un tânăr, cu o înfățișare ce-ți amintea de d'Artagnan. Programul era de factură romantică: Ceaikovski, Paganini, ca și alte piese încărcate de vraja tristeții. Swaine se simți obligat să-i atragă atenția lui Godwin să închidă gura, atunci când recitalul ei se sfârși. Godwin nu mai întâlnise pe cineva care să te poată face să uiți de tine, așa cum făcuse Priscilla Dew-Brittain, acum câteva clipe.

Swaine rânjea la el, iar fălcile i se revărsau peste guler.

– Deci puștoaica nu-i rea. Începu să chicotească. Ar trebui să te vezi cum arăți. Relaxează-te, omule. Puștoaica nu-i decât un scripcar și atât.

Profesoara ei, o femeie mai în vârstă, cu mustață albă, îmbrăcată într-o rochie neagră cu guler înalt, împodobit cu o camee, după moda secolului trecut, spuse:

– Cântă de parcă ar fi foarte bătrână și ar fi văzut o mulțime de lucruri la viața ei, devenind foarte îngăduitoare cu viața, cu soarta. Ea pare să înțeleagă viața. Uneori mi-e teamă pentru ea. Poate că niciodată nu va mai fi la fel de înțeleaptă ca acum, draga de ea...

Priscilla veni spre Godwin doar pentru o clipă. Ochii îi erau și mai mari, lichizi și strălucitori. Nu schimbară nici o vorbă. El o îmbrățișă, strângând-o la piept câteva clipe și când, în fine, se desprinse de el, Godwin îi șterse lacrimile de pe obraz. Nu putea ghici ce simțea ea în acele momente. Înțelegea doar că niciodată nu va ști cu adevărat și că nu va putea afla decât ceea ce lăsa ea să se vadă în seara aceea. Apoi, deodată, dispăru, acaparată de maică-sa, de taică-său și de prietenii lor. Godwin înțelese că, în orele ce urmau, nu va mai putea fi singur cu ea, nu se va mai putea bucura de atenția ei întreagă.

Clyde trebui să plece devreme, imediat după recitalul Priscillei, deoarece clubul era înțesat de lume și se mai aflau acolo și câțiva băieți care voiau să facă înregistrări. Transpira din belșug și avea ochii injectați. Godwin o căută din ochi, puțin neliniștit, pe

Clothilde, care, din nou, avea să ajungă târziu. Era vorba de un client și ea întâmpinase posacă această întâlnire, jurând că se săturase până-n gât de „viață". Avusese o audiție de mare succes pentru un angajament la un bar de noapte de pe Malul Drept. Dacă-i reușea să obțină slujba, atunci putea pune cruce trecutului ei. Godwin simți mâna lui Clyde pe umărul său și damful dulceag și grețos de absint. Clyde îl trăgea grăbit după el.

– Haide, cavalere, ieși împreună cu mine. Mi-e inima grea, fir-ar să fie, așa spunea bătrâna mea mamă... *Mi-e inima grea, Clyde, îmi frângi inima.* Acum înțeleg ce voia ea să spună...

La câteva blocuri după ce părăsiseră casa lui Dew-Brittain, Clyde începu subit să suspine și se sprijini cu spatele de un copac. Își acoperi ochii cu palmele, ștergându-și, cu sârg, lacrimile.

– Sunt într-o pasă groaznică, știi totul doar... ea mi-a intrat în sânge, nu mai pot face nimic, nu mă mai pot împotrivi și... știi foarte bine tot ce face Clothilde pentru tine? Ei bine, am început s-o învăț pe Priscilla toate lucrurile acelea. Îți imaginezi cât contează asta pentru un bărbat? O fată ca Prissy? Fir-ar să fie!..

Se smiorcăi și-și trecu mâna uriașă prin părul roșcovan și rar apoi încerca să se liniștească, dar renunță imediat.

– Ce-am să mă fac, prietene? Nu pot să renunț, la ea...

– Ce s-a întâmplat? Se întoarce la școală?

– În privința asta m-aș putea descurca, găsesc eu un mijloc...

Sorbi cu nesaț, aerul cald și umed. Tună din nou și cascade fierbinți de fulgere brăzdau cerul până la orizont.

– Am s-o văd, nici o școală din lume nu mă poate opri s-o văd. Nu, de mine e vorba... Mi s-a oferit o grămadă de bănet să mă duc la New York. Ei spun că vor da localului Roof Garden de la Hotelul Cleveland același nume ca al clubului de aici... Clubul Toledo al lui Clyde, la Cleveland; ei cred că va fi foarte reușit. E un hotel mare, cavalere, pe Lexington... o mulțime de bani, înregistrări, orice afurisit de capriciu pe care mi l-aș putea dori. Afară de Prissy. Așa încât nu am decât o singură posibilitate...

Începea să-și revină, își netezi haina și-și șterse fața cu basmaua cea roșie, ridicolă. Godwin trebuia să întrebe, pentru că nu-și putea imagina răspunsul.

– Ce *poți* să faci?

– Vreau să vină cu mine!

– Cilla? Percepu mirarea din propria-i voce. Vrei ca Cilla să plece la New York? Dar, Clyde, nu are decât paisprezece ani. Nu e o micuță vagaboandă din Ozarks. Cum ai să procedezi?

Clătină din cap.

– Trebuie să-mi vină mie vreo idee. La naiba, am s-o răpesc... dar Hood, Dmnezeule, știu bine ce va face. Mă va urmări, mă va ucide, pentru că ticălosul ăsta are crima în sânge – nu cred că nu observi asta, prietene.

– Clyde dragă, n-o să meargă. Ea nu pleacă la New York cu tine. Ia spune, i-ai vorbit despre treaba asta? Trebuie s-o faci, trebuie să vezi ce părere are ea. Iar în ceea ce-l privește pe Hood, nu trebuie să-ți faci griji. De Tony să te temi și numai Dumnezeu te poate ajuta să scapi teafăr din mâna lui Lady Pamela. N-ai nevoie să ți-o faci dușmancă.

– N-am nevoie să aud toate astea din gura ta, cavalere. Ceea ce am nevoie de la tine este doar o mână de ajutor.

– Te-am tot ajutat până acum al naibii de substanțial, mai mult decât ar fi trebuit.

Regretă pe loc ceea ce spusese, dar n-avea nevoie de lecții de la Clyde Rasmussen.

– N-am nevoie să te aud spunându-mi că ți-ar trebui o mână de ajutor de la mine. Ai avut tot ajutorul din partea mea, prietene. N-am nici o obligație să te ajut acum, într-o altă etapă a acestei nebunii.

– Atunci, asta e părerea ta în privința asta?

– Eu cred că ideea ta de-a o lua cu tine la New York e de-a dreptul nebunească, e o nebunie numai să te gândești la așa ceva.

– Și eu care te credeam prietenul meu... prietenul *nostru*.

– Asta și sunt și încerc să-ți dau un sfat bun.

– Și nu te sfiești deloc, pentru Dumnezeu! Știi ce cred eu, cavalere? Cred că o vrei aici... că vrei tu însuți să te dai la ea!

Avea o privire grea, fața îi devenise foarte palidă.

– Ei bine, Clyde, nu dau două parale pe ceea ce crezi tu. Eşti beat, te-ai îmbătat cu absint şi ţi-ai ieşit din minţi şi...

Clyde ridică brusc mâna dreaptă spre capul lui Godwin. Acesta i-o prinse ca pe o minge în zbor şi i-o împinse în jos.

– Nu te-ntinde la caşcaval mai mult decât îţi dă mâna, amice. Te previn în mod cinstit, Clyde. Nu cred că doreşti să te lupţi cu mine, cu adevărat, îţi promit...

Clyde îşi plecă ochii, îşi frecă mâna.

– Dumnezeule, Rodger, te-ai schimbat, ai devenit un ticălos...

– Nu ştii ce vorbeşti. Ne vedem mâine.

Godwin îi întoarse spatele şi plecă. De după un bloc din spatele lui, îl auzi pe Clyde Rasmussen, primul său prieten pe care şi-l făcuse la Paris, cum striga după el. Glasul îi străbătea chinuit prin valul dens al căldurii, prin vântul încărcat de umezeala care se juca printre crengile copacilor.

– Godwin... eşti un ticălos... ştii asta? Godwin... eşti un mincinos şi un trădător, afurisitule... Godwin...

În cele din urmă, tunetul îl sili să grăbească pasul.

Când se reîntoarse la petrecere, reproşurile lui Clyde îi mai ardeau încă urechile.

Îl găsi pe Swaine transpirând ca un adevărat porc în călduri, făcându-i cu mâna din celălalt colţ al camerei.

– Vino încoace, e un coşmar întreg ce se întâmplă la ambasada americană. Broaştele s-au răsculat! Oameni plini de temperament! Zâmbi fericit, cu un aer de atotcunoscător. Se ridică baricade. Am trimis un fotograf acolo. Hai să mergem şi noi.

– Sacco şi Vanzetti? întrebă Godwin când ieşiră în stradă.

– Sunt al naibii de sigur că e vorba de Babe Ruth, fiule, spuse Swaine. Trebuie să punem mâna pe un taxi. Dar uite-l pe Hood, a găsit el unul, vine cu noi!

După două ore şi jumătate, sleiţi de isteria care se dezlănţuise în jurul ambasadei, toţi trei, se întoarseră în propriul lor *quartier*, la o cafenea greu de descris, de pe terasa căreia puteai, dacă-ţi întindeai gâtul, să vezi uşa de la intrare a Clubului Toledo. Beau bere rece şi Godwin

părea că nu-și putea stăpâni bătăile inimii. Avea sentimentul că i se injectase o substanță care-i afectase puternic echilibrul interior.

Toți trei erau leoarcă de sudoare, cu respirația grea, cu picioarele tremurând din cauza alergăturii. Ori încotro priveai, puteai observa un amestec paradoxal de optimism cu furie în creștere, toate acestea alimentate cu prea mult vin. Indivizi care, în mod obișnuit, erau calmi din fire, își exprimau sentimentele de revoltă cu privire la nedreptatea care se comisese peste ocean și înainte de a ști precis ceva, înainte de a înțelege lucrurile ei înșiși, răcneau și erau gata să pocnească pe oricine.

În timp ce stăteau pe terasă, ploaia începu să cadă, în fine, udându-le mesele și părul. Picăturile mari și grele țopăiau pe pavajul străzii, formând imediat băltoace. Era o ploaie caldă și murdară, dar oricum, ploaie. Te simțeai ca și cum ți s-ar fi dat, pe loc, vacanță. Înainte de asta, oamenii discutau nervoși, dar odată cu ploaia, zgomotul vocilor iritate păli și începură să răsune acordurile a două cornuri și bătăile unei tobe, venind dintr-un colț. Câteva persoane din mulțimea adunată pe terasă, începură să danseze și să strige. Mulțimea aflată de cealaltă parte a străzii li se alătură și, pe neașteptate, strada se umplu de perechi de dansatori al căror număr creștea mereu, ca o cantitate din ce în ce mai mare de lichid care inundă la nesfârșit străzile umede de ploaie.

Muzica se auzea tot mai tare și Godwin se pomeni târât în stradă de un val de petrecăreți care țipau și cântau asurzitor. Hood stătea într-un colț, impasibil, privind. Swaine râdea zgomotos, înconjurat de câteva fete drăguțe care dansau și strigau, ridicându-și fustițele.

Hood părea singurul om de pe stradă care nu se amuza deloc. Gândul îi era în altă parte. Poate că era supărat din pricina lui Esmé. Poate că era îndrăgostit de Cilla. Poate avea dreptate Clyde că Max începuse să bănuiască ceva în legătură cu el și cu Cilla. Godwin îl privea și se întreba ce se petrece în spatele acelei fețe fin cizelate, cu un aer atât de îndepărtat. Se gândea la Max Hood și la secretele vieții lui, când atenția îi fu atrasă de ceva zărit cu coada ochiului, ceva neobișnuit.

În umbra din colț, stătea o femeie, sprijinită de un platan, acoperindu-și fața cu o mână. Purta doar un slip albastru deschis. Se ținea de acel copac, iar în ochii ei se putea citi o disperare sălbatică. La început, Godwin crezu că se mânjise cu ruj pe față, dar suprafața era prea mare. Culoarea aceea roșie aprinsă se putea vedea și în păr și pe piept și pe slip și nimeni nu-i dădea atenție. Era mânjită toată cu sânge. Ploaia îi lăsa dâre roșii de apă amestecată cu sânge, așa cum stătea nemișcată, singură și rănită. Pe piele îi curgeau șiroaie, de parcă trupul îi era din ceară și se topea încet.

Era Clothilde.

O duseră acasă la Godwin, pentru că apa caldă curgea mai bine la el, iar ea spunea că-i era teamă să se întoarcă în camera ei. Buzele îi erau umflate și sparte, obrazul cu cicatricea în formă de cruce era tumefiat, iar pielea tăiată adânc. Vorbea cu mare greutate. Unul dintre dinții din față lipsea și își mușcase limba. Avea sânge și pe partea interioară a pulpelor iar chiloții îi erau sfâșiați și pătați de sânge. Godwin o dezbrăcă încet, cu mare grijă și blândețe și îi făcu baie. Stătea în cadă fără să protesteze. Din când în când gemea de durere, iar el se apleca spre ea, îi săruta părul și-i șoptea liniștitor.

Swaine se opri aproape de ușa băii, discret ca un gentleman.

– Rodger, ar trebui s-o vadă un doctor. Să nu-mi propui vreo soluție de rahat de-a ta. Știu unul bun care stă pe rue de Rennes. O să vină încoace.

Godwin o ajută să iasă din cadă și o tamponă ușor cu prosopul. Zgomotele petrecerii care se desfășura jos, în stradă, pătrundeau prin fereastra deschisă. Se auzi o bubuitură de tunet și o rafală de ploaie lovi pervazul. Godwin o înveli în halatul lui și o conduse spre pat. Ochii îi erau învinețiți și însângerați și înghițea cu mare greutate. O ajută să se întindă în pat și o privi neajutorat cum se chinuia să se așeze, ghemuită, cu genunchii la piept.

Max Hood fumase, stând în picioare la fereastră, privind în jos, în stradă. După ce Clothilde se întinse în pat, se întoarse încet și veni să se așeze lângă ea. Se aplecă deasupra ei și-i întoarse, cu grijă, fața spre el.

Lacrimile îi străluceau sub pleoapele închise. Godwin îngenunche lângă ea și-i luă mâna.

– Cineva, spuse Hood, care știa ce face.

Godwin îl privi.

– Ce vrei să spui?

– Individul care i-a făcut așa ceva, nu era un simplu client. N-am dreptate, Clothilde?

Ea dădu din cap afirmativ, aproape imperceptibil.

– Terminaseși cu clientul, spuse Hood. Erai singură... apoi ce s-a întâmplat?

Ea clătină din cap, își atinse buza spartă, murmură ceva indescifrabil. Ochii îi deveniseră niște deschizături înguste în obrazul umflat. Godwin era încă atât de zguduit de cele întâmplate, încât nu putea să fie atent la altceva în afară de durerea ei. Îndreptă ventilatorul de pe birou spre pat, astfel încât să-i sufle puțină răcoare pe obraz.

Hood continua insistent, calm.

– E foarte important Clothilde. Clientul n-a făcut asta.

– Nu, șopti ea.

– După aceea a venit cineva..

– Au venit doi, m-au rănit...

– Te-au violat?

Ea aprobă din cap. Godwin îi ținea mâna, îi mângâia părul.

Swaine spuse :

– Nu cred c-ar trebui să întârziem prea mult cu doctorul, domnilor.

– Un minut, spuse Hood cu blândețe. Îi cunoșteai pe cei doi bărbați?

Ea încuviință din nou, cu capul, crispându-se de durere după această mișcare aproape imperceptibilă.

– Trebuie să-mi spui cine erau.

– Nu... se vor întoarce... el mi-a tăiat fața... de mult...

– Fața? Cu un cuțit?

Ea își atinse cicatricea de pe obraz, cu vârful degetelor.

– El era proprietarul meu... m-a cumpărat de la una din casele acelea, acum patru ani... m-a crestat ca să arate că-i aparțin... l-am părăsit acum doi ani, aveam cu mine un bărbat care mă apăra... Clyde... dar el mă pândește tot timpul.. pe urmă, astă-seară...

Suspină, încercând să se întoarcă, plângând de durere. Sângele de pe fața ei pătă perna.

– Nu te teme, spuse Hood. Spune-mi... cine sunt acești oameni?

– Nu pot... data viitoare m-ar ucide.

– Te asigur că nu vor face așa ceva, draga mea. Spune-mi numele lor.

Ochii ei străluciră printre pleoapele umflate. Se uita la Godwin.

– Haide. Spune-i.

Godwin îi strânse mâna ușor.

– Jacques... și Henri...

– Polițaii? spuse Godwin. Ei ți-au făcut asta?

– Jacques era proprietarul meu.

Lacrimile îi dizolvau petele de sânge, împrăștiindu-le.

Hood se aplecă și o mângâie pe păr.

– Nu fii îngrijorată. Ma duc eu să discut cu Jacques și cu Henri.

Se ridică de pe marginea patului.

– Rodger, tu rămâi lângă ea. Swaine, du-te să-l aduci pe doctorul ăla. Se va face bine. Dar adu doctorul.

Godwin spuse:

– Folosește telefonul de jos, Merle. Vin și eu cu tine, Max.

Hood îl privi în față:

– Ești foarte sigur, bătrâne? Mi-e teamă că se va petrece o treabă murdară la răscruce de drumuri.

Godwin nu mai auzise niciodată expresia asta.

Hood adăugă:

– Eu am ceva mai multă experiență în asemenea treburi.

– Atunci am să învăț și eu de la un expert.

Hood zâmbi încet.

– Da. Dacă mă gândesc bine, Rodger, ai dreptate. La urma urmei, ești exact omul potrivit pentru o astfel de treabă.

Hood se sprijini de gardul de fier negru care înconjura micul cimitir și își înclină capul spre luminile din capătul blocului. O cafenea izolată în marginea drumului se pregătea să închidă și-și alunga clienții în stradă, în ploaie. Sub copertina pe care ploaia bătea toba mărunt, cu hainele de uniformă descheiate, stăteau Jacques și Henri

supraveghindu-şi micul domeniu. Fumau, râzând din când în când şi urând noapte bună patronilor care le făceau cu mâna. Amândoi sorbeau din nişte pahare mici, iar pe masa verde, metalică, dintre ei, se afla o sticlă de vin goală.

Ploaia biciuia pieziş strada, se scurgea şiroaie pe turnul bisericii, spintecând aerul în lumina felinarelor. Privită astfel, în lumină, părea o grindină de gloanţe. Dar în realitate, era o ploaie caldă, de vară. Hood escaladă gardul, în curtea cimitirului, apoi îi dădu o mână de ajutor lui Godwin, care era un bărbat mult mai mare şi mai greoi.

– Fii atent la vârfurile ascuţite, spuse Hood. Te poţi răni.

Godwin sări pe pământ. Iarba era umedă, trebuia tunsă. Curtea cimitirului mirosea ca un teren de golf de acasă. O groapă deschisă, un morman de gunoaie care se transformau în noroi, o gaură căscată care-şi aştepta noul locatar. În spatele mormanului de gunoaie, se afla roaba groparului, care se umplea treptat cu apă de ploaie noroioasă şi o cazma rezemată de ea.

Cei doi se opriră, privindu-se pe deasupra gropii, cu obrajii şiroind de apă, cu părul lipit, uzi până la piele.

Hood puse mâna pe cazma şi-şi plimbă degetul pe marginea ei tăioasă. Pe buzele lui fine flutură un zâmbet fantomatic. Se îndreptă cu paşi mari spre capătul gropii şi începu a izbi cazmaua de noua piatră de mormânt. Făcea un zgomot îndrăcit. Godwin îl privea uluit. Apoi, cu o voce baritonală, care-ţi spărgea urechile, Max Hood începu să cânte „Danny Boy". Apoi, „Champagne Charlie".

– Hai, bătrâne să cântăm puţin...

Mintea lui Godwin se goli dintr-odată şi începu şi el să cânte „Imnul de luptă al Republicii".

Apoi începu alt cântec. O ţinu aşa până când se gândi că-i va plesni capul. Cântă până când Henri şi Jacques apărură lângă gard, privindu-i, mârâind ceva unul către celălalt. Jacques scurgea rămăşiţele din sticla de vin.

Hood se bălăbăni ca un beţiv, prin noroi, ca să ajungă în faţa lor, nas în nas, cântând o baladă militară. Jacques încercă să-l înhaţe cu iuţeală, dar Hood se dădu înapoi, căzu, râzând şi cântând mai departe, înjurându-i în franceză şi făcând din buze gesturi de dispreţ la adresa lor.

Hood puse mâna pe cazma, se întoarse împleticindu-se către piatra de mormânt și începu să izbească din nou în ea.

Jacques apucă de gât sticla de vin și o izbi de gard. Cei doi *curcani* găsiră poarta și intrară în curtea cimitirului. Se apropiară, pregătiți pentru un meci serios. Rânjeau. Știau ce aveau de făcut.

Hood îl salută pe Jacques, în maniera unui bețiv. Acesta, care se afla în frunte, îl făcu porc pe Hood și-l înfruntă. În timp ce Jacques se apropia ținând în mână sticla spartă, ca pe o armă, gândindu-se să omoare un alt bețiv, în timp ce Henri îl urma îndeaproape, șonticăind în spatele tovarășului său, în timp ce Godwin privea scena pe deasupra grămezii de noroi și a gropii deschise, atunci, se întâmplă ceva.

Jacques îl lovi în față pe Hood cu sticla spartă. Sângele țâșni printre picăturile de ploaie.

Deodată, Hood se sprijini de piatra de mormânt și ridică mâna, legănând cazmaua în aer.

Chipiul lui Jacques zbură cât colo. Pe moment, Godwin crezu că era chiar capul individului. Sticla descrise un arc și căzu, cu un plescăit, într-o băltoacă.

Jacques se dădu înapoi, acoperindu-și fața și apucându-și gulerul hainei. Înainte de a cădea, cazmaua izbi din nou. Lama ei îi reteză degetele. Zburară prin aer ca niște așchii de lemn. Sângele țâșni în aer ca niște mici gheizere. Degetele-i erau tăiate iar gâtul crestat adânc. Căzu într-o parte, pe mormanul de noroi.

Hood făcu un pas către Henri, alunecă și căzu în genunchi. Henri se repezi înainte, lovindu-l cu vâna grea de bou.

Godwin păși peste gura căscată a gropii, îl apucă de cap pe Henri și alunecă în noroi. Hood se rostogoli, se izbi de piatra de mormânt și rămase țeapăn. Henri se aruncă asupra lui, îl lovi drept în spate, îndoindu-l pe marginea pietrei. Îl izbi cu cizmele lui grele în rinichi, mârâind la fiecare lovitură. Hood alunecă alături de piatră, gâfâind, iar Henri căzu în față. Godwin trecu dincolo de piatră și-și înfipse degetele în părul unsuros al lui Henri, apoi începu să-l izbească cu fața de marmora umedă. Nu-și imaginase niciodată că e atât de puternic. O făcea cu ușurință. Continuă până când figura mânjită de noroi a lui Hood se

ridică în fața lui. Hood își scutură capul și-și puse mâna pe umărul lui Godwin.

Godwin se dădu înapoi și trupul rămase atârnat de piatră, țeapăn, scăldat de ploaia caldă.

– E mort, bătrâne. Ai făcut o treabă bună.

– Nu, nu, e numai năucit de lovitură... e leșinat.

– E mort de-a binelea. Înțelegi tu, i-ai zdrobit toate oasele feței, țeasta, toate oscioarele astea i-au intrat în ceea ce-i servea drept creier. Nu mai mare decât o nucă. Ai făcut o treabă al dracului de bună.

Godwin năucit, cu capul învârtindu-i-se, împinse trupul cu piciorul. Privi cum forma aceea alunecă de pe piatră și se răsturnă pe spate. Orice indiciu al unei fețe omenești dispăruse. Godwin simți cum i se întoarce stomacul pe dos, dar se luptă să-și țină firea. Pe fața lui Hood, sângele se amestecase cu noroiul. Sticla spartă îi tăiase obrazul sub ochi.

– Mi-ai salvat viața, spuse Hood. Plânge dezastrul, cum spunea bardul, și lasă câinilor războiului sau cuvintelor, urmările lui. Ai făcut o treaba bună în miez de noapte. Acum ești omul nostru, unul dintre ai noștri.

– Unul dintre cine? Iisuse, l-am ucis.

– Unul dintre câinii războiului. Toți cei care luptă pentru o cauză dreaptă.

– E o crimă.

Godwin își șterse picăturile de ploaie din ochi. Acum ploua cu o furie și mai mare. Din când în când, torța unui fulger aprindea orizontul, lovind coșurile de fum de pe acoperișuri.

– Am omorât doi oameni.

– Dar știm că și ei au omorât cel puțin doi oameni. Știm ce i-au făcut Clothildei. Am făcut singurul lucru onorabil care se putea face.

Hood privea în jos, spre trupul lui Jacques. Cu o mână prinse cazmaua, iar cu cealaltă își șterse sângele de sub ochi.

– Max, i-am *ucis!*

– Mofturi, bătrâne. I-am executat. E o diferență enormă. Am fost instrumentele unui Dumnezeu drept dar răzbunător. Dacă asta te face să te simți ceva mai bine.

Se apucă de lucru, folosindu-se de cazma.

– Acum nu mai vreau să mai aud nimic despre asta. Nu demult, m-ai socotit un ticălos laș, pentru că n-am făcut-o. Ei bine, acum am încheiat socotelile. Am ales momentul potrivit, pentru că unul dintre noi tot ar fi pățit-o. Le-am prezentat nota de plată.

Săpa pământul cu cazmaua, ajutându-se cu piciorul pentru a apăsa lama, ca un gospodar care-și sapă grădina pentru a pune flori. Când Godwin se apropie, Hood ridică unealta. Capul lui Jacques, cu ochii larg deschiși, se odihnea pe lama cazmalei.

– Oricum, aproape că-și pierduse capul de tot. E ca și cum ai trimite un mesaj, înțelegi? În deșert înveți asemenea lucruri pe care le-am putea numi simboluri.

Aruncă în roabă căpățâna aceea, care aterizâ cu o bufnitură și cu un plescăit.

Se luptară împreună să tragă, apoi să ridice cele două cadavre, în roabă. Noroiul absorbea totul, pantofii din picioare, cadavrele, de parcă cimitirul acela se agăța de ei, dorindu-i în sânul lui. În fine, cele două trupuri fură îngrămădite, unul peste altul, în roabă. La un moment dat, capul se rostogoli într-o băltoacă. Hood arătă cu degetul în direcția aceea și așteptă. Godwin prinse căpățâna de urechea dreaptă, și o îndesă între cele două trupuri. Gâtul rupt, în locul în care fusese capul, se căsca asemeni unei peșteri întunecate. Hood aruncă o bucată din uniformă peste grozăvia aceea însângerată.

Se îndepărtară de cimitir, împingând roaba pe străzile înguste. Ploaia cădea vârtos. Era patru dimineața și oamenii se întorceau pe la casele lor. Rigolele erau inundate. Roaba cântărea o tonă. Iar mânerele de lemn erau alunecoase. Godwin își simțea capul ușor.

Hood se opri și arătă spre aleea scurtă din fața lor.

În capătul ei, o lumină albăstruie străbătea perdeaua ploii.

Își împinseră mai departe încărcătura, trecând de locul unde bătrânul bețiv fusese lăsat să moară.

Unindu-și forțele, răsturnară trupurile celor doi *curcani* sub lumina albastră.

– Să omori un om nu înseamnă niciodată doar să omori un om. Hood îi puse mâna pe umăr lui Godwin, în timp ce reintrară în întunericul străzii pustii.

– Să omori un om înseamnă întotdeauna și altceva. Lumea e plină de simboluri, Rodger. Ia de exemplu seara aceasta... pe Cilla, pe mama și pe tatăl ei, pe tine, pe mine, pe Sacco și Vanzetti, pe Clothilde, pe Jacques și pe Henri... în seara aceasta, toți au fost niște simboluri. Într-o bună zi, îți vei citi povestea propriei vieți în simboluri. Am învățat asta de la Lawrence. Și e adevărat.

Nici unul dintre ei nu întoarse capul să se uite înapoi, la grămada pe care o alcătuiau trupurile, în ploaie. Capul se rostogolise la câțiva pași mai încolo și o pisică curioasă își făcu apariția din umbră, înfruntând ploaia, concentrată asupra obiectului atât de ciudat. Dar scena aceasta le scăpă lui Hood și lui Godwin.

– Te simți bine?

Godwin dădu din cap afirmativ.

– Mă simt minunat.

– Deseori, un omor pe cinste, ca ăsta, te afectează. O treabă primitivă, desigur. Dar uneori prinde bine sufletului. La urma urmei, cu toții suntem niște primitivi.

Rodger Godwin își petrecu o groază de timp reflectând asupra faptului că ajutase la uciderea celor doi *curcani*. Își croia drum, cu mare dificultate, prin ținutul încă virgin pentru el, al vinovăției și al fricii. Nu putea mânca, nu putea dormi, nu se mai putea întâlni cu oamenii. Se ascunse câteva zile, întrebându-se ce se întâmplase, de fapt, în noaptea aceea și încercând să-și amintească fiecare amănunt. Dar amănuntele nu rămaseră acolo, în locul acela, de unde le putea chema când voia – nu, era o minciună, mintea îi era sfredelită permanent de ochii aceia larg deschiși și mânjiți cu noroi, care-l priveau, ochi de pește mort, ochii unuia dintre ei, ce importanță mai avea ai cui?

Era normal ca poliția să vrea să rezolve cazul cu uciderea a doi dintre oamenii ei, deși, pe colegii lor nu-i lega cine știe ce afecțiune de cei dispăruți. Toată lumea din *quartier* era interogată, toți, în mod sistematic. Nu făcură excepție nici Clyde, nici Godwin, nici Hood, împreună cu toți amicii lor din restaurante și baruri. Godwin încercă să mintă cât putu mai convingător. Nu, nu-i văzuse, da, el și

Max Hood fuseseră pe aproape, da, o cunoșteau pe prostituata Clothilde, da, Godwin putea spune chiar că, pentru el, era mai mult decât o simplă cunoștință, da, fusese bătută îngrozitor, nu, nu știa cine o bătuse, nu, el nu știa că ea avusese o legătură mai veche cu unul sau cu amândoi *curcanii* și tot așa, mai departe. Încerca să se poarte cât mai simplu cu putință. Încerca să joace rolul americanului din Iowa, un fel de țărănoi inocent, dar era al naibii de greu să-i facă să înghită hapul. Poliția știa că e ziarist, un scriitor, nu un năuc oarecare. Dar nimeni nu văzuse când se comiseseră omorurile sau, dacă văzuseră, nu vorbeau. Toți se bucurau că scăpaseră de ticăloșii aceia. După o săptămână, cercetările începură să bată în retragere. Cartierul deveni un loc unde puteai răsufla mai liber. Toată lumea spunea asta.

Dar Rodger Godwin mai vedea încă ochii aceia care-l priveau din roabă, încă se mai trezea în mijlocul nopții fierbinți și se întreba ce i se întâmplase, ce-l împinsese să ia parte la acel măcel.

Se întoarse la Max Hood, care era nefiresc de liniștit. Și care începuse deja să se ocupe de planurile pentru toamna care venea. Se gândea să facă o excursie cu motocicleta în Alpi, dar nu era prea sigur. Vara se apropia de sfârșit. În aer plutea un fel de tristețe, insinuantă și inefabilă, dar care, totuși, se putea sesiza. Apoi era panica, frica și sentimentul vinovăției care-l rodeau în continuare pe Rodger Godwin.

Împreună cu Max Hood, făcu o plimbare pe malul Senei, într-o după-amiază târzie, când interogatoriile poliției încetaseră. Scotociră prin câteva standuri cu cărți și tipărituri, apoi se așezară să privească Sena, cum se prelingea pe lângă Notre Dame.

– Ești grozav, spuse Hood. Nu ești insensibil la ceea ce s-a întâmplat, dar nu-mi poți spune că regreți. Nu-i așa?

Godwin clătină din cap.

– Erau niște ticăloși ordinari. Mă bucur că i-am lichidat. Dar nu mai am somn, nu mă pot împiedica să nu mă gândesc la ei – îi aud, îi văd parcă, cât de uzi și de grei erau când i-am cărat și nici acum nu știu dacă erau uzi de ploaie sau de sânge. Simt în nări mirosul sângelui.

– Dar nu-ți pare rău.

– Nu, nu-mi pare rău. Cineva trebuia s-o facă.

– Ai să-ți depășești startea asta. Cei mai mulți oameni reușesc. Când e vorba să omori, e cel mai bine să ai un motiv personal... asta face din război o asemenea risipă de vieți. Oameni cumsecade care se omoară cu nepăsare unul pe altul. Oamenii aceștia – oamenii noștri – au înțeles ce urma să li se întâmple.

Îi cuprinse umărul lui Godwin cu brațul.

– Sus inima. Seamănă cu unul dintre acele ritualuri africane sângeroase, ceva în genul celor văzute de mine la triburile din deșert. Ucide-l pe unul dintre dușmanii tăi și vei deveni bărbat. Mare parte din viața mea a fost, într-un fel, a naibii de primitivă, trebuie să recunosc.

– N-am să uit niciodată.

Godwin privea gânditor umbrele de pe fața catedralei Notre Dame. Casa Domnului părea aproape o ființă vie.

– Nici n-ai să uiți. Nu trebuie să uiți. Dar să sperăm că nu va trebui să mai faci vreodată așa ceva. E bine să știi, însă, că ești în stare s-o faci.

Surâse, îl bătu pe Godwin cu palma pe spate și-și luă brațul de pe umerii lui.

– Acum faci parte din tribul nostru, Rodger. Ești unul dintre Băieții lui Hood. Așa s-au numit cei pe care i-am condus eu în Franța. Băieții lui Hood. Era o copilărie, dar simțeam o oarecare mândrie. Făceam ceea ce trebuia să facem. Și acolo era noroi din belșug, alunecam și ne târam ca într-un ținut pustiu, întrebându-ne dacă ne vom mai întoarce vreodată acasă. Uneori am reușit. Ne-am întors.

– Băieții lui Hood.

Godwin îl privi pe Max.

– Asta sunt eu acum?

– Mă tem că da, bătrâne. Demisia e interzisă. Ai intrat în trib și aici vei rămâne pentru totdeauna. Ai primit botezul sângelui.

Se întoarse cu spatele la râu.

Privindu-l, Godwin își simți inima umflându-se de o mândrie copilărească. Unul dintre Băieții lui Hood! Acum și pentru totdeauna. În clipa aceea i se păru că poate acesta fusese punctul forte al întregii veri. Max Hood. Swaine și Clyde și Priscilla și Clothilde. Pentru prima oară se simțea palpitând de viață până în cele mai

ascunse cotloane ale ființei sale, dar poate că totul i se datora lui Max Hood. Poate că Max Hood fusese cel care-l susținuse, îl însuflețise. Așa i se părea și simțea că judecata aceasta era corectă. La drept vorbind, cu toții îl susținuseră, dar acum știa: în cele din urmă, era unul dintre Băieții lui Hood.

– Vino să bem un păhărel, Rodger.

– Vom bea în sănătatea Băieților lui Max Hood, spuse Godwin.

– Dacă vrei tu, spuse Max Hood. Pentru cei care au fost și pentru cei care sunt.

– Și pentru cei care vor veni, adăugă Godwin.

Băieții lui Hood vărsaseră sânge omensc împreună și, în nici un fel, sângele acela nu se putea întoarce în potirul vieții.

Tony cu Pamela și Priscilla își făcură bagajele și plecară la un castel de pe Valea Loirei. După cum spunea Priscilla, care trecuse pe la Godwin, într-una din zile, pentru a-și lua rămas-bun, castelul era proprietatea unor prieteni englezi. Tony lăsase în fața porții Rolls-ul cel mare, decapotabil și plecase să cumpere ceva pentru nevastă-sa, după ce-și luase și el rămas-bun de la Godwin. Când rămaseră numai ei doi, Priscilla făcu înconjurul apartamentului, atinse lucrurile, unul câte unul, zâmbind amintirilor verii.

În cele din urmă, Godwin o prinse de umeri, o opri și o privi drept în ochii ei căprui, calzi.

– Dacă nu ne vom revedea, îți doresc să ai o viață minunată. Îți doresc să poți face tot ceea ce-ți dorești mai mult. Cilla... îți doresc să fii fericită.

Se simțea mult mai în vârstă decât ea și totuși, era mult mai tânăr în atâtea privințe!

– Ah, Rodger, spuse ea în felul acela prozaic ce-i era caracteristic, nu fii melodramatic. E sigur că ne vom revedea. Vei veni în Anglia să ne vezi. De altfel, s-a hotărât să urmez școala acolo, acum că Lady Pamela și cu tata au *negociat* un armistițiu. Să ne gândim puțin: îmi pun capul că vei fi de Crăciun în Anglia și ne vom vedea cu toții în zorii primei zile a lui 1928! Sau vei veni în vizită la vară, cel mai târziu și ne vom aminti împreună de minunata noastră vară petrecută la Paris. Ne vom duce

amândoi la teatru sau ne vom plimba pe malul râului, pe sub turnurile romantice de la Oxford. Zâmbea, evocând un viitor aflat în mintea ei. Și vom putea sta în grădină, unde eu voi cânta ceva insipid la vioară, iar tu îmi vei spune cât e de frumos... Vei putea să-mi citești ce-ai mai scris de curând și... și.. așa încât acum, nu fii prost ca să mă faci să mă simt tristă...

Îi dădu o bucată de hârtie cu adresa, o casă pe lângă Sloan Square, un loc despre care el nu mai auzise.

– Acum trebuie să-mi promiți că ai să-mi scrii, să-mi povestești despre toate locurile minunate pe unde ai umblat, despre oamenii pe care i-ai întâlnit și, în același timp, unde îți primești corespondența – promite-mi, Rodger.

– Îți promit, Cilla.

Îl sărută într-o manieră de femeie cu multă experiență. O simți în brațe, lipită de el în întregime, și, deodată, sufletul i se umplu de un dor și de o jale care-i aduseră lacrimi în ochi. Pe moment n-ar fi putut exprima în cuvinte acel ceva de care îl făcuse să-i fie atât de dor – bănuia doar că era forța cu care-l târau valurile vieții – dar orice ar fi fost, ea făcea parte din acel ceva. Era ceva în strânsă legătură cu Clyde, aproape în același fel, în care era ceva legat de Max Hood. Niciodată acest sentiment nu-i mai umpluse astfel sufletul. Îi șopti numele la ureche. *Cilla Dew-Brittain.* Rosti aceste cuvinte de parcă voia să-și amintească o incantație.

Apoi, ea coborî scările, iar el privi de la fereastră cum Rolls-ul se îndepărta și în acel moment, era sigur că Cilla Dew-Brittain lua cu ea tot ce era viață și veselie, oriunde s-ar fi dus de acum încolo, în toți anii ce aveau să urmeze. Mai târziu, își dădu seama că uitase s-o întrebe despre sărmanul Clyde. Dar nu mai conta.

Sora Clothildei veni din Marsilia la Paris, să stea cu ea, iar Clothilde obținu slujba de cântăreață de bar, pe care și-o dorise cu atâta ardoare. Ea și sora ei se mutară în alt cartier și lui Godwin îi venea mult mai greu s-o vadă, odată ce nu mai stătea atât de aproape și era atât de ocupată cu munca ei.

Părăsise pentru totdeauna viața de prostituată și-i mulțumea lui Dumnezeu pentru asta.

Esmé Hood împreună cu prietena ei spaniolă plecară la Madrid, așa încât Max Hood se simți eliberat. Ultima dată când îl văzuse Godwin, află că era gata să-și petreacă vreo două săptămâni în compania familiei Dew-Brittain, la castelul de pe Valea Loirei.

– Mă duc să mă plimb cu barca, visa Hood, să hoinăresc pe dealuri, să joc puțin tenis cu tânăra domnișoară. Și voi încerca să nu mă mai fac de râs față de ea. Zâmbi. Voință de oțel, ăsta e Max Hood.

– Mult noroc, îi ură Godwin.

– Ne vedem mai încolo, Rodger.

– Sper.

– Contează pe asta, bătrâne. Exact când te aștepți mai puțin.

– Vine Hood să te mântuiască.

– Lucrul ăsta e deja cunoscut, spuse Max Hood și-și strânseră mâinile.

Merle Swaine, omul cel mai rațional din grupul lor, îi spuse lui Godwin să-și mai ia o vacanță, pentru că muncise prea mult și Swaine avea să-i dea ceva foarte important de lucru, când se va întoarce.

Godwin folosi o parte din banii trimiși de editorii lui și-și cumpără o mașină roșie, mică. În septembrie, o porni spre Biarritz. Era răcoare și dinspre Atlantic începu să sufle un vânt prevestitor de furtună. Când se ducea să facă plajă la picioarele cazinoului, cerul avea, de obicei, culoarea cositorului vechi. Începuse să bea prea mult, deși nu-i stătea în obicei. Nopțile, în camera lui, în timp ce furtuna făcea prăpăd afară, recitea „Bâlciul deșertăciunilor" și se gândea cum Cilla se comparase cu Becky Sharp. Presupunea că, la vremea aceea, ea se întorsese la școală. O fetiță de școală.

Când, în fine, se întoarse la Paris, află despre Clyde că încercase, într-o noapte târzie, la club, să se împuște, dar, din greșeală, glonțul nimerise în podiumul orchestrei. Își țintise capul, dar dăduse greș și după o noapte petrecută la spital, se întorsese, încredințase clubul

altcuiva și ridicase pânzele spre New York, spre Hotelul Cleveland și spre gloria care-l aștepta.

Swaine fusese cel care-i spusese toată povestea și-i mai povestise și că Max Hood trecuse prin Paris, la întoarcere și întrebase de Godwin.

– Se pare că i-a părut rău că nu te-a găsit. A spus că o să te mai caute. Iar eu i-am spus că te poate contacta oricând prin intermediul lui *Herald*.

Unde plecase, oare?

– A spus ceva despre un safari. Swaine rânji. În inima întunecatei Africi. Poate că încerca să mă ia peste picior. Dar Merle B. Swaine i-a spus...

Nu mai conta ce-i spusese Merle B. Swaine. *În inima întunecatei Africi... vânătoare... alte ritualuri sângeroase...* Unul dintre Băieții lui Hood dorea să fi putut merge cu el.

Treaba cea importantă se dovedi a fi o serie de articole, reportaje din marile capitale europene și de pe „drumurile ce le legau", așa cum se exprimase Swaine. Acesta a fost motivul care-l mână pe Godwin spre Lisabona. Era o după-amiază târzie, cu nori care se îngrămădeau deasupra râului Tagus de unde Magellan ridicase pânzele pentru prima oară, spre a-și începe înconjurul globului pământesc, pe mare. Godwin tocmai se întorcea de la o cafenea micuță, amplasată în spatele unor coloane din Piața Rossio. Se simțea posac fără grupul său de prieteni. Le vedea fețele în minte și se întreba ce făceau în momentul acela. Ar fi dorit să flecărească puțin cu ei, dar pentru că nu avea cum, se simțea îngrozitor de singur.

De la Lisabona, plecă la Madrid, Roma, Viena, Berlin și apoi, mai departe, spre Europa Centrală. Nu prea știa ce anume căuta, așa încât scria despre ceea ce vedea și auzea, mirosea sau simțea, aproape ca și cum ar fi scris prietenilor săi de acasă, din Iowa. Își dădea seama că ignoranța lui era limpede ca lumina zilei, dar își făcea un merit din a se înfățișa pe sine așa cum era – un tânăr cu ochii larg deschiși spre lume, care asculta tot ce se putea auzi, care nu pretindea niciodată că știe lucruri pe care nu le știa. Era îngrijorat – îl informă el pe Swaine – că, într-o bună zi, se va descoperi că nu e decât un caraghios neinformat. Swaine îi spuse să nu-și mai facă astfel de griji, să nu se mai gândească la

el însuși și să nu se concentreze decât asupra celor ce se petreceau în jurul lui.

– Încrede-te în instinctele tale, Godwin. Nu te mai gândi că vei fi descoperit. Nu e nimic de descoperit, pentru numele lui Dumnezeu.

Asta era tot ce avusese de spus Merle B. Swaine în legătură cu problema respectivă. Godwin se gândi că poate, dacă ar fi stat să observe lucrurile suficent de multă vreme, ar fi putut, într-adevăr, să-și dea seama ce se petrecea acolo și după aceea, numai după aceea, ar fi devenit ceea ce dorea să devină... omul în trenci, corespondentul străin.

În seara de 16 octombrie 1927, își despacheta valiza lui cea mare, pe care o legase strâns cu o frânghie, la spatele micului său automobil roșu. Își despături halatul de baie, mai târziu îl îmbrăcă și se așeză la fereastră, privind acoperișurile din țiglă din Piața Rossio și vechiul oraș care se înălța în umbra depărtărilor.

Auzi un foșnet de hârtie și, în buzunarul halatului, descoperi o foaie împăturită.

Era de la Cilla. O lăsese acolo, ultima dată când venise la el pentru a-și lua rămas-bun.

R.
Până când ne vom reîntâlni, nu mă uita. Și nu uita asta:

Viața este veșnică
Și dragostea nemuritoare
Și ceea ce numim noi Moarte
Este numai Orizontul
Dincolo de care noi nu putem vedea.

Cu dragoste, Cilla.

Rodger Godwin rămase la fereastră în timp ce seara se lăsa ușor și un vânticel răcoros venea dinspre râu. Îi ajungea până la nări mirosul fumului ce se înălța de la focurile aprinse de vagabonzi, pe malul râului,

în lăzi de gunoi, pentru a se încălzi, în vreme ce-și petreceau timpul cu povești, strânși unul lângă altul.

Godwin citi și reciti biletul Cillei. Niciodată până acum nu-i fusese atât de dor de cineva. Nu i se întâmplase niciodată să simtă că îți poate fi atât de dor de cineva. În fiecare zi învățai câte ceva. Niciodată nu știai. Și niciodată nu te puteai pronunța.

PARTEA A TREIA

Anglia. 1942

18

Cilla Hood, văduvă de erou, văduva generalului Sir Max Hood care primise Crucea Victoria, rămase surprinsă, în acea dimineaţă geroasă de februarie, când Monk Vardan îi telefonă din Downing Street, Numărul 10. Afară era încă întuneric şi ea se simţea obosită. În spectacolul din seara trecută sincronizarea fusese la pământ, unele replici fuseseră sărite, Roddy fusese blocat de o criză respiratorie, totul fusese prea obositor pentru a putea fi şters cu buretele a doua zi dimineaţă. Mintea ei mai frământa şi acum acele impresii. În Sloane Square felinarele străluceau iar în casă, focul ardea deja în soba de cărămidă din bucătărie. Doica Jane pregătea micul dejun şi pusese prăjitorul de pâine în funcţiune. Cilla Hood stătea la masa de stejar sorbindu-şi ceaiul şi răsfoind *The Times*, în timp ce asculta banalităţile de la radio. Ţârâitul telefonului o făcu să tresară şi când ridică receptorul, îi trebui un moment ca să-şi dea seama că era vocea lui Monk Vardan.

– Se pare că Frumoasa din Pădurea Adormită s-a trezit, spuse el. Azi dimineaţă au fost doctorii pe la mine. Ştiu că nu e o zi potrivită pentru tine să baţi drumul până acolo, dar mă întrebam dacă nu te-ai putea hotărî să-i faci o vizită azi. Pot să-ţi trimit o maşină în ajutor, de la vreunul din ministere...

– Stai puţin, spui că s-a trezit?

Vardan avea maniera lui de a-i intra pe sub piele. În înfăţişarea lui era ceva insinuant, poate din cauza nasului proeminent ca de vulpe sau poate a mărului lui Adam, mare şi bolovănos, care părea să se legene ca o geamandură pe o mare furioasă.

– Ce vrei să spui? *În ce fel* se trezeşte?

– Doctorii îmi spun că murmură ceva. Niște sunete abia bolborosite dar, în cazuri de acest gen, nu știi niciodată. A fost inconștient multă vreme. Pe de o parte, creierul lui se poate să fi devenit mai degrabă un fel de ornic de buzunar. Dar chirurgii îmi spun că e destul de posibil ca mâine să facă avansuri infirmierelor și să mănânce normal. Drăcia aia pe care i-au înfipt-o în cap...

– Domnule Vardan, nu e o drăcie. Căruța fără cai era o drăcie, radioul era o drăcie. Ceea ce i-au introdus ei în cap e o platină – nu o drăcie. O trecură fiorii la gândul acesta. În zilele noastre așa se procedează de obicei, când e vorba de răni la cap.

– Ei bine, vechitura asta funcționează, asta-i o veste bună. Oricum, creierul nu i se mai scurge.

Cinismul și ușurința cu care vorbea o făcură să dorească să-l strângă de gât.

– Bine, am să vin. Totuși, nu vreau să dau buzna exact când domnișoara Collister îl „delectează" cu vizita ei.

– Nu-ți face probleme. Am eu grijă de asta. Totul e în perfectă ordine.

– Atunci e foarte bine. Nu e nevoie de mașină. Mă descurc cu trenul. Cunosc foarte bine orarul.

Vardan o întrerupse, dar ea asculta numai pe jumătate. Ca și războiul, Vardan era o calamitate ce trebuia suportată.

– Perfect. Te însoțesc.

– Te rog nu te deranja.

– Nici un deranj. Vin să te iau și nu vreau să primesc un răspuns negativ.

În timpul călătoriei cu trenul spre Salisbury, Cilla abia dacă luă în seamă prezența lui Monk Vardan. Evita cu discreție încercările lui de a lega o conversație, iar el nu se simți jignit, cufundându-se în citirea unor rapoarte bătute la mașină, legate în niște dosare cu coperte din piele. Ea se gândea mereu la sărmanul Rodger.

Erau atât de multe lucruri pe care el nu le știa... Nu știa cât de mult se schimbase lumea de când plecase în misiunea sa secretă cu Max. Nu știa cât de mult se schimbase viața fiecăruia dintre ei. Se împliniseră trei luni și jumătate de când plecase. La plecarea lui, ea avea doar o fetiță,

acum mai avea una. Și-o amintea oare, pe micuța Dilys Allenby? Își amintea, oare, seara când fusese bombardat localul lui Dogsbody, pe mama lui Dilys care își trăia ultimile clipe în clădirea bombardată din josul străzii?

Știa, oare, că Max murise? Cum va primi toate acestea?

Întrebările de acest gen făceau s-o treacă transpirații reci.

Mai era oare, mintea lui intactă?

Va mai fi oare, vreodată, un om întreg?

O va recunoaște, oare?

O va iubi, oare?

Stătea la fereastra turnului de piatră al conacului. Peisajul îi devenise de acum familiar: la stânga, câmpia cu pete de zăpadă care se întindea până la zidul amenințător al fortului Old Sarum, de pe colina romană, apoi la dreapta, perdeaua de copaci negri, goliți de frunze, marele turn al catedralei Salisbury, abia vizibil printre norii de zăpadă răscolită de vânt. Zăpada era uscată, zornăitoare asemenea unor boabe mici de mazăre, aruncate pe o sticlă groasă. Stratul creștea văzând cu ochii, în curtea parcului de dedesubt. Câțiva câini mari lătrau, scuturându-și capetele masive, cu limbile atârnate. Se spunea că proprietarul conacului crescuse lei în acel parc, cu câtva timp în urmă.

Casa aceea spațioasă, cu patru etaje, cu turnuri și acoperișuri triunghiulare fusese transformată în spital pentru „cazuri deosebite", când Bătălia Angliei începuse să aibă ca urmări o avalanșă de răniți grav. Arși în accidente de aviație, nevroze grave, cazuri de orbiri sau de schilodiri. Tot acolo erau „cazați" cei care prezentau riscuri pentru securitatea statului și spionii capturați. Spionii germani ocupau o aripă proprie, pentru a fi ținuți izolați și în siguranță față de alți pacienți. Unii dintre spioni își reveneau de pe urma efectelor interogatoriilor intensive. Întreaga clădire era înconjurată de un mare număr de gărzi înarmate ale siguranței. De la fereastra ei, Cilla vedea mai mulți soldați supraveghind poarta. Erau postați lângă un tun, care trebuia să apere peluza ce ducea la stradă. Alți soldați formau detașamentul de pază al parcajului.

Godwin zăcea liniștit, sub cearceafurile groase și apretate, cu trăsăturile relaxate și respirația regulată. Era încă în comă. Cilla venise la Salisbury de trei – patru ori pe săptămână, chiar înainte de Crăciun, când fuseseră făcute tot felul de pronosticuri foarte negre, referitoare la vreo îmbunătățire a stării lui. O mare parte a laturii cutiei craniene îi fusese spartă și lipsea. Timp de câteva săptămâni fusese îngrijit – ca un prim ajutor – la bordul unui submarin, apoi la Alexandria și Cairo, până când, în fine, fusese trimis înapoi, în Anglia. El fusese darul ei de Crăciun, venit de pe lumea cealaltă. La început, trebuise să facă față ambelor pierderi, a soțului și a iubitului. Apoi, unul dintre ei – sau, cel puțin ce mai rămăsese din el – se întorsese, odată cu complimentele lui Monk Vardan, care îi dăduse vestea, în acea manieră care-i era caracteristică.

Infirmiera termină să-i potrivească barba din foarfeci. Vardan era însoțit în vizita sa de către unul din administratorii spitalului. Doctorul care se numea Arbuthnot, intră vijelios, veni lângă Cilla, cu brațele încrucișate pe un dosar cu fișe pe care-l strângea la piept.

– Asta e situația, doamnă Hood. Evoluția stării craniului e bună. Nu vreau să intru în detalii tehnice, dar nu am decât vești bune în legătură cu dovleacul bătrânului nostru prieten. Știți că nu e vorba de o paralizie. Pur și simplu, nu se poate trezi... a trecut prin atâtea. Pare că este cufundat în somn. Dar... a început să vorbească. După câte știu, n-a deschis ochii, dar continuă să repete câteva cuvinte.

– Care cuvinte? Ce spune?

Arbuthnot clătină din cap.

– N-aș putea spune exact. Dar e același lucru, pe care-l tot repetă. Parcă ar fi un fragment dintr-un poem. Avem, cu toții, mari speranțe. Veniți mai aproape să vă uitați la băiat.

Monk Vardan se strecură înăuntru. Ea îl ignoră și se așeză pe scaun, lângă capul lui Godwin.

– Rodger, iubitule, mă auzi? Sunt Cilla...

Îi luă mâna care se odihnea peste cearceaf.

– Este cineva acasă, aici, la tine? Sunt sigură că mă auzi... e timpul să te trezești, nu-i așa? De ce nu vorbești cu mine, Rodger?

Îi strânse mâna și-l simți cum i-o strânge și el pe a ei.

– Asta este, *ești* aici, nu-i așa? A venit vremea să te trezești, iubitule...

Buzele i se mișcară, ea le văzu mișcându-se, formând cuvinte.

– Barba ți-a fost aranjată foarte frumos, îi șopti ea la ureche, dorind din suflet să fi fost singuri.

Bandajul care-i acoperea capul se micșora treptat, de la o săptămână la alta, după ultima intervenție chirurgicală.

– Aș putea să jur că n-ai mai purtat niciodata barbă... Nu vrei s-o vezi? Am să-ți țin o oglindă. Te rog, deschide ochii și trezește-te, Rodger...

El spuse ceva. Monk Vardan se aplecă deasupra lui, Cilla se aplecă și ea, aproape de gura lui, simțindu-i respirația caldă în ureche. El repetă cuvintele, și-i strânse din nou degetele. Ea surâse. El îi șopti din nou la ureche.

Arbuthnot nu se mai putu stăpâni.

– Ce spune?

Ea spuse: „Viața este veșnică și dragostea nemuritoare..."

– Poftim?

– Este un fragment din ceva vechi... de demult.

Își trecu mâna peste ochi, încercând să-și oprească lacrimile. Dar ele îi și atârnau de gene, tulburându-i vederea.

Rodger Godwin zâmbi.

– Viața este veșnică... și dragostea este nemuritoare... și moartea...

Ea se aplecă și-l sărută pe gură. Îi simți zâmbetul sub buzele lor unite.

– Cilla, spuse el încet. Am știut că tu erai, ți-am simțit parfumul. Trebuia să fii tu. Deschise ochii foarte încet, clipind.

– Pentru Dumnezeu... e bătrânul Monk... îngerul morții, proțăpit la picioarele patului meu... Ce se întâmplă aici? Cine e cealaltă pasăre? Unde naiba mă aflu? Iisuse, sunt țeapăn!

Vorbea cu mare efort ca și cum ar fi fost neobișnuit cu propria-i limbă.

Cilla îi duse la gură un pahar cu apă și el sorbi, recunoscător.

– Cilla... am visat... era atât de real, încât nu cred că a fost doar un vis...

– Ce ai visat?

Simți cum îi strânge, din nou, degetele.

– M-am visat la Paris... în zilele noastre de demult... tu și Tony și... Max și Clyde... îți amintești de Merle B. Swaine?

– Desigur, spuse ea, plângând de fericire și ușurare, amestecate cu recunoștință. Era nevătămat.

– Era atât de real totul, murmură el. Eram din nou, cu toții, acolo...

Clipea des, ca și cum se chinuia să-și amintească ceva.

– Max e mort... Dumnezeule, toți sunt morți...

Ea îl sărută încet.

– Îmi pare rău, îmi pare foarte rău. Toți au murit... Unde naiba mă aflu, Cilla? Ce se petrece aici? Monk, tu ești? Ce faci tu aici?

Încerca să se ridice, sprijinindu-se în coate, dar n-avea destulă putere.

– Am o afurisită de durere de cap...

Căzu înapoi, pe pernă. Ochii-i erau adânc înfundați în orbite. Barba o făcea pe Cilla să uite cât de mult slăbise. Pierduse aproape 25 de kilograme din cele 112 câte avusese.

Adormise din nou.

După câteva ore se trezi. Cilla stătea lângă pat și bea ceai. El deschise un ochi.

– Miroase bine. Mi-e foame. Mor de foame.

Doctorul Arbuthnot își ridică privirea din însemnările pe care și le lua.

– Ce bine-mi pare că ești din nou printre noi, domnule Godwin, după atâta amar de vreme!

Zâmbea încurajator. Avea un păr nefiresc de negru, ceea ce-l făcea să arate ca un adolescent. Era un om scund și îndesat și radia de bună dispoziție.

– Nu e nici o obligație, spuse Godwin încet. Sunt puțin amețit. Îmi pare rău dacă v-am deranjat.

– Vorbești ca un erou, bătrâne.

Era Vardan care pufăia dintr-un Dunhill roșu, subțire și foarte lucios. Printre fumuri, își freca pipa de plisc.

– Cum te mai simți?

Godwin își întoarse încet și cu grijă capul, pentru a-l privi pe Arbuthnot.

– Mi-e mai bine. Am o durere groaznică de cap. Și pielea capului continuă să mă mănânce. Îmi spune și mie cineva unde mă aflu?

– Ești acasă. Înapoi, în Anglia. La Salisbury. Ai fost bubuit rău, dar acum, că te-ai trezit, ești pe cale să devii iarăși un dandy. Să nu-ți pese de durerea de cap și de mâncărime.

– Ușor de spus, pentru tine.

– Capul nu ți-a căzut de pe umeri, e la locul lui. Și asta e o veste grozavă.

Radia de mândrie și mulțumire, privindu-și pacientul, ca un om care-și admiră un premiu câștigat pe merit.

– Cât timp am dormit?

– Cam zece săptămâni, una peste alta.

– Zece săptămâni! Vorbești serios? Da, desigur. O veste pe cinste, nu-i așa?

Își plimbă ochii de la o față la alta, ținându-și nemișcat capul care continua să-l doară.

– S-ar părea că nu-mi amintesc unele lucruri... doar câteva crâmpeie... apar, apoi dispar.

– Toate sunt la locul lor, acolo în cap. Toate se vor întoarce. Ai fost lovit în tărtăcuță, așa încât mașinăria s-ar putea să nu funcționeze imediat chiar ca un Jaguar.

Godwin zâmbi.

– Vrei să spui că *va merge* ca un Jaguar, un timp.

– Bună gluma, spuse Vardan.

– Toți cu care am fost acolo au murit, nu-i așa?

– Da, Rodger, spuse Vardan, mi-e teamă că așa este.

Aprinse un chibrit și absorbi flacăra în căușul pipei.

– Vom vorbi mai târziu despre toate acestea. La timpul potrivit, nu te teme.

– Cilla, îmi pare îngrozitor de rău pentru Max...

– Fii cuminte, Rodger. Nu trebuie să te gândești la asta acum, nu trebuie să te întristezi. Te-ai întors, ești singurul care te-ai întors. E un

fel de minune care s-a întâmplat. Mă descurc eu foarte bine.... vom pune ordine în toate mai târziu.

– Max e mort. Fir-ar să fie! Am fost alături de el chiar la sfârşit... eram aproape să reuşim... apoi gloanţele au început să-l lovească şi-l tot loveau...

– Te rog, iubitule, nu...

– Apoi a fost fulgerul acela îngrozitor. Oftă din rărunchi, frecându-şi cu degetele, bandajul de pe cap. Cum dracu' am nimerit aici? Vocea i se stingea. Sunt al naibii de obosit... capul mă omoară...

Când adormi din nou, Cilla îl sărută.

Vardan îi spuse că el trebuia să rămână în continuare la Salisbury.

– Vreau să-i vorbesc băiatului nostru. Trebuie să aflăm ce s-a întâmplat acolo, cu adevărat.

O conduse până la gară şi o sui în tren.

Trebuiau păstrate aparenţele.

Singur în camera sa, Godwin dormi mult, somn întrerupt doar de perindarea infirmierelor şi a doctorilor, de sosirea meselor pe tăvi, semnele recăpătării forţelor. Uneori, bătea încet cu degetul placa de metal din partea stângă a capului. Era o cicatrice remarcabilă, lungă de mai mulţi centimetri, la tâmpla unde-l lovise glonţul; apoi placa de sub piele şi un strat subţire de bandaje. Când ciocănea astfel cu degetul, suna a gol, sunetul părând că vine din interiorul craniului. Gândul acesta îl făcea să zâmbească şi şoptea: „Ajutor! Ajutor! Sunt prins în capcana ţestei acestui om..." Pe vremea aceea, lucrul acesta i se părea grozav de amuzant. Când îi povesti Cillei, ea îl privi ciudat şi critic şi-i adresă unul dintre cele mai palide surâsuri.

Godwin dorea să ştie ce se întâmplase dar nu avea destulă putere şi energie ca să insiste să afle totul dintr-odată. Toată puterea pe care şi-o putuse aduna, fusese cheltuită în întrevederea cu Monk Vardan.

Monk se instalase temporar la „Leul Roşu", în Salisbury. Când nu dormea, se afla la căpătâiul lui Godwin. Era tot timpul acolo, fumând ţigări sau pufăind din pipă. Stătea cocoşat lângă fereastră sau înfundat într-un fotoliu, cu picioarele lui lungi, de păianjen, încrucişate. Godwin

îi arătă şmecheria cu ciocănitul în ţeastă şi Vardan se apropie de el ca să audă, cu un rânjet larg pe faţă.

– O şmecherie de salon, spuse. Cu aşa ceva o să te descurci bine în viaţă, bătrâne.

– Mi-ai spus atunci că va fi o felie de prăjitură, îi aminti Godwin, în prima zi când i se dăduse voie să aibă o discuţie adevărată. S-a dovedit că ai greşit-o.

– E prea adevărat, prea adevărat, din păcate. Te simţi în stare să discutam subiectul? E necesar, o ştii, mai devreme sau mai târziu.

– În mintea mea e o harababură. Am să fac ce am să pot. Ce ai putut afla până acum? Cum am scăpat de acolo?

– Ce mai e cu durerea ta de cap? Ţi-a trecut?

– E mai a naibii.

– Ne-am chinuit îngrozitor să aflăm ce s-a întâmplat. Nici un contact radio. Nu era nimeni acolo când submarinul s-a întors să te ia. Au fost ai naibii de norocoşi că au revenit în seara următoare, ai naibii de norocoşi că te-au văzut... îţi aminteşti cum ai deschis focul pe stânci? Tu ai făcut-o. Nu se ştie cum. Continuă să rămână un mister cum ai găsit tu pluta ca să te întorci pe submarin... te scufundai, aşa încât au trimis doi oameni cu pluta lor proprie ca să te pescuiască din mare. Vardan clătina din cap. Nu mă mir că nu-ţi aminteşti. Delirai, erai mai mult mort decât viu. S-au uitat la tine şi erau gata să te arunce înapoi, în apă... aveai o rană îngrozitoare la cap... unul dintre ei a spus că a vomitat când a văzut în ce hal arătai.

– Ce bine-mi pare că-mi spui asta.

– Povesteai o istorie de coşmar dar nimeni nu ştia cât credit să-i acorde. Toţi erau morţi, nimeni nu-l văzuse măcar pe Rommel ca să-l omoare, un haos general, un masacru. Erau siguri că ai să mori pe submarin... spuneau că-ţi puteau vedea creierul prin spărtura aceea, bătrâne... nu era un peisaj prea încântător... au continuat să-ţi panseze rana, mulţumim lui Dumnezeu că era un doctor la bord şi tot ce trebuia pentru aşa ceva. Erau tot timpul pregătiţi pentru cazul că aveau să apară urgenţe de pe ţărm, altfel erau în stare să jure că ţi-ar fi cules creierii de pe podele, sau mai bine zis, de pe punte.

– N-am putea vorbi mai puțin despre creierul meu? Am priceput. Îmi vine greu să-mi închipui că eu sunt acela despre care vorbești acum.

– Te-au dus la spitalul din Alexandria, apoi la alte spitale mai bune din Cairo. Pe vremea aceea erai deja în comă. În cele din urmă, ai fost trimis aici. Un mic coșmar, dar l-ai trecut cu bine. Și aici te afli în sânul unei națiuni recunoscătoare, mai mult sau mai puțin. Ai ajuns înapoi, la bătrâna Pacoste, chiar de Crăciun. Ce încântare, ce cadou pentru proaspăta văduvă îndrăgostită! Mi-a făcut plăcere să-i anunț chiar eu vestea cea bună. M-am simțit ca un Moș Crăciun.

– Apreciez bunăvoința ta, Monk. Ești singurul care ar fi putut face asta pentru ea. Vreau să spun că nimeni nu știe despre Cilla și despre mine. Situația a rămas aceeași? Pentru prima dată i se întâmplă să nu-l mai intereseze chiar atât de mult acest lucru. Max Hood era mort.

– Ce-mi poți spune despre misiune?

– Ce știe lumea? Ce poveste ați lansat? Și războiul – cum mai merge războiul?

– Ia-o-ncet, băiete. Unchiul Monk îți va spune tot.

Își aprinse pipa și rămase gânditor, privind după-amiaza cenușie, care-și dezvăluia fața de după fereastra turnului.

– Povestea ta și a Cillei este încă un secret, desigur. E treaba voastră personală. Pufăi meditativ.

Un gând își luă zborul brusc, ca o potârniche speriată, din desișul care era acum mintea și memoria lui Godwin. Un gând care se năpusti pe neașteptate și se întoarse apoi, acasă, în culcușul lui. *Povestea ta și a Cillei este, încă, un secret...* Dar nu mai era, nu-i așa? Își aminti de scrisoarea amenințătoare pe care o găsise în apartamentul său. Cineva urma să-l omoare dacă avea să continue legătura cu Cilla...

– Te simți bine?

– Uneori mă simt puțin ametit. Lumea reală mă ia încă prin surprindere. Dar mă simt bine.

– Poate că ar trebui să menționez că, în timp ce povestea voastră *este*, încă, un secret, cel puțin atât cât știu eu, există, totuși o mică problemă. Nimic pentru care merită să te frământi, sunt sigur, dar Anne Collister a dat peste Cilla într-o zi, aici, la spital. Am încercat să pun totul la punct, i-am spus că tu și Max erați cunoștințe foarte vechi

și că este o vizită de curtoazie. Era cel mai mic lucru pe care-l putea face Cilla pentru tine. Cuvintele și-au făcut efectul. Cred că nu e nici o problemă.

– Așadar misiunea nu mai e un secret pentru nimeni, asta vrei să spui?

– Nu chiar, bătrâne. Exact contrariul. Apropo, i-am sugerat domnișoarei Collister să nu-ți mai facă vizite pe motiv că doctorii chirurgi le-au interzis.

– Bine, bine. Treci la misiune.

– Nu există nici un interes să faci public un coșmar.

– Dar despre mine ce se știe?

– Că ai avut o sarcină specială.

– Aș vrea să-l văd pe Homer ce mutră face. Să le explici asta băieților de la rețea.

– Ei bine, am avut chiar eu o explicație cu ei, ca să-i liniștesc. O misiune secretă. Vor fi răsplătiți în ceruri pentru amabilitatea și discreția lor.

– Glumești.

– Ba deloc. Am impresia că m-am descurcat destul de bine cu Hector Crichton al tău, dar fii atent în privința Fratelui Teasdale. Indivizii de soiul lui se lasă întotdeauna impresionați de soldații englezi, nu-i așa? Vreau să zic băieții de la rețeaua de pe Madison Avenue. Zâmbi mulțumit de sine. Acum, despre operațiune. Iată puținul pe care am reușit noi să-l încropim. Rommel nu era acolo, nu era nici măcar în Africa de Nord... era la Roma, pentru a-și sărbători ziua de naștere!

Monk părea să creadă că așa ceva era un lucru destul de deosebit.

– Cum ai aflat asta?

– Un strengar ne-a trimis o scrisorică – nu, serios, am primit o scrisorică de la ticălosul de Rommel. Vardan chicotea. Ce tip! O scrisoare! Oricum, problema este că serviciul nostru de informații s-a dovedit incompetent, așa încât tu...

– Stai! Informațiile... dar asta era treaba lui Max.

– Da, sigur că el era omul de bază... și a greșit, așa cum s-a dovedit. Dar a greșit, oare? Poate că nu. În orice caz, Rommel s-a întors a doua zi sau cam așa ceva. Foarte bine pus la cale, nu-i așa? Treaba curioasă

este ce a făcut el după aceea. A dat onorul tuturor celor căzuți, înțelegi. S-a îngrijit ca atât flăcăii noștri cât și ai lui să fie îngropați cu toate onorurile militare. Avea deja pregătite crucile din chiparos proaspăt și tânăr, pentru fiecare mormânt. Știi că are un aparat de fotografiat cu burduf, ei bine, a trimis poze cu mormintele respective fiecărei familii... și a scris scrisori tuturor, asigurându-i că cei dragi au murit ca niște eroi. Înduioșător, nu ți se pare, dacă te gândești ce puneam noi la cale?

– Ce poveste va ieși de aici! Godwin oftă, uitând, pentru moment, orice altceva.

– Îmi place că începi să vorbești cum vorbeai tu altădată, bătrâne.

– Fotografiile, scrisorile, unde...

– Ei bine, da, toate dirijate cu propria lui mână. El le-a trimis la Numărul 10, iar eu am fost însărcinat cu distribuirea lor. I-am trimis-o Cillei pe a ei dar, cu rugămintea păstrării unui secret absolut, pentru moment. Familiile celorlalți vor trebui să aștepte până la sfârșitul războiului, bănuiesc. Vor primi bucuria la primăvară și se vor lăuda pe la cunoștințe cu vitejiile mortului lor. Dar vom organiza și noi o ceremonie frumoasă după ce împușcăturile se vor liniști. Cere-i Cillei să ți-o arate pe a ei. Un adevărat *souvenir*.

– Mai degrabă un preț cam piperat, care s-a plătit, Monk.

– Așa e, desigur. Totuși e și-o rază de lumină. Gândește-te la flăcăii care mor și sunt lăsați să putrezească în noroiul anonimatului. Și apoi, vorbind dintr-un punct de vedere mai personal, se simte un vânt prielnic, nu-i așa?

– Ce naiba vrei să spui?

– E o chestiune de aritmetică simplă, nu-i așa? Tu, doamna Hood, Max... scade unu din trei și-ți rămân doi, adică o pereche.

– Afurisit mai ești, Monk. Godwin își simți obrajii arzând, un alt semn de viață. Uneori nu ești o companie prea plăcută.

– N-am intenționat să jignesc pe nimeni, poți fi sigur. Oamenii își cam pierd delicatețea în vreme de război.

– Și pe Max l-am iubit. I-am iubit pe amândoi.

– Viața a simplificat lucrurile. Acum îl iubești numai pe unul dintre ei.

– Las-o baltă, te rog. Continuă-ți povestirea. Ce s-a întâmplat cu CRUCIATUL? Am subminat, oare, lucrurile suficent de mult, ca să ajutăm cu ceva? Sau a fost, pur și simplu, un dezastru inutil?

– Nu sunt eu în măsură să judec așa ceva. Vreau să spun că operațiunea PRAETORIAN a însemnat o oarecare zdruncinătură, nu-i așa? Cine știe ce s-ar fi întâmplat dacă Rommel ar fi fost ucis... dar să ne întoarcem la CRUCIATUL.

Își frecă de nas căușul pipei, făcând lemnul de trandafir să lucească.

– Începutul n-a fost bun. Vrei, într-adevăr, să asculți toate astea?

– Aproape că era să-mi las pielea pentru CRUCIATUL și tot restul camarazilor mei au murit, așa încât, DA, vreau să știu totul.

Generalul Sir Claude Auchinleck îl delegă pe generalul-locotenent Sir Alan Gordon Cunningham să conducă Armata a Opta – vestita Forță a Deșertului Apusean – în operațiunea CRUCIATUL. Cunningham era optimist în ajunul celei mai mari ofensive britanice din deșert, dar era serios frământat și necăjit din cauza sfatului doctorului său de a renunța la fumat pipă. După cum spunea Vardan, era punctul cheie, pivotul pe care se sprijinea cariera lui Cunningham și chiar soarta operațiunii însăși.

La început, optimismul britanic părea îndreptățit. Armata a Opta număra 118 000 de oameni, peste 700 de tancuri, 600 de tunuri de câmp și 200 de tunuri antitanc. Era sprijinită de Forțele Aeriene ale Deșertului care, numărau 650 de avioane.

Pe de altă parte, Rommel nu mai primise întăriri din luna iunie, cu toate acestea, armata sa avea și ea un nou nume: Batalionul de Panzere Afrika. Avea o armată la fel de numeroasă ca a englezilor, dar numai 400 de tancuri, printre care se numărau și 100 de tancuri italiene, niște vechituri, scoase din uz. 50 dintre acestea erau tocmai în curs de reparație, când britanicii declanșaseră ofensiva. Rommel avea în jur de 500 de avioane. Deoarece campania germană în Rusia eșuase îngrozitor după ce, în iunie, începutul fusese strălucit, Rommel nu se putea aștepta la nici un fel de ajutor de la ai săi.

Cu toate acestea, optimismul britanic primi un serios pumn în nas, aproape o lovitură de knock-out. Sâmbătă, 22 noiembrie, 70 de tancuri

din Divizia 21 de Panzere, îi atacară pe englezi la Sidi-Rezegh. Brigăzile britanice a Șaptea, a Douăzeci și doua și a Patra blindată, au fost nimicite. În acest timp, divizia a 15-a de Panzere ajunsese și ea la locul înfruntării. Cartierul General al Brigăzii a Patra Blindate fusese ocupat și comandantul brigăzii luat prizonier. Aerodromul britanic fusese ocupat, 100 de tancuri și 300 de oameni, pierderi.

Duminică a fost și mai rău. Tancurile masate ale lui Rommel au luat cu asalt unitățile britanice din apropiere de Sidi-Rezegh și le-au distrus una câte una. A fost o adevărată „serbare" mobilă a panzerelor. La căderea nopții, deșertul era semănat cu carcasele a sute de tancuri în flăcări. Numai Brigada a Cincea Sud-Africană a pierdut 3400 din cei 5700 de soldați ai săi.

Chiar din start, operațiunea CRUCIATUL fusese un eșec total.

– Cunningham era o epavă, spuse Vardan. Unii dintre oamenii lui spuneau că se află în pragul unei prăbușiri nervoase din cauza blestematei aceleia de pipe interzise! Dacă era după mine, i-aș fi îndesat blestemăția aia în gură, să-l fac s-o fumeze toată. Fapt este că omul a fost distrus, pur și simplu, de proporțiile dezastrului. Dorea să considere CRUCIATUL o înfrângere, să-și retragă armata în Egipt și să-și regrupeze forțele. În cele din urmă, îi ceru ajutor lui Auchinleck, care plecă, imediat, din Cairo. La sosire, Auk își făcu ochii roată, îi spuse lui Cunningham să-și tragă ciorapii și să întărească atacul... *până la ultimul tanc,* cred că astea au fost cuvintele lui.

Dar, credincios firii sale, Rommel porni atacul luni, conducând întreaga Afrika Korps și câteva divizii italiene de tancuri, ca pe un berbec printre liniile britanice, sperând să se întoarcă apoi cu un atac din spate și să le facă mici fărâme.

Dar englezii, confruntați cu o lovitură atât de îngrozitoare, au rupt rândurile, înnebuniți de panică și s-au împrăștiat, într-o retragere haotică. Ceea ce-l înfuriase într-atât pe Churchill cu câteva luni în urmă, fusese prima ofensivă a lui Rommel în Cirenaica, o copie la indigo a atacului infam de la Tobruk. În timpul zilei, ambele armate s-au îndreptat către est, înecate, fără speranță, în nisipurile răscolite de furtună.

– Rapoartele noastre spuneau că dacă n-ar fi fost atât de feşteliţi, ar fi fost teribil de gălăgioşi, observă Vardan ironic. Când se lăsă întunericul, unul din flăcăii noştri dirija circulaţia, încercând să împiedice ciocnirile în rândurile a lor noştri. Deodată îşi dădu seama că tancurile şi camioanele pe care le dirija el erau germane! Germanii nici măcar nu-şi dăduseră seama, iar el a spus apoi că făcuse pur şi simplu în pantaloni. Mai târziu, ai noştri au aflat că Rommel însuşi petrecuse noaptea în mijlocul trupelor britanice şi nimeni nu-şi dăduse seama.

La o distanţă de cincisprezece mile în inima Egiptului, Rommel ajunsese la fundul sacului în ceea ce privea proviziile. Era 26 noiembrie şi el rămăsese fără combustibil. Îşi făcuse greşit calculele şi acela fusese momentul când valul CRUCIATULUI se întoarse să-l nimicească.

În ziua în care Rodger Godwin fusese luat de submarin şi internat în spitalul din Alexandria, mai mult mort decât viu, Auchinleck îl degrevase pe Cunningham de îndatoririle sale, internându-l într-un spital din Cairo, unde i se pusese diagnosticul de epuizare psihică şi fizică.

– Şi mai ales, îl seca la ficaţi să tragă un fum, spuse Vardan.

Auchinleck alese, în expresia lui Vardan, „un boboc numit Ritchie" pentru a-l înlocui pe sărmanul bătrân Cunners. Ritchie era genul de manechin, un milionar care nu părea să priceapă cu adevărat ce naiba căuta el acolo. Dar ceea ce conta era că Auk dirija toată tărăşenia pe atunci. Pe la începutul lui decembrie, Armata a Opta, era din nou în formă şi gata să pună la prăjit picioarele Vulpii Deşertului. Acum Rommel era cel care se retrăgea, cel care înregistra pierderi, deşi – ca să i-o recunoaştem – capitularea era la ordin şi numai după o luptă îndrăcită. În jurul datei de 28 decembrie – tu erai atunci înapoi, în Anglia, Rodger – el distruse 35 dintre tancurile noastre, în timp ce pierduse numai 7 dintre ale sale, dar era înfrânt, cel puţin pentru moment. Pentru prima oară, îi aruncasem cu adevărat mănuşa. Pe la mijlocul lui ianuarie, luasem treizeci şi cinci de mii de prizonieri şi distrusesem trei sute dintre tancurile lui. Nu trebuia decât să ne facem bagajele şi să ne întoarcem în Cirenaica. După toate acele lupte îndârjite şi morţi fără număr, îl împinsesem înapoi, exact în acelşi loc de unde plecase, când venise în Africa în martie '41.

– Acesta e punctul în care ne aflăm acum, bătrâne beţivan. Cred că toţi care se află acum în deşert sunt cam dezorientaţi, pentru moment.

Monk îşi scutură resturile de tutun din pipă, ceea ce însemna că se pregătea să plece.

Godwin spuse:

– Ce gândeşte Churchill?

– În legătură cu ce?

– Cu orice. Cu toate acestea. La operaţiunea PRAETORIAN mă refer.

– Gândeşte şi el ce gândesc şi eu. El crede că informaţiile lui Max Hood au fost corecte.

– Dar cum s-a putut întâmpla?

– Au fost corecte în momentul când le-a primit. Apoi lucrurile s-au schimbat.

– Lucrurile s-au schimbat, repetă Godwin cu indiferenţă.

– Povesteşte-mi ce s-a întâmplat. Întoarce-te cu gândul la acea ultimă noapte la vila lui Rommel, sau Cartierul General, unde v-aţi dus cu toţii... încearcă să-ţi aminteşti ce s-a întâmplat...

Godwin încerca, dar în mintea lui era un haos întreg de sunete, de imagini, de mirosuri, de ploaie, de focuri de armă, de vehicule care ardeau, de gloanţe care se înfigeau în trupul lui Max... Lui Godwin i se tăie răsuflarea, avu senzaţia că memoria i se fisurase şi se scurgea înafară, asemeni sângelui dintr-o rană... Îl văzu pe Max Hood jos, în noroi, cu mâna întinsă spre el... Max spunea ceva. Ce spunea, oare, Max, când spusese lucrul acela?

– Max mi-a spus... a spus că ei ştiau că noi aveam să venim... sau că ne aşteptau, ceva în genul ăsta...

– Exact, spuse Vardan. El era un vechi combatant şi a înţeles imediat situaţia. A fost o trădare. Vă aşteptau. Mă întreb ce-ţi spune ţie lucrul ăsta?

– Nu ştiu, spuse Godwin, nerăbdător, fără chef să dezlege ghicitori. Era prea obosit. Spune-mi tu.

– Ei *ştiau* că voi trebuia să veniţi. Cum puteau să ştie?

– Le-a spus cineva.

– Asta e! Avem un spion printre noi.

– Dar asta este, pur și simplu, imposibil. N-a știut nimeni... doar *noi*.

Vardan oftă. Își îmbrăcă haina lungă și neagră, aranjându-și fularul.

– Așa se părea. Că nu știa nimeni în afară de noi. De aceea trebuie să studiem problema cât putem mai îndeaproape.

Își încheie haina, și-și ținu pălăria moale cu amândouă mâinile.

– Gândește-te la asta, Rodger, vrei? Cine le-a vorbit nemților despre operațiunea PRAETORIAN?

Se opri în ușă și privi înapoi, spre Godwin:

– Cine i-a masacrat pe toți flăcăii aceia?

19

Homer Teasdale sosi cu câteva valize burdușite cu ziare din toată perioada în care Godwin fusese, „de necontactat", așa cum se exprimase el, în maniera lui rigidă și insipidă din Indiana. Îi spuse lui Godwin că simțea o mare mulțumire să-l poată vedea atât de refăcut.

– Ce părere ai despre întoarcerea mea la lucru, Homer?

– Depinde de tine. Crichton și restul echipei au zbierat de mama focului desigur, dar eu le-am explicat pe cât am putut și, ca să fiu sincer, Monk Vardan mi-a dat o mână de ajutor. Așa încât ei așteaptă să vadă dacă ai de gând să te întorci la lucru în curând. Ce vrei să le transmit?

– Mă gândeam că poate ar fi mai bine s-o iau mai încetișor. Poate doar câteva articole pe săptămână. Pe cine au în locul meu?

– E doar un provizorat. Îl folosesc pe Desmond Nickerson de la B.B.C. Le place accentul lui.

– Bine. Nu e periculos.

– Dar niciodată n-au avut intenția să-i hărăzească acest rol. Iar treaba cu luatul mai încetișor, mi se pare cel mai potrivit lucru pe care-l ai tu de făcut acum. Ce-ai zice de ziare?

– Ar fi ei de acord, oare, cu un material pentru duminică? O coloană săptămânală, deocamdată?

– Vor fi de acord al naibii. Vom specula treaba cu misiunea secretă care nu poate fi povestită atâta vreme cât războiul continuă, apoi faptul că aproape ți-ai dat viața pentru libertate. Cine ar putea rezista la toate astea? Faci un material din amintirile tale, fragmente, crâmpeie din ce mai reții, un fel de povestire în povestire. Nu trebuie să te obosești prea tare. Îți poți aranja tot materialul în timpul prânzului, la Savoy.

– Am de gând să scriu o carte despre cele ce mi s-au întâmplat.

– Înduioşător. Secrete şi toate celelalte. Apropo, ce ţi s-a întâmplat de fapt? Frânturile care mi se tot flutură pe la urechi au vreo legătură cu adevărul?

– Ce ţi se flutură?

– Rommel. Un comando de atac. Dezastru.

– Cam mult pentru nişte secrete.

– Adevărat? E adevărat?

– Unde ai auzit toate astea?

– Vei fi surprins.

– Am să pot face faţă...

– De la Jolly Jack Priestly.

– Bravo... înseamnă că are nişte legături al naibii de importante.

– Poll tocmai a declarat că, după Churchill, el este cel mai renumit bărbat în Anglia.

– Mă întreb care sunt, cu adevărat, sursele lui.

Homer dădu din umeri nepăsător.

– Vrei să le sugerez lucrurile astea diferiţilor tăi patroni?

Godwin dădu din cap aprobator.

– Atunci aş putea s-o şi iau din loc. Acum că te-am văzut în carne şi oase, sunt mulţumit că te-ai întors. De acum încolo, e numai o chestiune de timp până când îţi vei putea relua lucrul. Ţine-te bine, prietene. Ca întotdeauna, te poţi bizui pe mine.

Godwin citea ziarele ca un om care descoperă o ţară necunoscută. Evenimentele din 7 decembrie 1941 îl loviră ca un proiectil de tun a cărui unică substanţă era ironia. Japonezii – *japonezii* – ei împinseră America în război! Hitler reuşise, cu mare succes, să-i ţină pe americani de o parte, timp de doi ani; el făcuse chiar unele speculaţii cum că scopurile Americii şi ale Germaniei ar putea coincide, cu timpul. Dar japonezii schimbaseră configuraţia războiului. Godwin reflecta cu o plăcere sadică la iarna păcătoasă pe care o avea Herr Hitler, cu Rusia de o parte şi gigantul adormit de peste ocean, întărâtat de către aliaţii săi, japonezii, de altă parte. Godwin avea impresia, acolo, în camera lui din Salisbury, unde-şi recăpăta treptat

puterile, că rezultatul acestui război nu mai putea fi pus acum sub semnul îndoielii. Odată cu intrarea Americii în război, imperiul Soarelui Răsare și cancerul care era nazismul erau condamnate fără speranță. Singurul lucru care avea acum importanță, era cât timp va mai dura războiul, câte răni arzătoare vor mai sfâșia trupul planetei și câți oameni își vor mai găsi moartea.

Ironia era, pur și simplu, că n-ar fi fost niciodată nevoie ca el să se fi dus în Africa de Nord pentru a-l omorî pe Rommel. Rolul lui Godwin fusese să povestească acest raid eroic publicului său american, să-i convingă pe americani să intre în luptă cu naziștii. Altă rațiune nu exista. Desigur, era o întreprindere de mare anvergură. Poate că ar fi trebuit, oricum, să se ducă și el. Dar, în cele din urmă, hotărâseră pentru el patriotismul și teama că americanii ar fi putut alege să stea, în continuare, deoparte.

Misiunea eșuase, el nu povestise încă nimic și America intrase, oricum, în război. Niciodată nu știai și nu puteai prevedea ce întorsătură vor lua lucrurile.

Oricum, știrile din Pacific sunau ca o litanie, un vaet al catastrofei declanșate de japonezii care atacaseră, invadaseră, ocupaseră. Pe lista „rănilor" figurau nume ca: Guam, Wake Island și Filipine-Luzon, Manila, Bataan. Japonezii îl aduseseră pe MacArthur la Corregidor, la gura golfului Manila. Japonezii asediaseră Hong Kongul și în ziua de Crăciun, garnizoana britanică se predase. Furia japoneză se dezlănțuise în Burma, apoi în urma unui atac sălbatic asupra orașului Singapore, măturase Malaia și Borneo, scufundă vasele *Prince of Wales* și *Repulse*, ocupă Bangkokul, iar în China, garnizoana americană din Beijing căzu pradă armatelor împăratului Hirohito.

În acest timp, situația armatelor germane din Rusia devenise dezastruoasă. Soldații mureau degerați, își mâncau caii înghețați și chiar pe proprii lor camarazi, morți de frig. Rușii care așteptaseră răbdători sosirea *generalului Iarnă*, contraatacau cu o sete de răzbunare sângeroasă în ochi. Churchill se adresă Camerei Comunelor cu cuvintele: „Putem considera de pe acum, după mai puțin de șase luni de lupte, că lansarea campaniei naziste asupra Rusiei, de către Hitler, a fost una dintre cele

mai remarcabile gafe ale istoriei." În luna februarie, au fost totuși și câteva știri bune de pe frontul rusesc.

– Dragul meu, piesa este un mare succes. Ești mândru de mine?

Stăteau în camera-solar a spitalului unde, în iarna aceea, scurtele apariții ale soarelui deveniseră foarte prețioase. Câțiva pacienți în halate de baie și scaune cu rotile se înghesuiau în fața unui cămin din piatră în care ardeau și fumegau bușteni groși. Cel care avusese ideea să amplaseze un cămin în camera-solar trebuie să fi fost, cu siguranță, un geniu.

Godwin se ridicase din pat și era îmbrăcat cu niște pantaloni gri, largi și o bluză marinărească, albastră, din cașmir. În dimineața aceea, ieșise să se plimbe în jurul parcului, având-l drept însoțitor pe doctorul Arbuthnot. Picioarele îi erau încă nesigure după atâtea săptămâni petrecute în pat și, de aceea, se sprijinea într-un baston. Cilla sosise chiar atunci, îl sărutase și-i spusese cât de bucuroasă era să vadă că-i revenise culoarea în obraji. Acum stăteau lângă o fereastră privind în jos, peste peluză, locul unde era amplasat tunul. Ea îl ținea de mână iar ochii îi străluceau de o lumină încântătoare.

– Ești mândru de mine?

– Sunt foarte mândru de tine. Trebuia să mă vezi parcurgând știrile de război, ca să dau de articolul despre spectacol. Criticul acela spunea că ai fost minunată, seducătoare, frumoasă, și plină de umor. Eram beat de mândrie.

– Da, cred că a fost un articol foarte obiectiv. Și cu o notă foarte personală, față de celelalte.

– Spunea că tu ai fost liantul care i-a unit pe toți.

– Liant. Da. Puteam să reușesc și fără asta.

Se sprijini de speteaza fotoliului adânc, îmbrăcat în creton.

– Spectacolul ăsta o să țină mult afișul. Asta-l face cel mai fericit pe Greer. O să câștige o sumedenie de parale.

Îi vorbi despre Dilys Allenby care locuia acum cu ea. El rămase uluit.

– Ce responsabilitate enormă, Cilla.

– Nu este, dacă ai deja una cum e Chloe. Orice adaos nu poate fi decât infim. Ți-o amintești pe micuța Dilys?

– Desigur. Mi-o amintesc și mai bine pe sărmana ei mamă. Ce noapte a fost aceea! Micuța Dilys... din câte-mi amintesc, ea a dormit aproape tot timpul. Aceea a fost noaptea în care tu insistai să-mi spui mereu că mă iubești. Și după câteva zile, mi s-a închis ușa în nas, pe cale poștală. Fermecător, Cilla.

– Hai să nu ne mai amintim de asta. A fost prea îngrozitor și s-a terminat. Acum Dilys are aproape doi ani. Tatăl ei era în aviația regală. Pilot pe un Hurricane. A murit. Bunicii sunt bătrâni și neputincioși. Infirmiera din noaptea aceea de la Dogsbody și-a amintit de grija pe care i-o purtam lui Dilys și când a aflat că ea va fi internată într-un cămin pentru orfani, s-a hotărât să mă cheme. S-a gândit ca aș putea contribui cu bani pentru a-i asigura lui Dilys o viață mai bună. Infirmiera aceea e o femeie remarcabilă. I-am spus că soarta mi-a scos-o în cale pe micuță, așa încât am spus că voi face mai mult pentru ea decât să contribui cu ceva bani. Îi voi oferi acestei micuțe un cămin adevărat, o viață asigurată, pentru că pierduse totul, chiar înainte de a se putea lupta, în vreun fel, cu viața.

Îngenunche lângă scaunul lui Rodger, privind focul. Ceilalți pacienți plecaseră. Își ridică privirea spre el, atingându-i fiecare deget cu degetele ei.

– Din prima clipă, ea și Chloe s-au plăcut la nebunie. Acum sunt surori, Rodger. Niciodată nu le voi considera altfel.

– Așa e scris, spuse el.

– Și e al naibii de bine scris. Eu am scris asta.

Mai târziu, când ea se pregătea să se întoarcă la Londra pentru a pregăti *Hainele cernite ale văduvei,* rămase destul de aproape pentru ca el să-i simtă răsuflarea caldă pe obraz.

– Când vom putea să fim, din nou, singuri? Fără tine sunt ca nebună. Când erai în comă, nu era chiar atât de rău. Îmi concentram întreaga voință, dorind, pur și simplu, să supraviețuiești. Mă gândeam că sunt o călugăriță cufundată în rugăciune. Dar acum, oftă ea din rărunchi, e altceva. Te simți bine. Trăiești și eu stau ca pe jăratec. Dă-mi puțină speranță, Rodger, te rog.

– Curând. Ai putea veni aici pentru o noapte?

– Aici? La spital?

– Nu. „Leul Roșu" e ceva mai ospitalier.

– Au să te lase să ieși?

– Doar nu sunt prizonier aici.

– Am să văd când pot veni. Am să vin în ziua noastră liberă și rămân peste noapte. Sunt, pur și simplu, nebună de dorul tău.

Îl sărută, mângâindu-i buzele cu limba.

– Te iubesc, spuse el.

– Pun pariu că-i așa, șopti ea.

O privi în timp ce se îndepărta, o privi făcându-i cu mâna de pe bancheta din spate a taxiului negru ca un cărăbuș care demară și dispăru în curând.

Îi făcu și el cu mâna, întrebându-se ce se petrecea în mintea ei. De fapt, mare parte din viața lui, asta făcuse: se întrebase ce era în mintea ei. Dar de data aceasta era altceva. El înviase din morți, în timp ce soțul ei era mort de-a binelea, era sigur de asta. Și astfel, situația se schimbase în totalitate. Pentru prima oară în viața lor, între ei nu se mai afla nici o barieră. Ce vor face? Din câte bănuia el, și asta era scris.

J.B. Priestly era un om foarte ocupat. De fapt, el însuși se considera cel mai ocupat om din Anglia. Era, în același timp, celebru pentru emisiunile sale de radio, pentru romanele de mare succes, pentru colecțiile de eseuri, pentru conferințele și pentru bătălia sa neîntreruptă cu biserica. Aparținea publicului în toate privințele, asemenea lui British Museum sau Columnei lui Nelson. Cel puțin așa simțeau oamenii – că le aparținea.

J.B. Priestly nu era, însă, într-atât de ocupat, încât să nu poată alerga în ajutorul unui prieten, iar Rodger Godwin era un prieten care avea nevoie de ajutor, fie că o știa, fie că nu. Așa încât Priestly dădu o fugă la Salisbury, într-o după-amiază cu lapoviță deasă. Godwin îl aștepta în barul hanului „Leul Roșu".

Priestly era un tip cordial, dar grăbit să depășească momentul amabilităților.

– Am tot felul de informații și știu tot felul de lucruri. Cunosc oamenii. Acum aflu că va fi un coșmar îngrozitor să ne luptăm cu consecințele eșecului acelei blestemate de operațiuni PRAETORIAN.

– Eu credeam că PRAETORIAN este încă un secret absolut.

Priestly făcu semn din mână, luând paharul cu scotch.

– Am venit până aici să te previn, băiete. Se caută un spion și vor găsi ei pe cineva. Li s-a ordonat să găsească, așa încât trebuie să găsească pe cineva. Când ai de-aface cu Vardan, ține-o, în continuare, cu povestea aia a ta.

– Ce vrei să spui, Jack? N-am inventat nici o poveste. Știu doar ce s-a întâmplat acolo. Asta e tot ce pot să spun.

– Cine crezi că a făcut-o? Cine a trădat operațiunea?

– Nimeni. Cred că nimeni n-a trădat operațiunea. N-a fost decât un ghinion. Un mare ghinion.

– Las-o baltă. Ei cred că a fost opera unui trădător. Pe fața lui Priestly flutură un zâmbet acru, obosit. Ei sunt pătura conducătoare, Rodger. Pot fi niște tipi foarte cumsecade, până în momentul în care hotărăsc să nu mai fie. Atunci îți ard una peste fund cu un vătrai înroșit în foc, numai ca să-ți arate cine este șeful. Tu nu faci parte dintre ai lor. Ești american, exemplul perfect a ceea ce au spus ei întotdeauna despre americani: mult prea virili, mult prea bine plătiți și mult prea mult pe capul nostru! Fii cu ochii-n patru!

– Ce tot îmi înșiri aici, Jack?

– Să nu le întorci niciodată spatele, asta-i tot. Și ține minte cine sunt prietenii tăi.

El repetă aceste cuvinte mai târziu, în timp ce se așeză pe bancheta din spate a automobilului mare, negru, care îl ducea înapoi, la Londra.

Godwin stătea în singura cameră numită impropriu solar, citind ziarele în timp ce-și lua micul dejun. Știrile erau proaste, fără deosebire. Ministerul Alimentației anunța dispariția pâinii albe pentru multă vreme. Avea să fie înlocuită cu mult mai sănătoasa „pâine integrală". Erau consecințele căderii Singaporeului. Era apoi un lung articol despre atrocitățile comise de japonezi asupra garnizoanei britanice din Hong Kong. Secretarul Afacerilor Externe, Eden și vicontele Cranborne,

secretarul colonial, se adresaseră ambelor camere ale Parlamentului pe această temă. Era o lectură care-ți dădea fiori.

– Îți cam știrbește stima pe care s-ar putea s-o fi avut pentru cultura japoneză.

Godwin ridică privirea. Monk Vardan se uita în jos, în ziarul deschis, cu o ceașcă de ceai pe farfurioară, în căușul palmei.

– Niciodată n-am avut prea mare stimă pentru japonezi.

– Micii diavoli galbeni ne-au spus că soldații lor sunt conduși în luptă de codul cavaleresc al lui Bushido, că au o considerație plină de compasiune pentru onoarea dușmanului. Aparent, toată această onoare presupune trecerea prin tăișul baionetei a ofițerilor britanici luați prizonieri, refuzul de a îngropa morții, violarea și uciderea sistematică a femeilor dintr-un întreg district chinezesc... Eu personal aș prefera să apăs pe un buton și să distrug în întregime această rasă primejdioasă. Genocidul, bătrâne, nu este întotdeauna un lucru rău. Te simți în stare să continuăm discuția noastră?

– Desigur. De ce nu?

– Hai să mergem în oraș. Ne face bine să ieșim puțin.

Se plimbau pe străzile înguste. Un vânt înghețat zbârlea copacii înnegriți.

– Eu nu-mi fac decât datoria, bătrâne. Sper să ții minte lucrul acesta.

– Știu, Monk. E doar slujba ta.

Îl privi cu coada ochiului, amintindu-și de avertismentul lui Jack Priestly.

– Îmi vine foarte greu. Ne cunoaștem de un car de ani, desigur.

– Nu chiar de atâta vreme, Monk.

– N-aș vrea să crezi că prietenia noastră nu contează pentru mine. Dar, oricum, slujba e slujbă, superiorii mei nu trebuie să fie prostiți cu... Vreau să spun că slujba mea nu e întotdeauna ușoară, nu așa cum mi-ar conveni mie să fie.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Monk, ce tot înșiri acolo? Mă faci să mă apuce durerea de cap. Treci la subiect.

– Ei bine, pari că vrei să accepți ideea că cineva a trădat operațiunea PRAETORIAN. Doar o mână de oameni au știut despre existența acestui plan. Ideea a venit de la Numărul 10, o știi. N-au existat

materiale scrise care să menționeze, în nici un fel, scopul misiunii. Totul a fost condus personal, fără intermediari, exact în maniera în care s-a lucrat și cu tine. Cel mai trist fapt este că, majoritatea celor care știau, sunt morți, au murit chiar în misiune.

Oftă și trase fularul, înfășurându-și mai bine uriașul măr al lui Adam. Avea o voce nazală, de parcă nasul i-ar fi fost înfundat, ca un preludiu al unui guturai.

– Acum se fac mari presiuni asupra primului ministru... Ce n-a mers cum trebuia? De ce au murit toți acei oameni? De-a ce naiba ne-am jucat și cine ne-a stricat jocul?

– Dar cum de știu ei chiar și faptul că ceva n-a mers cum trebuia? Dacă era atât de secret...

– Este imposibil să poți acoperi multă vreme un dezastru. În special un dezastru în care Generalul Sir Max Hood a plătit cu viața... împreună cu toți acei flăcăi bravi care l-au însoțit. Cuvintele transpiră pe ici, pe colo. Zvonurile încep să circule... și apoi Rommel trimite în Anglia aceste fotografii ale mormintelor eroilor... Nu există nici un anunț *oficial*, doar o mulțime de zvonuri care te-ncolțesc din toate părțile. Ceea ce încearcă acum să facă primul ministru, este să răsucească la spate toate brațele pe care le poate prinde, pentru a împiedica discutarea întregii afaceri în Camera Comunelor – aceasta este *acoperirea* care trebuie menținută. Îndată ce un membru conștiincios al Camerei Comunelor începe să facă scandal, acoperirea se duce naibii... un complot murdar ca să-l ucidă pe Rommel, un serviciu de informații incompetent, un erou național împreună cu toți oamenii săi, morți fără nici un motiv serios... este genul de pată pe care primul ministru n-o va îngădui niciodată pe firma sa.

– Dar cum îl va putea el opri pe oricare membru conștiincios al Camerei Comunelor să pună chestiunea pe tapet? Prin ce fel de presiuni?

– Patriotismul. Siguranța necesară în vreme de război. Dar treaba va reuși numai dacă scoate și celălalt pantof.

– Și care ar fi acest al doilea pantof?

– Zvonurile insistă asupra faptului că a existat un trădător. Primul ministru trebuie să joace cartea trădătorului, să facă să prindă șiretlicul.

Și, ca să fiu sincer, primul ministru însuși nici nu vede altfel lucrurile. Problema este că erau atât de puțini cei care știau...

– Atunci altcineva trebuie să știe. Dacă ai tu dreptate, dacă germanii știau că noi ne îndreptăm spre ei... Precis știau, trebuie să fi știut...

– Eu continui să cred că s-ar putea să fie o coincidență.

– Dar chiar asta *este* ceea ce ai să spui tu, nu-i așa?

– Asta ce vrea să mai însemne? Tradu, te rog pentru un individ mai greu de cap, Monk.

– Ei bine, asta înseamnă tocmai afacerea cu celălalt pantof, bătrâne.

– Da?

– Trădătorul. Primul ministru poate ține lucrurile sub obroc dacă-l găsește pe afurisitul ăla de trădător. Totuși, în clipa de față, afacerea e prea la ordinea zilei, prea arzătoare și va frige mâna aceluia care va răscoli... noi trebuie să-l urmărim pe trădător, trebuie *să se știe* că facem totul ca să-l descoperim. Un cuvânt plasat în urechea potrivită... apoi se va uita.

– Foarte cinic, spuse Godwin. Și ce oameni buni au murit.

Vardan ignoră comentariul lui Godwin.

– Primul ministru crede că am găsit omul pe care-l vrem.

– Nu mai spune...

– Trebuie să avem în vedere, însă, o posibilitate, chiar dacă este neplăcută, nu-i așa? N-a fost, oare, neobositul, nemuritorul Holmes din Baker Street care a spus ceva în genul ăsta, că dacă rămâne fie și o singură posibilitate, oricât de improbabilă ar fi ea, aceasta trebuie să reprezinte adevărul? Înțelegi, Rodger, primul ministru crede că tu ești acea posibilitate.

Râsul lui Godwin explodă asemenea suspinului de moarte al unui om lovit în plexul solar de Joe Louis.

– Bine, spuse Monk Vardan, cel puțin am găsit omul care vede o latură amuzantă în această poveste mai degrabă josnică. Eram îngrijorat de felul în care ai să primești vestea.

– Chiar erai îngrijorat? Nu e atât de josnică pe cât e de absurdă. Nebunească. Acum pricep eu ce voiau să spună titlurile acelea : CEL MAI CUNOSCUT CORESPONDENT STRĂIN AL AMERICII – DEMASCAT! SPION NAZIST! E o adevărată nebunie, Monk. Dar pe

tine te va face om! Ți se va acorda rangul de cavaler și ți se vor face funeraliile naționale la Westminster Abbey, ambele în aceeași săptămână. Hai, arde-i un zâmbet pe fața asta posomorâtă, prietene.

– Îmi pare rău. Nu pot. E o treabă prea serioasă.

– Monk dragă, dă-mi voie să ți-o spun măcar o dată... Nu sunt spion nazist. Asta pentru memoriile tale.

– Nimeni nu spune așa ceva. Cel puțin nu chiar așa.

– Ce ușurare! Trebuie să le scriu alor mei!

– Nu e nici o glumă. Te asigur.

– E un rahat de la cap la coadă și tu știi asta și dacă Churchill mă crede trădător, atunci e sărit și viitorul civilizației, așa cum o cunoaștem și o iubim cu toții, e în mâinile unui alienat limbut.

Vardan îl conduse pe Godwin către parcajul mașinilor. Ploua din nou. În lungul străzilor, umbrelele negre înfloreau una după alta. Godwin îl privi pe Vardan, uitând de vânt și de ploaie.

– Te comporți ca și cum ai crede toată porcăria asta. Răspunde-mi cinstit, Monk, chiar crezi rahatul ăsta?

– Mă cunoști, Rodger, sunt un om prevăzător, blochez toate ieșirile. Tu ce crezi? Eu cred că trebuie să studiem îndeaproape problema.

– Monk! Iisuse!

– Trebuie să începem de undeva, nu-i așa? Mă gândeam că s-ar putea să dorești să-mi povestești despre ceea ce s-a întâmplat la Cairo, acum doi ani. În 1940. Desigur că ai totul clar în memorie...

Godwin se răsuci ca să scape de mâna lui Vardan care îi ținea mâneca.

– Nu acum, ticălosule, la naiba cu Cairo ăla din '40.

Godwin se poticni.

– Blestemat să fiu dacă-ți povestesc ceva despre Cairo... Fir-ar să fie, Monk! Există, desigur, un trădător în toată afacerea asta, dar e al naibii de sigur ca nu sunt eu acela!

Ploaia începu să curgă șiroaie, dintr-odată, intrându-i în ochi, bătând darabana cu degete reci și ude pe țeasta lui cârpită. Avea senzația că i se îngreuiase creierul, gata să dea pe dinafară pe sub placa aceea de metal. Trebuia să se întoarcă la spital. Trebuia să-și ia medicamentele... acum

totu-l se învârtea cu el, își simțea capul gata să explodeze... apo-i simți cum cade...

– Ești sigur că poți să faci asta? Ai destulă putere? Te simți bine?

Îi șoptea la ureche în timp ce buzele ei îi mângâiau obrazul. Apoi se îndreptă puțin ca să-l poată privi în ochi.

– Cred că mă descurc foarte bine, șopti Godwin drept răspuns, luând în considerare situația în care mă aflu.

– Dar nu mă plâng, murmură ea, împingându-se în jos.

El stătea pe spate, cu brațele întinse deasupra capului, ținându-se strâns de tăblia patului. Ea stătea deasupra, cu picioarele desfăcute, se apleca în față, se balansa, îndesându-se cu putere în el. Părul i se lipise de frunte. El deschise gura iar ea îi strecură unul dintre sfârcuri. Supse până simți gustul sudoarei din piele, o auzi gemând și o simți căzând moale peste el. Gustul pieptului ei îi flutură pentru o clipă în creier o amintire din Cairo, dar el o alungă imediat.

– Încă puțin, șopti ea cu o voce întretăiată din cauza gâfâitului.

El rezistă cât putu, dar, în cele din urmă lucrul acesta deveni imposibil din pricina ei. Apoi, ea îl sărută îndelung, scoțând mici sunete de plăcere. El dădu drumul tăbliei patului și o ținu strâns în brațe. Îi simțea spinarea alunecoasă, udă de sudoare.

Ea rămase întinsă peste el și trase cuvertura deasupra lor. Îl presa cu trupul ei de parcă s-ar fi temut să nu încerce să plece. După un mic răgaz, ea începu să se contracte din nou și luară totul de la început. El auzea vântul cum izbea sălbatic în plăcuța cu firma, auzea scârțâitul tablei, vedea strălucirea felinarului din curte, prin fereastra biciuită de ploaie. Deși Cilla îl purta cu ea în vârtejul patimii, el își amintea stăruitor de ceva anume, o lampă care se legăna în ploaie și în vânt, o santinelă singuratecă stând sub ea...

O oră mai târziu, stăteau unul lângă altul, înveliți în păturile de lână, privind curtea înecată în ploaie a hanului „Leul Roșu." Ramurile dezgolite ale viței păreau să se zvârcolească în bătaia vântului, contorsionate pe ziduri. Un mic lăstar uscat, răzleț, bătea în fereastră. Pietrele de dedesubt străluceau asemenea pietrișului din vadul unui râu.

Cilla bea tacticoasă şampania trezită, dintr-o sticlă pe care o adusese pentru marea ocazie. O deschiseseră înainte de a se urca în pat şi acum efectul ei începea să se „dilueze". Bucuria posesiunii, încântarea erotică pe care o resimţiseră în reluarea relaţiei sexuale, se atenuaseră şi ele, iar acum se simţeau poate şi mai aproape unul de celălalt, dar nu într-un fel tot atât de plăcut.

Încercând să restabilească atmosfera, dar cu destulă stângăcie, Godwin îi spuse că o iubea.

Ea avu un zâmbet fugar, îşi strânse mai bine pledul de lână în jurul trupului şi se cutremură, străbătută de fiori.

– Mă gândesc cât de confortabil, mult mai confortabil, ar fi aici, dacă focul – acest prieten cald, roşu şi strălucitor, de care noi, orăşenii, depindem într-atât – ar fi ajuns până în inima întunecată a Angliei.

– Ţi-e frig.

– E pentru prima oară că simt.

– Am un al şaselea simţ, în privinţa asta.

Ea se aşeză pe pat, se culcă pe pernă şi-şi trase pătura în jurul genunchilor şi al picioarelor.

– Ce s-a întâmplat după ce ai căzut? Te-ai lovit la cap?

Îi luă mâna.

– Greu de spus asta. La mine, partea aceasta a corpului este metalică.

– Ce prostănac eşti! De acum, încolo, toată viaţa ai să faci glume nesărate.

– Atunci e mai bine să te obişnuieşti cu ele.

– Monk Vardan n-a vorbit serios, nu se poate să fi fost serios. Nazist! Ce idee...

– Dar lucrurile nu s-au petrecut chiar aşa.

– Ar trebui să-ţi povestesc şi eu despre mica mea problemă, spuse ea.

El îşi simţi inima tresărindu-i brusc în piept, de parcă ar fi fost străbătut de un curent electric.

– Ce problemă?

– Ştiu cât de stupid o să-ţi sune dar... îţi aduci aminte de scrisoarea pe care ai găsit-o în apartamentul tău? Aceea despre noi şi ceea ce expeditorul urma să...

– Încerc să nu uit niciodată ameninţarea cu moartea...

– Iubitule, încearcă, te rog, să nu mai vorbești ca în finalul unei piese în seara premierei. Te iubesc mult de tot, zău că e adevărat, dar frivolitatea forțată uzează atât de repede.

– În acest caz, mă voi sinucide. Totul e putred, simțul umorului a murit și asta e singura soluție. E mai bine? Ce zici?

– Ceva mai bine. Dar eu m-am gândit mult la acea scrisoare.

– Și?

– Sunt urmărită. Pândită. Nu e doar imaginația mea. Am văzut un individ supraveghind casa, în timpul nopții. Sunt sigură că l-am văzut la ușa teatrului, după spectacol... *știu*. Așa că, te rog, nu-mi spune că am halucinații.

– De cât timp ai observat asta?

– Cam de trei săptămâni.

– Cam de când am dat semne că revin la viață?

Ea încuviință din cap.

– Asta m-a făcut să mă întorc cu gândul la scrisoare. În timp ce erai în comă... nu era deloc probabil să te întorci la mine în starea aceea. Dar când ai ieșit din comă... cred că-mi urmărești logica. A fost doar o chestiune de timp.

– Dar cine putea să știe de starea mea? Că ieșeam din comă?

– Întotdeauna se pare că există oameni care știu anumite lucruri. Oftă neputincioasă.

– Există cineva care știa, desigur. Monk știa.

– Dar ce importanță are pentru el dacă tu și eu suntem...

– Mai mare decât ți-ai putea imagina la prima vedere.

– Nu înțeleg nimic!

– Ascultă-mă, Cilla. Ei mă cred răspunzător pentru moartea tuturor celor care au făcut parte din misiune. În special pentru moartea lui Max.

– Ești nebun! Cineva e nebun... personajul ăla îngrozitor, Vardan, el trebuie să fie băgat în toate astea! Dar nu pot fi serioși, Rodger!

– Au început să bage groaza în mine într-un hal fără hal. Jack Priestly m-a prevenit. Cel puțin așa mi-a spus. Au nevoie de un țap ispășitor. Așa cum ți-am povestit, Monk spune că asta e politica...

– Dar de ce tu?

– Sunt singurul supraviețuitor. Ei sunt siguri că nemții au fost preveniți. Așa încât *trebuie* să fie un spion. Se fac presiuni pentru descoperirea spionului. Și acela voi fi eu.

– Numai pentru că ai fost destul de norocos ca să supraviețuiești?

– Asta nu e tot, iubito.

– Ce vrei să spui?

– Monk știe că eu aveam un motiv pentru a-i dori moartea lui Max.

– Nu...

– Tu.

– Ah, nu, Rodger! Vorbește serios? Dar e monstruos.

– Da, așa este.

– Ești sigur?

– Vrea să-i vorbesc despre Cairo. Vrea să începem cu începutul.

Ea își întinse brațele spre el.

Lumina subțire și apoasă a soarelui, cenușie ca o burtă de calcan, se prelingea prin ferestrele înalte. Se părea că acea cameră fusese un fel de salon mare. În spital era cunoscută sub numele de Camera de Interogatorii. Odată urcase și Godwin la etaj și plimbându-se pe acolo, aflase de Camera de Interogatorii. Totul arăta foarte civilizat acolo. Uneori, ceaiul era servit dintr-un serviciu de argint. Spionii germani – nu neapărat germani, dar, oricum, spioni, potrivit bârfelor din spital – erau aduși aici, erau serviți cu ceai, trabuce și coniac, în speranța de a-i îmblânzi, de a-i face să se relaxeze și de a li se adormi vigilența, pentru ca apoi să „scuipe" tot ce știau. Nimeni nu era prea sigur dacă procedeul acesta avea efect sau nu, dar, cel puțin, niciodată nu fuseseră auzite urlete care să vină din acel salon.

– Ești de acord ca tânărul Prestonbury să stea și el cu noi, Rodger? Prestonbury este Scribul, cel care păstrează *papirusurile*. Va lua doar câteva notițe. Are datoria să țină registrele în ordine, în toată nebunia asta...

– Nu mă interesează câtuși de puțin tânărul Prestonbury, să vină, să plece, cui îi pasă?

– Perfect, perfect. Bine. Stai destul de comod? Bătrâna căpățână nu te mai supără? Nu mai dorim o altă istorioară ca aceea, fiule. Deci, suntem gata?

Godwin îl privi. Era tot vechiul Monk, dar avea senzația că nu-l mai văzuse până atunci. Renghiurile pe care ți le joacă lumina, după cum spunea omul. Se gândea mereu la Priestly. Ori de câte ori avea dificultăți să creadă ceea ce se întâmpla, se gândea la Jolly Jack Priestly.

– Sunt gata, Monk.

– Dacă mă ajută memoria, spuse Monk Vardan, ai fost la Cairo de două ori. Prima dată a fost în primăvara târzie sau vara timpurie a lui 1940. Războiul încă nu se dezlănțuise cu adevărat, nu-i așa? Dar tu știai ce avea să vină. Plutea în aer. La aeroport te-ai întâlnit cu Symonds, am dreptate? Derek Symonds, omul de la Reuters, cu ochii aceia strălucitori, mici și înfocați... asemenea ochilor unui câine foarte vigilent...

20

Vara anului 1940.

Cairo, un oraș care nu seamănă cu nici un alt loc de pe pământ, părea senin, indiferent față de posibilitatea unui război iminent, în deșert. Cenzura hotărâse că nu era cazul ca acest oraș să afle cât de prost mergeau lucrurile pentru englezi la începutul războiului cu Hitler. Derek Symonds era nerăbdător să afle adevăratele știri de acasă, deoarece Cairo era un oraș care trăia din zvonuri. Godwin era bucuros să-i satisfacă curiozitatea, în timp ce savurau un prânz interminabil în salonul hotelului Shepheard, unde locuia el.

La despărțire, Symonds îi spuse:

– La ora șase, la bar, la un păhărel, de acord?

– Barul de la Shepheard... răspunse Godwin gânditor.

– Da, perfect. Eu n-am să vin. Aranjez întâlnirea asta pentru un tip care vrea să te vadă.

– Cine este?

– M-a rugat să nu spun nici dacă mi-ai smulge unghiile cu un clește înroșit.

– Bine, n-o să fie nevoie de așa ceva, Symonds.

După cum se spunea adesea pe atunci, era foarte posibil ca piramidele să fi fost mai renumite decât barul hotelului Shepheard, dar la bar găseai băuturi al naibii de bune. Hotelul fusese ridicat în 1841 și faima i se trăgea de la folosirea lui ca tabără pentru turiștii expedițiilor lui Thomas Cook, în 1870. Fiecare client își avea colțișorul lui favorit la Shepheard. Terasa barului era unul dintre acestea, cu tot acel mobilier

din răchită, cu muzica discretă a pianului, cu palmierii legănați de o briză ușoară și cu strada lui Ibrahim Pașa aflată chiar în vecinătate. Era apoi Holul Maur, răcoros și impunător, sub cupola din sticlă colorată, dotat cu mese octogonale, de o remarcabilă discreție și cu scaune îmbrăcate în huse elegante. În sala de bal se făceau remarcate celebrele coloane, copii ale celor de la Karnak, cu capitoliul în formă de floare de lotus, care făcuseră pe cineva să caracterizeze stilul hotelului drept cel al dinastiei a optsprezecea eduardiană. Cu nici un chip nu putea fi uitată scara în spirală a Holului Maur, cu perechea ei de cariatide înalte, din abanos, cu sâni spectaculoși, împodobiți, adesea, într-un mod provocator, de clienții mai glumeți.

Și, desigur, mai era Barul Lung, unde Godwin își făcu apariția la ora șase.

– Fir-aș al naibii, tu ești! Tânărul Symonds va fi trecut pe lista execuțiilor.

Godwin își ridică privirea, recunoscând, în parte, vocea pe care n-o mai auzise de treisprezece ani.

– Ce mai faci, Rodger? Ești în formă?

Obrazul îi era puternic bronzat, brăzdat de riduri pe la colțurile gurii și la coada ochilor. La tâmple îi apăruseră șuvițe sure, pieptănate cu grijă după urechi. Sub ochi o cicatrice, amintirea unei nopți din Paris. Purta un costum perfect croit, de culoare cafenie-roșcată, cu o cămașă de mătase albastră și o cravată de culoarea vinului de Burgundia. Trupul lui îndesat nu luase nici un kilogram în plus.

– Max, spuse Godwin, m-ai făcut praf, soldățoi afurisit!

Își strânseră mâinile cu căldură și Godwin își aminti că era unul dintre Băieții lui Hood. Max Hood era singurul om de pe pământ cu care Rodger Godwin fusese „implicat în acțiune", cum obișnuia să se exprime o anumită categorie de oameni. Uciseseră împreună.

– Tânărul Symonds mi-a povestit că l-a întâlnit pe renumitul Rodger Godwin. I-am făcut o impresie foarte puternică spunându-i că tu și cu mine eram combatanți vechi. I-am spus că ascultasem împreună dangătul clopotelor de la miezul nopții.

– A trecut multă vreme de la acel cimitir înecat în ploaie.

– Parcă ar fi fost ieri. O treabă strașnică de miez de noapte a fost aceea. Arătă spre un scaun.

– Te deranjează dacă mă așez? Hai să bem ceva și să ne povestim minciuni despre anii care au trecut de atunci. Vreau să știu ce te aduce pe tine în augustul ăsta, în colțișorul nostru de lume, plin de praf.

– Iar eu vreau să știu ce se petrece aici. Îmi spune mie inima că tu ești omul potrivit să-mi răspundă la întrebare.

– De ce, Rodger? Doar tu ești scriitorul cel renumit. Tu să-mi spui mie. Vrei gin cu apă tonică?

Făcu semn unuia dintre chelneri.

– Mă bucur că te văd, Rodger.

Ochii lui cenușii rămaseră, pentru o clipă, ațintiți în cei ai lui Godwin.

– M-am gândit la tine în ziua în care s-a declarat războiul. Până la urmă, ai avut războiul pe care ți-l doreai, Max.

– Cam trist, nu-i așa? Dar este lucrul pe care-l fac cel mai bine. Este drama vieții mele, dar încerc să nu mă las copleșit. Pentru tine va fi o treabă bună. Ai picat, cu adevărat, în locul potrivit pentru a culege unele frânturi rătăcite de informații.

– Cairo?

– Barul hotelului Shepheard, spuse Max Hood. Ia contact cu Joe, barmanul. E elvețian, adună informații în maniera în care concetățenii lui adună bani. Femeilor nu li se permite intrarea aici, așa încât ai să descoperi niscai haine descheiate pe aici. Ciulește urechile și vei afla tot ce te interesează. Locul e plin de spioni. Coborî vocea. Îmi vine să cred că și eu sunt unul dintre ei.

– Dacă ești spion, de ce naiba nu-mi spui ce se petrece acolo? Când încep luptele?

– Pot începe în orice zi. Mussolini înaintează încet dar hotărât, împotriva englezilor. E la fel de aproape ca favoriții tăi de obraz. E gelos pe Hitler care a acaparat toată presa. Hitler mărșăluiește prin întreaga Europă. Niciodată n-am mai pomenit așa ceva. Mussolini a pus mâna pe Libia, Eritreea, Somalia și Etiopia. Își închipuie că, la ora asta, Anglia e ocupată până peste cap să lupte cu Hitler. Așa încât acum e momentul să se năpustească asupra avantajelor pe care le are Anglia aici. Dacă va

reuși s-o înlăture, atunci își va tripla imperiul aici, pe continentul african. El își închipuie că va câștiga cu ușurință. S-ar putea să aibă, într-adevăr, dreptate. Rămâne de văzut. Mi-e teamă că și Egiptul figurează în *menu*. Aici se află mai puțin de patruzeci de mii de soldați englezi și Mussolini are un sfert de milion de oameni chiar în Libia, gata să pornească încoace.

– Chiar atât de critică e situația, Max?

– Da, mă tem că așa este. Desigur, adăugă el cu un surâs fugar, soldații ăștia *sunt* italieni. Băieți buni, comozi, îmi plac. Am executat o misiune de recunoaștere în Libia, – omul cu o mie de fețe, înțelegi – și mi-am dat seama că atunci când vor veni aici, o să ne iasă pe nas. Gheața îi zornăi în pahar. Barul se umplea văzând cu ochii.

– Ne mutăm pe terasă? Se ridică și o luă înainte.

Scaunele de răchită adânci erau îngrămădite în jurul unor măsuțe de lemn, ale căror scrumiere se umpleau cu repeziciune. Chelnerii purtau fesuri și fuste lungi, albe. Aproape jumătate din cei prezenți la mese purtau uniformă militară și studiau însemnări, foi de hârtie îndosariate și ziare. Conversațiile erau purtate cu voce joasă, dar nu încetau nici o clipă. Sunau hotărât, forțându-se să convingă sau să extragă o adevărată pepită de informație proaspătă. Era o lume de seră și avu impresia că privea o cameră plină de orhidee care încercau să supraviețuiască.

Se așezară la una dintre mesele cafenii, lângă grilaj și Hood se asigură că aveau băuturi reci.

– Acum e rândul tău să-mi povestești cât de critică e situația în Europa. Aici ne parvin informații trunchiate, chiar și la garnizoană. Ce se întâmplă la Dunkerque? Până la noi nu ajung decât unele aluzii, insinuări, nici unul dintre noi nu-și poate imagina de ce germanii nu distrug BEF[1]. Când are de gând Hitler să traverseze Canalul Mânecii? Există vreo cale de a-l opri? Rânji prostește, arătând ca atunci, la Paris, când îi spusese lui Godwin, că era pe jumătate îndrăgostit de Cilla Dew-Brittain. La bar, îndată ce-l zărise pe Max Hood, Godwin se gândi instantaneu la ea, de parcă prezența ei s-ar fi făcut simțită alături de ei. Fusese o senzație mai mult decât tulburătoare. Godwin se întreba dacă trebuia să facă, în discuția lor, vreo referire la ea, sau dacă era una dintre

[1] Forțele Expediționare Britanice (n.tr.)

acele amintiri care nu trebuiau scormonite. Dar Max punea întrebări numai despre războiul în desfășurare în Europa și poate că era mai bine să rămână numai la acest subiect.

– Nu e ușor de explicat situația de la Dunkerque, spuse Godwin. E aproape imposibil să interpretezi aparențele. E imposibil să știi de ce n-au venit să ne facă praf. Ne-ar fi putut arunca pe toți în mare. Dar n-au făcut-o.

Ridică din umeri în fața nestatorniciei minții militare.

Teoretic, n-ar fi putut exista nici o modalitate pe lume de a-i scoate pe acei oameni de pe plajă. Dar ei se pare c-o fac. RAF le asigură o acoperire aeriană cum n-ai mai văzut. Când am părăsit Londra, ei începuseră, de vreo trei patru zile, evacuarea plajei. Am vorbit cu oameni care scăpaseră de acolo. Spuneau că mai rămăseseră încă vreo trei sute de mii de soldați, poate chiar mai mulți, care trebuiau să vină. Dunkerque e bombardat sălbatic de către Luftwaffe. Când vasele britanice au ieșit din port, au nimerit în raza focului nimicitor al bateriilor germane de la Calais și apoi au căzut pradă submarinelor germane care coborau din Marea Nordului.

Am zburat spre Paris pe 31 mai, în aceiași zi când sosea Churchill cu Attlee, cu Dill și cu Ismay...

– Nu se apropie cam mult? Dintr-un moment în altul, Hitler trebuie să apese pe trăgaci, țintind Parisul.

– La asta m-am gândit și eu. Parisul își așteaptă sfârșitul, dintr-un moment în altul.

– Ai mai întâlnit pe vreunul din vechiul nostru grup?

Godwin zâmbi.

– Merle B. Swaine spune că l-ar mira ca Broaștele să mai reziste două săptămâni. Niciodată n-a avut prea mare considerație pentru francezi.

– Ce planuri are?

– Cred că va încerca s-o întindă la timp. Sau poate că va rămâne pe loc. Se apropie de șaizeci de ani. Poate că naziștii nu-l vor necăji prea tare dacă rămâne.

– Probabil că va încerca să găsească același șofer de taxi pe care am pus noi mâna când ne-am întors de la Le Bourget, în seara aceea.

Godwin râse.

– Ce noapte a fost aceea! Am aterizat la Lisabona şi am prins primul zbor spre Cairo.

– Lucrurile par o bagatelă sumbră, spuse Hood. Dar, desigur, vom suporta totul şi vom reuşi să ajungem la ţintă.

– Dacă nu credem asta, atunci ce e de făcut?

– Ne-ar fi de ajutor dacă voi, yankeii, aţi intra în horă.

– Vom intra, mai curând sau mai târziu.

– Să sperăm că asta se va face în timp util.

– Binecuvântează-mi sufletul, căci e cam zdrenţuit.

Cineva stătea în picioare în spatele lui Godwin.

– Unele lucruri îşi fac apariţia pe neaşteptate, în cele mai neobişnuite locuri. Bine ai venit în mica noastră familie, departe de casă.

Godwin se ridică şi se întoarse.

– Monk! Ce plăcere, moşneag nenorocit! De cât timp eşti aici? Max, îl cunoşti pe individul ăsta?

– Dacă mă cunoaşte? Monk scoase un oftat din nasul său lung, ca o trompă. Camaradul Hood şi cu mine am venit împreună. Apropo, aduc veşti proaste. Îndrăzneţii piloţi ai lui Herr Goering au bombardat Parisul acum câteva ore. Ştirea a sosit chiar acum.

Vestea a fost primită în tăcere. Apoi Hood spuse:

– Nici o veste de la Dunkerque?

– Cu Dunkerque s-a terminat. Ultimii soldaţi britanici au fost scoşi ieri de acolo. La ora asta, germanii trebuie să fi ajuns pe plajă. Aşa a fost să fie. Mi s-a comunicat că primul ministru se va adresa mâine Camerei Comunelor.

Monk Vardan se înfundă într-un scaun. Ţinea în mână un pahar cu bere.

– Mi-e teamă că pe frontul de acasă situaţia e cam complicată. Dacă Hitler traversează acum Canalul Mânecii, generaţia următoare de englezi vor vorbi limba germană foarte curgător. Nu e decât un fapt obişnuit. Se întâmplă în viaţă.

– Înţeleg că n-au mai rămas decât vreo cinci sute de tunuri pentru apărarea pământului britanic, spuse Godwin.

– Şi multe dintre ele, spuse Hood încet, sunt piese de muzeu. Să ne rugăm lui Dumnezeu să nu vină Hitler.

– Am lăsat aproape tot ce aveam ca armament greu, pe pământul Franței, spuse Vardan. Cam două mii de tunuri, șaizeci de mii de camioane, șaptezeci și cinci de mii de tone de muniție... șase sute de tone de combustibil. Trebuia să scoatem rapid soldații de acolo. N-aveam de ales.

– Monk al nostru știe tot, spuse Hood.

Vardan zâmbi alene.

– N-aș spune decât că, de regulă, informațiile mele sunt foarte corecte.

Godwin ridică paharul.

– Pentru Monk al nostru, spuse el și băură cu toții.

Seara se prelungise și când se trezi a doua zi dimineață, Godwin se simțea de parcă fiecare minut din ajun i se imprimase în oase și în mușchi. Furați de multele „rânduri" de băutură, de felurile de mâncare servite la cină, de trabucuri și gesturi generoase, navigaseră înainte și înapoi, pe valurile zbuciumate ale anilor. Max Hood spuse că obținuse divorțul în '28 și băură în cinstea acestei victorii, în timp ce Max își zâmbea sieși, liniștit. Inima lui Tony Dew-Brittain cedase în timp ce vâna potârnichi în Scoția și reușise să strângă un sac frumușel în ultima lui zi. Clyde Rasmussen plecase pe drumul gloriei, spre America, apăruse în mai multe filme, în locuri celebre ca Sun Valley și Palm Beach, părea să-și împartă timpul între Los Angeles și New York și dirija formația sa la spectacolul săptămânal radiodifuzat avându-l ca protagonist pe Mickey Hopewell, comedianul.

Nici chiar cu puțin curaj, Godwin nu reuși să pomenească de Cilla Dew-Brittain, de teamă să nu-i deschidă lui Max Hood o veche rană.

De asemenea, ieși la lumină o imagine mai clară a legăturii dintre Hood și Vardan. Amândoi erau oamenii lui Churchill, trup și suflet. Înainte de a i se cere să formeze un guvern, Churchill îi ceruse lui Max Hood să fie ochii și urechile lui în Egipt. Când Churchill își mută reședința la Numărul 10, Vardan începu să fie folosit ca un reprezentant itinerant al primului ministru. Sosise în Egipt ca să stabilească legătura cu Comandantul-șef din Orientul Mijlociu, generalul Sir Archibald Wavell și cu generalul-locotenent Sir Henry Maitland Wilson, cunoscut

mai bine sub numele de Jumbo. Monk Vardan dădea informații despre restabilirea infrastructurii militare britanice, care se degradase după Primul Război Mondial. Slujba lui era extenuantă. Drumuri, piste de aterizare, plante care curățã apa, linii de comunicații, conducte care să aducă apa din Nil în deșert, popote. Curățau Palestina și Egiptul pentru vehicule care puteau fi adaptate la circulația în deșert. Trebuia făcut ceva și cu tancurile care fuseseră confecționate pentru noroaiele Europei și păreau să nu funcționeze cu nici un chip în blestematele acelea de nisipuri. Motoarele se gripau, șenilele săreau, lovindu-se de stânci, filtrele de aer se obturau și-și dădeau duhul pe nisipurile mișcătoare.

– E pur și simplu un coșmar, bătrâne, spuse Vardan vesel. Jumbo își dă toată silința. În cele din urmă, totul va fi în ordine.

Dumnezeule, fusese o noapte foarte lungă și Derek Symonds arăta atât de strălucitor și de proaspăt, încât Godwin tresări când îl văzu. O cafea țeapănă, de o tărie industrială, îl ajută să se pună pe picioare. Puțin.

Vardan îi aranjase lui Godwin o întrevedere de o oră cu Wavell însuși.

– A fost simplu, bătrâne, spusese el. Ești renumit. Archie a dorit să te cunoască. Dar n-aș putea jura că ți-a citit cărțile, nu te supăra. De la întâlnirea cu Wavell, se duse să-l vadă pe neuitatul Thomas Russel Pasha, la un prânz sofisticat la Gezira Sporting Club, de pe insula sa, pe Nil. După amiază, o scurtă întrevedere cu Miles Lampson, la ambasada britanică. Când Symonds îl „depuse" înapoi, la hotelul Shephard, Godwin se simți terminat și cu nimic mai bine informat decât fusese când Vardan terminase cu el, noaptea trecută.

Lucra la biroul din camera sa, trecând în revistă coloane de ziar și emisiuni de radio, când auzi o bătaie în ușă. Era unul dintre băieții din hol.

Max Hood îl ruga să-l însoțească la o mică reuniune într-o căsuță plutitoare, pe Nil.

Godwin stătea sprijinit de balustrada ambarcațiunii, sorbind șampanie. Reflectarea lumânărilor uriașe și a felinarelor dansa pe valurile

care clipoceau ușor. În spatele lui, în jurul lui, conversațiile despre viața cotidiană din Cairo rămâneau suspendate în aerul cald, ca o nouă specie de baloane de baraj. El interpretase foarte pe scurt rolul vedetei aflate în vizită, promisese unui tip întâlniri la un pahar, la clubul Turf și dădu un autograf unei femei care cumpărase una dintre ultimele lui cărți. Toate acestea la cocktailul dinaintea plecării sale la Londra. Vardan făcuse cu el turul prezentărilor, apoi dispăru cu o pereche de husari, pentru a discuta despre Dunkerque. Godwin se strecură, în cele din urmă, pe ușile aurite, lucrate cu o remarcabilă minuțiozitate, spre puntea exterioară. Cairo avea o strălucire a lui, caracteristică, iar adierea vântului nu era doar caldă. Era fierbinte. Se întoarse cu spatele la apă, privi înăuntru, printre obloanele deschise, simți mirosul de ceară arsă al lumânărilor și văzu sferele din pene albe de struț.

După o oră de la sosirea lui Godwin, își făcură apariția Max Hood și soția sa. Lui Godwin îi ținea companie un tip care se numea Algernon Nesbitt, de la Ministerul de externe și care discuta despre bordelurile din Cairo. Deodată spuse:

– Iată-i, în fine, musafirii de onoare! După părerea mea, ea e destul de comună, nu-i așa?

Pe moment, au fost înconjurați de ceilalți oaspeți. Femeia era cu spatele la el. Purta o rochie bej cu alb, cu epoleți proeminenți, de culoare cafenie-roșcată. Avea păr des, șaten-închis, tuns destul de scurt la ceafă. Apoi se întoarse, mai întâi în profil, apoi cu fața spre el.

Acum era femeie în toată puterea cuvântului; trebuie să fi avut douăzeci și șapte de ani. Cilla Dew-Brittain.

– O cunosc, spuse Godwin. Subit, își simți gura uscată.

– O *cunoști*?

– Am cunoscut-o pe vremea când era doar o fetiță, la Paris. Cu ani în urmă.

– Dar ar fi bine să te duci s-o saluți, nu-i așa? Ai putea s-o prezinți bătrânului tău prieten, Algie.

Max Hood nu era genul de om amator de frivolități sociale, dar îi făcu cu ochiul când îl observă pe Godwin care-și croia drum spre ei, prin mulțime.

– Am o surpriză pentru tine, Rodger! Ți-o prezint pe doamna Hood!

Cilla îi zâmbi lui Rodger. Ochii ei de culoarea cafelei cu lapte, striați cu verde, erau larg deschiși, în așteptare. Își aruncă brațele de gâtul lui, ridicându-se pe vârful degetelor pentru a-și lipi obrazul de al lui.

– Ah, Rodger, ești atât de mare! Și de celebru! E o plăcere să te privească omul! Și canalia asta de soț al meu nici măcar nu mi-a spus că vei veni aici. Max, să-ți fie rușine! Aș fi putut aștepta ziua întreagă evenimentul ăsta!

Max ridică din umeri, zâmbindu-le amândurora.

– M-am gândit că era mai bine să-ți fac o surpriză plăcută. E plăcut să fim cu toții, din nou. Luă mâna Cillei.

– De cât timp sunteți căsătoriți? Și de ce n-am fost informat?

– Erai, probabil, plecat în Indochina sau pe Amazon.

Hood îl bătu pe spate.

– Știam noi că, mai curând sau mai târziu, vom da peste tine.

– Și în plus, tu nu te dădeai în vânt să corespondezi, spuse Cilla. E vina ta, în întregime.

– Deci, de cât timp mă lucrați pe la spate?

– De ani și ani, răspunse ea veselă.

– Din '35 Rodger, spuse Max. Ea nu e prea bună la aritmetică.

– Ne-am căsătorit la monstruozitatea aceea de proprietate a familiei Hood, din Northumberland! Se numește Stillgraves[1], un nume foarte potrivit pentru locul acela. I-am cărat pe toți acolo. A fost înfricoșător.

– *Este* o mică excursie până acolo, spuse Max. Un vechi edificiu victorian.

– Deprimant, ăsta-i cuvântul, spuse ea, foarte deprimant.

Max o strânse de braț cu afecțiune.

– Și astfel au început patru ani de fericire neîntreruptă.

– Soția mea este o violonistă de clasă mondială, Rodger. Dă concerte în toată lumea. Iar acum tocmai a terminat două filme.

– Uite-te la el, Max! Toate astea sunt noutăți pentru el! Ah, Rodger, doar tu ai debutat în calitate de critic *muzical* la Paris!

---

[1] Gropile tăcute (lb. engleză) (n.tr.)

– Desigur că am aflat despre *cariera* ta, minți Godwin. Dar cariera mea de critic muzical a fost scurtă, pe bună dreptate. Swaine a numit-o alunecarea oarbă în ridicol. Clyde a fost profesorul meu.

– Soția mea a revenit, de curând, dintr-un turneu. Buenos Aires, Rio, Mexico City și pe unde ai mai fost?

– Max, te rog nu-l plictisi pe sărmanul Rodger...

– Prostii, Cilla. Pleacă în Statele Unite, pentru o lună. New York, Boston, Philadelphia...

Mândria lui Max era dezarmantă, plină de inocență.

– Dar se pare că filmele sunt viitorul ei. Fir-ar să fie Rodger, știe *să joace*. Viața e plină de miracole, bătrâne. Un tip care se pare că se pricepe, spune că va ajunge în West End... spune că e un talent înnăscut. Miracole, Rodger.

– Ce plăcere să te revăd! Când te-am văzut ultima oară erai doar o fetiță.

– Dar eram foarte matură pentru vârsta mea.

– Da, e adevărat, așa erai.

– Ascultă Rodger, spuse Max, are noutăți foarte interesante. O altă figură din trecutul nostru. Îți aduci aminte de Clyde? Ei bine, ea îmi spune că e pe cale să-și pună pe picioare o nouă formație, în Londra, cu artiști adunați de peste tot. Nu e fantastic? Ce surpriză o să fie, pentru lumea cunoscătoare! Bătrânul Clyde era un băiat destul de bun! Avea niște gusturi cu totul deosebite de ale mele, dar trăiește și lasă-l și pe altul să trăiască. Rodger și cu mine am vorbit despre Clyde nu mai departe de seara trecută.

– Îți dai seama, Rodger? spuse ea. Clyde Rasmussen și formația lui. Ceva în genul ăsta.

– Sunt uluit. Mă gândeam că are prea mult succes în Statele Unite ca să mai plece de acolo.

– Înțeleg că nu e chiar întâmplătoare venirea lui aici, spuse ea. Are aceiași manageri ca și mine. Se pare că are un nou contract de înregistrări formidabil. N-ar fi nostim să-l reîntâlnim?

Diamantele sclipiră scurt când luă o cupă de șampanie în mână.

– Amândoi așteptăm evenimentul ăsta, spuse Max. El a fost un sprijin serios pentru Cilla, în Paris. A învățat-o cum să înțeleagă muzica

într-o manieră proprie. Se pare că acesta e secretul celebrității. Am oarecare dreptate?

– Oarecare, spuse ea.

Gazda lor își făcu apariția și-l luă pe Max, conducându-l în celălalt capăt al încăperii. Cilla se întoarse spre Godwin, cu un zâmbet fugar în colțul gurii, zâmbet care i se reflectă, abia perceptibil, în ochi.

– Nu-ți face griji în privința lui Clyde și a mea, bătrânul și dragul meu Rodger. Mi s-a părut că ai rămas complet năucit. Am crezut că ai să ne dai de gol cu toate lucrurile acelea, după atâția ani. În ochi îi jucă o luminiță. Am secretele mele față de Max.

– Iartă-mă. Dar toate acele amintiri mi-au năvălit în minte pe neașteptate...

– Știu, știu, dar mă bucur că n-ai fost indiscret. Aș dori să putem sta de vorbă pe îndelete, dar trebuie neapărat să mă ocup de toți musafirii ăștia.

– Da, cred că n-ai încotro. A fost o plăcere să te revăd după atâția ani.

Își luă ochii de la ea. Se simțea de parcă ar fi fost concediat, în clipa aceea, de către un specialist și sângele fierbinte îi năvăli în obraji.

– Mă întreb dacă voi mai avea ocazia să te văd?

Ea îl privi, cu aerul fetiței de altă dată.

– Când pleci din Cairo?

– Poimâine. Sau peste două zile.

– Ai puțin timp pentru mine mâine? După-amiază, spre seară?

– Mi-aș putea face, Cilla.

– Unde locuiești?

– La hotelul Shepheard.

– Desigur, spuse ea, ironizându-l. Unde, în altă parte, poate locui Marele Godwin? Proastă mai sunt!

– Îmi pare foarte bine că ți-ai făcut o carieră. Cândva ți-am spus că e suficient să-ți stabilești principalele înclinații și să te lași în voia lor, pentru ca să poți ajunge unde dorești. Poate că, în cele din urmă, m-ai ascultat.

– Max nu glumea, înțelegi... Sunt pe cale să devin o stea de cinema... e complet absurd, dar se crede că am talent.

– Cred că cei care cred asta, au dreptate. Eu te-am văzut *jucând*, adu-ți aminte și o făceai foarte bine, așa, sub *presiune*, cum erai.

– Greer Fantasia m-a prezentat unor tipi din echipa lui Korda și a lui Gainsborough. Asta s-a întâmplat înainte de a lua eu treaba asta în serios.

– Îl cunoști pe Greer? El este editorul meu.

– Știu. A fost foarte amabil și de mare ajutor pentru mine. Se spune că obiectivul camerei „mă place", nu-i drăguț?

– Ce-i cu turneul în America despre care vorbea Max?

– Am renunțat la el. Max nu știe încă. În vara asta am de terminat un nou film... Nu mai dau concerte. Viitorul meu e filmul. Dacă se dovedește că mă descurc bine, au spus că pot ajunge chiar pe scenă, într-o bună zi, în West End. Totul pare prea neverosimil, dar nu se știe niciodată. Lucrez cu un profesor foarte bun. Cred că vor difuza unul dintre filmele mele săptămâna asta, la Londra. Îmi promiți că te duci să-l vezi?

Vorbind despre cariera ei, devenise surprinzător de însuflețită. Godwin putea vedea acum de ce obiectivul camerei o plăcea atât de mult. Max Hood era un bărbat norocos.

– Voi încerca, Cilla. Acum războiul e în toi. Și eu sunt, la rândul meu, foarte ocupat, pentru moment.

– Nu fii prost, Rodger. Poți să-ți sacrifici două ore. Am să te duc chiar eu, dacă asta e singura soluție. Am putea să ne dăm întâlnire. Va fi ca la Paris...

– Intenționam să te întreb ceva...

– Da?

– Ai pus ceva în buzunarul halatului meu de casă, ultima oară când te-am văzut. N-am găsit bilețelul acela, acolo, decât după un timp. Îți amintești de el?

– Mă tem că nu, dragă Rodger. E mult de-atunci, nu-i așa? Ce copilărie! Probabil că aveam un fel de slăbiciune pentru tine.

Ridică din umeri cu răceală, cu detașare și zâmbi.

– Mă întrebam doar. Nimic important. Mă gândeam că ți-ai putea aminti unde ai auzit asta. Era o strofă dintr-o poezie.

– Bine, spuse ea, ne vedem mâine după-amiază. Acum trebuie să mă duc la soțul meu. Îi citesc în ochi privirea aceea de om prins în capcană.

Făcu câțiva pași, dar se întoarse și-l străpunse cu privirea.

– Te surprinde faptul că m-am căsătorit cu Max?

– Cred că, în felul în care lucrurile te iau, uneori, prin surprindere...

– A avut foarte multă răbdare. A așteptat și „și-a depus candidatura".

O privi cum traversa încăperea. În clipa aceea, cineva spunea că primul ministru va vorbi la radio în curând. Se va adresa Camerei Comunelor. Monk Vardan se apropie de el și-i spuse:

– Vocea stăpânului meu. Mă tem că nu va fi foarte vesel. Acum e momentul să fii ceremonios și toate celelalte.

Algie Nesbitt se lupta, nervos, cu discul telefonului. Se auzi o pocnitură și o voce îi strigă că mai bine ar învăța cum se folosește un radio simplu sau poate asta depășea sfera cunoștințelor celor din Ministerul de externe. Răsunară hohote de râs. Nesbitt scoase limba la cel care vorbise. Sudoarea îi strălucea pe fața roșie.

Vocea familiară răsună pe neașteptate la radio și în cameră se făcu o liniște deplină, de parcă cineva ar fi acoperit cu o glugă o colivie cu păsărele. Godwin se mai gândea încă la Cilla Hood, devenită matură, încercând să lege imaginea actuală cu cea a fetiței îndrăznețe și ispititoare pe care o cunoscuse la Paris. Pe atunci fusese foarte greu de stăpânit și se pare că lucrurile nu se schimbaseră. Nu se sfiise să evoce trecutul. Godwin se îndoia că el ar fi fost în stare să facă asta cu atâta dezinvoltură; ea se comporta ca și cum cei treisprezece ani se șterseseră din memorie cât ai clipi din ochi. Îi trimisese fel de fel de semnale, dar el nu găsise cheia codului. Presupunea că și Churchill vorbea într-un fel de cod, știind foarte bine că era ascultat de marii conducători din întreaga lume, ca și de oamenii de rând. Dar codificat sau nu, mesajul difuzat în mod deschis, nu putea fi mai clar. Primul ministru vorbi despre Hitler care se pregătea să traverseze Canalul Mânecii și să invadeze Anglia și făgădui să angajeze în luptă, dacă era necesar, avanposturile întregului imperiu. Dar mai întâi, vor ține piept, luptând cu dinții și cu unghiile, pe pământul Angliei.

– Vom lupta pe plaje, bubuia el, vom lupta pe câmpii...

Vocea era întreruptă de paraziți și apoi îl auziră spunând:
– Nu vom capitula sub nici o formă.

Godwin era în compania lui Vardan și se pregătea de plecare, când Nesbitt își făcu apariția, clătinându-se pe picioare. Își ștergea fața cu o batistă albă.

– Ar fi trebuit să mă prezinți doamnei. Sunt un admirator devotat al ei. Iar acum aflu că joacă în filme. Numele care se vântură prin baruri este Greer Fantasia și habar n-aveam că-l interesează domeniul filmului. De fapt, se pare că nici nu-l interesa până când n-a cunoscut-o pe doamna Hood. Din câte am auzit eu despre doamna, sper să toarne filme de toate genurile. Se pare că i-a demonstrat lui Fantasia ce posibilități grozave are pentru o gamă variată de roluri. Unii spun că însuși Korda a avut-o. Și Jacob Epstein. Eu personal aș paria pe Fantasia. Mi s-a spus, dar fără să existe vreo confirmare, că ar exista unele fotografii secrete, cu scene intime dintre ea și actorul acela, cum îl cheamă – Sam Townes. Nici eu nu le-am văzut, îmi pare rău s-o spun.

– Nu trebuie să credem tot ce auzim, spuse Vardan. E frumoasă și celebră. Îndrăznesc să spun că nimeni nu și-ar dori să devină rivalul lui Max. În orice caz, ar trebui să fie unul mai viteaz decât mine.

– Nu fii atât de sigur, spuse Nesbitt. Am aflat că i-a sucit atât de tare capul, încât s-ar putea preface că nu vede. Să creadă că-i doar o toană care-i va trece.

Godwin îl privea pe Nesbitt.

– Cred că toate astea sunt niște porcării. Am auzit asemenea povești chiar despre mine... dar nu-i nimic adevărat. E numai dorința de a crede invențiile murdare ale tuturor nemernicilor. Oamenilor le place să creadă ce-i mai rău în legătură cu semenii lor, nu-i așa? Max Hood nu e deloc un fraier. Și nici nu se face că nu vede.

– Îl cunoști bine, nu-i așa?

– L-am cunoscut cu mult timp în urmă. E un bărbat adevărat.

– Nu mai spune, bătrâne! Nesbitt ridică dintr-o sprânceană. Tot ce am auzit despre vitejiile lui, este povestea aceea din deșert, cu Lawrence. Asta a fost demult de tot. Probabil că nu mai e un client atât de asiduu al deșertului cum era odată, acum când fetița și-a înfipt dinții în el.

– Şi eu am cunoscut-o pe doamna Hood, atunci. Era doar o copilă de paisprezece ani. I-am cunoscut şi familia.

– Ah, mama aceea a ei! Pamela Legend. Am auzit că tânăra Cilla a moştenit sângele fierbinte al acelei destrăbălate bătrâne. O adevărată mostră de desfrâu, ajunsă o căzătură, Lady Pamela asta.

– Cred că eşti al naibii de norocos că Max nu te poate auzi în clipa asta, spuse Godwin.

– Ai puţină încredere în mine. N-aş îndrăzni să-i spun aşa ceva lui Max Hood.

– Ar fi cea mai mare nesăbuinţă, să-i spui toate astea lui Max, spuse Vardan.

– Am aflat, şi asta e sigur, că Sidney Jacobs a avut-o pe Cilla Hood într-o noapte la Haga, sau poate la Amsterdam, după unul din concertele lor. Bătrânul Sid a întâlnit-o la o petrecere şi înainte de sfârşitul serii, ea ajunsese deja să cânte o melodie la flautul lui. Şi Bertie Wilberforce, voi îl cunoaşteţi, desigur, pe Bertie, de curând şi-a sărbătorit centenarul la Lord's. Ei bine, Bertie era în şprituri într-o seară la Brat's şi a făcut prinsoare cu tânărul Poole că va găsi o mică aluniţă în formă de inimă, un semn de frumuseţe, într-un anumit loc dintre picioarele Cillei Hood, dacă vreodată va fi în situaţia de a întreprinde o cercetare minuţioasă în zonă.

– Monk, spuse Godwin, ajunge câte am auzit pe tema asta.

– Stai uşor, bătrâne, spuse Nesbitt, rânjind, n-o lua şi tu ca pe o bădărănie. La urma urmei, ce e ea pentru tine? Fac şi eu conversaţie, povestind ceea ce am auzit. Îmi pare rău dacă am mers prea departe.

Godwin îşi puse mâna pe umărul lui Nesbitt, apăsându-l cu putere.

– Las-o baltă, te rog. Vei descoperi că sunt mai *bădăran* decât ţi-ai putea tu imagina într-un milion de ani. Niciodată nu m-am dat înapoi să lovesc un bărbat dacă era meschin, prost şi beat pe deasupra.

– N-ai realiza mare lucru decât că l-ai „poci" un pic, observă Vardan cu înţelepciune. În schimb, apărând onoarea doamnei, ţi-ai putea aprinde paie-n cap. Vai, Algie, eşti o adevărată pacoste. Se presupune că eşti un soi de diplomat, dar în felul în care vorbeşti, viitorul tău nu se întrevede prea încurajator. Fă-te că nu-l auzi, Rodger. A băut prea mult şi...

– Eu plec de aici îi spuse Godwin lui Vardan. Te sfătuiesc să-l arunci pe amicul în Nil, acolo o să umple burdihanul primului crocodil întâlnit în cale.

A doua zi, ea veni în camera lui, la hotelul Shepheard. Purta un costum de mătase franţuzească, în acelaşi ton cu ochii. Avea o brăţară de baga, un colier din acelaşi material, în ton cu bluza de mătase crem, un inel cu camee pe o mână şi diamante pe cealaltă. Părul scurt îi era pieptănat spre spate, cu cărare, dupa moda bărbătească. Purta o pălărie de panama, o replică feminină a celor bărbăteşti şi când intră în camera întunecată, şi-o smulse de pe cap, aruncând-o la întâmplare, pe un scaun.

Godwin nu prea ştia în ce fel s-o întâmpine. Undeva, în adâncul conştiinţei sale, ea rămăsese pentru el, o fetiţă. Dar îi reveni în urechi sporovăiala interminabilă la adresa ei, a lui Algie Nesbitt şi nu mai ştia ce să creadă. Ea îi surâse, un surâs grăbit, nervos şi-l sărută fugar, pe gură. El stătea lângă uşă, privindu-i mersul mândru şi întrebându-se cum reuşise ea să-l facă să se simtă subit atât de mare, de stângaci şi de nesigur pe sine. Ea era atât de mititică şi atât de stăpână pe situaţie...

Se întoarse spre el, de parcă ştia că-i privea şoldurile ce se legănau, ca o promisiune, sub fusta croită ireproşabil.

– Ia spune, cum îţi place?

– Ce? Peisajul? Ai crescut, desigur.

– Hotelul Shepheard, prostuţule. Cum îţi place?

– E frumos. Dar nu mi-am petrecut prea mult timp în el. Am descoperit că n-am telefon în cameră.

– Doar paisprezece camere de aici au telefon. Nu ţi-a spus nimeni?

– Nu, nimeni.

– Ai nevoie de cineva *care* să-ţi poarte de grijă. Există Terasa aceea. Ştii ce se spune despre Terasa hotelului Shepheard?

– Nu cred că ştiu.

– Dacă rămâi suficent de mult timp acolo, încep să-şi facă apariţia cei mai plicticoşi indivizi pe care i-ai cunoscut vreodată. Şi e adevărat.

Îşi ridică privirea spre el, cu un zâmbet ce părea o concluzie în urma unei scurte evaluări.

– Te-ai schimbat, Rodger. Cred că ai înaintat în vârstă. Ăsta să fie motivul?

– Și tu te-ai schimbat.

– În ce fel?

– Știi doar.

– Hai, spune-mi. În ce fel m-am schimbat?

– Te-ai împlinit puțin prin anumite locuri „esențiale".

– Adevărat? Mi s-a spus că am cei mai mici sâni de pe scena actuală. Ah, am spus ceva ce nu se cade? N-am făcut decât să-i citez pe alții, Rodger, așa încât să nu crezi că sunt mai vulgară decât e permis...

– Vreau să-mi povestești despre viața ta, Cilla. Dorești gin cu așa ceva?

Adusese gin, apă tonică și gheață. Pusese deoparte un pahar în timp ce o aștepta și încerca să-și alunge din minte cele spuse de idiotul ăla de Nesbitt, cu o seară înainte. Îi dădu și ei un pahar. Ea se așeză într-unul dintre fotoliile tapisate, el în celălalt. Doi oameni care nu se simțeau prea în largul lor, într-o cameră de hotel din Cairo. Ea nu părea deosebit de prevenitoare, așa încât el se simți obligat să înceapă conversația:

– Unde e Max? Cum își petrece timpul? Și, în orice caz, ce te aduce pe tine la Cairo?

– Ah, Rodger, ce-mi pasă mie? Max a plecat cu milităria lui, pe undeva și complotează cu Monk Vardan ce vor face când se va deslănțui marea tevatură în deșert. Nu vor veni decât italienii, așa încât nu știu de ce își fac atâtea griji. Vor fi puși pe fugă imediat. Cum poate cineva să fie atât de pornit, încât să lupte cu bieții italieni? Eu am venit în vizită... Nu știu, poate ca să-i arăt lui că sunt destul de îngrijorată în ceea ce-l privește. Cairo e un loc destul de îngrozitor, nu-i așa? Cea mai mare parte din el e atât de sărăcăcios... totul e atât de trist, iar bogații sunt prea bogați.

Zâmbetul îi era luminos.

– Exact ca în Anglia, nu-i așa? Dar înțelegi ce vreau să spun, totul pare întotdeauna mult mai îngrozitor, atunci când se adaugă și căldura, nu crezi?

– Tu și Max, spuse el. Sigur că se îndrăgostise de tine încă de când aveai paisprezece ani. Dar niciodată nu mi-a trecut prin minte că voi doi veți...

– Nu suntem grozav de fericiți, Rodger. Vreau să spun că o mulțime de oameni nu sunt prea fericiți în zilele noastre. Iar când războiul ăsta se va întinde, va fi și mai rău. N-am fost bună cu Max; a trăit zile grele alături de mine. Uneori aproape că-i doresc să-și împlinească speranța lui cea mai scumpă... să moară pentru țara lui, ca un erou. Pentru că asta este el. Un erou. Și ăsta este singurul sfârșit potrivit pentru un erou.

– Îmi pare rău să aud așa ceva. Poate situația se va îmbunătăți.

– Da, poate. Și eu am auzit, chiar zilele trecute, că porcii au început să zboare, în Surrey. Lasă banalitățile, Rodger. Situația nu se va îmbunătăți deloc între Max și mine. Oftă.

Jaluzelele ferestrelor erau închise pentru a proteja camera de năvala căldurii, iar un ventilator de tavan se rotea încet, deasupra lor. Rupea în fâșii lumina soarelui care intra printre jaluzele. O dungă de lumină căzu pe genunchii ei și pe pieptul care se ridica și cobora ritmic.

– Mi-e teamă că sunt prea *plină de viață* pentru sărmanul Max. Uneori suntem ca două culori care nu se armonizează. Evident, e rău pentru fiecare în parte. Ăsta e doar unul dintre inconveniente.

– Dar cum s-a întâmplat totul între voi doi? N-am nici un fel de idee, n-am auzit nimic în legătură cu asta. Am plecat, pur și simplu și n-am mai privit înapoi.

– Da, ai șters-o cu mașinuța ta roșie și știu bine că ai mințit aseară când ai spus că mi-ai urmărit cariera. Ești un nerod care se trădează foarte ușor. Eu, în schimb, ți-am citit cărțile, mi-au plăcut foarte mult și nu știu de ce recunosc asta față de tine. Am plâns când am citit ce scriai despre Paris.

El îi zâmbi.

– Și eu am plâns, uneori, când am scris lucrurile acelea. Parisul a fost... ce? Tinerețea, cred. Oamenii se înduioșează întotdeauna când e vorba de tinerețea lor pierdută... Și ai perfectă dreptate în legătură cu minciuna mea. Dumnezeu știe, din punct de vedere cultural sunt total pe afară.

Ea avu un surâs tăios.

– Niciodată n-am fost un geniu, dar cu toţii m-au tratat ca atare. Totul din pricina ochilor mei, aşa cum spune mama, de câte ori are ocazia. Ea obişnuia să spună că toţi bărbaţii, fără excepţie şi jumătate din femeile care mă ascultau cântând, nu doreau decât să-mi dea jos chiloţii. Ea pretinde că m-am culcat cu toţi dirijorii şi impresarii renumiţi. Ce femeie! Am avut mare succes la Berlin. Le voi povesti nepoţilor mei că am cântat pentru grăsanul de Goering şi pentru nevastă-sa, iar după aceea, am băut şampanie cu ei şi am dansat cu el. Mult timp am fost departe de Max. Vieţile noastre nu prea se întâlnesc. Lui îi place locul acela singuratec, departe de lume, unde s-a născut şi a trăit familia lui. Îi place să hoinărească pe acolo ca un Quasimodo, prin frig şi prin ploaie, poate pentru că e atât de diferit de deşert, cine ştie? Dar acum e foarte aferat în legătură cu războiul.

Îşi umezi buzele cu băutura din pahar, apoi lipi paharul de „pernuţa" buzei inferioare, rotunde şi pline, care începuse să fie mai proeminentă decât fusese pe faţa ei de fetiţă.

– Mă bucur că, în fine, are războiul pe care şi l-a dorit. L-a aşteptat atâta vreme. Acum nu mai e un băieţandru. Are aproape cincizeci de ani. A picat exact la timp. Au nevoie de el pentru toate treburile acelea din deşert. Nimeni nu mai avusese nevoie de el în acest fel, de multă vreme.

– Dar cum ai ajuns să te măriţi cu el?

Ea se ridică în picioare, plângându-se de căldură. Îşi scoase jacheta şi o aruncă pe pat. Se duse la fereastră şi trase de levierul care deschidea stinghiile jaluzelelor, privi afară câteva clipe, de parcă voia să ia o hotărâre.

– Ne-am căsătorit în America, la Boston. Covor roşu şi toate celelalte. Eram la primul meu turneu în America. Am avut o presă foarte bună, mi s-a făcut reclamă din belşug. Pe atunci mă gândeam că, desigur, tu ai citit despre asta şi vei lua legătura cu mine. Dar se pare că n-a fost aşa.

– Dar... de ce? Îţi ceruse de multă vreme să te măriţi cu el?

– Ah, Rodger, se îndrăgostise de mine din ziua când ne-am cunoscut. La Paris. Sau poate e important pentru el să creadă acest lucru. N-a

renunțat nici o clipă la idee. Mă întreba mereu dacă accept și, în cele din urmă, i-am spus da. El știa că așa va fi. Îmi cunoștea slăbiciunile. Oftă. Dar mă dorea oricum aș fi fost. Firește, nu i-am spus... tot ce ți-am spus ție. Se întoarse de la fereastră.

– Ce mai știi despre vechiul nostru grup din Paris? Ai mai văzut pe vreunul dintre ei?

– Nu. Când am părăsit Parisul, m-am gândit că-i voi reîntâlni... nu, mint, nu m-am gândit, cu adevărat, că-i voi reîntâlni. Dar mai încolo, mi-am tot amintit de ei, gândindu-mă că-i voi revedea, mai curând sau mai târziu. Într-un loc sau altul.

– Când l-am întâlnit pe Clyde la New York, era în culmea succesului și a desfrâului. Fetele pe care le racola erau, se pare, din ce în ce mai tinere. M-am simțit *matusalemică*. Zâmbi din nou, scurt, ca o părere, cu buza inferioară împinsă înainte.

– N-a încercat să se sinucidă din cauza ta, la Paris?

– A încercat? Da, cred că da. Dar s-a făcut de baftă.

Oftă, făcu câțiva pași prin cameră, se întoarse pe propriile urme și respiră adânc.

– N-ar fi trebuit să vin aici. N-a fost o idee bună. Am crezut că va fi, din nou, ca la Paris, dar nu mai e același lucru, totul e altfel. Cred că eu sunt altfel. Oricum, ar trebui să plec. Zău că ar trebui, Rodger.

– Dar ce s-a întâmplat? Ești foarte nervoasă. E din pricina lui Max?

– Mi-ai scris, Rodger. Am primit scrisoarea ta în toamna aceea. Acum treisprezece ani. O am și acum, ascunsă într-un loc foarte greu de bănuit. Pe atunci eram în Anglia, la școală și mi-ai scris o scrisoare foarte tandră.

– La care tu n-ai răspuns niciodată, după câte îmi amintesc.

– Ba da, am răspuns. Dar nu vrei să-ți amintești. Îți vine prea greu. Ți-am trimis-o la Viena, la biroul unei bănci. Acolo spuneai tu că vei fi.

– N-am primit-o.

– Și astfel, îl tachină ea, se hotărește soarta bărbaților și a femeilor.

– De ce spui asta?

– Ascultă, rosti ea cu respirația întretăiată, de aceea am venit să te văd... din pricina scrisorii pe care ți-am scris-o și din același motiv,

trebuie să plec acum. A fost o idee prostească, în toate privințele și încă mai pot anula totul, ca să spunem așa. Te rog, lasă-mă să plec.

– Dar de ce, Cilla? Totul s-a petrecut atât de demult.

– Pentru că îți spuneam în scrisoarea mea tot ceea ce nu îndrăzneam să-ți spun în față.

– Ascultă, aveai doar paisprezece ani.

– Dar știi cum eram. Îți povesteam totul, aproape toate secretele mele.

Își turnă gin și apă tonică în pahar, le amestecă și bău o înghițitură.

– Nu mă așteptam să-mi fie atât de greu. Dar dintr-odată m-am simțit, din nou, de paisprezece ani. Îți spuneam în scrisoarea mea că tu erai cel de care mă îndrăgostisem în vara aceea. Din prima zi... a fost îngrozitor. Făceam toate acele lucruri cu Clyde și mă gândeam că n-are nici o importanță din moment ce nu știa nimeni. Apoi te-am întâlnit pe tine și ai fost atât de drăguț cu mine, îți petreceai atâta timp vorbindu-mi și ascultându-mă, mă tratai ca pe un om mare... așa încât când ne-ai descoperit, pe Clyde și pe mine... Mă gândeam că, spunându-ți totul, puteam deveni mai intimă cu tine... lucrul ăsta mă tulbura, mă excita și speram să te excite și pe tine... dar mă gândeam că dacă îți spuneam că te iubesc, tu m-ai fi luat, pur și simplu, drept o zăpăcită de fetiță, proastă și precoce din punct de vedere sexual, care nu știa nimic și n-o interesa nimic decât sexul... Totuși, nu mă puteam gândi la altceva decât la cât de mult te-aș fi dorit în mine și să mă vezi goală... toate astea ți le-am scris în scrisoare. Te rugam să vii în Anglia și să mă iei de soție sau să fiu amanta ta... În toți anii ăștia m-am gândit că ai primit scrisoarea mea, ai citit-o, și ai ignorat-o. Acum înțelegi de ce n-ar fi trebuit să vin niciodată la tine, și să aduc vorba despre toate acestea, dar trebuia să te întreb de ce nu mi-ai răspuns niciodată. Mi-am pus pe tavă tot sufletul în scrisoarea aceea și n-am primit niciodată un cuvânt de răspuns.

– Nu știu dacă te pot crede, spuse el.

– Dumnezeule, *ești* un ticălos!

– Cilla, dacă primeam scrisoarea, ți-aș fi răspuns...

– Îți spuneam acolo cât de bine mi-a părut că m-ai prins în pat cu Clyde. Voiam să-mi vezi sânii mici. Întotdeauna m-am gândit că eram

atât de sofisticată, cu toți bărbații aceia care m-au avut și despre care ți-am vorbit, dar când te-am întâlnit, m-am simțit, din nou, copil, mă sileam din toate puterile să te fac să mă placi. Totul era în scrisoarea aceea, Rodger. Ar trebui să mă crezi. Îți mai spuneam acolo toate lucrurile pe care le puteai face cu mine, lucrurile cele mai intime pe care le-am gândit sau le-am scris vreodată.

Veni spre el, se așeză pe marginea patului, aplecându-se spre el.

– Niciodată nu ți-aș fi putut spune lucrurile acelea, atâta vreme cât mă priveai în față... Fața îi era transpirată, ochii rătăciți, de parcă ar fi fost gata să leșine. Dar tu nu mi-ai răspuns niciodată la scrisoarea aceea iar Max era acela care mă aștepta să cresc, Max era cel care venea după mine peste tot și-mi făcea vizite la școală, mă invita la restaurant, la ceai sau la prânz, îmi aducea daruri pe care le arătam colegelor și mă încuraja. În cele din urmă, m-am căsătorit cu el, pentru că nimeni nu mi-a acordat atâta atenție, atâta timp, așa cum a făcut-o el. Da, m-am căsătorit cu Max, ne-am unit la bine și la rău, iar pentru el a fost un chin. Crezi că ai putea să mă săruți, Rodger?

– De dragul vremurilor de altădată?

– De dragul meu, bestia mea iubită.

Se aplecă spre el, îi luă fața în amândouă mâinile și-și apăsă gura pe gura lui, timp de câteva minute nesfârșite. Când, în fine, îi dădu drumul, gâfâia și avea răsuflarea întretăiată. Buzele îi străluceau.

– A fost chiar așa un supliciu?

– Cilla, încearcă să fii rațională.

– Nu înțelegi? Asta n-are nici o legătură cu rațiunea. Eu n-am nimic de-aface cu rațiunea!

– Ești soția altui bărbat. Te lași pradă amintirilor. La Paris nu mă iubeai. Nu făceai decât să-ți descoperi puterea extraordinară pe care o aveai asupra bărbaților. Atracția sexuală. Eu eram conștient de asta, copleșit, cu toții eram... plutea în aer ca o mireasmă, erai atât de coaptă, atât de înzestrată și de strălucitoare... și atât de cumplit de tânără...

– Mă simțeam destul de nesigură în ultimii ani.

Ridică brusc capul spre el, gata să se apere împotriva acuzațiilor.

– E adevărat. Pentru scurtă vreme, mă apucase un fel de nebunie... n-am stat chiar într-un balamuc, e adevărat. Doar într-un fel de sanatoriu. Am consultat doctori din Viena.

– Pentru ce? Rodeai covoarele și lătrai?

Ea se făcu că nu-l aude.

– Ai auzit niscai povești în legătură cu mine?

– Ce fel de povești?

– Nu te ascunde după degete, Rodger. Dacă n-ai auzit încă, vei auzi. Și dacă le-ai și auzit, poți foarte bine să le dai crezare.

Își deschise larg ochii. Păreau să-l înfășoare ca un val de mare, păreau să-l înghită cu totul. Erau atât de neobișnuit de mari, iar culoarea lor nu se putea uita. În acea clipă, erau ochii unei fetițe nevinovate care implorau.

– Sărmanul Max, mi-a fost foarte credincios de-a lungu-l unor ani de-a dreptul dezgustători. N-a fost ușor pentru el. Nu sunt făcută pentru căsătorie. Cred că ar fi trebuit să știu asta... mi-am făcut intrarea în viață într-un mod de-a dreptul scandalos, nu-i așa?

– Precoce, cel puțin.

– Ai fost foarte norocos că n-ai primit scrisoarea mea și că n-ai venit după mine, Rodger. Ți-aș fi făcut zile fripte.

Își îndreptă bărbia spre el.

– Mai pot s-o fac încă.

– Imposibil. Ești soția lui Max Hood.

– Vom vedea. Trebuie să plec foarte curând, așa încât trebuie să-ți cer o favoare.

– Care anume?

– Mai sărută-mă o dată. De data asta, sărută-mă tu. Numai o dată. Nu te mușc.

El o prinse de umeri și o sărută apăsat, dar mânat de curiozitate, nu de pasiune. Își dădea seama că făcea o greșeală. Era adevărul gol-goluț: ea era soția lui Max Hood.

– Ți-e teamă de mine, nu-i așa, Rodger? Îți imaginezi că dacă cedezi, vei fi pierdut de-a binelea. Sinceră să fiu, cred că ai perfectă dreptate, în privința asta. Mi s-a spus că pot fi aproape irezistibilă dacă-mi pun mintea.

– Nici o clipă nu mă îndoiesc de treaba asta.

– Mă iubești? Mă iubești un pic?

– Ce întrebare cumplită, Cilla. Nu te-am mai văzut de treisprezece ani și pe atunci erai un copil.

– Nu vreau să mă cert cu tine, Rodger. Ți-am pus doar o întrebare.

– Nu știu... cum aș putea să te iubesc? Mă tem că nu sunt foarte... tu ești atât de frumoasă, atât de atrăgătoare... ești măritată și nu cu oricine, ci cu Max Hood! Ce te aștepți să-ți spun?

– Am sperat ca măcar să recunoști acest lucru. Dar e abia începutul.

– E sfârșitul. Îl poți înșela pe Max... îl înșeli de fapt cu fiecare aluzie și provocare, dar eu aș fi blestemat dacă aș face-o!

– Dar, Rodger, nerod mai ești, nici pe el nu l-ai văzut de treisprezece ani. În vocea ei se citea triumful. Așa încât, de ce să-i fii mai credincios lui decât mie?

– Sunt sigur că-ți dai seama că e cu totul altceva.

– În toți acești treisprezece ani, te-ai gândit la mine?

Se ridicase din nou în picioare, incapabilă să stea locului. Șoldurile i se lărgiseră față de cum erau pe vremea când era fetiță. Îți puteai face o idee despre puterea ei de atracție numai privindu-i șoldurile și coapsele. Godwin nu-și putea lua ochii de la ea.

– Nu pentru multă vreme.

– Mincinosule. Ai avut multe femei?

– Tone. Mii. Și foarte frumoase. Toate mult mai frumoase decât tine.

– Ce mincinos îngrozitor ești!

Se îndreptă către jaluzele, cu spatele la el. Când se întoarse, avea bluza descheiată. Îl privea în ochi și fața-i era solemnă.

– Cum naiba să-ți atrag atenția, spuse ea blând. Asta e întrebarea... ei bine...

Își trase în jos slipul, aplecându-se suficent pentru a-și expune pieptul mic și rotund. Mameloanele erau foarte mari, închise la culoare și proeminente.

– Cilla, pentru numele lui Dumnezeu...

Veni spre el, îi luă mâinile și i le ridică spre gură, unde-i apăsă vârfurile degetelor pe buzele ei. Apoi, îi apăsă cu grijă vârfurile degetelor, umezite cu limba, de sfârcurile sânilor.

– Trebuie să-ți dai seama acum că nu mai sunt un copil. Trebuie să-mi dai atenție. Trebuie să mă asculți și să mă iei în serios. Poți face asta? Strânse sfârcurile sânilor între degetele lui. Poți?

– Cilla, nu știi ce faci.

– Ba da, Rodger, aici e toată problema. M-am gândit la tine atâta vreme. Îți spun adevărul.

Îi trase capul în jos și el o lăsă. Îi băgă în gură unul dintre sfârcuri.

– Suge, îi spuse. Gustă-mă numai puțin. Suge, vreau să-ți simt dinții cum mă mușcă. Te urăsc pentru faptul că nu te gândești la mine. Atâția ani să nu te gândești la mine! Eu m-am gândit în fiecare zi la tine. N-am să te iert niciodată pentru asta, pentru că n-ai venit să mă cauți. Ți-aș fi făcut atâtea lucruri, încât nu m-ai fi părăsit niciodată.

Gemu ascuțit și el își îndepărtă gura de carnea ei.

– Mă muști. Uită-te la urmele dinților.

Îl lovi cu palma.

– Mă doare.

– Îmi pare rău

– Mi-a plăcut. Te miști încet, Rodger. Și ești un ticălos atât de zdravăn! Totul la tine strigă că ești independent, îți proclamă independența, spune că n-are nevoie de mine. Ei bine, asta este doar ceeea ce crezi tu. Hoinăreala ta liberă prin viață a luat sfârșit, iubitule. În toți acești treisprezece ani, ai scăpat ușor din toate situațiile încâlcite ale vieții. La Paris erai plin de viață și poți fi sigur că ești pe cale să devii, din nou. Ai avut toată libertatea în timp ce noi, ceilalți, ne-am luptat unul cu altul, încercând să supraviețuim. Cineva ar trebui să te învețe ce înseamnă viața adevărată și durerea, dragă Rodger.

Ea își eliberase mâna și-l mângâia.

– Am crescut. Acum e rândul tău. Poate că-ți vei aminti de ziua asta, de ceea ce s-a întâmplat între noi. Nu crezi? Acum ești excitat, nu-i așa, Rodger, ești aproape de final, o simt... ei bine, rămâi așa, iubitule.

Se dădu înapoi. Amândoi gâfâiau în atmosfera fierbinte a camerei. Își trase slipul la loc și rămase în ușa băii, tamponându-și fața cu un prosop gros. Apoi i-l aruncă lui.

– Max vrea să ne întâlnim la cină, diseară. La ora nouă. Să nu întârzi. Și să nu cumva să-ți treacă prin cap să nu vii. Max te așteaptă.

Își încheie bluza. Apoi își îmbrăcă jacheta și rămase în picioare, privindu-l. Îi scrise adresa pe o bucată de hârtie. În cele din urmă vorbi și el.

– Cilla, nimic din ceea ce a fost aici nu s-a întâmplat.

– Vai, Rodger. Râse. Ce visător ești! Nici măcar nu știi ce este ceea ce s-a întâmplat, nu-i așa? Zâmbi vicleană. Abia ai băgat capul pe ușa care duce spre viitor. Ai aruncat o privire spre viața care te așteaptă până-n ziua când nu vei mai fi. Îmi închipui că ești puțin năucit, te înțeleg. Încearcă să nu-ți faci prea multe griji. Vom supraviețui cu toții sau poate că nu. Așa e viața. Mă tem că va trebui să te obișnuiești.

21

Godwin căscă, privind afară, la după-amiaza întunecată din Salisbury. Burnița. Câinii care hoinăreau prin parc aveau un aer abătut. Godwin reeditase povestea pentru Monk. Nu trebuia să știe detaliile ci doar povestea în linii mari. N-avea rost să-i spună lui Monk să facă o plimbare până acolo, pentru că ei puneau întrebările, obțineau răspunsurile și-și construiau micul lor *caz* idiot, iar a face lucrul acesta aici și acum, era calea cea mai ușoară. Au fost interogatorii peste interogatorii.

Aghiotantul Prestonbury plecase să aducă ceaiul cu biscuiți. Godwin mârâi. Biscuiți. De ce nu puteau să le spună fursecuri, ca toată lumea?

– Unora dintre noi le plac biscuiții, spuse Monk, mie personal îmi plac cei cu zahăr. Uneori sunt ca niște fețe micuțe, făcute din coacăze sau din stafide. În special aceștia îmi plac.

Godwin îl ignoră. Întrebarea era: care era scopul acestui „exercițiu", ce încercau Monk și băieții lui să dovedească, în realitate?

– Hai să vedem unde am ajuns, bătrâne, spuse Monk. După treisprezece ani, tu și doamna Hood v-ați reîntâlnit în iunie '40 la Cairo.

– Ne cunoscusem când ea avea paisprezece ani. Max și cu mine eram prieteni. Ne-am reîntâlnit la Cairo iar ea s-a întâmplat să fie acolo.

– Da, toate converg spre același lucru, nu-i așa? Din fericire, foarte întâmplător.

Zâmbea, privind un tablou enorm și de un gust îndoielnic, înfățișând o vânătoare de vulpi. Părea, însă, destul de bine executat în ceea ce o privea pe vulpea cea vicleană. Își amintea, oare, asemenea

evenimente fericite, când era într-o formă perfectă, gonind călare pe cai de rasă, însoțit de lătratul copoilor? Pe unde-i rătăcea mintea? Pentru Godwin era un mister.

Vardan își balansa piciorul, ca un metronom, peste genunchiul îndoit al celuilalt picior.

– Tu și cu mine am luat parte la petrecerea aceea de pe vas și apoi ai întâlnit-o din nou, a doua zi, la hotelul Shepheard, pentru o scurtă discuție, fără urmări importante. Iar seara, ai cinat cu amândoi, cu generalul și cu doamna Hood.

– Exact asta ți-am și povestit.

– Desigur, bătrâne, vreau doar să fim foarte precișii. Șefii mei pretind o mare precizie.

– De trei ori ura pentru ei, Monk. Precis că le plac la nebunie și șaradele. Ca asta de acum.

– Să urmărim, pur și simplu, rezumatul meu, bătrâne. Hai să vedem. Ah, Prestonbury, ca un Saint Bernard credincios, exact la timp. Uită-te la biscuiții ăștia, Rodger... figurinele din coacăze. Bună treabă, Prestonbury. Gata? Continuăm? Nu-i da timp diavolului să se odihnească.

Mușcă o jumătate dintr-un biscuit și zâmbi mulțumit.

– Tu și doamna Hood v-ați întors amândoi la Londra în iunie '40. Vă pregăteați să faceți față invadării Angliei, așteptată dintr-un moment într-altul. Și când a venit vremea, după ce i-ați înfruntat pe nemți pe plaje și pe câmpii, ați dat fuga să vă trăiți viața.

Godwin trebui să râdă. Era bătrânul Monk, cel pe care-l știa dintotdeauna.

– Mă citești ca pe o carte deschisă.

– Fusesem tot timpul alături de tine, în cursa asta, dragă băiete. N-ai revăzut-o de atunci, cel puțin n-ați mai fost singuri, împreună, până când, într-o bună zi, ați luat masa la prânz, iar tu, mai târziu, i-ai făcut o invitație la un picnic pe coasta sudică, unde puteați vedea și luptele care se dădeau pe plajă. Într-adevăr, ați petrecut o zi încântătoare, ați văzut și războiul la fața locului și, exact ca într-unul din filmele ei, v-ați îndrăgostit unul de celălalt. O iubire castă dar, oricum, iubire. Amândoi știați că erați îndrăgostiți când ai cinat împreună

cu mine... asta a fost la restaurantul lui Dogsbody, în seara când am fost bombardați. A fost seara când mi-ai spus că erai îndrăgostit de doamna Hood. Am dreptate?

– Mai mult sau mai puțin, Monk.

– Acum, hai să vedem ce a urmat.

– A fost o legătură puternică, tensionată, plină de frământări. Amândoi eram distruși sufletește. Sentimentul vinovăției față de Max, sentimentul frustrării pentru că ne ascundeam.

– Vinovăție spui, îl întrerupse Monk. Pentru că-l trădați pe Max Hood. Îndrăgostiții invocă suferințele lor, sentimentul lor de vinovăție, de când e lumea și pământul dar, în cele din urmă, atracția trădării pare, întotdeauna, mai puternică. Ființele omenești, noi toți, suntem o specie lipsită de onoare, într-un mod de-a dreptul uluitor.

– Îl iubeam pe omul acela, îl respectam, îl admiram...

– Cum sună proverbul acela? Cu prieteni ca tine, aproape că nu mai am nevoie de dușmani.

– Ce dureros știi să înțepi, Monk! Nu-mi ușurezi deloc situația.

– Ca s-o spun pe-a dreaptă, nu sunt aici ca să-ți ușurez situația. Noi credem că ai comis un act de trădare. Sau poate chiar o crimă. Îmi pare rău pentru tine, bătrâne, dar asta-i situația.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Monk, dar e ridicol, e absurd! E cineva aici care ba mă ia peste picior, ba mă ridică-n slăvi. Încă nu mi-am dat seama care din două mi se întâmplă acum. Oricum, nu-ți pot explica prea bine, dar eu sunt opera lui Max, el m-a învățat cum să mă comport, m-a învățat codul... Din nefericire, în același timp, eram îndrăgostit de soția lui.

– Dacă-mi pot permite o ipoteză, doar pentru o clipă, te-ai fi căsătorit cu ea dacă era liberă?

– Aș fi cerut-o de soție. Dar ca să-i ceri ceva Cillei nu e niciodată o idee prea bună.

– Desigur că era imposibil pentru că ea nu l-ar fi părăsit pe Max Hood.

– Ne iubeam dar, în același timp, ea îi era foarte devotată lui Max Hood.

– Ah, complicațiile vieții! Dar doamna Hood a pus capăt acestei relații.

– Așa este.

– Și acum să trecem la *a doua* călătorie a ta la Cairo, aproximativ un an mai târziu. E luna martie '41, războiul face ravagii acolo. În decembrie și ianuarie i-am respins cu greutate pe italieni și pare un moment numai bun pentru Rodger Godwin să dea o fugă să mai arunce o privire.

– Erau singurele vești bune care veneau, în legătură cu războiul. Voiam să scriu și să fac o transmisie directă despre ceva care mergea bine, asta doar așa, ca o schimbare.

– Așadar, i-ai dat de știre lui Max Hood că ai să vii. Sperai că-ți poate servi drept ghid de război în deșertul apusean.

– Erai și tu acolo, Monk. Măsurai dimensiunile victoriei și-l sprijineai pe Wavell în vederea inevitabilei campanii de ajutorare a Greciei. Dumnezeule, cât trebuie să se fi îngrozit Wavell, O'Connor și Neame, văzându-te cum dădeai din aripi în toate părțile! Observai, cântăreai, dădeai fuga să-i ciripești primului ministru.

– Da. Îmi vine să cred că s-au cam îngrozit. Ce să-i faci? Așa e războiul, neplăcut. Haide să ne întoarcem acum la Cairo, pentru a doua și ultima oară... ia să vedem, asta a fost doar cu un an în urmă, nu-i așa, Rodger? Martie '41?

– Mi se pare că a fost acum o mie de ani...

– Da, bătrâne, cred că așa trebuie să ți se pară.

Max Hood îl aștepta pe terasa hotelului Shepheard. Trecuseră nouă luni de la petrecerea organizată în casa plutitoare de pe Nil, nouă luni în care Londra fusese bombardată, iar Rodger Godwin și Cilla Hood se îndrăgostiseră unul de altul. Crăciunul adusese marile victorii ale englezilor în deșert. Max Hood pendulase înainte și înapoi, între Anglia și Africa de Nord, se întorsese la Cairo de Anul nou, pentru a fi prezent la ultima etapă a retragerii dezordonate a italienilor.

Hood arăta mai slab, mai obosit, dar zâmbetul îi era de un alb strălucitor, pe fața întunecată, arsă de soare. Era agitat din pricina celor

ce se petreceau în deșert și se întorsese, într-adevăr, la Cairo, dintr-un avanpost îndepărtat, numai pentru că aflase că venea Godwin.

– Trebuie să ai datele clare în minte, spuse Hood. Pe 4 martie, sărmanul Wavell primește ordin să predea comanda și să trimită șaizeci de mii de oameni în Grecia, cu Jumbo Wilson în frunte. Asta înseamnă că armata deșertului, care s-a dat peste cap să-i distrugă pe italieni, *înceta, pur și simplu, să mai existe.* Cu trei săptămâni înainte ca Wavell să primească ordinele, Rommel a sosit la fața locului, pentru a salva situația din Africa de Nord, pentru Hitler... și te asigur că a fost un coșmar. Wavell fusese văduvit de armata sa, Rommel nu mai avea decât niște rămășițe jalnice ale armatei lui și nici măcar nu era armata lui, ci a italienilor. Rommel trebuia să aștepte ca Hitler să-i trimită o armată...

– Din câte înțeleg, spuse Godwin, nimeni nu e gata să atace cu adevărat, cel puțin pentru moment. Pauză, nimeni nu se dă în vânt după o bătălie. Așa este?

Max Hood aprobă din cap.

– Am vrut să trag puțin cu ochiul, așa, ca pentru mine, la generalul ăsta german. Știam puține lucruri despre prietenul nostru Rommel. El a condus divizia a șaptea de Panzere care a intrat în Franța în mai, anul trecut. Au numit-o Divizia Fantomă...

Figura lui Hood se luminase în timp ce povestea toate acestea. Godwin își dădu seama cum trebuia să fi arătat când era mic și se juca cu soldățeii de plumb.

– Așa că m-am costumat, m-am machiat ca să par arab și m-am dus să mă uit la el. A fost distracție mare. Era greu să-l faci să stea locului, era într-o permanentă mișcare. Dar, în cele din urmă, l-am găsit la Tripoli, pe 12 martie. Asta e la aproximativ o mie cinci sute de mile depărtare, la vest, de locul unde ne aflăm acum, foarte aproape de Tunisia, la aproape 200–300 de mile la sud de Malta. Oricum, mă aflam la Tripoli, arătam ca un om de afaceri arab, un negustor de cămile, cu experiență, ca să zicem așa, și tot acolo se afla și Rommel. Ah, Rodger, cerul era albastru, palmierii erau minunați și nu ți-ar veni să crezi înscenarea pe care el o punea la cale. Sunt sigur că făcea asta pentru toți spionii englezi, oricâți ar fi fost ei, care erau amestecați în mulțime. Știa că spionii erau acolo... și voia să joace un joc cu ei.

În piața centrală scoase aproximativ o mie de tancuri panzer III și IV, cam douăzeci și cinci de tone bucata, toate vopsite în galbenul nisipului. Camuflajul deșertului. Tancurile se puseră în mișcare duduind, întreaga piață trepida ca la cutremur și în turela fiecăruia se afla comandantul tancului; fiecare purtând uniforma tropicală, ca să se asorteze cu galbenul tancurilor... Fiecare dintre ei purta la rever ecusonul cu cap de mort. Era un peisaj al dracului de înfricoșător, cu toate blestematele de panzere din lume. Se părea că soarta lui Wavell era pecetluită, fără putință de scăpare... dar am observat un tanc cu o caroserie mai uzată, binecunoscută și mi-am adus aminte că mai văzusem unul asemănător, mai înainte. Nu după mult timp, l-am văzut din nou și m-am abținut să nu scot un hohot de râs, tare. În el stătea Rommel, într-o ținută de trecere în revistă, salutând, cu o față severă, cu ochi albaștri deschiși care priveau drept înainte. Ticălosul ăla șiret pusese tancurile să iasă dintr-un capăt al pieței, să dea roată și să intre prin celălalt capăt! Vrăjitorie curată, nu alta. Transformase un regiment într-un corp de blindate. Max Hood zâmbea larg. Omul ăsta va fi un adversar demn de luat în seamă. Ar trebui, cu adevărat, să folosești istorioara asta, Rodger. Întotdeauna e bine să-ți cunoști dușmanul. Adică e un ticălos arogant care ne crede niște caraghioși ușor de dus de nas... un tip pitoresc, de altfel. Nu vrei să vii cu mine, Rodger? Mergem acolo, să vedem cum stau lucrurile în deșert. Ne vom distra puțin, Rodger...

– Pentru asta am venit, spuse Godwin. Să mă distrez puțin.

Entuziasmul lui Max Hood pentru ceea ce făcea, era contagios. Voința lui părea că-i insufla lui Godwin o anumită energie, foarte diferită de a sa proprie. După ce Hood îl convinse că acela era momentul potrivit, Godwin ardea de nerăbdare să plece mai repede în deșert, cu el. Doar ca să arunce o privire pe furiș, o „dekko", cum spun englezii. Iar logica, își închipuia Godwin, era de partea sa. Wavell tocmai se întorsese la Cairo, dintr-o vizită la Al-Agheila, pe unde trecea linia frontului britanic. Tripoli era la mai multe sute de mile depărtare spre vest, de-alungul coastei Mediteranei; la jumătatea drumului între cele două orașe, se afla Sirte, un alt punct pe hartă unde Rommel își instalase un soi de cartier general. Wavell era necăjit când Hood și Godwin îi

făcuseră o scurtă vizită de vreo oră, pe data de 21 mai. Nu era mulțumit de mijloacele de apărare ale lui Neame, de la Benghazi spre sud, până la Al Agheila; de fapt, cu toate că avea o mare considerație pentru Neame în calitate de combatant, Wavell considera „nebunești" mijloacele de apărare pe care acesta le pusese la punct. Și, colac peste pupăză, jumătate din tancurile mari de croazieră din Divizia a Doua Blindate, erau în diferite grade de uzură. Dar, așa cum se exprimă el în încheierea conversației lor:

– Am făcut ce am putut. Și am dat de fundul sacului. Grecia este prioritatea numărul unu și nu e nimic de făcut ca să schimbăm situația.

Hood care era la fel de familiarizat cu capacitatea de luptă a germanilor ca oricare ofițer din comandamentul britanic, încerca să liniștească îngrijorarea lui Wavell. Văzuse cu ochii lui că jumătate din ceea ce părea să fie puterea de luptă germană bazată pe tancuri, era un fals: caroserii din lemn și din mucava, altfel, cu dimensiunile unor tancuri adevărate, – montate pe automobile Volkswagen. Ferestre pavoazate, menite să intimideze pe cei mai slabi de inimă.

– Rommel le va utiliza doar pentru a ridica nori de praf, spuse Hood. E un peisaj al naibii de impresionant. Eu însumi am fost impresionat, prima oara când le-am văzut, deși știam că era doar butaforie.

Își luară zborul spre Benghazi pe 22 martie, zgâlțâiți de un avion-curier al RAF, ferm convinși că nimeni nu avea de gând să declanșeze atacul prea curând. Godwin credea că avusese norocul să se încadreze perfect în timp.

După ce prânziră, băură un termos cu ceai, și făcură turul taberei de la Benghazi, el și Hood parcurseră într-un camion drumul de coastă care ducea spre cel mai îndepărtat avanpost britanic de la Al-Agheila. Mijloacele de apărare erau puse la punct cu multă migală. Era o căldură caniculară, muște peste tot, iar soldații păreau în afara oricărei griji, pentru moment. Godwin se duse să doarmă într-un cort aflat în perimetrul din afara apărării, ascultând sunetul ciudat dar liniștitor al brizei nocturne care făcea să se cearnă nisipul prin pânza cortului. Era straniu să te gândești că Rommel și armata lui erau acolo, în deșert,

probabil în apropiere de Sirte, care era doar la vreo două sute de mile depărtare. Stăteau acolo aşteptând să le sosească mai multe tancuri, mai multe arme, mai mulţi oameni, pândind momentul începerii luptei. În timp ce simţea cum îl fură somnul, îi trecu prin minte imaginea tuturor acelor oameni care dormeau, în noaptea aceea, în deşert, vegheaţi de stelele din înalt, prieteni şi duşmani, duşmani de moarte, oameni care nu aveau nici un motiv să se urască unul pe altul... Totul părea atât de absurd, atât de îngrozitor de inutil, cu atât mai mult cu cât totul era pus la cale de un singur om. Adolf Hitler. Stelele îi priveau din tăriile întunecate şi el se întreba ce ar fi putut gândi cineva de acolo, de sus, pierdut în imensitatea spaţiului, dar observându-le comportamentul pe pământ, despre o asemenea idioţenie furibundă. Cum putea lumea să fie ţinută în echilibru pe muche de cuţit, de către esenţa răului, cuibărită într-un suflet contorsionat?

Auzi zgomotul în timp ce mai stătea încă întins, străbătut de fiorii unor zori răcoroşi, dar se gândi că, probabil, era doar un vis sau vreo închipuire de-a lui. Era, în acelaşi timp, o vibraţie, dar şi un sunet distinct. Apoi apăru Hood care-l bătu pe umăr, zâmbind acru.

– O uşoară eroare de calcul, bătrâne. Sosesc. Rommel va fi aici, exact la micul dejun.

Sosiră ca o furtună de nisip. Deşertul îşi înălţă norii imenşi, trepidând sub picior, de parcă ar fi fost scuturat de fiori de frică. Hood îi povestise despre falsele tancuri, cum ar fi putut ele să stârnească norii de praf, creînd iluzia unui atac de mari proporţii, dar în clipa aceea, când zări, pentru prima oară, tancurile lui Rommel, nu avea dispoziţia necesară pentru a da din umeri a nepăsare.

Traversară un front de aproximativ un kilometru. Aveai senzaţia că priveai un flux uriaş care se îndrepta spre tine, să te acopere. Îl privi pe Max Hood.

– Se pare că ne pun în imposibilitatea de a-i fenta, spuse el, vesel că descoperise o apropiere de westernurile americane. Ne cad direct în spinare, camarade.

Cei din comanda garnizoanei de la Al-Agheila împărtăşiră părerea lui Hood. Şi astfel, prima experienţă personală a lui Godwin în ceea ce privea războiul, a fost o retragere precipitată, sub tirul inamicului.

Lui i se părea că a venit sfârșitul lumii. Auzea tusea ascuțită, spartă a tunurilor panzerelor și i se părea că fiecare obuz avea înscris pe el numele lui. N-ar fi putut bănui cât de tare se vor înrăutăți lucrurile în următoarele două săptămâni. Nu i-ar fi venit să creadă că avea să ia parte la ceea ce s-a numit mai târziu, după ce zilele de panică rămaseră undeva în urmă, „Cursa de la Tobruk". N-ar fi crezut nimic din toate astea.

Rămaseră să se odihnească puțin, într-o localitate numită Mersa Brega, aflată la o distanță de vreo treizeci de mile, spre nord-est. Și brusc, atacul se opri. Nu aveau deloc idee din ce motive, când, sau dacă urma să reînceapă. Luftwaffe își trimise în zbor câțiva mesageri, dar fără nici o urmare. Aparent, exista șansa ca Rommel însuși să fi voit să-și facă o imagine a situației, de acolo, de sus. Îi plăcea să survoleze câmpul de luptă și să facă fotografii.

Mersa Brega era, prin poziția și topografia ei, un punct natural forte, întâi de toate, pentru că era relativ ușor de apărat. Defileul pe care cel ce atacă trebuia să-l străbată, venind dinspre coastă, era un ajutor natural pentru cei ce se apărau, un fel de pistă de popice mortală.

Prevăzători, se pregătiră anticipat, săpând tranșee-capcană dinspre partea de unde trebuia să vina Rommel, dar, timp de o săptămână, nu veni nimeni. Godwin ar fi putut folosi unul din acele zboruri de ocazie, dar nu se grăbea, în special pentru că, pentru moment, Rommel părea să-și fi oprit atacul. Era deosebit de instructiv să-l însoțești pe Max Hood. Acesta era o ființă a deșertului. În costumul cachi, prăfuit, cu ochelari de soare de aviator, cu sprâncenele albite de praf și fața bronzată aproape de tenta indienilor americani, Max se simțea mai în largul lui decât îl văzuse Godwin vreodată. Cunoștea deșertul așa cum căpitanul Ahab trebuie să fi cunoscut oceanul și balena albă, un vechi adversar implacabil. Orice ți-ar fi putut face deșertul, oricât de groaznic ar fi fost, îi amintea el lui Godwin, nu era nimic de ordin personal. Niciodată nu trata deșertul la modul romantic, niciodată nu-l ocăra. Spunea că lucrul important era să-l înțelegi. El nu avea de gând să te înfrângă. Nu intenționa să-ți provoace vreun rău anume. Dar, pe de altă parte, nu erai un oaspete așteptat, veneai acolo pe propriul tău risc.

Deșertului nu-i păsa ce se întâmpla cu tine, fie că era de bine sau de rău și, cu siguranță, nu avea de gând să se schimbe de dragul tău.

Iscoadele veniră înapoi cu vestea că Rommel urca drumul de coastă, apoi se întorcea spre inima uscatului, pregătindu-se de atac. Trecuse o săptămână. Godwin recunoscu că ar fi trebuit să ia unul dintre acele avioane, când avusese ocazia.

Stăteau pe o stâncă dură, nisipoasă, cu o lungime de aproximativ o milă, privind în jos, spre panzerele care traversau deșertul și se îndreptau spre ei. La început, părea o furtună de nisip uriașă, dar apoi, puteai zări tancurile din prima linie.

Căpitanul Colin Torrey, un contabil competent din City, în viața de toate zilele, se întoarse spre Godwin, cu buzele strânse.

– Îmi pare rău, domnule, dar mi-e teamă că va fi o încăierare generală de toată frumusețea.

Bătălia care a urmat a fost cea mai înspăimântătoare experiență din viața lui Rodger Godwin. Se concentra în spațiul îngust al defileului și apărarea era energică, încăpățânată, sângeroasă. Mai multe tancuri germane fură distruse și scoase definitiv din luptă. Scuipau flăcări și fum negru care se ridica în trombe uriașe, din nisipurile deșertului. Godwin se aventură și el în defileu și pică în bătaia tirului intens. Odată cu lăsarea serii, gurile știrbe și rânjite ale tunurilor de pe tancuri, îndreptate spre el, deveniră niște săgeți aurii și ascuțite, urmate de pământufuri leneșe de fum alburiu. Avea senzația că dacă ai fi privit mai cu atenție, ai fi putut vedea obuzul, i-ai fi putut urmări traiectoria, până în clipa când te-ar fi atins și te-ar fi făcut mici fărâme. Când unul dintre tancurile germane fu lovit, uralele și răcnetele de bucurie ale soldaților britanici îi amintiră de meciurile de fotbal din Iowa lui natală, un contrast dezolant cu tristețea pe care o încerca la auzul gemetelor stinse ale celor care mureau în jurul lui, fie ei germani sau englezi.

Bătălia din ziua aceea se desfășurase destul de bine pentru englezi, dar târziu, în noapte, Rommel trimise un batalion de mitraliere care urmau să se posteze, de jur-împrejur, pe câteva coline nisipoase, ceea ce le dădea posibilitatea să-i atace dintr-un unghi favorabil pe cei care apărau defileul. După bătălia crâncenă din timpul zilei, acest asalt nocturn îi

scoase din bârlog pe englezi care băturâ în retragere în mare grabă, lăsând în seama soldaților victorioși din Africa Korps, orașul cu căsuțe albe, distruse de obuze. Picioarele lui Godwin erau numai răni, tăieturi provocate de șrapnelele și de bucățile de rocă sfărâmată; Max Hood i le dezinfectă, scăldându-le în coniac. Și el suferise un șoc în momentul când un obuz cântărind vreo treizeci de kilograme explodase lângă el și-l proiectase, cu capul înainte, într-un bolovan. El considera că scăpase ieftin.

Godwin privi înapoi spre talmeș-balmeșul nebunesc de la Mersa Brega, năuceala generală, întunericul, camioanele, tancurile, oamenii puși pe fugă, automobilele blindate, răpăiala și lătratul focurilor de armă, flăcările care-i urmăreau ca niște demoni în noapte. Privi înapoi la toate acestea și i se părură fără sens. Avea o durere de cap înfiorătoare, vomită de mai multe ori în timpul fugii în întuneric, picioarele-i rănite îl dureau ca naiba, iar pantalonii îi erau „apretați" din pricina a ceea ce spera să fie sânge, mai degrabă decât ceva mai puțin nobil.

Era într-un camion cu Hood și cu alți câțiva, hurducăiți ca niște bolovani, pe băncile de lemn. Înțelese că, deoarece n-aveau nici un fel de idee despre ceea ce urma să facă Rommel, se îndreptau spre drumul de coastă și spre Benghazi. Nimic nu mai conta. Reacția normală a omului la frică și la haos. Puteai foarte bine să dai în primire, așa încât, la sfârșitul zilei, nu mai dădeai doi bani pe orice s-ar fi întâmplat.

Pe 2 aprilie, marșul lui Rommel continuă. Cuceri orașul Agedabia și portul Zuetina. Apoi își împărți forțele în trei: una trebuia să facă presiuni în nord, pe drumul de coastă spre Benghazi, alta, mai direct, spre est și a treia, între cele două, era îndreptată spre Antelat și Mechilil. Benghazi căzu pe 6 aprilie, iar coșmarul cursei Tobruk era în plină desfășurare. Rodger Godwin, cu rănile sale de la picioare, îngrijite sumar dar eficent, a fost prins în vârtejul panicii create de rușinoasa retragere. Oamnii erau la capătul puterilor, epuizați, bătuți, nedormiți, răniți, năuciți, simpli oameni, atacați de o armată. Și un alt om, Rommel, a cărui reputație crescuse peste măsură, nu le-a dat nici cel mai mic răgaz să se regrupeze și să se organizeze pentru luptă. Godwin privea fețele rătăcite, îngrozite ale oamenilor. Zgâlțâiți de colo-colo, în

camioane, cu feţele încleiate de praful galben, cu ochii goi, privind în gol. Era ca şi cum morţii se ridicaseră din gropile lor şi hotărâseră că trebuie să o ia la sănătoasa undeva, oriunde. Văzu un soldat britanic cuprins de panică, învârtindu-se nebuneşte în cercuri, în nisip, strigând că Rommel în persoană venise la cortul lui, noaptea şi-i spusese să se predea, dacă nu voia să moară; un ofiţer care încercase să-l oprească şi nu reuşise, îl împuşcă, în cele din urmă, chiar în locul acela.

În vreme ce Benghazi cădea victimă nemţilor, Godwin şi Hood străbătuseră cam cincizeci de mile pe drumul de coastă, spre Barce, unde Neame îşi avea cartierul general. Wavell care tocmai îl vizitase pe Neame, trase concluzia că acesta pierduse controlul asupra armatei sale şi-l însărcinase pe O'Connor să preia comanda. Dar oricum, era prea târziu ca situaţia să mai poata fi salvată. În noaptea de 6 aprilie, Neame şi O'Connor se retraseră, în cele din urmă, din Barce, lăsând oraşul pradă germanilor. În acelaşi timp, Godwin şi Hood căutau şi ei un mijloc de transport care să-i scoată de acolo. Mai târziu, deveni practic imposibil să te orientezi prin acel haos, confuzie şi panică înnebunitoare, stârnite de mulţimea care se retrăgea. Ordinea a fost prima victimă a spaimei atotstăpânitoare. Hood dispăru, pur şi simplu, în nebunia aceea, dar apucase să-i spună lui Godwin să se agaţe de *orice* mijloc de transport, *oriunde* ar fi mers, în cazul în care s-ar fi pierdut unul de altul.

Godwin avea propriile idei cu privire la posibilitatea ieşirii din năvodul uriaş întins de Rommel. Camioanele pe care le găsi el, păreau să aibă alte planuri, iar el nu era prea nerăbdător să meargă în întâmpinarea destinului său, pe roţile vreunui năuc oarecare. Ştia că n-avea nici un rost să-l caute pe Hood. Noaptea îşi lăsă repede, din tării, valul de întuneric. Pentru Rommel acesta oferea un adăpost sigur. Godwin stătea într-un mic scuar, înconjurat de palmieri, întrebându-se dacă jocul încetase. Era foarte obosit. Picioarele îl dureau. Se aşeză la o masă singuratică din faţa unui soi de cafenea sau han, care părea complet părăsită. Totul în jurul lui părea părăsit, pustiu. Hotărî să aştepte şi să vadă ce se întâmpla. Poate germanii îl vor găsi şi-l vor lua prizonier. Poate că nici nu le va păsa de un biet ziarist. Poate că va putea să ajungă la Rommel însuşi. Vechiul lui prieten. Sau poate

delira, pur și simplu, din cauza epuizării și a fricii. Așa încât se așeză la masă și așteptă.

Deși nu avea nici o posibilitate să știe acest lucru, după numai câteva ore, în aceeași seară, Neame și O'Connor înșiși, frânți de oboseală, luară drumul în piept, în mașina militară a lui Neame, ca să doarmă puțin. Au fost treziți în zori de armata lui Rommel și și-au petrecut următorii trei ani ca prizonieri de război în Italia.

Dar Godwin știa doar că mintea i se golise de orice idee și sufletul de orice urmă de speranță. Așa încât stătea în micul scuar pustiu, așteptându-i pe germani și privea nemărginirea cerească. Deodată auzi o voce care-l chema pe nume.

Presupuse că salvarea poate îmbrăca multe chipuri pe parcursul unui proces atât de aleatoriu cum este războiul. Soarta are multe fețe și unele dintre ele par destul de absurde, deși nu sunt mai puțin decisive, din această cauză. Când Godwin își auzi numele pentru a doua oară, își ridică ochii îngreuiați de oboseală și privi în jur.

– Godwin, tu ești? Tu, ăla de la masă? Ai face mai bine să te urnești de acolo!

Era Sam Balderston de la *The Times*. Fața sa lată, de prostănac, privea prin fereastra unui microbuz Ford, cu aripile din lemn găurite de gloanțe și acoperite cu un strat gros de nisip. Dar era frumos, exact așa cum Balderston însuși oferea o vedere mai plăcută, mai ospitalieră, decât o făcuse vreodată, în mod normal.

– Sam, tu ești ultimul om, în afară de unul singur, pe care-l așteptam în această oază drăgălașă. Mergi, cumva, în direcția mea? Încerca din toate puterile să pară nepăsător.

– Care ar fi direcția aceea?

– Vreau să traversez deșertul ăsta blestemat.

– Se spune că deșertul e plin de nemți.

– Zvonuri neîntemeiate, scumpule. E un deșert foarte mare, cu o mână de germani împrăștiați pe întinderea lui. Și e cel mai scurt drum spre casă. Asta e calitatea lui cea mai mare.

– Mă gândeam la Tobruk...

– E un nonsens. Toată lumea se îndreaptă spre Tobruk în această perioadă a anului.

– Fă-mă să înțeleg bine. Spui că nu e vorba să trecem prin Tobruk?

– E inutil, spuse Godwin. Nu e pentru de-alde noi. Am o hartă. Am cumpărat-o de la un arab. Cred că pot găsi pe ea drumul spre casă.

– Spre casă, bătrâne? Adică spre Iowa?

– Voiam să spun, spre Cairo.

– Să văd dacă înțeleg unde bați, propui *să mergem cu mașina* până la Cairo? Bineînțeles, portbagajul acestei *lăzi* e plin cu canistre de benzină...

– E perfect. Dar vom încerca să vedem dacă putem face rost de un avion de undeva. Ești pregătit pentru așa ceva, Sam?

– Ce naiba, răspunse și porniră în Fordul ciupit de vărsat care se așternu la drum, pe ruta Barce-Cairo.

Godwin nu știa ce se întâmplase cu Max Hood. Nu putea decât să-și pună nădejdea în Dumnezeu că era teafăr.

Mechilil care se afla oarecum pe ruta lui Godwin și a lui Balderston, căzu sub călcâiul lui Rommel pe 8 aprilie. În acea zi și în acel loc pusese Rommel ochii, pentru prima oară, pe ochelarii uriași, de protecție contra nisipului, rătăciți printre efectele generalului britanic pe care tocmai îl luase prizonier, Michael Gambier-Parry. Îi atraseră atenția și-i declară captură. Îi potrivi pe șnurul aurit al chipiului său și-și făcu o poză cu ei. Acum era Vulpea Deșertului.

În aceeași zi, Wavell aflat de asemenea la Tobruk, într-un hotel de pe malul apei, anunță că orașul trebuia menținut, cu orice preț, spre a nu cădea în mâinile nemților. De atunci încolo, în cântece și povestiri, numele Tobrukului ca și al Leningradului avea să devină sinonim cu rezistența, fermitatea și curajul. Germanii n-aveau decât să-și aibă Vulpea Deșertului a lor; englezii își aveau și ei, de acum încolo, Șobolanii Tobruk-ului. Wavell era conștient că efortul de a menține Tobruk-ul va crea probleme serioase; un exemplu era aprovizionarea, care trebuia făcută, în întregime, de pe mare, sub ploaia de bombe lansate de Luftwaffe. Dar, așa cum le spunea Wavell oamenilor săi la Tobruk, nu prea aveau de ales.

– Între voi și Cairo nu mai e nimic.

Pentru Rommel care dorea să cucerească Egiptul și să pună mâna pe Canalul de Suez, problema era că nu-și putea realiza planul din pricina Tobruk-ului, acest „abces" care supura mereu și-i stătea în coastă. La Tobruk se închiseseră, ca într-o vizuină, treizeci și cinci de mii de oameni și Rommel nu putea să-i ocolească, să-i ignore, pur și simplu. Dar pentru moment, Godwin nu știa nimic despre toate acestea. El și Sam Balderston încercau din răsputeri să găsească o cale de a ieși din haosul războiului. Nu știau că Max Hood era dat pe lista dispăruților.

Făceau cu rândul. Când conducea Sam, Godwin făcea rugăciuni. Când conducea Godwin, Sam înjura maniera lui de a conduce și stupizenia planului pe care porniseră să-l pună în aplicare. Harta era foarte amănunțită. Godwin judeca înaintarea lor și în funcție de epavele pe care le întâlneau, rămase în urma altor lupte. Majoritatea erau tancuri britanice, camioane, cadavre, toate recoltă destul de recentă, pentru că deșertul nu le înghițise încă. Vântul își făcu mendrele, apoi părăsi zona. Găsiră mici avanposturi unde își umplură gamelele cu apă, găsiră ceva de mâncare și-și umplură canistrele cu benzină. Din când în când, puteau observa nori de nisip în depărtare, era semn că acolo se aflau Afrika Korps. Uneori norii apăreau în dreapta, alteori în stânga. Godwin și Balderston erau întotdeauna la mijloc.

Odată nimeriră într-un mic crater făcut de o bombă și trebuiră să împingă Fordul ca să-l scoată la drum. La un moment dat, în cea de-a treia sau a patra zi, ajunseră pe o culme de deal și, pe jumătate asurziți de șuieratul vântului, nimeriră, fără să-și dea seama, în mijlocul unei bătălii de tancuri. Era noapte, cerul era spuzit de stele, mai multe decât își imaginase Godwin vreodată că se pot vedea cu ochiul liber. Vântul cernea mărunt nisipul, ridicându-l în vârtejuri și când flăcările îi înconjurară, era ca și cum cineva apăsase pe un comutator și stinsese pe cer, luna și stelele. Flăcările izbucniră la câteva sute de metri deasupra capului. Păreau că atârnă, suspendate pe cer, proiectând o lumina ireală pe o suprafață de un sfert de milă pătrată. O altă flacără își adăugă strălucirea, apoi alta și alta. Focurile izbucniră din spatele colinelor și dunelor, apoi se stinseră.

Așteptară, cu fiori de gheață în spate, complet descoperiți, între un platou de o parte, unde vedeau gurile pline de flăcări ale tancurilor și un șir de dune, ca din ciment, de altă parte, unde stăteau masate tancurile dușmane, în plin tir.

– Ce naiba facem? Ochii lui Sam erau la fel de mari ca farurile din față ale unui vechi Rolls-Royce.

– Nu se pune problema să ne ascundem undeva.

– Să ne ancorăm adânc în realitate, mârâi el.

– Hai să ne continuăm drumul.

– Vom pica chiar la mijloc, între ei, Godwin!

– Da, dar sub linia focului. Să sperăm că nu ne pot vedea din interiorul tancurilor. Altă idee mai bună nu-mi vine.

Balderston își contorsionă trăsăturile într-o expresie încărcată de pasiune.

– *Urăsc* toată afacerea asta! Auzeau obuzele șuierând deasupra capului, dar nici unul nu căzu în apropierea lor. Era o scenă în întregime suprarealistă.

După ce reușiră să iasă din zona fierbinte și se cufundară din nou, în întuneric, Godwin zări ceva care ardea, în fața lor. Erau trei tancuri britanice, pârjolite și arzând ca niște torțe, în noapte. În nisip zăceau mai mulți soldați morți, în timp ce alții atârnau afară din găoacea turelelor...

Noaptea următoare picară în mijlocul unui grup de opt tancuri ale lui Afrika Korps, dispuse în cerc. În nisip străluceau rămășițele unui foc de tabără, la care se pregătise cina. Nu se vedea nici un soldat. Era o noapte rece. Probabil că stăteau chirciți, îngrămădiți în tancuri, la adăpost de vântul rece. Trebuie să fi fost la fel de obosiți ca și Godwin și Balderston.

În cele din urmă, luptându-se să iasă din mlaștină la Mersa Matruh, într-o dispoziție câinească, reușiră să prindă un avion spre Cairo care, slavă Domnului, mai era, încă în mâinile englezilor.

Godwin își făcea socoteala că, în curând, vor înceta să mai tremure.

Când aterizară la Cairo era duminica Paștelui. Vestea reapariției lor, după acel haos al retragerii, se răspândi imediat și Monk Vardan, adus

de vânt, nu se știe de unde, îi așteptă pe pistă, în vreme ce se îndreptau spre hangar. Le făcu o inspecție rapidă din priviri și spuse:

– Ce pereche feștelită! Dar, oricum, e Paștele și, într-un fel, v-ați *înălțat* și voi, dar ia stați puțin, unde e Hood? Credeam că Hood e cu voi...

Desigur, asta era întrebarea în mințile tuturor, mai puțin a lui Sam Balderston care nu-l cunoștea prea bine pe Hood și putea să nu-i pese de el. Godwin era îngrijorat pentru un vechi prieten. Monk Vardan era îngrijorat de pe poziții oficiale. El era veriga de legătură între Hood și Churchill. Se temeau cu toții de tot ce putea fi mai rău, dar, așa cum spunea Sam Balderston, în timp ce se îndreptau spre oraș, Hood era un tip energic, mobil și suficient de șiret și o mulțime de oameni puteau dispărea acolo, pentru ca, după aceea, să reapară. La urma urmei era un deșert uriaș.

Vardan îi cazase pe amândoi la hotelul Shepheard. La cină, se aplecă spre ei, sprijinit în coatele-i osoase, cu fața prelungă în palme și-i învălui pe cei doi corespondenți, într-o privire melancolică.

– Desigur că mă bucur din toată inima că două specimene ca voi au scăpat cu viață. Știrile pe care le-am primit sunt derutante și sinistre. Ați văzut cu adevărat, vreo ciocnire? A fost crâncenă?

– Dacă am văzut vreo ciocnire? Balderston râdea de-i tremura bărbia. Ba bine că nu! E minunea dracului că ne aflăm aici! Nemți în dreapta, nemți în stânga și afurisitul de Rommel respirându-ne în ceafă!

Îi povestiră lui Vardan câte ceva din aventura retragerii lor, cum Godwin se trezise nas în nas cu tancurile care atacau Al-Agheila, în acea primă dimineață a retragerii lor din Barce. De atunci, arătă Godwin, nu făceau decât să acționeze orbește.

– Tot ce știm, spuse Vardan, este că ne-au împins înapoi, la Tobruk. Acum Rommel aruncă în luptă tot ce are, împotriva celor prinși în capcana Tobruk-ului. În punctul acela se dă cu banul, cine va câștiga. Rommel are nevoie de Tobruk. Este singurul port la est de Benghazi, prin care își poate aproviziona armata. Trebuie să recunoaștem că are nevoie de o mie cinci sute de tone de apă și de provizii, în fiecare zi. Dacă nu le poate face să intre prin Tobruk, atunci toată încărcătura trebuie adusă cu avioanele la Benghazi sau la Tripoli și apoi,

transportată în camioane, prin tot deșertul. Așa încât, cum vă spuneam, va face și pe dracu'-n patru ca să pună mâna pe Tobruk. Trebuie să-l captureze. Iar noi trebuie să-l împiedicăm.

Godwin încă mai dormea, când sună telefonul. Când deschise ochii, nu putu să-și dea seama unde se afla. Asculta zgomotele deșertului, ale vântului și ale nisipului. Auzi târșâit de pași, râsete și adulmecă mirosul inconfundabil al unei turme de cămile. Venea din stradă, de sub ferestrele sale închise cu jaluzele, sau era purtat de briza noptii, din alt cartier al orașului. Telefonul continua să sune și, în fine, se dumiri unde se afla. Sări în picioare, cu inima apăsându-i greu pieptul. Apucă receptorul și înghiți în sec, simțindu-și gâtul uscat. Poate că erau ceva știri de la Hood.

– Da? Aici e Godwin.

– Deci ai una dintre cele paisprezece camere cu telefon! Felicitări, *ești,* cu adevărat, o persoană importantă.

O voce de femeie, cu inflexiuni catifelate.

Își scutură capul pentru a destrăma păienjenișul care-i încurca mintea.

– Cine naiba e la telefon?

– Ah, iubitule! Asta să fie pedeapsa mea? Ești un măgar uituc. Eu sunt, Rodger. Acum am picat și am auzit doi indivizi discutând, în bar, despre întoarcerea ta. Ai devenit o figura legendară. „Las' pe ticălosul ăla de Godwin", așa s-au exprimat. Așa încât m-am gândit să te sun.

– Cilla, pentru numele lui Dumnezeu...

Ultima oară când o văzuse, fusese în seara când bombardaseră restaurantul Dogsbody. Se simțea mirosul clădirilor bombardate și incendiate, se auzea șuieratul jeturilor de apă împrăștiate pe limbile de foc, apă care se transforma imediat în vapori fierbinți. Toate acestea îi reveniră în minte odată cu sunetul vocii ei.

– Da, eu sunt, din păcate.

– Dar știu că nu se mai permite soțiilor să vină aici. Cum Dumnezeu i-ai păcălit ca să faci călătoria asta?

– E un soi de turneu artistic. Sunt aici cu Bea Lillie și cu Vivien Leigh. Azi am petrecut o zi într-un spital unde se oficia slujba de

Paşti şi noi am făcut pe şcolăriţele neastâmpărate, în faţa răniţilor. Habar n-aveam că eşti aici, iubitule şi deodată aflu că erai ocupat să faci pe viteazul, în deşertul ăsta. Ce mai faci, iubitule? A fost îngrozitor de trist fără tine...

– Nu mai spune.

Ea oftă.

– Presupun că merit asta.

– Şi eu presupun.

– A fost chiar atât de groaznic faptul că am scris scrisoarea aceea? Părea un lucru la locul lui.

– Da, a fost groaznic de laş şi cred că perfect îndreptăţit. Dar m-a scos din minţi.

– Ai putea descrie sentimentul acesta ca pe un cuţit rece, înfipt în inimă?

În vocea ei era o tentă uşoară de ironie. Parcă ar fi dat o replică, într-un film.

– Cam astea ar fi cuvintele potrivite.

– Spune, iubitule, cum a fost războiul?

– N-a fost unul din momentele glorioase ale Angliei.

– Blestemaţii ăştia de germani, spuse ea, implicându-se dintr-o dată. Încă de când m-ai luat să privim războiul din locul acela...

– Nu despre germani e vorba. Aşa e războiul, pur şi simplu.

– L-ai... văzut pe Max?

– Desigur, el e unul dintre cei care m-au luat cu ei, acolo...

Dar ea păru să uite de Max.

– Când te pot vedea, iubitule? Pot să vin acum la tine?

Când ajunse în camera lui, el îi povesti despre Max, cum dispăruse la Barce, când toată lumea căuta o cale de scăpare din haosul acela.

– Vrei să spui că nimeni nu ştie unde este? Pe faţa ei se citea neîncrederea.

Părul îi era tăiat tot scurt, încadrându-i faţa, ascunzându-i pometii şi oprindu-se la vârful bărbiei. Ochii ei de culoarea cafelei cu lapte, striaţi cu verde, îl învăluiau ca într-un soi de hipnoză şi-l făceau să simtă că-i fugea pământul de sub picioare.

– Cred că trebuie să fi avut el planurile lui. Probabil că nu voia să mă expună unor riscuri. Oricum, aș fi fost o povară pentru el.

– Dar unde ar putea fi el acum?

– Poate că a luat-o spre Tobruk. Poate că pune la cale ceva în deșert. Să-l saboteze pe Rommel...

– Poate că e mort, șopti ea.

– Se va întoarce.

Ea se lăsă într-un scaun. Bluza de mătase i se mula pe trup, pieptul îi zvâcni într-un oftat adânc.

– Ah, Rodger, aș dori să nu se întoarcă. Dacă nu s-ar mai întoarce niciodată, totul ar fi cu mult mai ușor. Tu și cu mine... am putea fi împreună, fără sentimentul vinovăției, fără nimic...

El se întoarse cu gândul cu un an în urmă, la întâlnirea lor de la Cairo, după ce nu se mai văzuseră de la Paris. Își aminti cum venise și atunci în camera lui, își arătase sânii și-i spusese că partea ușoară a vieții lui se sfârșise, că acum destinul îi ieșise în cale și că nu va fi deloc ușor. Avusese perfectă dreptate. Nu fusese ușor. Nu-și imaginase deloc cât tumult, cât dor, câtă dorință înăbușită și cât complex de vinovăție, provocat de trădare, putea stârni această legătură.

– Nu-mi arde de joacă cu tine, Cilla și nici nu vreau să fiu de partea ta în dorința ca Max să nu se întoarcă. Asta ar însemna să fi murit și eu nu vreau lucrul ăsta...

– Dacă m-ai iubi cu adevărat, – din cauza asta niciodată nu mă pot încrede cu totul în tine, în sentimentele tale, – atunci aș merita să sacrifici orice pentru mine, chiar ceva mai important decât viața lui Max.

– Taci din gură, Cilla.

– Totuși e adevărat, spuse ea provocator, apropiindu-și obrazul de al lui. Tu spui mereu că mă iubești, dar...

– Tu ai scris blestemata aia de scrisoare de rămas-bun, după bombardamentul de la Dogsbody, nu eu. Tu ai scris-o și așa să rămână lucrurile, cum ai scris tu. Max e soțul tău. De ce n-o iei ca atare? Eu nu vreau să intru în jocul tău...

– Stai puțin. Se pare că tu nu înțelegi – m-am răzgândit, Rodger. Din cauza asta mă aflu acum în camera ta. M-am întors. Te doresc. Am *chef*

să fii al meu. N-are rost să fii rău cu mine... Pentru că te voi face să plătești negreșit, mai târziu. Mă iubești, știi prea bine că așa este.

– Te-ai răzgândit? De unde să știu eu? Trebuie să-ți cer să-ți dai cuvântul?

– Dar te voi convinge, iubitule. Îți promit. Și nu încerca să fii dur cu mine. M-am răzgândit pentru că nu mai suport să trăiesc fără tine, pentru că mă faci să mă simt bine, pentru că am fost îndrăgostită de tine jumătate din viața mea...

– Nu fii târfă, Cilla! Nu-mi spune că ai fost o târfă jumătate din viața ta.

– Sunt ceea ce sunt. Ți-am mai spus-o. Poate că sunt o târfă, dar vreau să fiu târfa *ta*. Și se pare că târfa ta e în călduri...

– Faci teste cu mine.

– Da și vreau să te dedai la viciu împreună cu mine. Așa că nu protesta și dă-i bătaie. Și... Rodger, te rog să mă faci să mă doară. Știi tu ce vreau să spun... Ah, Rodger, am fost o fată atât de indecentă, de îngrozitoare...

– Ei bine, Tobruk-ul a rezistat. Practic, i-au dat peste bot lui Rommel.

Monk Vardan își ridică paharul la câțiva centimetri deasupra mesei. Cinau la restaurantul hotelului Shepheard, Vardan, Balderston și Godwin.

– Pentru flăcăii noștri din Tobruk!

– Să ne rugăm lui Dumnezeu să reziste până la capăt, spuse Balderston, tamponându-și petele de supă de pe cămașă. Altfel, peste o săptămână, ticălosul ăla neobrăzat va sta la masă, nas în nas cu noi. Am auzit că l-au prins într-o capcană, ieri. O fi adevărat, Monk?

– Da, așa se spune. Morshead l-a lăsat să pătrundă în zona noastră, practic să tabere peste noi, cu panzerele și infanteria lui asupra Tobruk-ului, apoi l-a atacat din față și din spate. Nemții au pierdut șaptesprezece tancuri. Când au încercat să se retragă, a trebuit să lupte pentru a-și curăța drumul de retragere, din spate. Așa încât Rommel se va gândi acum de două ori, înainte de a mai deschide focul asupra lui Morshead.

– Al dracului australian! spuse Balderston. Știți cum îi spun oamenii lui? Ming Neîndurătorul, știți bucata aia comică a yankeilor, *Flash Gordon*. Are sub comanda lui treizeci și cinci de mii de oameni, englezi, indieni, australieni și neozeelandezi și știți ce spune? „Aici nu va fi al doilea Dunkerque. Dacă trebuie să ieșim de aici, ne vom lupta strașnic. Nu se pune problema capitulării, sau a retragerii." Mă întreb dacă Rommel a intrat vreodată în horă cu un pui de cățea australian... Dacă Morshead e primul, cred că a și început să-i simtă gustul.

– Am stat de vorbă pe scurt, azi, cu Carson Earle, spuse Godwin. În legătură cu materialele emisiunilor mele. Derek Symonds se ocupă de toate astea în locul meu. După ce te obișnuiești cu el, e perfect, e un puști ambițios. Oricum, Earle îmi spune că Morshead trimite aceste patrule în fiecare noapte. Fac un adevărat prăpăd. A alcătuit o patrulă de hinduși din casta războinicilor care sunt astfel formați, încât nu obișnuiesc să ia prizonieri.

– Cum merg emisiunile?

Vardan comandă prin semne trei coniacuri.

– Bine. Le-am vorbit celor de acasă despre războiul meu din deșert.

– Sper că n-ai spus nimic umilitor despre retragere.

– Am descris mai mult deruta care a fost, propria mea panică, fuga mea și a lui Sam, ca nebunii, prin deșert, pentru a ne salva pielea, apoi despre Max. Max se va întoarce, sunt sigur.

Vardan ridică din umeri.

– Mulți nu s-au întors.

Vreme de încă patru zile, Cilla dădu spectacole pentru soldații din Cairo și din Alexandria și-și petrecu nopțile cu Godwin, la hotelul Shepheard. În tot acest timp, deveniră mai apropiați decât fuseseră vreodată. Stăteau împreună glumind despre fleacuri, amintindu-și de Paris, de tinerețe. Cilla îi povesti despre căsătoria ei. Vorbi despre Hood cât de protocolar și de timid putea să fie, cât de reținut, cât de obsedat de tinerețea lui în deșert, alături de Lawrence și cât de bucuros era să retrăiască acele vremuri... Făcură dragoste cu furie, cu disperare și ea se lupta din toate puterile să-l convingă că era a lui, că într-un fel, problema cu Max Hood se va rezolva.

– Mergând pe drumul lui, ascultându-și chemarea, va fi ucis în acest război, șopti ea.

Se lăsă pe spate, pe pernele umede de sudoare.

– Dar tu nu vrei așa ceva, nu cu adevărat.

– Nu fii atât de sigur. Dar nu despre mine este vorba, Rodger. Cred că e vorba despre ceea ce-l face pe el să fie în culmea fericirii. Viața lui se mărginește la mine. Și la Chloe. Dar rareori este cu noi. M-a pierdut, Rodger. Uneori cred că-și dă seama de asta. Are un fel de vid în ființa lui. S-a dus la război la o vârstă prea fragedă și după asta, nimic altceva nu i s-a mai părut important. Încearcă să trăiască la fel cu ceilalți, dar e gol pe dinăuntru, în el răsună un fel de ecou... *el însuși* e un ecou, o reverberație, o umbră a vieții pe care încearcă s-o trăiască sau s-ar putea s-o fi trăit în vreun univers paralel. Nu știe ce înseamnă viața adevărată... el este viu cu adevărat numai când moartea este la doi pași.

Godwin se gândi la ploaia, la noroiul din cimitirul de la Paris, moartea.

– Acum, continuă ea, cred că acceptă, în sfârșit, nevoia de a muri.

Își aprinse o țigară și privi inelele de fum.

– N-are nici un fel de idee cum să procedeze cu mine. Eu sunt, pentru el, un animal sălbatic pe care a reușit să pună mâna și se luptă din toate puterile să mă țină sub control. Dar știe că lupta e fără speranță. Așa încât... va muri cât de curând, într-o manieră eroică, dezinteresată, astfel încât băieții, la masa de la popotă sau fumându-și pipa în vreun avanpost îndepărtat, sau în fața căminului, la club, să depene povești mărețe despre Max Hood... E adevărat, Rodger, el spune că atât timp cât camarazii își aduc aminte de tine și amintirea forței tale îi inspiră, înseamnă că nu vei muri niciodată cu adevărat, că ești întotdeauna cu ei și gata să-i ajuți când au nevoie de tine...

În cameră era întuneric, era pe la mijlocul nopții; erau departe de punctul de unde începuseră conversația și aveau sentimetul că Max era, într-un fel, cu ei, ca și cum avea să fie întotdeauna cu ei. Max Hood care dorea să fie prezent în amintirea camarazilor, la popotă, avea să fie întotdeauna cu ei.

Godwin o ținea în brațe, îi simțea bătăile inimii, ușor neregulate, așa cum fuseseră întotdeauna. Ea spuse:

– E cel mai trist om din lume, Rodger. Tot ce-și dorește este o moarte frumoasă.

Max Hood intră în barul hotelului Shepheard, în după-amiaza următoare, pe la ora patru, exact când toți militarii de carieră se adunau la băutura zilnică.

Și înainte fusese, în parte, o figură legendară, dar prezența lui în clipa aceea era genul de eveniment pe care, cei ce nu se aflaseră niciodată în apropierea hotelului, aveau să strige sus și tare că-l văzuseră cu ochii lor. Era plin de praf și de nisip, cu fața aspră de vânt și stătea la bar în fața lui Tubby Cadwallader, ultimul om din încăpere care-l văzuse. Privi la ei cu îmbufnarea unei după amieze obișnuite, observând subita încremenire generală, privi în toate părțile, își frecă ochii injectați și dădu drumul unui strigăt de luptă.

– La naiba, priviți cine a intrat!

Godwin auzi doar vorbindu-se despre momentul sosirii. Se opri la bar, cam după vreo jumătate de oră, fără să știe nimic despre marea veste și ochii îi căzură pe Max care bea gin roșu, cu toți camarazii strânși în jurul lui, ascultându-i, cu sufletul la gură, povestea. Monk Vardan stătea singur, în afara „adunării", privind scena cu un sentiment de mândrie, aproape ca și cum ar fi regizat el însuși întregul spectacol.

Hood își ridică privirea, îl zări pe Godwin și-și întrerupse povestea, pentru a-l chema în mijlocul lor.

– Slavă Domnului, ai reușit! M-am simțit îngrozitor când te-am pierdut în felul acela. Ca și cum n-ai fi fost cu mine! Dar te-ai descurcat perfect, nu-i așa?

– Sam Balderston și cu mine am traversat deșertul în mașină.

– Formidabilă treabă! Ia să te văd, toate la locul lor?

– Tu ești cel pentru care ne-am făcut griji cu toții.

– Am șters-o spre Tobruk. Asta le povesteam acum indivizilor ăstora...

– Dar cum ai mai ieșit de acolo?

– Pe jos. Am ieşit pur şi simplu, într-o noapte, am privit jur împrejur, am pornit la drum şi am ţinut-o tot aşa.

În mijlocul hohotelor de râs, cineva repetă cuvintele lui Max.

– Aţi auzit? A ieşit pur şi simplu... Max Hood a luat-o pe jos, pur şi simplu spre casă, venind de la Tobruk!

Godwin se aşează la masă şi ascultă povestea, cum Hood ieşise cu patrulele în fiecare noapte, cum fusese şi el cu hinduşii şi-i văzuse cum au tăiat urechile a treizeci şi doi de soldaţi germani, pentru a-şi dovedi reuşita. De asemenea, plecase cu brancardierii în regiuni părăsite, sub soarele arzător, pentru a căuta eventualii răniţi rămaşi în viaţă. Au dat nas în nas cu o patrulă germană care făcea acelaşi lucru. Ofiţerul german a ordonat oamenilor săi să-i ajute pe soldaţii englezi să-şi care răniţii şi apoi s-au aşezat în cerc, sporovăind câteva minute, bând limonada pe care germanii o aduseseră şi pe care o împărţiră de bună voie cu ei. Se plânseră unii altora în legătură cu calitatea mizerabilă a apei de băut pe care trebuiau s-o suporte cu toţii.

– Arăta ca o cafea, spuse Hood, şi avea gust de sulf. Dar limonada era strașnică. Nemţii se pricepeau al naibii de bine la tot felul de lucruri. Buni băieţi. Dacă o să-i întâlniţi după război, o să vă placă şi o să schimbaţi impresii şi povestiri de tot felul cu ei. Aşa stau lucrurile.

Ofiţerul de la Afrika Korps îi povesti lui Hood despre carnea conservată pe care trebuiau s-o mănânce şi care era atât de îngrozitoare, încât o porecliseră „ popoul lui Mussolini". Şi când limonada se sfârşi şi răniţii erau întinşi cum se cuvine, pe brancarde, ofiţerul german le spuse cu amabilitate, că soldaţii britanici răniţi pe care-i găsiseră, primeau cea mai bună îngrijire posibilă.

– Exact ca oamenii noştri, spuse şi ridică din umeri.

Apoi, ambele grupe se îndreptară spre liniile lor, cântând cu voci de amatori, fals, cântecul care devenise imnul tuturor soldaţilor din deşert, „Lili Marlene".

– În ziua aceea, acolo, m-am aflat printre viteji, spuse Hood, cu voce blândă, în barul de la Shepheard.

Godwin asculta povestirile şi-i zâmbea lui Max Hood, care, în momentele acelea, era un om fericit. Erau povestirile care aveau să fie

repetate, pe timp de război și pe timp de pace, de către bătrânii soldați, povestirile care aveau să-l țină în viață pe Max Hood, pentru totdeauna.

Când, în fine, terminară, Max cu Vardan și cu Godwin rămaseră singuri, să-și termine băutura din pahare.

Max își ridică privirea obosită și spuse cu o voce destul de timidă:

– Am aflat ca soția mea se află pe aproape. Se poate așa ceva? A văzut-o vreunul dintre voi?

Zâmbi spre Godwin.

– Hai s-o luăm prin surprindere...

PARTEA A PATRA

Stillgraves.
Iarna/primăvara anului 1942

22

Godwin stătea la fereastra biroului din clădirea aceea impunătoare, numită Stillgraves, unde știa că Max Hood trebuia să fi petrecut ore fără număr și fără odihnă, ore ale singurătății boreale. Era abia trecut de prânz dar norii se adunaseră, prevestind că noaptea avea să se lase curând, de parcă această zi deosebită merita o rapidă lovitură de grație. Un suflu înghețat se făcea simțit, venind probabil din vreo spărtură ascunsă a zidului. Își încălzea mâinile deasupra unei cești de cafea pe care o adusese în bucătăria unde doamna Morecambe părea să frece, să lustruiască, să scuture și să zăngănească fără sfârșit. Era o bătrânică cu obrajii ca merele, care trebuia să se fi născut într-un șorț înmiresmat, scuturat sumar de făină. Dădea impresia că întreține, prin simpla-i prezență, atmosfera sinistră și mohorâtă a acelei locuințe. Cafeaua îi era întotdeauna gata și fiebinte și, în săptămâna în care Godwin locuise la Stillgraves, se obișnuiseră unul cu altul. Ea pregătea felii de pâine prăjită, de culoarea scorțișoarei, ceea ce-i amintea de mama lui și scrumbii afumate care erau, pur și simplu, delicioase.

Imaginea lui Godwin se reflecta în pătratele de sticlă ale ferestrelor. Începuse să se refacă, să semene din ce în ce mai mult cu cel care fusese înainte. Luase în greutate și costumul de tweed cafeniu îi dădea o înfățișare de om voinic și cumsecade. Revărsatul zorilor, îl află acolo, sus, colindând casa uriașă, care scârțâia din încheieturi. Se plimbase timp de două ore pe câmpiile înghețate, pline de cioturi și de-a lungul stâncăriilor ce vegheau pista construită pentru Max.

Trebuia să-și adune și să-și ordoneze gândurile. De aceea acceptase atât de repede când Cilla insistase să-și încheie recuperarea la bătrâna și

vasta reședință. Ea știa că nu era pregătit să se întoarcă la Londra și că avea nevoie de timp ca să reflecteze în liniște. Uneori credea că ea știa tot ce se petrecea în mintea lui. Totuși, el nu părea să ghicească niciodată ce era în mintea ei.

Gândurile lui începeau și se sfârșeau invariabil, cu Max Hood. Era casa lui Max Hood, *căminul* lui și el străbătea, cu prezența-i nevăzută, fiecare cameră. Pe Godwin nu l-ar fi mirat prea mult să audă un zgomot de pași pe coridoare și ridicând privirea, să-l vadă stând în cadrul ușii. *Totul e o greșeală, Rodger, n-am fost ucis, am rămas în viață, am evadat și m-am întors. Ce-ai spune despre o poveste de război? Ai face bine s-o folosești, Rodger, e o poveste a naibii de reușită...*

Dar, desigur, Max era mort și pace bună, nu avea să se mai întoarcă...

Cineva îl trădase, îi trădase pe ei toți și nimănui nu-i păsa, nimeni nu dorea să descopere adevărul. Monk și primul ministru doreau un țap ispășitor, o soluție rapidă, la îndemână, o situație care le permitea să mascheze adevărul, să-i țină pe politicieni în frâu și Godwin era cea mai indicată persoană pentru acest rol. *Nu vedeți, oameni buni, că a scăpat caii cu soția lui Hood, a lăsat să-i scape vreun cuvânt care a ajuns la urechile cui nu trebuia, un balamuc întreg, dar ce putem face? Să punem sub acuzare un ziarist american celebru, tocmai acum, când viețile noastre depind de yankei? Nu prea merge! Acum vă dați seama, desigur, de ce trebuie să rămână totul între noi...* Cu timpul, totul se va șterge, vreo nouă criză, vreun alt scandal sau o victorie va lua locul acestei drame, totul va fi uitat și, în cele din urmă, nimeni nu va mai avea energia să continue cercetările. Atunci războiul va fi terminat, dosarul operațiunii PRAETORIAN va fi îngropat, Rodger Godwin va fi plecat, un ocean îl va despărți de aceste locuri, iar valul timpului va înghiți totul.

Godwin nu putea accepta această situație.

Îi va lua locul lui Max Hood. Hood l-ar fi descoperit pe trădător, l-ar fi vânat până la moarte, dar Hood nu mai era și altcineva, în locul lui, trebuia să se ocupe de această vânătoare. Godwin era singurul care rămăsese în viață, deci Godwin trebuia să-și facă datoria. Godwin era singurul căruia îi păsa de toate acestea.

În săptămâna petrecută la Stillgraves, frământase aceste gânduri pe toate fețele.

Cilla își mai luase două zile libere, afară de cele în care nu avea spectacol și luaseră trenul spre nord. Domnul Morecambe care se născuse la Stillgraves și servise familia Hood toată viața, îi întâmpină la gară, cu vechiul Rolls care data de pe vremea tatălui lui Max. Îi acoperi cu cojoace lungi, din piele de oaie, de care era neapărată nevoie acolo sus, de-alungul zidului lui Adrian, le luă bagajele, le legă centurile de siguranță și se asigură că stăteau confortabil pe bancheta moale din spate. Cilla îl instalase pe Godwin în acest cadru neprietenos, într-o cameră pentru oaspeți, unde era scutit de grija pentru sensibilitățile soților Morecambe și de venerația lor pentru familia Hood. Pentru prima oară după ce apuseseră vremurile Stăpânului cel Bătrân, când se clădise reședința, Stillgraves aparținea altcuiva decât unui Hood. Max nu avusese nici un fiu, nici frați, nici surori. Niciodată, la Stillgraves, nu mai avea să locuiască un adevărat Hood.

– Trebuie să fim foarte prudenți, spusese Cilla. Acesta e și căminul familiei Morecambe. Pe mine a trebuit să mă accepte din pricina lui Max. „Stăpânul cel Tânăr".

Cât a stat ea acolo, Godwin venea noaptea la ea, în camera stăpânului. Când ea plecă, el rămase musafirul și locuia în camera de oaspeți. Deși le dăduse a înțelege foarte limpede soților Morecambe că avea nevoie de ei, că depindea de ei, totuși Cilla le sugerase, la fel de clar și fără nici un dubiu, că nu trebuia deranjată.

Cu toate acestea, în casă i se simțea foarte puțin prezența, nu-și pusese în nici un fel amprenta în coridoarele lungi și reci, în camerele lambrisate și întunecoase, locurile copilăriei lui Max Hood. Numai în dormitorul stăpânului i se simțea parfumul. După ce ea se întoarse la Londra, Godwin intra pe furiș în cameră, numai pentru a trage pe nări parfumul rămas statornic pe pernă, în capoate și în rufăria de corp, tânjind cu înfocare după ea, tot timpul.

Stând în fotoliul adânc, în fața focului din cămin, în timp ce zăpada se cernea la fereastră, el încerca să-și ordoneze gândurile cu privire la nenorocirea care se petrecuse.

În privința descoperirii persoanei care trădase misiunea, nu putea face mare lucru acolo, în nord. Dar, în timp ce încerca să-și recâștige forțele și să se obișnuiască cu placa implantată în cap, întrebările începuseră să-l asalteze ca un stol de rațe gălăgioase.

În ce situație se afla el, cu adevărat, față de Vardan și de primul ministru? Ce planuri aveau ei pentru a ieși din încurcătură?

Ce era cu amenințarea aceea pe care o primise chiar înainte de a se îmbarca pentru operațiunea PRAETORIAN? Cine avea de gând să-l omoare dacă nu înceta s-o vadă pe Cilla Hood? Moartea lui Hood schimba cu ceva lucrurile pentru ucigaș? Avea el curajul să bâjbâie în întuneric?

Era, oare, Cilla, urmărită? Putea exista, oare, acel urmăritor, numai în imaginația ei? Să zicem că avusese dreptate: atunci, de ce? Ce legătură avea omul care o urmărea pe Cilla, cu tot restul?

Ce alte lucruri, în plus, mai știa Priestly? Trebuia să-l ia cu binișorul și să-i pună câteva întrebări precise, pentru că era sigur că Jack știa tot felul de lucruri uluitoare.

De unde ar fi trebuit să înceapă în acțiunea de căutare a trădătorului?

Godwin era un fin observator atât prin darul său natural, cât și prin profesie. Asumându-și subminarea unei acțiuni, asumându-și o aventură, ajunsese să se implice în operațiunea PRAETORIAN. Totuși, oamenii de acțiune nu supraviețuiseră. Acum el se arunca, din nou, în luptă – numai de-ar fi în stare să citească semnele, să prindă un fir... Poate că era cazul să descopere singur o cale proprie... Cum naiba să știe ce trebuia să facă?

Se lupta cu toate aceste probleme și cu multe altele, știa întrebările pe dinafară, dar răspunsurile nu apăreau niciodată. Se trezea în mijlocul nopții, tremurând, scăldat în sudoare rece, încercând să-și amintească ce-i săgetase chiar atunci mintea, prin somn. Retrăia toată aventura lor, revedea totul până la declanșarea acelui fulger orbitor. Exista ceva despre care știa că trebuia neapărat să-și amintească... ceva foarte important...

În vis îi apărea Max Hood, uneori la hotarele tărâmului umbrelor, mișcându-se ca o fantomă, iarăși și iarăși, figura centrală a acelorași întâmplări, numai două la număr: noaptea din cimitirul parizian,

desfundat de ploaie, noroiul, trupurile acelea... și momentul morții sale, în care ploaia era din nou prezentă. Îl vedea pe Max îngenunchind în noroiul blestemat al Africii de Nord, ridicându-și privirea, apoi mâna, spre Godwin, în timp ce gloanțele îi ciuruiau trupul. Auzea vocea lui Max Hood, venind spre el din depărtări... *știau că ne îndreptăm spre ei...*

Dar cine putea să le fi spus?

Aceasta era întrebarea.

Unde să începi să cauți răspunsul?

Într-una din zile, privea fotografiile în rame de argint, din bibliotecă. Rămase multă vreme în fața uneia pe care o făcuse Cilla când avea paisprezece ani, în vara aceea, la Paris. Își amintea clipa aceea de parcă ar fi fost proiectat înapoi, în timp, felul în care ea îi surprinsese și apăsase pe butonul aparatului... Max, Clyde, și Rodger... acum cincisprezece ani, în altă țară. Doamne, cât de tânără era pe atunci, cât de proaspătă și nespus de frumoasă...

Mai era o fotografie pe care o făcuse cineva în grădina casei de la Paris. În lumina soarelui, filtrată de crengile copacilor, Godwin adormit în șezlongul său, cu o carte deschisă pe piept, într-o cămașă albă cu mânecile suflecate, iar Cilla încolăcită pe o pernă, pe pământ, alături de el, rezemată de brațul șezlongului, absorbită de cartea ei, neatentă la fotograf, probabil răposatul ei tată.

Da, desigur, o iubise chiar de atunci. De ce putea să înțeleagă asta atât de limpede acum și atunci nu înțelesese?

Presupuse că era genul de lucruri care trezeau în unii bărbați reverii poetice.

În ceea ce-l privea, el simțea numai dorința să plângă, gândindu-se la trecerea timpului, la dragoste... Dar își alungă hotărât aceasta pornire.

John Morecambe îl cunoscuse pe Max Hood de când acesta venise pe lume. Dacă Godwin ar fi vrut să descopere cine putea să fi dorit moartea lui Max Hood, dacă ar fi putut să ia la bani mărunți viața omului pe care-l iubise, căruia îi pusese coarne, mai târziu, și alături de

care fusese la un pas de moarte, atunci Morecambe era cea mai indicată persoană cu care putea începe.

Deveniră apropiați în urma unei partide de șah. John Morecambe era un tip prietenos, odată ce reușeai să treci peste reținerea lui de servitor de o viață întreagă. Doamna Morecambe spusese odată, în trecere, că nu era numai un jucător de șah pasionat, dar chiar unul dintre fondatorii clubului de șah din satul învecinat.

Într-o seară, se așezară în bibliotecă să joace și Godwin luă bătaie urât de tot. După două jocuri în care luptase destul de energic și care se soldaseră cu înfrângerea sa, Godwin câștigase încrederea lui Morecambe. Sorbeau împreună dintr-un whisky vechi de douăzeci de ani, flecărind despre strategie, ocazie cu care Godwin îndreptă discuția către Max Hood. Morecambe spuse, aproape cu mândrie, că stăpânul învățase jocul pe genunchii lui, ai lui Morecambe. La vârsta de doisprezece ani, Max era un jucător bun, de nivelul unui adult și pe la treisprezece ani câștiga primul joc în meciul cu profesorul său.

Bătrânului păreau să-i facă plăcere amintirile despre stăpânul său răposat. Nu se posomorî în timp ce-l asaltau aducerile aminte, ci îi făcea plăcere, în mod evident, să vorbească despre Hood cernându-și amintirile strânse timp de cincizeci de ani.

Godwin spuse:

– Nu l-am cunoscut până în anul 1927. N-am mai întâlnit niciodată pe cineva care să-i semene. Un erou, un bărbat care fusese alături de Lawrence.

– Da, într-adevăr, niciodată n-a mers mai departe de atât. La vremea când l-ați cunoscut dumneavoastră, cei mai buni ani ai lui rămăseseră undeva, în urmă.

Morecambe își netezi mustața, sârmoasă și sură. Era un tip econom, care savura trabucul oferit de Godwin din rezerva lui Max.

– S-a ofilit de timpuriu. Li se întâmplă adesea bărbaților care fac războiul. A plecat de aici un băiețandru și s-a întors un erou, dar ceva, în interiorul lui, se destrămase pentru totdeauna. Văzuse prea multe, făcuse prea multe. E ciudat s-o spun acum, dar își pierduse agerimea minții în deșertul acela, și-o pierduse în război și nu avea s-o mai recâștige vreodată. Nu se mai putea concentra în felul în care o făcea în

copilărie. Nu mai putea să mă bată la jocul de șah, își pierduse îndemânarea de a se concentra corect. Anii '20 au fost o decadă pierdută pentru el, dar pe vremea aceea, situația a fost identică pentru foarte mulți oameni.

– Eu mi-am început viața în zilele acelea.

– Ați fost norocos că n-ați prins Primul Război Mondial.

– Într-un fel, nici pe cel de acum nu l-am prins.

– Nu e chiar așa, domnule. Eu sunt un cititor avid al cărților dumneavoastră. Știți să povestiți. M-ați făcut să mă simt de parcă aș fi fost la Paris cu dumneavoastră. Tânărului Stăpân îi plăceau cărțile dumneavoastră. Totuși, poate că v-ați ofilit și dumneavoastră prea devreme, adaugă el, gânditor.

– Să sperăm că nu. Despre Max cred că s-ar putea spune că și-a revenit în întregime, după ce s-a căsătorit cu Cilla.

Morecambe își scoase în afară buza de jos, afișând un aer critic.

– Asta, ați putea-o spune dumneavoastră, domnule. Alții însă, s-ar putea să fie de altă părere.

– Adevărat? Dar de ce să fie de altă părere?

– Așa cum spune buna mea soție, Tânărul Stăpân n-a avut noroc în dragoste. Prima lui soție era foarte ciudată, domnule, așa ceva n-am mai văzut. Soția mea spune că această căsătorie cu Esmé a fost motivată de perioada de după război și cred că are dreptate. A fost o greșeală, desigur. Nici unul dintre noi n-a luat-o în serios. Apoi, Stăpânul a divorțat. Dar a doua doamnă Hood l-a dat gata cu totul. Parcă își pierduse mințile. Era doar o copilă. Unii spun că așa a și rămas. Alții spun că ea i-a distrus viața, că ea e aceea care l-a ucis în cele din urmă. Nu vreau să-mi dau cu părerea, dar suntem departe de un consens în ceea ce o privește pe doamna Hood. Întotdeauna ne-a tratat cum se cuvine, pe mine și pe soția mea, dar soțul ei n-ar fi putut spune același lucru. Întotdeauna se găsea cineva să împrăștie zvonuri dezgustătoare pe seama ei, alți bărbați, întotdeauna alți bărbați. În majoritatea timpului trăiau despărțiți. Când el era aici, ea era la Londra, la Paris sau în America. Nu se potriveau deloc cu concepția mea despre o căsătorie reușită. Cei din familia Hood n-au alergat niciodată după lucruri sofisticate, iar ea era una dintre acele mironosițe sofisticate – doamna Morecambe trebuie

să știe cum li se spune... tinere strălucitoare! Ea era una dintre acelea și tare greu i-a mai fost Tânărului Stăpân. Nu era de el așa ceva. Era un om simplu. Căsătoria cu ea a însemnat sfârșitul speranțelor pentru el. Așa vă vor spune unii.

Pufăi mulțumit din trabuc. Era satisfăcut, poate ușurat să vorbească atât de deschis.

– Apoi, l-a ucis pe tânărul acela și i-am spus eu doamnei Morecambe că asta a fost ca și cum s-ar fi sinucis, am spus că a fost ca și cum și-ar fi tras un glonte-n cap. I-am spus eu atunci nevesti-mi că nu va mai dura mult.

– Stai puțin, oprește-te. Cine a fost ucis? Ce tânăr a ucis Max? N-am auzit niciodată despre așa ceva.

– Dar doamna Hood spunea că sunteți un vechi prieten de-al Tânărului Stăpân.

– Da, dar au fost ani întregi în care nu ne-am văzut.

– Atunci ați pierdut povestea cu omorul.

– Asta și spun.

Godwin turnă generos în cele două pahare.

– Ce s-a întâmplat?

– Tot în legătură cu nevasta, înțelegeți? A fost mai mult decât a putut îndura bietul om, totuși, nu vreau să spun nici un moment că lucrurile s-au petrecut din dorința lui, nu, domnule, aș greși. Dar s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat. A fost în văzul lumii, asta a fost.

– Povestește-mi. A fost prietenul meu.

– Vă povestesc imediat. După nuntă, el petrecea tot mai mult timp aici, la Stillgraves. Ducea o viață foarte retrasă, chiar prea retrasă pentru un bărbat cu o soție frumoasă. Doamne, chiar așa *este* ea – o soție frumoasă și tânără. Ea era mereu plecată să cânte la vioară, chiar și în America de Sud a fost, apoi a început să joace. Ei bine, niciodată nu l-am cunoscut pe Tânărul Stăpân ca pe un băutor de forță, nu vă supărați, dar după nuntă, a luat-o pe whisky scoțian și, credeți-mă, nu prea era apă vie pentru el. Am văzut bărbați care n-aveau nici un scop în viața, iar el tocmai asta devenise, un bărbat fără scop în viață. Apoi l-a omorât pe individ, era un tânăr, ceva mai

copt ca un băieţandru şi după asta, a fost şi mai rău... Apoi războiul i-a oferit o şansă... şansa de a muri acoperit de glorie.

– Pe cine a omorât? A fost, poate, vreun accident?

– Colin Dewitt îl chema. L-a ucis pe tânărul Colin Dewitt. Asta a fost cam la doi ani după ce s-a căsătorit cu doamna Hood. Oamenii spun că tânărul Dewitt se îndrăgostise de doamna Hood, pe când meşterea ceva pe aici, pe la casa asta...

– Atunci trebuie că dumneata ai ştiut, l-ai văzut împreună cu Cilla.

– Da, era pe aici, lucra pe pajişte şi curăţa vegetaţia de pe stânci. Era un flăcău înalt, voinic, la vreo douăzeci-douăzeci şi doi de ani, vesel, chefliu, cu toate fetele din sat după el, toţi îl ştiau pe tânărul Colin.

– Era ceva între el şi doamna Hood?

– Aici m-aţi prins pe picior greşit, domnule. Cu adevărat, n-aş putea să vă spun. Dar în vara aceea, doamna Hood s-a arătat foarte prietenoasă faţă de el şi Tânărul Stăpân era plecat la Sandhurst, la prelegeri, îi plăcea mult asta. Acu' Colin nu era genul de flăcău care să ascundă adevărul. Adică un surâs din partea doamnei Hood putea oricând să se transforme în ceva mai serios decât un simplu schimb de ocheade sau un păhărel-două... Şi uite aşa, vorbele au făcut înconjurul întregului ţinut. Eu mă făceam că nu ştiu nimic, dar totul se petrecea sub nasul nostru şi când Tânărul Stăpân...

– De ce nu-i spui Max, Morecambe?

– Da, desigur. Dar aşa am apucat să-i spun: Tânărul Stăpân, tatăl lui era Stăpânul, iar tatăl tatălui lui era Bătrânul Stăpân.

– Bine, perfect. Deci cum a murit Dewitt?

– Domnul Max era într-o seară la birt, cred că trebuie să fi fost cu doctorul, un vechi prieten de-al dumnealui şi băuse cam peste măsură. Aşa cum vă spuneam mai înainte, o dăduse rău pe băutură... Colin cu câţiva ciraci de-ai lui era acolo şi uite aşa, dintr-una într-alta, Colin cu băieţii se uitau la el şi râdeau... în cele din urmă, au fost schimbate şi nişte *amabilităţi*... o scenă dezgustătoare din câte înţeleg... După câteva săptămâni, Max l-a împuşcat.

– Presupun că a fost un accident?

– Bineînțeles. O sută de oameni, chiar mai mult de o sută, au văzut întâmplarea. Era o partidă de vânătoare, cele mai bune familii din ținut, floarea ținutului Northumberland, puteai spune...

Trabucul lui Morecambe arsese aproape cu totul și el privea visător la ultima rămășiță de cenușă. Ceasul de pe consola căminului bătu ora unsprezece.

– Tânărul Colin era unul dintre hăitași... și intră în bătaia puștii domnului Max... căzu fulgerat pe loc, a fost zăpăceală mare pe moment, dar era mort. Unii spuneau că fusese prea aproape de linia focurilor, alții spuneau că domnul Max ar fi trebuit să fie mai atent. Cu toții păreau să știe că între ei fusese o ciocnire sângeroasă și se știa și de ce... Unii spuneau că domnul Max îi prinsese asupra faptului, în seră... prostii, desigur... și nimeni nu îndrăzni să spună că fusese o crimă. Cel puțin, nu cu glas tare, nu față de domnul Max sau față de mine... Doamne, ce zile triste au fost acelea!

– Și totul a rămas așa?

– Ce-ați fi vrut să mai facă? *A fost* un accident tragic. Cu toți martorii aceia...

Își puse trabucul aproape stins în scrumiera grea și-și trase batista din mâneca hainei sale din lână cenușie, ștergându-și energic nasul subțire.

– E ora mea de culcare, domnule. Mi-a plăcut foarte mult jocul.

– Am nevoie de ceva antrenament ca să mă pot măsura cu dumneata. Dar spune-mi... n-a existat nici un final la povestea cu domnul Max, Colin Dewitt și doamna Hood?

– Tânărul Stăpân, adică domnul Max, s-a simțit tot mai rău... o depresiune nervoasă, dureri de cap îngrozitoare, zile întregi în pat. Dar în cele din urmă, și-a revenit. Știți, războiul a fost cel care l-a salvat, domnule. Și l-a și înghițit. Dar așa cum vă spuneam, omul dinlăuntrul lui murise demult...

Godwin rămase singur, târziu în noapte, lângă focul care murea încet. Sărmanul Max! Și Cilla, trandafirul... dar inima trandafirului era, oare, roasă de cangrenă? Acum el era pierdut, risipit în ființa ei, pierdut pe cărările de labirint ale minții și sufletului ei, ale dorințelor ei. Va fi în

stare, vreodată, să încerce să afle adevărul despre ea? Avea, oare, curajul? Putea, oare, să-l înfrunte?

De ce oare nu pomenise ea nimic despre uciderea lui Colin Dewitt?

Când Cilla își dădu seama că Godwin își revenise aproape complet, că se apropia vremea întoarcerii lui la tumultul vieții londoneze, trimise invitații la o petrecere de sfârșit de săptămână, la reședința de la Stillgraves. Să faci oamenii să străbată toată distanța aceea până în îndepărtata provincie Northumberland, asta însemna că motivul era mai mult decât un simplu capriciu de societate. De aceea le trimise invitaților o mulțime de înștiințări, aranjă, pentru ea și pentru Roddy Bascomb să fie înlocuiți în spectacolele de vineri și de sâmbătă cu *Hainele cernite ale văduvei* – o binecuvântare pentru dublurile lor – și se asigură că musafirii, un mic grup foarte select, să fie toți în stare și hotărâți să participe la petrecere.

Cilla ajunse la timp pentru cocteiluri și pentru un bufet simplu la cina de vineri, nimerind direct din gerul de afară, în brațele lui Godwin. Avea un aer foarte european și comercial, înfofolită cum era, într-o haină de blană. Îi târa după ea pe dramaturgul Stefan Lieberman ca și pe Roddy Bascomb, pe Greer și pe Lily Fantasia, care se revărsară, cu toții, din Rolls-ul uriaș, ca în scamatoria unui vrăjitor.

– Ah, iubitule, șopti ea, luându-l de braț și conducându-l în casă, unde bușteni ardeau din plin, în toate cele douăsprezece cămine, ne-am întâlnit cu toții în același tren. *Quel* șoc! Mă gândeam că voi fi singură, dar l-am întâlnit în gară pe Stefan, apoi au apărut Roddy, Greer și Lily... Presupun că n-ar fi trebuit să fiu luată prin surprindere. Dar iată-ne împreună și am făcut și noi tot posibilul ca să ne simțim bine, o petrecere în miniatură.

Tresări, scuturată de fiori.

– Foarte obositor. Stefan căzuse pe gânduri în legătură cu războiul... nu că l-ar condamna cineva pentru asta... și Lily voia să stăm de vorbă între patru ochi, din motive inexplicabile, dar care nu sufereau amânare și Greer, fie el binecuvântat, avea un manuscris pe care voia să-l citească dar a fost imposibil, iar el a fost atât de civilizat, încât asta mi-a dat o durere de cap înfiorătoare. Oh, arăți minunat, iubitule!

Cilla îl strânse de braţ, lipindu-l de ea. Intrară cu toţii şi se iscă o zăpăceală veselă. Încercau să aleagă decoraţiile aduse pentru împodobirea camerelor, împărţeau îmbrăţişări, sărutări şi exclamaţii admirative pentru înfăţişarea lui Godwin.

După cină, Cilla, Lieberman şi Greer Fantasia se aşezară pe podea în faţa focului din birou şi începură să citească primul act din noua comedie a lui Lieberman, în care Cilla trebuia convinsă să joace. Lily studia teancul de discuri. Înregistrarea lui Sinatra cu „All or Nothing at All"[1] îi atrăsese atenţia. Godwin stătea lângă ea, privind neobişnuita delicateţe şi fragilitatea mâinilor ei, a feţei, a fiecărei mişcări.

– Niciodată nu mi-au plăcut jumătăţile de măsură în dragoste, murmură ea încet. Greer măsura camera în sus şi în jos, întrebându-se dacă ea putea da mai încet *larma* aceea de pe disc.

– Ce figură e Greer, spuse Lily râzând. Îl consideră pe Sinatra o *larmă*. L-am auzit odată spunând despre Oda Bucuriei că e *larmă*. Mi-e teamă că nu e nimic de făcut cu el.

– Vino cu mine. Vreau să plec de aici. Să mă mişc puţin, Lily.

– Asta înseamnă că ţi-ai revenit, cu siguranţă.

Îl urmă de-a lungul unui coridor rece, într-o sală de biliard.

Ea sorbea din paharul cu coniac, privindu-l cum lovea bilele, pe postavul verde.

– Cilla îmi spune că ai o farfurie în cap.

– Porţelan fin, nu glumă, spuse el.

– Întotdeauna eşti pus pe glume.

– Aşa sunt eu. Întotdeauna gata de picnic. Îmi aduc farfuria de acasă.

– Dacă ai avea şi haz, totul ar fi în ordine. Serios, Rodger, pari a fi în formă. Ai vreo problemă?

– Mă simt foarte bine. M-am obişnuit perfect cu farfuria. Cred ca aş putea-o folosi ca să-i sperii pe copiii curioşi. Pare ceva mai serios decât este în realitate.

– Un mic preţ pe care l-ai plătit, ca să te întorci acasă ca un erou.

– Eu? Cred că glumeşti. Sunt doar un supravieţuitor.

---

[1] Totul sau nimic (lb. engleză) (n.tr.)

– Lumea vorbește că ar fi fost o misiune secretă. Greer spunea că a auzit pe cineva cum că Max a fost ucis în aceeași misiune.

– Lily, nu pot vorbi despre asta. Dacă o fac, mă pot trezi cu bila în vârful coloanei lui Nelson.

– Așa ceva n-ar fi de dorit. Greer spunea că a auzit la Brat vorbindu-se despre un spion.

– Nu știu nimic despre asta. Lily dragă, ai pus toate întrebările care-ți erau permise.

– Dar, Rodger, n-am pe nimeni altcineva pe care-l să-l întreb...

– Întreabă-l pe Greer, se pare că e în temă, cu mine n-ai prea nimerit-o.

– Întotdeauna bărbații își iau prea în serios secretele. Dacă femeile ar face la fel, atunci ar fi atât de puține lucruri despre care să vorbești... Dar am să fiu cuminte. Deci ce va face acum întreprinzătorul nostru Godwin? Are de gând să se întoarcă la treabă?

– Homer vine mâine aici. Și presupun că vom discuta despre asta. S-au întâmplat o mulțime de lucruri de când mi-am părăsit eu treburile.

– Apoi ar mai fi și viitorul tău *neprofesional*.

– Vai, Lily, oftă el, îndreptându-se de spate, apoi sprijinindu-se de tacul de biliard.

Îi zâmbi.

– Torquemada a pierdut un pariu când nu te-a desemnat anchetator. La ce anume te gândești când mă întrebi despre viitorul meu?

– Acum că Max s-a dus să-și ia răsplata, primul lucru care mă preocupă sunt cei vii, adică Cilla. Știu că te iubește foarte mult și cred că și tu ai sentimente puternice pentru ea...

– Bravo, Lily, spuse el.

Nu putea fi absolut sigur că Cilla nu-i spusese adevărul lui Lily Fantasia. La urma urmei și el i se destăinuise lui Monk Vardan. Trebuia să ai pe cineva căruia să i te spovedești, față de care să poți gândi cu voce tare.

– Mi se pare mie că Biroul Matrimonial al lui Lily s-a pus pe treabă.

– Nu mă aiuri, Rodger Godwin. Eu tot ți-o spun, fie că-ți place, fie că nu. Cilla e o femeie caldă, plină de pasiune. Are o fire pasionată; n-are nevoie să fie stimulată, înțelegi ce vreau să spun? Pasiunea există.

Trebuie doar să-și găsească obiectul. Ca să fiu sinceră, trebuie să spun că n-a prea avut parte de pasiune alături de Max, cel puțin, nu pentru multă vreme, poate niciodată... Problema era că el o adora, iar ea nu e făcută pentru adorație. Adorația este un sentiment mult prea rece pentru ea. Acum e liberă... are nevoie de o mână fermă care s-o îndrume, care s-o înflăcăreze, să-i satisfacă dorințele, dar în același timp, s-o și mențină în formă, cineva de care să se atașeze și de care să depindă...

– Ceea ce vrei tu să spui, cu adevărat, Lily, e simplu, – cineva care s-o suporte.

Ea îl ignoră.

– Tu o înțelegi pe Cilla. Ceea ce trebuie să înțelegi tu acum, este, dacă te simți în stare și dacă ții atât de mult la ea... pot să fiu sinceră până la capăt, Rodger?

– Lily, tu n-ai fost, în viața ta, sinceră până la capăt.

– Știi perfect de bine ce vreau să spun.

Se mișcă încet în jurul mesei, trecându-și un deget pe lemnul negru și lucios.

– Sper că nu vrei ca Cilla să obosească așteptându-te...

– Lily, pentru numele lui Dumnezeu, Max abia a murit...

– De aproape cinci luni... și cine știe de când a murit el, de fapt, pentru Cilla? Problema este că sper că nu vrei ca ea să se plictisească așteptându-te să-ți clarifici intențiile...

– Vorbești ca Jane Austen în cărțile ei, iar pe lângă asta, eu am fost în comă atâta vreme! Ce Dumnezeu așteptați, voi, femeile, de la un bărbat?

– ...si să se oprească la un altul, dintre atâția pretendenți pe care îi are.

Îl fulgeră cu un zâmbet orbitor, menit să pună un punct categoric sentinței ei.

El încercă să pareze efectul care aducea foarte bine cu o lovitură zdravănă în plexul solar. Nu se gândise niciodată serios la legătura dintre ei, altfel decât la clasicul triunghi Max, Cilla și Rodger. Întotdeauna fuseseră ei trei.

– Cum naiba poate să aibă pretendenți? E adevărat că e văduvă, dar sub haina asta, ghicești imediat ce-i poate pielea.

– Fii înțelegător, dragule. O femeie ca Cilla are întotdeauna pretendenți. Max a trebuit să se obișnuiască cu situația și oricine o alege trebuie să se obișnuiască.

– Descrii într-un mod foarte tentant postul de soț al Cillei. Un adevărat noroc pentru bietul om.

– Nu fii prost și meschin. Dacă o femeie are pretendenți, asta nu înseamnă neapărat că le și răspunde la avansuri. Trebuie să înțelegi că dacă o femeie este măritată, lucrul ăsta nu le anulează altor bărbați interesul sau apetitul. Bărbații sunt întotdeauna gata pentru o nouă aventură, Rodger. Așa e viața.

– Ești obsedată de aventuri amoroase, romantice, replică el, fără prea multă energie. Nu toate lucrurile trebuie să fie, neapărat atât de complicate.

– În mod obișnuit se rezolvă conform planului pe care l-am schițat eu pentru tine. Și anumite complicații, neimportante, sunt prețul care trebuie plătit pentru o femeie ca Cilla. Cu adevărat, Rodger, asta se vede pe ea. Are atât de multă energie! Gândește-te puțin la viața ei. Muzica, teatrul, filmele, copiii... Câte femei cunoști tu care ar fi dorit s-o înfieze pe micuța Dilys? E o femeie remarcabilă, pur și simplu. Își urmează propria ei cale, cu perseverență. În ceea ce privește viața ei sexuală, e același lucru... are nevoie să și-o trăiască din plin, nu înțelegi? Are nevoie de un bărbat care poate... înțelegi?

– Asta mi se repetă mereu, murmură el.

Lily își ridică capul, ca o pasăre exotică.

– Pentru că așa și este. Nu iese fum fără foc. Sunt atât de fericită că am putut avea această scurtă conversație!

– Lily, de ce te preocupă atât de mult lucrul ăsta?

– Pentru că vă iubesc pe amândoi nespus de mult. Și știu că Cilla are o slăbiciune pentru tine. Îmi fac datoria de femeie și de prietenă. Adevărul este, Rodger, că aș vrea să câștigi întrecerea pentru mâna Cillei. Dar cursa a și început.

– Eu nu vreau să particip la nici o cursă.

Ea râse și se înălță pe vârfuri pentru a-l săruta pe obraz.

– Ai face mai bine să participi. Dacă ea trebuie să aleagă pe cineva, atunci tu eşti cel pe care-l doreşte.

– Nu sunt pe pistă, Lily. Şi nu am nevoie să fiu ales, eu însumi voi face alegerea. Uneori mă gândesc că te-aş alege pe tine.

– Ştiu, dragul meu, ştiu. Întotdeauna bărbaţii îşi închipuie că ei fac alegerea, nu-i aşa? Ăsta este unul dintre motivele pentru care sunt atât de simpatici, de atrăgători. Ultima oară când unul dintre ei a făcut-o cu adevărat, Hadrian tocmai îşi începuse construcţia zidului său blestemat. În orice caz, eu pariez totul pe tine.

După ce Lily Fantasia şi Cilla se duseră la culcare, cei trei bărbaţi rămaseră singuri în bibliotecă, pentru un ultim păhărel. Godwin se simţea bine în compania lui Greer Fantasia şi-şi revizuise părerea iniţială despre Lieberman. Tipul crescuse în ochii lui; îl vizitase chiar, într-una din zile, la spitalul din Salisbury. Era un bărbat solid, bine clădit, cu pieptul larg, care ar fi putut părea orice altceva, înainte de a ghici că era scriitor. Asta până când luai aminte la ochii lui întunecaţi, hipnotici, irezistibili şi încărcaţi de suferinţă. Poate că acesta era lucrul pe care îl remarcau femeile la el. Reputaţia lui îl precedase, când venise în Franţa, pentru a scrie scenariile filmelor lui Korda. Piesa lui dedicată Cillei se bucurase de un succes enorm. Totuşi părea epuizat, îndurerat, nefericit. Când mergea, umerii i se gârboveau şi capul masiv, cu păr cârlionţat, era împins în faţă. Acum stătea în faţa focului, fumând un trabuc gros, cufundat într-o tăcere morocănoasă.

Fantasia îl asigură pe Godwin că noua piesă a lui Lieberman era o capodoperă.

– Foarte, *foarte* nostimă, spuse el, bătând o ţigară din cele comandate de el în cantităţi uriaşe, în Jermyn Street, de o tabacheră de aur. Dar are un miez foarte serios. Acesta este motivul care-i va asigura un succes de excepţie.

Lieberman râse zgomotos la prezentarea făcută de Fantasia.

– Sunt dezgustat de mine însumi. Ai în faţă tratarea spumoasă şi frivolă a unei realităţi tragice, dar Greer îmi tot spune că râsul este cel mai bun medicament. Dar nu există nici un medicament pentru durerea noastră, a tuturor, nici o speranţă şi nici un medicament. Nu suntem cu

nimic mai buni decât oricare altul, când e vorba de omul de pe stradă... lumea a devenit o latrină imensă, iar după noi toți se trage apa... M-am născut cu durerea și îndoielile în suflet și chiar și așa, nu mi-am putut imagina niciodată cât de mult se vor înrăutăți lucrurile...

– Dar te-ai născut și cu un sănătos simț al umorului, spuse Fantasia, aprinzându-și o țigară și așezându-se picior peste picior.

Cumva, nu se știe cum, pantalonii lui își menținuseră dunga în perfectă stare, în ciuda călătoriei atât de lungi.

– Întotdeauna umorul salvează ziua. Sau poate ar trebui să spun... salvează piesa?

Chicoti ca pentru sine.

– Îl vezi pe Godwin? E englez din cap până-n picioare. N-are nici un fel de simț al tragicului, întotdeauna așteaptă să se împrăștie norii și soarele să strălucească din nou. Ei bine, soarele e o iluzie, o scurtă perioadă de acalmie între două accese pustiitoare de furie, care culminează cu crima în masă. Eu nu sunt altceva decât un vechi clișeu, un urmaș al evreului rătăcitor, care părăsește un loc, îndreptându-se spre necunoscut, perfect conștient că nu va fi cu nimic mai bine, că poate, va trebui să plec din nou, spre alte zări... Mă întreb ce ne împinge pe noi s-o luăm mereu de la capăt... poate că așa e destinul nostru, suntem condamnați să supraviețuim.

– Poate că așa e scris, spuse Godwin.

– Asta o s-o repete la nemurire, Rodger. E stilul lui.

Apoi se așează și aruncă pe hârtie zece din cele mai amuzante pagini pe care le-ai citit vreodată. E un dar ăsta.

– Credința simplă a lui Greer într-un Dumnezeu englez mă înveselește, când nimic altceva n-o poate face. El este Candide al meu. Totul e, într-adevăr, perfect, în cea mai perfectă dintre lumile posibile. Lumea lui Fantasia. Moralul mi se ridică, de fiecare dată, pentru cel puțin treizeci de secunde. Pentru Fantasia, tragedia este întotdeauna un inconvenient trecător, în timp ce comedia e perpetuă și veșnică. Fiecare evreu care are sentimentul tragicului, adică fiecare evreu care este afectat de realitate, ar trebui să aibă un Fantasia al lui, care să-l gâdile la tălpi. Fantasia. Totul e o închipuire, dar el crede în

ea, acest om bun crede în ea. Tu cum vezi viața, Godwin? Comedie sau tragedie?

– Cred că eu văd viața ca pe o aventură.

– Dar tu ești american, spuse Lieberman. Asta explică totul. Nu-ți este necesară o filosofie a vieții. A fi american înseamnă să inventezi avionul și automobilul și întotdeauna să știi că e corect. A fi american e suficient. Optimist. Nemuritor.

– Războiul ia o întorsătură în favoarea noastră, spuse Fantasia, orientând hotărât discuția către un subiect mai practic. Frontul răsăritean îi nimicește pe nemți într-un ritm năucitor. Luftwaffe e angrenată în lupta cu rușii. RAF a câștigat războiul aerian în vest, uzinele Krupp din Essen au fost bombardate până-n temelii... vântul și-a schimbat direcția, deci. Acum e doar o chestiune de timp. Voi, yankeii, ați intrat în horă până peste cap... războiul va fi câștigat. Deasupra stâncilor de la Dover vor zbura păsările albastre, pe Dumnezeul meu... și întreaga lume va fi liberă.

– Mai e mult până atunci, spuse Godwin.

– E un drum al dracului de lung, în Pacific. Americanii abia au început să moară. Încearcă să-ți ții optimismul oarecum sub control.

– Ascultă-l, Greer, mormăi Lieberman din adâncul fotoliului de piele.

Focul mistuise toate lemnele din cămin.

– Mai e un drum lung de străbătut și poporul meu e expulzat de pe fața pământului. Așa încât mă dezgustă propria-mi persoană ca și *darul* meu de autor comic. Nimeni n-ar trebui să râdă, nimeni, nimeni, nicăieri... Poporul meu e înghesuit în vagoane pentru vite, e ars în cuptoare și jumătate din omenire nu crede că se poate întâmpla așa ceva, iar cealaltă jumătate e complet indiferentă, nu-i pasă, și, în vremea asta, eu îmi scriu comedioarele. Clătină din cap în semn de dispreț. Ce individ trist sunt. Iertați-mă. Deunăzi am aflat că unchiul si mătușa mea au fost arestați de Gestapo, în Paris... da, știrile circulă pe furiș și ne parvin, într-un fel sau altul.

– Nu e nevoie să te scuzi, spuse Fantasia. E un coșmar în toată puterea cuvântului, desigur. Dar poți fi recunoscător pentru darul tău, Stefan și ar trebui să încerci să nu te mai implici atâta în

tragediile care se consumă peste tot, în jurul nostru. Fiecare dintre noi luptă în felul său.

– Sunt sigur că e un sfat bun, spuse el. Am să fac tot ce-mi stă în putință să țin cont de el. Godwin, ce bine-mi pare să te văd că ai trecut cu bine prin acea încercare atât de grea! Cilla a vorbit atât de mult despre tine în ultimele luni, încât simt că te cunosc bine acum.

Se ridică în picioare, îndesat și mătăhălos, clădit parcă pentru a-și pune la încercare puterea.

– Ne vedem mâine-dimineață, băieți. Afară de cazul că sunt suficent de norocos ca să dorm până la prânz.

– Somn ușor, bătrâne. Ciup-ciup.

Godwin adăugă:

– Șapte purici pe un picior.

Lieberman râse.

– O pereche de năuci stând în fața focului.

Când Lieberman urcase scările și pașii lui nu se mai auzeau decât vag pe ultimele trepte, Fantasia oftă și-și turnă încă un deget de coniac.

– Bietul om, familia lui a avut de suferit, nu glumă. Colecționari de artă, bancheri, artiști, în Polonia, în Franța, în Germania, timp de aproape două secole. Nu știu câți dintre ei au mai rămas în viață.

– E deprimat, spuse Godwin. Dar nu-l putem condamna. Cel puțin a plecat la timp.

– Cred că se simte îngrozitor de vinovat pentru faptul că el se află în siguranță, de partea cealaltă a Canalului Mânecii, înțelegi ce vreau să spun. Ca tip, nu e rău deloc. Femeile par să-l găsească al naibii de atrăgător.

– Asta pentru că e deprimat, pentru că e trist și clocește gânduri negre. Lucrul ăsta are un efect nemaipomenit asupra femeilor. Le înmoaie picioarele. Par să creadă că numai faptul de a umbla cu tipi deprimați, le conferă o aură aparte. Le face să se simtă serioase.

– Se vede că este un subiect care te-a preocupat, Rodger.

– Am cunoscut unul sau doi din specia asta, în viața mea. Și eu am încercat, cândva, să joc rolul respectiv.

– Și cum te-ai simțit?

– Nu prea bine. Am fost descoperit imediat. Dar în cazul lui Lieberman e altceva.

– E autentic?

– Absolut.

– Mi-e teamă că așa și este, spuse Fantasia. Bietul om și-a primit porția de suferință.

Godwin stătea în pat fără să poată dormi, ascultând vântul și toate zgomotele casei. În minte i se încâlceau gânduri referitoare la Cilla și la ceilalți bărbați cu care avea legături, pretendenții ei, aventurile ei. Știa că lupta va avea un final nedefinit, nesatisfăcător. Ce bine ar fi fost ca Lily să-și fi ținut gura și să-și fi păstrat sfaturile pentru ea. Ea e a mea, fir-ar să fie, Lily... ar fi dorit să răcnească la ea, să-și elibereze ființa prin acest strigăt. Vă înșelați cu toții, Lily, ea mă iubește și o iubesc și eu și asta nu de azi, de ieri, ci de multă vreme, totul e aranjat, Lily...

Dar acum stătea în camera de oaspeți, încercând să mențină aparențele față de toți, astfel încât relația lor să fie văzută cum se definește treptat, mult după dispariția lui Max. Era o chestiune de respect față de memoria lui Max Hood, totul de dragul aparențelor, astfel încât nimeni să nu poată șopti prin unghere că ea își trăda soțul cu vechiul lui prieten. Perfect. Așa trebuia procedat. Dar lucrul acesta nu-l oprea pe Godwin să-și amintească despre tot ce-i povestise Cilla cu privire la ea, la imoralitatea ei, aluziile la sufletul ei corupt, tot ce-i istorisise referitor la influența mamei ei, sau la modul în care făcuse un adevărat iad din viața lui Max Hood... Își amintea cele povestite de ticălosul acela la Cairo, despre toți bărbații care o avuseseră pe Cilla, printre ei numărându-se și Greer Fantasia. Absurd, în întregime absurd! Nu era așa?

În cele din urmă, se extrase de sub cuvertura grea și privi pe fereastră la ultimul viscol care-și mai arăta colții. Prin perdeaua groasă de întuneric zări farurile unui automobil care dădea colțul: luminile galbene străpungeau și iscodeau întunericul viforos. Mașina urca lungul drum spre Stillgraves, drum care nu ducea nicăieri altundeva.

În timp ce se apropia, Godwin se întreba cine putea să sosească atât de târziu, în noapte. Încet, luptându-se din greu cu zăpada, cu

anvelopele voluminoase scrâșnind, mașina se balansă ca un tren prin rafalele de vânt și zăpadă. Era Rolls-ul și Morecambe ieși cu greu din spatele volanului. Așteptase ultimul tren care, evident, fusese oprit din cauza viscolului. Era ora trei.

Noul venit era înfășurat într-un impermeabil enorm, încins cu cordon, cu gulerul ridicat, cu o eșarfă groasă răsucită de mai multe ori în jurul gâtului, cu o pălărie pleoștită, trasă zdravăn pe ochi, dar în lumina slabă, Godwin zări proeminența lungă și încovoiată ca un cioc. Dar nu despre Sherlock Holmes era vorba.

Monk Vardan își făcuse apariția din întuneric.

Ușa dormitorului se deschise în spatele lui. Se întoarse, luat prin surprindere și smuls brusc din gândurile lui. În ușă stătea Cilla, în capot.

– N-am putut să mai stau departe de tine. Eram nerăbdătoare să rămân singură cu tine, încă de când am sosit cu toții aici.

Sări în pat ca o copiliță, trăgându-și păturile până la bărbie.

– Arăți din ce în ce mai bine, Rodger. Ești numai bun. Îți dai seama ce ți s-a întâmplat? *Trăiești*... și suntem *împreună*. Vino în pat, iubitule. Încălzește-mă. Chicoti.

Avea puterea de-ai alunga grijile, de a-l face să se simtă ca un băiețel.

– Mă simt atât de neastâmpărată...

Se furișă în pat lângă ea, se lăsă împins sub pătură unde ea însăși se cuibări, acoperindu-se toată. Timp de o clipă, capul ei reapăru, zâmbindu-i în întuneric. Îl sărută și se retrase iar sub pătură. El se lăsă pe spate, eliberat, pentru moment, de orice griji, consumat de dorința ei arzătoare.

Făcură dragoste, fiecare atent să-l satisfacă pe celălalt, apoi ea rămase în brațele lui, strâns lipiți unul de altul, până ce căldura patului le umezi pielea. Ardoarea care de obicei o însuflețea, se potolise. Avusese un chef nebun să facă dragoste și acum ofta, relaxată. Îl întrebă ce făcuse de când plecase ea și el îi spuse când una, când alta, fără a-i pomeni nimic despre ceea ce-i povestise Morecambe despre Max și despre Colin Dewitt. De asemenea, nu-i spuse nimic nici despre hotărârea lui de a descoperi ce se întâmplase în cazul operațiunii

PRAETORIAN, cine o trădase. Îi spuse, în schimb, în treacăt, că se uitase la colecția de fotografii din tinerețea lor, că fusese mișcat de fotografiile lui Max, făcute de-a lungul anilor.

Ea asculta, întorcându-și capul pe pernă pentru a-l privi în față, dând din cap pe măsură ce se depănau acele amintiri, apoi scoase un oftat încărcat de nedumerire.

– Moartea lui Max a fost pentru mine ca o carte pe care ai terminat-o, ai închis-o, ai pus-o înapoi pe raft, la locul ei. Acum nu prea mă mai gândesc la el. A dispărut, e o părticică din trecut. Acolo îl situez eu, în gândurile mele... în trecut. Întotdeauna îmi apare în minte vara aceea, la Paris... pe atunci eram o fetișcană. Îi inspiram pe bărbați, nu-i așa? Era atât de ușor... tot ce aveam de făcut era să *exist*... Trebuie să fi fost fascinantă, nu-i așa?

Vorbea cu un aer melancolic. El nu știa niciodată dacă juca un rol, dacă repetase aceste replici dinainte. Dar n-ar fi voit să fie așa.

– Fascinantă, spuse el. Da, așa erai. Era părerea tuturor.

– Oare lucrul acesta e pierdut pentru totdeauna, iubitule? Cred că da, nu-i așa? Întotdeauna se sfârșește și niciodată nu bagi de seamă când. Nu-ți dai seama decât că s-a sfârșit. Crezi că timpul e de vină?

– Nu fii proastă. Eu te văd și acuma tot așa, fascinantă, proaspătă și...

Se freca de umărul lui.

– Ești tare drăguț că mă minți. Bărbații pot fi atât de drăguți... Dar adevărul este că doar o dată în viață o femeie poate fi pentru un bărbat proaspătă și fascinantă.

– Uneori lucrul acesta durează în timp. Eu unul așa cred.

Ea rămase tăcută mult timp, încât Godwin crezu că adormise. Dar nu era așa.

– Singurele clipe de triumf adevărat pe care le-am cunoscut, n-au fost cele din concerte, sau de pe scenă, nimic din toate acestea, au fost cele când eram împreună cu un bărbat pentru prima oară și vedeam în ochii lui că era pierdut... pierdut în mine. Credea că ajunsese, într-un fel, la esența lucrurilor, că eu eram răsplata și țelul final... adică o clipă de triumf adevărat, total... Să simți că ai devenit pentru cineva răspunsul așteptat, că oamenii te iubesc pentru asta. Dar clipa asta trece repede.

– Ai citit acest lucru și în ochii mei, ai văzut cât de pierdut eram în tine?

– Nu, iubitule, niciodată. Dar nu e vina ta.

– Ascultă-mă, Cilla...

– E vina mea, te-am văduvit de acea clipă, am distrus-o în ceea ce ne privește pe *noi* amândoi, a fost o greșeală îngrozitoare...

– Ce vrei să spui?

– Când m-ai văzut atunci, cu Clyde, când ne-ai surprins în postura aceea. Clyde între picioarele mele... Păcat, într-adevăr, lucrul ăsta a făcut imposibile acele clipe de triumf adevărat... a fost, în întregime, greșeala mea. O mică desfrânată zburdalnică. Nu face mutra asta tristă, iubirea mea. Mi-au trebuit ani de zile să-mi dau seama că n-am văzut niciodată în ochii tăi privirea aceea. De fapt, Rodger, una peste alta, tu ești perfect, în afară de asta...

23

Era o petrecere de sfârşit de săptămână, o mică harababură în limitele obişnuite, cu plimbări prin zăpadă când se potolea vântul, cu eternele discuţii despre război; bârfă din lumea teatrului, antrenată în special de Roddy Bascomb, discuţii despre publicaţii şi emisiuni radio, provocate de sosirea lui Homer Teasdale cu o frumuseţe în premieră, voinică şi plesnind de sănătate, o întruchipare perfectă a femeii engleze. Monk Vardan era în forma lui obişnuită, ironic, căutat în calitatea lui de „sursă din interior" în ceea ce privea războiul. Când rămase cu Godwin, conştient de privirea acestuia, clătină din cap şi spuse afabil:

– Asta-i petrecerea, ce să-i faci. Aici nu se discută chestiuni profesionale, bătrâne.

– Petrecere. Da, desigur. Dă-mi voie însă să te întreb, în calitate de *petrecăreţ*, cine dracu' te-a invitat aici? Monk Vardan ridică din umeri, numai oase şi nevinovăţie rănită.

– Credeam că tu, bătrâne.

– Nu eu.

– Atunci Cilla. Ea trebuie să fi fost, prin eliminare.

– Nostim. Ea e cea care m-a întrebat dacă eu te-am invitat...

– Atunci e un mister, nu-i aşa? Dar sunt sigur că eşti de acord cu mine că mă distrez de minune. Asta-i important. Întotdeauna mi-a plăcut casa asta.

Îşi aprinse o ţigară şi zâmbi fericit.

– Nu putem primi așa, pe oricine, aici. Este o casă particulară, Monckton, nu o grădină zoologică, deschisă publicului când sunt hrănite animalele.

– Da, pe Zeus și mai e și al dracului de departe de drumul bătut. Dar ospitalitatea ta te face să uiți toate inconvenientele. Ascultă, bătrâne, știi bine că întotdeauna ți-am prețuit prietenia...

– Să înțeleg, oare, de aici, că tu și stăpânii tăi v-ați venit în fire?

– Poftim?

– Am fost șters de pe lista suspecților?

– N-avem nici o listă, Rodger. N-avem decât un singur nume. Cine știe? Poate că totul se va uita.

Zâmbi pe deasupra vaselor de argint de la marginea mesei, unde-și umplea farfuria.

– Cred că mai iau un biscuit.

Așeză un biscuit peste celălalt, în turn. Era flămând.

– Acum mi-am amintit...da, era Lieberman. Am dat peste el în Strand, într-una din zile; el a spus, în treacăt, că vine aici la sfârșitul săptămânii. M-am gândit, firește, că invitația mea s-ar fi putut rătăci. Adică, la ce altceva puteam să mă gândesc, bătrâne? Bătrânul Monk e întotdeauna binevenit la o petrecere de sfârșit de săptămână. Poate, dacă sunt încurajat ca lumea, îmi voi prezenta în seara asta, numerele mele de magie. N-ar fi nostim?

– De ce nu vrei să te topești, Monk?

– Mă numesc Bernard MacIntyre.

Era scurt și îndesat, purta un costum păros de tweed și un baston de promenadă, noduros, ciupit din loc în loc de urmele vizibile de dinți ale ogarilor, Sherlock Holmes în carne și oase.

– Veterinarul acestui loc. Așa-i plăcea predecesorului dumitale, Max Hood, să mă considere. Acum îi asist mai mult pe locuitorii bipezi din micul și posomorâtul nostru colț de lume.

– Rodger Godwin. Aș fi vrut eu să fiu succesorul lui Max, dar nu sunt decât un vechi prieten al lui și al soției lui. Și, în prezent, sunt oaspetele permanent al acestei reședințe, aflat în covalescență. Îl cunoșteai de multă vreme pe Max?

– Dintotdeauna. Am fost prieteni de o viață. Ți-am citit cărțile, te-am auzit la radio. Aș putea spune că te cunosc într-un fel. Cred că mulți îți spun lucrul ăsta.

– Se datorează, în întregime, radioului. Eu sunt, de fapt, un inocent de profesie. Oamenii mi-au tot repetat-o, până când am ajuns și eu s-o cred.

– Înțeleg că nu mai ești chiar atât de inocent, de când cu noua ta aventură.

– Nu știu ce ai auzit.

– Foarte puține. Bârfele satului. Nu știu de unde vin. Se crede că ai plecat într-un fel de misiune de comando. Ne închipuim că e vorba despre aceeași poveste în care Max și-a lăsat pielea.

– Îmi pare rău că nu-ți pot fi de vreun ajutor. Nu am voie să vorbesc despre asta.

– Mi s-a spus că ai fost împușcat. Asta o știu de la Cilla.

– Câteva crestături pe ici, pe colo. În principal, o rană la cap, mulțumesc lui Dumnezeu. Dar nimic periculos pentru cutiuță.

MacIntyre aprobă din cap. Mai auzise asta.

– Hai să mai luăm o înghițitură, spuse Godwin și să ieșim în tindă sau pe verandă, sau cum naiba i se spune.

Se îndreptă spre ușile franceze, apoi făcu semn spre aleea pietruită care ducea spre stânci.

– Aș dori să-ți spun două vorbe despre Max. Între patru ochi.

Soarele încerca din răsputeri să străpungă norii cenușii care se târau foarte jos. Peisajul era șters, în culori posomorâte de cenușiu și cafeniu, vârstate ici și colo cu alb, acolo unde zăpada fusese adusă de rafale puternice. Vântul sufla printre crengile copacilor și sus, pe stânci, dinspre spațiul deschis al pistei aflate la picioarele lor, în vale. Fața lui MacIntyre, tăbăcită de capriciile vremii, părea insensibilă la frig.

– Am nevoie să aflu dacă Max ți-a povestit ceva despre misiunea în care am plecat noi.

– A spus doar că, indiferent în ce ar fi constat, era riscantă. Parcă-mi amintesc că a descris-o ca având șanse juma-juma.

– Ah! Și ei care mi-au spus că e floare la ureche, nu alta!

– Așa se întărește conceptul de încredere în vreme de război.

– Doreau neapărat să merg cu ei și fără îndoială că-și imaginau că eu m-aș fi gândit de două ori înainte de a mă hotărî să pornesc la o astfel de acțiune, cu numai cincizeci la sută șanse de reușită.

– Da. Cred că toți au avut aceeași șansă de supraviețuire.

– Max a greșit cu cincizeci la sută.

Se simțea ușurat să discute despre asta.

– Toți au fost uciși. În afară de mine, desigur.

– Trebuie să fi fost o treabă tare afurisită.

MacIntyre înghiți scotchul, după ce și-l plimbă printre dinți.

– Totuși Max a evitat o moarte care nu i-ar fi plăcut deloc. Și-a împlinit destinul, pur și simplu.

– Nu i-ar fi plăcut prea mult să îmbătrânească și să fie un infirm, aprobă Godwin. Un declin lent și lung.

– Oricum n-ar fi apucat el un declin lent și lung. Nu asta voiam să spun.

– Nu te pot urmări.

– Max Hood era pe moarte și el o știa. De ani de zile trăia *pe datorie*. Credeam că poate știai. Sunt foarte sigur că nu i-a spus niciodată Cillei, dar credeam că în cazul tău... Ridică din umeri.

– Nu-mi pot da seama despre ce vorbești. Ești foarte sigur?

– De faptul că era pe moarte? Da, foarte sigur. Avea o tumoră la creier. De ani de zile o avea, dar a rămas în stare latentă, o bună bucată de vreme. Apoi izbucnea din când în când, provocându-i unele tulburări. Era inoperabilă. S-a dus chiar și în Statele Unite să consulte medicii. A aflat cu puțin timp înainte de a se însura. Mai târziu, a povestit, în treacăt, că fusese la Boston pentru o consultație minuțioasă și eu am înțeles la ce se referea. Cu trei sau patru luni înainte de a pleca în misiunea sa secretă, toate vechile simptome îi reveniseră. Dureri de cap, vedenii stranii, depresiune nervoasă severă, referiri la sinucidere, pierderi ale atenției, amorțire temporară a membrelor.

– Când spui că au început toate astea?

– Chiar înainte de a se însura cu Cilla, atunci a avut primul atac serios. A fost prima oară când mi-a vorbit el despre asta. Se poate să mai fi avut unele simptome și înainte, dar eu n-am știut. După asta, a mai avut câteva mici accese dar treceau și se simțea foarte bine. Odată cu

declanșarea războiului, cred că s-a simțit ușurat. Își putea aranja o moarte eroică...

– Asta a și făcut, te asigur.

– Ești foarte norocos că n-ai împărțit moartea asta cu el.

– În ce fel îi afectau comportamentul aceste accese care-i reveneau?

– Iritabil, îndărătnic, în toane rele... S-ar fi luat la ceartă cu oricine care-i cădea în mână. Mi-a povestit că se purtase urât cu Cilla. N-a spus el prea multe, dar am înțeles că o cam pocnise... Când era în starea asta, venea aici ca să se ascundă de lume. N-avea încredere în el, să stea în mijlocul oamenilor.

– Poate că într-un moment ca ăsta s-a întâmplat cu Colin Dewitt?

– Ți-a povestit, nu-i așa?

– Am auzit povestindu-se. Oricum, e doar o versiune.

– Ei bine, ai pus degetul pe rană. Avea dureri de cap îngrozitoare, îmi spunea că avea senzația că i se smulg dinții cu un clește înroșit în foc. Cilla era aici și Max a auzit bârfe în legătură cu ea și cu tânărul Colin. Colin era unul dintre cei căruia îi plăcea să-și facă reclamă singur, cunoști genul...

– Era vreun sâmbure de adevăr în acele bârfe?

– Cum puteam eu să știu? Nu puteai crede nimic din cele ce spunea Colin, atunci când venea vorba despre femei și nimeni nu era în măsură să știe adevărul.

– Dar Cilla era în măsură.

– Mă îndoiesc că și-ar fi dat jos pantalonașii pentru un băiețandru cum era pe atunci tânărul Colin. Am auzit și eu fel de fel de povești despre Cilla Hood, cine n-a auzit? Dar nu prea le acord cine știe ce credit. Întotdeauna mi-a plăcut fetița. Oricum, Max s-a băgat într-o mare dandana cu Colin și cu câțiva prieteni de-ai lui care se aflau și ei la crâșmă. Se purtau ca niște bădărani, eram acolo și am văzut totul. Au fost schimbate niscai lovituri de pumni. Colin s-a ales cu nasul rupt. L-am reparat eu cât m-am priceput. Apoi Max l-a împușcat.

– Povestește-mi cum s-a întâmplat. Sunt sigur că a fost un accident.

MacIntyre râse.

– Ești chiar atât de sigur? Ești chiar mai sigur decât mine deși eu sunt cel care stăteam lângă Max când a apăsat pe trăgaci.

– Vrei să-mi spui că n-a fost accident?

– Tocmai îți spuneam că Max avea o tumoră la creier. Asta îi dădea niște stări îngrozitoare. Era teribil de deprimat. Din cauza durerii pe care trebuia s-o suporte, avea o tendință către violența fizică. Și un prostănac tânăr se fălea prin cârciumi că se culca cu nevastă-sa. Așa că ce să cred eu că s-a întâmplat în ziua aceea, la partida de vânătoare? Cred că Max Hood vedea roșu înaintea ochilor, cred că Max Hood a sesizat ocazia, i se pusese pata și l-a trimis urgent pe lumea cealaltă. Asta este ceea ce cred eu.

– Care a fost reacția Cillei?

– De ce n-o întrebi pe ea?

– Nu vreau să redeschid o rană veche.

– Ei bine, am să-ți spun ce cred eu. Cred că nu-i pasă nici cât negru sub unghie de Colin, viu sau mort. E actriță... poate că e obișnuită ca bărbații să se ucidă între ei pentru ea. Așa sunt unele femei. Femei care arată ca Cilla, femei care se poartă ca Cilla. Ea nu dă doi bani pe toate astea, nu-i așa? Cel puțin asta este părerea doctorului din acest ținut.

– Și nu crezi că Max i-a povestit Cillei despre boala lui?

– Am impresia că dorea s-o cruțe. Știa că nu va rămâne ea de izbeliște, cu banii lui pe de-o parte, și cariera ei pe de alta. Dar nu cred că ai face cuiva vreun rău dacă ai întreba-o acum despre toate astea. Sunt sigur.

Homer Teasdale era ușor afumat și încercă să citească cu voce tare una dintre cărțile lui Godwin, dar acesta îl amenință că-l omoară pe loc dacă o va face. Roddy Boscomb antrenă o ceată întreagă într-un joc de șarade, Lily Fantasia îi ghicea în cărți lui Tarot, lucrul care o făcu pe Cilla să aducă o măsuță Ouija, Monk Vardan povesti câteva istorioare răsuflate de-ale lui Churchill și doctorul MacIntyre o sărută pe iubita lui Homer Teasdale, în sala de biliard. Vardan strigă la un moment dat că a pierdut o hârtie de o liră și-apoi o găsi în urechea lui Lieberman. Vrăjitorie curată.

Vorbeau cu toții despre război, se bea cam mult, se râdea cam tare și se întrebau ce avea să se întâmple înainte de terminarea războiului.

Ascultau cu toţii câteva discuri noi, cu Sinatra, Al Bowly şi Hutch şi stăteau până noaptea, târziu, pierzându-se în discuţii interminabile.

– Ia spune, Rodger, spuse Homer, examinându-l prin ochelari, cu capul înclinat spre spate şi ochelarii ancoraţi de vârful nasului, ce gânduri ai pentru viitorul tău? A venit vremea să te preocupe problema. Te simţi suficent de refăcut ca să-ţi reiei munca?

– Mă simt foarte bine. Dar voi fi foarte greu de prins. Am o mulţime de „teme" pentru acasă.

– Vrei să te întorci cu avionul?

– Înlesneşte-mi, te rog, treaba asta. Mă pun pe scris de acum încolo. Fă-mi rost de o cursă o dată pe săptămână. Poate duminică seara.

Sâmbătă seara târziu Godwin urca scările, când Monk Vardan îşi făcu apariţia din întuneric şi-l strigă.

– Două vorbe, Rodger.

Godwin se întoarse, apoi coborî scările, înapoi.

– Încercam să te evit.

– Ce sensibilitate pronunţată, bătrâne. Dar poate că am putea să curăţim puţin atmosfera. Măcar parţial.

– De tine depinde, Monk, dar fă-o energic.

– Aici e frig. Vino cu mine să stăm lângă foc. Hai să ne punem mintea la contribuţie, împreună.

– Rahat, Monk.

– Eşti arţăgos. Te înţeleg.

– Arţăgos nu e termenul cel mai potrivit.

– Poate c-aş fi în stare să-ţi prezint lucrurile într-o lumină mai atrăgătoare. Cred că e foarte posibil să se ajungă la o aplanare a lucrurilor, ceea ce te va calma cu siguranţă. Se întâmplă să fii foarte norocos, bătrâne... foarte norocos, pentru faptul că a ieşit atât de puţin la lumină în ceea ce priveşte misiunea voastră. Parlamentul a tratat cu toată seriozitatea indicaţiile primului ministru. Şi-au ţinut gura cu toţii. Umilul dumneavoastră servitor, adică eu, a exercitat o presiune mai serioasă decât îţi poţi închipui, asupra anumitor parlamentari mai curioşi... şi totodată ţi-am întărit poziţia faţă de primul ministru însuşi, de câte ori se ivea ocazia. Încerc să-l conving

că n-are nici un rost să încerce să-ţi facă ţie ceva, dat fiind faptul că tu eşti cine eşti.

Scormoni în focul care era gata să se stingă.

– Nu e cazul acum să speri prea mult, dar...

– Pentru numele lui Dumnezeu, Monk!

– Nu ştiu cum vor evolua lucrurile dar acum că voi, yankeii, aţi intrat în război, aş spune că viitotul tău poate fi o idee mai roz. Poţi fi mult mai folositor aliaţilor făcând ceea ce faci tu...

– Las-o baltă, Monk. Până când cineva mă va pune sub acuzare, am de gând să fac ceea ce făceam...

– Dar odată întors la lucru, te-ai putea trezi că ţi se interzice accesul.

– Mă voi descurca eu, atunci.

– Cum doreşti.

– Dar aş vrea să-ţi pun o întrebare, Monk. Crezi că pot obţine un răspuns ferm?

– Vom vedea.

– Vei încerca tu, sau primul ministru, sau oricine altcineva, să descoperiţi ce s-a întâmplat *în realitate* cu operaţiunea PRAETORIAN? Cineva ne-a trădat. N-am fost eu acela... deci cine a fost?

– Să fim serioşi, bătrâne, n-am voie să-ţi spun mai mult. N-am avut discuţia asta, să ştii, sfatul pe care ţi-l dau este să fii cât mai discret posibil...

– Vreau un răspuns, Monk.

– Să nu-l mai vrei. Întoarce-te la lucru. Voi încerca să se uite totul. Mă voi ocupa de primul ministru, dar tu ştii că într-un angrenaj există fel de fel de roţi; există persoane care vor neapărat să aducă pe cineva în boxa acuzaţilor.

– Vreau să-l văd pe şeful tău.

– Glumeşti, desigur. Monk dădu drumul unuia dintre rânjetele sale de aligator.

– Am de gând să descopăr cine l-a ucis pe Max Hood... cine ne-a trădat.

– Aş dori să nu te mai aud spunând asta, Rodger. N-ai să faci nimic de genul ăsta. Ai să te porţi cum se cuvine şi ai să speri în ce e mai bun.

– Eu nu știu ce se petrece cu adevărat, Monk. Dar am o datorie față de Max Hood. Voi descoperi ce s-a întâmplat.

– Rodger, îți vorbesc ca unui prieten, las-o baltă.

– Vreau doar să știi ce intenții am. Dă-te la o parte din cale mea, Monk.

– Asta sună mai degrabă a amenințare, bătrâne.

– Numai în cazul când te pui de-a curmezișul între mine și persoana care a trădat operațiunea PRAETORIAN.

Prima emisiune a lui Godwin s-a difuzat la începutul lunii mai. Avea ca temă acțiunea care a devenit celebră sub numele de raidurile Baedeker, după seria de ghiduri pentru locuri renumite. Aceasta era un atac al lui Luftwaffe asupra catedralei din Exeter. Multe vieți s-au pierdut, catedrala a fost serios avariată. Godwin luă cu el un om zdravăn și vizită a doua zi Exeterul. Luă interviuri oamenilor de pe stradă, unui șef de pompieri bătrân și ursuz, care nu prea avea multe de comentat pe seama nemților... și spuse povestea soției și a fiicei unui doctor care-și făcea serviciul în străinătate. Atât mama cât și fiica au fost ucise. Și astfel se făcea că războiul reclama mereu prezența lui Godwin, ca și cum lipsise doar o clipă de la datorie.

Se mută înapoi în apartamentul său din Berkeley Street. Se vedea cu Cilla fără să se mai ferească, o întâlnea la teatru de mai multe ori pe săptămână, serile și se întorcea cu ea acasă, în Sloane Street, unde rămânea câteva ore. Mergeau din când în când împreună la petreceri. Deveniră o pereche, punând temeliile legăturii pentru viitorul lor împreună. Cât de des se întâmplă ca o femeie să se îndrăgostească și să se mărite cu un bărbat care fusese un bun prieten al răposatului ei soț? Părea un scenariu promițător.

Într-o seară, el și Homer Teasdale se duseră să vadă noul show de succes al lui Bea Lillie – *Big Top,* la Teatrul Majestății Sale. În pauză, Godwin fu luat prin surprindere de o voce familiară, chiar lângă umărul său.

– Rodger, te-ai *întors* în oraș! Nu-mi puteam crede urechilor când am auzit vestea, nu m-ai sunat.

Era Anne Collister și, spre mirarea lui, vederea părului ei blond și a feței palide și perfect desenate, îl încălzi. Îi fusese groază s-o sune, să-i explice situația. Dar expresia ei în care se citea un reproș șăgalnic, răceala ochilor, îi plăcură. Își aminti câtă puritate era în iubirea pe care i-o purtase acestei fete.

– Când te-am vizitat la Salisbury, nu te treziseși încă. Apoi mi s-a spus că ar fi mai bine să renunț.

– Iată-mă înapoi, cu picioarele adânc înfipte în pământ. Ce bine-mi pare că te revăd, Anne!

– Am fost bolnavă de îngrijorare din cauza ta. Acum te simți bine?

– Da, perfect. A mers greu... Eram scos din circulație, eram pe linie moartă.

Apăru și Edward Collister, cu o țigară lipită în colțul gurii, cu părul atârnat pe frunte, cu ochii înfundați în pleoapele congestionate și cu pungi vinețiii și pufoase sub ochi. Arăta și mai rău decât ultima oară când îl văzuse Godwin.

– Rodger Godwin... Te-ai întors din războaie. Vorbea cu greutate, epuizat parcă. Ai fost un subiect de zvonuri, de tot felul de povești, de cântece la foc de tabără. Am auzit că ai murit, dar trebuie să fi fost vorba de altul. Annei i-a fost dor de tine ca dracu', miorlăia în fiecare seară până adormea...

– Te rog, Edward! Nu-i da atenție, Rodger.

– Și mie mi-a fost dor de tine, Anne.

– Mi-o dovedești sunându-mă la telefon? Mâine?

– Da, desigur. Vom fixa o întâlnire.

– Am auzit de prietenul tău. Mi-a părut rău pentru el. Edward zâmbi fără vlagă.

– Prietenul meu?

– Da, generalul Sir Max Hood.

– Îți mulțumesc, Edward. A fost într-adevăr, o veste îngrozitoare.

– Ăsta e războiul, trebuie s-o recunoaștem. Totuși, fiecare nor își are conturul lui argintat.

– Să fiu al naibii dacă văd așa ceva în cazul morții lui Max. Edward Collister dădu din cap aprobator.

– Poate că nu. Totuși știu o mulțime de indivizi care exultă de plăcere la gândul că Cilla Hood a revenit pe piață. Asta în cazul în care a încetat vreodată, să fie.

– Mă tem că nu știu nimic în privința asta, spuse Godwin.

Godwin nu-i telefonă Annei Collister, așa cum promisese. Îi venea foarte greu să-i înfrunte nevinovăția și tot ce reprezenta ființa ei, iar în plus, pentru Cilla începea o perioadă grea. În curând urma să toarne un film, în timpul zilei, iar seara juca în spectacolul ei, un stres care nu putea să fi nimerit o perioadă mai nepotrivită. Comportamentul ei devenea tot mai ciudat, mai schimbător. Îl făcea să sufere în modul cel mai dureros, iar el, neajutorat, n-o putea opri în nici un fel. Nu putea face nimic altceva decât să dispară din viața ei. Nici unul nici altul nu știa cât timp va dura această criză psihică. Ea era conștientă că se purta îngrozitor. Era trist, dar ea credea că aceasta era adevărata ei fire, ținută în frâu multă vreme și răbufnind acum prin membrana fragilă a autocontrolului.

El nu putea risca s-o vadă pe Anne Collister în săptămânile care au urmat dupa întâlnirea lor întâmplătoare la teatru. În disperarea pe care i-o provoca purtarea Cillei, ar fi putut face unele lucruri, ar fi putut promite alte lucruri, pe care, mai târziu, ar fi trebuit să le încalce. Anne merita mai mult decât îi putea oferi el, mai mult decât un bărbat obsedat de o femeie în care nu putea avea încredere, o femeie pe care uneori îi venea s-o ucidă.

Singur în apartamentul său, compunând scrisori adresate Cillei, pe care nu avea să i le trimită niciodată, lucrând la noua sa carte, încercând să înțeleagă și să cuprindă cu mintea fenomenul războiului care evolua zilnic de o manieră tot mai capricioasă, Godwin își încheia ziua de lucru în tovărășia permanentă a lui Max Hood. Știa că nu se va putea elibera niciodată de umbra lui Max, până când, poate, nu va fi răzbunat. Se gândea la Max, care se știa condamnat din cauza tumorii la creier, plecând într-o altă misiune... Max, Max, Max, ce se petrecuse, cu adevărat, în noaptea aceea? Era, într-adevăr, o misiune atât de riscantă? Știuse, oare, Monk Vardan, ce pericole o pândeau? Știuse, oare, Churchill? Sau era, într-adevăr, floare la ureche, cum i se spusese lui, care se

transformase într-un coşmar, numai pentru că fusese trădată? L-ar fi trimis ei, oare, pe Rodger Godwin în acea operaţiune, dacă ar fi ştiut că şansele reprezintă doar cincizeci la sută, în cel mai bun caz? Cum putuseră, oare, să nu-l prevină, cel puţin? Ce se petrecuse, cu adevărat? Nu, era imposibil ca ei să fi ştiut ce se va întâmpla. Fusese floare la ureche. Până în momentul în care cineva îi vânduse. Aceasta era o realitate şi Godwin o ştia.

Într-o seară ploioasă, stătea singur într-o cârciumioară din Islington, departe de emoţiile Londrei şi ale războiului. Locul de întâlnire fusese ideea lui Alec Rakestraw.

– În zilele noastre, nu-mi pot permite să fiu văzut cu tine, Rodger. Nici vorbă de aşa ceva. Fii înţelegător. Arborează şi tu o barbă falsă, un nas caraghios şi o pălărie moale, înfundată adânc pe cap, să-ţi acopere sprâncenele. Vardan a fost zărit adulmecând pe la colţuri şi vorbind cu toţi cei cu care ai stat tu vreodată la un păhărel. Am putea spune că au fost puse întrebări-cheie. Aşa încât, ori e vorba despre Omuleţul Verde care bântuie cartierele mărginaşe din Islington, ori e o aiureală.

Interogatoriile lui Vardan nu erau nici o surpriză pentru Godwin; auzise despre asta în mai multe cartiere. În plus, avea mare nevoie să-l întâlnească pe Rakestraw care avea oarecare influenţă şi greutate la amiralitate. Stătea într-un colţ întunecos, cu o halbă golită pe jumătate în faţă, neluat în seamă de obişnuiţii localului care ascultau ştirile de război transmise la radio şi aruncau, apatici, micile săgeţi într-un panou deteriorat. O rafală instantanee de vânt şi de ploaie şi Rakestraw apăru în uşă, cu gulerul ridicat, fără uniformă, arătând mai scund decât de obicei. Îl zări pe Godwin şi se grăbi spre el.

– Alec ai intrat la apă.

– Ai fi nemaipomenit de norocos dacă nu m-aş mai vedea deloc. Adu-mi halba şi obiectul acela care trece drept cârnat prin părţile astea. Am răspunsuri aproape definitive la întrebările tale. Mai întâi, însă, haleală pentru marinarul flămând. Nu mă vând ieftin, aşa cum i-a amintit târfa episcopului.

Când Godwin se întoarse la masă şi puse halba şi cârnatul în faţa lui Rakestraw, musafirul său netezea cu grijă, pe masă o foaie de hârtie cu

însemnări, încercând să evite stropii de aperitiv care formau băltoace minuscule. Luă o bucățică de cârnat și se strâmbă, sorbi puțin aperitiv, apoi își plimbă degetul pe lista cu nume.

– Martin Jellicoe, Cyril Pinkham, Bert Penrose, Brian Qualley, Alf Dexter, Reginald Smythe-Haven, Bill Cox, Lad Holbrook, Anthony Jones, Jim Steele, Boyd Malvern, Oxham Bester... asta e lista pe care mi-ai dat-o, Rodger.

– Iar tu ai căutat prin dosarele serviciului. Ce a reieșit?

– A fost o sarcină îngrozitoare, cea pe care mi-ai dat-o. Plină de capcane.

– Să zicem că-mi erai dator cu una dintre ele.

– Evident. Altfel aș fi pus mâna pe tine și ei te-ar fi pus la zid și...

– Alec, Alec, îmi *erai dator*. Deci, ce-ai descoperit?

– Nimic. Nici o firimitură. Dulapul era gol.

– Practic imposibil. Ei au existat. Trebuie să existe dosare, evidențe.

– Sunt sigur că *au existat* evidențe. Tocmai asta e, că acum nu mai există nici o evidență.

– S-au pierdut? S-au pus greșit la dosar? Ce s-a întâmplat?

– Au dispărut. Cum să te fac să pricepi treaba asta? Acești oameni nu există în evidențele personalului. Și eu pot să nu mai exist, doar pe motivul că am fost destul de prost inspirat că să întreb...

– Nu-mi vine să cred. Există o explicație simplă.

– Desigur. Dosarele obișnuite au fost înhățate de persoane sus-puse. Nu că s-a pus pe ele ștampila cu *secret* sau cea cu ochi. Nu că au fost rechiziționate de cutare departament sau de cutare minister. Au *dispărut,* pur și simplu. Vreau să-ți explic că există dosare centrale unde cariera unui individ de-a lungul vieții este rezumată, notată, adnotată și așa mai departe. Există apoi alte dosare, care ies la lumină la momentul potrivit, dar chiar și căutatul acestora este un lucru imposibil, ți-ar lua luni de zile să faci săpături printre dosarele împrăștiate peste tot, pe teritoriul vitezei și demnei noastre insule... și nu te-aș sfătui să încerci să faci săpături de acest gen. Aici sunt implicate forțe nevăzute și extrem de puternice, Rodger... dum-dum...

Dulapul Registraturii Centrale e curat ca un os albit de timp, iar în ceea ce mă privește, niciodată n-am pus întrebări. Totul s-a dat uitării. Niciodată n-am discutat despre asta la serviciu.

– Iar despre celălalt cuvânt pe care ți l-am încredințat, ce-mi spui?

– *PRAETORIAN*, da. L-am lăsat la urmă, am întrebat două persoane în care am încredere că sunt discrete. Vreau să spun... *discrete*.

– Și?

– Nimeni n-a auzit de așa ceva. Eu mă mai pricep să citesc în ochii oamenilor. Nici n-au clipit. N-a existat nimic cu numele de PRAETORIAN. Ai cuvântul meu. Orice ai crede tu că este... nu este. N-a exitat niciodată ceva numit PRAETORIAN. Crezi că... ceva mușchi ar putea îmbunătăți gustul vreunui alt cârnat? Pe urmă trebuie să-mi iau tălpășița neapărat. Vom pleca de aici separat, dacă n-ai nimic împotrivă.

Godwin și-l amintea pe Lad Holbrook; expertul în jocul de cărți care a măturat cea mai mare parte din banii existenți pe submarin, omul care a înjunghiat cu cuțitul sentinela germană, cel al cărui braț a fost făcut bucățele din cauza împușcăturilor și care a murit ca un erou, la cartierul general al lui Rommel. Holbrook îi povestise lui Godwin că tatăl lui era funcționar într-un birou undeva, în apropierea docurilor, că locuiau pe King's Road, după World's End.

Godwin descoperi apartamentul, într-un bloc de cărămidă, un loc cu aparența unei sărăcii dichisite, în stilul Recesiunii, locuit de oameni care refuzau să admită că sunt săraci, deși abia reușeau să trăiască de la o săptămână la alta. Bărbații purtau gulere tari și cravată; pentru ei asta avea o mare importanță. Milieuri pe spătarele scaunelor, ceai slab, miros de legume fierte, barul electric care strălucea în micul salon... Mama și tatăl lui Lad Holbrook tocmai își terminaseră cina târzie, alcătuită din pâine prăjită și ouă. În ochi li se aprinse o licărire la auzul numelui lui Godwin, cu toate că n-ar fi fost de *bon ton* să admită recunoașterea meritelor unui bărbat renumit. Se puse la fiert încă o porție de ceai. O fată cu ochi mari și o tunsoare foarte modernă aduse ceștile și ceaiul pe o tavă. Turnă și ochii ei mari prin-

seră, pentru o clipă, privirile lui Godwin, după ce ceașca se umpluse. Era sora lui Lad, Diana.

– Eram prieten cu fiul dumneavoastră, spuse Godwin. Eram cu el când a murit. Vă pot spune cu mâna pe inimă că și-a dat viața ca un erou și fără nici o ezitare.

Doamna Holbrook zâmbi cu zgârcenie, în timp ce strângea în pumn o batistă de dantelă.

– Ni s-a dat a-nțelege că misiunea lui era secretă, spuse liniștit Oliver Holbrook.

Era un umil învățător, un bărbat sfrijit care dădea impresia că fusese cândva gras. Rămăsese îmbrăcat în costum, deși seara era pe sfârșite și cina se terminase.

– Nu sunt deloc sigur că ar trebui să discutăm despre asta acum.

– Cum a murit? întrebă femeia. Colțurile gurii i se lăsară în jos.

Pe masă, lângă scaunul ei, se vedea o Biblie mică, frumos legată în piele.

– Biscuiți?

Diana trecea prin fața tuturor cu o farfurie. Nici coacăze, nici figurine. Nu erau biscuiții favoriți ai lui Monk Vardan.

– A murit înfruntând o ceată de germani care aveau un tun. I-a dovedit pe toți.

– Vai, Doamne! Întotdeauna a fost un băiat curajos!

– Asta i se potrivea lui Laddie, spuse Diana, ronțăind un biscuit.

– Acum, spuse Holbrook, cred că ajunge. Sunt sigur că sunteți bine intenționat și tot restul, domnule Godwin, dar ni s-a spus că nu trebuie să suflăm o vorbă. Lucrul acesta trebuie să rămână în întregime secret. Nu se pune problema să continuăm discuția pe tema asta.

– Unde a murit?

– Mamă, spuse Holbrook, făcându-i semn cu mâna. Ajunge, am spus.

– În Africa de Nord, spuse Godwin. Dar soțul dumneavoastră are perfectă dreptate. Am vrut să știu dacă vi s-a spus ceva despre operațiune, dar acum îmi dau seama că nu. Și sunt sigur că nici Lad nu v-a spus nimic.

– Nici un cuvânt, spuse mama lui. Era un bun soldat.

– Nu cred că am pus în pericol securitatea statului spunându-vă ce v-am spus, atâta timp cât rămâne între noi.

– Am fost foarte mâhnită că ni s-a spus atât de puțin. Își șterse ochii. Foarte mâhnită.

– Nu începe acum, mamă. Știi bine ce ne-au spus.

Soțul ei se întoarse spre Godwin.

– Nici o întrebare, asta ne-au spus. Buna mea soție a vrut să meargă mai departe, dar ne-au spus să nu punem nici o întrebare. E un lucru foarte important. Siguranța siguranței. Regele și Țara, domnule Godwin. Acesta este motto-ul nostru.

– Cred că e foarte amabil din partea domnului Godwin să vină până aici...

– Îl iubeam pe fiul dumneavoastră. Era un jucător de cărți al naibii de dibaci. *Regii persani*.

Holbrook râse pe-nfundate.

– Eu l-am învățat jocul ăsta. Era doar un băiețandru pe atunci. În vacanță la Brighton. Îți aduci aminte, mamă. *Regii persani* și Stânca de la Brighton, într-o după-amiază ploioasă.

Bâjbâia prin mânecă, în căutarea batistei. O duse la ochi.

– Ce zile fericite, ce zile fericite!

Se ridică în picioare și-i strânse mâna lui Godwin.

– Mama are dreptate. Ați făcut bine că ați venit, domnule.

Godwin se opri la jumătatea drumului, după ce părăsi blocul. I-ar fi luat mult timp să se întoarcă pe jos, tot drumul acela, până la Mayfair. Poate chiar două ore, dar, între timp, avea o mulțime de lucruri la care trebuia să se gândească.

Auzi pe cineva alergând în spatele lui, apoi o voce.

– Domnule Godwin, stați puțin.

Era Diana.

– Cu ce pot să-ți fiu de folos?

Îi zâmbi, o.plăcu imediat.

Ei i se tăiase respirația și obrajii ei palizi se îmbujoraseră.

– Foarte frumos din partea dumneavoastră să veniți așa, pe neașteptate, la noi. Vă ascult emisiunile la radio; trebuie să fiți teribil de ocupat.

Mama și tata au fost luați prin surprindere când v-ați *materializat* așa, din senin, ca un strigoi.

– Asta am și intenționat, să-i iau prin surprindere.

– Fapt este că ei nu v-au spus totul. Și pentru că sunteți atât de drăguț să vă opriți, v-aș putea povesti despre individul care a venit la noi, într-o seară. Spunea că reprezintă Regele și Țara. Chicoti, punându-și mâna la gură. Ca și cum ar fi spus că reprezintă un restaurant... dar vă puteți închipui cât de tare i-au plăcut vorbele astea tatei. Regele și Țara. I s-au aprins beculețele, era numai ochi și urechi.

– Tatăl tău e un patriot, Diana.

– Fără îndoială. Oricum, individul acela a venit la noi, aproape de Crăciun, în timpul vacanței. Eu citeam într-un colț și tata uitase că eram acolo. Omul acela le-a spus despre moartea lui Lad – li se spusese mai demult că era mort – dar ei nu trebuiau să înceapă nici un fel de cercetări. Trebuiau să se potolească, pentru că mama fusese în audiență la Poliția Militară; dorea să știe ce se întâmplase cu Lad. Cel care răspundea de noi, domnul Spears, i-a spus după câteva zile, că nu se mai putea obține nici o altă informație... apoi s-a arătat individul acela și le-a dat mamei și tatei un pachet cu bani. Nu un cec, fiți atent. Bani. Un plic mare cu bancnote, nu-mi puteam crede ochilor.

Ochii ei erau larg deschiși în timp ce pășea privind în sus, spre Godwin.

– Nu te condamn. E ciudat, nu-i așa? Nu așa se fac lucrurile în mod obișnuit.

– Individul spunea că banii reprezintă un premiu special pentru marea pierdere suferită... numea asta primă unică de asigurare, din partea unui guvern recunoscător.

– Altceva?

– Înainte de a pleca, le-a spus de mai multe ori că nu trebuiau să se mai ducă pe la domnul Spears, că nu trebuiau să mai pună nici o întrebare, sau să discute acest lucru cu cineva... Spunea că exista riscul să fie auziți de urechi nepotrivite, ceva în genul ăsta.

Își dădu la o parte părul de pe obraz și-și îndesă mâinile în buzunarele hainei. Promitea să devină foarte frumoasă, tot așa cum Lad fusese un băiat chipeș.

– Am văzut un film cu George Raft. El a dat cuiva bani ca să tacă. Banii ăia se numeau „bani confidențiali". Eu cred că ceea ce le-a dat individul mamei și tatei erau „bani confidențiali". Ești plătit ca să-ți ții gura.

– Cum arăta tipul?

– Era înalt și cred că era foarte subțire, dar purta un fel de manta. Haina asta și nasul lung m-au făcut să mă gândesc la Sherlock Holmes. Îi tot spunea tatei, *bătrâne*. Nu cred să-i mai fi spus cineva, vreodată în felul ăsta. Era cam caraghios. Ce părere aveți?

– Părerea mea este că ai calitățile unui bun reporter.

– Nu se poate! Vorbiți serios?

– Ești un foarte bun observator. Mi-ai fost de mare ajutor. Să știi că nu glumesc.

– Credeți c-aș putea deveni, vreodată, reporter? Într-adevăr?

– De ce nu?

Îi dădu cartea lui de vizită și când privi în urmă, ea mai era încă acolo, de parcă îi crescuseră rădăcini în acel loc. Când văzu că se întoarce spre ea, îi făcu cu mâna și, fără falsă pudoare, îi trimise o sărutare.

Peter Cobra îl zări de îndată ce intră în întunecimea salonului de la Dogsbody. Își făcu loc prin mulțime.

– Rodger, îți dai seama ce îngrozitor de greu este să servești o masă decentă la un preț maxim de cinci șilingi? Noile reglementări ne ucid, nu alta. Putem angaja doi până la șase oameni pentru cabaret, dar asta înseamnă să asigurăm noi spectacolul ăsta îngrozitor! Astfel, un violonist țigan va trece printre mese. Sau vărul lui, un cântăreț portughez de fado. Sună ca o pisică în căldurile morții sau ale pasiunii. O mică distincție, dar nu e mare diferență. La ce ne-a redus războiul ăsta! Cel cu care ai întâlnire se află într-unul din cele mai întunecoase colțuri. Zâmbi îngăduitor, ca unul care se gândește la toate.

Monk Vardan sorbea un Martini. Arăta ca într-un tablou prerafaelit, cu țeasta lui înșurubată pe gâtul lung. Îi făcu semn cu degetul lui Godwin, apoi îi indică bancheta de lângă el. Apoi i se adresă lui Peter Cobra:

– Fii atent să nu vină la mine violonistul ăla, că nu garantez pentru acțiunile mele.

Cobra ridică din umeri. Vardan spuse:

– Mă bucur foarte mult că ai venit, bătrâne, având în vedere cât de ocupat ai fost. Acum umezește-ți gâtlejul, tinere Godwin și pregătește-te, că am de gând să te dojenesc.

– Doar n-o să glumim toată seara. Un Martini, Peter, dar bine preparat.

Cobra se încruntă și numaidecât una dintre fetișcanele sale apăru cu băutura ideală.

– Dar înainte de afaceri, lucrurile plăcute, spuse Vardan, scoțându-și monoclul de la ochi. Ce mai face frumoasa Cilla? Trebuie să-ți spun că a fost un sfârșit de săptămână minunat, acolo sus, la Stillgraves. Cei cazați în aripa unde am stat eu ar putea să-l considere o bagatelă spumoasă, dar părerea mea este că a fost înviorător. Apa de la toaletă era înghețată. Ți-am spus?

– M-ai scutit.

– Un fleac. Deci cum vă mai simțiți voi doi?

– În ultima vreme n-am prea văzut-o pe Cilla. Muncește foarte mult în perioada asta.

– Mi se pare mie sau miros o notă de iritare în glasul tău, bătrâne?

– Trece printr-una dintre perioadele ei dificile. Dar o va depăși.

– Cu siguranță, pare să aibă o tendință pronunțată către astfel de perioade de...

– Las-o baltă, Monk. Ce intenții ai? De ce m-ai chemat aici?

– Pentru că ai fost un băiat cam neascultător. Dumnezeule, l-am prevenit pe Peter în legătură cu țiganul ăsta, hei, tu, de colo! Șterge-o! Ce ticălos, Peter ăsta! Pot să jur că l-a trimis intenționat aici! Pentru numele lui Dumnezeu, Rodger, neascultător ai mai fost! Corupi conduita guvernului Majestății Sale. Trădare. Doar ți s-a spus să te porți cum se cuvine și să-ți pui lacăt la gură. Noi am fost extraordinar de corecți față de tine, dată fiind situația. Dar tu nu ne-ai ascultat și te-ai băgat din nou în belea. Ce să facem cu tine? Îi tragi însă și pe alții în mocirla ta... Nu e un plan prea bun, bătrâne. Ar fi trebuit să știi asta.

Lui Godwin îi trecu un fior pe spinare.

– Treci la subiect.

– De pildă, să-l luăm pe sărmanul Rakestraw. A făcut ce-a făcut și și-a compromis vechea poziție pe care o avea. *Finito.* Niciodată nu va mai putea merge mai departe și ca s-o spunem pe-a dreaptă, e greșeala ta. Nimeni nu i-o va spune în față, dar, în curând, își va da seama el singur. Nu ne-a informat că tu l-ai solicitat; mare greșeală... dar unele dintre persoanele pe care le credea sigure și cărora le-a pus întrebări, s-au dovedit a fi oameni care-și cunoșteau datoria și ne-au pus la curent în legătură cu cercetările pe care le făcea el.

– Murdară treabă, Monk.

– Mai degrabă o treabă alunecoasă, așa cum spunem noi. Ce vrei, e război, Rodger. Apoi, să-l luăm pe Oliver Holbrook, un englez de formație veche. A știut cum să procedeze când l-ai vizitat. A spus că ești un băiat bun, dar el trebuia să-și facă datoria.

Vardan își aprinse o țigară și trase fumul prin port-țigaret.

– Acum ascultă-mă, Rodger, nu ne putem permite să te lăsăm să rătăcești încoace și încolo, aruncând la întâmplare „semințe" din care ar putea răsări probleme foarte supărătoare. O încercare nereușită de a-l ucide pe Rommel, toți morți... Nu ne putem permite ca afacerea să iasă la lumină. Ești sigur că înțelegi situația?

– Nu arunc nici o sămânță și, în mod sigur, nu voi face nimic public din toate acestea, deși, pe Dumnezeul meu, aș putea s-o fac. Oricum, nimeni nu va crede povestea voastră prostească în care eu am rolul de trădător... Nu vreau decât să descopăr în ce mod a fost trădată operațiunea PRAETORIAN și cine a făcut asta. Ai putea să mă și crezi uneori, Monk.

– Cu ce scop o faci? Unde vrei să ajungi? Serios, bătrâne, ce speri tu să realizezi? Aceasta a fost o operațiune ultrasecretă; noi vrem ca și urmările ei să rămână la fel. Noi ți-am cerut să te astâmperi și să încetezi să mai...

– M-ați acuzat, Monk...

– Ia spune-mi, Rodger. Ai luat-o pe arătură? Vorbesc foarte serios. Ai avut o rană îngrozitoare la cap. Nu crezi că ar trebui să fii examinat? Medicii noștri îți stau la dispoziție...

– Să cred că dacă mă veți interna într-un spital, n-am să mai ies de acolo?

– Nu știu ce trebuie să crezi tu, Rodger. Mie mi se pare evident că ai putea, într-adevăr, să-ți pierzi mințile. E numai un gând de-al meu.

– Dacă asta m-a făcut să doresc să descopăr identitatea trădătorului, atunci, în aparență, sunt nebun.

– Mă îngrijorezi, oftă Vardan. Sunt împuternicit să-ți spun doar, să te pun în gardă, pentru ultima oară, s-o lași baltă. Te amesteci în treburile statului, în desfășurarea războiului. Lucrurile acestea ți le spun direct din partea șefului meu. Dacă nu te porți cum trebuie, Rodger, faptele tale, nu ale noastre, vor antrena consecințele.

– Cum ar spune un prieten de-al meu „Ce fioros, dragă băiete".

– Foarte fioros, te asigur. Acum trebuie să te amenințe din nou și, cu adevărat, nu-mi place deloc acest lucru. Cu toate acestea, ceea ce trebuie făcut, trebuie făcut. În timp ce erai la bordul vasului *Kismet* care se îndrepta către Beda Littoria, ai scris o scrisoare care i-a fost încredințată căpitanului vasului, Stanley Wardour. Era genul *acela* de scrisoare pe care oamenii o scriu când pleacă într-o misiune periculoasă și întotdeauna există șanse să nu se mai întoarcă. Era adresată Cillei Hood și trebuia predată lui Homer Teasdale. Dar s-a întâmplat ca tu să nu mori, așa încât scrisoarea n-a ajuns niciodată în mâna lui Teasdale. Și nici a doamnei Hood, evident. Împreună cu toate celelalte lucruri care-ți aparțineau, mi-a parvenit mie. Băgăreț cum mă știi, am citit-o... o scrisoare foarte emoționantă, mișcătoare. O declarație de dragoste foarte emoționantă, adresată soției altui bărbat... iar acest bărbat se întâmplă să conducă operațiunea la care luai parte... o expunere destul de clară a unui motiv pentru crimă. Scrisoarea asta, Rodger, sau o versiune a ei, ar putea ajunge, în mod misterios, în mâna unuia dintre cei mai puțin responsabili tipi de pe Fleet Street. Știi bine că ar putea fi chiar folosită ca evidență împotriva ta și a doamnei Hood, voi amândoi complotând să-l ucideți pe soțul ei. Îți poți da seama ce rahat ar putea să iasă de aici? S-ar putea să nu ajungă neapărat la tribunal, dar imaginează-ți ce prejudiciu ar aduce nu numai carierei tale dar și carierei ei – ea e destul de proastă și de dezechilibrată ca să se arunce de pe Westminster Bridge sau ceva în genul ăsta, la fel de dramatic. În orice caz, ar ieși un scandal deosebit

de meschin... Gândește-te numai puțin, vrei? Asta înainte de a te hotărî să joci, din nou, rolul eroului detectiv.

Godwin ieși din spatele mesei și se ridică în picioare.

– Monk, mă uluiești. Se știe, oare, la Eton, cum te porți tu în prezent? Încă un moment în compania ta și mă tem că te voi face să-ți înghiți Martini-ul cu pahar cu tot.

– Știu, spuse el, privind în sus, la Godwin. Nevoia care mă împinge să mă port astfel, mă mâhnește. Cu adevărat. Ridică din umeri cu o expresie disperată. Ce face un patriot pentru țara sa!

La începutul lui iunie 1942, RAF lansa cel mai mare raid din istorie, raidul celor o mie de bombardiere, deasupra orașului Köln. Godwin se duse pe unul dintre aerodromuri, pentru a lua interviuri piloților care se întorceau și membrilor echipajelor, pentru ascultătorii săi americani.

Un tânăr pilot din Halifax cu o mustăcioară rară, de băiețandru, clătină din cap a uimire pentru întreprinderea aceea îndrăzneață la care tocmai luase parte.

– Mulțimea aceea de avioane umpleau cerul, cât vedeai cu ochii, și în fața și în spatele nostru. La fiecare șase secunde trecea un bombardier pe deasupra Koln-ului. Credeți-mă, domnule, parcă era traficul din Picadilly Circus, chiar mai rău.

Un altul abia putea realiza distrugerea care avusese loc.

– Eram deasupra coastei Olandei, în drum spre casă, adică la vreo 140 de mile de Köln și, așa să-mi ajute Dumnezeu, mai puteam zări încă, incendiile care rămâseseră în urma noastră. Și noi, evident, toastam pentru pacostea asta.

Un tunar tânăr, cu față palidă și vorbă domoală, șopti cu jumătate de glas:

– Nu ne putem impiedica să nu ne simțim abătuți pentru cei de acolo, de jos. Am două surioare, pe mama, tata și un bunic și n-aș vrea să li se întâmple ceva asemănător... Londra, în clipele ei cele mai grele, n-a fost decât un fleac pe lângă Köln.

Câteodată Godwin se întorcea, iarăși, în emisiunile sale de duminică seară sau în coloanele ziarelor, la nume și locuri familiare. Uneori îi venea greu să înțeleagă că, în tot acest timp, se afla sub semnul aceluiași

război uriaș care, din Marea Nordului se îndrepta spre Rusia ce urma să deschidă ofensiva de primăvară în Crimeea, apoi spre Burma, spre Malta, spre Golful Bengal, spre Köln, până în acele localități din deșert, ale căror nume deveniseră cunoscute. Acolo, în deșert, se dădea o bătălie uriașă de tancuri, între Bir Hacheim și El Adem, la numai douăzeci de mile la sud de Tobruk. RAF făcea prăpăd printre tancurile naziste, dar Rommel continua să aibă în obiectiv Tobruk-ul. Englezii îl țineau cu înverșunare. Fraza oficială care se difuza de la cartierul general al lui Auchinleck era că „nu există nici un motiv de nemulțumire", o observație pe care Godwin o incluse în emisiunea sa ca pe un exemplu de adevăr spus doar pe jumătate, tipic britanic. Deveni una dintre poantele sale. O mulțime de americani o repetau în zilele acelea.

Ascultătorii erau bucuroși să-i audă vocea și să-i citească articolele care apăreau acum de două ori pe săptămână. Se simțea foarte bine, în afara problemelor cu Cilla, care-l urmăreau și noaptea, răpindu-i douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Dacă ar fi putut pune lucrurile la punct cu Cilla... Trebuia să creadă că va reuși în cele din urmă. Într-un fel sau altul.

Acestea erau împrejurările când cineva încercă să-l omoare.

24

Un general american dăduse o petrecere la Dorchester în onoarea unui senator american, cunoscut ca având legături solide cu o mulțime de bătăuși care fac curățenie în Washington, în special cu Harry Hopkins, ceea ce însemna că avea acces direct la urechea lui Franklin Roosvelt. De aceea, adunarea din acea seară era bogată și pestriță: militari, oameni politici și funcționari, un număr mare de femei frumoase. Lily Fantasia adunase în jurul ei un buchet de admiratori.

Când Greer și Godwin discutaseră în noaptea aceea, bunul simț al lui Greer îl împiedicase s-o pomenească pe Cilla. Astfel Godwin înțelese că Greer știa despre ei, de aceea, avu sentimentul că Cilla plutea deasupra capetelor lor. Mai târziu, la acea petrecere, după ce Godwin fusese abordat de senator care-i ceru un autograf pentru fetița sa Sue, ce-l credea frumos ca o stea de cinema, Lily îl țintui, în cele din urmă, lângă zid. Îi strânse mâna tare și îndelung, în timp ce în ochi i se oglindea o mare tristețe.

– Vai, Lily... spuse el.

– Stai, Rodger, totul va sări în aer. Știai cum o să fie, Rodger, nu poți spune că habar n-aveai...

– Despre ce vorbești? Nu știu mai mult decât cei de aici, cred că-ți dai seama.

– Glumești, asta e, Rodger, dar inima ți-e sfărâmată, iar Cilla simte că ființa i se sfâșie în bucăți.

– Eu pot face față.

– Dacă simți nevoia să vorbești, spuse ea, urechea mea prietenească îți stă la dispoziție.

– Mulțumesc, Lily. Dar eu sunt clădit din material solid. Suspinul meu înfundat se aude în Mayfair pe la trei dimineață și eu, în obișnuita mea formă strălucită, îmi fac apariția în zori.

– Și, desigur, e vorba de prietena ta, domnișoara Collister. Zilele trecute, la prânz, cineva a încercat să parieze cu mine pe zece lire că Anne Collister va fi doamna Godwin până la sfârșitul anului.

– Ce ciudat obiect de pariu!

– Nu vreau să dau nume. Dar persoana spune că este o prietenă a familiei Collister. Familia însăși pare să fie într-o stare vagă de agitație.

– Lily, trebuie să plec. Ai avut vreodată sentimentul că vrei să pleci, dar, în același timp, vrei să rămâi? Exact așa simt eu acum.

Godwin o sărută pe obraz.

– În plus, îmi simt capul ca o ladă burdușită după serata asta.

Ea îl sărută a doua oară și el plecă, încercând să nu se gândească la privirea curioasă din ochii ei, în timp ce-l urmărea cum se îndepărtează. Stefan Lieberman se apropiase de ea și Godwin îl salută din cap, apoi plecă.

Ceața era deasă și mirosea de parcă după bătălia de la Azincourt, până în seara aceea, se tot ardea cauciuc. Îți intra în ochi, te făcea să-ți simți fața unsuroasă, îți înfunda nările ca o cârpă murdară. Godwin stătea în colț, privind înapoi, spre Deanery Street care făcea un unghi cu Park Lane și se gândi mai bine ce să facă. În partea aceea, ceața părea solidă ca cimentul. O luă pe jos pe Park Lane și se simți atras de Curzon Street. Da, știa fiecare centimetru din Curzon Street; putea găsi drumul pe pipăite. Totuși, înainte de a-și da seama, o coti spre Shepherd's Market unde se sprijini de un felinar, încercând să se orienteze. Necazul era că toate clădirile cunoscute erau reduse doar la contururi vagi și îți venea greu să știi în ce direcție te îndreptai, cu adevărat. Auzi un zgomot de pași, înăbușit în ceața consistentă. Se apropiau și se îndepărtau, se opreau, din când în când se auzea câte o sudalmă nedeslușită care urma unui pas greșit, unei glezne răsucite la o curbă care nu mai fusese niciodată în acel loc, Doamne, Dumnezeule!

Godwin se asigură, în cele din urmă, că găsise direcția corectă spre Berkeley Square și se puse din nou în mișcare, cu vârful de metal al umbrelei punctând pavajul în fața sa, asemenea bastonului unui orb. Ajunse pe o stradă largă. Pașii îi erau mai mărunți și mai deși, ca și cum se temea să nu piardă contactul cu pământul. Piccadilly... Mersese exact în direcția opusă. Rămase pe loc, în colțul lui Down Street sau Brick Street, care naiba din ele o fi fost...

Acum, desigur, știa unde se află. Înainta cu grijă pe marginea curbei, ajunse la ceea ce știa el că era Half Moon Street, unde locuiseră multă vreme Bertram Wooster și excepționalul Jeeves.

– Godwin... Godwin? Tu ești?

Auzi vocea, dar era moale, îndepărtată, nedeslușită, sau era aproape de el?

– Da? Cine este?

Nimic, nici un răspuns. Venise, oare, vocea aceea, dinspre Half Moon Street? Sau de undeva, din fața sau din spatele lui Piccadilly? Tuși, înecat, pentru o clipă, de acea umezeală grunjoasă, unsuroasă, uleioasă.

O luă în sus, pe Half Moon Street, un teritoriu familiar. Nu se putea rătăci în nici un fel. La dreapta, pe Curzon Street, apoi la stânga și iată Berkeley Square. Era în *parohia* Annei Collister, la un minut de casa ei... Acum, ia să vedem, desigur, aceasta era Curzon Street...

– Godwin? Ești acolo? Tu ești? Nu văd nimic... Godwin? Stai pe loc... Te găsesc eu...

Vocea plutea, venea parcă din toate părțile. Se opri, cu ochii arzând.

– Cine e? Unde ești? Spune cine ești?... Unde naiba ești?

Pașii se pierdură la stânga, sau în spatele lui? Sau înapoi, pe Curzon Street, în direcția lui Hyde Park? Apoi se auziră alți pași. Totul părea că ricoșează, lovindu-se de zidul de ceață, de zidurile clădirilor; toate zgomotele veneau în același timp, de peste tot și el nu mai înțelegea nimic. Cu fiecare respirație, ceața îi sfâșia gâtul ca o gheară. Cine-l striga? Sau nu era decât imaginația lui? Ceața naște multe lucruri stranii. Parcă pluteai într-o direcție sau în alta, fără a avea un punct de referință;

era ca într-una din acele piese în care toți sunt morți dar n-o știu. Poate că și el era mort și n-o știa și dacă așa era, cui naiba îi păsa de asta?

Nu știa deloc cum făcuse tot drumul acela până la Berkeley Street, pe partea cealaltă a scuarului, dar acum îi ajungea până la nări mireasma ierbii tunse proaspăt și înțelese că ajunsese acasă. Acum nu-l mai striga nimeni. Privi prin perdeaua de ceață, știind că în spatele ei se afla micul parc care ducea spre apartamentul lui. Tocmai ajunsese lângă gard; îl pipăia cu vârful degetelor, plimbându-și mâna pe netezimea lui umedă, când auzi, deodată, pași grăbiți, tropăind foarte aproape, în spatele lui.

Se întoarse pe jumătate, umbrela i se prinse de gard și-și pierdu echilibrul. Era gata să spună ceva, când alunecă pe bordura umedă, simți cum i se răsucește glezna, simți cum cade la pământ, auzi zgomot de haină sfâșiată, mâinile lui ridicate prinzându-se de buzunarul impermeabilului celuilalt. Se gândi că-i rupsese haina bietului om, apoi se lovi de caldarâm, zdrelindu-și genunchiul și sfâșiindu-și stofa pantalonilor. Celălalt căzu și el pe spate, mârâi și un obiect metalic sună pe pavaj, apoi alunecă lângă mâneca lui Godwin, acolo unde căzuse el.

Godwin simți obiectul cum alunecă și ricoșează la contactul cu trupul lui. Îl atinse. Era un cuțit, de felul cuțitelor de vânătoare pe care le văzuse acasă, pe vremea când era puști. Semăna cu un cuțit de comando.

Deodată, silueta celuilalt se clătină ca un munte pe rotile, ieșind din ceață și veni să se prăbușească peste el. Dintr-un motiv inexplicabil, Godwin simți cum o furie oarbă îi urcă sângele la cap, simți ceva de felul unei neobișnuite lucidități, un sentiment clar de insensibilitate furioasă la pericol și-și rostogoli gabaritul său considerabil, se ridică și lovi cu piciorul, cât putu de tare, în silueta lungită pe pavajul umed. Se întoarse să găsească cuțitul dar nu putu, se lăsă într-un genunchi, sperând să-l adune de pe jos, dar dădu greș. Auzi și simți, în parte, respirația greoaie a acelei siluete care se lupta să se ridice. Godwin nu era sigur unde se afla exact acea formă omenească și, dintr-odată, o simți că-i sare în spinare și-l trântește pe spate. Dar Godwin era mare și solid și se repezi în direcția unde presupuse că

trebuia să fie fața individului, găsi o ureche și o răsuci. Simți cum aceasta se desprinde de țeastă, apoi cum țâșnește o trombă de sânge gros și cald, ca un gheiser, auzi țipătul și se simți aruncat într-o parte, în timp ce omul invizibil era înghițit în ceață...

Țipătul se stinse, zgomotul de pași se îndepărtă și el. Godwin își simțea capul plutind ca într-un vârtej și se așeză, sprijinit de gardul care înconjura parcul din centrul scuarului Berkeley. Simțea că se sufoca în timp ce încerca să-și recapete respirația. Nu putea gândi coerent, nu încerca să analizeze ceea ce i se întâmplase. Încet-încet, se ridică în picioare. Genunchiul îi era julit și sângera. Mâna și mâneca îi miroseau, încleiate de sângele scurs de la urechea ruptă a individului. În partea stângă a hainei se căsca gaura unei rupturi, acolo unde cuțitul alunecase prin haină și prin căptușeală.

Nu-și putea găsi umbrela. Nu putea vedea nimic. Nu avea altceva de făcut decât să urmărească grilajul gardului pe partea scuarului unde se afla locuința sa. Glezna îl înjunghia la fiecare pas. În genunchi parcă ar fi avut sticlă pisată. Impermeabilul îi era zdrențuit și păstra urma unei împunsături în partea laterală. Duhnea a sânge. Pâlpâirea unei amintiri îi străbătu memoria: mirosea exact ca în coridorul acela blestemat din Beda Littoria...

Încercă să bage cheia în broască și în momentul acela, auzi în spatele lui, vocea din ceață.

– Godwin? Tu ești? Răspunde, omule m-am rătăcit fără speranță...

– Aici. Stau în fața ușii de la intrare. Când mirosul de sânge îți ajunge la nas, ia-te după el. Nu mă poți pierde. Cine naiba ești?

O față mare se desluși din ceață.

– Eu sunt. Stefan Lieberman. Am tot încercat să pun mâna pe tine. Vreau să-ți vorbesc... ceața m-a împiedicat să ajung la tine. Doamne, Dumnezeule, ce ți s-a întâmplat? Arăți ca după un bombardament, lasă-mă să-ți dau o mână de ajutor. Sângerezi ca un porc înjunghiat!

Păși spre el, gata să-l ajute.

– Nu te neliniști. Nu e sângele meu. Acum câteva minute i-am întors unuia urechea pe dos. Mă mir că nu te-a trântit și pe tine, cu ceața asta.

– N-am văzut pe nimeni.

– La ora asta cred că a și leșinat.

– De ce i-ai făcut asta?

– În principal, pentru că a încercat să mă omoare. Cu un cuțit. O lucrătură neglijentă, din fericire.

– Mai bine am face să intrăm.

– Dacă vrei. Mă simt foarte bine. O să bem un păhărel.

– Dar de ce a încercat omul ăsta să te omoare? Ca să te jefuiască? Te-o fi luat drept altcineva?

– Nu, nu cred.

Când Godwin se întoarse în sufragerie, spălat, dezinfectat, pansat și uscat, Lieberman fuma un trabuc, aproape de dimensiunea unei șine de tren. Îi întinse lui Godwin o cutie cu capace din piele.

– Servește-te.

Godwin îi tăie capătul și îl aprinse. Turnă un coniac Napoleon, mai vechi decât vârsta pe care o avea el. Lieberman îl trată ca pe o apă de gură, îl înghiți, apoi își mai turnă un pahar.

– Putea să fie și mai rău, spuse, mormăind în semn de apreciere. Simpatică licoare. Cunoșteam un tip la Los Angeles, care bea o sticlă întreagă din afacerea asta, pe zi. Un ovrei fanfaron. Ca mine. Nu-i de mirare că eram prieteni.

Mârâia sau râdea. Godwin nu era pe deplin sigur ce auzea, dar nu era Stefan Lieberman, cel pe care-l cunoscuse el. Părea că-și punea în lumină acum, o parte cu totul nouă a personalității sale.

– Tu? În Los Angeles? Asta e ceva nou...

– Îți arde de glumă cu mine? De ce naiba nu Los Angeles? Știi cât plătesc ăia? Am fost de trei ori, am scris niște scenarii pentru Louis Mayer, Jack Warner, drace, m-am însurat chiar cu o actriță mexicană, pe care mi-a prezentat-o Tyron Power. Au fost doi ani de delir. Avea un obicei afurisit de a face pipi în momentele cele mai prost alese. Niciodată nu știai când are de gând s-o facă. Era cam sărită, dar avea spirit, avea haz. Fiecare studiou se bucura să aibă câțiva evrei europeni prin preajmă, ca niște iezuiți îmblânziți, la curte. Se mai adăugau

și câțiva *cultcha*, cum le place lor să spună, iar cei care lucrau în studiouri, erau cu toții evrei ruso-polonezo-germani. Îi făceau să se simtă importanți, ca și cum și-ar fi adus familia în Pământul Făgăduinței. Dar, așa cum cred că ai observat, aici, la Londra, nu prea fac mulți purici, printre britanicii ăștia dați dracului. E mai avantajos să le arăt cealaltă parte a lui Stefan Lieberman, sărmanul evreu rătăcitor ticălos, cu naziștii care-l ciupesc de fund, dar totul e adevărat. Ambele mele laturi, cei doi Stefan Lieberman din mine, sunt adevărați, ceea ce vede Londra în mine este refugiatul european, dramaturgul, scenaristul, nu soțul hollywoodian al lui Lupe și nu mai știu cum. Are o rațiune. Pentru că trebuie să-ți cunoști publicul. Să nu-l lași să te îngrijoreze. Iată, ceva îngrijorător este ceea ce ți s-a întâmplat ție în seara asta. Ce vrei să spui? Că n-ai fost luat drept altul? De ce să vrea cineva să te omoare?

Godwin își revizuise răspunsul sincer pe care-l dăduse pe stradă la întrebarea inițială a lui Lieberman.

– Cred că ai dreptate, trebuie să fi fost o intenție de jaf sau m-a luat drept altul. Ce noapte cețoasă, cum să fi putut ști pe cine naiba înjunghie?

– Dar pare un gest cam violent pentru un simplu jaf. Niciodată nu știi ce au de gând să facă oamenii, în zilele noastre. Mai bine ai anunța... omul a pierdut o mulțime de sânge.

– Mâine dimineață, spuse Godwin. Voi avea grijă de asta dimineață.

Mai petrecură câteva minute făcând ipoteze asupra atacului. Godwin emise probabilitatea unei violențe întâmplătoare, aflându-se într-un loc nepotrivit, într-un moment nepotrivit. Îl asculta pe Lieberman și se minuna de cea de-a doua personalitate pe care o dădea la iveală același om. Ar fi preferat-o mult mai mult pe cea de-a doua, cea cunoscută de curând, pe cea a scenaristului ex-hollywoodian, care-i învârtea pe englezi așa cum o meritau. Desigur, era adevărat, probabil, că ambele personalități erau reprezentări corecte, cele două laturi ale aceluiași individ. Dar pe el îl atrăgea aspectul de om calculat pe care-l demonstra Lieberman. Niciodată nu se știa. Niciodată nu puteai spune nimic sigur.

– Spuneai că voiai să-mi vorbești...

– Da, blestematul ăsta de război... lumea n-a început să înțeleagă ce face Hitler, cu adevărat.

Lieberman își frecă sprânceana groasă care-i atârna peste ochi, apoi își trecu mâna prin părul buclat, lipit de țeastă. Ochii îi ardeau în mijlocul orbitelor întunecate. Privit de aproape, arăta la fel de încordat și de obosit ca și Edward Collister.

– Au omorât peste un milion de evrei până acum și nu e decât începutul. Trei sferturi dintre ei numai în Polonia... Nu cred că lumea înțelege ceva din chestia asta, de pildă, ce înseamnă *a planifica* exterminarea unui întreg popor... și a te lăuda cu așa ceva! Până acum au operat în est, dar sunt pe cale să înceapă în Franța, în Olanda, în Belgia și, desigur, în Germania. De pildă în România, au ucis 125 000 de evrei și, înainte de a-i omorî i-au făcut pe bieții oameni să semneze un document prin care admiteau că ar fi fost răspunzători pentru declanșarea războiului. Apoi, în Cehoslovacia și în Ungaria... dacă ajung și în Anglia...

Își îndreptă umerii masivi.

– Familia mea... dacă mă gândesc la ea, simt că înnebunesc și mă gândesc tot timpul. Oamenii trebuie determinați să înțeleagă ce se petrece acolo.

Își legănă brațul lung, iar scrumul se scutură din trabuc.

– Războiul e un lucru... dar, în mod sistematic, meticulos, se procedează la suprimarea unui anumit grup de oameni, cum ar fi, de pildă, cei cu ochi albaștri, sau cei cu chelie, sau doar populația Statului Iowa, statul tău, nu numai cei mobilizați în luptă, ci toți, *absolut toți*... Imaginează-ți, Godwin, folosește-ți imaginația ta americană, etanșă și protejată de intemperii, încearcă numai să te gândești cum vine poliția din Iowa și bate la toate ușile, îi ridică pe toți, băieței în pantaloni scurți și fetițe de trei ani cu ochi triști și rochițe roz, le iau păpușile favorite, îi încarcă pe toți în vagoane de tren, unde sunt aproape sufocați de mirosul propriilor excremente, adunate de câteva zile, apoi îi descarcă, îi pun să sape un șanț, și să sară în el, după care nemții trag în ei cu tunurile... Nu te gândi la

Varşovia, un ghetou plin cu evrei pe care nu-i vei cunoaşte niciodată şi nici nu ţi-ar face plăcere să-i cunoşti... gândeşte-te la Iowa şi vei căpăta o imagine a acestor lucruri.

Se făcuse foarte târziu. Godwin turnă din nou în pahare. Trabucurile-mamut urmau să mai dureze încă o oră bună.

– Hitler. În întreaga lume, timp de mai multe generaţii, oamenii, în frunte cu savanţii, vor încerca să descopere ce geniu dement şi contorsionat a fost, o adevărată întrupare a diavolului.

Godwin râse zgomotos.

– Vor avea dreptate numai pe jumătate. E adevărat că e un rahat diabolic şi dement. Dar un geniu? Ce povară e asta! Un ţicnit, pe trei sferturi incult, o târâtură dezamăgită, complexată şi obsedată, care a transformat un popor mare şi în general nobil, într-o maşină de tocat carne, pentru a doua oară în douăzeci şi cinci de ani. Pentru o raţiune oarecare, necunoscută, un popor decent de altfel şi cu frica lui Dumnezeu, se conformează uneori, celor mai întunecate resorturi din fiinţa lui... Ticălosul de Herr Hitler a adus la suprafaţă ce e mai rău în fiinţa unui popor mare, chiar dacă acest popor nu e dotat cu un nemaipomenit simţ al umorului.

Lieberman părea să mârâie încet şi poate că aşa făcea de o bucată de vreme, deşi Godwin observase de curând. Paharul îi căzu din mâna păroasă. Lieberman nu mârâia. Lacrimi mari îi şiroiau pe obraji, izvorând din spatele ochelarilor cu multe dioptrii. Spuse, printre suspine:

– Iartă-mă pentru pahar... Un popor mare şi nobil... sper că nu te referi la blestemaţii de germani care-i îndeasă pe ai mei în cuptoarele lor, îndată ce le construiesc, înghesuie rudele mele, cât de repede pot, în bou-vagoane şi apoi, din vagoane, direct în cuptoare sau în lagăre de muncă forţată, unde muncesc până când cad din picioare... tu la ăştia te gândeşti, la *creaturile* astea, ca la un popor mare şi nobil?

– Bach, Beethoven, Goethe.

– Hitler, Himmler, Goering.

– Da, în ultima vreme n-au fost prea nobili. Nu despre *aceşti* germani vorbeam eu. Dar dacă ne gândim la republica de la Weimar, erau un model de...

– Nu în noaptea asta, prietene, prietenul meu american. Nu-mi vorbi mie de calităţile nobile ale germanilor. Un individ a încercat să te omoare în seara asta. Dacă tu continui să-mi vorbeşti despre cât de nobili şi minunaţi sunt Friţii ăştia, mă tem că va trebui să termin treaba. Ce părere ai despre asta?

– Cred că mai bine-i las baltă pe germani.

Lieberman râse cu voce tare şi pocni cu palma, într-un gest camaraderesc, genunchiul zdrelit al lui Godwin.

Godwin stătea în camera întunecată, înconjurat de formele ameninţătoare ale unor mobile cu care era obişnuit, ascultând tic-tacul unui orologiu mare, aşezat pe consola căminului. Prin fereastra deschisă se simţea parfumul unei adieri uşoare. Era o noapte caldă şi mirosurile ce veneau dinspre Gara Victoria se mişcau încet, şovăitor, prin apartament. Pe masă, o vază cu flori proaspete, un tablou înfăţişând o bătălie navală, aşezat deasupra unei sofale adânci, îmbrăcate în husă de creton, lămpi de masă cu abajururi cu ciucuri, un bufet cu băuturi, cărţi depozitate pe podea, lângă fotoliul uzat, favorit, al gazdei. După această cameră, urma un dormitor, un hol, o cameră de baie şi o bucătărie, la celălalt capăt al holului. Auzea trenurile din gara Victoria, scrâşnind şi pufăind. Apartamentul era la ultimul etaj al unui bloc uriaş şi turtit, situat între gara Victoria şi catedrala Westminter, marele aşezământ al catolicismului englez, pe care turiştii continuau să-l confunde cu Westminter Abbey, care e complet altceva.

Godwin stătuse acolo, toată după-amiaza, aşteptând. Avea de gând să aştepte oricât. Îşi făcuse destul sânge rău pentru a se asigura că era acolo şi nu avea de gând să plece până nu obţinea ce dorea.

Cincizeci de lire din buzunarul său o viraseră spre Dickie Flyte, care era genul de individ util cu care dădeai nas în nas, dacă te învârteai prin cârciumi printre ziariştii de duzină şi frecventai întâlnirile dubioase, din miez de noapte. Era tipul care făcea aranjamente dubioase. De

asemenea, era un informator al poliției, în ultima vreme. Aducea cătușele și pistolul.

Era aproape unsprezece, când Godwin auzi cheia scrâșnind în broască. Apoi ușa se deschise spre hol și auzi acordurile blânde ale concertului pentru vioară al lui Mendelsohn, auzi umbrela aruncată în suportul ei și bătăile propriei lui inimi, ca un ciocan mecanic, în piept. Simți revolverul Smith și Weston'32 ca pe un bloc de ciment, apăsându-i genunchiul. Îl ridică, îl luă în mâna dreaptă, pe brațul cu tapițerie groasă al fotoliului.

Pașii străbătură holul și silueta întunecată rămase nemișcată în arcada din sufragerie, de parcă s-ar fi oprit să adulmece aerul și să asculte un sunet familiar, reconfortant. Apoi omul intră în cameră, trase de lanțul lămpii, una dintre cele cu abajur împodobit cu ciucuri. Lumina se aprinse brusc.

– Rodger, de ce Dumnezeu stai aici, pe întuneric? Dacă era altul în locul meu, care am nervi de oțel, l-ai fi speriat de moarte. Trebuie să-ți spun că m-ai luat prin surprindere. Ți-ai luat ceva de băut? Nu? Gin sau altceva? Și ce-i cu măgăoaia aia îngrozitoare din mâna ta? Sper, bătrâne, că n-o să ne dai bătăi de cap!

– Trage-ți un fotoliu și așază-te, Monk. Lasă naibii ginul, ceaiul, biscuiții cu figurine și coacăze, lasă baltă toate rahaturile astea. Pune-ți doar fundul în fotoliu. Stai jos, pentru Dumnezeu!

– Bine, bine, mă așez, cu toate că tu *te-ai așezat* în fotoliul meu. Ce ai de gând să faci acum?

– Cred că am de gând să te împușc, Monk dacă nu limpezești totul, precum cristalul.

– Totul? Ce vrea să însemne acest *totul,* la care te referi tu?

– Ascultă-mă, Monk, dar ascultă-mă cu cea mai mare atenție de care ești în stare. Viața ta depinde de asta. M-ai băgat într-o adevărată mașină de stors. M-ai băgat, în primul rând, în operațiunea PRAETORIAN, fluturându-mi expresia aceea cum că e floare la ureche. Max considera că, în cel mai bun caz, șansele erau juma-juma. Nimeni nu și-a bătut capul să-mi spună că Max era pe moarte din cauza unei tumori la creier, de aceea lui nu-i păsa atât de mult pe cât îmi pasă mie să rămân în viață... Apoi, toți au fost uciși, iar eu trebuie să fiu condamnat pentru că am

vrut s-o păstrez pe soția lui Max pentru mine. Desigur, asta căpăta o semnificație, deveneam un blestemat de sabotor nazist, așa încât trebuia să mă asigur că Max va fi omorât, că *toți* vor fi omorâți, *în afară de mine*, și asta, de dragul Cillei... și, desigur, sunt foarte aproape să fiu omorât, dar ce naiba, nu e decât o fisură minoră în planul meu strălucit, dar, printr-o minune tâmpită, scap cu viață... și ajuns în acest punct, tu mă transformi într-un paria, luându-i la întrebări pe toți cei pe care i-am cunoscut și lăsând în urmă mici insinuări cum că sunt suspectat... și când încerc să descopăr cine a trădat, cu adevărat, operațiunea PRAETORIAN, tu îi distrugi cariera prietenului meu Rakestraw... dar asta nu e de ajuns...

– Noi știm cine a trădat misiunea PRAETORIAN, bătrâne...

– ...nu, asta nu-ți este de ajuns, să-l distrugi pe sărmanul bătrân Rakestraw, trimiți un bătăuș musculos să încerce să mă înjunghie, într-o noapte cețoasă. L-ai văzut de curând? L-am scurtat de o jumătate de ureche, nu-l poți confunda. Ai să te convingi al dracului de bine, în următoarele minute, cum o să te simți după cea mai serioasă sperietură din viața ta, afară de cazul că poți fi norocos ca mine și să scapi cu viață.

Se opri să-și tragă sufletul.

– Ce spuneai adineaori?

– Noi știm cine a trădat operațiunea PRAETORIAN.

– Nu mă asculți, Monk. Nu v-ați orientat spre persoana care trebuie. Mă dezamăgești, Monk...

– Nu, nu e vorba despre tine, bătrâne. Niciodată n-am crezut cu adevărat că erai tu, desigur, dar era important să te facem să crezi că așa gândeam. Nu mai tot îndrepta obiectul acela spre mine... Poate că ai dreptate, poate dacă ai îndrepta mitraliera încolo, spre fotoliul meu de lemn tapițat, pe care-l am din copilărie, atunci probabil că aș putea să-ți explic.

– Ascultă-mi sfatul. A sosit timpul să te explici.

– Cu tot respectul pe care ți-l datorez, fiule, ai fost o momeală. Un rol ingrat, dar foarte necesar. Ideea era să lăsăm să se strecoare, ici și colo, părerea că tu ești acela care ești investigat. Sperăm că adevăratul agent german să se simtă destul de în siguranță pentru a-și continua activitățile – cum să-i spunem, ca să nu sune ca una dintre aventurile

din filmele lui Roddy Bascomb? De unde crezi tu că-şi iau subiectele scenariştii de filme, bătrâne? Mă tem că de la noi. Aşadar, am mirosit că erai încurcat cu nevasta lui Hood, că aveai acest motiv personal ca să doreşti să-l faci să dispară pe Max, că, de fapt, poate că l-ai ucis chiar tu... da, totul e o prostie, ştim asta, dar dacă te puteam convinge că eram serioşi şi tu reacţionai ca şi cum ai... ridică din umeri... l-am fi putut convinge pe adevăratul spion. Apropo, te-ai descurcat de minune, te felicit.

– Să nu faci nici o mişcare în timp ce mă feliciţi. Godwin oftă. Cine e spionul? Ce idee a fost asta să-l pui pe cuţitarul tău să mă omoare?

– Ştim că omul pe care-l urmărim se numeşte Pangloss.

– Dr. Pangloss? Din *Candide*?

– E fantastic! Şi tu, în calitate de american, de asemenea. Mă uimeşti. Din păcate, asta e tot ce ştiu despre el, numele conspirativ. N-avem ce face decât să aşteptăm să se dea singur în vileag. Cu toate acestea, a apărut ceva nou, după cum spui tu, are o jumătate de ureche lipsă.

Cu cât aştepta mai mult să se întâlnească cu Anne Collister, cu atât se simţea mai rău şi cu atât i se părea mai greu întregul demers pe care trebuia să-l facă. Era genul de lucruri care se întâmplau mereu altora; se temea de clipa respectivă, se temea să dea ochii cu durerea, cu sfiala şi cu încercarea ei de a-şi ascunde sentimentele. Era o englezoaică de bună calitate; ştia cum să se comporte. Dar el aproape că dorea ca ea să nu ştie acest lucru.

Se întâlniră la Savoy, ca să ia prânzul împreună, într-o zi cenuşie şi umedă, de sfârşit de iulie. Părea că ploaia era gata să înceapă dintr-o clipă într-alta, în timp ce Godwin străbătea cartierul Strand, părăsind agitaţia omenească sporită de mulţimea porumbeilor, din Trafalgar Square. Încercă să-şi închipuie, emoţionat, ce-i va spune ei şi cum i-o va spune. Ea aştepta în capătul salonului, lângă fereastră, privind vegetaţia bogată a grădinilor de pe Digul Victoria. Îi adresă un zâmbet strălucitor şi-i făcu semn, pocnind din degete. Era gata să soarbă dintr-un pahar cu vin decolorat.

– În sfârşit! Ce mult ţi-a trebuit! spuse ea cu o veselie forţată. Nu-ţi pot spune de câte ori am ridicat receptorul să te sun, dar judecata mea

sănătoasă mi-a salvat ziua, de fiecare dată. Știam că vei suna când vei fi gata.

– A fost o adevărată luptă, am petrecut o mulțime de timp la BBC ca să mă reobișnuiesc cu lucrul. Adevărul este că am pierdut o parte din vitalitatea mea obișnuită, în timp ce mă jucam de-a războiul.... nu mi-am revenit încă pe deplin.

– Am să fac tot posibilul să nu te solicit prea tare.

Ochii ei albaștri îl priviră, întârziind asupra lui o secundă-două. Purta o rochie albastră, un model parizian dinainte de război și un inel cu safir și diamant.

– Dar, iubitul meu, reticența și autocontrolul meu englezesc sunt pe punctul de a mă părăsi. Am *nevoie* de tine, Rodger. Înțelegi ce vreau să spun cu asta? Mă asculți, iubitule?

– Desigur, înțeleg.

Îi acoperi mâna cu mâna lui, pe fața de masă albă și scrobită.

– Eu mor de foame. Tu nu?

– Rodger, îți fac o propunere cât se poate de indecentă. Am așteptat foarte mult. Știu că tu nu mi-ai cerut nimic, știu că tot ce am gândit și am făcut mă privește numai pe mine. Dar acum ai revenit; a sosit momentul să luăm totul de unde am rămas. Da, da. Voi lua niște calcan, ceva legume, de fapt nu mă prea interesează ce mănânc. Comandă tu pentru amândoi, Rodger. Apoi vom vorbi despre război și tu nu te vei teme de ce am să spun eu. După aceea, vom vedea cum stăm, bine?

Privind-o, simți așa cum simțise adesea, că ea merita mult mai mult decât îi dădea el. În conversația lor, căuta un refugiu în subiectul războiului. Toată lumea vorbea despre Tobruk.

În cele din urmă, Tobruk-ul căzuse în mâinile lui Rommel, împreună cu douăzeci și cinci de mii de prizonieri. Zece zile mai târziu, aliații trasară linia frontului pentru bătălia decisivă, care urma să decidă, inevitabil, soarta Egiptului. Trasară această linie într-un loc îngust, un fel de „gât de sticlă" aflat la șaizeci de mile de Alexandria, numită El Alamein. Acest „gât de sticlă" permitea un front lat de patruzeci de mile, care ținea de la povârnișul spre depresiunea Quatarra, până la mare. Aici urma să se instaleze Armata a Opta. De ambele părți, soldații erau epuizați, după o lună întreagă de lupte neîntrerupte, la

Tobruk. Urma ori ca furia atacului lui Rommel să fie adusă într-un punct mort prin sosirea întăririlor Aliaților, ori bătălia pentru Nordul Africii era terminată. Nimeni nu părea să aibă o idee clară despre cât de mult urma să țină înfruntarea aceea.

– Să nu-mi spui că ai de gând să te întorci acolo.

– Nu, sunt foarte sigur că participarea mea la război s-a cam terminat. Sunt un laș, Anne. Nu cred că m-aș întoarce acolo, în bătaia puștii.

Ea zâmbi șiret:

– Atunci, vrei să spui că ești un om distrus?

– Destul. Și nu vreau să mai încasez o nouă porție.

– Atunci mă bucur că te-ai întors definitiv. Nu mi-ar plăcea să te pierd acum. Am fost, deja, la un pas de asta. În voce i se simți un tremur. Te-am crezut mort. Edward a auzit fel de fel de lucruri... credeam c-am să înnebunesc. Aveam sentimentul că n-am reușit niciodată să te cunosc, că întotdeauna mi-ai ascuns o mare parte din tine. E foarte greu să te cunoască cineva, dar acum avem tot timpul să completăm locurile goale. Avem tot timpul din lume, chiar dacă este război sau nu.

Nici după prânz ploaia nu începuse. Godwin propuse o plimbare și o luară spre Dig. Umezeala părea că întinase priveliștea spre Tamisa. În spatele lor, Savoy se vedea strălucitor, dar estompat. Godwin se sprijini de parapetul de deasupra apei și ea veni lângă el. Vocea îi era mai puțin reținută, acum că se aflau în aer liber. La fel și emoțiile.

– De ce nu m-ai sunat, Rodger? Te-ai bazat pe bunele mele maniere de domnișoară englezoaică, gândindu-te că n-o să te deranjez? Ai luat de bun consimțământul meu de a aștepta, în neștire, un cuvânt venit de undeva, de sus? N-ai încercat, cel puțin, să-ți imaginezi cum mă simțeam? Lumea mă întreabă ce mai faci și eu ce pot să le spun? Eu nu știu ce mai faci, căci nu te-am urmărit... Mi s-a spus că ai fost văzut la fel de fel de petreceri și eu care trebuie să-i las să înțeleagă că nu știu nimic despre tine, despre ceea ce faci tu.

Strângea balustrada parapetului, mânjindu-și mănușile albe, privind în neștire apa murdară, impenetrabilă.

– De ce-mi faci asta, Rodger? Părinții mă întreabă despre tine; îmi spun că trebuie să te aduc la țară pentru o vacanță mai lungă, de sfârșit de săptămână. Ce să le spun eu, Rodger? Că te porți ca și cum nu m-ai mai cunoaște?

– Anne, există niște lucruri pe care trebuie să ți le spun. Ar fi trebuit să ți le spun cu mult timp în urmă, dar n-am știut cum... Nu știam dacă trebuia să-ți spun. Dar acum situația s-a schimbat. Acum trebuie să punem lucrurile la punct. Ai fost atât de nemaipomenit de răbdătoare cu... cu...

– Cu bivalența ta? E un cuvânt la fel de potrivit ca oricare altul. Știam, desigur, că nu mă bucuram de atenția ta întreagă. Încercă să zâmbească, dar nu reuși. Buzele-i tremurau ușor. N-am de gând să-mi placă așa ceva, Rodger.

Îi atinse brațul, ca pentru a căpăta puteri noi.

– Nu, poate că nu, dar eu trebuie să...

– Ah, fir-ar să fie! Nu e momentul potrivit pentru vești proaste. Chiar acum, de curând, am fost bombardată cu o mulțime de vești proaste. Nu, nu mă întreba nimic, n-am venit aici să vorbesc despre asta. Și nu intenționez să te fac să te simți prost... simt nevoia să stau jos...

Se lăsă moale pe una dintre băncile de fier, din secolul al XIX-lea, decorate cu faimoasele statui egiptene, înaripate și maiestuoase. Se rezemă, încercând să tragă adânc în piept aerul dens și impur.

– Bine, Rodger. Ar fi cazul să continui.

– Sunt îndrăgostit de o altă femeie. Am fost îndrăgostit de ea toată viața. Acum e liberă. Pur și simplu n-am ce să fac. Nu există leac. N-am altă cale de rezolvare.

Plângea pe tăcute, ținându-și o batistă la gură. Ochii ei se opriră o clipă pe fața lui, apoi se întoarseră în altă direcție.

– Ai fi putut, la fel de bine, să-mi bagi groaznicul ac al Cleopatrei, în inimă, Rodger. Cred că-ți dai seama de asta.

– Nu e chiar atât de îngrozitor. Încearcă să înfrunți situația în mod cinstit, Anne. N-a existat nici o înțelegere între noi, nu ne-am luat nici

o obligație, am fost doar buni prieteni, dar eu n-am încercat niciodată să împing lucrurile mai departe...

– Desigur, cum aș putea uita lucrurile pe care nu le-ai făcut? E greșeala mea, în întregime, imaginația mea. Cine e ea?

– Cilla Hood.

– Ah, Rodger, ce ingrozitor! Ești un prost fără pereche, înspăimântător, de neînchipuit.

Se oprise din plâns și-și băgă batista înapoi în poșetă.

– E o târfă cu renume. Îți va ruina viața. E într-adevăr o târfă. Toată lumea o știe. Și, desigur, asta te deranjează...

– Nu te înjosi, Anne. Nu se cade ca tu să comentezi așa ceva.

– Nu cred că e cazul să-ți faci griji pentru *înjosirea* mea. Ai și avut tu grijă de asta. Am fost înjosită de un expert. E vorba de mama ei, știi, te tot împiedici de mama asta a ei, sărman prostuț ce ești... Trebuie să te ferești de ea, pentru binele tău... te rog, ascultă-mă... am auzit bârfe despre tine și despre ea, cu mult înainte de moartea soțului ei...

– Ce vrei să spui?

– Doar nu crezi că poți păstra un secret absolut când e vorba de astfel de lucruri? Ah, ești atât de credul... dar am crezut că era o veche prietenie, iar Max Hood îți era, și el, prieten vechi. Nu puteam concepe că tu erai orb la ceea ce era ea într-adevăr și, din câte am auzit, întotdeauna a fost așa. Nu puteam crede că, dintre toți, tocmai tu, yankeul robust, Rodger Godwin, l-ai putea trăda pe vechiul tău prieten, Max Hood, Eroul Deșertului... Spune-mi Rodger, te-ai culcat vreodată cu amândouă în aceeași zi? Ai trecut vreodată din patul ei în al meu?... Ah, Rodger și eu care te iubeam cu adevărat... Am fost eu, oare, o fată atât de stângace, atât de ușor de prostit, atât de ușor de manipulat?

– Anne, nu e nimic de genul ăsta, nu e nimic atât de înspăimântător, nu e deloc așa... nu e nimic atât de *rău* în privința asta...

– Ba da, este. Ai să descoperi tu, în curând, cât de rău este... ai fost un porc, nu-i așa? Ei bine, am să mă asigur că-ți dai seama cât de rău este. Spun despre ea că e târfă, dar eu n-am fost nimic altceva pentru tine, decât tot o târfă.

– Anne, pentru numele lui Dumnezeu! Nu fii proastă, suntem adulți, ne-am bucurat unul de celălalt, ce rost are să ne lăsăm un gust amar acum?

– Pleacă, Rodger, dă-mi pace. Ai fost un porc îngrozitor față de mine, iar eu am fost îndrăgostită de tine... ce caraghioasă am fost... mă gândeam că puteam fi atât de fericiți, Rodger și Anne... Edward m-a prevenit, mi-a povestit despre tine, m-a prevenit în legătura cu tine și cu Cilla Hood, iar eu i-am râs în nas și i-am spus: „Neddie, nu fii prost și melodramatic..." De ce nu l-am putut crede atunci pe Ned, când mi-a povestit, dar eu am spus nu, el și Cilla sunt doar vechi prieteni, Rodger îl cunoaște pe Max dintotdeauna... Edward avea dreptate în privința ta, în privința voastră, a tuturor...

Godwin stătea în fața ferestrei deschise, sorbind briza nopții calde, care adia printre platanii din Berkeley Square. Sorbea metodic încet, calm, dintr-o sticlă cu băutură preparată din malț, E'Dradour. În acest timp, încerca să claseze în minte, sistematic, frânturile de informații de un interes deosebit, care începuseră, dintr-odată, să se aglomereze. Se întreba – în timp ce băutura își răspândea, nestingherită, efectul ei fericit în creier, adumbrind, într-o dulce slăbiciune, Dumnezeu știe câte celule mititele și cenușii – dacă nu cumva uitase ceva important, în timp ce-și făcea lista.

În primul rând, cea mai recentă curiozitate... Edward Collister, dezmierdat cu afecțiune Ned, de către sora lui, Anne. Cum putuse Edward s-o avertizeze pe Anne în legătură cu el și cu Cilla? Cum putuse să știe despre ei? *Nimeni* nu știa. Nici măcar o ființă cu antene sofisticate, nici măcar Lily Fantasia, care-l îmboldise pe Rodger să se țină după Anne însăși, chiar înainte de operațiunea de la Beda Littoria. Nimeni nu știuse, în afară de Monk. Și, așa cum se părea, sărmanul Edward Collister, cel permanent epuizat. Cum descoperise el, oare? Avea vreo importanță? Fusese, oare, vreo invenție de-a lui? Dar în ce scop? De ce să-i spună Annei? Ca s-o apere? Asta era problema, că se ridicau o mulțime de întrebări. Și scotchul părea să le multiplice.

În al doilea rând, cineva *încercase* să-l omoare. Monk nu-l întrebase nimic despre asta. Dar înainte ca Godwin să părăsească acel *pied-à-terre*[1] al lui Monk, în seara aceea, Monk jurase că nimeni nu fusese trimis să-l omoare.

– E adevărat, bătrâne. Râsese. Lasă baltă gândul ăsta. Dacă ar fi fost unul dintre băieții de la Serviciile Speciale, ai fi fost mort acum și n-am mai fi avut această discuție încântătoare. Va trebui să mă crezi, Rodger. Nu te-aș minți eu pe tine.

– Tu ești cel care mi-a spus că operațiunea PRAETORIAN e floare la ureche, Monk. Și a fost o minciună.

– A fost o greșeală. Cu totul altceva.

Dacă, întâmplător, Monk spunea adevărul, atunci cine încercase să-l omoare?

În al treilea rând, Monk îl folosise ca momeală. Asta era o veste bună. Totuși, exista un spion. Și asta era o veste proastă. Dar ei îi cunoșteau numele conspirativ. Pangloss. Asta era o veste bună. Dar ei nu știau cine este acest Pangloss. Dacă Pangloss afla că ei îl credeau pe el, pe Godwin, adevăratul vinovat, asta l-ar fi făcut pe Pangloss să se simtă la largul lui? Știa, oare, Pangloss despre Godwin? Cum puteau fi ei siguri că știa? Nu știau cine era Pangloss... și nu știau răspunsul la cea mai importantă întrebare dintre toate: Cum a aflat Pangloss despre operațiunea PRAETORIAN?

Se uită la ultimul punct de pe listă.

Cilla.

De ce nu răspundea ea la telefon?

Telefonul sună.

Era Jack Priestley.

– Voiam să vorbesc cu tine, spuse Godwin.

– Sunt la Brat's. În salonul pentru fumători. Poftește la un păhărel. Am pus mâna pe un crâmpei de informație bizară. Ți-aș pasa-o.

Când Godwin ajunse acolo, Priestley era zdrobit, dărâmat, într-un fotoliu de club, vechi și adânc. Băuse deja câteva pahare și era într-o dispoziție foarte bună – volubilitatea în persoană. Nu era singur.

---

[1] Locuință provizorie (lb. franceză) (n.tr.)

– Rodger, mormăi Priestley, stai jos și încetează să te mai vânturi atâta. Îl cunoști pe Stefan Lieberman.

– Desigur. Ce mai faci, Lieberman?

– Infect, dacă vrei un răspuns. Dar tu?

– Și mai infect, dacă asta e posibil. Am băut.

– Și noi la fel, spuse Priestley și mă cam îndoiesc că am terminat.

Se îndreptă către unul dintre vechii chelneri, în uniformă, care dădu din cap aprobator și aduse porții proaspete de whisky.

– Pentru victoria finală, spuse Lieberman, ridicând paharul.

Godwin închină și el:

– Pentru victorie.

Priestley dădu din cap afirmativ, mormăind și bău.

– Am suportat grozăviile din seara trecută, spuse Priestley.

– Cum asta?

– Lieberman și cu mine am venit de la o serată literară a Ligii pentru Întâlnirea cu Autorii, ținută de doamne. Imaginează-ți, dacă vrei, un vătrai înroșit în foc, care ți se introduce încet pe beregată, dar prin fund și aș spune că ai o imagine completă. Pe Dumnezeul meu, am dat și noi ce-am avut mai bun în noi.

Lieberman chicoti pe înfundate cu ochii înecați de râs.

– Am venit aici ca să ne reparăm, cu o libațiune.

Priestley trase flacăra unui chibrit în căușul pipei.

– Și mă gândeam să te chem... Te simți bine, nu-i așa, acum că te-ai întors în miezul problemelor?

– Minunat.

– Arăți pe jumatate beat.

– Miroși de parcă ai fi pe jumătate beat, adăugă Lieberman.

– Sunt pe jumătate beat, admise Godwin. Deci, hai să ne continuăm acum treaba.

– Care naiba e problema?

Priestley privi încruntat pe sub sprâncenele sale ca sârma ghimpată. Îi urmări buzele. Era un tip cunoscut pentru nerăbdarea și irascibilitatea lui.

– Ziceai că ai ceva *să-mi* spui.

– Da, da, așa ți-am spus.

– Ei bine, J.B.?

– Îți amintești că te-am pus în gardă în legătură cu Vardan și gașca lui? Ți-am spus eu că te vor lua în colimator; tu ești o resursă pe care ei nu-și fac probleme s-o exploateze. Dar în timp ce-și pierd vremea cu tine, caută și un spion nazist... ei bine, aproape că au pus mâna pe el.

– Adevărat?

Godwin se simțea de parcă își pierdea treptat sensibilitatea membrelor. Era o senzație destul de plăcută. Ca și cum ai pluti.

– Candide, spuse Priestley, făcând cu ochiul. Nume conspirativ. Candide.

Lieberman conducea o mașina împrumutată. Își croi drum, cu un pas șovăielnic, de la ușa barului până la mașină și deschise portiera din spate.

– Trei într-o barcă, spuse el, râzând. Domnilor, vă duc acasă.

– Albany, mormăi Priestley. Nu e departe.

– Și Berkeley Square, pentru mine.

– Perfect!

Dar îndată ce Lieberman puse mâna pe volan, situația începu să se deterioreze în mod misterios. Nu părea să poată conduce cum se cuvine. Dispoziția i se schimba mereu, trecând de la violență la amuzament. Priestley râdea atât de tare, încât se îneca mereu. Godwin moțăia, zâmbind. De câte ori se trezea, i se părea că se învârteau ca titirezul în jurul statui lui Eros din Piccadilly Circus. În cele din urmă, Lieberman scoase un răcnet de frustrare.

– Nu-ți face griji pentru Berkeley Square, spuse Godwin calm. Sincer, pot să merg pe jos dacă-mi dai drumul de aici.

– Pariez pe zece lire, oftă Priestley, nu cred că poți traversa strada fără să cazi grămadă.

În cele din urmă, Lieberman trase pe Jermyn Street și opri motorul.

– Nu pot să merg mai departe. Ticăloșilor, acum descurcați-vă singuri. Blestematul ăla de Eros... oriunde mă duc, dau peste blestematul ăla de Eros... mă urmărește, se furișază după mine... totul e atât de afurisit de englezesc.

Într-un târziu, se așezară, ca trei maimuțe, pe bordură.

Godwin privea în sus, în spațiu, fără să vadă nimic. Deodată, i se aprinse un beculeț în creier și se întoarse către Priestley.

– Jack?

– Ascultați! Cineva mă strigă pe nume!

Cea mai dură dintre priviri se întoarse să-l supravegheze pe Godwin.

– Nu Candide.

– Candide, vă spun eu. Și cu asta, basta.

Lieberman spuse:

– Oriunde mă duceam, era același lucru. Statuia aia îngrozitoare. Vă asigur, domnilor, sunt sobrietatea în persoană. Statuia aia se mișca. Mă urmărea.

– Pangloss. Ăsta e numele conspirativ. Dr. Pangloss. E din *Candide.*

– Să nu îndrăznești să-mi vorbești mie despre Candide! Eu știu cine e Pangloss, idiotule!

– Unde ai auzit tu de Pangloss?

– Să aud? Am citit cartea, tâmpitule!

– Nu, mă refer la spionul Pangloss. Ai auzit tu de el?

– Dumnezeule, *sunt* J.B. Priestley. Doar nu trăiesc pe sub pământ. Îmi trec și mie pe la urechi fel de fel de lucruri. Mi le spun oamenii.

– Cine e Pangloss?

– Mi-ai spus chiar acum, Godwin, cred că-ți pierzi controlul! E prietenul lui Candide, sfetnicul, profesorul..

– Nu, spuse Godwin răbdător, cine este spionul numit Pangloss?

– De unde vrei să știu eu? Priestley făcu cu ochiul apăsat. Am auzit că s-ar putea să fii tu!

Apoi se prăbuși în rigolă și adormi buștean.

25

Se întoarse în apartament într-o seară de august și găsi în cutia poștală o notă de la Clothilde Devereaux, la al cărei simplu nume, trecutul i se revărsă prin canalele memoriei ca un râu năvalnic. Îi reveneau în minte serile calde când stăteau împreună pe terasele cafenelelor pariziene, buchetele de flori vesele pe care i le aducea în dar, trupul ei care-l învăluia cu căldura lui și-i absorbea bărbăția, glumele care le stârneau râsul, dansul ei grațios, durerea pe care o simțea, dar nu voia să recunoască, la gândul că ea petrecea cu Clyde sau cu unul dintre clienții ei. Clothilde Devereaux dorea să-i ofere un prânz a doua zi, acasă la ea, în Cheyne Walk, lângă râu. Dacă era disponibil, n-avea decât să se arate, iar dacă nu putea, trebuia s-o sune și să lase vorbă menajerei ei. Era evident că micuței Clothilde îi mergea foarte bine. Godwin știa că ea venise în Anglia, dar o văzuse numai în trecere, o singură dată în câțiva ani, la o petrecere a lui Lily.

Era în grădina din spatele casei. Menajera îl conduse prin camerele frumos aranjate, afară, la lumina soarelui. Clothilde purta o rochie simplă, cenușie, fără mâneci, care-i punea în valoare brațele subțiri, ușor bronzate, o pălărie cu boruri largi și mănuși mânjite de noroi. Se întoarse spre el, scăpă din mână fărașul de grădină și își scoase, într-o clipă, mănușile și pălăria. Părul vopsit era tăiat scurt și, pe alocuri, îi cădea pe frunte. Avea ochii mari și-și dezveli într-un zâmbet dinții proeminenți. Era foarte posibil să fi fost mai frumoasă acum decât pe vremea când era adolescentă. Liniile ce formau un evantai pornit din colțurile ochilor, erau completate cu cele din colțul gurii și toate păreau să vorbească despre lucrurile pe care le văzuse, despre secretele care-i

fuseseră încredințate, o viață pe care o trăise și o înțelesese cu un sănătos simț al umorului. Buzele-i erau moi și calde și se atârnă de el pentru o clipă, ca pironită în loc de amintiri.

– Ești minunată, spuse el. A trecut atât de mult...

– N-am mai stat de vorbă cu adevărat de ani de zile, spuse ea. Dar acum te am în întregime, numai pentru mine, în grădina mea. Am crescut amândoi, Rodger. Nu mai suntem copii.

– Nu, dar și azi e o zi fiebinte de vară. De câte ori mă gândesc la noi, nu-mi vin în minte decât zilele și nopțile fierbinți de vară și florile din jardinieră...

– Iar eu eram o biată elevă care urma cursuri de balet. Atunci te-am întâlnit pe tine și mi-ai schimbat viața, o știi.

– Nu prea.

– Ba da, desigur. Gândește-te ce a însemnat pentru mine, un tânăr american drăguț care s-a îndrăgostit de mine! Lumea largă îmi făcea cu ochiul, binevoitoare. Ce vară a fost aceea!

– Și acum, nu mai ești o *chanteuse*[1] de renume, ci ești, în mod evident, bogată și locuiești în Cheyne Walk! La, la, la...

– Asta vine din partea unui bărbat care locuiește în Berkeley Square! Uită-te la tine, Rodger!

Râse fericită, trecându-și degetele prin părul roșcat. Mirosea foarte frumos. A ceva franțuzesc, ceva de dinainte de război.

– Cum ai pus mâna pe casa asta?

Pe veranda din spatele casei se simți, pentru o clipă, o adiere fugară, venită dinspre Tamisa. Nori albi și pufoși punctau cerul decolorat, asemeni unor baloane de baraj.

– Ferestre boltite, porți de fier forjat, o ușă de intrare superbă, de toate.

– M-am măritat cu ea. Lordul Bell. Sunt Lady Bell, când am chef să mă recomand.

– Când s-au întâmplat toate astea, pentru numele lui Dumnezeu?

– În 1940. Nu e o bogăție, iubitule? Restul familiei lui abia a început să vorbească cu noi. Aș putea adăuga că originea și trecutul meu sunt învăluite în mister și sunt destinate să rămână ca atare. E un meci foarte

[1] Cântăreață (lb. franceză) (n.tr.)

corect. Percy este primul meu lord iar eu sunt prima lui „afurisită de Broască" exotică, așa cum s-ar fi exprimat tatăl lui, înainte de a se sinucide. Nu, nu eu am fost motivul, îți jur! E o casă frumoasă, nu-i așa? Percy a cumpărat-o pentru mine, un dar de nuntă. Mi s-a spus că e în stil georgian. Dante Gabriel Rossetti a locuit chiar aici, iar poveștile care ni s-au depănat sunt atât de tipic englezești... S-a mutat aici nu mult după ce frumoasa lui soție, Elizabeth, a murit de tuberculoză. Ea i-a pozat pentru multe tablouri, iar el i-a dedicat o mulțime de poeme. Ea era pe jumătate moartă când s-a măritat cu el și când, în cele din urmă, a murit, el a îngropat, împreună cu ea, câteva dintre poemele sale. Învelite în pletele ei, nici mai mult, nici mai puțin. Ce romantic! Totuși, după câțiva ani, când și-a dat seama că poemele sale au o oarecare valoare, a dezgropat-o pentru a-și recupera manuscrisele... asta n-a fost prea romantic, dar iarăși, atât de tipic englezesc!

Menajera le aduse limonadă, apoi prânzul alcătuit din pui rece, salată, vin, totul servit ireproșabil, în serviciu de masă chinezesc, cu emblema soțului ei în mijlocul fiecărei farfurii. Pe măsură ce mâncai, aveai sentimentul că descopereai, treptat, adevărul.

Clothilde era fascinată de tot ce era englezesc. Bagajul ei de povestiri despre Rossetti era foarte bogat.

– Creștea o pereche de canguri într-o șură. În cele din urmă, puiul și-a ucis mama. Apoi mai avea și un raton despre care se spunea că ar fi omorât cangurul rămas. Cu toate acestea, favoritul său era marsupialul australian. Știi, Rodger, Rossetti era prieten cu Dodgson care nu era altul decât Lewis Carroll. Se spune, și asta din surse competente, că marsupialul a fost modelul pentru alunarul de la petrecerea Pălărierului Nebun!

Făcu o pauză pentru a-și trage sufletul.

– Când vom avea copii, le voi spune povestea asta. Mai creștea și câțiva tatu. Ce om deosebit!

– Și ce tipic englezesc, adăugă Godwin, pentru a-i face plăcere, rezemându-se de spătarul scaunului. Măritată. Am auzit eu ceva...

– Am încercat să dau de tine, oftă ea, dar a fost imposibil. Erai în altă parte. Am fost foarte tristă.

– Unde e Lord Bell acum? Mi-ar face plăcere să-l cunosc.

– E un fel de savant. Lucrează cu alți savanți. Ceva în legătură cu Cambridge, dar vag. Sau poate că e vorba de Oxford? Niciodată nu le pot deosebi. Nu, e Cambridge. Sunt sigură. Dar sărmanul meu Rodger, ce înseamnă toate aceste lucruri pe care le aud despre tine? Povești caraghioase, aventuri uluitoare, evadări care-ți ridică părul în cap. Trebuie să-mi povestești totul.

– Nu știu ce ai auzit. Deslușește-mă.

– Am vorbit cu Clyde zilele trecute și mi-a spus că a auzit cum că erai gata să fii omorât, pe când făceai ceva teribil de îndrăzneț... a aflat de la Cilla, acum câteva săptămâni. Se pare că ea trece printr-una din acele perioade nefericite ale ei, înțelegi? Asta după părerea lui Clyde. În ceea ce mă privește, niciodată Cilla nu mi-a părut chiar atât de dificilă, nu, e o minciună, mi-a *părut,* dar asta n-are importanță, nu-i așa? Problema este că Cilla a petrecut cea mai mare parte a unei zile pe care Clyde a descris-o ca fiind o zi foarte chinuitoare, vorbind mai mult despre tine... a plâns mult, s-a tras de păr... apropo, Clyde a avut impresia că voi doi sunteți foarte legați. Și a venit încoace să-mi povestească. Era foarte deprimat gândindu-se la Cilla și și-a băut mințile până a căzut într-un fel de apatie. Îl știi pe Clyde, întotdeauna e afectat de trecut. N-a putut niciodată să se vindece de micuța Priscilla, dar îmi închipui că știi toate astea...

– Toți suntem afectați de trecut, spuse Godwin. Toată lumea. Fiecare om își poartă trecutul undeva, într-un coltișor al creierului. E imposibil să scapi de trecut. Din asta suntem făcuți, iubito, suntem suma trecutului nostru. E tot ce avem.

– Te rog să nu devii posac! Nu pot suporta. Deci, erai gata să fii omorât?

– Mai mult sau mai puțin. Am fost împușcat în cap. Dar acum mă simt bine.

– Max Hood e cel care a murit. Încep să pun lucrurile cap la cap... Tu și cu Cilla sunteți amanți?

– Din când în când.

– Dar lucrul acesta trebuie să fi îngreuiat situația pentru tine și pentru Max. Voi doi erați foarte apropiați, după câte-mi amintesc. Cafea? Limonadă?

Arșița stăruia deși era o oră târzie a după amiezii. Godwin bău limonadă.

– Max n-a știut niciodată despre mine și despre Cilla.

Clothilde ridică privirea. Ochii îi erau rotunzi, buzele ezitau între un zâmbet și o exclamație.

– *Mais non!* Rodger, crede-mă, *știa!* Da, el știa. Știa ce simțeai tu pentru ea.

– Ce vrei să spui?

– Eu însumi l-am cunoscut foarte bine pe Max.

Își plecă genele.

– Când?

– E o poveste destul de complicată, *chérie*. Mai poți rămâne?

– Când se întoarce soțul tău?

– Nu înainte de sfârșitul săptămânii și povestea nu e *chiar atât* de complicată. Știi, înainte de a te întâlni pe tine la Paris, i-am făcut unele *servicii* lui Max Hood. Roșești, Rodger, exact așa cum obișnuiai tu... dar trebuie să ținem minte cum a început totul, nu-i așa? Max era un client... Ah, sărmanul Max e mort, o asemenea viață...

– Ce vrea să însemne asta?

– Max avea unele probleme. Putem fi sinceri unul cu altul, nu?

– Desigur.

– Max nu putea face față. În pat. După câteva vizite, a încetat să mai încerce. I-am spus că bărbații trec prin asemenea faze, am încercat din răsputeri să-l conving de lucrul ăsta... Și ce cavaler era! A continuat să vină să mă vadă, a insistat să-mi plătească pentru timpul petrecut cu el. Stăteam de vorbă, mi-a povestit despre perioada petrecută în deșert... Cred că acolo, în deșert, trebuie să i se fi întâmplat lui ceva... dar nu știu, nu mi-a spus niciodată... dar când s-a căsătorit cu Cilla Dew-Brittain, aproape că am leșinat. Știam că era îndrăgostit lulea de ea când era doar un copil, dar mai știam că e impotent. Clothilde vorbea cu o mare tristețe în glas. Era nebun după Priscilla. Iar Clyde era complet prostit din cauza ei... Îndată ce se culcau cu mine, poc, se și îndrăgosteau de ea! Și apoi, în vara aceea, Max și cu mine stăteam de vorbă, cred că te așteptam pe tine, beam cafeaua, tu erai plecat undeva

cu Swaine, și el mi-a mărturisit că și tu erai îndrăgostit de ea, de Priscilla! Eu am rămas ca paralizată!

– Dar era un nonsens. Max era beat de-a binelea. Îmi plăcea foarte mult, dar...

– Max spunea că era sigur, că-ți studiase comportamentul față de ea și că nu era nici o îndoială, erai și tu, îndrăgostit de ea.

Ea ridică arătătorul, împiedicându-l s-o întrerupă.

– Dar spunea că tu nu-ți dădeai seama că ești îndrăgostit de ea! Imaginează-ți ce efort depusese el pentru a analiza situația! Spune-mi Rodger, avea dreptate? Erai îndrăgostit de mica Priscilla de atâta vreme?

– Poate că eram. Dar el avea dreptate. Pe atunci nu-mi dădeam seama. Dar asta n-are nici o legătură... n-am revăzut-o după vara aceea petrecută la Paris, decât acum doi ani. Am dat peste Max la Cairo. A încercat să-mi facă o surpriză cu identitatea soției sale... Era Cilla, desigur. Așa am aflat și eu că se căsătoriseră.

– Acum poți fi sincer cu mine, Rodger. Amintește-ți cât de apropiați eram, dragul meu... când ai revăzut-o, mai erai îndrăgostit de ea? Sau te-ai îndrăgostit, din nou, de ea, chiar atunci?

– Ce joc faci, Clothilde? Unde vrei să ajungi?

– Ți-am spus că relația mea cu Max era complicată. Știi, am venit o dată în Anglia, iar Max și Cilla erau căsătoriți. Max m-a găsit... am reînnodat prietenia noastră, în felul în care fusese și la Paris.

– Vrei să spui că a venit la tine pentru sex?

– Rodger, tu nu mă asculți. Ți-am spus, doar, sexul n-a fost niciodată o reușită între noi.

– Vrei să spui că nu-și depășise... faza?

– Îți spun că Max era impotent. Soldățelul lui nu voia să facă drepți... ce tristețe, și ce mai *soldat* era el!... Era foarte îngrijorat în legătură cu Cilla, adică în legătură cu relațiile sexuale, desigur. Știa că starea lui o înnebunea... Alături de Max, ea a trecut printr-o perioadă *très difficile*[1]. Mi-a mărturisit că-l apucau furiile, spunea că o lovise, se ura pe sine însuși pentru faptul că nu putea s-o satisfacă, o ura pe ea

[1] Foarte grea (lb. franceză) (n.tr.)

pentru faptul că se ducea în altă parte, la alți bărbați, era sfâșiat sufletește, Rodger... niciodată nu era sigur ce făcea ea, dar făcea presupuneri logice.

– Dar au o fetiță, spuse Godwin.

– Spunea că era posibil să fie a lui. Se pare că ea reușea totuși... cu el... rareori, dar el nu putea vorbi niciodată despre asta... se poate să fi fost o minciună, poate voia să mă facă să cred că fetița *putea* fi a lui... Era posibil s-o fi fertilizat? Cine știe? În mod sigur, nu în felul în care o făcea când era cu mine... Dar mi-a povestit că te întâlnise întâmplător la Cairo. Era foarte însuflețit, emoționat, mi-a spus *îl iubesc pe omul ăsta*, adică pe tine, *l-am ajutat să devină bărbat, spunea, suntem frați*, Red, îmi spunea Red, *suntem frați de cruce* dar fraza asta mie nu-mi spunea nimic. L-am întrebat ce înseamnă lucrul ăsta, *frați de cruce* și mi-a spus că poate aveam dreptul să știu... apoi mi-a povestit...

– Ce ți-a povestit?

– Spunea că era un lucru pe care numai voi doi îl știați... mi-a povestit despre cei doi *flics*.

Godwin o privea.

– Mi-a povestit cum voi doi i-ați omorât pe cei doi *flics* care mă bătuseră, mă violaseră și aproape mă omorâseră. Spunea că niciodată nu povestise vreunei ființe omenești întâmplarea aceea și se întreba dacă și tu făcuseși la fel. Mai spunea că nici între voi doi nu mai pomeniserăți vreodată despre lucrul ăsta. Da spunea că poate eu ar trebui să știu, spunea că tu ai înțelege asta.

– Da, înțeleg.

– Rodger, acum mă simt ridicolă... N-ar fi trebuit să-ți spun... dar, într-un fel, doream să știi că eu știam asta. Acum Max a murit și am rămas doar noi doi... există o legătură puternică între noi. Eu eram aproape pe moarte, iar tu, scumpul meu apărător, amantul meu american, ai ucis pentru mine...

Privi în depărtare, peste grădina vârstată cu lumini și umbre, unde câinele moțăia liniștit și florile strălucitoare se ofileau leneșe, în paturile lor udate proaspăt. Ea aștepta, amintindu-și, controlându-se cu grijă.

– Apoi, continuă ea, când Clyde vorbi despre tine, cum că amândoi iubeați aceeași femeie... asta m-a făcut să mă gândesc la Max care-mi

vorbea despre legătura care ne unea pe *noi* trei... și mi-am amintit cum spusese că atunci când te-a întâlnit la Cairo, și-a dat seama că încă o mai iubeai pe Cilla...

– Ce altceva a mai spus despre asta?

– Ah, era foarte calm, foarte filosof, nu era deloc supărat, spunea că nu te condamnă nici cât negru sub unghie și râdea foarte blând. Dar era sigur de lucrul ăsta... era sigur că tu erai îndrăgostit de soția lui. Spunea că tu o vei adora întotdeauna de la distanță. Era de părere că era destul de trist dar și amuzant, în același timp și apoi a mai spus: *Și acum avem pe cap războiul ăsta blestemat.* Îl mai aud și acum, Rodger și m-am gândit că acum era un moment prielnic să te văd, să-ți povestesc toate acestea.

– Ei bine, e chiar mai amuzant și mai trist decât a crezut Max. Cu Cilla se întâmplă ceva rău... A ajuns la fundul sacului. Dintr-odată, mă urăște, nu vrea să mă vadă, nu vrea să mă sune la telefon sau să-mi răspundă la scrisori. Așa încât, oftă el, eu pot s-o iubesc, nu mă pot împiedica să n-o fac, dar oare lucrurile se vor îndrepta vreodată? Vor avea, vreodată, vreun rost? Mă îndoiesc, Clothilde. Ceva nu e în ordine cu ea...

– Eu am, desigur, teoria mea, spuse ea. Vino să ne plimbăm puțin pe malul râului. Danvers are nevoie de mișcare. La ora asta se stârnește puțin vânt și se mai răcorește atmosfera. Vino, Danvers!

Spanielul căscă, se ridică, apucă lesa din piele care zăcea alături și păși încet peste peluză. Ea se aplecă și prinse lesa de zgarda uzată, din piele.

Clothilde își petrecu brațul pe sub brațul lui Rodger, în timp ce se plimbau pe malul râului. Soarele strălucitor sclipi pe suprafața apei, transformând-o în vălurele de aur topit.

– Max o iubea pe Cilla, spuse ea și Clyde o iubea pe Cilla și tu o iubești pe Cilla... Făcu o mutriță drăgălașă și amuzantă, tipic franțuzească. Dulce-amară, dar amuzantă. Și, în vara aceea, toți v-ați culcat cu mine. Cred însă că singurul care s-a culcat cu noi amândouă în același timp, a fost Clyde.

– Deci știi și tu. Sunt uluit că ți-a spus.

– Nu mi-a spus el. Cilla mi-a spus, la un prânz, chiar după declanșarea războiului. Ne întâlnim o dată sau de două ori pe an și ne facem

destăinuiri. Conversație strict feminină. Atunci ea avea o stare proastă, a purtat ochelari negri tot timpul cât a durat masa. Spunea că avea o infecție la ochi... mai târziu a mărturisit că Max o lovise. Așa cum îți poți imagina, a început să-mi povestească totul. Spunea ca n-avea noroc la bărbați, mi-a povestit despre Clyde și cum i-ai prins tu într-o zi, asupra faptului... mi-a spus că se îndrăgostise foarte tare de tine atunci, dar că tu nu-i dădeai nici o atenție, în felul în care voia ea. Spunea că Clyde a făcut o încercare nereușită de sinucidere când ea a terminat cu el. Și toate acestea la paisprezece ani! Chiar și eu am fost șocată. Apoi Max s-a ținut după ea timp de mai mulți ani, să fi fost vreo opt ani? În cele din urmă, s-a măritat cu el, iar el s-a schimbat. Ea spunea că nu se simțea bine. Nu știa ce anume avea, dar spunea că, rareori, arăta oarecare dorință pentru ea, că nu era în stare să ducă la bun sfârșit actul sexual...Așa cum au tendința s-o facă femeile, spunea că numai ea era de vină... se pare că majoritatea femeilor se autocondamnă. Înțelegi, Rodger, tocmai asta e. Ea nu te urăște... se urăște pe ea însăși, se autocondamnă pentru problemele pe care le are cu bărbații, pentru precocitatea ei sexuală, pentru *tot*... pentru impotența lui Max și acum, fără îndoială, pentru moartea lui... mă tem că nu va fi niciodată fericită și dacă o iubești, sărmane Rodger, nici tu nu vei fi vreodată fericit. Poate doar dacă o vei face să aibă încredere în ea...

– Era atât de fermecătoare ca fetiță, spuse el.

– Și acum e fermecătoare, nu-i așa?

– Poate să fie. Tocmai asta e problema.

– Danvers, ne întoarcem.

Ajunși acasă, în Cheyne Walk, ea îi zâmbi.

– Rămâi cu mine în noaptea asta.

– De dragul trecutului?

– Spune-i cum vrei.

Rămase. Noaptea era caldă. Lumina lunii cădea la picioarele patului. Fereastra era deschisă.

Ea se trezi înainte de revărsatul zorilor și observă că el o privea.

– Ce este? îl întrebă.

– Întoarcerea în timp e posibilă.

Îi atinse sânii și-i simți sfârcurile întărindu-se.

– Niciodată n-am crezut că se poate realiza.

– Da, se poate. Dar scumpul meu Rodger, e un șiretlic ieftin cu care ne amețim amândoi.

– Un șiretlic?

– O iluzie. Te poți întoarce în timp, asta e adevărat, dar numai pentru o noapte. Asta e mica tragedie a vieții... te poți întoarce în timp, dar, din păcate, nu poți rămâne acolo. Îți defilează prin fața ochilor, dar când iluzia s-a sfârșit, te afli iar în prezent. E atât de trist, nu-i așa? Dar nu poți schimba nimic. Poate doar pentru o singură noapte.

Era o zi fierbinte, încremenită, somnolentă. Se adunaseră nori grei care acum stăteau agățați de vârfurile copacilor. Godwin parcurse știrile de război din ziare, ascultă mesajele radio transmise de BBC, își scrise emisiunea pentru seara aceea.

Deși convins că n-are șanse, apucă impulsiv telefonul și o sună pe Cilla. Răspunse cu respirația întretăiată, dar altfel, cu o voce foarte normală. Foarte normală, după o vară întreagă în care refuzase să vorbească cu el.

– Ah, Rodger, mă gândeam și eu să te sun. Mă mustră conștiința.

– Să nu te mustre. O conștiință încărcată este cel mai nepotrivit motiv pentru a suna pe cineva.

Nu putea suporta ideea. Nu suporta să fie povara penibilă a cuiva, datoria: Ah, trebuie să-l sun pe sărmanul Rodger, am uitat de el...

– Oricare ar fi motivul, intenționam să te sun.

Ascultând-o, avu o tresărire: nu spunea că-i fusese dor de el. Nu-i fusese dor de el. Pentru ea n-avea nici o importanță.

– Am terminat filmul, o altă bucată de celuloid pentru posteritate. Și repet noua piesă a lui Stefan pe care o prezentăm peste două săptămâni. Mă tem că în actul doi sunt câteva scene dificile, așa încât e puțină bătaie de cap... apoi Jacob Epstein îmi face bustul, adică nu bustul *meu,* ci un bust în bronz, pentru care pozez. Îți vine să crezi că mă imortalizează? Într-o bună zi, când voi fi moartă demult, oamenii se vor holba la mine în vreo galerie întunecoasă de muzeu și se vor

gândi: cine naiba mai era și târfulița asta? E îngrozitor, dar destul de emoționant în felul său, nu ți se pare? Ne purtăm cu toții de parcă am avea cine știe ce importanță, dar nu avem, nu-i așa? Nici unul dintre noi nu contează...

– Nu fii proastă. E minunat. Acum am întreaga imagine: înțeleg. Bronzurile lui Epstein din '42... Churchill, De Gaulle, Ghandi, Cilla Hood...

Ea râse.

– Ca de obicei, vezi lucrurile așa cum trebuie. În fața morții, toți suntem egali, cel puțin așa se spune. Foarte frumos. Dar tu ce-ai mai făcut? Ai petrecut o vară plăcută?

– Am supraviețuit, într-un fel sau altul. Un tip a încercat să mă omoare, într-o noapte.

– De ce?

– Motivele lui rămân un mister. S-a dovedit că, în realitate, n-am fost spionul suspectat. Totul a fost o parte din planul inteligent al lui Monk, destinat să stârnească confuzie în rândul dușmanilor noștri. E posibil ca asemenea manevre să reușească? Presupun că trebuie....

– Monk! Sigur că tu nu ești spion! Niciodată nu m-am gândit că poți fi spion, nici un moment! Incredibil! Ce alte noutăți mai ai?

– Am văzut-o de curând pe Clothilde.

– Adevărat?

– Și pe Lily și pe Greer și pe J.B. Și dau mereu nas în nas cu domnul Lieberman al tău. Știai că este o veche figură a Hollywood-ului?

– Nu e comic? Niciodată nu știi ce să crezi despre Stefan, sau, mai exact, cu care Stefan ai de-a face. Cred că tocmai asta îl face să fie un scriitor atât de bun.

– Și Homer, continuă el cu pleiada lui de fete, apoi Rakestraw... aceeași veche gașcă.

– Nu cumva ai uitat, pe careva?

– Nu, nu cred.

– N-ai pomenit-o pe Anne Collister.

– Cred că nu.

– Mă tem că ați fost văzuți împreună.

– La Savoy? Când luam masa de prânz?

– Nu, dar în apropiere. Pe malul Tamisei, lângă Acul Cleopatrei și tu o făceai să plângă. Să-ți fie rușine, Rodger.

Părea o conversație între doi prieteni. Nimic mai mult. N-a știut niciodată ce a vrut să însemne asta. Îl văzuse ea, oare? Cine era ea? O persoană pe care o putea iubi sau o femeie pe care o cunoștea în mod accidental?

– Mă tem că îi dădeam niscai vești proaste.

– Și eu aș vrea să-i dau asemenea vești. Aș *putea* chiar să-i dau câteva.

– Ca de pildă?

– Fratele ei, Edward, era nebunul care mă urmărea. Îți amintești că ți-am povestit despre bărbatul pe care-l văzusem?

– Da, desigur.

– Ei bine, aveam și eu un detectiv particular care mă supraveghea. Exact ca în filme, iubitule. Detectivul l-a descoperit pe individul care stătea la pândă și a început să-l urmărească și nu era altul decât Edward Collister! Îți vine să crezi?

– Dar ce motiv avea? Ce a spus?

– A negat, desigur, s-a plâns că lucrurile devin periculoase când un londonez nu mai e liber să se plimbe pe străzi. Dar omul meu nu l-a abordat până când nu l-a observat mai multe nopți la rând, pândindu-mi casa. Trebuie să spun că l-a speriat de moarte. Așa încât misterul ăsta s-a clarificat. Dragostea aprinsă a unui postadolescent pentru o stea de cinema? Cine ar putea spune? Fapt este că n-a mai repetat figura și lucrul ăsta s-a petrecut acum o lună sau chiar mai mult. Iubitule, să vin să te văd? Ți-ar plăcea? Doica e plecată cu copiii, toată ziua, la un fel de serbare, așa încât am o după-amiază liberă. Spune da, Rodger.

– Vino neapărat.

– Voi fi la tine într-o clipită.

Îi trimise o sărutare prin telefon.

El o aștepta în Berkeley Square, când ea sosi grăbită. Zâmbea veselă, zburdând pe lângă el, prea departe pentru un sărut. Purta o rochie crem cu liliachiu, cu pliuri care-i unduiau pe șolduri ca o fustă făcută din fire dese de iarbă. Fața îi era cam suptă iar ochii păreau și mai mari și mai strălucitori. Fragilitatea feței și a torsului ei era mai evidentă ca oricând,

sau poate că el o putea observa mai bine pentru că o privea foarte de aproape, dar picioarele îi erau puternice. Avea un țopăit nervos în timp ce se plimbau, se tot întorcea spre el în timp ce vorbeau, rămânea apoi în urmă, contând pe el s-o ajute dacă s-ar fi poticnit. El asculta doar pe jumătate, neputându-și lua ochii de la ea. Parcă ar fi avut din nou pai-sprezece ani. Privind-o, nimeni n-ar fi putut crede că depășise vârsta adolescenței. De parcă ar fi deținut vreun secret prețios, ca și cum tinerețea îi aparținea ca o haină, pe care o îmbrăca atunci când voia. Curgerea și sinuozitățile timpului îl iritau, îl făceau să se simtă bătrân. Uneori avea sentimentul că ar fi putut foarte bine să fie un vizitator de pe altă planetă, sau, poate, era mai corect să spună că ea era vizitatorul care sosea din altă lume.

Străbătură Piccadilly și intrară în Green Park. Era liniște, o duminică liniștită. Ea se calmase și-și potrivise pasul după al lui. El își simțea inima bătând mai repede doar pentru faptul că era atât de aproape de ea. Ar fi dat orice numai să nu fi fost așa, dar în cazul acesta, ar fi ratat fiorul acestei clipe. Când se pătrundea de fiorul apropierii ei, se simțea eliberat de apăsarea războiului, de dorul de ea, chiar și de umbra lui Max. Ea înlocuia toate acestea cu prezența ei, cu parfumul, cu energia, cu râsul ei, cu ochii ei, cu unduirea fustei. Cum reușea? Cum făcea ea să șteargă totul cu o simplă mișcare a mâinii? Era nebun, oare? I se întâmpla, oare, oricărui bărbat să găsească, într-o bună zi, o astfel de femeie? Sau era doar sângele care vorbea?

Se așezară pe o bancă și priviră doi băieței în pantaloni scurți care încercau să convingă un zmeu să se înalțe de pe iarbă. Nu era nici un pic de vânt și treaba nu mergea. El îi povesti despre Monk și despre individul din ceață ca și despre felul cum îl așteptase pe Monk cu pistolul pregătit.

– Pangloss, spuse ea încet, repetând numele.

– Problema este, cum a aflat Pangloss ăsta despre operațiune. Spune-mi, gândește-te serios, Cilla, a pomenit Max, vreodată, ceva despre locul unde urma să ne ducem, despre ceea ce urma să facem? A pomenit el, vreodată, numele conspirativ PRAETORIAN? Dacă ți-a spus ție, dacă a lăsat să-i scape asta, s-ar fi putut să-i scape și în altă parte... poate că tu ai repetat, neștiind cât de important era...

Ea tăcu îndelung, privind băieții care se munceau cu zmeul pe pământ.

– Nu. Era unul dintre secretele lui. N-a scos nici un cuvânt. În orice caz, sunt absolut sigură că nu știu despre nici un spion.

– Totuși Pangloss există pe undeva. Un spion german care există în realitate.

– În privința asta, nu știi decât ceea ce ți-a spus Monk Vardan. Asta nu constituie cine știe ce garanție a adevărului.

– În clipa aceea îi ținteam cu pistolul primul nasture al vestei. E genul de situație în care oamenii spun adevărul.

– Este exact genul de situație în care eu aș minți de-ar îngheța apele.

Cum de înnoda ea atât de ușor firul lucrurilor, de acolo de unde se rupsese? Oare timpul se oprise în loc pentru ea? Cum putea ea să considere că nimic nu era în neregulă? De ce dorea el să înfrunte totul în mod deschis, în timp ce ea nu voia? Ce-l făcea pe el să fie cel care dorea cu atâta ardoare un răspuns?

Ea îi povesti despre ședințele de pozat pentru Jacob Epstein, despre cum mergea cu piesa lui Lieberman, îi povesti apoi mici istorioare despre Chloe și Dilys, de parcă erau și copiii lui, în aceeași măsură în care erau ai ei. Chiar așa și simțea, de parcă erau ai lui. Apoi, norii inevitabili începură să se întunece și se părea că ploaia sta să înceapă dintr-o clipă în alta.

– Hai să te conduc acasă, spuse ea.

Rămase tăcută tot timpul cât dură drumul de întoarcere spre Berkeley Square. Nu mai țopăia, de parcă spectacolul se sfârșise.

– Vino sus, spuse el.

– Foarte bine. Dar nu pot să stau mult.

Ajunși în apartament, ea se rezemă cu spatele de ușa deschisă, trăgând adânc aerul în piept de mai multe ori.

– De mult n-am mai fost aici.

– Ce se întâmplă cu tine, Cilla?

– Rodger... sunt atât de tristă, atât de al naibii de *tristă*... nu știu ce să mă fac... am încercat din răsputeri și apoi mi s-a întâmplat... Nu știu ce e cu mine... tristă, sunt atât de tristă în legătură cu orice, totul pare în zadar, totul nu e decât o imensă risipă.

Își mușcă buza de jos. Privirile-i erau tăioase, străpungeau camera ca niște lame de cuțit, îi străpungeau viața, tot ce-i aparținea lui. Ea tremura.

Godwin îi cuprinse umerii, ținând-o strâns, simțind în acest timp cum trupul îi devenea rigid.

– Cilla, nu e nimic. Totul va fi bine. Te-ai scufundat și nu e nimeni să te ajute să ieși la suprafață. Te crezi singură, dar nu ești singură, noi ne avem unul pe celălalt, te poți bizui pe mine oricând... Te-am iubit întotdeauna. Amintește-ți când ne-am întâlnit prima oară la Paris, ziua când ne-am dus cu toții la tenis...

Îi vorbea, îi șoptea, încercând s-o liniștească, așa cum îi spui unui copil neastâmpărat, o poveste înainte de culcare. În apartament era întuneric. Lăsase radioul deschis. Crainicul vorbea despre război. Un milion de germani atacau Stalingradul. Avioanele B-17 bombardau Rotterdamul. Germanii încercau să ajungă pe coasta Mediteranei, în spatele Armatei a Opta engleze. Dacă reușeau, alte divizii germane, suplimentare, aveau acces la Nil. Cea mai încurajatoare știre era că Rommel nu mai avea combustibil. Englezii tocmai scufundaseră un mare petrolier în portul Tobruk. El îi dădu drumul din brațe, îi sărută părul, îi sorbi parfumul.

– Totul va fi bine. Îi atinse bărbia, îi ridică obrazul spre el. Ochii ei păreau să privească în gol. Era ca și cum ar fi privit într-o oglindă prăfuită. Irisul ochilor ei se mișca asemenea unor umbre. Buzele lui îi atinseră fața.

Ea se smuci brusc de parcă ar fi fost curentată. Se smulse din îmbrățișarea lui, se dădu la o parte, de parcă el ar fi încercat s-o sugrume. Ridică brusc un braț și un vas de sticlă plin cu flori se izbi de pervazul ferestrei.

– Nu mă atinge! strigă ea, tresărind la sunetul propriei sale voci, apoi șopti: Să nu îndrăznești să mă atingi!

Izbucni, dintr-odată, în plâns, colțurile gurii i se lăsară în jos, trăsăturile îi deveniră înspăimântătoare, o mască pe care el n-o mai văzuse niciodată.

– N-am vrut să spun asta, Rodger, am vrut să spun să nu te degradezi, să nu-ți murdărești mâinile atingându-mă. Simt că înnebunesc,

Rodger... fac lucruri nebunești, fără sens, lucruri periculoase... e mai rău decât a fost vreodată până acum...

Nu avea importanță cât efort făcea, n-avea importanță cât de adevărate puteau fi emoțiile ei, nu se putea împiedica să pară că joacă un rol din filmele ei. Poate asta însemna că, la urma urmei, filmele aveau dreptate. Poate că filmele își luaseră substanța din viața reală. O privi, fără să poată ști dacă poza sau era copleșită de emoție adevărată. Cum ar fi fost să-și petreacă toată viața alături de ea, fără să știe vreodată ce și cât era realitate?

Ea privi cioburile vasului spart, îngenunche încet și începu să le adune. Își privea mâinile. Vocea îi era monotonă, golită de expresie și demnă de milă.

– Sunt complet nebună. Poate că războiul e de vină... nu, sigur că nu războiul. Mama îmi spune mereu că sunt o târfă, exact cum a fost și ea, dar eu cred că e și mai rău... ea a fost o târfă, dar eu am mers mai departe, ei îi plăcea, eu sunt doar, doar... Îți poți imagina, dragă Rodger, ce am făcut eu acum câteva săptămâni? Un bărbat mă dorea, m-a făcut să înțeleg că auzise fel de fel de lucruri despre mine, era foarte plastic... mi-a spus că văzuse câteva poze de ale mele, le-a descris și mi-am dat seama că spunea adevărul... așa încât i-am spus *da,* l-am lăsat să mă privească în cele mai intime locuri, în timp ce se masturba, dar înainte de a-mi scoate rochia și chiloții a trebuit să-mi dea o mie de lire... era funcționar în City, erau destui bani, dar nu chiar atât de mulți încât să conteze pentru el... apoi a vrut să mă lingă și așa au mai ieșit o mie de lire... apoi a vrut ca eu să fac același lucru și câte și mai câte fantezii pe care le avea în minte, iar eu continuam să adun banii... înainte de a termina cu mine, pusese pe masă șapte mii de lire. Încercă să râdă. Am cumpărat câteva acțiuni. Vai, Doamne... și apoi am refuzat să-l mai văd. I-am spus că nu-și putea permite luxul ăsta cu regularitate...

Nu-și ridica privirea, continua să strângă cioburile ascuțite, în palmă.

– Trebuie să te descotorosești de mine, Rodger, uită Parisul, uită fata pe care ai cunoscut-o acolo, fugi de toată mizeria asta, chiar de atunci ți-ai dat seama că ceva nu era în regulă cu mine, așa încât, pleacă, lasă pe altcineva să ducă povara asta, sau bate-mă, bate-mă până când te vor

durea brațele... sau însoară-te cu Anne Collister, fă orice îți stă la îndemână ca să mă rănești. Părăsește-mă, povestește-le tuturor despre mine... Ah, Dumnezeule, nu știu pentru ce fac asta... vreau să fiu ca mama... poate cred ce spunea ea întotdeauna despre mine... o urăsc, iar pe mine mă urăsc și mai tare... De ce nu putem să murim și să fim dați uitării, ar fi fost tot una...

În cameră era acum întuneric de-a binelea. N-o putea vedea clar, îngenuncheată cum era, lângă pervazul ferestrei. Florile și apa erau împrăștiate pe covor, se auzea zgomotul sticlei care se lovea de alte bucăți de sticlă.

Ea lăsă să-i scape un țipăt scurt de durere.

Ah, Cilla, pentru numele lui Dumnezeu...

O culese de jos și o ridică în picioare. În lumina care venea dinspre fereastră, văzu ciobul ascuțit dintr-o mână, zgârieturile de la încheietura celeilalte mâini, acolo unde încercase să găsească vena.

Îi smulse bucata de sticlă din mână.

– Târfă proastă!

– Ce mai bărbat! Gâfâia, saliva albă i se revărsa din gură. Acum ai înțeles. De ce nu mă lovești? Rănește-mă, Rodger, fă-mă să mă port frumos, fă-mă să fiu bună.

– Dumnezeule, ce pacoste poți fi! spuse el. Și încetează, te rog, să-mi mai spui povestea aceea de groază și, pe deasupra, plictisitoare, despre omul mare și rău din City...

– Dar e adevărat, ticălosule!

– Și ce dacă? Cui îi pasă? Pentru mine nu ești nici un mister, ai încetat de mult să mai fii. Ești o pacoste și ești țicnită... de ce naiba mă mai deranjez să spun toate astea? Oricum, pentru tine e același lucru, iar pentru mine va fi la fel. Vei fi și de acum încolo o zmucită, iar eu te voi iubi în continuare. Vorbesc de pomană.

– De ce nu mă omori? Fă-mi un serviciu, omoară-mă.

– Nu pot.

– De ce nu ?

– Pentru că tu ești destinul meu. Așa cum e el.

– Și pentru că nu ești un ucigaș.

– Ba da, sunt un ucigaș pe cinste.

– Atunci?

– Dar destinul meu nu este să te omor. Destinul meu este să te iubesc.

El se îndepărtă și ea veni lângă el, odihnindu-și capul pe pieptul lui.

– De ce? *De ce?* Salvează-te, Rodger.

– Ah, iubita mea! Ah, Cilla, nu pot, pur și simplu.

– De ce nu?

Una dintre tăieturile de la încheietura mâinii ei sângera. Nu era nimic grav. Ea o atinse cu limba. El îi ridică mâna și-i sărută rana însângerată.

– Pentru că așa e scris.

– Ah, Rodger, asta era vorba lui Max. Cine spune că e scris?

– N-are importanță. E scris. E tot ce trebuie să știi.

Godwin se afla din ce în ce mai mult în stăpânirea a două obsesii, pe măsură ce vara își lua adio de la anul acela. Trebuia să se gândească cum să procedeze cu Cilla, să găsească o cale ca să poată supraviețui amândoi, o cale să-și poată împlini destinul. Aruncase peste bord logica și rațiunea. Trebuia s-o aibă, trebuia s-o ia așa cum era. Fusese prea mult timp în inima și în mintea lui, ca să renunțe la ea. Știa că dragostea lui devenise acum o obsesie, chiar distructivă, dar n-avea rost să-și mai facă griji din cauza asta. Oriunde l-ar fi dus ea, acolo se ducea. Era un sentiment straniu, simțea un soi de liniște misterioasă în miezul ființei lui și, în final, se abandonă cu totul acestei senzații noi. Acum nu mai conta nici un fel de explicație. Se gândi că poate se întâmplase când o văzuse îngenunchind pe podea, cu lacrimile șiroaie pe obraji, tăindu-se patetic cu bucata de sticlă spartă și mânjindu-și frumoasa rochie cu sânge. În clipa aceea, toate sentimentele lui pentru ea se cristalizară: iubire, milă, dorință, nevoia aproape mistică de a o apăra de coșmarul pe care-l avusese. Credea, cu dreptate sau fără, că ei i-ar fi fost mai bine alături de el, decât fără el. Avea nevoie de cineva care să stea între ea și prăpastie. Nu-și dădea seama că lăsa la o parte orice considerație cu privire la confortul său spiritual. Nu mai avea importanță. Și în plus, fără ea, nu era nimic, nici un fel de confort, numai pustiu.

A doua obsesie care creştea văzând cu ochii era nevoia de a-l răzbuna pe Max Hood. Cu cât afla mai multe despre caracterul complex al lui Max Hood, despre latura întunecată, supusă veşnicei torturi, cu atât devenea mai important să-l descopere pe omul care-i pusese la cale moartea. Trebuia să-i ofere lui Max puţină odihnă, puţină pace, de care nu avusese parte în viaţă. Asta însemna să-l găsească pe Pangloss. Dar treaba părea aproape imposibilă. Sau aşa ar fi fost, dacă n-ar fi existat câteva legături ciudate, care permiteau licăriri foarte slabe de speranţă.

În primul rând, Vardan îl folosise pe Godwin ca să-l inducă în eroare pe Pangloss. Putea să fi reuşit sau nu, dar Godwin era un termen al ecuaţiei.

În al doilea rând, Godwin luase parte la operaţiunea PRAETORIAN, deci, din nou, un termen al ecuaţiei.

În al treilea rând, într-un fel sau altul, Pangloss descoperise secretul operaţiunii PRAETORIAN şi-l transmisese duşmanului. Supravieţuirea lui Godwin se datorase, în întregime, norocului. Deci, era ceva personal.

În al patrulea rând, cineva încercase să-l omoare pe Godwin, în Berkeley Square. Oricum, se dovedea că persoana lui era importantă.

În al cincilea rând, legătura lui Godwin cu Cilla Hood nu fusese chiar atât de secretă pe cât crezuse el. Erau unii care ştiuseră. Şi unul dintre ei îl ameninţase cu moartea.

Aşa încât Godwin văzuse cum lucrurile începeau să se contureze, un crâmpei de ici, altul de dincolo. N-avea nici o idee cine era Pangloss. Nu putea forţa nota; nu ştia de care parte putea să apese tubul. Tot ce putea face, era să stea cuminte, să aştepte, să nu renunţe. Poate pentru că era o părticică a „desenului". Desenul însuşi s-ar fi putut dezvălui, în cele din urmă, în întregime.

26

Era o dimineaţă de vineri plină de strălucire şi de o prospeţime înviorătoare când Monk Vardan îl sună acasă. Godwin îşi bea cafeaua şi lucra la emisiunea de duminică seara. Sunetul telefonului îl întrerupse din gândurile sale în legătură cu generalul american Dwight Eisenhower, desemnat de curând să ia comanda unei operaţiuni secrete în Londra, în legătură cu înspăimântătoarea bătălie între forţele navale şi japonezi, la Guadalcanal, în legătură cu teribilele lupte corp la corp, de pe străzile Stalingradului.

– Ai auzit?

– Nu ştiu despre ce vorbeşti.

– Despre Anne Collister. A încercat să se sinucidă săptămâna trecută. Mai eşti la telefon, bătrâne? M-ai auzit?

Godwin simţi un gol în stomac.

– Da, sunt la telefon. Rămase ca paralizat, stană de piatră. N-am ştiut. Nu mi-a ajuns nimic la ureche. Ce s-a întâmplat?

– Era tristă, deprimată, se retrăsese în casa părintească de la ţară. Obişnuitele somnifere. Cred că a înghiţit suficente ca să adoarmă un batalion întreg.

– Îngrozitor. Acum se simte bine?

– Se pare că va supravieţui. Are dureri îngrozitoare de stomac şi un cap ca o baniţă.

– Nu-mi vine să cred. Are de toate: familie, bani, o înfăţişare plăcută...

– De toate, afară de tine. Unele femei se orientează în acest caz spre preocupări intelectuale şi se apucă să scrie sonete. Altele înghit un pumn de orice au la îndemână şi-l dau pe gât cu gin. Nu ştiu ce e mai

rău. Totuși, trebuie să fii mai degrabă mândru. Nu oricine are iubite părăsite care încearcă să se omoare pentru el.

– Mare noroc ai, Monk, că nu pot pune mâna pe tine chiar acum.

– Cu lipsa ta totală de spirit sportiv, mă bucur întotdeauna când se întâmplă să am acest noroc.

Godwin nu știa la ce făcea aluzie și nici nu-i prea păsa în momentul acela.

– Cum ai aflat de Anne?

– E o chestiune foarte personală, dar s-a întâmplat să dau nas în nas cu amicul tău, Eddie Collister, la Amiralitate. Abia se ținea pe picioare, avea obrajii supți și o strălucire nesănătoasă a ochilor. Era în stare de șoc, ce mai, se pare că ține foarte mult la Anne.

– Ce ți-a spus?

– Nu era prea vorbăreț. Spunea că, în ultima vreme, Anne era foarte deprimată, că avusese niște șocuri neplăcute de curând, asta putând să însemne orice. Eu cred că cel mai important a fost faptul că tu ai fugit din patul ei.

– Monk, de unde știi tu așa ceva?

– Doamne, bătrâne, dar legătura ta cu Cilla nu mai e un secret acum... și îmi vine greu să cred că un tip decent și cinstit ca tine ar dori să jongleze cu femeile. Tu nu ești un individ duplicitar, Rodger. La tine, ce-i în gușa și-n căpușă, ai inima în palmă, cum s-ar zice. Încântătoarea fire americană. Oftă.

– La revedere, Monk.

– Nu e nimic atât de rău în legătură cu faptul că ai fost folosit ca momeală. Te porți copilărește.

– Îți iau în nume de rău faptul că nu mi-ai spus-o.

Monk îi dădea dureri de cap. Privea furiș și răuvoitor spre Berkeley Square. Anne Collister... Grozăvia întâmplării îi cuprindea treptat mintea. De ce o făcuse? Se putea să aibă vreo legătură cu el? Sigur nu. Totul era atât de prostesc și Anne nu era proastă. În ziua aceea îi spusese că, în ultimul timp, primise prea multe vești proaste. Dar nu spusese despre ce era vorba.

– Oamenii reacționează foarte diferit atunci când li se încredințează secrete. Tu ești ca o carte deschisă, niciodată n-ai fi scos-o la capăt.

Trebuia să te facem să-ți manifești în mod activ furia, frustrarea și teama...

– Dar asta are, într-adevăr, o importanță atât de mare?

Godwin se ura pe sine pentru că fusese din nou pus în încurcătură, dar n-avea încotro.

– Cum putea să afle adevăratul Pangloss, că eu eram cel bănuit?

– Nu înțelegi, bătrâne? Pangloss este persoana care putea să știe despre operațiunea PRAETORIAN. Este *foarte aproape*. Provine dintr-un grup foarte restrâns, foarte select. Este cineva pe care-l *cunoaștem*, pentru că știa despre PRAETORIAN. S-ar putea să-l cunosc. Poate și tu.. sau Max... sau Cilla... dar trebuie să admitem că Max nu i-a vorbit niciodată Cillei despre operațiune. Într-un fel sau altul, Pangloss a descoperit totul în legătură cu o operațiune foarte secretă și foarte bine păzită. Așa încât, trebuie să-i fi ajuns la urechi sau trebuie să fi observat neliniștea ta... iar suspectarea ta era exact lucrul în care dorea el să creadă. Din câte știe el, tu ești încă suspectat. Zvonul acesta este încă în circulație. Mi-e cam milă de tine, ca să-ți spun drept... Ideea i-a fost inoculată; acum vom aștepta să facă o mișcare greșită. Pândim pe toată lumea. Rețeaua noastră este foarte deasă. N-are cum să se strecoare printre ochiurile ei.

Satul era îngrămădit la capătul unui drum lung de o milă, care ducea, din artera principală, la ocean și la Canal. Godwin sosise seara devreme, frânând scurt pe caldărâm, după excursia de sâmbătă, grăbită și monotonă, prin Cornwall. Rătăcise gâfâind ca un nebun, în sus și în jos, prin toate cotloanele, printre ruinele bătute de ploi ale legendarului castel al regelui Arthur din Tintagel. Ceea ce părea să fi fost cândva fundațiile castelului, era acum un adevărat labirint de pământ, acoperit din abundență de mușchi și iarbă deasă. Vântul sufla nebunește, ploaia era rece și tăioasă și Godwin nu-și permise să tragă adânc aerul în piept, până ce nu ajunse din nou la șes, îndreptându-se spre mașină. Sabotul avariat avea acum o nouă scurgere și trăgea spre dreapta, nu se știe din ce motive. Satul părea atrăgător, privit de pe șosea, unde vântul se hârjonea în voie cu micuța mașină roșie, de parcă ar fi fost o jucărie. Simțea nevoia să bea și să mănânce ceva. Nu se uitase nici o clipă la ceas

toată ziua și simțea o nemărginită plăcere pentru faptul că nimeni nu știa unde se afla, nici cine era. Pentru moment Monk și Pangloss, Max și Cilla, ca și toți ceilalți, dispăruseră în ceață. Era o relaxare binevenită. Nu-și putea reaminti când mai simțise o asemenea eliberare de tensiunea care-i apăsa sufletul ca o povară grea. Pentru moment, își permitea puțină destindere și, în acel moment, războiul nu mai exista pentru el, nici Monk nici Cilla, nici Pangloss nici individul care voise să-l omoare la adăpostul perdelei de ceață, nici măcar un singur lucru pentru care să-și facă griji.

Străzile înguste erau alunecoase din cauza ploii și nu puteai evita în nici un fel bubuitul asurzitor al valurilor care se izbeau de țărm și bucățile uriașe de stâncă ce blocau ambele extremități ale parcelei de nisip. Plaja trebuie să fi fost aceea care a justificat existența acelui loc. Altfel, linia coastei nu prevestea nimic bun, nu prea era un loc favorabil vacanțelor sau pescuitului. Ploaia împrăștia apa în rafale, străzile erau pustii, crâșmele erau întesate, așa cum se putea constata din scurtele răbufniri de cântece și din vacarmul conversației, atunci când se deschidea vreo ușă.

Se opri la Wheatsheafs și găsi un loc liber la bar. Prin fereastră, prin perdeaua groasă de fum ce se înălța din toate pipele și țigările, se putea zări un palmier singuratec și murdar de noroi, răsucit de vânt, ca o sentinelă solitară, uitată și părăsită de armata sa, care se retrăgea. Era acea parte a Angliei care se mândrea întotdeauna cu palmierii ei, încercând să-i convingă pe neaveniți că, la capătul căii ferate britanice, se afla un paradis sudic, cald. Palmierii o dovedau.

În crâșmă mirosea a lână umedă, a tutun, a bere și a apă sărată, care, asemenea bubuitului neîntrerupt al valurilor, răzbătea peste tot. Dincolo de palmier, era un doc de lemn, orientat în direcția continentului, adresându-i acestuia un aer trist și plin de dor, de parcă nu știa că acolo războiul își făcea mendrele. Godwin își sorbea berea și privea jocul cu săgețile înfipte într-un disc. Aproape că nu-l observa pe cel care se așezase lângă el, la bar. Nu era decât un alt trup care se înghesuia ca și el, așteptând să bea un păhărel. Pentru moment, nu-și dădu seama că omul vorbea cu el, apoi își auzi numele, repetat de câteva ori.

– Rodger... Rodger? Eu sunt. Ce faci tu aici, în locul ăsta uitat de lume?

Godwin se întoarse și-l văzu pe Eddie Collister. Arăta mohorât și neîngrijit. Nu era ras și fața îi era pătată și golită de expresie, părul gras, ochii injectați. Pălăria udă își pierduse forma și bricheta îi tremura în mână când se străduia s-o pună în contact cu capătul țigării.

– Am fugit de toți și de toate, Edward. Tu ce faci aici? Coincidența, nu-i așa?

Cum avea să se descotorosească de el? Chiar și simpla vedere a sărmanului Edward era deprimantă. Buna dispoziție, senzația de libertate, erau pe cale să pălească.

– Nu e chiar o coincidență Rodger. Te-am urmărit. Trebuie să-ți vorbesc. Am repetat în minte ceea ce aveam de gând să-ți spun.

Țigara îi tremura pe buza de jos. Purta ochelarii lui obișnuiți, care se aburiseră, așa încât ochii îi dispăruseră în spatele lentilelor încețoșate. Îi scoase și-i șterse cu capătul fularului.

– Ei bine, Edward, sunt la dispoziția ta.

Cineva câștigase meciul cu săgeți și se auzi un murmur general în timp ce erau comandate noi halbe cu bere. Fata de la bar, mică, îndesată și cu păr roșu, își croi drum printre clienți, purtând o tavă cu căni grele cu capac, pline cu bere.

– A trebuit să aștept să-ți vorbesc. A trebuit să mă asigur că eram pregătit, că-mi puteam stăpâni nervii.

Dacă acum spunea că era stăpânit, Godwin se întreba cum trebuie să fi arătat mai devreme, când nu era. Bău puțină bere, care i se scurse pe bărbie. Scrumul țigării i se scutură în cana cu bere. Godwin privi în altă parte și spuse:

– Perfect, tu știi cel mai bine.

– E mai degrabă o problemă personală. S-ar putea să calc pe cineva pe bătături.

– N-ai de gând să fii mai clar? Să mă faci să înțeleg? Despre ce poate fi vorba?

Godwin zâmbi, încercând să-l facă să se simtă în largul lui. Era o treabă grea, delicată, ca și cum ai încerca să dezamorsezi o bombă gata să explodeze.

– Ascultă, Edward, e vorba de Anne? Îmi pare foarte rău, nu știu deloc ce să spun. E o fată desăvârșită, atât de echilibrată, nu-i așa? Monk mi-a povestit...

– Pentru mine a fost o ușurare. Nu știu de ce i-am spus, bănuiesc că mă aflam într-o stare de șoc, i-aș fi spus oricărui om cu care m-aș fi întâlnit. Dar nu vreau să ajungă de domeniul public.

– Mie ar fi trebuit să-mi spui. Aș fi venit imediat sau aș fi rămas de o parte, sau aș fi făcut orice considerai tu că era cel mai potrivit. Anne mi-e dragă ca ochii din cap. O știi. Cum se simte?

Își mușcă buza.

– Nu prea... bine. Dar n-ar trebui să te plictisesc cu asta...

– Dar e în afară de orice pericol, nu-i așa?

Collister se încruntă. Buza îi era zdrențuită din cauza mușcăturilor nervoase. Privi în cana cu bere, văzu scrumul plutind, dar bău, totuși, câteva înghițituri.

– Da, de data asta e în afară de orice pericol. Dar mă tem îngrozitor că va încerca din nou. E foarte deprimată. Nu vrea să vorbească nimic despre acest subiect.

– Ascultă, dacă sunt răspunzător în vreun fel, dacă am spus sau am făcut ceva care a împins-o la acest act disperat, mă simt îngrozitor în situația asta. Dar am încercat s-o iau cu blândețe. Poate că am dat greș. Nu-mi închipuiam că are s-o ia chiar așa...

Părea că nu se mai putea opri din scuze, dar ce naiba urmărea Collister când o pândea pe Cilla?

– Nu te mai condamna, Godwin. Doar nu tu i-ai pus în mână pastilele, n-ai trădat-o și nu i-ai făcut viața nefericită, nu-i așa? Un rânjet perfid flutură pe fața lui Collister.

– Jur că n-am făcut asta. Poate că am fost lipsit de tact, poate că am fost insensibil. Dar niciodată n-am indus-o în eroare, Edward, îți jur. Niciodată nu i-am promis nimic, pentru ca apoi să nu mă țin de cuvânt.

– Nu, sunt sigur că n-ai făcut-o. Nu e stilul tău, nu-i așa, Rodger? Nu ești un duplicitar, niciodată nu te-aș putea acuza de așa ceva. Dar asta e o țară bătrână, noi suntem un popor vechi și peste tot, în jurul nostru, există duplicitate. Ia în considerare acest lucru.

Stinse mucul într-o scrumieră mare și privi ultimul inel de fum care se înălța. Sudoarea îi scălda fruntea. În cele din urmă, își scoase pălăria cafenie, udă și și-o așeză pe contoarul barului. Părul îi era lipit de cap.

– Anne avea o mulțime de probleme pe cap, în ultima vreme... ea e ca și tine, nu e duplicitară. Pune-o față-n față cu trădarea și încrederea ei în viață e distrusă.

– Da, a pomenit ceva referitor la niște vești rele pe care le-a primit de curând.

Ochii lui Collister se dilatară, arzători pentru o clipă.

– A pomenit ceva despre mine?

– Despre tine? Nu, nu nici o vorbă. Afară de faptul că era îngrijorată pentru cât de mult muncești, că te epuizezi peste măsură. Era îngrijorată pentru sănătatea ta, războiul ăsta te costă atât de mult.

Collister râse cu asprime și-și șterse fruntea cu fularul.

– Ăsta-i un lucru înțelept, într-adevăr, foarte bun. Avea dreptate, Dumnezeu știe. Avea dreptate să fie îngrijorată... treaba este că, vezi tu, Godwin, bătrâne prieten, este că am mers prea departe...

Cineva începuse să cânte „The White Cliffs of Dover“[1] și unul dintre jucătorii de săgeți adăuga versuri obscene, spre entuziasmul multora care-l aplaudau.

– Ce spui?

Collister se dădu mai aproape de urechea lui Godwin.

– Cred că am înnebunit de tot. Muncă în exces, căutarea unor răspunsuri... Moralitatea mi-a străbătut inima, creierul, ca o țepușă. Dau din colț în colț.

Arătă spre cei care cântau în gura mare.

– Hai să ne așezăm acolo. E un colțișor liniștit. Nu pot suporta gălăgia asta.

Godwin îl urmă, întrebându-se dacă nu avea ceva comun cu Dr. Freud. Toți veneau la el și-i spuneau că erau țicniți. Aproape că se săturase de scenele astea, dar în cazul lui Collister, era ceva care-l înspăimânta. În ochii Cillei citise un fel de durere sălbatică; în ochii lui Edward Collister era o licărire de nebunie. Dar ce dracu' avea asta de a

[1] „Stâncile albe de la Dover“ (lb. engleză) (n.tr.)

face cu el? În ce scop îl urmărise prin tot ținutul, ca într-un soi de vânătoare ridicolă?

În colțul din spatele căminului era întuneric și liniște. Se furișară într-un ungher de sub păienjenișul care se țesuse deasupra capetelor, între pietrele întunecate ale coșului.

– Ce vrei să spui, Edward? Nu prea înțeleg. Ce-i cu moralitatea ta? Suntem amândoi prea obosiți ca să mai dezlegăm șarade. De ce naiba m-ai urmărit tot drumul până aici?

– Dar tocmai asta e totul, nu-ți dai seama? Ăsta e războiul... asta e viața, o blestemată de șaradă după alta și nici una dintre ele n-are vreun sens. N-ai observat? N-ai fost atent la asta? Nimic nu este ceea ce se crede că este, nimic nu este cum a fost întotdeauna, înainte. Eu stau aici, noaptea întreagă, nu mai pot dormi, întrebându-mă de ce nici unul dintre răspunsurile pe care le-am aflat despre viață, cum să-ți trăiești viața, cum să te porți bine, nu mai sunt valabile. Ce s-a întâmplat? Totul e rău. Totul e atât de tulbure, încât omul nu mai știe ce e cu el...

Se aplecă în față, în poziția exagerată a cuiva care destăinuie motivul unui important complot.

– Totul a început să meargă prost, de fapt, totul a început să meargă nebunește, când am aflat despre Coventry... bombardarea orașului Coventry, asta mi-a pus mie capac. Nu era deloc treaba mea, e adevărat, se presupunea că n-am nici o posibilitate să descopăr. Dar am descoperit și de atunci nu mai știu ce este liniștea...

– A fost groaznic, Edward. Să arunci bombe asupra unor oameni nevinovați – și asta se numește război! La ce să ne mai așteptăm, atunci, de la Hitler? Aici nu e vorba de nici o șaradă. Răul e rău și noi ne-am cam obișnuit cu el, de acum, nu-i așa?

– Nu, nu, nu, nu despre asta vorbesc eu. Drace, trebuie să mă asculți!

Își șterse, din nou, fruntea cu fularul, apoi sorbi berea. Avea o răbufnire de frustare înăbușită multă vreme.

– Nu, mă refer la adevărul despre Coventry. N-are nimic de a face cu Hitler. Diavolul Hitler – asta a fost lumea cea veche pe care am înțeles-o. Coventry – acesta a fost momentul în care a început șarada care nu poate fi dezlegată. *Asta* a fost o șaradă... și tânărul Collister a dat

nas în nas cu adevăratul diavol... și știi cum a fost, Rodger? A fost astfel încât să nu știi ce dracu' să faci!

Scutură altă țigară pe masă, o bătu cu un capăt de lemnul blatului. Îl privi pe Godwin. Avea un secret.

– Ceea ce spui tu n-are nici un sens, Edward.

– Coventry ăsta, afacerea asta mă sfâșie, mă devorează, pur și simplu.

Își umezi buzele și-și lipi țigara de buza de jos. În cele din urmă, o aprinse și zvârli chibritul ars pe podea.

– Vezi tu, faptul că eu știu e un fel de accident. Dumnezeu a vrut ca eu să știu, altfel n-aș fi fost pus în situația aceea. Dumnezeu, Rodger, ți-L amintești? El m-a pus în calea cunoașterii adevărului – asta sare în ochi, e evident. Dar El nu mi-a spus ce dracu' să fac cu ceea ce știu! Sper că nu sunt nebun.

– Nu, nu ești dacă accepți existența lui Dumnezeu, Edward...

– Dar tu ești sigur că o accepți?

– Sigur, sigur. De ce nu?

– Trebuie să existe. Neapărat. E atâta rău în lume, încât trebuie să existe un Dumnezeu. Pentru a-l contracara pe diavol, pentru a contracara răul din lume. Existența răului este o dovadă a existenței lui Dumnezeu, sunt sigur de asta. Am citit-o undeva și mi-a făcut o impresie puternică.

– Liniștește-te, Edward. Relaxează-te. Coboară glasul. Îmi povesteai despre Coventry.

– Da, în mod normal, n-aș fi aflat niciodată despre el, dar am intrat în contact cu băieții de la cifru, ei m-au pus de serviciu la chestiile alea, trebuia doar să completez, a fost doar o pură întâmplare... și astfel am descoperit eu adevărul despre Coventry. În aparență, o greșeală în întregime, o coincidență, dar coincidențele nu există, am dreptate? Și asta am citit-o undeva. Orice coincidență este calculată să se întâmple. Nu, eu personal eram sortit să descopăr afacerea Coventry... dar nu înțeleg *de ce!* Ce trebuie să fac? Ce așteaptă Dumnezeu de la mine? Îmi oferă, El, oare, vreo cale de ieșire din toate încurcăturile mele? Dar cum? Sunt pierdut, Rodger...

– Povestește-mi despre Coventry. Ce ți-au spus băieții de la cifru? Ce te frământă?

– Codul, desigur! Ei au descifrat codul german, n-au spus când, dar au reușit s-o facă pentru o clipă. Și descifrând codul, au aflat, înțelegi, nu-i așa? Au descifrat afurisitul de cod și au aflat despre Coventry...

– Cine și ce a aflat despre Coventry? Edward, liniștește-te, trebuie să te aduni puțin...

– Noi am aflat, *noi,* băieții cei buni au aflat... că naziștii se pregăteau să bombardeze Coventry, noi am aflat cu câteva zile înainte... și n-am făcut nimic, n-am evacuat orașul, n-am avertizat populația, i-am lăsat să-și vadă de viețile lor în continuare... și bombardierele și-au făcut apariția.

Înghiți chinuit și își frecă ochii obosiți.

– Deci blestemații de germani nu știau că noi aveam codurile lor, că știam ce aveau ei de gând să facă... oamenii aceia au murit, dar noi nu i-am lăsat pe naziști să afle că aveam codurile lor... Ai știut toate astea, Rodger?

– Nu, n-am știut.

– A fost o hotărâre luată la cele mai înalte nivele. Mă înțelegi?

– Cele mai înalte nivele.

– Primul ministru. Consilierii lui cei mai apropiați. Știi tu.

– Vardan?

– Sigur, Vardan și Dumnezeu mai știe cine. S-a hotărât să-i lase să continue bombardamentul. Oftă, privind în gol. Și din acel moment, prietene, am început să-mi pierd simțul de orientare. Unde mă aflam? Ce era drept și ce era nedrept? Ce era bine și ce era rău? Îmi pierdusem direcția.... sextantul meu fusese înghițit de valuri, era o noapte întunecoasă, fără stele și mă simțeam pierdut. Și atunci am început să-mi pun cea mai îngrozitoare întrebare dintre toate. Exista, oare, bine pe lume? Dacă *ei* reprezentau răul și *noi* reprezentam tot răul... atunci unde era binele? Mi-am pierdut speranța.

Își aprinse altă țigară de la mucul celei dinainte care arsese în întregime.

– Atunci am început eu să simt că înnebunesc cu totul... și Anne știa, desigur. N-avea rost să mă ascund de ea, mă cunoștea prea bine. Nu

era chiar atât de îngrijorată în privința muncii mele în exces – poate că așa ți-a spus ea ție, dar e o glumă. Ea a înțeles că aveam de gând să plec la Colney Hatch sau la Bedlam. Ce zici de asta, Godwin? Tu te-ai culcat cu soră-mea, ea era îndrăgostită de tine și știa că eu sunt pe cale să-mi pierd mințile... Închipuie-ți-o pe sărmana Anne. O situație de două ori nefericită, nu-i așa?

– Toate astea sunt adevărate, Edward? Și ce vrei să spui cu asta, că ești pe cale să-ți pierzi mințile? Obosit... năucit... epuizat... Drace, du-te la club! Nu ești nebun deloc, Edward. Doar că ai sesizat seriozitatea situației. Dar ești absolut sigur despre povestea cu Coventry?

– Ia-o de bună, bătrâne. Și după asta – aici vine ceea ce vreau eu să-ți spun, numai ție, tu ești singurul – după asta a venit momentul când am început să pierd urma lucrurilor. Perioade întregi de timp îmi piereau din memorie. Începeam să beau de seara și dimineața nu-mi aminteam ce se întâmplase noaptea, unde fusesem... mă gândeam la toată afacerea asta care mă urmărea, rău, corupție, minciuni, mocirla în care ne bălăcim cu toții... Trebuie să mă asculți, Rodger, nu sunt un nebun flecar.

Tuși tare și tusea îi provoca o criză de sufocație. După ce se luptă din răsputeri să-și recapete respirația, spuse:

– Tu nu înțelegi încă, dar ăsta este doar „fundalul"... nu știi că aici e totul în legătură cu tine și cu Max, cu tot ce s-a întâmplat. Vei deveni al dracului de interesat înainte de a termina eu, amice, așa încât ascultă-mă cu mare atenție.

– Ascult, Edward, ascult. Continuă, te rog. Vreau să aflu unde duce povestea asta.

Brusc, Collister se ridică în picioare, împingând masa la o parte.

– Trebuie să ies de aici. Hai să mergem afară. Să luăm puțin aer. Ploaia a încetat. Fir-ar să fie, am nevoie neapărat de puțin aer proaspăt. Ajungem la miezul povestirii mele... îți voi spune imediat cât de nebun sunt.

– Bine, Edward. Mergem să ne plimbăm.

Ploaia nu încetase, dar era plăcut, după căldura din cârciumă. Aerul sărat îi limpezi capul lui Godwin. Cântecul beților fusese înlocuit de ecoul valurilor izbite de stânci. Luna intra și ieșea din spatele câmpiilor

călătoare ale norilor. Străzile înguste și spălate de ploaie erau pustii și întunecoase. Plimbându-se în lungul falezei care mărginea plaja stâncoasă, auziră scrâșnetul docului de lemn, ca un strigăt de durere venit de la sute de metri depărtare. Cu mâinile înfundate în buzunarele impermeabilelor, cei doi bărbați călcau cu pași mari pe pietrele umede ale pavajului, treceau pe lângă cei câțiva palmieri îndoiți în bătaia vântului, siluete singuratice într-o noapte umedă și rece.

Edward Collister nu se putea opri din vorbit. Se curăța pe dinăuntru.

– Moralitatea, spuse el, toate lucrurile în respectul cărora fusesem crescut, totul era aruncat pe fereastră. Nimic nu mai rămăsese. O luam de la capăt cu o sumă de reguli pe care nu le înțelegeam. Eram îngrozit. Apoi a fost o altă lovitură, un alt lucru dintre acelea care i-au dat brânci sorei mele și au dus-o la... ceea ce a făcut săptămâna trecută. Banii. Noi am crezut întotdeauna în banii noștri, banii familiei Collister, o avere veche și frumoasă, despre care bancherilor le place atât de mult să vorbească. O frumoasă și veche avere de familie. Așa au numit-o întotdeuna părinții noștri și părinții părinților noștri. Ei bine și ea a fost făcută fărâme în fața ochilor noștri, mai întâi în fața ochilor mei, apoi a trebuit să-i spun Annei, când nu s-a mai putut evita. Tatăl meu a fost vinovatul, sărmanul de el, nici măcar nu-l pot urî pentru asta. Așa cum a ieșit la iveală, el pierduse în mod constant frumoasa și vechea avere, începând cu crahul din Wall Street și continuând cu anii '30... dar nouă nu ne-a spus niciodată, nu suporta ideea să ne spună. A menținut aparențele făcând împrumuturi și ipotecând pământul nostru, pe care l-a pierdut treptat, bucată cu bucată. Era ca și cum într-un an ți s-ar amputa un braț, apoi ți s-ar scoate un ochi anul următor, apoi un picior... acum n-a mai rămas aproape nimic. Tata a avut un atac și nu mai poate vorbi, iar mama stă în camera ei, nu vrea să iasă de acolo și vorbește numai cu părinții ei care au murit amândoi, de un car de ani. Casa stă să se dărâme... n-a mai rămas nimic, înțelegi, familia Collister a ajuns la fundul sacului și e târziu...

Se opri și-l trase pe Godwin de mânecă. Godwin privi în ochii mici, plini de durere, privi buzele tremurătoare, ceața sau lacrimile sau amândouă, înghețând pe obrajii palizi, acoperiți de țepii întunecați ai bărbii nerase. Totul era atât de prozaic, de patetic. Omul avea

probleme bănești. A lăsat-o baltă cu frica, cu morala, cu rușinea și a atacat problema banilor. Dar de ce să-l amestece pe Godwin în ea?

Se plimbau, îndreptându-se spre capătul fâșiei de nisip, acolo unde plaja ceda locul formațiunilor stâncoase. În fața lor se întindea o cărăruie îngustă, un tighel săpat în stâncă.

– Nu poți înțelege, nu-i așa?

Collister își aplecase capul pentru a se feri de vânt, ținându-și cu o mână, pălăria la locul ei.

– Tu ți-ai câștigat întotdeauna drumul în viață, tu ai această îndemânare deosebită. Eu n-am idei, n-am îndemânări, talente, nimic... Sunt un om de știință mediocru, un birocrat acceptabil, astea nu sunt căi pe care să mergi pentru a reuși.... Tu nu poți înțelege un om ca mine... Vocea îi era răgușită, luptându-se cu vântul. Știai că eu am fost cel care ți-a trimis scrisoarea referitoare la legătura ta murdară cu soția lui Max Hood? Știai asta?

– Spuneai că ai să mă omori...

– Poți să-ți imaginezi unul ca mine trimițând o asemenea scrisoare? Cum am putut aluneca atât de jos? Cu toate astea, crede-mă, mai târziu, aveam să alunec mult, mult mai jos... așa cum vei vedea.

– Dar de ce, Edward? Care a fost rațiunea? Îmi amenințai viața...

– Aș zice că e evident, bătrâne. Doar ești celebru. Trebuie să câștigi o mulțime de bani... o mulțime de bani...

– Chiar dacă ar fi așa, murmură Godwin.

– Nu gândeam clar. M-am gândit că dacă te speriam, puteai să scoți bani, într-un fel... eram înnebunit, e o glumă, într-adevăr, o glumă tâmpită. E ceva inexplicabil, în afară de cazul că eram nebun, nebun de legat. Dar am început să te urăsc, știam că te întâlneai cu Anne, știam că ea nutrea speranțe în ceea ce te privea, era îndrăgostită pentru prima oară în viața ei și eu nu aveam încredere în tine... așa că am început să te spionez, te pândeam, știam că te întâlneai cu Cilla Hood! Porcule! Mă gândeam că te-aș băga în mașina de stors rufe pentru asta... aveam de gând să te amenințe că mă duc la Max, că mă duc să-i spun totul lui Max... eram atât de sigur că mă vei plăti ca să-mi țin gura! Atunci am început eu să pun la cale aceste comploturi nebunești, atunci am descoperit că uitam ce se întâmplase zile întregi de-a rândul, nu-mi puteam

aminti ce făcusem, unde fusesem, mi-era teamă să nu pomenesc ceva despre Coventry, căci ei ar fi trebuit atunci să mă omoare, ca să mă facă să tac... nu mă puteam gândi decât la dezintegrarea binelui și al răului, la pierderea averii familiei, la trădarea ta mizerabilă față de Anne și de Max, cu târfa de Cilla - simțeam că înnebunesc din ce în ce mai tare! Anne era îngrijorată din cauza mea, dar ea nu știa nimic despre adevărata mea stare... ea se gândea că m-aș putea sinucide, Doamne, ce glumă bună, niciodată n-aș face asta, dar să omor pe altcineva? Da, asta aș putea s-o fac, cred că sunt foarte capabil să omor pe altcineva, pentru că acum știu că nu mai există dreptate sau nedreptate și, în plus, toți sunt pe moarte, în zilele noastre... nu mai am nimic de pierdut. Nu mai există asemenea lucruri precum ocara, nu pentru familia mea cel puțin, trebuie să am bani, înțelegi...

Se sprijini de balustradă, privi spuma valurilor care se loveau de stânci, prinzând în luciul lor lumina lunii, pentru ca apoi să explodeze ca un duș de meteoriți, deasupra capului. Se întoarse și-și târî picioarele către cărarea dintre stâncile uriașe. Godwin îl strigă pe nume, dar el nu-i dădu nici o atenție și Godwin se luă după el. Trebuia să afle restul poveștii.

- În cele din urmă, m-am dus la Hood, spuse Collister, cu capul plecat, pentru a se feri de vânt și de stropi. Îți scrisesem scrisoarea, dar nu ți-o expediasem. Înainte de a mă duce la tine, voiam să mă duc la Hood însuși, la urma urmei, poate că aveai de gând să te însori cu Anne și nu voiam să mă urăști. Nu voiam să declanșez scandalul, mă înțelegi?

- Continuă. Te-ai dus la Max.

- Da, da. M-am dus la Max, i-am povestit despre tine și Cilla, i-am spus că te-am urmărit, că eram sigur...

- Dumnezeule... când a fost asta?

- Nu pot să-mi aduc aminte. Acum un an, în septembrie, dar n-are importanță. Mă tem că m-am cam făcut de râs. I-am spus că erai încurcat cu nevastă-sa, i-am povestit despre tine și Anne. I-am atras atenția la scandalul care s-ar declanșa dacă m-aș apuca să le spun oamenilor, i-am spus să se gândească la faptul că părea un caraghios, încornorat de un vechi prieten și de o soție tânără, i-am prezentat tabloul în culorile cele mai sumbre, te asigur...

Urcau cărarea.

– Trebuie să vezi priveliștea asta extraordinară. Noaptea luminată de lună, oceanul rostogolindu-și valurile...

– Te-ai dus la Max, i-ai spus povestea ta...

– I-am cerut bani, desigur. Nu știam dacă banii ăia trebuiau plătiți în chip de răsplată pentru ce-i spusesem sau pentru a-mi ține gura, nu era nici o diferență. I-am spus că secretul lui va rămâne secret în ceea ce mă privea. El își putea permite să mă plătească, familia lui era fabulos de bogată, înțelegi. Ar fi trebuit să-i vezi fața... *A râs de mine!* A spus că sunt un om deosebit de josnic! Eu! El mă trata de sus... pe un Collister! A râs și a spus că se pare că nu eram în temă, că nevastă-sa era renumită pentru acest lucru, că îl făcea cu jumătate din bărbații Londrei, a spus că era în firea ei și că nu se putea face nimic în privința asta... a spus că era mai degrabă dezamăgit în ceea ce te privea, dar, la urma urmei, nu erai decât un om și tu... A spus că nu-mi va da nici o para chioară. A spus că, în orice caz, nimic din toate astea n-avea nici cea mai mică importanță pentru el, deoarece, foarte curând, va fi mort.

Se opri să-și tragă sufletul și se sprijini de un bolovan umed.

– Vino, nu mergem mult mai departe. Obișnuiam să mă joc printre stâncile astea când eram copil. Ne jucam amândoi, Anne și cu mine. Aveam pământuri în apropiere. Acum, nu mai avem, desigur.

Respira cu greutate, înaintând în urcuș.

Godwin simți stropii udând colții duri ai stâncii. Străluceau în lumina lunii. El era leoarcă. Impermeabilul șiroia de apă. Inima i se izbea de coaste ca un obuz de tun.

Collister se opri din nou, chiar sub creastă. Se agăță de el.

– Dumnezeule, am uitat ce obositor... Respirația îi era răgușită, șuierată.

Godwin trăgea nesățios în piept rafale de vânt.

– El a spus că era pe moarte?

– Da, a spus că avea ceva care-i creștea pe creier, era inoperabil, că era numai o chestiune de timp. A spus că ar fi fost o nenorocire să aștepte să se stingă, că avea de gând să termine cu viața mult mai repede. Avea de gând să prindă momentul și locul, o afurisită de șansă. A spus că îi era scris că va muri ca un războinic – vorbea ca un afurisit de

mistic și tot ce doream eu era să-mi dea ceva bani! Pune-mă în rahatul tău de testament, am spus și el a găsit asta extrem de amuzant, a râs ca toți dracii, iar eu l-am întrebat ce are de gând să facă, cum avea de gând să moară ca un războinic... Mi-a spus că, în curând, pleacă într-o misiune secretă, o misiune sinucigașă, pentru Rege și Țară. Eram într-o cârciumă împuțită, undeva, la periferie, la „Elefantul și Castelul", pe o stradă întunecoasă... mi-a oferit un pahar, spunea că-i pare rău pentru mine... Christoase, l-aș fi omorât pe ticălos... dar am continuat să bem...

Valurile explodară, izbite de stânci.

Godwin se încordă pentru a auzi vocea. Lumina lunii se revărsa pe fața lui Collister. Pe buzele subțiri avea un surâs viclean, dement.

– Mi-a spus că avea să plece în Africa de Nord, să-l omoare pe Rommel... și că avea să moară și el cu ocazia asta.

Collister îi zâmbi lui Godwin, cu fața strălucitoare în lumina lunii. Godwin avu senzația că stătea de o parte, privindu-se pe sine și pe Collister. Se văzu pe sine încordându-se, văzu rânjetul amar al lui Collister. Era rictusul unui om bolnav, fanatic. Lui Godwin abia îi venea a crede. Îl privea pe omul care știuse ceea ce nu trebuia să știe. Și Max fusese fisura pe unde se scursese totul.

– Tu ai știut de operațiunea PRAETORIAN?

– Da, așa-i spunea el. Părea foarte la largul lui. Dar băuse prea mult. Mă privea și era îngrozitor de trist, bătrâne, dar nu mă putea ajuta. Dar acum aflasem ceva de mare valoare, îți dai seama? Aflasem un secret important... Problemele mele bănești luaseră sfârșit! Aveam ceva de vânzare! Eram în al nouălea cer!

– Aveai de gând să vinzi ceea ce știai?

– Desigur.

– Știi că tu ai fost cel care ai făcut din operațiunea PRAETORIAN o misiune sinucigașă, ea nu trebuia să fie așa.

– Asta nu mă mai interesează. Deci, am găsit un cumpărător... Dar ticăloșii nu m-au plătit nici până în ziua de azi! Îți poți imagina așa ceva? Nu mi-au dat nici o para!

– Ți-au lăsat partea trădătorului.

– Trădător? Pe cine naiba faci tu trădător? Despre ce vorbești? Cine poate fi numit trădător într-o lume bântuită de bine și de rău? O lume a

tragediilor gen Coventry? Este, oare, Churchill trădător? Nu înțelegi? S-a terminat cu moralitatea. Acum e altceva... oricum, Max a murit exact așa cum plănuise și nimănui nu i-a păsat ce s-a întâmplat cu sărmanul Edward...

– Mie îmi pasă ce se întâmplă cu tine, Edward.

Lui Godwin îi tremurau mâinile.

Fața lui Collister strălucea.

– Știam eu, ceva în adâncul ființei îmi spunea mie că ești un băiat bun. La urma urmei, te-am antrenat în destăinuirile mele. Ți-am spus povestea mea... M-am abandonat în mâinile tale. Sora mea a încercat să se sinucidă din cauza ta... Acum mă vei ajuta un pic, îl vei ajuta pe bătrânul Edward, coada de topor, nu-i așa? Fie că plângea, fie că pe fața lui se scurgeau picăturile de apă împrăștiate de valuri. Sunt un om disperat, Rodger...

Își scoase pumnul din buzunarul impermeabilului. Ținea în el un pistol. Părea că abia își dădea seama de prezența lui.

– L-am adus cu mine. Mă gândeam să te împușc dacă ai fi râs de mine, sau dacă mi-ai fi spus că te doare-n fund, cum a făcut el...

– Eu nu râd de tine, Edward.

– Dumnezeule, era un porc, Rodger, atât de arogant, atât de condamnat de destinul lui glorios și tot ce dorea sărmanul Eddie era o... părticică de...

Respiră adânc, trăgând aerul în piept cu lăcomie. Pistolul se legăna în mâna lui mică și albă.

– Deci, ce ai de gând să faci pentru mine? Te rog, scapă-mă de mizeria asta...

Godwin se privi stând acolo, în timp ce erau împroșcați de picături fine de apă, în lumina lunii. Se privi cu oarecare interes, de parcă era curios să afle cam ce ar fi putut face pentru Edward Collister. Ce avea el de gând să facă pentru omul care-l omorâse pe Max Hood?

– Dă pistolul la o parte, e o insultă pentru noi amândoi.

– Ce ai de gând să faci pentru mine?

– Am de gând să te scap de condiția ta mizerabilă.

Se gândise atât de des la confruntarea cu omul care-i trădase și-i trimisese la moarte. Nimic nu mai avea importanță în afara acestui

lucru. Fusese o misiune cu adevărat sinucigașă, dar numai în mintea lui Max Hood. Devenise astfel în realitate, în momentul când fusese trădată. Se gândise la ce va face, dar nu-i trecuse niciodată prin minte că va fi atât de ușor, un adversar atât de neînsemnat.

Collister încuviință din cap.

– Perfect, atunci. N-o să-ți pară rău. Îți rămân dator pentru veșnicie.

Mâna cu pistolul îi căzu, pe lângă trup. Godwin desprinse pistolul dintre degetele lipsite de vlagă. Îl scăpă, îl auzi lovindu-se de stânci și rostogolindu-se cu un zgomot sec, în căderea lui în hăul întunecat, dintre stânci.

– Ce naiba...

Collister nu era un bărbat bine clădit. Prima lovitură îl proiectă pe suprafața strălucitoare și umedă a stâncii. Nasul îi sângera.

Godwin îl izbi cu capul de stâncă. Părea o treabă care nu cerea cine știe ce efort. Simți cum oasele cedau ca o coajă de ou, lovit de marginea unei farfurii.

Trupul era moale și foarte ușor.

Godwin îl îndesă, cu capul în jos, în spărtura întunecată dintre stânci, unde dispăruse pistolul.

Totul se terminase. Făcuse bine, făcuse rău, acum era chit în fața lui Max Hood.

PARTEA A CINCEA

Toamna 1942

27

Joia următoare Monk Vardan telefonă. Renunță la glumele lui obișnuite care voiau să pară total întâmplătoare.

– Apropo, spuse el, l-ai văzut pe Edward Collister săptămâna asta?

– Nu, nu l-am mai văzut de săptămâni întregi. Aș fi vrut să-i spun cât de rău mi-a părut pentru Anne.

Godwin se întreba dacă Monk Vardan îi putea auzi bătăile inimii. Palmele îi erau ușor umede și făcea un efort de voință considerabil pentru a-și menține vocea sigură.

– Sunt cam îngrijorat. Se pare că s-a rătăcit de vineri seara. Sau *a fost* rătăcit. Totul e destul de derutant.

– Ce tot spui? Poate că e la țară, cu Anne.

– Ah, nu sunt destul de explicit. Să vedem. Lipsește. Nu s-a întors nici dimineață, la semnalul de deșteptare. Nu-l putem găsi pe bietul băiat.

– Înțeleg. A dispărut.

– Afurisită treabă, bătrâne.

– Trebuie să fie el pe undeva. Ai căutat cu de-amănuntul, așa cum obișnuia să spună maică-mea?

– Am căutat foarte amănunțit. Acum se face o mică razie. N-au găsit nici o urmă, iar el era, ca să fim sinceri, unul dintre oamenii regelui.

– Se va întoarce.

– Da, vom vedea. Deține o mulțime de secrete, de date, de amănunte, toate înmagazinate în acel creier mititel. Ar putea fi util multor indivizi dubioși... așa că, anunță-mă, te rog, dacă dai de el...

– Vrei să dau sfoară în țară, printre oamenii mei?

– Nu, să nu faci asta. E o treabă foarte delicată, sunt sigur că vei înțelege. Când un om care știe niște secrete, dispare dintr-odată, nu ne

putem permite să intrăm în gura presei de doi bani, nu-i așa? Tu doar să fii cu ochii-n patru să nu se-ntâmple vreo tâmpenie...

– Probabil că e plecat la vreun chiolhan, cu surle și tobe. Se va întoarce mâine cu un cap cât hotelul Ritz.

– Sper să fie așa, Rodger. Pe curând.

În săptămânile ce urmară, Godwin nu mai primi nici un semn de viață de la Vardan și nici de la altcineva, în legătură cu dispariția lui Edward Collister. Parcă ar fi fost șters de pe fața pământului, ceea ce, la drept vorbind se și întâmplase. Godwin nu încerca nici un fel de sentiment al vinovăției ci, mai degrabă, un sentiment de ușurare. Nu se simțea, însă, nici triumfător, nimic de genul ăsta, în primul rând pentru că răzbunarea morții lui Max Hood semănase foarte mult cu strivitul unui gândac de bălegar. Lui Edward Collister i se pierduse urma cu totul. Își vânduse țara, trădase niște oameni adevărați care muriseră și, pe deasupra, îi divulgase lui Max Hood secretul lui Godwin. În drum spre moarte, Max aflase adevărul. Cum spusese Collister? *Dezamăgit.* Max fusese dezamăgit în privința lui Godwin, când Collister îi dezvăluise adevărul. *Dezamăgit...*

Gândul acesta îl făcea pe Godwin să-l treacă sudori reci. Toată vinovăția, toată ticăloșia legăturii lui cu Cilla, toată trădarea aceea îngrozitoare...

Și Max care știuse totul. În drum spre moarte, aflase.

Fie și numai pentru acest lucru, Eddie Collister meritase să moară.

23 Octombrie 1942. Începea unul dintre primele momente cruciale ale războiului. Godwin era tot timpul în preajma BBC-ului și a ministerelor, dădea telefoane, stătea de vorbă pe stradă cu sursele lui de informații, punea știrile cap la cap. I se părea că simte mirosul Egiptului, al deșertului, al cămilelor, al bazarului, al fumului de țigară din barul Shepheard, unde băieții așteptau, beau prea mult și transpirau în aceeași măsură, întrebându-se ce naiba se petrecea acolo. Ar fi dorit să fie și el acolo. Ba nu. Era o minciună. Dar își imagina cum trebuie să fi fost acum.

Începea a doua bătălie de la El Alamein. Timp de douăzeci de minute, peste o mie de piese de artilerie ciuruiră liniile Axei, un

preludiu al atacului terestru care se pregătea. Era pe cale de a se naște Montgomery al Alamein-ului, doar generalul Bernard Montgomery, la începutul bătăliei.

2 noiembrie. Începea operațiunea SUPERCHARGE. Liniile lui Rommel de la El Alamein au fost lovite în plin de un atac furibund condus de Divizia a Doua Neo-zeelandeză, care a deschis drumul Brigadei a Noua Blindate. În cursul zilei următoare, Brigada a Noua a suferit pierderi în proporție de șaptezeci și cinci la sută, încercând să stabilească un cap de pod, în apropierea zonei minate a dușmanului. În jurul datei de 4 noiembrie, Rommel era în plină retragere.

5 noiembrie. Montgomery proclamă victorie totală în Egipt. Comandantul adjunct al lui Rommel, generalul Ritter von Thoma, căzu prizonier, împreună cu alți zece mii de germani și douăzeci și cinci de mii de italieni. Și astfel, Egiptul a fost salvat. În aceeași zi, Eisenhower își stabili cartierul general la Gibraltar, pentru a pregăti asaltul Africii de Nord. George S. Patton studia cartea lui Rommel despre luptele de tancuri. În nordul Africii aveau să moară o mulțime de oameni, dar la urma urmei, așa era scris.

8 noiembrie. Aliații au aterizat pe coastele algeriene și marocane. Germaniei i se refuzase accesul pe coasta de vest a Africii. Cel mai important lucru era stabilirea unei baze pentru atacul inevitabil al Europei meridionale.

10 noiembrie. După atacul Africii de nord, Churchill se pronunță: „Acesta nu este sfârșitul. Nu este nici măcar începutul sfârșitului. Dar este, probabil, sfârșitul începutului."

Războiul prindea viteză, puterea lui distrugătoare era în plină creștere, strivind totul sub tăvălug. Când Godwin se gândea la lucrurile pe care i le spusese Eddie Collister, de exemplu, povestea aceea nebunească despre Coventry, toate i se păreau întâmplate cu mult timp în urmă. Își aminti seara când cinase împreună cu Anne și cu Edward. Părea că pălește în aburul cețos al timpului – încă o victimă a tăvălugului evenimentelor. Ca și ziua când el și Cilla se duseseră pe plajă să privească luptele aeriene și făcuseră dragoste sub încleștarea aceea sălbatică de pe cer. Ca și ziua când plecase cu mașina spre Cambridge, pentru a-l întâlni pe Monk, ziua când auzise pentru prima oară despre operațiunea

PRAETORIAN, de la Churchill... Ce mult era de atunci... Un an... Abia un an...

15 noiembrie. La capătul pământului, în Pacificul de sud, afurisita aceea de bătălie prelungită pentru Guadalcanal era aproape pe sfârșite. Japonezii nu mai puteau să-și aprovizioneze garnizoana. Americanii câștigaseră jocul cel mare. Acum, pentru japonezi, bătea un vânt potrivnic. Gloria lor pe mare apusese la mai puțin de un an după ce bombardaseră Pearl Harbour.

19 noiembrie. Rușii începură ofensiva de iarnă, care reprezenta o ușurare pentru apărătorii Stalingradului. Tunurile mugeau, pământul se cutremura, Donul se rostogolea și lovea sălbatec malurile, răscolit de amplitudinea șocurilor. Temperatura ajunsese la minus treizeci de grade Celsius. Germanii erau foarte departe de casă.

La Whitehall soseau unele vești proaste din Norvegia. Echipa de sabotori norvegieni și englezi care încercau să distrugă proviziile de apă grea ale germanilor, de la Norsk Hydra, din provincia Vemork, intrase într-o mare încurcătură. Se zvonea că nimeni n-a scăpat cu viață.

22 noiembrie. Armata a Șasea germană, mai bine de un sfert de milion de oameni, era încercuită de Armata Roșie, la o distanță de cincizeci de mile la vest de Stalingrad.

2 decembrie. La Chicago, sub stadionul de fotbal, abandonat, al Universității, Arthur Drompton și Enrico Fermi reușiseră să obțină prima reacție nucleară în lanț. Din punct de vedere tehnic, era vorba de fisiunea izotopului de uraniu U-235. Lumea din afară nu știa ce însemna acest lucru, nu știa că viața urma să nu mai fie niciodată ceea ce fusese înainte.

Ca urmare a morții lui Edward Collister, viața urma să fie mai bună pentru Rodger Godwin. El continua să se gândească la Max Hood, își amintea mereu cât de mult îl iubise și-l respectase pe acel om, continua să regrete faptul că-l trădase și regreta încă și mai mult faptul că Max Hood știuse de această trădare, dar înlăturarea lui Edward Collister șterse trecutul cu buretele. Viața devenise nouă și proaspătă. El era liniștit. Îi plăcea munca lui. Se bucura de tovărășia prietenilor. Sufletul îi era ridicat la suprafață de talazurile știrilor de război.

Răzbunarea morții lui Max Hood îl eliberase pe Godwin, îl făcuse să fie mai expansiv, mai puțin apăsat de griji. Abandonase obișnuința de a se izbi, chinuit, de nicovala comportamentului haotic al Cillei. O lăsa în apele ei. Se detașase. Lăsa timpul să rezolve lucrurile. Dar între timp, o lăsa în apele ei.

Noua piesă a lui Lieberman avusese premiera în septembrie și cronicile fusesera favorabile; mai mult decât favorabile pentru Cilla Hood. Părea puțin mai liniștită. Lily Fantasia îi spuse că Cilla începea „să se însănătoșească".

La câteva săptămâni după ce spectacolul începuse să se joace regulat, după ce se aflase de dispariția lui Eddie Collister, Cilla îl sună și-i propuse că, dacă dorea să vadă piesa, ea îi va face rost de o invitație și poate, după spectacol, vor lua cina la Café Royal. Seara era plăcută și Godwin spera să nu fie tulburată de nici un incident. Nu se făcuse nici o aluzie răuvoitoare. Era, așa după cum se exprima Homer Teasdale, „altceva". Când ajunseră la cafea și Armagnac, Cilla îi spuse că, pentru o vreme, voia să abandoneze viața sexuală, înțelegea el oare? Godwin zâmbi. Îi spuse că trebuia să facă exact așa cum dorea. Oricum ar fi fost, pentru el era în ordine. La urma urmei, era treaba ei. Atitudinea lui o luă prin surprindere și lucrul acesta îi plăcu lui Godwin.

Sănătatea lui Lady Pamela se înrăutăți în cursul toamnei și exact aceea a fost perioada când Cilla se întoarse la Godwin. Era primul ei pas spre reconciliere, primul ei pas, cel puțin, într-o manieră hotărâtă, din acea duminică în care ființa ei se fisurase ca o oglindă, chiar acolo, în fața ochilor lui și încercase să-și taie venele cu un ciob de sticlă. Nu se scuzase, nu dăduse nici o explicație, nu făcuse nici o referire la vreuna dintre întâmplările trecute. Nimeni n-ar fi ghicit că între ei se petrecuse vreodată ceva rău.

Ea îl rugă pe Godwin să stea o zi cu Chloe și cu Dilys în timp ce ea se ducea la mama ei, pentru a aranja să aibă mai multe infirmiere, dacă acest lucru era necesar, sau să fie internată într-un spital. Avea să fie o zi foarte zbuciumată sau poate chiar două și nu avea rost să le tulbure pe cele două fetițe cu astfel de lucruri. Godwin luă copiii, îi spuse doicii să nu aibă nici o grijă și îi duse la o sărbătoare bisericească din Hampstead.

Jucară o mulțime de jocuri, făcură o vizită unui ghicitor cu o înfățișare înspăimântătoare, cu un neg uriaș chiar pe vârful nasului și câștigară o prăjitură, ghicind câte bile se aflau într-un vas mare cu prăjituri. Prăjitura era făcută din ouă și unt adevărat, avea un gust delicios de lămâie și glazura albă și groasă era împodobită cu figurine comestibile. Una peste alta, ziua a fost o mare reușită, fetițele aveau degetele lipicioase, bărbiile mânjite cu zahărul din glazură și erau moarte de somn când ajunseră acasă, în Sloan Square. Doica le întâmpină de parcă se întorseseră de pe frontul de răsărit. Intrară în baie amândouă odată. Godwin le frecă cu buretele, în timp ce ele se jucau cu rățuștele și balenele de gumă, pe care le făceau să plutească încoace și-n colo. Godwin nu-și putea aminti când se mai distrase el atât de bine. Poate că niciodată. Era posibil.

O privea pe Chloe cu uimire: era pe cale să devină o replică a mamei ei. Când o privea pe Dilys, împroșcând apa și chicotind veselă, observa că și ea era o copie exactă a mamei ei, pe care el o văzuse doar o singură dată, în ceasul morții. Ochii i se umeziră la gândul acesta, la gândul că, într-un fel, într-o anumită orânduială a lucrurilor care depășește înțelegerea noastră, mama lui Dilys trăia în fiica ei, că ceva din ea supraviețuise, că poate firul vieții era neîntrerupt, veșnic.

Cilla avea grijă de amândouă fetițele, le iubea cu pasiune pe amândouă, îi spusese lui Godwin că, pentru ea, erau o singură ființă, că Dumnezeu i le dăruise pe amândouă, în felul Său deosebit. A fost singura dată când el o auzise vorbind despre Dumnezeu și în vocea ei se putea descifra limpede că, în nici un fel, nu i se putea pune la îndoială credința în intenția divină potrivit căreia îi fuseseră dăruite cele două fetițe, Godwin îi citise în ochi acest lucru, se vedea în maniera nepărtinitoare în care se purta cu fetițele, în hotărârea cu care avea grijă ca lui Dilys să nu i se întâmple nimic din ceea ce numea Cilla „un afurisit de ghinion". Pentru el era aproape jenant de înduioșător s-o privească pe Cilla în timp ce se ocupa de cele două fetițe. Cele trei ființe îi atingeau, fără să-și dea seama, o coardă foarte primitivă a sufletului. Le privea și în puternica lor legătură de „frăție" care le unea, le vedea ca pe niște luptători, extrem de hotărâți, debordând

de energie. Nimic nu era mai emoționant decât curajul femeilor, curajul Cillei care se lupta cu demonii ce-i sfâșiau ființa, curajul mamei lui Dilys, care se luptase cu moartea, numai pentru a-și vedea fiica în mâini sigure, curajul micuțelor fragile care abia deschiseseră ochii în viață, și aveau deja grijă una de cealaltă și de mama lor, când simțeau că aceasta are nevoie de grijă. Față de curajul femeilor, în general, curajul fetițelor era copleșitor, irezistibil. Când o vedea pe Cilla vorbind cu fetițele, necăjindu-le în glumă sau abandonând maniera adulților de a face pe proasta cu ele, Godwin își dădea seama că era imposibil s-o iubească mai mult, că nu exista o dragoste mai mare decât cea pe care i-o dăruia el. Avea sentimentul că, în fine, își descoperise sensul vieții.

Ajunul Crăciunului.

În mijlocul după amiezii, o zăpadă ușoară începu să se cearnă deasupra Londrei. Orașul se odihnea. La căderea nopții, Londra era liniștită. Se depuseseră doi-trei centimetri de zăpadă, când Godwin o luă spre Sloane Street, către casa aceea atât de familiară, care, acum, devenise un liman pentru el. În lumina lunii, mica piață părea pavată cu diamante. În stradă, în colțul din spatele casei, silueta unei bombe neexplodate, care căzuse în timpul Blitz-ului și fusese considerată neprimejdioasă, căpătase un contur stălucitor de zăpadă.

Nici un musafir în ajunul Crăciunului. Doar Godwin, Cilla, Chloe, Dilys și doica. Familia. În căminul din bucătărie ardea un foc vesel care dădea încăperii un aer plăcut, tihnit. Făcuseră economii la rația de alimente și acum se coceau în cuptor o mulțime de bunătăți. Mirosul de ghimbir, scorțișoară și plăcinta cu mere înviora plăcut nările. Fetițele în rochii de casă și șorțulețe ajutau la rularea aluaturilor, apoi tăiau și împodobeau prăjiturile de Crăciun în forme de cămile, copăcei și Moș Crăciuni. În frigider se lăfăiau o gâscă și o pereche de pui uriași. La postul de radio BBC se transmiteau cântece de Crăciun.

Fetițele râdeau dar erau, totodată, foarte serioase cu privire la îndatoririle lor de a pregăti prăjiturile, erau mânjite de făină,

îmbujorate, privind foarte atente la Cilla care le încuraja, arătându-le diferite secrete culinare. Le spunea că și bucățelele cu forme mai bizare și ciudat împodobite ale resturilor de prăjitură, erau frumoase, poate chiar cele mai frumoase dintre toate. Godwin încercă să ia și el parte la preparative și făcea fel de fel de prostii, iar femeile râdeau de el cu toatele, îl necăjeau și când el se prefăcea jignit, Chloe și Dilys se agățau de el și-l sărutau până când se pronunța, foarte serios, că-l făcuseră să-i treacă supărarea.

După ce terminară toată treaba din bucătărie, se duseră cu toții în salonaș și terminară de împodobit bradul, cu dulciuri atârnate de sforicele. Doica le aduse cacao fierbinte și alt rând de dulciuri, după care se așezară în jurul bradului, discutând despre diferitele bucurii ale sărbătorilor. Ea, doica le povesti despre Crăciunurile copilăriei ei din West Riding, în Yorkshire, cum de un Crăciun învățase să patineze pe un lac înghețat, de la tatăl ei, care lucra în comerțul cu lână și dovedise o remarcabilă măiestrie pe gheață, spre surpriza fiicei sale. Cilla îl rugă pe Godwin să le povestească despre Crăciunurile lui, petrecute în Iowa, pe când era copil. Fetițele ascultau fermecate când le povesti despre stratul de zăpadă groasă de aproape un metru și jumătate, despre curcanii fripți, uriași, care cântăreau în jur de douăsprezece kilograme, despre prima lui bicicletă cu două roți, pe care o găsise sub brad, cu mânerele legate cu panglică, despre derdelușul de pe Bunker Hill, despre cum coborâse el scările pe furiș, în dimineața zilei de Crăciun, când în casă era încă frig și pendula bunicului, de pe palier, ticăia tare, cum se dusese în vârful degetelor până la brad, să vadă dacă Moș Crăciun trecuse pe acolo. Le povestise despre o cină de Crăciun în cursul căreia tatăl său, după ce tăie curcanul, fusese rugat să-i ducă acasă pe cei doi băieți gemeni ai doamnei Anderson și, după ce se întoarse acasă, toată lumea, douăzeci de persoane: mătuși, unchi și bunici, mai erau încă la masă, pentru că nu terminaseră curcanul. Le povesti cum mama îi reîncălzise tatei toată cina, de la început și cina asta nu se mai termina, până când el, Rodger, fusese lăsat să se ducă să se joace cu prima lui mașină de scris și cum scrisese el prima povestire pe care o intitulase „Crăciunul Doctorului, 1917". Avea, pe atunci,

doisprezece ani. Nu se știe din ce motiv, pe fața lui Chloe și a lui Dilys nu se mișcase nici un mușchi, cât timp le povestise toate acestea. Stăteau acolo ascultând, cu ochii mari, cu gurile ușor întredeschise. În cele din urmă, Chloe anunță:

– Vreau o mașină de scris când voi avea doisprezece ani. Mămico, crezi că Moș Crăciun ar putea să-mi aducă una?

Cilla îi spuse că avea foarte multe șanse ca Moș Crăciun să-i facă exact acest dar. După o pauză destul de mare, Dilys, care avea un simț înnăscut al comicului, scoase un oftat puternic, se rostogoli, și căzu într-un somn adânc, cu zâmbetul pe buze. Cilla care avea o voce joasă, frumoasă, cântă „Silent Night"[1] și „Good King Wenceslas"[2], în timp ce duseră copiii sus și-i băgară în pătucurile lor. Godwin aproape că putu să zărească imaginile zaharicalelor și a lui Moș Crăciun, dansând în căpșoarele lor adormite.

Jos, în hol, își îmbrăcă haina. Cilla îl privea, cu brațele încrucișate, cu un surâs stins pe buzele ei proeminente. Avea părul atât de des, încât părea cioplit și lustruit.

– Crăciunul îți prieste, spuse ea.

– E plăcut să petreci un Crăciun vesel. Copiii au să-și aducă aminte de el.

– Știu. Într-o bună zi, prin 1975, ele le vor povesti copiilor lor despre seara asta, Crăciunul din 1942, din vremea faimosului război. Ele te fac să simți că totul merită osteneală, că e interesant, nu-i așa? Pentru ele există atâtea speranțe... Poate că ele nu vor ajunge să întineze lucrurile.

– Cred că întotdeauna există speranță. Dacă n-ar exista nici o speranță, n-ar exista nici războaie. Nimănui nu i-ar păsa. Dar noi ne gândim la copii. Ei sunt speranța noastră, a tuturor. Iartă-mă, sună ca în emisiunile mele sentimentale, de sărbători.

– Rodger...te-am pus prea mult la încercare.

Era surprins. Oftă. N-avea nici un fel de idee despre ceea ce se cădea să spună.

---

[1] Noapte liniștită (lb. engleză) (n.tr.)

[2] Bunul rege Wenceslaw (lb. engleză) (n.tr.)

Ea continuă.

– E important ca tu să-ți dai seama că eu știu asta.

– De ce, Cilla?

– Pentru că mă tem că te-aș putea pierde.

– Ah!

– Te iubesc atât de mult, Rodger, încât când mă gândesc la asta și renunț la autocontrolul meu... mi-e teamă că am să leșin. Te-am privit când te ocupai de Chloe și de Dilys... Mă gândeam că o să-mi cedeze inima.

– Știu, spuse el. Și eu simt același lucru când te văd pe tine lângă ele.

– Totul se schimbă, spuse ea. Nu sunt sigură că înțeleg ce se întâmplă, dar simt schimbarea.

– Știu.

Orologiul din hol bătu miezul nopții. O sărută cu blândețe și-i șopti la ureche:

– Crăciun fericit, Cilla.

Ea scoase un mic sunet, își puse mâna la gură, dădu din cap în tăcere și-și șterse lacrimile pe furiș.

– Ne vedem mâine, spuse el.

Ea dădu din nou, din cap.

Godwin ieși afară, în noaptea înghețată, lăsând urme de pași în zăpada proaspătă. Merse pe jos tot drumul spre Mayfair. Era o noapte minunată.

Crăciun fericit, domnule Godwin și Dumnezeu să vă odihnească pe voi, fericiților.

Ziua de Crăciun.

O zăpadă cenușie, rece și uscată era suflată de vânt în ferestre și mătura Berkeley Square. În zorii întunecați ai dimineții de iarnă, Godwin stătea în pat, își bea cafeaua și-și corecta șpalturile noii sale cărți. Într-un târziu, făcu o baie, se îmbrăcă, mai bău puțină cafea și se îndreptă spre Sloane Square, unde ajunse puțin înainte de ora prânzului. Gâsca și puii se rumeneau în cuptor, Cilla era sus și se îmbrăca, iar fetițele erau copleșite de emoție, scuturând pachetele în ambalaje

strălucitoare pe care Godwin și Cilla le țineau ascunse în casă de câteva săptămâni. Nerăbdătoare, o îndemnau pe mama lor să se grăbească.

– A venit, a venit!

Cilla coborî, într-o rochie de un roșu-aprins, iar fetițele purtau rochițe de un verde-închis, cu garnituri de dantelă albă. Doica sosi și ea din bucătărie, lăsând, pentru moment, bucatele să se facă singure. Copiii erau aproape gata să facă explozie, în efortul lor de a-și păstra calmul. Deschiseră darurile: păpuși, jocuri, cărți, hăinuțe, fiecare dar ales cu grijă, împlinind exact câte o dorință sau o speranță tăinuită. Moș Crăciun era un adevărat erou, se vedea clar.

Dilys, încă foarte mică, începuse să se smiorcăie, iar lui Chloe se părea că-i făcea plăcere să se arate grijulie față de ea. Godwin îi ceru să fie atentă și Chloe, fixându-l serioasă, cu ochii ei de culoarea celor ai mamei sale, culoarea cafelei cu lapte, îi spuse:

– Eu sunt mic, știi.

Așa pronunțase: *mic*.

– Dar Dilys este și mai mic. Și uneori uită să-și folosească batista. Dar e o fetiță foarte bună, nu-i așa? Chiar dacă e așa de mic...

În câteva clipe, covorul din jurul bradului era acoperit cu un morman de hârtii de împachetat, pe care doica le adună și le făcu să ardă în cămin, alături de bucățelele de cărbuni. În timp ce fetițele se jucau, fericite, cu păpușile și scoteau exclamații de încântare privind pozele din cărți, Cilla îi dădu doicii darurile ei: o flanea, un set de piepteni foarte eleganți din baga și un album legat în piele pe care-l umpluse cu fotografiile lui Chloe și ale lui Dilys. Doica îi dărui Cillei un set de șervete de ceai și fețe de perne, pe care le brodase cu mâna ei, cu multă trudă. Cilla o strânse în brațe cu putere, cu o pornire spontană de dragoste, așa cum ar fi strâns în brațe o mamă și cum nu o făcuse niciodată cu Lady Pamela. Apoi doica se întoarse în bucătărie, de unde venea un miros la fel de îmbietor ca acela care trebuie să fi fost al raiului. Godwin observă, din nou, cât de des, în aceste zile, gândurile îi alunecau pe panta sentimentală și lacrimogenă. Era aproape de vârsta mijlocie. Și era îndrăgostit. Îndrăgostit cu adevărat. I se părea că e un student în anul doi, dar știa bine că nu era așa și că de mult

timp nu se mai purtase ca un student în anul doi. Poate că gândurile sentimentale, în limita rezonabilului, erau gânduri bune. Poate că voiau să spună că îndeplineai un ritual al „trecerii" sau ceva de genul ăsta și dacă era așa, totul era în legătură cu afurisitul ăsta de timp.

Cilla traversă încăperea și îngenunche lângă fotoliul lui, unde se jucau fetițele, făceau schimb de păpuși, de cărți, de hăinuțe, scoțând țipete ascuțite.

– Sunt atât de nepricepută în privința cadourilor, n-am știut ce să-ți iau. Așa încât asta este la ce m-am oprit în cele din urmă.

Îi puse în mâna pachetul.

Era cel mai frumos stilou pe care-l avusese vreodată. Era lucrat în aur, cu inițialele lui gravate pe capac. Luci cald în mâna lui. Nu mai văzuse niciodată așa ceva. Un Montegrappa de dinainte de război.

– Îți place?

– Da. E foarte... e grozav.

Deschise mica felicitare pe care ea scrisese: *Să sperăm că are în el toate cuvintele, exact în ordinea potrivită. C.* Strălucea de bucurie în timp ce el citea.

– Iar asta este pentru tine, spuse el. Era un inel baroc, cu perlă, montat în aur. Ei i se tăiase răsuflarea când îl văzu. Îl puse pe deget, îndepărtă mâna, îl admiră. El îi atinse părul.

– Ce semnificație are asta? întreba ea. O perlă barocă?

– E ceva foarte deosebit. Are o proprietate ciudată... are semnificația pe care dorești tu s-o aibă.

– Un inel magic. Oftă.

Musafirii începură să sosească pe la ora trei. Casa se umplu cu prieteni, cei mai mulți ai lui Godwin, dar și ai Cillei, în aceeași măsură, iar printre ei, o mulțime de „orfani" ai filmului și ai teatrului care nu aveau unde să se ducă în ziua de Crăciun. Șampania curgea în valuri, din toate părțile se auzeau cântece și râsete și părea, se gândi Godwin, mai mult o scenă dintr-un film, decât una din viața reală. Dar totul era așa cum trebuia, toată lumea se simțea bine, erau momente tihnite, departe de război.

Lily și Greer, desigur, Homer și Stefan Lieberman, Roddy Bascomb, un vârtej de figuri, de voci, de toasturi. Dacă ar fi fost vorba de un film, ar fi fost un montaj făcut cu dăruire, zăbovind asupra momentelor unice, caracteristice Crăciunului. Tranșarea gâștei, un actor care recita un *colind de Crăciun* invitaților așezați în liniște în jurul bradului, Godwin care găsise o clipă propice pentru a rămâne singur în biroul lui Max, gândindu-se la cel pe care-l răzbunase și al cărui loc îl lua treptat, Santo Colls și Peter Cobra care soseau cu sticle mari, proaspete, de șampanie, zăpada care se cernea în tăcere dincolo de fereastră...

Clyde Rasmussen ajunse târziu și rămase până târziu. Făcu observația că se simțea foarte muritor în ultima vreme și râse mult pe tema asta. Se lungise pe o canapea, cu capul în poala Cillei, după ce restul musafirilor plecase și Crăciunul era pe sfârșite.

– Noi trei, spuse Clyde gânditor, pe jumătate adormit... noi trei... toți anii aceștia...

Vocea i se pierdea în depărtare, ochii i se închideau, acoperiți de pleoapele grele.

– Știe cineva ce înseamnă toate acestea? Rodger? Tu ești un fel de expert în privința semnificației lucrurilor... Nu-i așa, Cilla? Cineva de aici trebuie să știe. Câți ani ai, Rodger?

– Împlinesc treizeci și opt.

– Și tu, frumoasă Cilla?

– Am împlinit treizeci, în octombrie.

– Deci sunteți destul de copți, cel puțin Rodger este, oricum. Atunci de ce naiba nu știți?

– Nu sunt destul de înțelept, murmură Godwin.

– Ei bine, eu știu cine știe. Tu știi cine știe? Am să-ți spun. Ți-l amintești pe Swaine? Redactorul de la Paris?

– Merle B. Swainee, spuse Godwin.

– Drace, așa este, Swaine. Aș putea să jur că bătrânul ticălos știe... Christoase, mă întreb dacă e teafăr? Crezi că mai e la Paris?

– Cine știe...

– Mi-ar plăcea să-l văd. Să-l întreb pe *el* ce înseamnă asta. El trebuie să știe.

Clyde se ridică dintr-odată, gata de plecare. În ușă, o privi pe Cilla, apoi o înlănțui cu brațul, se aplecă și o sărută pe gură. Mâna lui Godwin mai era pe umărul lui.

– Ah, Dumnezeule, drăguțule, spuse Clyde melancolic, n-am mai sărutat o fată atât de frumoasă din... 1927.

Purta joben, din cine știe ce motive, haine de seară, o pelerină. Ieși în zăpada ușoara de afară și se întoarse să-i privească, așa cum stăteau în ușă.

– Cilla, draga mea, am încercat să mă omor din cauza ta.

– Erai atât de găunos, de lamentabil.

– Da, cred că așa eram. Singura femeie pentru care am încercat, cu adevărat, să mă sinucid. Pe vremea aceea gândeam foarte limpede. Tu ești acel gen de femeie, o știi. Da, ești, dar nu știu de ce. Asta e, nu-i așa? De ce, de ce, de ce? Nu e vina ta, dar n-ai lăsat să-ți scape niciodată vreun bărbat. N-am dreptate, Rodger?

– Se întâmplă, Clyde. Fata nu se poate stăpâni.

– Voi doi, ce pereche! Cilla stătea cu o mână în șold, iar cu cealaltă făcea semn, nerăbdătoare să oprească acest dialog.

– Du-te acasă, Clyde! O să mor de frig...

– Dar vă iubesc și e Crăciunul și nu puteam pleca fără să v-o spun. Amândurora. Ești un băiat bun, Rodger, chiar dacă ai furat prietena altuia. Apa trece, podul rămâne, așa spun eu. Și tu ești „băiat bun", Cilla. Amândoi. Băieți buni, nu-mi pasă ce spun alții. Oricare ar fi ei. Vreau să luați act de asta. Crăciun fericit, petrecere frumoasă și acum trebuie să plec...

Când ușa se închise în fine, ea îl conduse pe Godwin, înapoi, în salonaș. Se așeză în fața focului, cu capul pe umărul lui.

– Vrei să rămâi aici, în noaptea asta, Rodger? Pare stupid să ne despărțim...

– Îmi place să aud asta. Rămân.

Se sprijini de el, somnoroasă.

Focul se stinse.

Ea adormi în aceeași poziție și el o duse în brațe până sus. Intră în camera lui Chloe și a lui Dilys. Trase pătura peste ele și le ascultă

respirația liniștită. Fiecare dintre ele era înconjurată de darurile preferate. O sărută pe frunte pe Chloe. Dilys dormea pe spate, gângurind ușor. Ridică pumnul micuț și-i lipi degetele fragile de buzele sale.

Pentru o clipă, auzi vocea lui Clyde Rasmussen întrebându-se ce însemnau toate acestea și Godwin se gândi că, probabil, el știa răspunsul.

Dar în plin vârtej al vieții, aripa morții își aruncă și ea umbra asupra existenței noastre.

Cilla era încă fragilă din punct de vedere emoțional când venea vorba de legătura lor, de parcă, în anul care tocmai se încheiase, rolurile lor se inversaseră. Cu un an în urmă, Godwin fusese adus înapoi în Anglia, mai mult mort decât viu, suspendat, într-un fel de viață artificială, între trecut și viitor. Ar fi putut merge în oricare din cele două direcții. Acum era rândul Cillei. În încleștarea cu demonii ei, în sforțarea de a se elibera de ei, ea dădea o bătălie pe care Godwin știa bine că n-o putea influența în nici un fel. Nu făcea parte din ea, acesta era adevărul. El nu făcea decât să aștepte, să privească, asemenea unui spectator de la galerie, dar spectacolul în sine, nu-l putea influența în nici un fel. Ea nu vorbea niciodată despre asemenea lucruri. Dacă pierdea bătălia, dacă nevoile și pornirile ei cele mai întunecate ieșeau învingătoare, atunci nimic nu mai conta. Atunci trebuia hotărât ce se va întâmpla: Godwin putea alege să rămână și să suporte tortura, sau să plece și să trăiască cu durerea pierderii. Dacă ea biruia, dacă se putea sustrage răului, atunci viața ei și a lui se va schimba într-un fel încă necunoscut nici unuia dintre ei. Și el era sigur că, oricum, avea să fie mai bine.

Exista, însă, o întrebare pe care n-o putea evita și la care nu găsea nici un răspuns: va cunoaște, oare, bătălia din interiorul ei, vreun sfârșit?

Totuși, oricare ar fi fost rezultatul, acum ea era fragilă. El credea că Cilla era pe cale să câștige bătălia, partea cea bună, cum altfel putea s-o numească? Dar avea nevoie de timp și de spațiu, chiar dacă-și dădea seama sau nu, de acest lucru. Așa încât, el păstra distanța. Își trăia viața.

Nu era întotdeauna liber, dar, atunci, asta făcea parte din terapia ei. El nu era o cârjă, nu era un câine credincios, era un bărbat care o iubea, dar care trăsese linia, îi spusese că, adesea, era imposibil de suportat și că el se putea descurca și fără cabotinism. Ea trebuia să se maturizeze, după cum era expresia la modă, sau avea să-l piardă. Și el avea s-o piardă pe ea. Depindea de ea. El nu știa precis pe ce cale simțea acest lucru, intuitivă sau intelectuală, dar realitatea era că pentru ea nu exista altă ieșire. Ori se maturiza ori nu.

Ea nu putea fi apărată, oricât de mult ar fi dorit el să formeze un scut pentru ea, în calea realităților nemiloase.

În ajunul Anului Nou, Godwin se duse la o petrecere la BBC și plecă la ora unsprezece. Cilla avea spectacol, apoi se duse direct acasă și-l aștepta, când el își făcu apariția la unsprezece și jumătate. Ciocniră împreună pentru Noul An 1943, doar ei doi. Mare parte din ceea ce exista între ei rămase nerostit, de parcă prea multe cuvinte ar fi putut zdruncina pacea și liniștea acelei seri.

Telefonul sună la cincisprezece minute după răscrucea între ani.

Ea se duse în birou să răspundă. Când reveni în încăpere, el scormonea focul, ridicând un nor de scântei în cămin. Ea își luă paharul de șampanie, zâmbi șters și sorbi o înghițitură înainte de a vorbi. Îngenunche lângă el, îi luă mâna, privind focul din cămin.

– Lady Pamela a murit, Rodger.

Moartea mamei operă un soi de miracol în ființa fiicei ei. La început, încolți o mlădiță timidă a unui miracol, dar Godwin o privi prinzând rădăcini, observă o transformare în comportamentul Cillei. Tensiunea și neliniștea părură să se dizolve, de parcă o sarcină excedentară de energie electrică era canalizată în altă parte, pentru a alimenta un alt motor. Ea deveni mai blândă, mai lentă în reacții, mai puțin tăioasă, mai maleabilă.

Moartea mamei sale o eliberă pe Cilla de ceea ce crezuse întotdeauna că era destinul ei. Toata viața ei se considerase o replică a lui Lady Pamela, prinsă pentru totdeauna în capcana neastâmpărului și insatisfacției sufletului ei, sigură că era nedemnă să primească adevărata dragoste.

Acum mama ei plecase dintre cei vii și, așa după cum se dovedea, Cilla era renăscută. Când era vorba de teorie psihologică, Rodger Godwin nu era un tip sofisticat; după părerea lui, mama ei murise și Cilla fusese eliberată. Nu putea judeca lucrurile de o altă manieră.

Și Cilla își dădea seama de ceea ce se întâmplase cu ea. Maniera în care se autojudeca se schimbase. Își pierduse mama. Godwin se schimbase și el, într-un fel. Ea era liberă să-l câștige, dacă-l dorea. Și în această direcție era sprijinită cu hotărâre de către Lily Fantasia.

Ea îl dorea cu adevărat. Era destul de bună ca să-l merite. Și îl câștigă.

Nu era chiar atât de complicat.

Monk Vardan voia să-l vadă urgent. Avea acest fel de a face lucrurile să pară că sunt o poruncă venită de sus. Era spre sfârșitul lui ianuarie, o zi geroasă, cu vânt puternic. Pălăriile erau luate de vânt și oamenii în toată firea cădeau, alunecând pe gheață. Godwin își consultă agenda și-i spuse lui Monk că se puteau întâlni, dacă era chiar atât de important.

– Dar dacă-l aduci pe Churchill sau îmi pui în cârcă o altă misiune secretă, pe jumătate aranjată, o altă floare la ureche, îți spun de pe acum că n-ai noroc cu mine. Nu-mi pasă, chiar dacă ar fi ca soarta omenirii să depindă de asta.

– Nu fii bădăran cu mine, bătrâne. Vorbești cu vechiul tău camarad, Vardan. Ce zici de localul lui Dogsbody?

– Cine plătește?

– Regele, bineînțeles.

– Perfect.

– La ora opt?

– Perfect.

– Apropo, îmi pare foarte rău de moartea lui Lady Pamela.

– N-o ducea bine cu sănătatea. A fost o binecuvântare.

– Da. O viață lungă și activă. La ora opt. Cu bine.

În seara aceea, Monk aștepta într-un colț retras, când Peter Cobra îi aduse la masă un Godwin agitat.

– Rodger, bătrâne, îți urez cu întârziere sărbători fericite. Sper că ai gustat din plin bucuriile sărbătorilor.

Îi făcu semn lui Peter.

– O tărie, cea mai tare.

Cobra se înclină imperceptibil. Îndată ce Godwin se așeză, Vardan îl fixă cu un ochi ce clipea des, ușor mărit de sticla monoclului.

– Spionii mei îmi spun că tu și iubita ta v-ați împăcat. Pot să-ți spun cât de fericit sunt că aud asta?

– Pot să-ți spun că asta nu te privește câtuși de puțin?

– Ah, același Rodger dintotdeauna. Desigur, poți spune ce vrei. Ai strâns un munte de ranchiună împotriva bătrânului Monkton, te înțeleg. Sfatul meu este însă, să cauți să te ridici deasupra lui, bătrâne. E nesănătos. Te îmbolnăvește. Îți ridează obrazul de băiețandru.

– Ce era atât de urgent, Monk?

Sosiră băuturile, un paté.

– Ți-l amintești pe Collister? Cel care a dispărut, care ne-a scăpat printre degete?

Godwin își simți părul gâdilându-l, gata să i se ridice pe cap.

– Da, desigur, îl țin minte. Doar nu vrei să-mi spui că și-a făcut apariția la postul lui?

Cuvintele îi ieșeau chinuite din gâtlej, era, cu adevărat, un actor de proastă calitate. Ce se întâmplase, de fapt, Collister nu murise? Era posibil, oare? Sigur că era *posibil*. Poate că fusese reanimat de apa rece, poate că acolo, jos, printre pietre, era un spațiu mai mare decât estimase Godwin, poate că reușise într-un fel să se ridice, să urce la suprafață, cu memoria puțin zdruncinată.

– Monk, ai privirea aceea tipică, grea de secrete. Spune-mi, odată. S-a dat în stambă la cheful chefurilor? Un șobolan beat, ca unii dintre indivizii de la Dogsbody?

– S-a întors. A fost o adevărată ușurare. Eram, cu toții, foarte îngrijorați.

– E teafăr?

– Puțin cam umflat de apă.

– Scuipă tot, Monk!

– Mă tem că e mort. Se pare că a căzut rău de tot, țopăind pe stânci, acolo, în sud, a căzut în golful canalului. Înecat...

– Ce rușine!

Și chiar în acel moment simți că era o rușine, o rușine că viața omului nu reușise să triumfe.

– E, mai degrabă, o grozăvie. Marea l-a tot izbit de stânci, înainte și-napoi. Stătea în apă, Dumnezeu știe de câtă vreme... poate chiar de când a dispărut, după câte știu eu. Izbit îngrozitor, toate oasele sfărâmate și făcute piftie, carnea descompusă. În fine, e o ușurare pentru noi. Dar e o poveste tristă.

– De ce spui că e o ușurare?

– Ne temeam că ar putea să treacă de partea cealaltă. Deținea diferite secrete cu profil științific. Și bietul nenorocit stătea cu lupul în fața ușii... avea o nevoie cruntă de bani. Îl țineam sub observație, nu era ceva constant, totuși eram cu ochii pe el, din când în când. Am fost destul de alarmat când i-am pierdut urma, atunci, la Cambridge. Ne gândeam că, departe de Londra fiind, va încerca să contacteze partea adversă și să organizeze o trădare.

– Eddie Collister? Nu-mi vine să cred.

– Ba s-o crezi, bătrâne. Noi știam că a ieșit pe piață cu un produs foarte proaspăt, știi tu ce înseamnă asta.

Mormăi foarte încet cuvântul *bum!* și făcu un gest cu mâinile care sugera o explozie. Era subiectul despre care nu se vorbea. Superbomba.

– Contactase pe câțiva dintre ai noștri din guvern și încercase să ne vândă unele informații. Era incredibil de imprudent, dar Eddie nu fusese niciodată premiantul clasei, nu-i așa? Nu, nici o legătură cu știi tu ce.

Și făcu, din nou, gestul cu explozia.

– Nu, a fost chiar mai subtil. N-ai să crezi, dar știa totul despre micul nostru show cu Rommel – operațiunea PRAETORIAN. Și poți tu să te uiți mult și bine, de parcă ai fi descoperit un rahat de câine în farfuria de supă, el *știa*. Spunea că nu va da publicității informația asta, despre operațiunea sortită să fie sinucigașă, cu toți participanții la ea morți și câte și mai câte, dar tăcerea lui va costa foarte mult. Încerca să

aplice puțin machiaj, dar acesta era târgul pe care-l oferea. Noi i-am spus că dacă suflă o vorbă despre asta, îi facem mațele jartiere și i se va intenta și proces pentru trădare. Poate.

– Monk, înțeleg că vrei să-mi spui că Eddie Collister era Pangloss?

– Eddie? Pangloss? Ah, dragul meu...

– Dar știa despre PRAETORIAN, a încercat să-ți vândă ție secretul și a dat greș, dar asta nu înseamnă că nu l-a vândut germanilor înainte de a avea loc operațiunea. *Știa.* Pangloss, potrivit propriei tale definiții.

– Nu, nu și nu. Eddie Collister n-ar fi putut găsi un agent german cu o hartă provenită de la Hitler însuși. Nu, sărmanul Eddie Collister nu era Pangloss.

Dintr-odată, Godwin simți că nu se mai putea abține. Nu, Monk greșea cu siguranță. Monk era și el supus greșelii. Nu putea ști chiar orice afurisit de lucru. Nu avea dreptate în privința lui Collister. Greșea neapărat. *Trebuia* să greșească. Sau Godwin omorâse pe cine nu trebuia. Nu putea scoate un cuvânt, așa încât era al naibii de bine că Monk continua să vorbească.

– Eddie Collister nu era nazist, nici simpatizant al naziștilor, nici un naiv care să creadă în naziști. Afecțiunea lui se îndrepta în cu totul altă direcție. Știi ce era Eddie Collister?

Godwin clătină din cap. Stomacul i se întorcea pe dos, gura i se uscase. Cuvintele alunecau pe lângă el. Ce făcuse? Pentru numele lui Dumnezeu, ce făcuse?

– Era comunist. Monk râse cu amărăciune. Eddie era un Roșu. Cel puțin, din punct de vedere filosofic. Dar nu era un om de rând. Era fiul unei familii bogate, educat la Cambridge. Când banii familiei s-au dus pe gârlă, ce a făcut el? A dat fuga la comuniști... la drăguțul de Moș Ivan.

Godwin gândea cu încetineală.

– Dar de ce să vândă operațiunea PRAETORIAN rușilor?

Vardan clătină din cap. Își scoase monoclul de la ochi și-l șterse de buzunar. Godwin își umezi gura cu puțin scotch.

– De ce, într-adevăr? Totuși, deoarece rușii o duc foarte greu, aprovizionându-se cu apă de la cișmea și cu lumină de la lumânare, deoarece

sunt, mai mult sau mai puțin, la nivelul începutului de secol al XIX-lea, tânărul Collister avea ceva important de vânzare rusnacilor... *știința*. Secretele ascuțitorii de creioane, misterele tunsului peluzelor, genul ăsta de lucruri. Și omul nostru mai știa și alte lucruri. Știa ce au realizat americanii la Chicago, în luna decembrie și știa și cum. Mai știa și cât de departe suntem noi în același domeniu. Aduna toate aceste date spre vânzare. După câte știu eu, ne-am înșelat, dar poți fi al dracului de sigur că Ivan, în laboratorul lui, încercând să perfecționeze roata, nu știa asta.

– Vrei să-mi spui că era spion al rușilor?

– Bătrâne, nu poți avea nici un fel de control asupra acestor lucruri. Era un om disperat, gata să trădeze pentru bani și înclinațiile personale l-au mânat către Roșii. Era un posibil trădător, un vânzător virtual de secrete. De aceea nu-l slăbeam din ochi. Trebuia să fi făcut *ceva*. Aveam două posibilități la îndemână. Unii dintre cei mai impulsivi sugerau ceea ce sugerează ei întotdeauna, ceea ce domnul Edward G. Robinson al vostru ar numi o pereche de galoși de ciment, în estuarul Tamisei. Eu, pe de altă parte, ca adept al manierelor elegante, mă gândeam că un așezământ secret și foarte bine păzit ar putea să-l scoată din scenă pe Fratele Collister... și, în același timp, să-i rezolve criza financiară imediată. Dar a intervenit Destinul, Collister nu mai există. Din câte s-ar putea presupune, fără nici un neajuns, afară de cazul când ar fi divulgat ceva cuiva și, în loc să-l plătească, i-au făcut de petrecanie. Dar pentru moment, n-are rost să ne facem probleme în privința asta, nu-i așa? N-am face decât să intrăm în încurcătură. Drept să-ți spun, eu mă cam îndoiesc că moartea lui Collister a fost un simplu accident, totul pare mai degrabă ciudat, nu-i așa? Ce făcea el acolo, te întreb?

– Unde? întrebă Godwin.

– O mică ladă de gunoaie. Oricum, n-are nici o importanță.

Își puse degetele arătătoare osoase pe buzele sale cizelate.

– În orice caz, povestea lui Collister s-a terminat.

– Dar cu Pangloss cum rămâne?

– Ți-am mai spus... uită-l pe Pangloss. Nu e treaba ta în nici un fel.

Rămas singur, Godwin își dădu seama că ucisese pe cine nu trebuia. Recapitulă în minte ultima scenă cu Eddie Collister, îl auzi povestind, din nou, toată tărășenia cu Coventry, cum fusese luată hotărârea ca locuitorii să nu fie preveniți. Și Monk fusese implicat în treaba asta. Nu spusese el așa? Da, desigur. Godwin dori să fi putut ataca subiectul acesta de față cu Monk... dar nu putea risca. Monk ar fi vrut să afle de unde știa el adevărul.

Omorâse pe cine nu trebuia. Collister fusese vinovat de o mulțime de lucruri, poate chiar de trădare, dacă era să-l crezi pe Monk, dar murise pentru ceea ce nu făcuse. Nu el trădase operațiunea PRAETORIAN.

Pangloss era încă în viață. Iar Rodger Godwin nu era tras pe sfoară, la urma urmei.

Rodger Godwin și Cilla Hood au fost uniți prin căsătorie în luna iunie a anului 1943, Chloe și Dilys au luat parte și ele la nuntă.

Unirea lor a fost sărbătorită după ceremonie, la o petrecere fastuoasă, oferită de soții Fantasia. Toată lumea era acolo. Ziariști și politicieni, actori de teatru și de film, prieteni vechi și miniștri din guvern, dramaturgi și romancieri, regizori și militari și cei mai vestiți dirijori de formații muzicale din Londra. Una peste alta, era un zaiafet în toată puterea cuvântului.

Darurile erau foarte originale, așa cum era de așteptat de la o asemenea adunare de personalități. Două erau, însă, de o calitate deosebită.

Jacob Epstein prezentă bustul în bronz al Cillei, care-i țintui locului de uimire pe invitații la petrecere. Erotismul figurii, al atitudinii ei, surprins în curbura buzelor, era aproape șocant, cu toate acestea era o realizare absolut decentă și fidelă.

Monk Vardan le dărui o clepsidră uriașă, înaltă de aproape un metru, datând de la începutul secolului al XIX-lea. Era un obiect minunat, încărcat de ani și de o demnitate impunătoare, de spiritul familiei Vardan, care îl înaintase în grad, la loc de frunte printre obiectele casei și, de atunci, le însoțise mereu existența. Monk scrisese pe felicitarea lui

Un memento pentru a vă bucura din plin de orice clipă, pentru că Timpul nu stă niciodată pe loc, ci aleargă neîncetat.

Charles Hugh Maxwell Godwin se născu la Londra, pe 16 mai 1944. Când Cilla îşi ţinu fiul pentru prima oară în braţe şi-i mângâie cu buzele căpşorul acoperit cu puf, privi în ochii soţului ei şi-i spuse:

– Rodger, iubitule, trebuie să ne gândim la Eton. Tatăl meu a studiat la Eton, după cum ştii.

Godwin încuviinţă din cap şi o sărută. Vorbise deja cu Monk.

28

La începutul toamnei lui 1944, Godwin abandonase aproape speranța de a-l mai descoperi vreodată pe adevăratul Pangloss. În mod simbolic, omorâse un Pangloss, un trădător și un altul ar fi putut considera ziua aceea o zi mare: își dusese la bun sfârșit răzbunarea și cum ar fi putut el să știe că tânărul Collister nu era persoana în cauză?

Se împlineau aproape trei ani de când operațiunea PRAETORIAN eșuase și Godwin presupunea că un altul în locul lui s-ar fi lepădat demult, ca de dracul și ar fi abandonat cercetările. Părea că Max Hood murise cu zeci de ani în urmă, dar realitatea era că cel care-l omorâse era încă în viață și în siguranță. Și lucrul acesta nu se putea accepta. Dar nu era numai asta. Godwin devenise perfect conștient că, în ordinea naturală și prestabilită a lucrurilor, îi luase locul lui Max. Era soțul Cillei, era acum tatăl lui Chloe, era acasă la el în biroul lui Max, în Sloane Square. Trădându-l pe Max și apoi înlocuindu-l, apărea necesitatea morală de a-l răzbuna – cel puțin așa vedea Godwin lucrurile, în calitatea lui de moralist născut în Iowa. Deoarece dăduse greș o dată, imperativul de a reuși devenea cu atât mai puternic.

În visele sale, căutarea lui Pangloss îmbrăcase o nouă formă: devenise o siluetă înfășurată în manta, care ieșea treptat din ceață. Trecuse multă vreme de când Godwin nu se mai gândise deloc la individul misterios și încă neidentificat, învăluit în ceață, care încercase să-l omoare în noaptea aceea, în Berkeley Square. Dar în noaptea aceasta, silueta înfășurată în manta din visul său se metamorfoza în individul din scuar și Godwin simți în nări mirosul cetii și al sângelui și, sub picior, bucata de ureche pe care călcase...

Se trezi, leoarcă de sudoare, tresărind speriat. Întinse mâna și simți trupul Cillei care dormea liniștită alături de el. Ferestrele erau deschise și perdelele tremurau ușor în adierea vântului. Era ora șase dimineața. Își scoase picioarele la marginea patului și se ridică în capul oaselor. În minte îi stăruia încă silueta omului din ceață. Cine fusese? *Cine?*

Cilla se întoarse spre el, se sprijini în cot și căscă. Se lupta să deschidă ochii.

– Te simți bine? E Charlie cel care se aude?

– Mă simt bine și e vocea lui Charlie. Mă duc să văd ce face Tânărul Stăpân. Tu culcă-te la loc.

Cilla pregătea o versiune cinematografică a piesei de succes *Hainele cernite ale văduvei* și aceasta era una dintre rarele zile libere pe care le avea. Zâmbind, se lăsă să cadă înapoi pe pat.

Tânărul Charlie Godwin, în vârstă de patru luni, făcea o larmă îngrozitoare, ce se auzea în tot holul, dar Godwin se vedea încă în Berkeley Square, iar urechea individului era pe caldarâmul umed. În timp ce se îndrepta spre camera fiului său, se lupta să-și alunge din minte această imagine. Adulmecă în aer mirosul îmbietor care venea din bucătărie unde se cocea ceva în cuptor, apoi rămase în ușă, îmbrățișându-și cu privirea băiatul, pentru prima oară în ziua aceea.

– Charlie Godwin, de ce naiba te trezești atât de devreme? Te întreb. Ți-e foame? Doamne, omule, îți curg balele... ce vor spune cei de la club? Și cred că ți-ai și făcut treburile de dimineață. Foarte bine, flăcăule, las-o-ncolo de demnitate, să ne punem pe treabă și să ne facem toaleta poponețului...

Charlie începuse să surâdă la auzul vocii tatălui său. Godwin îl gâdilă pe piept și foarte curând, râdeau amândoi, încât... pentru moment, îl uitase pe omul din ceață.

Pe vremea când tânărul Charlie Godwin împlinise abia o lună, Aliații debarcaseră în Europa. Era cea mai mare debarcare din istoria omenirii și Hitler își activase „armele răzbunării", cum le numea el. Englezii le numeau V-1, sau bombe bâzâitoare, sau rachete zburătoare. Avioanele fără pilot erau opera unui tânăr savant numit Werner von Braun și a unui expert în artilerie din Primul Război Mondial, Walter

Dornberg. În acel iunie al anului 1944, naziștii lansară acele rachete primitive, dar mai sofisticate, totuși, decât avusese oricine până atunci, din strâmtoarea Dover, în direcția Londrei, aterizând în Kent, în Essex și în Londra.

Prin septembrie, rachetele V-1 cedară locul celor numite V-2, cu o rază mai mare de acțiune și mai puternice. Spaima pe care o stârneau era, în consecință, mai mare. Aspectul de roboți al bombelor părea să le facă și mai înspăimântătoare. Cerul nu mai era înțesat de bombardiere, așa cum fusese în timpul Blitz-ului. În acele zile exista cel puțin un motiv al bombardamentului, existau ținte la sol, totul avea un sens în contextul națiunilor implicate în război și se putea prevedea natura atacului. Acolo sus, pe cer, erau tineri piloți germani care-și riscau viețile. Exista un factor uman. Dar cu rachetele era altceva. Pentru germani nu mai exista nici un risc, odată ce erau lansate aparatele V-2. Nimeni nu știa unde vor cădea. Totul era un joc al întâmplării; de aici, acea teroare inexplicabilă.

Dintre cele treizeci de scene principale ale teatrelor londoneze, numai opt rămaseră deschise. Când Cilla lipsea pentru că turna vreun film, publicul se împuțina la *Arsenic și dantelă veche* la Teatrul Strand, la *Ultima dintre doamnele Cheyney* de la Savoy și la *Suflet voios* de la teatrul Duchess. Din ce în ce mai mulți copii erau evacuați la țară, pentru a fi în siguranță, la adăpost. Cilla o trimisese pe doică la Stillgraves cu Chloe și cu Dilys, cu puțin înainte de nașterea lui Charlie. Apoi, ea și Godwin îl luară pe fiul lor nou-născut acolo, pentru lunile iulie și august. Lăsându-le pe fetițe cu a doua doică, se întoarseră la Londra în septembrie, cu bătrâna doică și cu Charlie, pentru două săptămâni, deoarece Cilla începuse să lucreze la film. Dar atacul violent al rachetelor V-2 o îngrijoră pe Cilla pentru fiul său, așa încât Charlie împreună cu doica lui se întoarseră la Stillgraves. Era o perioadă agitată, dar, într-o măsură, erau, cu toții, foarte siguri că vor câștiga războiul în cele din urmă. Cilla și Godwin regăsiseră încrederea și fericirea. Copiii erau sănătoși. Războiul avea să fie câștigat. Cu toții aveau să reușească.

Totuși, amenințarea constantă a rachetelor V-2 nu putea fi ignorată. Puteau să apară în orice moment, ziua sau noaptea. Dar nu se îndoia nimeni că de venit, vor veni. Din punct de vedere profesional, atacurile

rachetelor fuseseră un subiect gras pentru materialele lui Godwin. Dar altfel, erau o amenințare permanentă.

Priestley îl chemă pe Godwin în apartamentul său din Albany la un păhărel, într-o seară târzie de octombrie. Îl găsi bând whisky. Își sprijinea picioarele pe un scăunel, în fața focului. Rânjea ca un heruvim matusalemic și foarte cinic, pufăind dintr-una din pipele lui negre și noduroase.

– Trage-ți un fotoliu și toarnă-ți un pahar. Să stăm puțin la taifas.

Pe la miezul nopții, când dangătul clopotelor răsuna în tot orașul, Priestley își mai turnă un pahar și-i dădu apoi sticla lui Godwin.

– Înțeleg că soția ta toarnă un nou film și că lucrează din nou cu Lieberman. Ce crezi despre el?

– Ce se poate crede despre el? Niciodată nu știu ce să cred despre europeni. Avem puncte de referință diferite. Niciodată nu știu ce *gândesc* ei.

– Acum e vorba despre o cultură veche. Persecutați, purtați dintr-un loc într-altul, nevoiți să se bazeze pe ei înșiși pentru a supraviețui. Lieberman e un tip deosebit. Are o energie animalică, debordantă. Exact ceea ce așteaptă o femeie de la un bărbat.

Pufăituri din pipă.

– Dar tu știi lucrul ăsta.

Priestley se așeză pe scăunel și scormoni jeratecul.

– Zilele trecute am dat nas în nas cu o altă prietenă veche de-a ta, cred că-ți amintești de Anne Collister. Se învârtește într-un cerc destul de restrâns, umblă cu un avocat tinerel, de familie bună. N-a avut prea multe de spus, adică avocatul. Am fost izbit de teribila asemănare cu Eddie Collister, de care mi-a amintit. Probabil că din cauza asta s-a îndrăgostit de el. Femeile sunt ființe ciudate. Mama ei a murit acum aproape șase luni, iar tatăl ei, la o lună după maică-sa. Mi se pare că moartea misterioasă a tânărului Eddie le-a pus și lor capăt vieții. Un tânăr moare și întreaga familie se ofilește din cauza asta.

Godwin aprobă din cap.

– E o poveste tristă.

Se gândea la Anne care-i povestea fel de fel de istorioare despre tatăl ei. Cum fata în casă sau bucătăreasa sau altcineva din personalul casei, turnase porridge pe fereastră, peste o bomba germană. Oricum s-ar fi petrecut lucrurile, povestea îl distrase la vremea aceea. Acum toți dispăruseră, în afară de Anne.

– Anne a întrebat de tine. Aflase că ești proaspăt tată. A zâmbit și a spus că erai făcut să ai o familie. Era sincer fericită pentru tine, Rodger. M-am gândit că ți-ar plăcea să știi asta.

– Sper ca avocatul să fie omul potrivit. Dumnezeu știe, ea merită din plin un bărbat bun.

– Spunea că-i lipsește Edward, că se gândea la el ca la o victimă a războiului. Biata fată, e deosebit de emotivă. Foarte vulnerabilă. Frate-său, maică-sa, taică-său, unul după altul. În șir indian. Trebuie să fie la capătul puterilor la ora asta. Totuși, ce rău i se mai poate ei întâmpla acum?

– În orice caz, a avut dreptate în privința lui frate-său. Era unul dintre cei condamnați. Știi, Jack, eu... îți aduci aminte de Pangloss? Misteriosul agent nazist care l-a trădat pe Max?

Priestley sforăi, în mijlocul unui nor de fum parfumat.

– Desigur. Una peste alta, nu sunt țicnit, Rodger. Nu e un lucru pe care îl poți uita atât de ușor.

– Ei bine, ai putea crede că eu sunt țicnit, dar am început să aflu unele lucruri despre Eddie și punându-le cap la cap, am început să cred că el ar putea fi Pangloss. Când a dispărut, m-am gândit că știa o mulțime de secrete... e o poveste lungă și încâlcită, dar detaliile se potrivesc...

Priestley își coborî bărbia în piept și trase cu putere din pipă.

– Nu l-ai omorât tu pe sărmanul ticălos, nu-i așa?

– Jack, pentru numele lui Dumnezeu...

– Ești un prost dacă crezi că el era Pangloss. Era compromis, era un om de nimic, destul de patetic, dar cu greu îl puteai crede trădător.

– Desigur, tu ai dreptate și eu n-am avut.

Ar fi dorit ca Priestley să nu fi făcut remarca aceea cum că el l-ar fi omorât pe Eddie. Era genul de întrebare ce-l făcea pe un om vinovat să fie sigur că toată lumea știa care era adevărul. Priestley privea flăcările

din cămin, pleoapele-i cădeau grele peste ochii aproape închiși, dar un zâmbet răutăcios i se răsucea în colțurile gurii.

– Dar de unde știi tu că eu am dreptate? De unde știi că nu el era Pangloss? Poate că într-adevăr era, cum poți tu să fii sigur?

– Sunt sigur. Dar tu cum ai ghicit că eram atât de sigur?

– Aha! Eminența cenușie, prietenul nostru Vardan! Sunt teribil de tentat să fac din el personajul unui roman, sau al unei piese. Îmi amintește mereu de un personaj aflat în culisele Revoluției Franceze. El e cel care te asigură că Eddie nu era Pangloss, nu-i așa? Monk ăsta al nostru e atât de amabil!

– Da, dar continui să mă întreb... eu credeam că era Eddie și uite că nu era el. Așa încât m-am întors de unde am plecat. Vreau, în continuare, să aflu adevărul.

– Nu mai spune, a trecut cam mult timp de atunci, nu-i așa? De ce nu lași baltă subiectul ăsta?

– E mult de atunci. Dar nu chiar atât de mult. A murit în brațele mele, Max, vreau să spun. Am văzut fulgerul glonțului care m-a lovit...

– Ce naiba înseamnă asta? Gloanțele care te lovesc nu produc nici un fulger. Te lovesc și atât. Durere, s-ar putea.

– Max a murit în brațele mele. Vreau să aflu cine a fost vinovat de toată întâmplarea asta. Tu nu?

Priestley ridică din umeri.

– Dar tu ești un băiat atât de iertător, atât de blând. Eu nu sunt așa.

– Nu pot să uit și nu pot să iert. Max și cu mine ne cunoșteam de multă vreme. El a făcut din mine un bărbat. E... e...

– Ceva personal. Voiai să spui că e o problemă personală?

– Da, Jack.

Priestley se afundă și mai mult în fotoliul său, mormăi, mai mult pentru sine, îndesându-și scrumul în pipă. Era actor, lucru pe care-l puteai uita cu ușurință. Dar tot timpul condusese conversația în direcția în care voise el, realizând un adevărat spectacol și acum urma să-și primească plata pe care o merita.

– Repetă, te rog, Jack. Ce ai spus?

– Am spus că știu cine este. Adică individul pe care-l cauți tu.

– Ai face bine să fii mai explicit.

– Știu cine este Pangloss.

– Jack, nu este un subiect cu care se glumește.

– Dar nu glumesc deloc. Informația mi-a ajuns la urechi. Am pus lucrurile cap la cap. Știu, într-adevăr, cine este Pangloss. Un agent german. Nu e nici o îndoială, crede-mă.

Priestley zâmbi alene, ca un copil disprețuitor, în timp ce ochii lui se îndreptau încet spre Godwin. Era un om căruia îi plăcea să dețină secrete. Îi plăcea să le știe pe toate.

– Ai vrea să-l cunoști, Rodger?

Godwin ajunsese la timp în Cable Street, dar problema era că ceața era atât de deasă, încât Priestley ar fi putut să se afle oriunde și să nu-l observe. În cele din urmă, văzu conturul incert al unei siluete de om scurt și îndesat, îmbrăcat într-un impermeabil care mătura caldarâmul și cu o pălărie trasă mult peste ochi. Mirosul fumului de pipă se adăuga cețeî care învăluise totul. Era Priestley.

Se îndreptară împreună spre colț, la subsolul blocului învecinat, către strălucirea difuză ce anunța localul *Mielul și Hamalul*. Priestley mormăi, cu pipa strânsă între dinți.

– Vine aici pentru a-și întâlni oamenii de legătură. O pereche de irlandezi în solda germanilor. După câte știu prietenii mei, irlandezii lucrează în docuri și prin împrejurimi, adunând, pe cât posibil, mai multe frânturi de informații. Prietenii mei nu știu cum a intrat Pangloss în legătură cu acești ticăloși, dar într-un fel au făcut-o. În orice caz, se întâlnește cu ei săptămânal, stau de vorbă, apoi se despart. Sunt convins că el e omul nostru.

Micile restaurante din toată Londra făceau afaceri bune în timpul acestor luni aflate sub semnul bombelor zburătoare. În aparență, perspectiva morții în tovărășia amicilor era mai tentantă decât aceea de a da ortul popii în apartamentul propriu, ascuns sub masă. Deși treburile nu prea mergeau la *Mielul și Hamalul*, localul era plin și îmbâcsit de fum și de căldură, asemenea altor o sută de cârciumi din East End. Jocul cu săgeți trase la țintă era în plin avânt, berea era trezită iar patronii, în cea mai mare parte muncitori, umblau în hainele lor țepene și pătate. Pe

perete se vedea o hartă soioasă care înfățișa cotropirea Europei. În jurul ei se strânseră câțiva bărbați care se certau pe probleme de strategie.

Godwin era neliniștit și iritabil, nu-i ardea deloc de vorbă. Rămaseră în umbră, ocupându-se de berea din pahare. Priestley care se temea să nu fie recunoscut, își ținea pălăria trasă pe ochi și figura învăluită într-un nor de fum. Căldura și berea clocită îi provocau lui Godwin o durere de cap care rima perfect cu răceala lui. Tocmai își dorea să fi avut o aspirină la îndemână, când se simți înghiontit ușor. Priestley dădea din cap în direcția a doi indivizi care intrau pe ușă. Unul dintre ei, mare, cu fața brăzdată, cu umeri greoi, purta o șapcă din stofă; celălalt, mult mai scund, cu fața rotundă, cu păr roșu, rărit și privire crucișă. Își luară câte o halbă de la bar și se postară într-un colț de unde puteau supraveghea ușa. Își aprinseră pipele și se așezară tăcuți.

– Tipii aștia? Imaginea lui Godwin despre spionii naziști suferea o înfrângere.

– Îți dau cuvântul meu. Sunt o sursă grozavă de informații. După douăzeci de minute, intră al treilea bărbat, care se îndreptă glonț spre acel colț, fără a privi o clipă în jur. Era solid, cu o constituție puternică și purta trenci cu cordon. Își scoase mănușile și luă loc lângă cei doi irlandezi.

Godwin privi pe noul venit, apoi se întoarse spre Priestley.

– Ești foarte sigur?

– Ăsta e Pangloss.

Godwin se întoarse și-l privi pe Stefan Lieberman, aplecându-se peste masă și lăsându-l pe omul cu fața brăzdată să-i aprindă țigara.

Îi pomeni întâmplător Cillei de Lieberman, într-o seară când ea adusese două cești de ceai în biroul unde Godwin lucra la un articol. Era obosită dar bine dispusă, într-un fel cum n-o mai văzuse încă dinaintea căsătoriei lor. El se obișnuise acum cu felul în care Cilla părea să-i aducă o anumită liniște, ori de câte ori se apropia de el. Totuși, întrebarea obișnuită, răsărită pe moment, îi trecu prin minte o scurtă licărire: adusese ea, oare, la fel, cândva, ceaiul pentru Max Hood, sau pentru nenumărați alți anonimi, în camera asta? Îi plăcuse, oare, lucrul acesta, mai mult atunci decât acum? Nu-i venea să creadă că asemenea

întrebări vor dispare vreodată. Erau întrebări reflexe. Va fi întotdeauna gelos pe trecutul ei și pe secretele pe care le ascundea el. Dar era o gelozie benignă. Pentru Cilla trecutul era o carte închisă definitiv. Așa încât întrebările care-i apăreau prin ungherele minții, în momente stranii, nu-l deranjau cine știe ce. Doar că se aflau acolo, inevitabile, fără să aibă vreo semnificație demnă de luat în seamă. O privea cum se cuibărea ca o pisică, în capătul canapelei, după ce-și așezase ceașca și farfurioara pe birou. Citea Jane Austen, *Mansfield Park*. Începuse să poarte niște ochelari micuți, pentru citit, cu ramă de baga, pe care-i lăsa să alunece pe vârful nasului. Avea treizeci și unu de ani acum. Ideea de a-și petrece toți anii ce urmau să vină, alături de ea, îl amețea.

– Zilele trecute, cineva m-a întrebat ce cred despre Stefan Lieberman. Și n-am prea știut ce să răspund. Nu-l cunosc îndeajuns. Totuși am sentimentul că vine în casa asta de secole.

– Cine Dumnezeu te-a întrebat despre Stefan?

– Cineva de la BBC. Se pare că acum Lieberman vrea să ia contact direct cu războiul. În calitate de corespondent. Cred că BBC-ul l-ar putea trimite. Poate că vor să-i dea să facă vreo emisiune oarecare. Cine știe? Au un fel misterios de a-și pune la cale surprizele... Mă gândeam că ar fi bine să-mi împărtășești gândurile tale despre el, iar eu să le transmit mai departe.

Sorbi ceaiul și simți cum aburul îi desfunda căile nazale.

– Vreau să spun că ai lucrat cu el la fel de mult ca oricine. Ba chiar mai mult.

– Da.

Își puse degetul între file ca să știe unde rămăsese.

– Întotdeauna mi-a fost milă de el. Obișnuia să povestească despre familia lui, despre cei care rămăseseră în viață și care trăiau suportând teroarea lagărelor de concentrare. La Viena, nu-i așa? Poate că acum sunt morți. Lieberman nu mai pomenește nimic despre ei... e atât de îngrozitor, oameni care mai mor încă, acum când războiul e pe cale să se sfârșească.

– Mă întreb dacă are vreo posibilitate să descopere ce e cu ei? Cândva, părea să aibă o persoană de legătură acolo...

– Nu știu. Dar este îngrozitor de îngrijorat, asta o știu. N-am mai văzut pe nimeni care să fi îmbătrânit atât de mult în ultimii ani. Cred că faptul de a nu ști nimic despre ei a fost cauza.

– Nu voi uita niciodată seara când mi-a povestit despre cealaltă viață a lui, ciudat lucru, două vieți complet diferite, care aproape că nu au nici o legătură între ele. Totul atât de bine calculat. O viață în Europa, alta la Hollywood, apoi, o a treia aici, în timpul războiului. El însuși e un actor perfect. A trebuit să fie.

– Interludiul american.

Suna îngăduitor.

– Da, e puțin cam cabotin, e adevărat. Toată viața lui pare un fragment dintr-un spectacol. Îl plâng pe biograful lui.

– Se spunea ceva despre o soție mexicană, o fată misterioasă sau cam așa ceva...

– Da, ceva mai degrabă tenebros. Zâmbi.

– Se pare că e nemaipomenit cu femeile, nici una nu-i rezistă.

– Așa am auzit și eu. Omul tău de la BBC ți-a spus asta?

– Cam așa ceva. Mi-a spus-o ca pe un lucru cunoscut de toată lumea. Ca și în cazul lui Homer Teasdale.

– E destul de atrăgător, nu-i așa?

– Homer?

– Lieberman, iubitule. Are în el ceva animalic, fascinant, nu ți se pare? Ca și cântecul... dă-mi un om primitiv.

– Ce vederi politice are? Știi cum sunt cei de la BBC.

– Nu l-am auzit niciodată discutând politică. În afară de discuțiile despre naziști, desigur.

– Cum mai trebuie să-i urască, spuse Godwin încet.

– Fără-ndoială. Dar ceea ce cred eu că-i mai puternică decât ura, e... presupun că e frica. Pare să aibă față de ei o frică viscerală, foarte personală.

– Poate că asta se asortează cu fascinația animalică. Nu se știe niciodată ce gusturi pot avea femeile.

– Poate că nu e nevoie să-i pomenești omului tău de la BBC despre fascinația animalică.

Se ridică de pe canapea și veni în spatele lui, punându-i mâinile pe umeri.

– Bea-ți ceaiul, iubirea mea. Îți va face bine la gât.

Îl aștepta să bea toată ceașca.

– Acum vino în pat. Am unele planuri în legătură cu tine... Te voi face să transpiri până-ți iese toată răceala... dacă crezi că ești dispus.

Îi șopti ceva la ureche, gâdilându-l.

Priestley adulmeca vânatul și nu-l putea lăsa din gheare. Prin natura lui era un aventurier, un om căruia îi plăcea să joace teatru și se simțea în largul lui făcând acest lucru. Era atât de sigur în privința lui Lieberman, încât era hotărât să-l facă pe Godwin să vadă cu ochii lui. Cu această idee în minte, își petrecu o parte din prețiosul său timp în discuții interminabile cu un detectiv particular pe care-l cunoștea de ani de zile, încercând să dea la iveală orice fel de dovadă a perfidiei lui Lieberman. Îi luă ceva timp, dar, în cele din urmă, se dovedi că meritase, într-adevăr, efortul.

Godwin tocmai ieșea din clădirea radiodifuziunii, privind cum strălucea Portland Place, spălată de ploaie și luminată de farurile taxiurilor, când Priestley țâșni de după o ușă și, într-o clipă, se afla exact în spatele lui.

– Te-ai hotărât?

– Cilla spune că e-n ordine cu el. Sincer să fiu, Jack, e greu să ți-l închipui lucrând pentru naziști.

– Îți pot înșira nenumărate motive. Poate că nici nu este evreu așa cum susține el. Poate că s-a băgat în treaba asta pentru bani. Sau poate că la mijloc e dragostea pentru vreo femeie. Poate că e șantajat. Nenumărate motive.

Godwin dădu din cap afirmativ.

– Da, șantaj. Asta e.

– I-am descoperit femeia. O femeie oarecare. Nu e genul la care te-ai aștepta de la prietenul nostru Lieberman. Nu e o vedetă de revistă, nimic de genul ăsta. Dar el o vizitează regulat, o dată pe săptămână, cel puțin. O căsuță mică, în Golders Green.

– Ce interes ar putea prezenta ea pentru noi?

– Nu știu, Rodger. Dar nu se arată deloc, iar el se furișează acolo... când ai de-a face cu o persoană în care n-ai încredere, atunci tot ce face ea devine interesant. Cine e femeia asta? De ce e atât de misterioasă? Poate că ea constituie obiectul șantajului... sau poate că e superiorul lui pe linie de spionaj... poate că o iubește și că amândoi sunt naziști, problema este că noi trebuie să aflăm.

– Cum, Jack?

Godwin nu era făcut pentru toate aceste sforării, cum le numea Priestley. Lui Priestley îi plăceau, însă, la nebunie.

– Eu sunt actor. Vom face o mică piesă din treaba asta. N-ai nici un motiv să te neliniștești.

Casa din Golders Green era izolată, avea trei nivele, în față o grădiniță cu flori veștejite, din care nu mai rămăseseră decât tulpinile înalte și planta agățătoare care șerpuia pe tencuiala veche și umflată de umezeală, prin dreptul ferestrei dormitorului, ca o venă sclerozată. Ferestrele de la stradă erau întunecate, dar din dosul casei venea o lumină palidă. Era frig și umed și nimeni nu se aventura pe aleea acoperită cu iarbă sau pe suprafața vopsită, pe care cădeau fulgi de zăpadă.

Priestley se propti în sonerie. Figura lui își pierdu însuflețirea, se încruntă – o mască sinistră, un personaj macabru din piesă. Se lăsă cu toată greutatea pe sonerie și, în vreme ce auzea un zgomot de partea cealaltă a ușii, deveni dintr-odată, un alt om, intrat perfect în pielea personajului. Ușa se deschise încet, ca pentru a zări prin crăpătura ei cine era acolo, Priestley își strecură vârful ghetei înăuntru pentru a o propti, iar vocea i se insinuă joasă și guturală, în dialectul din North Riding. Mormăi ceva despre Poliția Metropolitană, arătă un soi de legitimație cu ecuson, pe care Godwin n-o putea zări și dădu buzna în vestibul. Lui Godwin îi pătrunse în nări un miros ca de flori strivite, în întunericul rece și neospitalier.

Femeia era mică de statură și subțire, ușor adusă de spate, cu părul sur strâns în coc. Purta o rochie de lână frumos croită, peste care avea o flanelă grea, tricotată, fixată la gât cu un lanț. Avea față îngustă, capul ușor aplecat, ca o floare gata să se vestejească pe tulpina firavă a gâtului

ei. Îi conduse printr-un coridor, într-o sufragerie prost luminată, la o masă acoperită cu o față de masă din dantelă îngălbenită, fără vase și fără nimic altceva în mijloc.

– Ce am făcut?

Doar trei cuvinte, cele mai patetice pe care le auzise Godwin vreodată.

– Trebuie să vă pun câteva întrebări, doamnă. Îl cunoașteți pe un oarecare Stefan Lieberman, nu-i așa?

– Dacă-l cunosc? Desigur. S-a întâmplat ceva? E teafăr? Avea un accent german mai pronunțat decât al lui Lieberman. După socoteala lui Godwin, trebuie să fi fost trecută de cincizeci de ani și era foarte înspăimântată. Din pricina lui Priestley care făcea pe polițistul? Sau poate din alt motiv, mai misterios? În orice caz, nu era vedetă de revistă, nici vreo damicelă ascunsă în taină de Lieberman. Nu era nici vreun superior nazist pe linie de spionaj. Îi amintea lui Godwin de o persoană pe care o contactaseră când căutau să angajeze doica numărul doi.

– Facem cercetări în legătură cu activitățile desfășurate de domnul Lieberman. Ne puteți fi de ajutor. Ah, acesta este ibricul dumneavoastră, presupun?

– Pentru ceai. Stefan e bine?

– N-aș refuza o ceașcă de ceai, în nici un caz. Îți scoate frigul din oase. Vă rugăm.

Se ridică de la masă, încurcată. El luă loc.

– Da, pentru moment, Lieberman se simte foarte bine. Facem doar niște cercetări, doamnă. Foarte confidențiale, înțelegeți.

El o urmă, se opri în ușa bucătăriei, în timp ce ea scotea ibricul de pe foc, după ce conținutul dăduse în fiert.

– Tot ce aveți de făcut, doamnă, este să fiți foarte sinceră cu noi și totul va merge de minune atât pentru dv. cât și pentru Lieberman.

Ea își făcea de lucru cu serviciul de ceai, făcând să sune porțelanul ceștilor.

– Stefan are probleme? Trebuie să-mi spuneți. Vocea îi era umedă, de parcă era gata să izbucnească în plâns. Poate că se închipuia înapoi, în Reich. Îi puteai ghici frica în voce, o persoană obișnuită să se

ghemuiască în propria spaimă, ca într-o carapace de protecție, în fața autorităților. Pe undeva, îi atinsese un punct dureros din trecutul ei și femeia cedase.

– Voi face orice-mi cereți, dar vă rog, nu-i faceți vreun rău lui Stefan, nu e vina lui, nimic din tot ce se știe nu e vina lui...

– Faceți cum vă spun, vom proceda cum e mai bine pentru Lieberman. Acum să bem o ceașcă de ceai și să ne cunoaștem. Nu aveți nici un motiv să vă fie frică, noi nu suntem de la Gestapo. Să ne așezăm și să ne povestiți totul. Deșertați-vă sacul.

Pentru că Priestley își îmblânzi, dintr-odată, manierele, frica femeii se topi. Dorea să și-l apropie pe torționar; era singura ei speranță. Se grăbi să aducă ceaiul în sufragerie și se scuză pentru frigul din casă. Turnă în cești pentru fiecare dintre ei și ochii ei întârziară curioși, pentru o clipă, asupra lui Godwin, care îi zâmbea încurajator. Godwin vedea toate acestea în maniera lui Kafka. Încerca să se pună în locul ei, o femeie care nu avea nici un fel de idee despre ceea ce se întâmpla, despre cât de serios era pericolul, doi străini care-i luaseră cu asalt casa și-i ceruseră ceai... Trebuie să fi fost o situație disperată, i se dăduse brânci pe scenă fără a fi prevenită, fără a avea nici un indiciu cu privire la piesa care se juca acolo și tot ce putea spera ea acum, era să aibă parte de cât mai puțină suferință. Priestley abandonase aerul înspăimântător și oficial, în favoarea unuia mai confortabil – un drăguț de polițist, mai copt, sorbindu-și ceaiul fiebinte din farfurioară. Godwin se întreba dacă era adevărat sau era vorba doar, de o pură simulare. Pentru Priestley era, oare, doar un joc? S-o sperie de moarte pe biata femeie, s-o facă să ciripească și poate să afle dacă Lieberman era spion nazist? La ce i-ar fi folosit asta lui Jack Priestley? Da, pentru simpaticul Jack era un joc.

Jack nu trebuia să se ducă și să omoare pe nimeni.

Mintea lui Godwin pornise să rătăcească în depărtări și când reveni la realitate, tresări.

– Descrieți, vă rog, relația dumneavoastră cu domnul Lieberman.

– Relația? Dar e clar că dumneavoastră știți...

– Să presupunem că noi nu știm nimic.

– Sunt sora lui, desigur...

Priestley îl privi pe Godwin o clipă, apoi se înfundă iar în scaun, mâzgălind niște însemnări într-un carnet.

– Desigur... dar lucrați cu el? Nu vă supărați, spuneți-ne adevărul sau va da de bucluc... și dumneavoastră de asemenea, dragă doamnă, pentru că noi, englezii, suntem foarte conștiincioși în cercetarea acestui gen de lucruri cum sunt afacerile fratelui dumneavoastră...

Femeia făcu un ultim apel la normalitate, o ultimă fâlfâire de aripi înainte de izgonirea din Paradis.

– Fratele meu scrie piese de teatru. Englezilor nu le plac? E o crimă, oare, să scrii piese de teatru care nu plac poliției?

Priestley clătină încet din cap, își lăsă mâna pe mâna ei, o bătu ușor ca un metronom ce măsura ultimile ei clipe de siguranță. Era un gest teribil de rău prevestitor și Godwin simți că-l trec fiori.

– Nu, nu e vorba despre piese... Se făcu că-și consultă însemnările pentru a-i afla numele mic, dar ea i-l dădu imediat, din spirit de cooperare: *Renate*.

– Nu, Renate, nu-mi amintesc să fi suspendat nici o piesă de-a lui vreodată... și să n-ai nici un dubiu, Renate Lieberman, dacă nu ne ajuți, fratele tău va ajunge pe mâna călăului, foarte curând. În bătrâna noastră țară spionii sunt spânzurați. Asta în cazul în care-i prindem cu mâța-n sac, desigur. Spionajul... e o treabă a naibii de periculoasă, dezgustătoare. Spionajul în vreme de război, livrarea secretelor către dușman, cu consecința pierderii unor vieți omenești... Nu, eu aș spune că spânzurătoarea e o pedeapsă prea blândă pentru astfel de oameni, dar vremea bănuielilor și a categorisirilor a trecut, din păcate, acum faceți ce puteți să vă salvați fratele, domnișoară Lieberman. Dezvăluiți-ne toate murdăriile în care a fost implicat fratele dumneavoastră...

Ea încercă să pareze atacul direct, dar lacrimile îi țâșniră într-un șuvoi tăcut, generos și neîntrerupt, scăldându-i obrajii. Părea mai bătrână, mai obosită, o victimă a unui renghi urât, gândindu-se că viața unui om era în mâinile lui Jack Priestley. Depindea de ea, poate era în stare să salveze viața fratelui său. Era o scenă dint-una din piesele lui Priestley, cum ar fi, de exemplu, din *Scurtele vizite ale unui inspector*. Pentru ea, reprezenta realitatea, pentru Priestley era un joc.

Sărmanul Jack nu știa. Nu știa că, la urma urmelor, viața unui om era, cu adevărat, supusă riscului.

Ea începu să vorbească.

După o oră era epuizată de plâns, de zbucium. Priestley o bătuse cu blândețe pe umăr și o asigurase că, spunând adevărul, îi salvase viața fratelui ei. Atâta vreme cât ea nu-i spunea nimic, autoritățile îl puteau supraveghea și probabil, era doar probabil, cazul lui nu va ajunge vreodată la Curtea cu Juri. Priestley îi dădu speranțe și părăsi casa cu degetul pe buze.

– Nici un cuvânt, domnișoară Lieberman. Această mică discuție n-a avut loc niciodată. Poate că nu ne vom mai vedea niciodată.

Găsiră o cârciumă pe o străduță întunecoasă și liniștită, departe de strada principală și se așezară, cu halbele în față, epuizați de spectacolul care tocmai se terminase. Godwin era epuizat de maniera remarcabilă în care Priestley demontase viața sărmanei femei, pentru ca apoi, s-o remonteze cu grijă.

Bărbia lui Priestley se înfundase adânc în gulerul impermeabilului. Mormăi ceva ca pentru sine, apoi spuse:

– Nu sunt prea mândru de recitalul ăsta. La un moment dat, mi s-a părut o idee bună, dar torturarea unor nevinovați nu poate fi niciodată amuzantă. Fir-ar să fie!

– Avea dreptate. De multă vreme era îngrijorată. Acum crede că i-a salvat viața lui frate-său. Ai făcut din ea o eroină.

Priestley mormăi fără entuziasm.

– Cel puțin acum știu adevărul. El e omul nostru. El e Pangloss. Acum nu mai poți avea nici o îndoială.

Recapitulă toată povestea, făcând tot felul de observații. Era foarte simplu. Familia era în mâinile naziștilor – soția lui Lieberman, părinții, câteva rude – și ei îl asiguraseră că viețile le vor fi cruțate. Dar în schimb, Lieberman trebuia să devină Pangloss. Dar în tot acest târg murdar, era o mare ticăloșie: în toți acești ani, Lieberman acționase doar pe baza cuvântului pe care i-l dăduseră naziștii. N-avea nici o dovadă. Puteau să fie în viață, dar tot atât de bine, puteau să fi fost demult gazați în vreun lagăr. Dar dacă el nu făcea ce i se cerea, putea fi sigur că i-ar fi așteptat cuptoarele.

– Ce Dumnezeu se așteaptă ei să descopere Lieberman?

Priestley mormăi din nou.

– E un scriitor de succes, ia masa frecvent în oraș, aude fel de fel de lucruri, ar putea auzi, cu aceste ocazii, exact amănuntul picant și folositor pentru ei. Te cunoaște. Mă cunoaște și pe mine. Află tot felul de lucruri. În plus, eu nu sunt chiar un nimenea.

Strănută și-și șterse nasul.

– E omul nostru, repetă el. Cel puțin acum știi cui i se datorează moartea lui Max Hood.

– Dar tocmai asta e, Jack, spuse Godwin. Adică el e musca prinsă într-o picătură de miere.

– La naiba, omule, despre ce tot vorbești tu acolo?

Priestley strănută din nou. Începea să nu mai aibă răbdare.

– El trebuie să fie spionul *cel adevărat*, nu înțelegi? Nu-mi pot imagina în nici un fel cum a aflat el despre operațiunea PRAETORIAN.

– Christoase, omule, tu vrei neapărat ca ploconul ăsta să fie legat și cu panglicuțe, nu-i așa?

– Trebuie să mă asigur că el este, cu adevărat, asta e tot.

Jack Priestley nu înțelegea.

Dar asta pentru că el nu știa că Godwin omorâse, deja, pe cine nu trebuia.

29

Într-o seară, pe la mijlocul lui noiembrie, chiar după cina pe care Cilla o luase de una singură, una dintre acele afurisite de rachete V-2 ateriză în stradă, în spatele casei din Sloan Square și făcu prăpăd. Godwin era la radiodifuziune, împreună cu Homer Teasdale, pentru a discuta contracte și pentru a plăti sporuri. Cele două guvernante erau la Stillgraves cu copiii. Când racheta V-2 explodă la sol, oul fiert de pe farfuria Cillei alunecă și căzu pe covor, urmat de două felii de pâine prajită. Explozia – un zgomot înăbușit care răsună la o distanță de aproximativ cincizeci de metri, poate mai mult, zgomotul îndepărtat al geamurilor sparte, ce putea fi considerat cu greu un sunet *adevărat*, mai mult un efect sonor – zgudui câteva dintre ferestrele casei. Aparent, asta a fost totul, când, deodată, o a doua explozie, mult mai aproape, dărâmă zidul din spatele casei, umplând aerul de praf, zidărie și tencuială, împrăștiind peste tot, cioburi și bucăți din tavan. Conducta principală de apă plesni și în spatele casei apăru o adevărată fântână arteziană, iar fumul și flăcările umplură strada.

Cilla ieși în hol, clătinându-se pe picioare, venind dinspre bibliotecă, unde ciugulise ceva la cină, își croi drum prin praf și prin fum, până ce văzu flăcările și apa care țâșnea, pe locul unde ar fi trebuit să fie zidul. Peretele din spatele bucătăriei lipsea și flăcările se îndreptau spre ea. Se îneca din pricina fumului gros. Oamenii ieșiră în stradă țipând și, peste drum, Cilla văzu cum ardea un acoperiș. Era dezorientată și năucită, rămase încremenită pentru o clipă, apoi își aduse aminte că în casă nu era nici un copil, nimeni pentru care să se alarmeze. Își aruncă blana de samur pe umeri și se întoarse s-o ia înapoi, prin foaier,

dar se opri dintr-odată, ascultând un zgomot ciudat, nedesluşit, ca un scâncet, ce venea de deasupra. Clipi. Luminile ba se aprindeau, ba se stingeau. Se simţea ameţită. Ieşi şi se ţinu de balustradă ca să nu cadă, dar i se păru că scara se îndepărtează de ea. Îşi ridică din nou privirea. Candelabrul scânteia iar ciucurii de cristal sunau subţirel şi vesel. În câteva clipe candelabrul se înclină şi toate luminile se stinseră.

Bâjbâind prin întunericul de smoală, Cilla se întoarse spre uşa de la intrare, făcu un pas, apoi auzi din nou sunetul ce aducea cu un scâncet. Înţelese că însăşi clădirea se văicărea, auzi lemnul şi cuiele cum se dezmembrau, auzi zgomotul năucitor al bucăţilor de sticlă care se loveau între ele, apoi, în întuneric, candelabrul se desprinse din locul unde era fixat în tavan şi se sfărâmă de podea, chiar lângă ea. Cilla făcu un pas înapoi când candelabrul căzu şi următorul lucru de care-şi dădu seama a fost că stătea lipită de podea, cu faţa în jos, şi sute de cioburi de sticlă explodau în jurul ei. Greutatea aceea îi lovise umărul în cădere, proiectând-o la o distanţă suficentă pentru a scăpa de lovitura fatală. Dar scuturându-şi capul şi luptându-se să rămână conştientă, simţi sticla cum îi taie mâinile. În aceeaşi clipă, mintea care-i lucra cu febrilitate, o făcu să se roage ca nu cumva faţa ei, devenită celebră, să fi fost desfigurată...

Când Godwin se întoarse în Sloane Square, văzu maşinile pompierilor, simţi mirosul lucrurilor arse, al fumului, dar flăcările erau acum domolite şi, pentru moment, casa lui părea intactă, fără nici o stricăciune. Traversând scuarul, trecu pe lângă ferestrele sparte ale papetăriei şi văzu o infirmieră şi un doctor îngenuncheaţi lângă o persoană aflată chiar în pragul casei lor. Începu să alerge printre maşini, strecurându-se prin mulţimea de gură cască. Era Cilla. Stătea în capul oaselor şi vorbea cu însufleţire când el ajunse lângă ea, în timp ce ascultătorii se minunau de norocul pe care-l avuseseră, să vadă o stea de cinema! Oricui i se putea întâmpla să dea nas în nas cu o V-2, nu se ştia niciodată.

– Rodger! Ce experienţă extraordinară! Casa noastră e cam avariată. Candelabrul a căzut pe mine şi zidul din spate nu mai există... o să fie foarte multe reparaţii de făcut...

O sărută, o strânse la piept, apoi doctorul îndreptă o lanternă spre faţa ei şi Godwin văzu câteva bucăţi strălucitoare de sticlă înfipte în carne sau atârnându-i pe frunte şi pe obraji. Doctorul îndepărtă cu penseta cioburile aflate mai la vedere, procedând cu cea mai mare grijă pentru faţa ei. Infirmiera îl luă pe Godwin de o parte.

– Nu cred că e cazul să vă faceţi griji, domnule Godwin. Nu cred că va rămâne nici o cicatrice mai importantă. Pentru moment, e încă sub influenţa şocului. O vom duce la spital, puteţi merge şi dumneavoastră cu ea. Acolo o vor examina foarte atent. Dar totul va fi bine.

El îi mulţumi şi-l văzu pe unul dintre pompieri privind-o pe Cilla. Godwin se apropie de el. Făcu semn cu capul în direcţia casei.

– Casa mea. Ştii cumva cum s-a întâmplat? Vreo rachetă V-2?

– O V-2 care a căzut mai jos, a aruncat în aer patru case, cât ai clipi din ochi. Bucăţi de trupuri omeneşti peste tot. Chiar în spatele casei dumneavoastră, şefu'. A explodat şi, după cum a reieşit din discuţia cu soţia dumneavoastră, aici şocul trebuie să fi reactivat o bombă veche UB, care zăcea chiar în spatele bucătăriei dumneavoastră. Pot să jur că fusese verificată şi răsverificată şi declarată bombă care nu explodează, apoi uitată acolo de câţiva ani, din timpul Blitz-ului.

Ridică din umeri şi-şi şterse faţa cu mănuşa murdară de funingine,

– Apoi, deodată, a făcut *bum*, ştiţi, şefu'? Cam aşa ceva. Dar am putea să fim şi puţin filosofi. Soţia dumneavoastră e o doamnă foarte norocoasă că n-a fost în bucătărie... foarte norocoasă, de asemenea, că focul nu era aprins. Acum totul s-a isprăvit, nu mai aveţi de ce să vă temeţi niciodată.

Sorbi dintr-o cană cu cafea pe care cineva, care locuia în apropiere, o adusese pentru muncitori.

Godwin spuse:

– Aţi intrat în casă? Ce s-a ales din ea?

– Nu puteţi dormi acolo la noapte. După părerea mea, o puteţi salva dacă puneţi mâna pe un constructor ca lumea şi asta foarte rapid. Va fi nevoie de ceva efort, bineînţeles. Niciodată nu poţi şti cât de tare a fost afectată structura însăşi, dar bătrânii din epoca victoriana ştiau ei cum se construieşte o casă.

Godwin îi mulțumi din nou, din cap și se întoarse la Cilla. Își mai pierduse din energie. El o ținu de mână tot drumul până la spital. Ea îi strângea degetele din când în când, iar el îi șoptea că totul va fi bine, că o iubea, că era foarte norocoasă și că nu trebuia să-și facă griji.

Doctorii erau hotărâți s-o țină pe Cilla internată câteva zile. Spuneau că trebuie ținută sub observație, că era puțin șocată, avea câteva luxații și zgârieturi. Dar în rest, era teafără, spuneau ei; poate puțin subponderală. Niciodată nu poți fi îndeajuns de atent cu o comoară națională, spuneau ei și Godwin presupunea că aveau dreptate.

Imediat după ce află că Cilla avea să se înzdrăvenească, se cufundă din nou în obsesia lui legată de Stefan Lieberman, încercând să uite faptul că îl îndrăgise în ultimii ani. Nu voia să creadă că Lieberman era spion. Dar faptul era sigur. Sora lui nu lăsase loc pentru îndoieli, oricât de obositoare ar fi fost împrejurările. Godwin dorea să creadă că Lieberman era un spion neeficient, un spion doar cu numele. Și poate că așa și era. Dar Renate Lieberman spusese că numele lui conspirativ era Pangloss. Și Monk Vardan spusese că Pangloss era omul care trădase operațiunea PRAETORIAN. Totul se potrivea și dacă n-ar fi fost datoria lui față de Max Hood, Godwin s-ar fi dus, pur și simplu, la Monk Vardan, i-ar fi spus că Lieberman era Pangloss și cu asta, vânătoarea s-ar fi terminat. Dar nu putea risca, nu i-l putea da pe tavă pe Pangloss lui Monk Vardan, pentru că atunci răzbunarea ar fi fost ratată și tocmai asta urmărea el, să se răzbune. I-o datora lui Max.

Dar cum aflase Stefan Lieberman de operațiunea PRAETORIAN? Cine-l condusese spre acest secret, atunci, în 1941?

Godwin își epuizase toate resursele inteligenței sale, când îi veni în minte Lily Fantasia. Da, Lily, desigur; ea i-ar fi putut oferi o cheie de acces spre dezlegarea șaradei. Ea îl inclusese pe Stefan Lieberman într-unul dintre proiectele sale, el era unul dintre „mascotele" ei. Petrecuse foarte mult timp punându-l în temă cu întreaga scenă socială a Londrei din timpul războiului. S-ar fi putut ca Lily să-și amintească ceva, ar fi putut ascunde undeva, în memoria ei, vreun

indiciu. Fir-ar să fie, avea nevoie de ceva mai mult, de ceva care să-l asigure că pusese mâna pe omul care trebuia.... o legătură... atunci ar fi ştiut ce avea de făcut...

Lily era încântată să-l primească într-o după-amiază târzie, la reşedinţa din Belgravia. Îl îmbrăţişă, îşi atinseră obrajii, apoi îl servi cu un vin de Xeres, la o măsuţă de lângă fereastră. Fulgi de zăpadă uşori şi fragili dansau prin întunericul înserării timpurii. Nu ninsese destul ca să se strângă un strat pe caldarâm, totuşi era un avertisment că iarna începuse. În camera de zi, camera personală a lui Lily, ardea un foc vesel şi Godwin îşi aşeză trenciul pe spătarul unei canapele joase.

– Cum se simte Cilla azi? Ieri când am dat pe acolo să-i duc flori proaspete, avea o durere de cap îngrozitoare...

– Se simte foarte bine. O dor coastele. Blestemat candelabru. Dar ascultă, Lily, n-am venit la tine în legătură cu ea...

– Rodger, ai o figură atât de ciudată... nici urmă de aerul tău flegmatic obişnuit. S-a întâmplat ceva? Ce te frământă?

– Trebuie să te rog să fii foarte atentă, să nu pomeneşti absolut nimic despre vizita asta. Nu-mi pune nici o întrebare şi, pentru numele lui Dumnezeu, nu spune nimic nimănui. Am nevoie de câteva răspunsuri. Bine? Am nevoie de ajutorul tău...

– Desigur, iubitul meu Rodger. Eşti trist. Întreabă-mă tot ce doreşti. Ştii de unde vin. Sunt un monument de discreţie.

– Am nevoie să aflu câteva lucruri despre Stefan Lieberman... orice îmi poţi spune tu. De pildă, când l-ai întâlnit prima oară.

– Vai, Rodger... Oftă, dintr-odată prost dispusă. Eşti foarte sigur că vrei să te bagi în treaba asta? Ar fi mai bine s-o dăm uitării.

Îl privi aproape cu reproş. Dar Godwin nu prea luă în seamă dispoziţia ei.

– În '41, în toamna acelui an. Aminteşte-ţi de vizionarea filmului Cillei, *Floarea de ciuboţica cucului*, apoi de marea petrecere. Vorbeşte-mi despre Lieberman cel de atunci, spuneai că făceai din el una dintre mascotele tale. Povesteşte-mi despre ceea ce făcea, cine îi era cea mai apropiată persoană? Poate Monk? Sau Max? Sau Cilla...?

– Dar ce importanță mai are asta acum? Stefan era atât de bucuros că trăia, își fortifica puțin mușchii...

– Mergea de colo-colo, nu-i așa? Cunoștea lume multă, se ducea peste tot...

– Nu e nevoie să mă iei pe departe în felul ăsta, ți-a spus Cilla ceva? Sau a negat? Ți-a ajuns ceva la ureche și vreau să știu cine e autorul.

– Ce să nege? Nu, Cilla n-a negat nimic...

– Vezi? Asta o să te convingă. N-are rost să negi, a fost cu mult timp în urmă și cel mai bine este să uităm totul...

– Despre ce naiba vorbești, Lily?

– Despre persoana cu care Cilla se întâlnea foarte des. La urma urmei, Rodger, după câte îmi amintesc eu, tu și Anne Collister erați foarte legați pe atunci. Iar Cilla își trăia și ea viața...

– Nu, nu, Lily, asta s-a terminat în toamna lui '41. Cilla și cu mine eram... Lily, despre ce naiba vorbești tu?

– Vorbesc despre Cilla și Stefan, desigur. Și-ți pot spune că n-a fost niciodată mai mult decât un flirt.

– Cilla și Lieberman? Doar nu vrei să spui că...

– Ba da, desigur. Nu despre asta vorbim? Ai spus că Cilla n-a negat, și de ce ar fi făcut-o? Asta a fost cu ani de zile în urmă, când ea era epuizată de muncă și Max se purta foarte urât cu ea, ceea ce nu era deloc de mirare. A fost, totuși, o experiență și de ce să nu fi avut o combinație cu un bărbat interesant cum era Stefan Lieberman? Rodger, arăți îngrozitor. Nu fii stupid, tu și Cilla sunteți cea mai fericită pereche pe care o cunosc, pe care am cunoscut-o vreodată și ce importanță are dacă drumul spre iubirea adevărată a trecut și printre pietroaie? Nu e așa întotdeauna? Revino-ți, nu fii prost...

Godwin înghiți în sec.

– Ai dreptate, înțeleg tot ce spui. Dar nu știu... în timp ce Max și cu mine eram acolo, încercând să devenim eroi, în timp ce Max era ucis, iar eu, gata să fiu făcut bucățele, nu știam că Cilla era... era...

– Ei bine, scoate-ți asta din minte. A trecut multă apă pe sub pod, sau pe sub dig, sau pe unde spuneți voi că trece apa, o mulțime de apă s-a vărsat de atunci....

– Lapte. Lapte vărsat. Da, ai dreptate.

– Și Cilla noastră este cu totul altă femeie față de cea de atunci. Lasă-mă să-ți dau un sfat, Rodger. Când e vorba de probleme sentimentale, nu așeza trecutul între tine și persoana iubită. Gândește-te la suferințele prin care ar fi trecut Greer, dacă punea pe tapet trecutul meu. I-ar fi putut distruge sentimentele pe care le are pentru mine și uite că am fost fericiți și ne-am iubit și avem o viață minunată și o dragoste la fel. Nimic n-ar mai fi fost așa, dacă mi-ar fi reproșat trecutul, ar fi dat foc la tot.

– Și s-ar fi transformat în cenușă, Lily. Totul...

– Și fără nici un motiv serios. Nu mai sunt aceeași cu cea care am fost când eram tânără. Acum n-aș mai face ceea ce am făcut atunci. Același lucru e valabil și pentru soția ta. E soția ta și te iubește cu fiecare fibră a ființei ei. Aveți un copil împreună. Nu mai e ființa zbuciumată și nefericită care era cândva, așa încât uită-l pe Stefan Lieberman, uită-l și iubește-o pe soția ta. Ai iubit-o când era ceva mai mare decât o copilă și o iubești și acum, când e femeie. E ceva care te umple de mulțumire, Rodger, înțelegi?

– Da, Lily, înțeleg.

Se aplecă și o sărută blând pe gură.

– Înțeleg fiecare cuvânt. Nimeni nu mi-a dat, vreodată, un sfat mai bun. Vorbesc serios.

– Iubește-o. Nimic nu e mai important ca lucrul acesta.

– Lily, fetița mea iubită, m-ai eliberat de o grijă.

Străbătu Eaton Square, îndreptându-se spre sărmana casă bombardată din Sloane Square și se opri la unul dintre localuri pentru un păhărel. Își scoase pipa pe care Priestley îl făcuse s-o fumeze la ore târzii, o îndesă cu tutun și o aprinse.

Lily îl eliberase de o grijă, de o întrebare care-l obseda.

Cu tot ce-i spusese despre Cilla.

Și pentru că-l legase strâns pe Stefan Lieberman de lumea lui Max Hood. Cumva, undeva, ceva scăpase printre ochiurile plasei. Ceva confidențial ajunsese la urechile lui, transformându-se în informație prețioasă. Ceva ce ieșise din gura Cillei. Poate că ea văzuse acest lucru pe biroul lui Max. O notă, o însemnare, o mâzgâlitură, ceva.

Unui spion care știa că viața familiei lui atârna de un fir de păr, nu-i trebuia prea mult.

Pentru Rodger Godwin venise clipa să-și găsească omul.

Parisul fusese eliberat în august 1944 și pe la mijlocul lui octombrie, cu excepția înăbușirii brutale de către naziști a răscoalei din Varșovia, Aliații se îndreptau, în mod ferm, spre est, atacând linia Siegfried, în timp ce rușii făceau presiuni hotărâte spre vest. Nu era chiar atât de ușor. Germanii luptau ca niște posedați pentru ceva pe care mulți o apreciau drept o cauză pierdută. Totul era complet inevitabil. Bombardierele Aliaților ciuruiau Reich-ul. La Dumbarton Oaks, în suburbiile Washingtonului, se făceau deja planuri pentru securitatea colectivă a lumii de după război, care urma să fie organizată de Națiunile Unite.

14 Octombrie. Vulpii Deșertului, feldmareșalului Rommel, poate cel mai mare erou de război al Germaniei, i s-a dat posibilitatea să se sinucidă, mai degrabă decât să fie judecat și, în mod sigur, executat, pentru implicarea într-un complot ce țintea să-l ucidă pe Hitler. El și-a provocat moartea luând o pastilă de otravă, iar guvernul german a anunțat oficial că murise din pricina rănilor căpătate în război. Lui Godwin îi păru rău când află știrea de la Departamentul de Informații Secrete. Și-l amintea bine pe omul acesta, își amintea lungile discuții avute la Paris, nebunia aceea din ziua când Rommel câștiga războiul într-un film. Era un om bun, chiar dacă era din tabăra dușmană. Lui Godwin i-ar fi făcut plăcere să-l întâlnească într-o lume a păcii.

20 Octombrie. Generalul Douglas MacArthur debarca pe coasta Filipinelor, la doi ani și jumătate după ce părăsise aceste meleaguri. De fapt, într-un interval de numai câteva zile, el debarcă pe coastă de mai multe ori, în timp ce camerele înregistrau, numai pentru a se asigura că prinseseră bine secvența. Ca urmare, mulți au susținut că generalul ajunsese târziu aici, că-l văzuseră apărând la câteva zile după soldații lui. În orice caz, el a avut posibilitatea să-și țină unul dintre faimoasele sale discursuri, atât de dramatice. *M-am întors...*

Între 23 si 26 octombrie, în sudul Pacificului se desfășura cea mai mare bătălie navală din istorie. A fost numită bătălia pentru Golful

Leyte. Flota imperială a Japoniei a suferit o lovitură mortală, pierzând treizeci și cinci de vase, inclusiv trei mari vase de război, patru portavioane, zece crucișătoare, treisprezece distrugătoare și cinci submarine. Flota Statelor Unite a pierdut șase vase.

În ultima zi a lui Octombrie, optsprezece torpiloare ale Aliaților au bombardat cartierul general al Gestapoului din Aarhus, Danemarca, distrugându-l, dar cruțând două spitale care nu erau la o distanță mai mare de aproximativ o sută de metri.

Pe 17 noiembrie, Franklin Delano Roosevelt a fost ales pentru a patra oară președintele Statelor Unite.

Epoca navelor de război luă sfârșit pe 12 noiembrie, când 32 de avioane Lancaster ale RAF distruseră, în cele din urmă, puternicul *Tirpitz*, lovindu-l în plin, cu trei bombe de șase tone. De atunci încolo, puterea pe mare avea să fie zdruncinată mai mult de pe marile portavioane decât de pe puternicele nave de război.

Unul după altul, marile evenimente luau cu asalt paginile istoriei și Godwin le prindea din fugă, scria despre ele, difuza la radio povestirile sale, încerca să creeze auditorilor săi o perspectivă istorică. Perspectiva, acesta era aspectul cel mai plăcut al muncii lui, la care ținea atât de mult, încercând, cât putea mai bine, să ghicească adevăratul sens al evenimentelor.

În luna noiembrie, germanii trecură, din nou, la atac, în Europa. Pe la sfârșitul lunii, bombardierele americane B-29 aruncau o ploaie de bombe deasupra orașului Tokio. În Anglia, după o lună de atacuri cu rachete, victimele se cifrau la 716 morți și 1511 răniți, printre care se numără și Cilla Hood, cu toate că vindecarea ei mergea foarte bine.

Nimeni din afara înaltului comandament german nu bănuia că Hitler făcea mari presiuni asupra generalilor săi, plănuind să riște totul pe o ultimă rostogolire a zarului. Nimeni nu-și imagina că armata germană și aviația aveau de gând să se implice într-un ultim atac de mari proporții. De acum încolo, avea să fie un măturoi general, o ofensivă ca un tăvălug, ce avea să treacă peste câmpiile și orașele scăldate în sânge, până la căderea finală a Berlinului. Nimeni nu se gândea prea serios la faptul că defensiva trebuia organizată din nou.

Stefan Lieberman trăsese sforile pentru a obține acreditarea în calitate de corespondent de război. Plecase spre Paris pentru a scrie povestea sfârșitului războiului, pentru o revistă cu pretenții; povestea Parisului după plecarea germanilor, primul Crăciun liber, fără naziștii în uniformele lor cenușii pe Champs-Elysées, apoi despre felul cum priveau francezii toate astea. Avea să vadă cu ochii lui brеșa făcută în linia Siegfried, trecerea Rinului, distrugerea finală a celui de al treilea Reich. Apoi, plănuia să se întoarcă la Viena, pentru a-i căuta pe cei care mai rămăseseră în viață din familia sa. Spusese, dacă bine-înțeles ăsta nu era un joc, că ar fi mai bine pentru el să-și găsească un alt gen de ocupație.

Homer Teasdale aduse toate aceste informații într-o după-amiază când Godwin trecu pe la biroul său, care se afla în imediata apropiere a lui Café Royal.

– Dar de ce vrei tu să știi unde este Lieberman?

Homer se juca, încercând să arunce cărțile de vizită într-o pălărie adâncă, ceea ce însemna că treaba săptămânii se cam încheiase. Era vineri după-amiaza.

– Am auzit că a întins-o. Norocos mai e ticălosul ăsta! Homer, dacă el poate să treacă pe continent, un simplu autoraș de piese de teatru, ce Dumnezeu, atunci pot și eu s-o fac. Auzi?

– Să nu începem iarăși, Raj. Știi ce spun toți băieții de la rețea, băieții de la ziare, băieții de pe Madison Avenue? Spun că-l așteaptă pe Roger Godwin s-o pornească spre casă... Eroul cuceritor se întoarce, radioul îl așteaptă, Televiziunea e după colț, e timpul potrivit pentru glorie, îndată ce căcăciosul ăsta de război se va termina – iartă-mi expresia – și tu vei deveni unul dintre stegarii timpurilor noi.

– Și ce legătură are asta cu prețul fasolei?

– Ei cred că ești plecat cu sorcova, de pe urma accidentului.

– Plec, Homer. Mă obișnuisem să trăiesc la Paris. Acolo am cunoscut-o pe Cilla... fir-ar să fie, acolo i-am cunoscut pe toți. Vreau să mă întorc. Vreau să revăd orașul, acum că naziștii au plecat.

– Ascultă, Raj, nimeni nu te poate opri, cu adevărat. Dar, personal, și eu cred că ești plecat cu sorcova, după accident... de ce să nu aștepți până se termină războiul? Nu mai e mult până atunci...

– Homer, când se va termina războiul, oricine se poate duce. Eu *vreau*, oricum, să mă duc, când se va termina războiul. Dar voi pleca și acum. Lieberman e doar un autor de piese de teatru... Să presupunem că ești agentul și managerul meu, fă-mi rost de scrisori de acreditare, de transport, de toate celelalte.

Când era gata să iasă pe ușă din biroul lui Teasdale, Homer întrebă:

– Cilla e bine?

– O doare puțin capul.

– Stați la Dorchester?

– Până când se repară casa.

– E imposibil să pătrunzi la Dorchester. Teasdale clătină din cap admirativ. Dar tu și Cilla sunteți al naibii de *importanți*.

– Ție ți-o datorăm, Homer.

– Mulțumesc, dragul meu supus.

În cele din urmă, una dintre cărțile de vizită nimeri în pălărie.

– Nu e ușor să faci așa ceva.

– Totul e mâna care o face, Homer.

30

Decembrie 1944.

Belgia.

Lui Godwin nu-i fusese niciodată atât de frig.

Atât de frig, atât de foame, atât de frică. Era murdar. Epuizat. Speriat. Zgomotul, reverberațiile chinuitoare, nesfârșite, cutremurarea pământului și a zidurilor, bucățile de zăpadă înghețată care cădeau din brazi ca mii de avalanșe în miniatură, aerul mereu îmbâcsit din cauza zăpezii, a murdăriei, a schijelor și a fragmentelor de dărâmături. Petrecuse în Londra momentele Blitz-ului, dar ceea ce se întâmpla aici era de cu totul alt ordin. Și era sigur că începuse să surzească. Își simțea în continuare stomacul gol, revoltându-i-se, dar nu-l mai auzea. Se întreba cât timp trecuse de când plecase. Mult? Puțin? Destul?

Hoinărise atât de mult prin acest imperiu al distrugerii, monoton și trist, un imperiu al zloatei, al zăpezii și al făgașelor de noroi înghețat, care fuseseră, cândva, drumuri, se împleticise atâta prin kilometri de păduri care acum nu mai existau decât sub formă de buturugi sfâșiate și rupte în bucăți, într-un peisaj așternut cu cadavre, cu camioane, cu jeepuri și tancuri abandonate, încât începea să piardă noțiunea timpului. Poate așa pățeai înainte de a muri. Poate că nu-ți mai păsa ce zi era, atunci când nu mai dormiseși de multă vreme, și te hrăneai numai cu frică și furie și aproape că uitaseși cum era să nu-ți fie frică. Fumul, zăpada și ceața murdăreau soarele, noaptea nu era decât o umbră cevа mai întunecoasă. Ce importanță mai putea avea în ce zi ți se dădea, în fine, un hârdău cu masa de prânz și asta se numea viață?

Se lupta cu nevoia de a dormi. Își îndrepta spatele, lipindu-l de zid și-și sufla în degetele înghețate. Se gândi să aprindă un foc, dar el ar fi putut pârjoli restul clădirii și atunci ce-ar fi realizat? Așa încât încercă să-și amintească ce se petrecea exact. Nu era prea ușor să depene firul...

Petrecuseră, toți trei, prima noapte pe drumul ce ducea afară din Paris, în vechiul Citroen negru și jos, căutând faimoasa breșă germană din Belgia, încercând să ajungă din urmă războiul, căutând frontul prin ploaie, prin noroi și prin zăpadă. Nu știuseră că frontul era peste tot în jurul lor și schimbau mereu direcția, în timp ce panzerele și un sfert de milion de soldați germani se luptau să treacă râul Our și să-și croiască drum spre Antwerp. Nu știuseră că tot războiul acela blestemat le va cădea în spinare, venind ca un tăvălug, format din oameni, tancuri și arme de foc. Armata germană făcea un ultim efort, încercând să câștige un avantaj de ultim moment...

Petrecuse o noapte într-o fabrică de cherestea, după ce pierduse urma camarazilor săi într-o mlaștină cleioasă, în vecinătatea unui loc numit Manhay. O noapte într-o fabrică de cherestea, respirând mirosul umed al pastei de lemn, al gazelor și al fumului Citroenului, care ardea mocnit în zăpadă. Fabrica de cherestea funcționa douăzeci și patru de ore pe zi, folosind materialul lemnos adus din pădurile de lângă Saint Vith, la construirea adăposturilor de iarnă pentru trupele Aliaților care, în curând, vor face mici fărâme ultimele rămășițe ale Reich-ului... Dar cum se lumină de ziuă, toată lumea începu să alerge înnebunită pentru a-și salva viața, fiindcă panzerele germane ieșiră fioroase din pădure, făcând copacii una cu pământul în fața lor. Din ceața deasă și din zăpada învârtejită ieșeau tunuri clănțănitoare, sute de soldați fantomatici, îmbrăcați în pelerine albe și cățărați pe tancuri, părând că plutesc pe lângă ele, în timp ce tunurile mârâiau continuu, pe măsură ce avansau...

Fuseseră nopți întregi când nu știuse unde se află, îngrămădit împreună cu alți bărbați în jurul unui foc, în salonul gol și rece al unui castel cândva elegant, unde ofițerii americani fuseseră încartiruiți cu câteva zile în urmă. Acum salonul era gol și mânjit de fum, iar pereții ciuruiți de găuri de gloanțe. Fusese și o noapte când stătuse de veghe cu un soldat singur și înspăimântat, din Dubuque, căruia i se dăduse o bazuka și i se spusese să păzească răscrucea, în caz că Armata a Șasea de Panzere

a lui Sepp Dietrich s-ar fi nimerit să pice acolo. O bazuka era mânuită, de obicei, de doi oameni: un ochitor și un încărcător de obuze. Dar camaradul soldatului auzise un zgomot infernal în copaci, în jurul cotiturii noroioase, un zgomot venind din ceața groasă și spusese nu, mulțumesc, și se topise în josul drumului, lăsând soarta democrației și umanității în seama celor dotați mai bine pentru această trebșoară. Godwin dăduse peste puștiul cu bazuka chiar înainte de căderea nopții. Amândoi erau pierduți, înspăimântați, uzi până la piele, tresărind la fiecare zgomot de bătălie, venind dinspre pădurea înecată în ceață, unde zăpada era înaltă până la genunchi. În noaptea aceea vegheaseră împreună frontul de vest, iar Sepp Dietrich alesese, poate, o altă direcție...

Fuseseră o mulțime de nopți, nopți amuzante, nopți fioroase, iar acum se afla în Malmédy care fusese cândva un sat mic și cochet. Acum dispăruse aproape complet de pe fața pământului.

Bombardamentele continuau neîntrerupt, de două-trei zile, dar ce mai conta? Dintr-un motiv oarecare, pe care nu-l mai înțelegea, dacă-l înțelesese vreodată cu adevărat, americanii bombardau satul Malmédy. Poate că era o eroare cumplită. Sau poate că știau ce făceau și neglijaseră, pur și simplu, să-i informeze pe cei de la batalionul 291 inginerești ca și pe toți ceilalți care treceau pe acolo sau aveau treabă în Malmédy. Dar ce importanță avea?

Din câte constatase el, și americanii și englezii și germanii omorau tot ce le ieșea în cale, poate chiar pe toți locuitorii Belgiei. La asemenea situație ajunsese războiul în ultimă instanță, dar Godwin nu era implicat în război. Cel puțin, nu cu totul. El avea o misiune personală. Cu două săptămâni înainte, își făcea, la Londra, obișnuita transmisie pentru Statele Unite, își redacta coloana pentru ziar și medita la al șaselea Crăciun londonez, petrecut sub semnul războiului, iar acum era aici, stând ca un prost, într-o clădire bombardată, dintr-un sat devastat de armarta germană, un sat în care văzuse un grup de pifani americani, proaspăt capturați, împușcați cu sânge rece de germani... Aceasta era maniera în care se desfășura războiul acum. „Să-i ia naiba de prizonieri, nu ne trebuie nici un prizonier". Era un ecou îndepărtat, al războiului în deșert, dar aceasta era situația la care se ajunsese acum.

Își amintea cum se ascunsese într-un subsol, împreună cu o mulțime de alți oameni înspăimântați, într-o localitate numită Trois Ponts. Tot acolo auzise răpăitul mitralierelor și simțise casa de deasupra lor cutremurându-se din încheieturi. Un bătrân îi spusese că nemții folosesc împotriva populației tunurile Berta cea Mare, cele mai mari tunuri fabricate vreodată, care puteau trage la o distanță de câteva mile, de pe partea cealaltă a liniei Siegfried și trăgeau de pe șine speciale pentru amortizarea reculului...

Și acum, Doamne Dumnezeule, se afla în micul Malmédy, centrul însângerat, noroios, înzăpezit, plin de fum și de ceață al universului.

Îl găsise pe omul lui, apoi îl pierduse în acea nebunie dezlănțuită de germani, dar acum îl urmărise până la Malmédy. Godwin îl urmărise până în sărmanul Malmédy, părăsit de Dumnezeu și acum îl aștepta să intre pe ușă. Pangloss avea să-și găsească moartea.

Godwin nu era singur în cameră. Toate geamurile erau sparte, zăpada era suflată de vânt înăuntru, printre grinzile zdrențuite și prin acoperișul spart, iar noaptea începea să înece totul în întuneric. Depărtat și stins, în intervalele dintre împușcături, se auzea un cântec...

Godwin aprinse o lumânare care pâlpâi în adierea înghețată, apoi prinse putere și lumina ei palidă se îndreptă spre colț, unde căzu scurt asupra celuilalt ocupant al camerei. Era operatorul radio. Era răsturnat pe spate, cu ochii deschiși. Murise cu trei ore în urmă.

Godwin crezuse că era Pangloss, cum stătea așa, aplecat asupra aparatului de radio, încercând să informeze cartierul general german asupra mersului bătăliei. Godwin îl împușcase. Dar nu fusese Pangloss.

Acum Godwin aștepta – un ucigaș răbdător, înconjurat din toate părțile de moarte. Ținea în mână un revolver german Smeisser, așteptând să audă zgomotul pașilor în vestibul.

Pangloss trebuia să fi știut de atacul german încă de pe când se aflau cu toții la Paris. În noaptea aceea la Paris, cu o săptămână în urmă, o săptămână? Mai mult? Nu, o săptămână, așa era, da, în seara asta era ajunul Crăciunului... își amintea și-și simțea pleoapele foarte grele când se gândea la Merle B. Swaine și la Sam Balderston. Încerca

să nu se gândească la tăișul de cuțit al gerului care i se insinua în trup...

Când ajunsese la Paris, pe la începutul lui decembrie, acreditat, încă o dată, în calitate de corespondent de război, orașul era umed, rece și cenușiu, o vreme făcută anume pentru pneumonie. O deosebire ca de la cer la pământ față de vara pe care o petrecuse aici, acum șaptesprezece ani. Vizitase totuși vechile locuri, trecu pe străduța îngustă unde locuise cu Clothilde și găsi Clubul Toledo unde Clyde își făcuse un nume; se oprise la casa unde locuise Tony Dew-Brittain și unde Priscilla fusese o stăpână atât de seducătoare, unde ea le schimbase tuturor viețile. Se duse să viziteze cimitirul unde el și Max Hood îi omorâseră pe cei doi *flics* care terorizau cartierul. Totul se schimbase, în afară de cimitir, care rămăsese exact în aceeași stare. Trecuse mult timp de-atunci și lumea, Parisul și Rodger Godwin se schimbaseră foarte mult. Și atât cât putea el să priceapă, lucrurile nu se schimbaseră în bine.

După ce făcu turul birourilor de presă și începu să-l caute pe cel pe care venise să-l omoare, după ce stătuse mai multe zile aici, luă, într-o dimineață, un mic dejun întârziat, la o cafenea micuță de pe trotuar, pe malul Senei opus catedralei Notre Dame. Era singurul client care stătea la mesele de afară, înfășurat în trenciul său și cu pălăria trasă adânc pe ochi. Cafeaua era fierbinte, cornul era crocant și călduț, iar în fața lui, ceața de pe râu se înălța leneșă. Nu avusese noroc să-și descopere prada și începuse să aibă îndoieli că o va găsi. Dacă omul părăsise Parisul, ar fi fost imposibil să-i găsești urma în toată harababura aceea stârnită de război. Pangloss era și el tot un fel de corespondent la Paris, dar cu puține șanse, după părerea lui Godwin. Dacă-și luase zborul spre front, putea fi oriunde, aproape peste tot. Era prea devreme ca să se lase păgubaș, dar Godwin se simțea cam nefericit.

Și atunci auzi vocea care venea din trecut.

– Ăsta ori e Rodger Godwin, ori eu nu sunt Merle B. Swaine!

Omul părea ceva mai scund decât și-l amintea Godwin și se îngrășase. Fălcile-i erau grele, revărsându-se peste guler, iar părul i se rărise, devenise alb. Fața îi era roșie, cravata ecosez îi stătea pieziș, iar ochii lui mici și strălucitori erau plini de neastâmpăr.

– Domnule Swaine! Merle... pentru numele lui Dumnezeu, tu eşti! Vino încoace, fir-ar să fie, ce plăcere să te revăd!

Depănară amintiri din timpuri de demult, nume din trecut şi Godwin îi povesti cum se însurase Max Hood cu Cilla, cum Max a fost ucis şi cum, în prezent, el însuşi este soţul Cillei. Îi povesti lui Swaine despre naşterea lui Charles Hugh Maxwell Godwin, despre întâlnirea cu micuţa Clothilde şi despre Clyde, bineînţeles. Swaine „înghiţi" totul şi-i povesti lui Godwin cum rămăsese la ziar până la mijlocul anilor '30, apoi se însurase cu o franţuzoaică, o aristocrată cu o avere şi o stare considerabile. În timpul războiului, fratele ei fusese colaboraţionist şi acum era pe lista celor vânaţi de Rezistenţă; ea îl atrăsese pe Swaine în mişcarea de Rezistenţă de lângă Lyon, unde fratele ei îi oferise o acoperire excelentă. Ea aruncase în aer un pod şi un cartier general al poliţiei colaboraţioniste.

– O nebună, Godwin. Nu cunoaşte sensul cuvântului frică. Dar ca să-ţi spun mai sincer, Merle B. Swaine, ştie al naibii ce e frica şi eu nu am nici tăria de caracter, nici simţul aventurii unei franţuzoaice aristocrate. Era cât pe ce să mă omoare şi asta pe lângă faptul că eram aproape să fac câteva atacuri de cord din cauza ei. Dar tot ea m-a scos din necaz. Acum ne-am întors la Paris. Ce mai război îndrăcit a fost, nu-i aşa? Dacă tot trebuia să se întâmple, cel puţin mă bucur că Merle B. Swaine n-a pierdut ocazia să ia parte la blestemăţia asta. Am şaizeci şi patru de ani. Nu-mi vine să cred! Cum naiba s-a întâmplat? Merle B. Swaine are şaizeci şi patru de ani!

Godwin cină în casa familiei Swaine, o casă elegantă de pe Malul Drept, întreţinută cu grijă din averi foarte vechi, sau din ceea ce mai rămăsese după ce nemţii trecuseră pe acolo. Godwin ascultă povestiri de război, depănate de sublima soţie a lui Swaine, Marie-Claire, o femeie în jur de patruzeci de ani, înaltă şi cu un aer foarte demn. Godwin le povesti puţin despre Africa de Nord şi despre Blitz, despre care ei nu ştiau prea multe. Când seara se sfârşi, Swaine îl conduse, pe jos, împreună cu pudelul său uriaş, Richelieu, tot drumul până la hotelul Ritz, unde Godwin îşi stabilise reşedinţa. Fusese o seară de neuitat.

Până dimineaţa, Godwin nu se mai gândi la Pangloss. Dar chiar a doua zi dimineaţă îl descoperi sau, mai bine zis, Pangloss a fost acela

care l-a descoperit pe Godwin și îl salută, cu un amestec de surpriză și încântare, în holul hotelului.

– Nu-mi închipuiam că ești aici. Stai mult?

Godwin zâmbi, dădu mâna cu el, se întâlniră la masa de prânz și, în tot acest timp, se gândea cum, unde și când îi va face de petrecanie puiului de cățea.

Apoi, în cele două săptămâni cât mai rămăsese în Paris, balonul a fost luat de vânt.

Sam Balderston de la *The Times,* care, mai târziu, deveni celebru în cercurile de conferințe de după război, ca Sam Balderston „Socotit-Mort-la-Podul-Remagen", intră vijelios pe ușă, din ploaia și ceața de afară, în timp ce Godwin stătea într-un fotoliu de trestie la Deux Magots, la ora trei dimineața, în ziua de 17 decembrie 1944.

Era o noapte rece de iarnă, care învăluia totul într-o pâclă înghețată. Godwin și Merle B. Swaine își sorbeau coniacul cu sifon, când Balderston își făcu apariția pe ușă și privi în jur ca o pasăre de noapte, din pricina căldurii care îi aburise ochelarii rotunzi. Purta un impermeabil, militar, vechi și mizerabil care era pătat în locurile îmbibate de umezeală. Timp de câteva momente, privi în jur cam dezorientat, căutând în mulțime figura care-l interesa. Restaurantul, ca loc de întâlnire, era plin. Toate locurile de întâlnire fuseseră pline ochi în lunile care trecuseră de la eliberare. Dacă francezii nu alergau în toate părțile ca să-i omoare pe vechii colaboraționiști, sau dacă nu vorbeau fără încetare despre restabilirea onoarei și a gloriei, sau dacă nu explicau de ce germanii intraseră în țara lor și băgaseră groaza în ei, atunci își pierdeau timpul prin baruri, încălziți de maniera în care își proclamau independența și libertatea. Ca de obicei, se zvonea că, mai târziu, s-ar putea să apară și Hemingway. Cu cât lucrurile se schimbau mai mult, cu atât ei rămâneau aceiași.

Balderston își lustrui lentilele cu capătul cravatei care arăta cam apretată după întâlnirea destul de recentă cu o farfurie de *boeuf bourguignon*[1]. După ce-și așeză ochelarii la loc, pe fața rotundă și îmbujorată, își croi drum prin aglomerație, clătinându-se și scuturând scrumul

[1] Friptură de vacă cu sos de Burgundia (lb. franceză) (n.tr.)

țigării pe impermeabilul său găurit de arsuri și pătat, sau pe orice persoană întâlnită în cale.

– Godwin, strigă, plecăm din nou la război, *mon ami!*

– Cum așa, Sam?

– Să fie al dracului, omule, afurisitul de balon a întins-o!

Godwin zâmbi discret. Swaine stătea în dreapta lui. În stânga, al treilea la masă, era unul pe care hotărâse să-l omoare într-o oră.

– Liniștește-te, dragă prietene, trage-ți un scaun.

Vorbise Pangloss. Acest nume îi veni acum în minte lui Godwin, cu toate că-l cunoștea de ani de zile sub numele lui adevărat. Gândul că urma să-l omoare atât de curând, făcuse ca seara să devină destul de tensionată.

Și acum iată că apare Sam Balderston, un maestru în arta de a pica la momentul „nepotrivit", lucru constatat, afară de cazul când încercai, disperat, să fugi din calea lui Rommel și nu aveai la dispoziție vreun alt mijloc de transport. În acele împrejurări, bătrânul Sam picase tocmai bine. Swaine comandă încă o porție de coniac cu sifon, pentru noul venit. Balderston pufăia și gâfâia, își șterse fața cu un șervet luat de la gâtul unui bărbat de la masa vecină, apoi se înfundă în cel de-al patrulea fotoliu, răsturnând o scrumieră plină cu mucuri de țigară, pe jos. Nu dădu nici o atenție țipătului îngrozit. Era Balderston în toată splendoarea.

– Balonul a întins-o, spuse din nou Balderston.

– Despre ce balon este vorba, Sam? întrebă Pangloss.

Balderston își plimbă privirea de la o figură la alta. I se tăiase răsuflarea și transpirase ca o purcea premiată. Bărbia dublă îi acoperise nodul cravatei.

– Moartea marelui și blestematului al Treilea Reich, pentru care Monty se temea că va fi atât de mult întârziată... se pare că a fost... cam exagerată.

Mușcă din capătul umed al trabucului ca pentru a spori efectul dramatic.

– Spionii mei îmi spun că ieri, cu aproximativ optsprezece ore în urmă, germanii au declanșat cel mai afurisit atac din tot războiul, în Ardeni... de-a lungul întregului front... nemții sunt peste tot, ninge,

sunt nemți în uniforme de soldați americani, un coșmar... am intrat în rahat până-n gât.

Luă o gură de aer.

– Afurisitul de Hitler crede, cu adevărat, că va câștiga războiul ăsta blestemat.

– Belgia.

– Presupun că ar fi trebuit să știm, spuse Godwin. Ei găsesc repede o soluție și o folosesc. Așa au făcut în 1870, în 1914, în 1940, când și-au bulucit trupele în trecătoarea Losheim din munții Eifel...

– Asta e, spuse Balderston, sorbind din coniacul cu sifon, trecătoarea Losheim.

– Au invadat Țările de Jos, Olanda, Belgia și Franța, spuse Godwin. Acum repetă figura.

Swaine încuviință din cap și-și trecu mâna prin părul ciufulit și alb.

– Ce poveste afurisită. Toate drumurile astea imposibile, în cruciș și în curmeziș... niciodată nu ne vine să credem c-o vor face cu adevărat, întotdeauna credem că va fi un eșec, întotdeauna credem că încearcă să ne păcălească și apoi ei își încarcă boarfele și vin să caute ursul în vizuina lui, chiar aici, în trecătoarea Losheim. Nu ne mai învățăm minte niciodată.

– Putem să te citățm între ghilimele cu vorbele astea, Merle?

– Îți vine să te minunezi, spuse Godwin. Noi suntem ca Bourbonii. Niciodată nu învățăm și niciodată nu uităm.

Îl privi pe Balderston.

– Cât de critică e situația?

– E critică.

Balderston scuipă bucățele din învelitoarea umedă a trabu-culului.

– Americanii sunt făcuți una cu pământul. Suntem puțini, iar nemții vin cu tancuri uriașe. Nu numai Tigri, ci Tigri Regali. De șaizeci de tone. De două ori mai mari decât Sherman-urile noastre. *De două ori!* Și mai folosesc și avioanele astea noi, blestematele astea de avioane cu reacție. Abia le poți vedea pe cer, afurisitele. Suntem strânși puternic în chingi, iar nemții ne găuresc sistematic liniile. Și nu e decât începutul. Louis și Schmeling din nou, dar germanii câștigă. Fără bancuri, soldați

germani în uniforme americane, antrenați să răspundă tuturor întrebărilor tipic americane, despre echipele proprii de baseball, despre filme și cine mai știe ce alte lucruri. Un coșmar dezgustător.

– Trebuie să ne ducem acolo, spuse Godwin.

– Exact așa mă gândeam și eu. Acum uite care-i noutatea senzațională... grupuri de băieți de la 101 Aeropurtate sunt aici, în Paris, gata de plecare, chiar m-am nimerit să le fiu prin preajmă, unica lor mascotă. Au luat un camion și se întorc în nebunia aia, cam peste o oră. Generalul de brigadă McAuliffe a fost desemnat pe loc să se ocupe de 101 și s-a format un convoi de patru sute de camioane care se îndreaptă spre Bastogne... băiețandrii ăștia ai mei nu vor să piardă amuzamentul. E loc și pentru noi. Dar totul e acum sau niciodată, băieți.

Pangloss îl privi pe Godwin:

– Eu am Citroenul acela uriaș. N-ar fi un lucru nemaipomenit să mergem la război în propria noastră mașină mică?

Godwin dădu din cap afirmativ:

– Oriunde te duci tu, prietene, merg și eu.

– Atunci s-a hotărât. Vrei să vii cu noi, Sam?

– Eu voi sta cu fundul pe o provizie de coniac.

– Și Merle? Mașina e foarte încăpătoare, bătrâne.

– Nu, mulțumesc. Eu mi-am luat porția de război. Dar să o întrebați pe nevastă-mea, pentru că se va așeza imediat pe locul din față și va da indicații, chiar înainte de a vă putea dezmetici. Dar pe mine, ștergeți-mă de pe listă.

– Bine, vom fi eleganți.

Godwin îi zâmbi lui Pangloss. Era cel mai norocos om din Franța. Noaptea aceea nu era noaptea în care urma să moară.

– Noroc, băiete și nu uita: Merle B. Swaine va fi cu tine... cu spiritul!

Plecară la război râzând.

Și acesta era locul unde-l adusese războiul. În mijlocul ruinelor reci, prăfuite, înzăpezite, fumegânde, ale unei case din Malmédy, unde stătea cu spatele lipit de zid, așteptându-l pe Pangloss să se întoarcă.

Se uită la ceas, îl scutură pentru a se asigura că mai mergea. De patru ore aștepta. Frigul făcuse șobolanii să iasă din noroi și din zăpadă și Godwin observase urmele grațioase de lăbuțe, asemenea urmelor lăsate de păsări, în stratul gros al prafului de tencuială. Adulmecau mereu trupul mortului din colț. Din când în când, Godwin arunca în ei cu câte o bucată de tencuială desprinsă din zid, dar ei erau foarte hotărâți. Pe măsură ce se lăsa întunericul, nu mai putea să-i vadă. Din nefericire, putea încă să-i audă cum miroseau, apoi cum rupeau bucăți din trupul mortului, începând cu fața, fără îndoială, pentru că era partea cea mai expusă. Nu puteai suporta să te gândești la ceea ce se întâmplă. În cele din urmă, nici nu se mai sinchiseau de bucățile de zid dărâmat pe care Godwin le arunca în ei și-și vedeau de treaba pe care o începuseră.

Bombardamentul încetase și lui Godwin începu să-i revină auzul. Șuieratul vântului, mormăielile și poticnirile soldaților – nu știa ai cui soldați – afară în întuneric, gemetele și înjurăturile ocazionale. Scotoci în buzunar și scoase o bucată de brânză învelită în hârtie ceruită, un dar din partea cuiva din Trois Ponts. Despachetă brânza și o mestecă încet, plescăind. Nu era multă.

Undeva, în noapte, pifanii care erau în tranșee începuseră să cânte „O Come, All Ye Faithful[1]". Flăcările lingeau laturile clădirilor, limbi de flăcări intrau ca niște sulițe prin ferestrele întunecate, fumul atârna ca un val uriaș, înțepător, deasupra satului bombardat, de parcă era însăși disperarea, dusă în spinare ca o povară. „*Silent Night, Holly Night*[2]". Godwin se trezi cântând încet „Holly Night". Dar sclipeau, oare, stelele vesele? Nu le putea vedea din cauza fumului.

Se opri la mijlocul frazei, uită de cântec.

Auzise pași pe scară.

Pașii grei ai unui om epuizat.

Cumpăni Smeisser-ul pe genunchi. Tremura de frig și tremura gândindu-se la ceea ce era pe cale să facă.

---

[1] „Veniți, voi toți cei credincioși" (lb. engleză) (n.tr.)

[2] „Noapte liniștită, noapte sfântă" (lb. engleză) (n.tr.)

În timp ce ușa se deschise încet, scârțâind din balamalele deformate, se gândi, pentru o clipa, la soția și la copiii săi, la ultimul său fiu și dori din tot sufletul să fie cu ei, eliberat de această urmărire blestemată...

Acolo, în umbră, stătea Pangloss, singur în fine, pregătit, parcă, pentru a fi ucis. Singuri. Numai ei doi. Nici un martor care să povestească ce se petrecuse.

Noi, cei trei crai de la Răsărit suntem... Afară se mai auzeau, încă, oameni cântând.

– Pangloss!

– Ce?

– Asta e pentru Max Hood...

– Ce? Cine e acolo? Cine e?

Pistolul răpăi zgomotos. Lovitura îi străbătu brațul ca un șoc electric, bang, bang, bang, izbindu-l.

Lieberman fu proiectat înapoi, în cadrul ușii – dacă ar fi făcut un zgomot, acesta s-ar fi pierdut în ecoul repetat al focului de revolver – și aruncat pe dușumea, unde zăcea ca un sac cu rufărie umedă.

Godwin nu făcu, mult timp, nici o mișcare. Apoi se luptă să se ridice în picioare și cercetă fața mortului la lumina lumânării. Fără ultimele cuvinte, fără întrebări capitale, mort și gata.

În final, nu fusese nimic de spus. N-ar fi avut rost să stea de vorbă cu individul. Nici o milă, nici o scuză. Pentru Max Hood și pentru oamenii lui nu existase așa ceva.

Auzi o voce de bărbat.

– Lieberman? Ești acolo sus?

Cineva urca scara.

– L-ai găsit pe Godwin?

Se poticni pe scări, în întuneric și înjură.

Godwin nu se putea opri să nu-l privească pe mort. Durase atâta timp. Ani.

– Ce naiba se întâmplă aici?

În cadrul ușii apăruse o siluetă. O rafală de vânt suflă puternic flacăra lumânării.

Omul îl privi pe Godwin care mai ținea încă revolverul strâns în mână, apoi își coborî privirea spre trupul de pe podea.

– Ce dracu' ai făcut, omule? Era Sam Balderston.

Pe moment, Godwin nu se putu gândi ce anume ar fi trebuit să spună.

N-a fost o problemă prea complicată să se dea o explicație oficială cu privire la cele întâmplate în acea clădire întunecoasă, ciuruită de gloanțe și pe jumătate în ruină, din Malmédy, în toiul bătăliei de la Bulge. Lumea nu se miră atât că sărmanul Stefan Lieberman fusese ucis în nebunia aceea, ci, mai degrabă, că Balderston și Godwin scăpaseră cu viață. Toți erau de aceeași părere și în privința faptului că fuseseră complet nebuni, inconștienți, ca niște adolescenți cu minte de bibilică, să plece din Paris în împrejurările acelea. Părerea unanimă, în Fleet Street și în Portland Place, era că cei doi fuseseră al dracului de norocoși să scape teferi și au fost închinate multe pahare în cinstea afurisitului de Godwin, cel cu nouă vieți. Sam Balderston plecase să scrie povestea sfârșitului războiului, plecase pentru a fi punctual la întâlnirea cu destinul, de la Podul Remangen. Prima povestire, chiar de la sursă, a lui Godwin, în care era descrisă violența copleșitoare a bătăliei de la Bulge, gata să-l înghită și pe el, întâlnirea cu soldatul singuratic, cu o bazuka la șold, căruia i se ordonase să apere răscrucea aceea de atacul lui Sepp Dietrich, mărturie pe care istoria a înregistrat-o imediat, ca pe una dintre cele mai oribile atrocități, masacrul prizonierilor de la Malmédy, toate aceste lucruri la care Godwin fusese martor ocular, n-au făcut decât să-i sporească celebritatea și să-i aducă altă grămadă de lauri. Dar numai Godwin știa că misiunea lui în Europa fusese îndeplinită cu adevărat la Malmédy, că nu mai era nevoie să continue măcelul până-n pânzele albe.

Moartea lui Liebermann a fost comentată o singură zi, ca un eveniment de senzație, în coloanele ziarelor londoneze, apoi a avut loc un serviciu religios de pomenire la sinagoga Golders Green, completat de către un grup de actori din West End. Cilla citise un pasaj dintr-o piesă de-a lui, care se potrivea în această împrejurare, iar Greer Fantasia vorbi despre moartea unui om al Renașterii. Trecu ceva timp până să se poată îndeplini toate acestea, deoarece, mijloacele de comunicație cu frontul

erau deplorabile, dar în prima săptămână a lui februarie, toate detaliile au fost puse la punct.

Monk Vardan îl chemă pe Godwin într-un ungher tihnit dintr-un birou aflat în subsolul clădirii de la Numărul 10 și-l întrebă cu severitate, cam în maniera de demult, când se jucaseră cu toții acuzându-l pe Godwin că e agent nazist, – o perioadă ciudată, chiar nostimă, privită retrospectiv, – ce naiba se întâmplase, cu adevărat, acolo, la Malmédy. El transformase toată această poveste într-o bagatelă. Considera, însă, că merita o explicație din partea lui Godwin și dacă ar putea pune mâna, vreodată, pe grăsanul acela ticălos de Balderston, ar stoarce și din el întreaga poveste. Din acest motiv – eventuala „stoarcere" a lui Baldeston într-o cameră de interogatoriu – povestea lui Godwin trebuia să fie foarte apropiată de ceea ce-i spusese el lui Sam atunci, sub presiunea momentului, când Sam dibuise drumul sus pe scări și dăduse de cadavrul lui Lieberman.

– La naiba, tinere Godwin, cum dracu' a dat prietenul nostru Stefan, peste omul care i-a venit de hac?

În lumina orbitoare din subsol, monoclul părea opac și impenetrabil, ca o clapă pentru ochi, împrumutându-i lui Monk Varden un aer pirateresc.

– Trebuia să fii acolo, Monk, ca să-ți dai seama de atmosferă.

– Dar pot să-mi dau seama și fără prezența la fața locului, nu-i așa? Îmi este de ajuns că ai fost tu acolo. Doar ești scriitor. Descrie-mi tot tabloul, povestește-mi cum s-a întâmplat.

– Era o mare învălmășeală, înțelegi, iar Stefan, Sam și cu mine am fost aruncați, fiecare în altă parte, chiar de la început. Nu-ți poți imagina cam cum era, zăpadă, ceață, noroi, ploaie, bombardament de artilerie, fum, foc, toți alergând ca năucii, încercând să-și găsească unitățile lor, toate tancurile acelea germane uriașe, teribile, le-am văzut, Monk, arătau de parcă te urmăreau cu privirea, de parcă erau îndreptate spre tine, personal. Copacii erau sfărâmați în bucăți de obuze, răcnete, mădulare rupte, și bucăți de crengi zburând prin aer, zăpada care se scutura din copaci, sub forma unor mii de mici avalanșe, soldații arătând ca niște oameni de zăpadă. Îți spun eu, Monk, trupele continuau să sosească la nesfârșit, așa ceva n-ai mai văzut... Eu rătăceam ca un năuc,

în toate direcțiile, îi căutam pe Stefan și pe Sam și la un moment dat, stăteam pe marginea drumului, când au trecut pe acolo camioane încărcate cu soldați germani, iar eu parcă eram invizibil, eram prea obosit ca să mai încerc să mă ascund și cred că ei m-au privit ca pe un biet civil năucit, stând acolo ca un buștean. Se părea că trecusem prin Malmédy de două-trei ori, poate chiar de mai multe ori, când cineva îmi spuse că Sam se ascunsese în clădirea aceea dărăpănată și m-am gândit să-l aștept... omul avea o figură prietenoasă, familiară, așa că am urcat scările până în camera aceea întunecoasă, care nu mai avea decât o parte din acoperiș. Auzeam soldații cântând colinde de Crăciun... apoi am adormit sau cam așa ceva și deodată, ușa se deschise, cineva strigă ceva, destul de tare ca să mă sperie din somn... m-am trezit, năuc, apoi cineva a început să tragă... Se dovedi că în camera aceea mai era un individ, un soldat care dormea și el și când se trezi din somnul adânc, trase în omul care striga. Ăsta se dovedi a fi Lieberman, iar eu i-am smuls revolverul acela german, un Smeisser și am început să trag în cel care trăsese. Apoi totul s-a cufundat într-o liniște adâncă, iar eu era să fac un atac de cord, când Sam, care venea după Lieberman, urcă scările și ne descoperi... Asta a fost Monk, o comedie a erorilor. Dar și o tragedie, în același timp, desigur.

Vardan îl privi pe Godwin mult timp, frământându-și buzele gânditor, de parcă prin gând îi treceau fel de fel de lucruri nu prea plăcute. În cele din urmă, monoclul îi căzu din ochi și-și deșiră, cu mișcări încete, trupul slăbănog, ridicându-se în picioare.

– În mod sigur, o tragedie pentru evreul nostru rătăcitor, care ar fi trebuit să rămână să locuiască în Clapham sau Bayswater Road și să aștepte sfârșitul războiului.

– Dar locuia de fapt în Belgravia, spuse Godwin.

Monk nu răspunse și continuă să-l privească.

– Ce să-i faci, sunt lucruri care se întâmplă. A fost ziua lui cu ghinion.

– Lucruri care se întâmplă, repetă Monk. Nu-i așa? Deci asta e povestea ta?

– Da. Și, sincer să fiu, mi-o mențin.

– Sunt sigur. Hai, întinde-o!

– Monk, a fost o mizerie, un coşmar, acolo...
– Da, da, îmi dau seama.

În nordul Angliei şi în Scoţia cădeau ninsori abundente. Serviciul de cale ferată întâmpina, din când în când, mari greutăţi care-i perturbau funcţionarea, în unele locuri erau porţiuni îngheţate. În Londra şi în regiunile sudice, mai ploua încă, la întâmplare, cu rachete V-2. Reparaţiile în Sloane Square avansau încet şi viaţa la Dorchester devenea obositoare. Copiii făceau tot posibilul să se acomodeze cu locuinţa neospitalieră şi cam strâmtă, dar erau, totuşi, copii, la urma urmei. Cilla îşi revenise din punct de vedere fizic, dar iarna şi lipsa de spaţiu începeau s-o afecteze. Nu avea nici un loc unde să repete, n-avea nici un film în program, până la sfârşitul primăverii, iar în plus, simţea că pe soţul ei îl muncea ceva. El clătina din cap şi nega, dar n-o putea înşela. Pentru Godwin era o perioadă ciudată, în care uşurarea era amestecată cu nehotărârea. Se simţea uşurat pentru că Max fusese răzbunat în sfârşit. Acum că o făcuse, era surprins că cea mai puternică reacţie a sa era uşurarea. Dar mai rămânea ceva pentru a şterge complet trecutul cu buretele. Trebuia să-i povestească totul Cillei. Secretul cântărea prea greu, durase prea mult, pentru a continua să trăiască singur cu această povară. Avea nevoie să ştie că exista cineva pe pământ cu care să-l împartă. Şi Cilla era, desigur, acea fiinţă. Avea nevoie de un răgaz, singur cu ea, pentru a face marea destăinuire.

La începutul lui februarie, la puţin timp după slujba de pomenire a lui Lieberman, lucrurile se rezolvară de la sine. Un V-2 căzu prea aproape de ei ca să mai rămână liniştiţi şi Cilla, împreună cu doica numărul unu, hotărâră că cel mai bun loc pentru copii era reşedinţa lui Lady Pamela, de pe coasta sudică. Folosită doar sporadic, pentru scurte vacanţe, de la moartea acesteia încoace, casa trebuia deschisă şi aerisită. După ce încărcară copiii, doicile şi un munte de bagaje şi-i văzură plecaţi, Cilla spuse că se temea de câteva petreceri care se conturau la orizont, în zilele următoare.

– N-am putea pleca şi noi? Doar noi doi, singuri? Am fost prea mult timp întemniţată în hotel... N-ai vrea, Rodger? Hai să mergem la Stillgraves. Va fi frig, mormane de zăpadă, ne vom simţi în siguranţă şi vom

putea face plimbări... și vei putea să-mi spui ce te apasă. Știi, cred că am oarecare idee despre ce ar putea fi vorba.

– Mă îndoiesc, spuse el.

– Te gândești la sfârșitul războiului. Va veni în curând și totul va trebui reorganizat, întreaga lume. Și tu te gândești la ce vom face noi atunci... te gândești la reacția mea când îmi vei spune că vrei să te întorci la New York. Zâmbi răutăcios.

– Nu e asta. Nici măcar nu ești pe aproape.

– Aha! Deci admiți că există ceva, oricum.

– Stillgraves mi se pare o idee excelentă. Hai să mergem.

– Vom lua trenul de noapte. Poate că ne vom împotmoli într-un morman de zăpadă...

– Gândești ca într-un scenariu de film.

– Mulțumesc, iubitule.

– Trenul de noapte. Foarte romantic.

– Va fi minunat, Rodger. Doar noi doi. Sunt atât de bucuroasă că te-ai întors, din nou, de pe front. Acum cred că războiul s-a terminat pentru tine, nu-i așa?

– Promit.

Trenul numit *The Flying Clansman*[1] părăsi Londra pe o ninsoare ușoară, încărcat până la refuz și pregătit să înfrunte toate furtunile care i-ar fi stat în cale. După cină, se retraseră în cușetă, cu o sticlă de șampanie frapată. Legănarea trenului, vechea și familiara mișcare hipnotică, luminile care zburau din când în când prin dreptul geamurilor și dangătul clopotelor, estompară trecutul, în timp ce un sunet de clopoțel care se stingea în noapte, paturile cu rufărie proaspătă și apretată, îi aduseră în prezent...

Stătea în brațele lui, sub păturile calde, cu luminile stinse, cu geamurile împodobite din belșug cu flori de gheață. Era momentul să-i spună. Era mai ușor în întuneric, pentru că nu-l putea vedea, nu-i putea vedea expresia feței, pentru că putea lăsa numai în seama vocii sarcina de a o intro-duce în mintea lui, în viața lui. în taina pe care-o

[1] Membrul zburător al clubului (lb. engleză) (n.tr.)

ascundea aceasta – nevoia pe care o simțea, de ani de zile, să-l răzbune pe Max Hood.

Începu prin a-i povesti despre prietenia care devenise tot mai puternică și care-i unise, pe el și pe Max Hood, în vara aceea de acum aproape douăzeci de ani, la Paris. Îi aminti Cillei, ceea ce trăise și ea, de altfel, dar îi povesti mai multe. Îi povesti despre uciderea celor doi *curcani*. Îi explică ce făcuseră cei doi polițiști și de ce trebuiau suprimați. Îi descrise legământul care fusese pecetluit cu sânge, între el și Max. Nu, nu trebuia să înțeleagă ce însemna o astfel de frăție. La naiba, nici Godwin însuși nu înțelegea pe deplin cum se întâmplase sau, mai precis, momentul când devenise irevocabilă sau ce era acel ceva care o făcuse atât de durabilă. Ceea ce era important era faptul că legătura exista, că era ceea ce era și, în cele din urmă, ea trebuia s-o accepte.

– E ca o religie, spuse el. Sfânta Treime, întruparea, peștii și pâinile, minunile, e ca și cum ai crede că Dumnezeu e englez. Accepți ideea numai pe calea credinței. Între mine și Max a existat ceva. Dar nu era un lucru despre care simțeam nevoia să discutăm...

– Ca Hemingway, spuse ea încet.

– Știam că trebuia să-i răzbun moartea, trădarea care l-a dus la moarte... era cât se poate de important pentru că, iubindu-te pe tine, și *eu* l-am trădat... Un om i-a luat viața, eu i-am luat ceea ce iubea cel mai mult.

Oftă, dorind din tot sufletul să poată găsi cuvintele ce puteau face totul mai palpabil, mai de înțeles. Dar simțurile și rațiunea n-aveau nici o legătură cu povestea lui.

– Datoria mea față de Max Hood a fost soarta mea, Cilla, Destinul meu. Eu cred în astfel de lucruri. Există unele lucruri care trebuie făcute și dacă nu le facem, rătăcim mereu, fără speranță... Nu puteam lăsa răzbunarea lui Max în seama altcuiva, în seama vreunei instituții care ar fi putut fi convinsă, cândva, cine știe când, să dea atenție acestui caz. Treaba trebuia făcută, dusă de mine la bun sfârșit, sau ar fi rămas nefăcută. Era scris că eu trebuia să fac lucrul acesta. Asta e tot. Din acest motiv, a trebuit să-l omor, în cele din urmă, pe Stefan Lieberman.

Ultimele cuvinte o luară prin surprindere, era ultimul lucru din lume pe care se așteptase să-l audă, cu toate că, dacă ai fi întrebat-o la ce

se aştepta, n-ar fi ştiut. Îi trebui un minut sau două să poată înţelege sensul acestor cuvinte. Îl făcu să repete, apoi rămase tăcută, se îndepărtă de el ca pentru a-şi face loc suficient să-şi limpezească gândurile şi se ridică în capul oaselor, încercând să ia taurul de coarne.

– *Tu* l-ai omorât pe Stefan? *Intenţionat?* Nu înţeleg, spuneai că l-ai omorât pe cel care l-a omorât pe Stefan... credeam că Sam Balderston era acolo...

El luă povestea de la început, pentru ea, clipă de clipă, descriindu-i exact ceea ce se întâmplase în noaptea aceea, la Malmédy.

– Dar de ce, Rodger? De ce să-l omori pe Stefan? Gândul o făcu să se cutremure.

El înregistra, cu toate simţurile treze, balansul trenului, frigul, întunericul şi profunzimea nopţii.

– Pentru că era agent nazist. A trădat operaţiunea PRAETORIAN şi, din cauza asta, nemţii erau pregătiţi să ne primească aşa cum ne-au primit, când am ajuns la cartierul general al lui Rommel. Odată ce l-am găsit, odată ce ştiam că el o făcuse... trebuia să-l omor.

– Dar... nu, nu Rodger, asta nu e drept, nu poate fi drept. Nu Stefan... nu, iubitule, el avea un secret, dar nu era ăsta. Era agent *britanic.* Sunt sigură, el mi-a *spus*...

– El ţi-a spus?

– Da. De aceea pleca tot timpul să se întâlnească cu Monk...

– Monk? Monk abia dacă-l cunoştea.

– Şi eu am crezut aşa, întotdeauna. Dar obişnuia să spună că se ducea să se joace de-a capa şi spada cu Monk, râdea pe-nfundate şi-mi făcea cu ochiul...

– Şi dacă Monk *credea* că Lieberman era agent britanic...

Godwin avu din nou senzaţia că intrase, pe neaşteptate, într-o sală a oglinzilor.

– Cilla... tu îl cunoşteai pe Lieberman foarte bine. Cilla, ştiu că eraţi amanţi.

Ea rămase tăcută un timp, apoi spuse:

– De când ştiai?

– N-are importanţă.

– Da, am fost amanți. N-am ce să-ți explic. Nu pot decât să-ți spun că atunci eram alta... totul s-a întâmplat cu mult timp în urmă. S-a terminat când ai venit din misiune, în comă și am crezut că erai pe moarte. Trebuie să am încredere în tine că mă vei crede.

– Dar te cred. Aparține trecutului, mort de acum.

– Dar, Rodger... l-ai omorât.

– Nu pentru că ați fost amanți. De data asta *tu* trebuie să mă crezi.

– Nu pot să cred că l-ai omorât cu adevarat. Tu nu ești un *ucigaș*.

– O mulțime de oameni care n-au intenționat niciodată să fie, care n-au vrut niciodată să rănească un suflet, sunt ucigași... Stefan Lieberman a fost un accident de război. Crede-mă, era agent german și, din cauza lui, toți cei care au luat parte la misiunea noastră, au fost uciși, în afară de mine.

Încet de tot, ea reveni din depărtări și se strânse lângă el, încălzindu-l. Godwin îi vorbi despre descoperirea sorei lui Lieberman care le povestise despre familia lor, prizonieră a Gestapo-ului, despre felul cum nu-i dăduseră lui Lieberman altă posibilitate decât să lucreze pentru ei.

Când în sfârșit vorbi, vocea ei era golită de orice expresie.

– Bietul om. N-a avut de ales.

– Nici cei care au murit în misiune n-au avut de ales.

– Ce altceva putea face? Să-și omoare familia sau să te omoare pe tine, pe Max, pe toți ceilalți? Deci tu l-a omorât oricum... l-ai omorât și tot ce a încercat el să facă, a fost să-și țină familia în viață...

Rămase nemișcată, nu se îndepărtă de el, dar era absorbită în gânduri.

– Încearcă să înțelegi. Nu l-am omorât fiindcă era spion nazist. N-avea de ales și eu să fi fost în locul lui, făceam același lucru. Dar a trebuit să-l omor pentru Max... am făcut-o pentru Max. Nu l-aș fi omorât dacă era vorba de ceilalți, l-aș fi urmărit, poate, l-aș fi hărțuit... Dar pentru că era vorba de Max, a fost altceva. L-a omorât pe Max și eu îi datoram lui Max moartea lui.

Spusese asta atât de mult, atât de des, încât începea să sune artificial. Fie că ea își dădea seama de asta, fie că nu.

Ea oftă și spuse încet:

– M-am săturat până-n gât de Max!

În vocea ei era oboseală și mânie. El simțea asta. Se săturase până-n gât de Max.

– Max Hood, eroul timpurilor noastre. Max Hood, bătrânul soldat. Cel mai bun prieten pe care l-a avut vreodată un bărbat. Max cel bun, Max cel amabil, Max cel decent. Sir Max. Sfântul Max. Shakespeare ar fi scris o piesă despre omul ăsta. Dar, Rodger, iubitule, nici un bărbat nu e erou pentru soția lui... poate mai curând, croitorul lui... În orice caz, cineva a avut dreptate. El te-a ajutat să comiți o crimă pe vremea când erai doar un băiețandru... și acum te conduce, din nou, spre crimă... da, da, e război, Lieberman reprezenta dușmanul, ia-o cum vrei tu, dar te-a făcut să ucizi din nou... și totuși tu îl venerezi.

– Veneratia mea pentru el n-are nimic de-a face cu asta. Știu că nu era decât un om...

– Știu, știu, era omul care a făcut din tine un bărbat, un om adevărat, erați frați de cruce... totul e foarte omenesc și minunat și rezultatul e că Max a murit dezgustat și amărât, tu ai făcut o crimă și un om cumsecade și terorizat, a cărui viață devenise un iad din cauza lui Hitler, a murit de mâna ta. Trebuie să-mi ierți mintea slabă de femeie, dar asta este moștenirea lui Max Hood?

– Nu pot să-ți explic mai bine decât am făcut-o.

Ea respira încet, în contratimp cu ritmul roților de tren.

– Nu-ți port pică și nu te judec. Nici tu n-ai avut niciodată de ales... Max a pus stăpânire pe tine. El fusese în deșert cu Lawrence – cum o fi sunat povestea asta pentru tine, la douăzeci și doi de ani? El era o enigmă. Nu știu... Poate că este o moștenire perfectă pentru unul ca Max Hood. Sânge vărsat... la asta se pricepea el cel mai bine.

Își lăsă capul să se odihnească pe pieptul lui Rodger Godwin. El îi simți genele mângâindu-i pielea.

– Încearcă să nu te superi pe mine. Eu nu știu nimic despre taina ta, despre ceea ce îi datorai tu lui Max sau despre ceea ce a făcut el din tine... eu te iubesc, îmi place vitejia ta și felul în care-ți înfrunți destinul și-mi place felul în care încerci întotdeauna să faci lucrul potrivit... ești un băiat cumsecade, iubitule, sunt atât de bucuroasă pentru copii, că te vor avea pe tine în locul bătrânului Max sărmanul... nu mă deranjează

dacă, în lungile tale plimbări cu micul Charlie, îi vei povesti despre prietenul tău Max Hood, despre cât era el de grozav...

Își trase nasul și el îi simți lacrimile pe piele.

– E perfect, Rodger, pentru că Max Hood, și-a avut vremea lui și pentru tine era un om important, mult mai important decât a fost sau ar fi putut să fie pentru mine... dar, de acum încolo, vreau ca Max să se întoarcă în țărână. Mă auzi? Vreau să iasă din viețile noastre. Lasă-l să se odihnească în pace, de acum. Lasă-l să moară, lasă-l să plece, lasă-l să mărșăluiască alături de afurisiții aceia nemuritori, zeii războiului... dă-l afară din viața mea. Mi-a ajuns traiul alături de Max Hood, când era viu. Tu ți-ai adus la îndeplinire răzbunarea ca un personaj din *Ducesa de Malfi.* Acum suntem chit față de Max Hood. Acum nu mai suntem decât tu și cu mine și noua generație. Te poți obișnui cu gândul ăsta, iubitul meu soț?

El îi sărută părul și fruntea. Era tot ce putuse visa el vreodată mai bun.

– Numai tu și eu, spuse el și o nouă generație.

O simți cum zâmbea în întuneric.

Se destinse în brațele lui și adormi. El privea, prin fereastră, în întunericul de afară. La răscruci, în luminile legănătoare, văzu troienele înalte de zăpadă, dar trenul lor străpungea hotărât noaptea, avântându-se mai departe. Nu putea adormi. Nici acum nu era sigur cum aflase Lieberman, în realitate, de operațiunea PRAETORIAN. Dar nu mai conta. Cilla avea dreptate. Pentru Max venise vremea să mărșăluiască alături de zeii nemuritori. Putea lua și operațiunea PRAETORIAN cu el.

31

Își petrecuse ziua cu aerisirea locuinței, cu aprinsul focului în cămin și adusul lemnelor pentru foc. Cilla se gândea că era ca într-un joc, să stea în casă, să tragă viscolul în jurul lor, ca pe o manta, să facă dragoste în fața focului, după-amiază, privind, prin perdeaua de întuneric ce devenea tot mai deasă, zăpada care cădea fără încetare, ridicând troienele încet, dar hotărât. Vântul sufla dinspre zidul lui Hadrian, pe toată partea aceea, până la poarta reședinței de la Stillgraves, urlând tot timpul. Rafalele de zăpadă suflau în jos pe coșuri, scânteile zburau în toate părțile, zăpada șuiera. Era minunat.

Cilla nu pomenise nimic despre discuția pe care o avusese în tren. El o cunoștea destul de bine, totuși, pentru a ști că ea se gândea, în continuare, la asta, încercând să pună totul în ordine. Max, Lieberman, Godwin. Reușise. Se împăcase cu gândul, pentru că-l iubea și pentru că totul se terminase.

Și Godwin știa că se terminase. Pangloss era mort și asta punea punct tuturor acelor lucruri. Știa că nu trebuia să-și facă griji în privința detaliilor. Dar nu se putea împiedica să nu-și pună întrebări în legătură cu Monk. Ce avea de gând Monk, acum că Pangloss era mort? Godwin îl pusese la curent, spunându-i povestea morții lui Lieberman și Monk avusese ocazia să pună orice întrebare. Dar n-o făcuse. Nici nu pomenise de Pangloss. Se mulțumise cu versiunea lui Godwin asupra evenimentelor. Cum avea să se pună acum problema în privința asta? Și ce dacă cineva ar fi pus-o? În cel mai rău caz, el omorâse un spion german, într-o ruină întunecoasă și bombardată, în toiul bătăliei de la Bulge.

Deci Monk era, fără îndoială, la fel de bucuros ca și el, că totul se terminase.

Dar ideea că Monk l-ar fi putut crede pe Lieberman agent britanic, această posibilitate cam excentrică, nu-l putea lăsa rece pe Godwin. Avea, oare, vreo importanță? Ce importanță *putea* avea? Omul era mort. El era Pangloss și era mort.

Își răsucea mintea în fel și chipuri, privea lucrurile din toate punctele de vedere imaginabile. Dar întotdeauna ajungea la același rezultat. Max Hood era răzbunat, un spion nazist era mort și Monk Vardan se spăla pe mâini de toată afacerea și-și vedea de treabă în continuare.

Într-o seară, înainte de a adormi, Cilla spuse:

– Ai făcut ceea ce trebuia să faci. Vreau să știi că înțeleg asta perfect.

În noaptea aceea, el nu putu să doarmă. Se simțea stăpânit de un neastâmpăr excesiv, așa cum fusese la colegiu în noaptea de după trecerea ultimului examen, când presiunea dispăruse și avea sentimentul că viața lui era pe cale să înceapă din nou. Așa era și acum: avea sentimentul că viața îi fusese dată înapoi, pentru a o trăi din nou. Și chiar așa făcea. Vechia lui viață rămăsese undeva, în urmă. Se simțea înviorat la gândul noii vieți care-l aștepta, mai mult sau mai puțin curată, strălucitoare și plină de speranță. Noua viață îl preocupa foarte mult, mai mult decât visase vreodată. Și consecința era că nu putea dormi. Avea nevoie de o mică plimbare. Se dădu jos din pat, se îmbrăcă și coborî scara. Era trecut puțin de ora unu. Tăciunii mai străluceau încă.

Era în bucătărie, și-și prepara o cacao fierbinte, încercând să se descurce cât mai bine, când i se păru că a auzit zgomotul unui motor de automobil, mormăind răgușit în lupta cu vântul. Își imagina o mașină împotmolită în zăpadă cu cauciucurile încinse, încercând să se elibereze... dar unde era? Trecu în salonul spațios și-și lungi gâtul să privească în jos, spre drumul privat, legat cu șoseaua publică ce ducea spre sat. Zăpada mai cădea încă, învolburată de vânt, iar lumina lunii era umbrită. Sclipiri albastre, lăptoase, apăreau și apoi dispăreau în spatele norilor. Putea să zărească, încă, drumul care pleca din fața casei, șerpuind și agățându-se apoi de coasta dealului, dar era prea întuneric să

poată zări pe cineva care s-ar fi putut împotmoli acolo. Nu se vedea nici o mișcare.

În timpul zilei, ar fi putut vedea totul de la ferestrele lungi, unde stătea acum, dar noaptea era un mister dezlegat numai de sclipirile lunii printre nori. Privi din nou. Norii alunecau grăbiți, lumina lunii arginta zăpada, vântul o îmbrăca într-o crustă înghețată. Apoi, din nou, întuneric.

I se păru că aude o ușă de mașină închizându-se cu zgomot. Sau poate capacul unui cufăr mare.

Nu, imposibil. Cine putea călători într-o asemenea noapte? Își sorbi cacaua fierbinte, privind în întuneric marea de umbre, care înneca fâșia drumului. Bietul om. Probabil că scotea lopata ca să se poată deszăpezi... se rătăcise, o luase pe un drum greșit... împotmolit în zăpadă, pe viscol... ger...

Godwin găsi o pereche de cizme și un cojoc de oaie atârnat în cuier. Nu-l putea lăsa pe bietul om acolo, afară.

Zăpada scrâșnea cu zgomot sub picior. Era un ger tăios, mușcător, vântul pișca, fulgii de zăpadă, ca niște sulițe minuscule îi împungeau fața. Odată ajuns la drum, căzu, alunecând pe gheața aflată sub mantia proaspătă de zăpadă. Fir-ar să fie, ce prost! Se lupta să se ridice în picioare, alunecând și patinând mereu pe gheață. Privi în sus, la crestele stâncilor de deasupra, abia conturate cu negru, pe fundalul cerului de un albastru marin și al norilor mânați de vânt. Vreo douăzeci de metri până sus, pe stânci, de cealaltă parte, alți cincizeci, până jos. Mai privi o dată-n sus, cu un aer războinic, sperând din tot sufletul ca eventualii călători să nu se rătăcească.

Continua să audă, tot timpul, fel de fel de sunete, dar se gândea că era vântul, scrâșnetul zăpezii sau trosnetul copacilor înțepeniți de ger. Nu putea vedea absolut nimic și, în clipa aceea, dorea să-și fi văzut de treaba lui și să fi rămas în casă. Și atunci văzu mașina împotmolită în zăpadă.

Dar era, oare, împotmolită? Nu părea. Părea că fusese parcată și poate lăsată acolo. Nu putea vedea pe nimeni. Se apropie de mașină, atinse aripa. Nu, nu era împotmolită în zăpadă. Poate că nu mai avea benzină. Stătuse acolo destul de mult ca să se acopere deja cu o husă

albă de zăpadă. Era un Rover negru. Și era gol. Benzina trebuie să fi fost cauza. Se învârti cu grijă în jurul mașinii, văzu apoi urme de pași care se îndepărtau de mașină. Acum totul era clar. Rămas fără benzină, șoferul singuratic condusese până la o haltă oarecare și apoi plecase pe jos, spre casă. Godwin urmări câțiva metri urmele pașilor dar nu putu să zărească omul. Se încordă să străpungă întunericul cu privirile, dar fără folos. În cele din urmă, își făcu mâinile pâlnie la gură și strigă: era cineva acolo? Ecoul se lovi de crestele dealurilor, după care tăcerea se instală din nou. Se auzeau doar sunetele produse de vânt și de zăpada spulberată. Așteptă și, simțindu-se caraghios, strigă din nou, în întuneric și în vânt.

Observă ceva fluturând în zăpadă, lângă el, ca o festă pe care ți-o joacă văzul, o fluturare ușoară a zăpezii ca o înfiorare de pene foarte fine. Apoi un scrâșnet sec al unui foc de pușcă. Se întoarse cu un gest reflex, alunecă și căzu, simți o altă pulverizare a zăpezii, chiar lângă mâna lui, apoi o altă pocnitură. Dură o secundă, poate două, până când înțelese cum stăteau lucrurile. Căutase un automobilist împotmolit în zăpadă și, dintr-odată, situația se schimbase, apăruse cineva care trăsese două focuri în el, cu o pușcă. N-avea nici un sens, cel puțin pentru moment. Acum nu se putea gândi la nimic altceva, decât să rămână în viață. Se rostogoli până la rigolă, pe iarba înghețată și acoperită de zăpadă și se gândi că acel coșmar al lui reîncepea; la urma urmei, nu se terminase încă.

Zăcea în zăpadă, frecându-și ochii pentru a o îndepărta de pe pleoape, dar simțind-o cum îi pătrundea pe la gulerul hainei. Se gândea că focurile fuseseră trase de pe drumul care ducea spre casă. Acest lucru punea o oarecare distanță, între el și omul cu pușcă. Începu să înoate prin zăpadă, în marginea șanțului, unde stratul alb crescuse mai înalt. Își făcea curaj, încercând să nu se lase copleșit de panică. Dorea doar să se depărteze de locul cu pricina. Își simți creierul foarte incins. Se îngropă ca într-o vizuină și ajunse chiar lângă Rover, care era în dreapta lui. I se tăia răsuflarea, era ud leoarcă din cauza zăpezii și a transpirației, fără nici o armă la el, nimic cu care să poată înfrunta lupta, în afară de simțurile lui și perspectiva nu-l încânta deloc...

Auzi o altă împușcătură, glonțul străbătu stratul de zăpadă, împrăștiind bucățele fine de gheață și pietriș. Norii alunecau pe fața lunii, întunecând-o cât se putea de mult. Godwin se străduia să se ghemuiască cum putea mai bine, întrebându-se câtă elasticitate mai avea în picioare. Privi înapoi, încercând să prindă vreo mișcare sau să audă cel mai slab sunet, dar nu putu să vadă nimic, iar pe deasupra, respira prea greu, ca să mai poată auzi și altceva în afara propriului gâfâit. Apoi se ridică în picioare și începu să alerge pe drum, descriind un zig-zag permanent ca să se ferească de agresorul său. Încerca să păstreze mereu Rover-ul între el și celălalt. Apăsarea inimii și respirația chinuită îl făceau să nu mai simtă nimic altceva. Vântul tăios îi îngheța transpirația pe față și simțea perfect răceala grea a plăcii de metal implantată în craniu...

Auzi zgomotul glonțului care lovi mașina, apoi geamătul ricoșeului unui alt glonț. Zâmbi în timp ce alerga. Întunericul îi era aliat și simți cum frica îl părăsea. Nu avea să moară în noaptea asta.

Pe măsură ce-i creștea încrederea și curajul, îi creștea și mânia. Cine era acest ticălos anonim, a cărui figură rămânea nevăzută? Era, oare, individul din ceață care-l mai atacase o dată? Era, oare, vreun prieten al lui Lieberman? Era poate sora spionului nazist? Îl recunoscuse, oare, și dăduse drumul câinilor de vânătoare pe urmele lui? O altă pocnitură și coti brusc spre stânga, simțind o revărsare puternică de adrenalină. Sări peste rigola troienită, se agăță de un pâlc de arbuști și se săltă pe pantă, folosind un copăcel ca sprijin pentru un picior, apoi se împinse înainte, apucând o altă rădăcină. Reuși să se ridice sus pe colină, până când se adăposti în spatele unuia dintre bolovanii care vegheau creasta. Își spălă cu zăpadă fața scăldată de sudoare, supse puțină zăpadă, așteptă, abia îndrăznind să privească pe după stâncă.

Luna, dezvelită încet din plapuma norilor pribegi, împrumuta drumului înzăpezit de sub el o culoare albastră discretă, ca haina unei matroane. Omul cu pușca trecu pe lângă mașină, privind șanțul de la marginea drumului și căutând urme în zăpadă. Își adulmeca prada. Ochii lui „greblau" drumul, apoi se opri lângă Rover. Privi peste capotă, măsurând lungimea coastei întunecate a colinei. Știa că Godwin era neînarmat, dar în timp ce stătea și privea colina, părea că-și cântărește

posibilitățile. Nu cunoștea terenul așa cum era cazul lui Godwin. Să te aventurezi pe coasta întunecată a unei coline și să înfrunți un om care luptă să-și apere viața... Unui ucigaș nu-l plac astfel de riscuri. Pierduse ocazia să-l ia prin surprindere și să-l omoare în patul lui. Și acum știa că Godwin îl pândea. Calm, cu un soi de aroganță exagerată, își lăsă pușca pe capota mașinii, scoase o țigară, își făcu palmele căuș în jurul unui chibrit aprins și trase adânc în piept primul fum. Godwin privi cum vântul prinse un norișor de fum de țigară și-l rupse în bucăți.

Deodată, ca o senzație de greață subită, un val de furie îl luă cu asalt pe Godwin. Tremura, dar nu de frică și nici de frig. Era furios, un soi de furie care-ți usca gâtul și-ți zbârlește părul, nerăbdătoare să lovească... Cine naiba era asasinul ăsta arogant? Cine îndrăznea să încerce să-i ia viața, când el și-o păstra pentru el însuși? Cine îndrăznea să-l smulgă de lângă Cilla și de lângă copii?

În cele din urmă, omul zvârli mucul de țigară cu un gest de dezgust și renunțare și se urcă înapoi în Rover, aruncând pușca în spate. Nu aprinse farurile și conduse încet spre casă, pe o distanță de aproximativ o sută de metri. Zăpada îl ținea în loc, îl forța să meargă încet. Se apropie de porțiunea mai largă a drumului, unde se opri și începu manevra migăloasă de dat înapoi și împins înainte, prin care reuși, în cele din urmă, să întoarcă mașina. Totul fusese făcut foarte neglijent, la întâmplare, parcă luând peste picior victima plănuită a fi fără apărare, victima care pândea din zăpadă.

Godwin se sprijini de stânca cea mare, înaltă cam de un metru și jumătate și tot atât de lată. Trebuia să fi cântărit sute de kilograme, dacă nu chiar o tonă. Se aplecă, își sprijini piciorul de o buturugă din spatele său, încercă să balanseze bolovanul, simți că se mișcă, îl simți cum se legăna înainte și-napoi, pe făgașul săpat în stâncă, unde se odihnea de cine știe când. Pe coasta colinei, între Godwin și drumul cel îngust, erau mai mulți arbuști și mănunchiuri de iarbă, iar el nu avea nici cea mai mică idee dacă vreunul din aceste obstacole ar fi putut opri sau împiedica bolovanul, odată pornit să se rostogolească. În orice caz, era o distanță mare până jos. Existau destule posibilități să rateze mașina, să nimerească în fața sau în spatele ei, iar bolovanul să se rostogolească mai departe pe drum și să ia o viteză distrugătoare, în drum spre hangarul

aflat în câmpie. Ticălosul s-ar fi rostogolit vesel, gata să facă curățenie pe unde ar fi trecut mai târziu. Dar exista și șansa evidentă ca el să lovească mașina. Și, în acest caz, Godwin nu-și făcea griji cu privire la ceea ce s-ar fi întâmplat.

Mânia îl părăsise. Acum nu se mai gândea. Calcula. Mașina se întoarse în poziția pregătită de plecare. Roțile se învârteau, împrăștiind zăpada și gheața, apoi făcură aderență pe pietriș și Godwin auzi scrâșnetul intrării în viteză. Era mulțumit că putea disloca bolovanul. Acum se încadra în timp. Se gândi că nu avea nici o idee despre felul cum putea fi estimată viteza mașinii și respectiv a bolovanului. Să-l ia naiba. Totul depindea de puterile răului.

Privi Roverul cum prindea viteză în zăpadă. Împinse cu putere și văzu namila aceea cum o ia la vale, scrâșnind și săltând, lovind un copac sau doi în cale. Iisuse Christoase, plecase cât ai clipi din ochi, mergea prea repede, fir-ar să fie, prea repede! Apoi sări peste rigolă și o luă pe drum.

Se opri cu un scrâșnet de zăpadă și gheață, cu o bufnitură puternică, al cărei zgomot urca toată coasta colinei, până sus. Se opri ca mort, asemenea unui popic uriaș de fier și Godwin rămase înțepenit, cu privirea agățată de locul acela. Roverul era la o distanță de numai zece metri, era întuneric și când șoferul văzu namila aceea căzând din cer, ca un semn răzbunător al lui Dumnezeu, frână cu un gest reflex mașina, făcând-o să derapeze serios, lateral. Roverul se ciocni de bolovanul care prinsese o viteză de circa treizeci de mile pe oră și Godwin auzi zgomot de sticlă spartă, de metal scrâșnind în contact cu piatra... Mașina se lovi cu fața, se întoarse de-a curmezișul drumului și fu proiectată în marginea acestuia, apoi izbită, într-un vârtej uriaș de zăpadă, de suprafața dură a stâncii, către locul unde se afla hangarul, o umbră dreptunghiulară pe zăpadă. Godwin așteptă, privi zăpada care se ridica asemenea spumei valurilor la țărm, auzi bufnitura înăbușită a mașinii care ricoșase. În cele din urmă nu se mai auzi decât șuieratul vântului și bătaia ca de Big Ben a inimii lui.

Jos, la poalele colinei nu mai mișca nimic. Abia dacă putea zări mașina, cu botul în jos, ca o năsălie care se scufundă în zăpadă. Încet,

încercând să nu cadă, coborî coasta, agățându-se de bucăți de stâncă și de arbuști. Ajuns la drum, examină o clipă bolovanul, apoi se cățără pe panta dură a namilei, alunecând pe turul pantalonilor. Mașina zăcea tristă în lumina lunii, radiatorul era spart, iar vaporii țâșneau fără prea mare violență. Arăta ca o sculptură în aer liber sau ca o fântână, de parcă era acolo dintotdeauna, înconjurată de șorțul alb al zăpezii.

Godwin se apropie cu grijă, cu zăpada până la carâmbul cizmelor, zăpadă înghețată, care scrâșnea. Rafalele de vânt îngrămădeau zăpada, apoi o învolburau, izbind-o de Rover. Privi înăuntru, prin fereastra laterală. Șoferul stătea în nemișcare, răsturnat pe scaunul de alături, cu fața ascunsă în umbră. Era ciudat de înțepenit. Vântul murise, aburul se împrăștiase de la sine. Parbrizul era spart. Geamul era împroșcat cu sânge, în locul unde se lovise cu capul. Godwin voia să caute ceva și avea nevoie de pușcă.

Trase portiera, luptându-se cu zăpada și se dădu înapoi. Nimic. Individul trebuie să fi fost mort. Nici un geamăt, nici o răsuflare, nimic altceva decât tăcerea. Godwin ajunsese la bancheta din spate și, în fine, puse mâna pe pușcă, o trase afară și o propti de aripa din spate a Roverului.

Apoi, strângând din dinți cu dezgust, se aplecă spre habitaclul șoferului, trase corpul spre el, ținându-l de piepții jachetei de piele și smuci în dușmănie, până când îl așeză în capul oaselor, în dreptul volanului. Capul îi căzu într-o parte. Godwin îi întoarse capul, i-l trase spre o sclipire albăstruie a luminii și i-l răsturnă pentru a-i vedea lobul urechii. Era intact. Nimeni nu i-l spintecase.

Tocmai ieșea din mașină, părăsind trupul neînsuflețit, când, deodată, cu un mârâit umed, nepământean, mortul reveni la viață. Degetele i se agățară de fața lui Godwin, alunecând și încercând să se agațe de buză. În cele din urmă, îi apucă gulerul cojocului și-l trase înapoi, în mașină. Oribilul mormăit umed continua, sângele îi țâșni din gură, mâinile îl trăgeau pe Godwin spre fața însângerată și acesta își simți, deodată, fața împroșcată cu sânge, își auzi propria voce urlând de groază, o groază păgână, care-i întuneca mintea, simțea degetele reci trăgând și zgâriindu-i gâtul. Godwin lovi orbește fața aceea, reușind să scape din strânsoare, trase degetele omului afară din mașină, prin ușa deschisă,

apoi trase capul cu ochii aceia îngrozitori, privindu-l fix. Cu mâna liberă, găsi mânerul ușii deschise și cu o violență provocată de groaza viscerală, trânti portiera și prinse capul omului, sub maxilar, pe gât. Fața rămase afară, iar resul corpului în mașină, afară de mâni. Godwin era, în fine, liber. Văzu limba ieșind din cavitatea neagră a gurii, dinții tăind limba ca un fierăstrău, în paroxismul strangulării, văzu mâinile cum se umflau la încheieturi și-și apăsă din nou, trupul cu toată forța, de portieră, până când, din gura mortului țâșni un șuvoi însângerat, iar limba rămase atârnată de un fir albicios, prins între dinții încleștați. În cele din urmă, lăsă portiera în voia ei, privind cum trupul se rostogolea încet în zăpada pătată de sânge. Godwin se sufoca, se zbătea să tragă în piept o gură de aer și se aplecă în față, cu mâinile pe genunchi, încercând în zadar să nu vomite. Așteptă până-și deșertă tot ce avea în stomac, pe zăpadă și când încetă să mai tremure, apucă pușca și o luă peste câmp, împleticindu-se prin zăpadă, către casă.

În timp ce mergea, începu să se gândească la întâmplarea a cărei proaspăt erou fusese. Se gândi la toate, urcând drumul spre casă. În minte i se aprinse un beculeț, începuse să facă speculații și să-și imagineze ce se putea, oare, întâmpla.

Dar asta nu însemna că nu trăia, mai mult ca oricând, un coșmar, pentru că îl omorâse pe Pangloss în Germania, dar lucrurile nu se terminaseră aici. Începu să judece situația în întregul ei, să încerce să înțeleagă modul în care crâmpeiele ciudate de realitate ar fi putut fi puse cap la cap.

Se întreba dacă era pe cale să descopere ceva. Sau poate era doar pe cale să-și piardă mințile.

În casă era întuneric și liniște. Toată întâmplarea prin care trecuse i se părea acum ireală, dar avea noroc. Cilla dormea încă. Era singur. Își încălzi o altă ceașcă de cacao, aprinse un foc proaspăt în căminul din bibliotecă și se așeză, privind prin ferestrele lungi, în stil francez, spre terasă. Era ora trei dimineața. Stătea nemișcat, sorbind din când în când din ceașcă. Ce să facă, ce să facă...

Trecu o oră. Godwin apucă telefonul și ridică receptorul. Funcționa, ceea ce însemna un alt noroc. Nu dură mult până i se dădu legătura și reuși să-l găsească pe Monk acasă, în Londra. Vocea îi suna

obosită și încordată și spunea că nu închisese ochii toată noaptea. Aștepta un raport.

– Ce este? Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat la voi, acolo?

– Monk... totul e o nebunie curată, chiar acum a picat unul care a încercat să mă omoare, era pe drum, îndreptându-se încoace, prin zăpadă. A tras în mine. Monk? Mă auzi?

– Te aud, bătrâne. Dă-i bătaie.

– Monk, e o nebunie... m-am dus după el și l-am omorât!

– Cum dracu' ai reușit să faci asta?

– N-are importanță. Întrebarea este DE CE a vrut să mă omoare? Ascultă, Monk, trebuie să-ți spun ceva, pur și simplu, n-am pe altcineva căruia să-i pot spune. L-am omorât pe Pangloss.

– Delirezi, bătrâne...

– Nu, ascultă-mă: l-am omorât pe Pangloss în Germania. Am descoperit cine era... era Stefan Lieberman. Îți închipui așa ceva, Monk? Știai?

– L-ai omorât pe Pangloss. Lieberman. Mă iei cam repede...

– Înțelegi, aveam toate motivele să cred că s-a terminat. Pangloss era mort. Se isprăvise cu el. Max era răzbunat... Dar apare cineva aici care încearcă să mă omoare. Monk, individul ăsta avea de gând să intre, în noaptea asta, în casă și să ne omoare, pe mine și pe Cilla. Dar am avut noroc. Ce se întâmplă, Monk? Tu ești singurul pe care-l cunosc și care se află în miezul acestei afaceri. Va trebui să-mi dai o mână de ajutor.

– Nu sunt sigur că...

– Nu-i așa că Lieberman era Pangloss, Monk?

– Într-adevăr, nu pot...

– Joacă cinstit, Monk. Măcar de data asta.

– Perfect. Cinstit. Da, el era Pangloss.

– Atunci de ce mai există cineva care încearcă să mă omoare? Nu pricep. Am vrut să-l omor pe spionul nazist care l-a trădat pe Max Hood și operațiunea PRAETORIAN și s-a nimerit să fie chiar Lieberman omul meu:.. dar Cilla spune că tu îl cunoșteai pe Lieberman, spune că el i-ar fi spus ei că era agent *britanic*. Nu prea-mi place ce văd... Dar vreau doar un capăt al firului care să mă scoată din labirint. Monk, simt că-mi pierd mințile. Am omorât doi oameni și...

– Doi?

– Da, doi.

– Recunoşti că tu l-ai omorât pe Collister? Bine, spovedania e bună pentru suflet. Dar noi ştiam asta, ştiam totul despre tine şi sărmanul Collister. Doi oameni din crâşma aceea care ţi-au recunoscut fotografia, ne-au spus că erai cufundat într-o discuţie serioasă cu el. Dar una-i una, alta-i alta. Apa trece, pietrele rămân, nu-i aşa? Şi acum l-ai omorât pe Stefan Lieberman. Eşti un mic pericol public, nu-i aşa, bătrâne?

– Nu, *acum* am omorât un nebun oarecare, care intenţiona să mă omoare cu o puşcă. Nu-ţi bate joc de mine, Monk. Lieberman era agentul tău? Sau era al naziştilor? Se putea, oare, să nu ştii? Aşa este? Ştie, oare, cineva ce naiba se întâmplă? Monk, sunt la capatul răbdării, nu mai pot continua să trăiesc cu gândul că, în permanenţă, există cineva care încearcă să mă omoare... Monk, nu te condamn...

– Eşti foarte generos, bătrâne.

– Şi dacă tu nu mă poţi ajuta, sunt pregătit să încep să trag nişte sfori. Mă pot duce direct la Churchill. N-ar trebui s-o fac? El ar înţelege, nu-i aşa? El a fost la întâlnirea aceea, el a fost cel care m-a desemnat pentru operaţiunea PRAETORIAN şi acela a fost momentul din care lucrurile au început să meargă prost. Ţie ţi-ar fi de vreun ajutor? Dacă m-aş duce direct sus? Nu pot aştepta. Azi e ziua când vreau să rezolv problema asta.

– Rodger, ascultă-mă cu atenţie. Suntem în puterea nopţii şi nu al tău era telefonul pe care-l aşteptam eu. Acum să trecem direct la obiect: ce vom face? În primul rând, nu putem sta cu mâinile-n sân, ştiind că fel de fel de năluci încearcă să te omoare, nu-i aşa? Deci, bătrânul Monk pune la cale un plan de mâna-ntâi: îţi trimit un detaşament înarmat să vă aducă înapoi. Cum ţi se pare?

– Mi se pare grozav, amice!

– Lasă-l baltă pe Churchill. El n-are nici cea mai vagă idee despre toate poveştile prin care ai trecut tu şi nici despre ceea ce se întâmplă acum. Vin acolo îndată ce pot. Cred că voi fi în măsură să-ţi lămuresc nişte semne de întrebare. Şi nu-ţi face griji în legătură cu uciderea lui Collister, a lui Lieberman şi a individului din noaptea asta. Râse. Suntem în vreme de război şi aflu că e un iad curat. Dar, pe de altă

parte, încearcă să nu mai omori pe nimeni. Bine? Nu e sănătos să-ţi faci un obicei din asta. Totuşi trebuie să ţi-o spun.

– Ce vrei să-mi spui?

– Eşti un om periculos. Un ucigaş. Doamne Dumnezeule, eu n-am omorât niciodată pe nimeni!

Făcu o pauză.

– Vrei să te lege? Putem merge până-n pânzele albe cu treaba asta.

– Vreau să se termine o dată, Monk. Să se termine definitiv. A durat prea mult. O glumă e o glumă, Monk, dar asta e veche. Foarte veche.

– Mă pun în mişcare îndată ce primesc telefonul. Şi, Rodger, nu-ţi face griji. Îţi promit că totul se termină. Simt asta în oase.

Godwin se duse la dulapul din camera armelor şi scoase vechiul Webley din fundul raftului. Fusese al lui Max Hood. Godwin îl găsise întâmplător, într-o zi când se afla aici, pentru a se reface după şederea în spital. Îl curăţase şi-l unsese, apoi îl încercase pe o ţintă improvizată, în câmp. Era un revolver şi jumătate. Trăgea straşnic şi nu lăsa mai nimic dintr-un bidon de tablă, pus ca ţintă. Acum dorea să-l aibă asupra sa. Voia să fie gata. Era un revolver făcut să ucidă. Nimic altceva.

Când îşi termină cacaoa fierbinte, ieşi pe terasă şi privi orizontul care începea să se lumineze. Departe, în stânga, în spatele stâncii, zări conturul negru al Roverului şi urmele sale de paşi care duceau spre casă, ca un cordon ombilical. Nu se gândea deloc la trupul îngheţat.

Se gândea la sfârşitul jocului şi cum trebuia să-l joace.

Era trecut de prânz, cerul avea culoarea unui dolar de argint. Sub el, vântul îşi făcea de cap, prost dispus, dar ninsoarea încetase pentru moment. Godwin stătea în picioare, lângă ferestrele lungi, scrutând terasa cu vasele ei pentru flori, ce arătau rotunjite sub haina groasă de zăpadă. Privirea i se pierdea pe spaţiile largi din câmpie, spre pista unde Monk urma să aterizeze. Cilla coborâse scările, clămpănind cu papucii de casă şi-i vorbea din uşa care se afla în spatele lui:

– Mă simt ca o delincventă. Am dormit toată dimineaţa.

Mormăia somnoroasă, căscă şi se întinse.

– Cred că eşti aici, sus, de veacuri.

– De veacuri, spuse el. Eşti incredibil de frumoasă.

– Ah, te rog. Nu te uita la mine.

Purta o rochie de lână cu cerbi tricotați. Stătea cu brațele încrucișate pe piept, ca într-o autoâmbrățișare.

– Vrei cacao fierbinte? Cafea?

Ea se apropie, veni lângă el și-și petrecu degetele printre degetele lui.

– Eu am să iau cafeaua sus. Am de gând să fac o baie lungă și foarte fierbinte.

O trecură fiorii la vederea peisajului alb cu cenușiu de afară.

– Aprinde focul în baie.

– Așa voi face, te asigur. Totul în ordine.

– Vine Monk.

– Monk Vardan? Pentru ce vine? L-ai invitat tu?

– Vrea să discutăm ceva.

– În seara asta?

– Vine cu un avion. O să pice dintr-un moment într-altul.

– Trebuie să fie ceva foarte important. Nu e ceva groaznic, nu-i așa Rodger? Nu e nimic rău?

– Nu, nu, ceva în legătură cu administrația. Îl știi pe Monk. Face probleme din orice.

– Trebuie să fie ceva mai serios decât administrația, din moment ce vine cu avionul. Nu prea e timp favorabil pentru zbor, nu-i așa?

Fața îi strălucea.

– Poate cade și nu va mai trebui să ne ocupăm de el.

– Ninsoarea s-a oprit.

– Ești sigur că te simți bine?

– Da, desigur. Nu-ți face griji.

În liniștea care-i înconjura, auziră un zgomot ca un bâzâit de bondar, ce venea din înălțimi. În curând, bâzâitul se transformă în uruitul unui motor de avion. Godwin își privi ceasul.

– Monk. Punctual ca de obicei.

Avionul apăru, în fine, la orizontul cenușiu, deasupra vârfurilor copacilor, coborând din nori și din ceață.

– În momentul ăsta mi-e imposibil să mă ocup de Monk. Mă duc să fac baie. Poate că până termin eu, pleacă. Dacă nu, am să fac tot

posibilul să mă port civilizat. Dar încearcă să-l trimiți la plimbare mai repede, iubitule. Te rog.

– Voi face tot ce pot, răspunse Godwin.

Își trase în grabă cojocul de oaie peste puloverul pe gât, își ridică gulerul și ieși pe terasă chiar când micul avion ateriza, săltând pe zăpada înghețată și se așeza confortabil pe toate cele trei roți. Nori albi de zăpadă se învolburară, când se îndreptă în direcția hangarului. Godwin coborâse lungul șir de scări de pe fațada stâncoasă și se îndreptă în direcția avionului, în timp ce pilotul oprea motorul. Putu zări pilotul cu cască de piele și ochelarii de protecție ridicați în sus. Monk stătea în spatele lui.

Când carlinga se deschise, Monk fu primul care coborî, de parcă în silueta lui deșirată, de păianjen, se acumulase o energie primăvăratică. Purta o pufoaică bleumarin de sibir, cu gluga lăsată să atârne pe spate. Vântul îi flutura pantalonii largi pe picior, când puse piciorul pe aripă, apoi sări neîndemânatic în zăpadă.

– Noroc, Rodger, îl salută el, ironic. Sunt ultimul om care se plânge, dar pur și simplu, am nevoie de un avion mai mare. Sau de o carlingă mai încăpătoare. Ceva de genul ăsta. Mă simt de parcă aș avea cangrenă la extremitățile inferioare.

Apoi își flutură brațul lung și subțire:

– Ah, acela e Rover-ul de azi noapte? Da, așa cred. I-am spus pilotului Davidson să bage camera asta de tortură zburătoare, în hangar, să aibă grijă de ea, s-o mângâie și s-o repare, apoi să arunce o privire la ruina aceea de azi-noapte.

– Cine e Davidson? Nu cred că e doar un pilot obișnuit...

– Unul dintre piloții personali ai primului ministru, cel puțin așa mi s-a dat a-nțelege. Se pare că i se încredințează cele mai delicate sarcini și asta de acum pare să fie una dintre ele.

Îl măsură pe Godwin cu privirea, de sus în jos, ca pentru a verifica eventualele urme ale aventurii din noaptea trecută.

– Ești sănătos, voios și zdravăn, așa e?

– Așa mi-ar plăcea să și rămân, Monk. Am bâjbâit prea mult prin întuneric după toate acestea. Acum aprind luminile și pătrund înăuntru.

Jocul ăsta m-a obosit... ca și toate jocurile care s-au jucat pretutindeni, în jurul meu.

– Înțeleg. Desigur că ești puțin cam sătul. Dar ca să fim drepți, trebuie să admiți că tu însuți ai jucat jocul ăsta cu o vervă considerabilă. Și-ți vei aminti, de asemenea, sper, că umilul tău servitor, domnul Vardan, ți-a cerut în mod repetat, ba mai mult, te-a implorat, să lași totul baltă.

Motorul începea să fâlfâie, gata să se oprească, avionul aluneca ușor în josul pistei. Zgomotul lui acoperi o frază a lui Monk și Godwin se aplecă spre acesta, să audă mai bine. Tot ce se spunea acolo era foarte important. Putea fi chiar periculos să lași să-ți scape vreun cuvânt.

– Am spus că tot timpul ai fost impetuos și iresponsabil. Nu ești un bun soldat, bătrâne.

– N-am avut de gând niciodată să fiu soldat. Tu m-ai băgat în beleaua asta, tu și cu Churchill...

– N-are rost să despicăm firul în patru, nu-i așa? S-au făcut greșeli. Dar realitatea este că tu ai fi putut refuza această invitație. Odată ce ai acceptat, ai devenit un membru al armatei, supus ordinelor.

Clătină din cap. Fața lui uscățivă și nasul lung și osos se înroșiseră în bătaia vântului înghețat. Godwin nu-l mai văzuse niciodată cu un aer atât de sănătos.

– Totuși, tu ai refuzat foarte ferm să urmezi ordinele... spun asta doar pentru că pari să te simți înșelat, amenințat de pericole și, în general, furios din pricina celor ce ți s-au întâmplat. Ți-aș atrage atenția că ești la fel de condamnabil ca oricine... și nimeni, în mod sigur nu noi, cei din guvern, nu ți-a cerut să urmărești și să omori oameni... Cu toate acestea – se grăbea, dorind să preîntâmpine o ceartă – oamenii pe care i-ai omorât tu erau niște ticăloși și nimeni nu se gândește să analizeze cazul, totuși a fost foarte șocant și noi avem opțiunea...

– Ăsta ar fi un lucru lipsit de înțelepciune, îți jur. Am acces la câteva tribune unde aș putea să povestesc totul... de pildă povestea celor întâmplate la Coventry... povestea operațiunii PRAETORIAN...

– Haida de, bătrâne. Ce poveste a operațiunii PRAETORIAN?

– Trădarea. Faptul că era o misiune sinucigașă...

– Toate astea sunt poveștile pe care ți le-a depănat Eddie Collister, bătrânul căluț de lemn pe care l-a călărit tot drumul lui până la moarte. Nu sunt sigur că e o poveste pe care cineva este dispus s-o mai asculte. Războiul e pe sfârșite. Operațiunea PRAETORIAN e o noutate foarte prăfuită. Dacă mai poate fi vorba de o noutate. E mult mai probabil că întreaga perioadă a lui Rommel s-a șters din memoria oamenilor. Timpul merge înainte, bătrâne. Trist dar adevărat. Publicul este nestatornic. Ai da dovadă de înțelepciune dacă ai accepta această realitate. Și poveștile de demult ale războiului, depănate de un ucigaș... să fim serioși, bătrâne. De ce să ne amenințăm unul pe altul?

Își bătea palmele înmănușate, una de alta, ca să se încălzească.

– Vino să ne plimbăm. Vom povesti totul. Scopul este să-i facem plăcere lui Vardan și Compania.

Cu coada ochiului, Godwin îl văzu pe pilotul Davidson îndreptându-se către Roverul distrus.

– Îți bați gura de pomană, Monk. Îl vezi acolo pe pilotul tău? În clipa asta va privi în față un cadavru înghețat... Cadavrul unui om care a încercat să mă omoare azi-noapte. La asta m-a împins viața, la crimă. Câte crime, mai așteaptă la rând? Cine e următorul care mă caută? Și de ce? Ce naiba se petrece? Cine era individul ăsta și cine l-a trimis? Cine era Lieberman? Era al nostru sau al lor? Nu mă pot gândi să mă adresez altcuiva decât ție, Monk. Întotdeauna ai părut că știi ce se petrece. Tu și Churchill. Tu m-ai băgat în belea, tu și cu Churchill și apoi ai spus că Churchill a hotărât cum că eram un trădător, un agent al naziștilor sau unul care voia să-l ucidă pe soțul amantei sale. Monk, vreau să-i vorbesc lui Churchill despre toate astea. Îmi datorează o explicație...

– Dar asta nu e deloc practic. Așa cum ți-am spus, el nici n-ar ști despre ce vorbești. De fapt, mă îndoiesc chiar că-și va aminti convorbirea cu tine la Cambridge, în noaptea aceea. E mult de atunci, Rodger și el este un om foarte ocupat.

– Bine, Monk, atunci va trebui să-mi spui tu întreaga poveste, nu-i așa? În momentul când vei fi gata să părăsești Stillgraves, eu voi ști ce se petrece. Începe de unde vrei. Dar începe, Monk. Spune-mi toată povestea. Gândește-te la ea ca la o chestiune de viață și de moarte. Tu ești maestru în ale spionajului, ăsta e adevărul, nu-i așa? Numai un

maestru al spionajului știe totul așa cum știi tu. Deci vorbește-mi despre spioni.

Monk își întoarse privirea de la Davidson care deschidea portiera mașinii și privea înăuntru.

– Tu îmi dai mie ordine? Ești cam obraznic, bătrâne.

– Ai ghicit. De acum încolo am de gând să fiu obraznic. Spune-mi tot ce nu știu.

– Cu ce să încep? Mă pui, cu adevărat, în cea mai delicată situație...

– Privește lucrurile în felul următor: m-am cam obișnuit să omor oameni. Sunt un individ foarte periculos. Cine știe ce aș putea face în clipa următoare? Așa încât fă bine și povestește-mi. Ai putea să începi chiar cu operațiunea PRAETORIAN și cu punctul în care totul a început să meargă prost.

– Întrebarea mea a fost o întrebare retorică, bătrâne. Presupun că povestea lui Pangloss este cea mai potrivită pentru a începe. Să vedem... da, el era Lieberman. Unul și același. Da, era agent german la început, cu toate că nu știu ce credeau ei că le putea furniza el. Trebuie să fi fost informații de un nivel foarte modest, presupun că ciugulea bârfele de la Rialto, firimiturile pe care le lăsa sa-i scape vreunul dintre prietenii săi celebri, la conversațiile de la banchete. Niște nimicuri, cu adevărat. Ei îi ținea familia ostatecă, era adevărat și noi am aflat de asta, odată, când l-am luat la întrebări. Sărmanul Lieberman nu prea avea el stofă de spion, n-avea înclinație naturală către așa ceva. Noi ne-am dat seama foarte repede cum stăteau lucrurile cu el și l-am făcut să se întoarcă, înțelegi? Nu e greu de făcut asta. Dă-i unui tip posibilitatea de a lucra pentru tine sau a înfrunta un pluton de execuție, într-o dimineață întunecată și rece. Așa încât a devenit omul nostru, în timp ce germanii credeau că este încă al lor. Dar chiar și atunci nu prețuia cine știe ce. Era sortit să ducă un război liniștit, fără evenimente, până când s-ar fi ivit ocazia cea mare. E ciudat felul cum s-au petrecut lucrurile; noi l-am folosit, cu adevărat, numai o singură dată, de data asta...

Godwin auzi zgomotul unei portiere de mașină. Pilotul Davidson închisese cadavrul înăuntru și inspecta mașina și zăpada dimprejur. Un om meticulos. Monk privea într-acolo în timp ce-și extrăgea o tabacheră de aur din buzunarul pufoaicei. Scotoci cu mănușile, extrase o

țigară preferată, pe care o fuma întotdeauna în Jermyn Street și o aprinse. Vântul îi suflă flacăra brichetei. O rază piezișă de soare se strecură pe furiș printre nori și străluci pe zăpadă. Godwin își puse mâna streașină la ochi, apoi continuară să se plimbe, îndreptându-se către linia copacilor de la capătul pistei. Parcă ar fi fost un consens tacit, nici unul dintre ei nu-și exprima dorința de a purta această conversație deosebită în casă. Pentru o clipă, Godwin se gândi la Cilla, scufundată în cada fierbinte și spera ca totul să iasă bine.

Godwin spuse:

– Dar e adevărat că lucra și pentru stăpânii lui germani. A descoperit, într-un fel oarecare, operațiunea PRAETORIAN și ticălosul le-a vândut pontul.

– Da, le-a vândul pontul, asta a făcut-o cu siguranță.

Fumul lui Monk se înălța amestecându-se cu norișorii de abur ai respirațiilor lor, în aerul rece.

– Nu înțeleg, Monk. Odată mi-ai spus că nu știai cine este Pangloss... mi-ai spus că el era cel pe care-l căutai, omul care ne-a trădat...

– O destăinuire pe care o voi regreta amarnic tot restul vieții mele. E genul de greșeală groaznică pe care o faci câteodată, fără să-ți dai seama. Nu era nevoie să-ți fi spus nimic din toate astea, ne-ar fi scutit pe toți de multe necazuri...

– Dar, desigur, tu îi cunoșteai identitatea...

– Da, așa este.

– Ceea ce nu înțeleg, este următorul lucru: dacă tu știai cine era și știai că a trădat operațiunea PRAETORIAN, de ce n-ai pus mâna pe el? Ce rost avea să-l lași în pace?

– Ah... acum ai pus degetul pe rană.

– Spune-mi, Monk. Vorbesc serios. Amintește-ți... e o chestiune de viață și de moarte...

– Trebuie să înțelegi, eram și suntem încă, în vreme de război. Totul trebuie privit pe fundalul războiului. *Asta* a fost o chestiune de viață și de moarte...

– Crede-mă, tot așa este și ceea ce spun eu.

– Cred că-ți amintești planul pentru marea contraofensivă împotriva lui Rommel, din noiembrie '41. Churchill era foarte încântat de el. Noi, adică Auchinleck, aveam de gând să-i dăm o lovitură ticălosului, și operațiunea CRUSADER era cheia pentru Africa de Nord, așa cum vedeam noi lucrurile pe vremea aceea. O momeală afurisită pentru Rommel...

– Uiți mica noastră operațiune, Monk. Noi trebuia să-l lichidăm pe Rommel în ajunul operațiunii CRUSADER, să provocăm în rândurile lor panică și derută, în timp ce CRUSADER i-ar fi luat prin surprindere.

– Da... ăsta era clenciul. Asta trebuia să credeți voi. Voi urma să-l ucideți pe Rommel, da, asta era povestea.

Godwin se opri și se întoarse să-l privească pe Vardan care se uita în soare.

– Ai face bine să explici partea asta foarte amănunțit, Monk.

– Ascultă, asta este partea în care tu trebuie să... privești lucrurile făcând abstracție de tine, trebuie să vezi lucrurile în mare, într-un cadru larg... trebuie *să înțelegi.* Nu spun că va fi ușor, a fost ideea primului ministru și nu i-o puteai scoate din cap în nici un fel. Operațiunea CRUSADER era foarte importantă... asta e cheia pentru tot.

Țigara i se lipise de buză și tremura. O aruncă și-și curăță hârtia de pe buză.

– El a spus că de ce nu le-am da germanilor în brațe operațiunea PRAETORIAN. Să-l cooptăm pe Lieberman, alias Pangloss, care să le spună totul despre ea... și așa, ei l-au crezut când le-a spus că marea lovitură, operațiunea CRUSADER, urma să vină *mai târziu, după* prima zi a anului. Trebuie să fii lucid, Rodger, trebuie să înțelegi partea interesantă a acestui plan.

Așteptă, privind linia copacilor, bulgărașii de zăpadă care se scuturau de pe ramuri.

– Spune ceva, pentru numele lui Dumnezeu. Nu-mi e deloc ușor... Nu e treaba mea deloc să-ți spun asta, dar trebuie să lași totul baltă. Trebuie să-i pot spune primului ministru că acum ieși din joc... trebuie să știe că ești în siguranță...

– În siguranță? Asta e tot ce-mi doresc, să fiu în siguranță!

– Nu, nu e vorba despre același fel de siguranță. El vrea să știe că *noi suntem în siguranță față de tine,* pentru că, în fine, știi adevărul și înțelegi de ce a trebuit să fie...

– Deci, lui Godwin i se uscase gâtul și înghițea în sec, deci tu ești cel răspunzător de trădarea operațiunii PRAETORIAN. Tu l-ai pus pe Lieberman să le sufle informația.

Așteptă să-și recapete suflul.

– E greu de crezut, Monk, că Anglia și-ar trăda fii în acest mod. Oameni viteji.

– N-am fost eu. Pe moment, vocea lui Monk avu un sunet spart. Trebuie să mă crezi.

– Minți, Monk. Dar n-are importanță.

– Nu ți-aș fi spus dacă ar fi fost ideea mea... Dar ascultă-mă, n-o scoți la capăt cu primul ministru. Odată ce i-a intrat o idee în cap...

Ridică din umeri.

– Vreau să aud asta din gura lui.

– Ai să dai ortul popii mult înainte...

Făcu semn cu capul în direcția Rover-ului din zăpadă. Davidson nu se vedea nicăieri.

– Cine crezi tu că l-a trimis pe omul de azi-noapte? Nu germanii, dragă băiete. Și cine crezi că l-a trimis pe omul din ceață, atunci, demult? Și cine crezi că l-a ales pe pilotul Davidson? Nu, nu, te sfătuiesc să-l lași de o parte pe primul ministru în afacerea asta.

– Tu... primul ministru... n-are nici o importanță, de fapt.

– De ce te-aș minți? Îți dezvălui un secret teribil. Comit o trădare spunându-ți toate acestea...

– Ai putea foarte bine să pui totul în cârca primului ministru pentru a-ți salva pielea, Monk.

Vardan râse spontan, cu asprime.

– Haida de, bătrâne. N-ai să-l omori tu pe bătrânul Monk.

– Când a fost luată hotărârea de a trăda operațiunea PRAETORIAN?

– Nu ți-aș putea da data exactă.

Godwin veni lângă el, își puse mâna mare pe umărul lui Vardan și-l făcu să se întoarcă:

– Înainte sau după ce am fost eu implicat în ea?

Trăsăturile de șoim ale lui Vardan, luară subit un aer derutat.

Încerca să dea răspunsul potrivit, răspunsul care să-l pună la adăpost, dar nu știa care este acel răspuns. Ce voia, oare, Godwin să audă?

– Minți. Aud minciuna în tine. Ești într-o încurcătură îngrozitoare, amice.

– Rodger, pentru numele lui Dumnezeu! Ce vrei să faci?

Privi în jos, spre mâna lui Godwin, în care se lăfăia bătrânul Webley.

– Nu trebuie să continui cu omorâtul oamenilor. E un obicei dezgustător, bătrâne.

– Tu l-ai fi putut curma, Monk, ai fi putut să-mi spui în cele din urmă... Ai fi putut salva toate aceste vieți. Și ai preferat să n-o faci.

– Operațiunea Coventry, nu înțelegi? Totul pentru binele cel mare, binele general... crede-mă, a fost o luptă continuă cu mine însumi.

– Păcat. Trebuie să fi fost îngrozitor pentru tine...

– A fost. Știi și tu că așa a fost, nu-mi *plăcea* să fac așa ceva, fir-ar să fie...

– Trebuie să fi fost înspăimântătoare pentru tine clipa când ai descoperit că am supraviețuit. Ce supraviețuitor incomod!

– Te situezi pe o poziție foarte neplăcută față de treaba asta. Oamenii mai și mor. Misiunile *sunt* sacrificate. Ai spus-o cu gura ta: războiul e un iad.

– Tu l-ai trimis la moarte pe Max Hood. Și pe toți ceilalți. Mâinile tale sunt mânjite de sânge, Monk. Nu prea mă simt bine când mă gândesc la lucrul ăsta... am omorât oameni care nu trebuiau omorâți. Și acum iată-te, în sfârșit, vinovăția întruchipată.

Încercă să citească pe fața lui Vardan gândurile care-l frământau. Avea, oare, să se crape masca lui obișnuită? Privi înapoi, la drumul pe care-l făcuseră, pe zăpadă. Câmpul era pustiu și întunecat, nori îndesați acopereau fața soarelui. Monk, ce să fac cu tine?

– Ți-am spus. N-a fost ideea mea... Crezi tu că eu am vrut să se întâmple lucrurile în felul ăsta?

– Nu. Tu ai vrut ca eu să mor la Beda Littoria.

– Dumnezeule, totul e o glumă atât de înspăimântătoare... gluma e pe seama ta și a mea, pe seama noastră, a tuturor. Simbolizează esența războiului. Simbolizează tot ceea ce a însemnat războiul, în materie de violență, de trădare, de înaltă și de joasă speță. Și totul nu e decât o glumă. Tot ce ai făcut tu nu e decât o glumă... Monk începu să râdă, încet acum, clătinând din cap. În ochi avea lacrimi. Și cea mai bună glumă dintre toate... vrei să mă omori din pricina acestei întrebări idioate pe care mi-ai pus-o! E atât de afurisit de nobilă, patetică și prostească...

Godwin aprobă din cap și-l îmboldi pe Vardan să facă drumul înapoi spre hangar, departe. Nu era sigur ce avea de gând să facă cu Monk. Cât din povestea lui era adevărat? Ce joc juca el acum? Era, într-adevăr, Churchill în spatele întregii afaceri? Sau... sau... dar cine altcineva ar fi putut îndrăzni să trimită operațiunea PRETORIAN la moarte? Îl trimisese, oare, primul ministru pe ucigașul de azi noapte? Sau poate autoritatea primului ministru fusese uzurpată de Monk Vardan? Exista, oare, vreo regulă a jocului, de-a viața și de-a moartea?

Tălpile lor striveau zăpada care scrâșnea, vântul era înțepător și le șuiera în urechi. Vardan privi neliniștit spre Godwin.

– Fii rezonabil, bătrâne... doar nu vrei, cu adevărat, să mă împușți?

– Ar trebui s-o fac. Încerc să iau o hotărâre. Am o datorie față de Max... nu mi-o pot scoate din minte. Eu l-am trădat cu Cilla. Tu i-ai aruncat viața la câini. Cum l-aș putea trăda acum, din nou?

– Toate sunt în închipuirea ta. Ești nebun de legat.

– Problema este că el ar fi făcut asta pentru mine... el m-a învățat că au existat vremuri când un bărbat trebuia să facă exact lucrul care era drept, care se cerea făcut, oricare ar fi fost acel lucru. El m-a învățat asta... altfel, viața n-ar mai fi avut nici un rost...

– Dumnezeule, ce prostănac afurisit ești!

– Adevărat? Cel puțin sunt prostănacul cu pistolul.

– Ah, ce delicios de americănește sună! Tu ești cel cu pistolul! Într-adevăr, bătrâne!

– Poate că sunt un prostănac pentru că cred în ceva...

– Exact! Dintre toate lucrurile în care ai putea crede, ce alegi tu? Pe Afurisitul-de-Max-Hood! E de râsul râsului, colega, asta e... Ai pierdut

ani de zile încercând să-l răzbuni pe Max Hood și ce câștig ai avut? Ți-ai pierdut mințile complet și totul n-a fost decât misiunea unui nebun, iar acum te gândești că mă vei omorî pe mine! Ești, pur și simplu, nebun de legat!

Absurditatea faptului îl sufoca. Avea o privire sălbatică în ochi.

– Împușcă-mă și Davidson îți înfige un glonț în inimă, înainte ca eu să ating pământul... se întâmplă să-l cunosc bine pe omul nostru, pe Davidson. Este asasinul în solda personală a lui Churchill, da, asta ca un amănunt! Și apoi vom fi morți cu toții din pricina chemării tale nobile. Câtă nebunie e în ea și tu, tu, marele și nevinovatul bufon, n-ai găsit încă firul care duce la adevăr... Știi, oare, ce s-a întâmplat cu adevărat? Știi tu cine a dorit, nu, *a insistat* să pleci în misiune? Misiunea sinucigașă?

Își șterse spuma de salivă din colțurile gurii.

– N-o să-ți placă asta, bătrâne. Mai bine împușcă-mă acum și cruță-te, să nu cazi din pod...

Privea revolverul din mâna lui Godwin.

– Zi-i mai departe, Monk. Te pot împușca și mai târziu.

– Îi tot dai zor cu trădarea, ești obsedat de trădare, dar tu nu știi nimic despre singura trădare care contează... toate omorurile tale și urmăririle și pândele... și nu știi cine a făcut o nenorocită de glumă din viața ta... Max Hood a fost, prostănac fără leac ce ești! *Max Hood!*

– Ce vrei să spui? Repede, Monk. Am și întârziat în ceea ce te privește.

– Max știa că avea să moară. Știa că erai îndrăgostit de nevastă-sa, sau cel puțin că te culcai cu ea, în orice caz, dorea să conducă ceva despre care știa că era, virtual, o misiune sinucigașă, nu, nu, *nu știa* despre Pangloss, *nu știa* că operațiunea PRAETORIAN avea să fie sacrificată, dar, oricum, pentru el nu mai conta, era mai bine să moară la datorie... L-ai auzit vorbind despre un exemplu ce trebuia dat, despre faptul de a deveni eroul unor povestiri de război pe care oamenii le vor depăna mai târziu... Ei bine, la sfârșit, nici măcar asta nu mai conta, nimic nu conta în afara unui singur lucru... Dumnezeule, mi-e îngrozitor de frig, bătrâne...

– Continuă. Ce conta pentru Max Hood?

– *Să te omoare!* Asta a fost singura lui condiție... trebuia să faci parte din operațiunea PRETORIAN. Altfel n-ar fi mers nici el! Trebuia să te ia cu el acolo, la război... acolo, unde te putea omorî.

– E absurd. Nu încerca să mă duci, îți răcești gura de pomană. El cunoștea sentimentele mele pentru el...

– Vezi? Ești obsedat, noi nu vorbim aici despre ceea ce simțeai *tu*. Noi vorbim despre ceea ce simțea el. Sunt două lucruri diferite. Tu puteai să simți că-i datorai ceva. *Dar el nu-ți datora nimic, nici o ceapă degerată!* El nu ți-a datorat niciodată nimic. Tu confunzi sentimentele tale cu ale lui. Nu înțelegi? Știa că nevastă-sa îl înșela cu tine. Nu respectai regula jocului, bătrâne. Nu respectai codul.

– Nu cred nimic din toate astea. Nu poți vorbi despre Max Hood în felul ăsta...

– N-are importanță ce crezi tu. Noi avem o dovadă. Noi *știm*...

– Ce vrei să spui?

– Mi-ai spus-o chiar tu. Mi-ai povestit ultimele momente ale catastrofei de la Beda Littoria, despre ceea ce s-a întâmplat acolo. Tu și cu Max alergați și germanii v-au prins în lumina reflectoarelor, iar Max a fost lovit. Ai spus că ai putut vedea gloanțele care-l loveau, care-i sfâșiau hainele... Mi-ai povestit cum s-a apropiat de tine chiar la sfârșit și apoi ai văzut un fulger orbitor, țintașii te-au lovit în cap...

– Gata! Ajunge! Taci, Monk!

– Întotdeauna mă minunez cum oamenii care, în mod obișnuit, sunt raționali, pot nega evidența, se pot minți pe ei înșiși; un soldat german, aflat la o oarecare distanță, trage în tine, și nu vezi nici un fulger! Max Hood trage în tine direct și vezi un fulger îngrozitor!

– Încetează! Te previn, Monk!

Revolverul îi tremura, simțea că e aproape să leșine. Nu voia să se întoarcă în timp, la acel moment.

– Tot ce dorea era să-ți plaseze ultimul glonț în căpățână. Dar așteptase prea multă vreme și acum era pe moarte, puterile i se topeau... Prietenul tău, eroul tău, voia să te culce la pământ...

– Monk!

Vântul îi șuieră în urechi, se simțea departe de tot.

– Când te-au cules de acolo, raportul arăta că fuseseşi împuşcat de la o distanţă minimă, faţa îţi era arsă de suflul împuşcăturii, era evident, pentru numele lui Dumnezeu! Şi tu care, de atunci încoace, nu faci decât să-i răzbuni moartea! Te-a trădat în ultima clipă a vieţii lui. Dar de fapt, aici nu e vorba despre trădare... sărmane om care stai aici, rătăcit, cu un revolver îndreptat spre prietenul tău... e vorba despre *ironie*...

Întinse mâna spre revolverul lui Godwin. Revolverul se ridică încet spre el.

– Nu, nu, nu asta-i problema... eşti nebun, ţi-ai pierdut minţile, sunt eu, Monk...

Godwin ţinea pistolul drept, la capătul braţului întins. Monk dădea înapoi, îngrozit. Culoarea îi pierise din obraji, îşi clătina capul, nu, nu...

– *Rodger!*

Godwin îşi desprinse privirea de pe faţa lui Monk Vardan.

Cilla stătea în capul scărilor care duceau la terasă. Vocea ei spulberată de vânt se auzea limpede şi disperată.

– *Rodger! Nu... nu!*

O privi şi Monk, apoi îşi întoarse, din nou, privirile spre Godwin.

Godwin îl privi în faţă pe Monk, peste ţeava pistolului.

Simţi că pistolul aluneca încet, ca o povară imensă. Respiră adânc şi închise ochii. Totul era atât de trist. Era atât de obosit...

Când deschise ochii, privirea lui întâlni un pistol pe care Monk Vardan îl scosese din buzunarul hainei sale de sibir.

– Îmi pare rău bătrâne. Eşti, într-adevăr, un individ deosebit de periculos. Gestul meu e justificat... eşti un pericol, ţi-ai pierdut raţiunea... m-ai ameninţat că-ţi vei folosi poziţia ca să comiţi o trădare... m-ai ameninţat cu pistolul, erai gata să-l foloseşti...

Godwin râse. Era nebunie curată. Cea mai mare parte din cele ce păreau să se întâmple într-un război, erau nebunie. Mai mult sau mai puţin. Godwin privi degetul lui Monk pe trăgaci.

– Cum vrei tu, Monk. Sunt prea sleit de puteri ca să mai am vreo reacţie la toate astea... nu mai am...

Întoarse spatele pistolului ameninţător şi o văzu pe Cilla pe scări. Cobora. Se întreba dacă va mai trăi îndeajuns ca s-o poată atinge.

Auzi zgomotul împuşcăturii unui revolver.

Cilla ajunsese jos, la capătul scărilor. Alerga spre el, prin zăpadă.

Acum era în brațele lui, vie și caldă, strângându-l la piept cât putea de tare.

Trase pe nări, cu nesaț, parfumul părului ei și pe obraz simți vântul rece și curat.

Era viu.

Monk Vardan zăcea însă, pe spate, în zăpadă.

Godwin se întoarse în fugă spre el și îngenunche alături.

Vardan îl privea în ochi. În față, pe haina de sibir, se vedea o gaură zdrențuită. Viața îl părăsea.

– Ce mai glonț a fost... Oftă. Credeam că tânărul Davidson a venit să te omoare *pe tine*... dacă n-ai fi fost înțelegător...Viața e plină de lecții pe care le înveți prea târziu... surprize...

– Războiul e un iad, Monk.

Godwin își ridică privirea. Davidson se apropia alene de ei. Avea în mână o pușcă. În spatele lui, avionul se odihnea liniștit, cu roțile îmbrăcate în zăpadă. Își scotea casca de piele cu cealaltă mână.

Monk vorbea, respirând cu greutate.

– Ascultă... niciodată nu l-aș fi lăsat pe Max să-mi vorbească despre implicarea ta în misiune... el ar fi condus-o oricum... dar am fost silit... spunea că trebuie să fie sigur că vei muri și tu... atunci mi-a venit ideea să-i dau lui Pangloss operațiunea PRAETORIAN... ca să salvez operațiunea CRUSADER... eu am fost... primul ministru n-a știut niciodată...

– Nici unul dintre aceste lucruri nu mai are acum vreo importanță, Monk. Oricum ar fi fost, la fel aș fi procedat. Chiar dacă aș fi știut adevărul. Tu nu înțelegi, Monk. Îi datoram asta lui Max, de multă vreme...

– Prostii afurisite... voi, yankeii... codul Vestului...

Tuși. Ochii îi alunecară în sus, peste umărul lui Godwin.

– Cilla... îmi pare rău că a trebuit să vezi asta... mare porcărie... acum am scăpat de blestemăția asta... ultimele cuvinte... Totul e deșertăciune, bătrâne, absolut totul...

Vocea îi era foarte slabă. Buzele i se mișcară, dar Godwin nu-l putea auzi. Își apropie urechea de gura lui Monk.

– Încă ceva... spune-i Cillei...

Cilla îngenunche lângă el:

– Sunt aici, Monk.

Dar el n-o putea vedea. Ochii i se închiseră.

– Spune-i Cillei... am vorbit cu băieții de la Eton... despre micul Charlie... totul e aranjat, nu vă faceți griji... totul aranjat... o să vă placă să-l vedeți cu joben...

Își întoarse capul ușor, de parcă zărea ceva pe câmp, ceva ce ei nu puteau să vadă.

– Stați, băieți... așteptați-l pe bătrânul Monk...

Zâmbea stins.

Cilla îi luă mâna rece ca gheața.

El i-o strânse ușor, apoi își dădu sufletul.

Pilotul Davidson privea în jos, spre cei trei. Godwin luă mâna Cillei din mâna lui Monk și se ridicară.

– Îmi pare foarte rău pentru ce s-a întâmplat, domnule.

Vocea pilotului Davidson era foarte subțire. Arăta foarte tânăr fără casca și ochelarii de aviator.

Godwin îl privea. Întorcându-se spre Cilla, observă, deodată, că începuse să ningă și lumina zilei se destrăma.

– Am avut ordin să veghez să nu vi se întâmple nimic, domnule. L-am văzut cum vă amenința cu pistolul, domnule. V-ar fi împușcat. Eu am avut ordin. Trebuia doar să vorbească cu dumneavoastră, asta era tot. Superiorii mei au fost foarte precișii, domnule. Se pare că s-au gândit că s-ar putea întâmpla ceva nedorit. Primul ministru dorește să vă aduc înapoi, domnule. Imediat. Dorește să vă vorbească.

Godwin o privi pe Cilla.

– Vom pleca amândoi.

– Ne vom descurca, domnule. Dar... cât se poate de repede, domnule. În ordine?

Fulgii de zăpadă cădeau pe pieptul lui Monk. Timpul începuse să-l troienească. Începuse deja să aparțină trecutului, se îndepărta. Zăpada începuse să se înroșească și, în jurul lor, noaptea își desfășura mantia întunecată.

– Da, desigur, e-n ordine. Să ne luăm doar câteva lucruri.

– Desigur, domnule. Am să fac puțină ordine aici.

În timp ce urcau scările spre casă, Cilla se sprijini de Godwin.

– Acum chiar că s-a terminat cu totul, nu-i așa, Rodger?

– Da. Monk încerca să mă convingă că totul a fost opera Primului Ministru. Dar n-a fost așa.

– Ah, Rodger, nu pricep nimic din toate astea...

– Apoi a încercat să pună totul în cârca lui Max, spunea că Max voia să fie sigur că voi muri, voia să mă omoare. Spunea că Max a fost cel care a tras în mine.

– E adevărat?

– Nu știu. N-are importanță. Ceea ce-i datoram eu lui Max, n-avea nimic de-a face cu ceea ce putea înțelege Monk. Era vorba despre lucruri vechi, petrecute în 1927. Atunci când a început totul.

– Acum ești, în sfârșit, chit față de Max?

– Da. Operațiunea PRAETORIAN a fost, în întregime misiunea unui nebun... și a fost cu totul și cu totul ideea lui Monk. El credea că era o lovitură de maestru. Credea că războiul nu e decât un șir de trădări și de ironii... că viața nu e decât trădare și ironie... și ceea ce a făcut Monk era pentru binele general. Cred că, la urma urmelor, asta îl făcea să se simtă implicat în războiul ăsta blestemat.

O ținea strâns lângă el, jurând în fața lui Dumnezeu că acum o câștigase definitiv pentru el și că niciodată n-o va mai pierde.

– A fost misiunea unui nebun, iubito. Și m-a făcut să mă irosesc aproape cu totul, mi-a irosit viața.

– Nu de tot, iubitule.

– Nu, nu de tot.

– Totul era scris, spuse ea. Destinul.

– Max ar fi putut înțelege asta.

– Da, iubitule. Sunt sigură că ar fi înțeles.

Când coborâră din nou scările, lăsând în urmă Stillgraves și o luară, prin zăpadă, către avion, trecând pe lângă locul unde Monk își dăduse sufletul, Cilla întrebă:

– Crezi că Monk era un mare porc?

Îl ținea strâns de braț.

– Nu știu. Presupun.

Apoi adăugă:

– Nu, nu era porc. Deloc. Credea că făcea ceea ce trebuia făcut. Acum e doar o victimă în plus, din rândul englezilor. Dumnezeule, ce lung a fost războiul...

– Totuși a fost nemaipomenit de drăguț ceea ce a făcut el.

Godwin își privi soția.

– În legătură cu Charlie, spuse ea, în legătură cu fiul nostru și cu Eton-ul.

– Da, Eton-ul însemna foarte mult pentru Monk.

– Nu-ți face griji, iubitule. Nu te întrista prea tare. Așa e războiul. Toate se duc dracului în timpul războiului, apoi războiul se termină...

– Și pe urmă trebuie să le pui pe toate în ordine, din nou.

– Asta este, iubitule.

Lumina lunii strălucea pe fața solemnă și îmbujorată a lui Davidson, atât de asemănătoare cu a unui băiețaș din corul bisericii, se gândi Godwin. Avea înfățișarea ireproșabilăa unui englez. În afară de urechea stângă. Părea că cineva îi rupsese lobul. Davidson le întindea mâna pentru a-i ajuta să urce la bord.

Văzu privirea lui Godwin, pironită pe urechea lui. Roșeața îi inundă obrajii, apoi zâmbi sfios.

– Noaptea aceea în ceață, domnule...

Arăta foarte, foarte tânăr.

– Da?

– Îmi pare foarte rău, domnule. A fost o greșeală nemaipomenită.

– Îmi pare rău pentru urechea ta, fiule.

– A fost greșeala mea, în întregime, domnule. N-ar fi trebuit să mă aflu acolo. Și dumneavoastră erați un adversar mult prea puternic pentru mine.

– Înțeleg. Regretele sunt de prisos. Războiul e un iad, fiule.

– Mulțumesc, domnule. Doamnă Godwin, spuse Davidson, văzând-o pe Cilla în siguranță, în avion.

Cilla îi zâmbi soțului ei.

– Domnule Godwin, spuse ea blând.

Agatha Christie	*Crăciunul lui Poirot* ✱ *Întâlnire cu moartea* ✱ *O crimă anunțată* ✱ *Ucigașul ABC* ✱ *Mâna ascunsă* ✱ *Cei cinci purceluși* ✱ *Crimă la vicariat* ✱ *Moarte pe Nil* ✱ *Crima din Mesopotamia*
Andreas Albes	*Comoara*
Andy McNab	*Misiune specială*
Anne Rice	*Interviu cu un vampir* (vol. 1 – „Cronicile vampirilor") ✱ *Vampirul Lestat* (vol. 2 – „Cronicile vampirilor") ✱ *Regina damnaților* (vol. 3 – „Cronicile vampirilor") ✱ *Ora vrăjitoarelor* (vol. 1 – „Cronicile vrăjitoarelor") ✱ *Vampirul Vittorio* ✱ *Povestea hoțului de trupuri* (vol. 4 – „Cronicile vrăjitoarelor") ✱ *Lasher*(vol. 2 – „Cronicile vrăjitoarelor") ✱ *Mumia*
Antoine B. Daniel	*Prințesa soarelui* (vol. 1 – „Inca") ✱ *Aurul din Cuzco* (vol. 2 – „Inca") ✱ *Machu Picchu, Cetatea Secretă* (vol. 3 – „Inca") ✱ *Dansul zeilor* (vol. 1 – „Regina din Palmyra") ✱ *Lanțurile de aur*
Antony Horowitz	*Un banc criminal*
Ben Elton	*Popcorn* ✱ *Crimă în direct*
Bernard Knight	*Dincolo de liman* ✱ *Potirul otrăvit* ✱ *Căutările coronerului John* ✱ *Înfricoșătoarea taină*
Brian Lowry	*Nu vă încredeți*
Candance Bushnell	*Totul despre sex*
Chris Carter	*Francezul* ✱ *Gheena* ✱ *Înfruntă viitorul*
Christian Jacq	*Nefer cel Tăcut* (vol. 1 – „Piatra luminii") ✱ *Femeia înțeleaptă* (vol. 2 – „Piatra luminii") ✱ *Paneb cel Zelos* (vol. 3 – „Piatra luminii") ✱ *Locașul Adevărului* (vol. 4 – „Piatra luminii") ✱ *Arborele Vieții* (vol. 1 – „Misterele lui Osiris") ✱ *Uneltirile Răului* (vol. 2 – „Misterele lui Osiris") ✱ *Calea de Foc* (vol. 3 – „Misterele lui Osiris") ✱ *Marele Secret* (vol. 4 – „Misterele lui Osiris") ✱ *Afacerea Tutankhamon* ✱ *Din dragoste pentru Philae* ✱ *Ce dulce e viața la umbra palmierilor!* ✱ *Marele Magician* (vol. 1 – „Mozart"), *Fiul Luminii* (vol. 2 – „Mozart")
Clive Barker	*Cabal* ✱ *Everville*
Clive Cussler	*Sahara* ✱ *Aurul incașilor*
Colin Forbes	*Fără cruțare* ✱ *Furia sângelui* ✱ *Rinocerul*✱ *Înfruntarea* ✱ *Pe muchie de cuțit*
Dan Brown	*Fortăreața digitală* ✱ *Conspirația* ✱ *Codul lui da Vinci*
Daniel Easterman	*Ziua mâniei*
Daphné du Maurier	*Rebecca* ✱ *Verișoara mea Rachel*
David Baldacci	*Ultima secundă* ✱ *Ultimul supraviețuitor* ✱ *Putere absolută*
David Gibbins	*Atlantida*
Dean Koontz	*Unicul supraviețuitor*
Didier Convard	*Triunghiul secret*
Dominick Dunne	*Un anotimp în purgatoriu*
Douglas Preston	*Codicele*
Emili Rosales	*Orașul invizibil*
Francisco Munoz Guerrero	*Colinele Edenului*
Frederic Lenoir & Violette Cabesos	*Promisiunea îngerului*
Frederick Forsyth	*Fantoma din Manhattan* ✱ *Dosarul Odessa* ✱ *Răzbunătorul* ✱ *Alternativa diavolului*
Giorgio Faletti	*Eu ucid* ✱ *Cu ochii altcuiva*
Ian Caldwell & Dustin Thomason	*Misterul manuscrisului*
Ian Fleming	*Bărbatul cu pistolul de aur* ✱ *Doar pentru ochii tăi* ✱ *Operațiunea Thunderball* ✱ *În Serviciul Secret al Majestății Sale* ✱ *Spionul care m-a iubit* ✱ *Trăiești numai de două ori* ✱ *Caracatița și alte povestiri*
Ignacio García-Valiño	*Cele două morți ale lui Socrate*
James Patterson	*1-ul pe lista morții* ✱ *A 2-a șansă* ✱ *Al 3-lea caz* ✱ *4 Iulie*
James Twining	*Vulturul cu două capete*
Janet Fitch	*Leandrul alb*
Jeffrey Archer	*Nici un ban în plus, nici un ban în minus* ✱ *O duzină de tertipuri* ✱ *O chestiune de onoare* ✱ *În linie dreaptă*
John Case	*Întâiul călăreț al Apocalipsei* ✱ *A opta zi*
John Grisham	*Ultimul jurat* ✱ *Moștenitorii* ✱ *Mediatorul* ✱ *Partenerul* ✱ *Avocatul străzii* ✱ *... Și vreme e ca să ucizi* ✱ *Firma* ✱ *Cazul Pelican* ✱ *Clientul* ✱ *Maestrul* ✱ *Camera morții*

JOHN KATZENBACH	*Omul din umbră* ✱ *Războiul lui Hart* ✱ *Ziua răfuielii* ✱ *Analistul* ✱ *Povestea unui nebun*
JOHN LE CARRÉ	*Experiment secret* ✱ *Omul nostru din Panama* ✱ *Spionul care a ieşit din joc* ✱ *Casa Rusia* ✱ *Cârtiţa*
JOHN LESCROART	*Audierea* ✱ *Justiţie exemplară* ✱ *Vinovăţia*
JOHN SAUL	*Umbra* ✱ *Creatura* ✱ *Mâna dreaptă a diavolului* ✱ *Prezenţa* ✱ *Chinuieşte-i pe copii*
JOHN TRENHAILE	*Legile sângelui* ✱ *Unealta răului*
JOSEPH FINDER	*Puteri excepţionale*
JORGE MOLIST	*Inelul*
KATHERINE NEVILLE	*Opt*
KEVIN GUILFOILE	*Joc de umbre*
MARGARET MITCHELL	*Insula pierdută*
MAX GALLO	*Întru acest semn vei învinge* (vol. 1 – „Crucea Occidentului") ✱ *Parisul în rugăciune* (vol. 2 – „Crucea Occidentului")
MICHAEL BADEN & LINDA KENNEY	*Tăcerea*
MICHAEL LAWSON	*Cercul interior*
MICHAEL TOLKIN	*Printre morţi*
MIREILLE CALMEL	*Camera blestemată* (vol. 1 – „Jocul lupoaicelor") ✱ *Răzbunarea lui Isabeau* (vol. 2 – „Jocul lupoaicelor") ✱ *Slujitorii regelui* (vol. 1 – „Femeia pirat") ✱ *Jocul umbrelor* (vol. 2 – „Femeia pirat")
MIKE HORN	*Luptând cu imposibilul*
MISHA DEFONSECA	*Printre lupi*
NELSON DEMILLE	*Plum Island* ✱ *Fabrica de spioni* ✱ *Spencerville* ✱ *Fica generalului* ✱ *Coasta de aur* ✱ *Căderea nopţii* ✱ *Odiseea lui Talbot*
NICHOLAS SPARKS	*Nopţi în Rodanthe* ✱ *Nunta* ✱ *O plimbare de neuitat* ✱ *Miracolul*
NOEL BARBER	*Plâns şi râs* ✱ *Tăcerea*
PAUL ERDMAN	*Panica din '89* ✱ *Planuri şi dorinţe*
PAUL LEVINE	*Solomon vs. Lord*
P.D. JAMES	*Fiul omului* ✱ *Moarte în Sfântul Ordin* ✱ *Gustul morţii* ✱ *Păcatul originar*
PETER MAYLE	*Viaţă de câine* ✱ *Un an în Provence* ✱ *Din nou în Provence*
RALPH PETERS	*Flăcări din cer*
RICHARD DOETSCH	*Hoţii paradisului*
ROBERT DUGONI	*Stăpânul juriului*
ROBERT FINN	*Iniţiatul*
ROBERT JORDAN	*Ochiul lumii* ✱ *În căutarea cornului*
ROBERT ROSENBERG	*Camera de montaj*
ROBIN COOK	*Răpirea* ✱ *Risc asumat*
SCOTT SMITH	*Un plan simplu*
SCOTT TUROW	*Erori judiciare*
STEPHEN BOOTH	*Sălaşul morţii*
SUE GRAFTON	*A de la alibi* ✱ *B de la bandit*
SUE MONK KIDD	*Viaţa secretă a albinelor* ✱ *Jilţul sirenei*
THOMAS GIFFORD	*Puterea destinului* ✱ *Assassini*
THOMAS HARRIS	*Hannibal în spatele măştii*
TIM LAHAYE & JERRY B. JENKINS	*Supravieţuitorii* (vol. 1 – „Supravieţuitorii") ✱ *Armata pătimirilor* (vol. 2 – „Supravieţuitorii") ✱ *Nicolae* (vol. 3 – „Supravieţuitorii") ✱ *Pecetluirea sfinţilor* (vol. 4 – „Supravieţuitorii") ✱ *Apollyon* (vol. 5 – „Supravieţuitorii") ✱ *Cavalerii Apocalipsei* (vol. 6 – „Supravieţuitorii") ✱ *Posedatul* (vol. 7 – „Supravieţuitorii")
TOM CLANCY	*Centrul de comandă V – Echilibru de forţe* ✱ *Furtuna roşie* ✱ *Ordine prezidenţiale* (2 vol.) ✱ *Vânătoarea lui Octombrie Roşu* ✱ *Centrul de comandă VI – Stare de asediu* ✱ *Dezbină şi cucereşte*
TONY PARSONS	*Copil şi bărbat* ✱ *Bărbat şi soţie* ✱ *Spiritul familiei* ✱ *Lecţii de viaţă*
WILBUR SMITH	*Festinul leilor* ✱ *Sunetul tunetului* ✱ *Sanctuarul* ✱ *Războinicii Nilului* ✱ *Ţărmul în flăcări*
WILLIAM DIEHL	*Domnie în iad* ✱ *Eureka*
WILLIAM GORDON	*Vasele chinezeşti*

Vă recomandăm la RAO

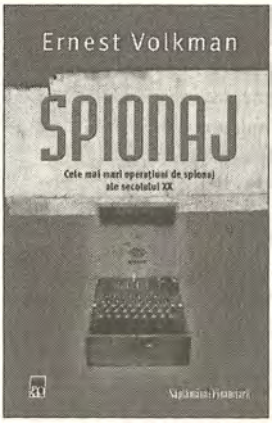

ERNEST VOLKMAN
Spionaj

JULIA NAVARRO
Confreria Sfântului Giulgiu

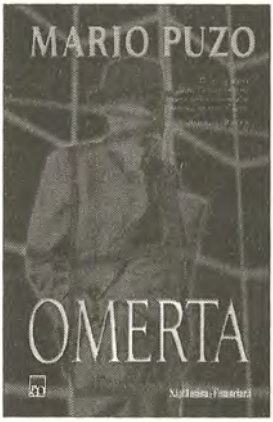

MARIO PUZO
Omerta

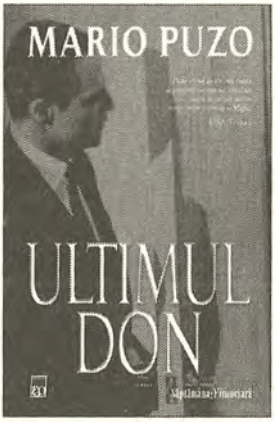

MARIO PUZO
Ultimul Don

clubul cărţii rao

CLUBUL CĂRŢII RAO
are un regulament de funcţionare mai modern,
mai eficient şi mai adaptat nevoilor dumneavoastră,
care este pus la dispoziţia membrilor odată cu fişa
de înscriere. Principala inovaţie o reprezintă
introducerea a TREI TIPURI DE CARDURI
care vă oferă mari reduceri de preţ
în achiziţionarea cărţilor.
Pentru detalii privind acest regulament
vă puteţi informa din broşurile editurii noastre
sau scriindu-ne pe adresa:

CP CE-CP 23, Bucureşti;
e-mail: *club@raobooks.com*

sau accesând site-urile:
www.raobooks.com;
www.rao.ro

Tiparul executat de
Grafica Veneta S.p.A.,
Trebaseleghe (PD), Italia